

Джефри Арчър
Синове на съдбата

Книга първа Битие

1.

Сюзан изля сладоледа право върху главата на Майкъл Картрайт. Така протече първата им среща – поне според твърденията на техния кум, когато след двайсет и една години двамата се ожениха.

По онова време и двамата бяха на три годинки и когато Майкъл ревна, майката на Сюзан дотърча да види какво е станало. Единственото обяснение, което Сюзан даде, бе:

– Какво пък, изпроси си го!

Отърва се леко – само с едно шляпване. Това едва ли бе съвършено-начало на една голяма любов.

Пак според кума следващата среща между двамата се състояла, когато те тръгнали на училище.

С вид на човек, който е наясно с всичко, Сюзан оповести на първолаците, че Майкъл е ревльо, глезльо и портаджия. Майкъл пък обеща на другите момчета да ги почерпи от вафлата си, ако те издърпат плитките на Сюзан Илингуърт. Но след първия опит малко от хлапаците се престрашиха да повторят.

В края на първи клас и Сюзан, и Майкъл бяха обявени за първенци на класа. Учителката реши, че така е най-разумно: само това оставаше, пак да се повтори случката със сладоледа. Сюзан сподели с приятелките си, че Майкъл не е никакъв първенец, понеже майка му му помагала с домашните, на което малчуганът отвърна, че дори и да е така, те поне са написани с неговия почерк.

Съперничеството си остана все така ожесточено и в прогимназията, и в гимназията, докато накрая двамата не влязоха в различни вузове – Майкъл в Университета на щат Кънектикът, Сюзан – в Джорджтаунския университет. През следващите четири години правеха всичко възможно да не се засичат. Колкото и невероятно да звучи, пътищата им отново се кръстосаха не другаде, а у Сюзан, когато родителите ѝ най-изненадващо устройоха празненство по случай нейното дипломиране. Най-голямата изненада бе не че Майкъл е приел поканата, а че изобщо е дошъл на увеселението.

Сюзан не позна веднага стария си съперник отчасти защото той бе порасъл с цели десет сантиметра и за пръв път бе по-висок от нея. Разбра кой всъщност е снажният красив младеж едва след като му поднесе чаша вино и той ѝ рече:

– Е, този път поне не ми го изля на главата.

– Божичко, наистина се държах ужасно – отвърна Сюзан с тайното желание той да я опровергае.

– Така си е – каза младежът, – но си го заслужавах.

– Ами да – възкликна Сюзан и веднага съжали.

Забъбриха като стари приятели и Сюзан се изненада колко се е разочаровала, когато при тях дойде нейна позната от Джорджтаун, която веднага се впусна да флиртува с Майкъл. Онази вечер двамата така и не успяха да си поговорят.

На другия ден Майкъл ѝ се обади по телефона и я покани на кино, на „Реброто Адамово“ със Спенсър Трейси и Катрин Хепбърн. Сюзан вече беше гледала филма, въпреки това прие и направо не повярва, че толкова дълго е избирала какво да облече за тази първа среща.

Макар и да го гледаше за втори път, филмът ѝ хареса. Докато Спенсър Трейси целуваше Катрин Хепбърн, се запита дали Майкъл ще я прегърне през раменете. Не го направи. Но след като излязоха от киносалона и тръгнаха да прекосяват улицата, той я хвана за ръка и не я пусна, докато не отидоха в кафенето. Именно там пак се изпокараха... имаха първото разногласие, де. Майкъл си призна, че през ноември ще гласува за Томас Дюй, а Сюзан заяви недвусмислено, че предпочита Хари Труман да си остане в Белия дом. Келнерът ѝ донесе сладоледа. Сюзан се вторачи в него.

– Само да си посмяла! – подвикна Майкъл.

Сюзан не се изненада, когато на другия ден той пак я потърси, макар и да бе седяла повече от час до телефона – уж за да почете.

Сутринта, докато закусуваха, Майкъл сподели с майка си, че се е влюбил от пръв поглед.

– Та ти познаваш Сюзан още от малък! – възкликна майка му.

– Няма такова нещо – възрази синът. – Видях я за пръв път едва вчера.

Родителите и на двамата бяха много щастливи, но не и изненадани, когато след година те се сгодиха: от празненството по случай дипломирането на Сюзан бяха неразделни. Броени дни след като завършиха университета, си намериха работа, Майкъл като стажант в застрахователно дружество „Хартфорд“, Сюзан – като учителка по история в гимназия

„Джеферсън“. Решиха да се оженят през лятната ваканция.

Виж, не бяха предвидили, че тя ще зачене още по време на медения месец. Майкъл не скри радостта си, защото ще става баща, а когато в шестия месец от бременността доктор Гринуд им съобщи, че ще имат близнаци, щастието му бе два пъти по-голямо.

– Ако не друго, това поне ще реши един проблем! – беше първата му реакция.

– Какъв? – попита Сюзан.

– Едното ни дете ще бъде републиканец, другото – демократ.

– Само през трупа ми! – възкликна младата жена и се потупа по корема.

Продължи да преподава в гимназията до осмия месец, който за щастие съвпадна с великденската ваканция. Постъпи в родилното чак на двама месеца и осмия ден от деветия месец, носеше само куфарче. Малко покъсно Майкъл си тръгна от работа и отиде при нея с новината, че са го повишили в длъжност „застрахователен агент“.

– Какво означава това? – попита жена му.

– Означава, че ще сключвам застраховки – обясни й Майкъл. – По-вишиха ми малко и заплатата. Тъкмо навреме, нали ще има да храним още две гърла.

След като Сюзан постъпи в родилното, доктор Гринуд посъветва Майкъл да чака откън, понеже при раждането на близнаци понякога се появявали усложнения.

Младежът закричи напред-назад по дългия коридор. Стигнаше ли при портрета на Джосая Престън, окачен върху стената в дъното, се обръщаше и тръгваше в другата посока. По едно време спря и зачете дългата биография, сложена под портрета на създателя на болницата. Когато докторът излезе през двойната врата, младежът вече знаеше наизуст цялото житие на Престън.

Мъжът в зелена престилка тръгна бавно към него, като пътем си свалеше маската на лицето. Майкъл се опита да разчете изражението му. В застраховането бе много важно да умееш да познаваш по лицето какво си мисли човекът срещу теб, така че да предугадиш притесненията на потенциалния клиент. Лицето на лекаря обаче беше непроницаемо. Той само се усмихна и рече:

– Честито, господин Картрайт, имате двама здрави синове.

Сюзан бе родила две момченца: Натаниъл с тегло два килограма и четиристотин грама и Питър – два килограма и шестстотин и петдесет грама. Следващия час майката и бащата ги гушкаха и им се радваха,

накрая доктор Гринуд подметна, че няма да е зле родилката и новородените да си починат.

– Изтощително е да кърмите две деца. За през нощта ще пренесем новородените в интензивното детско отделение – допълни той. – Не се притеснявайте, при раждане на близнаци винаги постъпваме така.

Майкъл придружи двамата си синове до детското отделение, където отново го помолиха да почака отвън в коридора. Гордият баща долепи нос до стъклото, отделящо креватчетата от коридора, и загледа заспалия момченца – идеше му да разгласи на всички наоколо, че и двете са негови. Усмихна се на сестрата, която бдеше като орлица от страни на креватчетата. Тя сложи около китките на двете новородени листчета с имената.

Майкъл не помнеше колко е стоял там, преди да се върне при жена си. Когато отвори вратата на стаята, с радост видя, че Сюзан е потънала в дълбок сън. Целуна я нежно по челото.

– Ще мина да те видя утре сутринта, скъпа, на път за работа – рече ѝ – нехаеше, че тя не го чува.

После се качи на асансьора заедно с доктор Гринуд, който беше свалил зелената престилка и я бе заменил с яке и сив спортен панталон.

– Жалко, че не всички раждания са толкова леки – сподели той с гордия баща тъкмо преди асансьорът да стигне партера. – Въпреки това, господин Картрайт, довечера ще намина да видя как са жена ви и близнаците. Но не очаквам усложнения.

– Благодаря ви, докторе – каза Майкъл. – Благодаря ви.

Доктор Гринуд се усмихна и тъкмо да излезе от болницата и да се прибере с колата у дома, когато забеляза изисканата жена, влизаща през двойната врата – Рут Давънпорт. Забърза към нея.

Майкъл Картрайт се обърна и видя, че лекарят държи вратата на асансьора, на който се качваха две жени, едната в напреднала бременност. Сърдечната усмивка върху лицето на доктор Гринуд бе изместена от тревога. На младежа му се прииска и тази жена да роди лесно, без усложнения, като Сюзан. Отиде бавно при автомобила и все така грейнал в усмивка, се запита какво има да върши.

Най-напред трябваше да звънне на майка си и на баща си – вече баба и дядо.

2.

Рут Давънпорт се беше примирила, че друга възможност няма да има. Като истински професионалист доктор Гринуд не би го заявил толкова недвусмислено, но след две помятания за две години бе посъветвал пациентката да не рискува с трета бременност.

Робърт Давънпорт обаче не се ръководеше от такива професионални задръжки и щом научи, че жена му е заченала за трети път, съвсем в свой стил ѝ заяви без недомлъвки:

– Този път ще внимаваш много.

Прозвуча като ултиматум: всъщност я предупреждаваше да не прави нищо, което би могло да навреди на сина им. Беше повече от сигурен, че първородното му дете ще бъде момче. Знаеше и че на Рут ще ѝ бъде трудно, да не кажем невъзможно „да внимава много“. Все пак беше дъщеря на Джосая Престън и мнозина бяха на мнение, че ако е била момче, не мъжът ѝ, а именно тя е щяла да оглави фармацевтично дружество „Престън“. Рут обаче бе принудена да се задоволи с утешителната награда и да наследи баща си като председателка на управителния съвет в болница „Сейнт Патрик“, благородно дело, на което се бяха посветили вече четири поколения от рода Престън.

В началото някои от по-възрастните лекари и сестри в „Сейнт Патрик“ не бяха убедени, че Рут Давънпорт ще се окаже на висотата на изискванията, но след броени седмици и те бяха принудени да признаят, че младата жена е наследила не само енергията и устрема на баща си, но и че той ѝ е предал огромните си познания и далновидност, с каквито често се отличават единствените деца.

Рут се омъжи чак на трийсет и три години. Не че липсваха кандидати – мнозина правеха какво ли не, за да спечелят благоволенieto на наследницата на милионите на Престън. Не се наложи Джосая Престън да предупреждава дъщеря си да се пази от сметкаджии – тя просто не се влюби в никого от ухажорите. Вече дори се съмняваше, че някога ще обикне някого. Точно тогава се запозна с Робърт Давънпорт.

Беше завършил „Джонс Хопкинс“ и икономика в Харвардския университет, после бе работил за кратко в „Рош“ и както се изрази бащата на Рут, постъпи при тях във фармацевтично дружество „Престън“ „по бързата процедура“. Последва шеметно издигане: на двайсет и седем години вече беше в управителния съвет, а на трийсет и три стана най-младият заместник-председател в историята на фирмата, с което би

рекорда, поставен не от друг, а от самия Джосая. Този път Рут все пак се влюби, и то в мъж, който нито се плашеше от името и милионите на Престън, нито благоговееше пред тях. Когато Рут подметна, че може би е крайно време да стане госпожа Престън-Давънпорт, Робърт само попита:

– Кога най-после ще се запозная с тоя Престън-Давънпорт, дето е решил да ми попречи да стана твой законен съпруг?

Само няколко седмици след сватбата Рут оповести, че е бременна, после пометна – единственото, което помрачи безоблачния им щастлив брачен живот. Но и този облак на инак ведрия хоризонт като че ли се разсея, когато единайсет месеца по-късно Рут отново зачена.

Тъкмо ръководеше заседанието на управителния съвет на болницата, когато получи контракции – единственото, което трябваше да направи, бе да слезе с асансьора два етажа по-долу и да отиде при доктор Гринуд, който да я прегледа. Но дори неговият опит, всеотдайността на лекарите и сестрите и най-новото медицинско оборудване не успяха да спасят детето, родено преждевременно. Волю-неволю Кенет Гринуд си спомни как като млад лекар, при раждането на Рут се е натъкнал на същия проблем – цяла седмица работещите в болницата не вярваха, че момиченцето ще оживее. Ето че сега, трийсет и пет години по-късно, семейството изживяваше същия ужас.

Доктор Гринуд реши да поговори насаме с господин Давънпорт и да му намекне, че е за предпочитане да си осиновят дете. Робърт се съгласи от немай-къде и спомена, че ще го обсъди с жена си веднага щом тя се посъземе.

Мина една година, докато Рут се съгласи да посетят службата, уреждаща осиновяването на деца, но по съвпадение, каквито отглежда съдбата и писателите дори не дръзват да използват, тя пак зачена именно в деня, когато трябваше да отидат в дома за деца, оставени за осиновяване. Този път Робърт беше решен да прави, да струва, но да не допусне човешка грешка да осуети появата на тяхното дете на бял свят.

Рут се вслуша в съвета на мъжа си и временно напусна управителния съвет на болницата. Дори се съгласи да наемат медицинска сестра, която по думите на Робърт да не я изпуска от очи. Господин Давънпорт разговаря с доста кандидатки и отсея няколко с нужната подготовка и качества. Но щеше да назначи онази от тях, за която беше убеден, че притежава достатъчно силна воля, та да накара Рут наистина „да внимава много“ и да се намеси, ако жена му отново се върне към стария си навик да организира всичко, изпречило ѝ се на пътя.

След третото интервю Робърт най-после се спря на госпожица Хедър Никъл, главна медицинска сестра в родилното отделение на болница „Сейнт Патрик“. Допаднаха му деловият ѝ подход и това, че не е омъжена и външността ѝ е такава, че надали в обзримо бъдеще щеше да промени семейното си положение. Накрая натежа и фактът, че госпожица Никъл вече бе помогнала на бял свят да дойдат близо хиляда деца.

Робърт с удоволствие установи, че госпожица Никъл бързо се е вписала в дома му: от месец на месец той бе все по-обнадежден, че третия път горчивата чаша ще ги подмине. Рут навлезе благополучно в петия, сетне в шестия и седмия месец на бременността и мъжът ѝ дори повдигна въпроса как да кръстят детето: Флечър-Андрю, ако е момче, и Виктория-Грейс, ако е момиче. Рут имаше само едно предпочитание: ако детето е момче, да го наричат Андрю, ала тя се надяваше най-вече рожбата им да се роди здрава.

Робърт беше заминал на медицинска конференция в Ню Йорк, когато госпожица Никъл му се обади и му съобщи, че жена му е получила контракции. Той я увери, че веднага ще хване влака и от гарата ще вземе такси, което да го откара право в „Сейнт Патрик“.

След успешното израждане на близнаците Картрайт доктор Гринуд тъкмо си тръгваше, когато зърна Рут Давънпорт – влизаше през летящата врата заедно с госпожица Никъл. Обърна се и настигна двете жени още преди вратата на асансьора да се е затворила.

Настани родилката в самостоятелна стая и веднага събра най-добрите акушер-гинеколози в болницата. Ако пациентката не беше Рут Давънпорт, щеше да се справи с израждането и само с помощта на госпожица Никъл. Прегледа Рут и установи, че за да спаси детето, то трябва да се роди с цезарово сечение. Лекарят погледна тавана и отправи безмълвна молитва – даваше си сметка, че Рут не може да има повече деца.

Раждането продължи към четирийсет минути. Щом зърна главицата на новороденото, госпожица Никъл въздъхна от облекчение, но добави „Алилуя“ едва след като лекарят пререза пъпната връв. Рут беше под пълна упойка и не видя щастливата усмивка, грейнала върху лицето на Гринуд. Той излезе забързано от операционната и съобщи на бащата, който чакаше отвън:

– Момче.

Докато Рут спеше мирно и кротко, госпожица Никъл занесе Флечър-Андрю в детското отделение, където той щеше да прекара първите си часове на белия свят заедно с още няколко новородени. Положи

момченцето в мъничкото легло, повери го на грижите на медицинската сестра и се върна в стаята на Рут. Седна на фотьойла в ъгъла, но се постара да не заспива.

Все пак се унесе. По едно време, вече по изгрев слънце, се събуди от думите:

– Мога ли да видя сина си?

– Ама разбира се, госпожо Давънпорт – отвърна госпожица Никъл и скочи от фотьойла. – Ей сега ще донеса малкия Андрю. – Докато затваряше вратата, добави: – Връщам се след миг.

Рут приседна на леглото, оправи възглавницата и примряла от нетърпение, зачака.

Докато вървеше по коридора, госпожица Никъл си погледна часовника. Четири и трийсет и една минути. Слезе по стълбите на петия етаж и се отправи към детското отделение. Отвори тихо вратата – да не събуди някое от пеленачетата. Влезе в помещението, осветено от малка флуоресцентна лампа, и погледна сестрата от нощната смяна – дремеше в ъгъла. Госпожица Никъл реши да не буди младата жена – това вероятно бяха единствените мигове, когато тя щеше да си почине през осемчасовото дежурство.

Тръгна на пръсти между двете редици креватчета и поспря да погледне близнаците, сложени на двойното легълце до Флечър-Андрю Давънпорт.

Сетне се извърна към детето, на което нямаше да му липсва нищо през живота. Наведе се да вдигне момченцето и застина като попарена. Ако си изродил близо хиляда деца, си се научил да разпознаваш смъртта. Новороденото беше бледо като платно, очите му не помръдваха, нямаше смисъл госпожица Никъл да проверява пулса.

Целият ни живот може да се промени от внезапните решения, често пъти взети от друг.

3.

Когато посред нощ събудиха доктор Гринуд, за да му кажат, че едно от новородените е починало, не се наложи той да пита кое от децата е мъртво. Трябваше да отиде незабавно в болницата.

Винаги беше мечтал да стане лекар. Още през първите седмици от следването в медицинския институт вече знаеше и какво иска да специализира. Всеки ден благодареше на Бога, задето го е благословил да се

посвети на призванието РИ. Но понякога, сякаш Всевишният искаше да уравни везните, на Кенет Гринуд му се налагаше да съобщава на някоя майка, че е загубила детето си. Винаги беше тежко, но сега той направо не знаеше как ще го каже за трети път на Рут Давънпорт...

В пет сутринта улиците бяха почти безлюдни и след двайсетина минути доктор Гринуд вече спираше с автомобила на мястото, запазено за него на паркинга. Влезе като хала през летящата врата, подмина рецепцията и се качи на асансьора още преди някой от персонала да е успял да му каже нещо.

– Кой ще й съобщи? – попита медицинската сестра, която го чакаше пред асансьора на петия етаж.

– Аз – отвърна доктор Гринуд. – От години съм приятел на семейството.

Сестрата се изненада.

– Пак да сме благодарни, че другото новородено е оживяло – рече тя и прекъсна мислите му.

– Другото новородено ли? – възкликна той и спря като закован.

– Да, Натаниъл е добре, почина Питър.

Лекарят не каза нищо – мъчеше се да разбере какво му обясняват.

– А момченцето на Давънпорт? – престаши се накрая да попита.

– Доколкото знам, и то е добре – рече медицинската сестра. – Защо?

– Изродих го точно преди да си тръгна – отвърна лекарят с надеждата, че жената не е доловила колебанието в гласа му.

Тръгна бавно между креватчетата, където някои от новородените спяха сладко-сладко, а други се скъсваха от рев, сякаш за да докажат, че имат бели дробове. Спря при двойното легълце, където само преди няколко часа беше оставил близнаците. Натаниъл бе потънал в сън, докато братчето му не помръдваше. Доктор Гринуд се извърна да провери името върху листа, прикрепен към долния край на следващото легълце: Флечър-Андрю Давънпорт. И това момченце спеше мирно и кротко, дишането му беше равномерно.

– Не посмях да мesty детето, докато акушер-гинекологът, който го е израздал...

– Излишно е да ми напомняте какъв е редът в болницата – прекъсна я както никога грубо лекарят. – Кога застъпихте на смяна? – попита той.

– Малко след полунощ – отвърна медицинската сестра.

– И оттогава сте били тук.

– Да, господине.

– Някой влизал ли е в детското отделение?

– Не, господине – рече сестрата.

Реши да не споменава – поне докато доктор Гринуд е в такова лошо настроение, – как някъде преди около час ѝ се е сторило, че вратата се затваря. Лекарят пак се взря в двойното креватче с надпис „Натаниъл и Питър Картрайт“. Знаеше какво му повелява дългът.

– Отнесете детето в моргата – промълви едва чуто. – Ще напиша смъртния акт още сега, но ще изчакам до сутринта и тогава ще съобща на майката. Няма смисъл да я будя толкова рано.

– Да, господине – пророни стресната сестрата.

Доктор Гринуд излезе от детското отделение, тръгна бавно по коридора и поспря пред вратата на госпожа Картрайт. Открехна я нечуто и с облекчение видя, че родилката е потънала в дълбок сън. Качи се по стълбите на шестия етаж и направи същото и пред самостоятелната стая на Рут Давънпорт. Тя също спеше. Лекарят погледна към ъгъла – госпожица Никъл се беше свила на фотьойла и беше задрямала. Гринуд бе готов да се закълне как е видял, че тя отваря очи, но реши да не я притеснява. Затвори вратата, отиде в дъното на коридора и по аварийното стълбище слезе на паркинга. Не искаше да го видят дежурните на рецепцията. Трябваше да помисли на спокойствие.

След двайсет минути отново бе в леглото си, но не заспа.

Беше буден и в седем, когато извън будилникът. Вече знаеше какво ще направи, макар и да се опасяваше, че това ще има дългосрочни последици.

* * *

Когато за втори път тази сутрин се отправи към „Сейнт Патрик“, пътува много по-дълго, и то не само защото сега движението бе по-оживено. Направо не знаеше как ще каже на Рут Давънпорт, че през нощта детето ѝ е умряло, притесняваше се и да не избухне скандал. Знаеше, че трябва да отиде право в стаята на Рут и да ѝ обясни за случилото се, инак нямаше да намери сили да го направи.

– Добро утро, господин Гринуд – поздрави го медицинската сестра на рецепцията, той обаче не ѝ отговори.

На шестия етаж слезе от асансьора и тръгна към стаята на госпожа Давънпорт – забеляза, че върви все по-бавно. Спря пред вратата с надеждата, че Рут още спи. Отвори я полека и видя пред себе си Робърт Давънпорт, който седеше до жена си. Рут държеше новородено. Госпожица Никъл я нямаше.

Робърт веднага скочи на крака.

– Кенет! – възкликна той и се ръкува с лекаря. – Задължени сме ти до гроб.

– Нямам никаква заслуга – отвърна едва чуто лекарят.

– Как да нямаш! Недей да скромничиш! – рече Робърт и се извърна към жена си. – Да му кажем ли, Рут, какво сме решили?

– Ще му кажем, защо да не му кажем, тъкмо и той да има повод да празнува – отговори тя и целуна момченцето по челото.

– Но нека първо ви съобщя... – подхвана лекарят.

– Не искам да чувам никакво „но“ – прекъсна го Робърт. – Държа ти да узнаеш пръв, че възнамерявам да убедя управителния съвет на „Престън“ да отпусне средства за новото родилно отделение, което отдавна се надяваш да откриеш, преди да се пенсионираш.

– Но... – повтори доктор Гринуд.

– Нали се разбрахме – не искам да чувам никакво „но“. Проектът е готов от години – допълни другият мъж и погледна сина си. – Не виждам причина да не започнем незабавно строителството. – Той се извърна към главния акушер-гинеколог на болницата. – Освен ако...

Доктор Гринуд продължи да мълчи.

Госпожица Никъл видя с примряло сърце, че лекарят излиза от стаята на госпожа Давънпорт. Той носеше новороденото, за да го свали с асансьора в детското отделение. Докато се разминаваха в коридора, очите им се срещнаха и макар Гринуд да не каза нищо, госпожица Никъл разбра, че той е наясно какво е извършила.

Помисли си, че ако иска да се измъкне, сега е моментът. След като през нощта бе върнала момченцето в детското отделение, чак до сутринта беше будувала в болничната стая на госпожа Давънпорт, притеснена дали ще се разбере какво е направила. Когато доктор Гринуд надзърна в стаята, тя се престори на заспала. Нямаше представа колко е часът, не дръзваше да си погледне часовника. Очакваше лекарят да я повика отвън в коридора и да ѝ каже, че знае истината, той обаче си тръгна точно толкова тихо, колкото беше дошъл, и Хедър Никъл реши да си мълчи.

Сега, без да сваля очи от стаята на Давънпорт, се отправи към аварийното стълбище в дъното на коридора. Постара се да не ускорява крачка. Когато до стълбището оставаха само два-три метра, тя чу глас, който веднага позна:

– Госпожице Никъл!

Застина като вкаменена и все така вторачена в аварийния изход, се запита какво да направи. Накрая се обърна с лице към господин

Давънпорт.

– Трябва да си поговорим на четири очи – рече ѝ той.

Жената се дръпна в нишата встрани от коридора – не смееше да мисли какво я чака. Нозете ѝ се подкосиха и тя седна тежко на стола срещу Давънпорт. Така и не разбра от изражението му дали той е наясно, че именно тя носи вината. Но господин Давънпорт си беше такъв, не беше в природата му да издава чувствата си – дори в личния си живот. Госпожица Никъл не смееше да го погледне в очите, затова се вторачи през рамото му в доктор Гринуд, който тъкмо се беше качил на асансьора.

– Подозирам, че се досещате какво ще ви питам – подхвана господин Давънпорт.

– Да, досещам се – потвърди госпожица Никъл и се зачуди дали някога изобщо ще си намери работа и още по-страшно, дали няма да се озове в затвора.

Когато след десетина минути доктор Гринуд се появи отново, тя вече знаеше какво точно я чака и къде ще се озове.

– След като обмислите предложението ми, госпожице Никъл, ми се обадете в службата и ако приемате, аз ще поговоря с адвокатите си.

– Вече помислих – отвърна жената. Този път погледна господин Давънпорт право в очите. – Приемам. С удоволствие ще продължа да работя в дома ви като бавачка.

4.

Сюзан бе притиснала до себе си Нат – нямаше сили да прикрие мъката си. Беше ѝ дотегнало да слуша как приятели и роднини повтарят като навити, че един от синовете ѝ, слава Богу, е останал жив. Толкова ли не разбираха, че Питър е мъртъв и тя е загубила едно от момченцата си? Майкъл се надяваше, че след като се прибере у дома, жена му ще започне да се съвзема от загубата. Но това не стана. Сюзан и досега говореше само за едно – за другия си син, и държеше на нощното шкафче снимка на двете момченца.

Същата снимка се появи и в „Хартфорд Курант“ и госпожица Никъл я проучи най-внимателно. С облекчение установи, че макар и двете момченца да са наследили волевата брадичка на баща си, Андрю е рус и къдрав, а косицата на Нат е права и вече потъмнява. Ала най-щастлива бе, задето Джосая Престън току се хвали, че внук му е наследил носа и

изпъкналото чело, с каквито се славели всички в рода Престън. Бавачката постоянно повтаряше на примрелите в благоговение роднини и прислужници тези думи, предхождани от „както често подчертава и господин Престън...“.

Само половин месец след като я изписаха, Рут отново се върна на работа като председателка на управителния съвет в болница „Сейнт Патрик“ и се запретна да изпълнява обещанието на мъжа си да построи ново родилно отделение към нея.

Междувременно госпожица Никъл се нагърби с цялата работа, колкото и черна да бе тя, и с отглеждането на Андрю, само и само Рут да се чувства свободна. Тя се превърна в бавачка, наставница, пазителка и гувернантка на невръстното момченце. Ала не минаваше и ден да не тръпне при мисълта, че все някога истината ще излезе наяве.

За пръв път се притесни не на шега, когато госпожа Картрайт се обади по телефона да каже, че организирала празненство по случай рождения ден на сина си и канела и Андрю, защото бил роден на същия ден.

– Много мило, че сте се сетили – възкликна госпожица Никъл, след като изслуша внимателно жената, – но Андрю също ще има тържество и наистина съжалявам, че Нат няма да присъства на него.

– Предайте много поздравии на госпожа Давънпорт, кажете ѝ и че наистина съм ѝ признателна, задето ни е поканила на откриването на новото родилно отделение следващия месец.

Покана, която госпожица Никъл нямаше как да отмени. Единственото, което Сюзан си помисли, след като затвори, бе откъде ли госпожица Никъл знае името на сина ѝ.

Вечерта, веднага щом госпожа Давънпорт се прибра от работа, бавачката предложи да направели тържество по случай първия рожден ден на Андрю. Рут посрещна предложението с радост и на драго сърце повери на госпожица Никъл всички приготовления за празника, включително съставянето на списъка с гостите. Но едно беше да организираш рожден ден и да решаваш кой да присъства на него и съвсем друго – да предотвратиш срещата между работодателката си и госпожа Картрайт на откриването на новото родилно отделение.

Именно доктор Гринуд запозна двете жени, докато ги развеждаше из отделението. Направо не можеше да повярва, че никой не забелязва колко много си приличат двете момченца. Лекарят погледна госпожица Никъл, но тя извърна очи. Побърза да сложи на Андрю шапчица, с която той заприлича по-скоро на момиченце, и още преди Рут да е казала нещо, възкликна:

– Застудя, не искам Андрю да настине.

– След като се пенсионира, доктор Гринуд, в Хартфорд ли ще останете? – попита госпожа Картрайт.

– Не, смятаме да се приберем с жената у дома в Охайо, семейството ми има къща там – отвърна лекарят. – Сигурен съм обаче, че от време на време ще се връщаме в Хартфорд.

Госпожица Никъл щеше да въздъхне от облекчение, ако доктор Гринуд не я беше изгледал. Тя обаче заживя с надеждата, че щом лекарят замине, никой няма да разбере нейната тайна.

* * *

Всеки път, когато Андрю получаваше покана да участва в нещо, да се включи в някаква група или спортен отбор, да се запише на летен лагер, госпожица Никъл правеше всичко възможно да се увери, че момчето няма да се натъкне на някого от семейство Картрайт. Докато той растеше, бавачката успяваше да го прави, без да събужда подозрения у господин или госпожа Давънпорт.

* * *

Когато една сутрин се получиха две писма, госпожица Никъл най-после повярва, че вече няма от какво да се страхува. Първото беше адресирано до бащата на Андрю и потвърждаваше, че момчето е прието в „Хочкис“, най-старото частно училище в щат Кънектикът. Рут отвори второто с клеймо на Охайо.

– Жалко! – въздъхна тя, докато обръщаше изписания на ръка лист. – Беше прекрасен човек.

– Кой? – попита Робърт, след като вдигна очи от медицинското списание.

– Доктор Гринуд. Жена му ни съобщава, че миналия петък е починал на седемдесет и четири години.

– Наистина беше прекрасен човек – повтори мъжът ѝ. – Сигурно няма да е зле да отидеш на погребението.

– Ще отида, как няма да отида – каза Рут. – Може би и Хедър ще иска да дойде с мен – допълни тя. – Все пак е работила с него.

– Разбира се – обади се госпожица Никъл с надеждата, че изглежда покрусена.

* * *

Натъжена от новината, Сюзан прочете още веднъж писмото. Никога нямаше да забрави колко присърце е взел доктор Гринуд смъртта на Питър, все едно се чувстваше виновен. Дали да не отиде на погребението? Тъкмо да сподели с Майкъл тъжната вест, когато той най-неочаквано подскочи и възкликна:

– Браво, Нат!

– Какво се е случило? – попита Сюзан, учудена от този неприсъщ за мъжа ѝ изблик на чувства.

– Синът ни е спечелил стипендия за „Тафт“ – отвърна той и размахна писмото.

За разлика от Майкъл Сюзан не изгаряше от желание момчето да напуска на такава крехка възраст дома и да живее в пансион с деца, чиито родители идват от друг свят. Как да обясниш на малчуган на четиринайсет години, че не им е по джоба да купят доста от нещата, които съучениците му смятат за нещо, полагащо им се едва ли не по рождение? Сюзан отдавна бе убедена, че Натаниъл трябва да последва стъпките на баща си и да завърши гимназия „Джеферсън“. Щом тя е достатъчно добра, та майката да преподава в нея, защо да не е добра и за детето?

Нат препрочиташе в леглото любимата си книжка, когато чу възгласа на баща си. Беше стигнал до главата, където китът отново беше на път да се изплъзне. Без особено желание скочи от леглото и надзърна от стаята, за да разбере каква е тази суетня долу. Ако не броим често разказваната случка със сладоледа, родителите му не се караха никога, а ето че сега спореха разгорещено в кое училище да се запише момчето. Нат чу как баща му заявява:

– Такава възможност се открива веднъж през живота. Там Нат ще общува с деца, които някой ден ще станат най-изявените личности в своята област и ще му влияят до края на живота.

– А не е ли по-добре да си учи в гимназия „Джеферсън“, където именно той ще стане изявена личност и ще влияе на другите?

– Но момчето си е спечелило стипендия, няма да се охарчим и с цент.

– Няма да се охарчваме и ако учи в „Джеферсън“.

– Да де, но трябва да мислим и за бъдещето на сина си. Ако завърши „Тафт“, сигурно ще го приемат в Харвардския или в Йейлския университет...

– Но и в „Джеферсън“ са учили много деца, които после са завършили Харвардския и Йейлския университет.

– Ако трябваше да предлагам застраховка...

– Това е риск, който съм готова да поема.

– Аз пък не съм готов – тросна се Майкъл. – Ще се постарая и за-напред да избягвам такива рискове.

Нат продължи да слуша как майка му и баща му спорят, но без да повишават тон или да си изпускат нервите.

– Предпочитам синът ми да завърши гимназия като егалитарист, отколкото като патриций – отвърна разпалено Сюзан.

– Защо смяташ, че двете неща са несъвместими? – възкликна Майкъл.

Нат не изчака да чуе отговора на майка си и пак се шумгуна в стаята. Тя го беше учила веднага да проверява в речника всяка думичка, която дотогава не е срещал – така де, именно Уебстър, който бе родом от щат Кънектикът, бе съставил най-великия речник в света. След като погледна и трите думи, малчуганът отсъди, че майка му е по-голяма егалитаристка от баща му, но че и двамата не са патриции. Не беше сигурен дали и той иска да става такъв.

Дочете си главата и отново излезе от стаята. Страстите явно се бяха поутоложили, затова момчето слезе долу при родителите си.

– Дали да не оставим Нат да реши сам? – попита Сюзан.

– Вече съм решил – оповести малчуганът и седна между двамата. – Нали сте ме учили да изслушвам и двете страни в спора, преди да си съставям изводи!

И двамата загледаха мълком как той разгръща вечерния вестник – очевидно бе чул разговора им.

– И какво си решил? – попита тихо майката.

– Предпочитам да уча в „Тафт“, а не в гимназия „Джеферсън“ – рече без колебание Нат.

– И какво натежа, за да избереш това? – намеси се и баща му.

Нат не бързаше да отговори: даваше си сметка, че и двамата са за-таили дъх.

– „Моби Дик“ – отговори накрая и отвори вестника на спортната страница.

– „Моби Дик“ ли? – ахнаха в хор родителите му.

– Ами да – потвърди момчето. – Навремето хората в Кънектикът са смятали, че китът е патрицият на морето.

5.

– Мъж за чудо и приказ! Достоен за „Хочкис“! – възкликна госпожица Никъл, докато оглеждаше Андрю в огледалото в антрето.

Бяла ризка, синьо сако, светли кадифени панталони. Бавачката оправя вратовръзката на сини и бели райета на момчето и махна една прашина от ризата му.

– Наистина мъж за чудо и приказ! – повтори тя. „Какъв мъж съм аз! Висок съм само метър и петдесет и осем“, понечи да възрази Андрю, но точно тогава при тях в антрето влезе баща му. Момчето си погледна часовника, подарък от дядо му по майчина линия, който и досега уволняваше всекиго, закъснял за работа.

– Вече съм качил куфарите в колата – рече баща му и го докосна по рамото.

Андрю се вцепени при тези нехайно изречени думи, напомнили му, че наистина напуска родния дом.

– До Деня на благодарността остават някакви си три месеца – допълни Робърт Давънпорт.

На момчето му идеше да отвърне, че три месеца са си една четвърт от годината, доста голям процент от живота, ако си само на четиринайсет.

Излезе на застлания с чакъл двор, решен да не се обръща и да не поглежда любимия дом, който нямаше да види още четвърт година. Отвори вратата на автомобила – да се качи майка му. После се ръкува с госпожица Никъл, сякаш тя му е стара приятелка, и каза, че очаква с нетърпение да се видят отново в Деня на благодарността. Не беше сигурен, но му се стори, че жената се е просълзила. Извърна се, махна на икономка и готвачката и се метна в автомобила.

Докато прекосяваха Фармингтън, гледаше познатите сгради, които досега му се бяха стрували център на света.

– Постарай се да ни пишеш всяка седмица – помоли майка му.

Андрю не обърна внимание на тази излишна забележка ако не за друго, то най-малкото за това, че от месец госпожица Никъл му го повтаряше поне по два пъти на ден.

– И ако ти трябват още пари, на всяка цена ми звъни – допълни баща му.

Явно и той не беше чел правилника на училището. Но Андрю не му напомни, че първокурсниците в „Хочкис“ имат право само на по десет

долара на срок. Пишеше го на страница седма и госпожица Никъл му го беше подчертала с червено.

Докато пътуваха към гарата, която бе съвсем наблизо, не си казаха почти нищо – всички бяха притеснени. Баща му спря и слезе. Андрю обаче не се и помръдна, вътре в автомобила се чувстваше на сигурно. Накрая майка му отвори вратата. Момчето бързо слезе – не му се щеше да забележат колко е нервен. Тя се опита да хване сина си за ръка, той обаче изтича припряно да помогне на баща си да свалят куфарите от багажника.

При тях дойде носач със синя фуражка и с количка. Натовариха багажа, мъжът ги поведе по перона и спря пред осми вагон. Зае се да качва куфарите на влака, а Андрю се обърна да се сбогува с баща си. Бе настоял само единият от родителите му да го придружи с влака до Лейквил и тъй като баща му беше възпитаник на „Тафт“, решиха с него да пътува майка му. Момчето вече съжаляваше, че е предпочел нея.

– На добър път! – пожела баща му и му стисна ръката. Какви смехории говорят родителите по гарите! Бе далеч по-важно да му пожелае да работи усърдно.

– И не забравяй да пишеш.

Момчето се качи заедно с майка си на влака и докато потегляха, не се обърна нито веднъж да погледне баща си с надеждата, че така ще изглежда по-голям.

– Искаш ли да закусиш? – попита майката, докато носачът редеше куфарите на горния рафт.

– Да, с удоволствие – отвърна Андрю и за пръв път от сутринта се поободри.

Друг униформен мъж ги отведе на една от масите във вагон-ресторанта. Докато оглеждаше листа с менюто, Андрю се запита дали майка му ще позволи да си хапне добре.

– Поръчай си каквото искаш – рече тя, сякаш прочела мислите му.

Андрю се усмихна на келнера.

– Две кюфтета, две яйца на очи, бекон и препечена филия. Не поръча само гъби от страх да не би сервитьорът да си помисли, че майка му го държи гладен.

– За вас, госпожо? – попита той, насочил вниманието си към другия край на масата.

– За мен само кафе и препечена филия хляб.

– Днес сигурно е първият учебен ден на момчето – възкликна мъжът.

Госпожа Давънпорт се усмихна и кимна.

„Откъде ли знае?“, учуди се Андрю.

Загълта припряно, не знаеше дали днес ще му дадат нещо за ядене. В правилника не пишеше нищо за храната, а дядо му бе споменал, че когато той е учил в „Хочкис“, са им давали ядене само по веднъж на ден. Майка му му напомни да оставя ножа и вилицата, докато се храни.

– Това не са ти самолетчета, не бива да стоят във въздуха повече от необходимото – рече му тя.

Малчуганът нямаше как да знае, че и майка му е не по-малко притеснена от него.

Ако покрай масата минеше момче в същата красива униформа, Андрю се извърещаше към прозореца с надеждата да не го забележи – само неговата беше съвсем нова. Майка му пиеше третото кафе, когато влакът навлезе в гарата.

– Пристигнахме – оповести тя, макар че Андрю го виждаше и без нея.

Продължи да седи и да гледа табелата, на която пишеше „Лейквил“. От влака наскачаха няколко момчета, които се спуснаха да се ръкуват и завикаха едно през друго:

– Здравей! Как прекара ваканцията? Радвам се да те видя. Накрая Андрю премести очи към майка си – прииска му се тя да изчезне яко дим. Заради нея всички щяха да разберат, че днес му е първият учебен ден.

Две високи момчета в сини сака с двуредно закопчаване и сиви панталони поведоха новациите към чакащия автобус. Андрю се замоли да не пускат в него родители.

– Как се казваш? – попита един от младежите в сините сака, когато той слезе от влака.

– Давънпорт, господин учителю – отвърна Андрю, извърнал очи нагоре.

Дали и той някога щеше да порасне толкова висок? Младежът се усмихна едва ли не дяволито.

– Не ме наричай „господин учителю“. Аз съм само възпитател, така се обръщаме към преподавателите.

Андрю сведе глава. Бе казал някакви си две-три думи, а бе станал за смях.

– Натовариха ли багажа ти в автобуса, Флечър? „Флечър ли? – учуди се момчето. – Ами да, казвам се Флечър-Андрю Давънпорт.“ Но не поправи младежа, да не би пак да обърка нещо.

– Да – каза му.

Божеството насочи вниманието си към майка му.

– Благодаря ви, госпожо Давънпорт – рече младежът и пак си погледна списъка. – Приятен път на връщане. Не се безпокойте за Флечър – добави той добродушно.

Андрю протегна ръка с надеждата да спре майка си и тя да не хукне да го прегръща. Защо ли тия майки не умееха да четат мисли! Потрепери, когато тя все пак го притисна до себе си. И досега не си даваше сметка колко ѝ е тежко. Когато тя най-после го пусна, Андрю се завтече към момчетата, които се качваха на чакащия автобус. Забеляза хлапе, по-дребно и от него – седеше само и гледеше през прозореца. Веднага се настани до него.

– Казвам се Флечър – представи се той с името, предпочетено от божеството. – А ти?

– Джеймс – отвърна малчуганът, – но приятелите ми викат Джими.

– Нов ли си? – поинтересува се Флечър.

– Да – промълви другото дете – още не смееше да вдигне очи.

– Аз също.

Джими извади носна кърпа – уж да си избърше носа – и чак тогава се престаши да се извърне към новото си другарче.

– Откъде си? – попита го.

– От Фармингтън.

– Това къде е?

– Недалеч от Уест Хартфорд.

– Там работи татко – поясни другото момченце. – Държавен служител е. А твоят баща какъв е?

– Продава лекарства – отвърна Флечър.

– Падаш ли си по американския футбол? – полюбопитства Джими.

– Да – рече Флечър, но само защото знаеше, че от четири години отборът на „Хочкис“ е несменяем шампион – още нещо, което госпожица Никъл беше подчертала в правилника.

По-нататък разговорът се състоеше от несвързани въпроси, на които другото момче рядко знаеше отговорите. Странно начало за приятелство, продължило цял живот.

6.

– Изглеждаш страхотно! – възкликна Майкъл Картрайт, докато

оглеждаше униформата му в огледалото в антрето. Оправи синята вратовръзка на сина си и махна едно косъмче от самото му. – Наистина страхотно – повтори той.

Кадифените панталони за пет долара бяха единственото, за което Натаниъл можеше да мечтае, макар и баща му да го увери, че си стрували парите.

– Побързай, Сюзан, ще закъснеем – провикна се баща му и погледна към стълбищната площадка на горния етаж.

Вече бе натоварил куфара в багажника и беше изкарал автомобила пред къщата, когато Сюзан най-сетне се появи, за да пожелае на сина си успешен първи учебен ден. Притисна Натаниъл до себе си, а той с признателност си помисли, че наоколо няма никого от „Тафт“ – да види как го прегръщат. Дано майка му бе преглътнала разочарованието, че не е предпочел гимназия „Джеферсън“, защото и самият той вече имаше колебания. Така де, ако се беше записал в „Джеферсън“, всяка вечер щеше да се прибира у дома.

Седна до баща си отпред в автомобила и погледна часовника върху светлинното табло. Наближаваше седем.

– Хайде да тръгваме, татко – подкани момчето – притесняваше се до смърт да не закъснее за първия учебен ден и всички да го запомнят с лошо.

След като излязоха на магистралата, баща му подкара по бързото платно и дори превиши с пет-десет километра максимално допустимата скорост – надали толкова рано сутринта щяха да го спрат и да го глобят. Макар и Натаниъл да беше ходил за събеседването в „Тафт“, пак настърхна целият от ужас, когато баща му мина с очукания старичък автомобил през големия портал от ковано желязо и подкара бавно по алеята към училището, дълга километър и половина-два. Момчето забеляза с облекчение, че след тях има две-три коли, макар и да се съмняваше, че с тях пристигат нови ученици. Баща му излезе заедно с върволицата кадилаци и буици на паркинга и се поколеба дали има право да спира тук – все пак синът му беше нов ученик. Натаниъл изскочи като тапа от колата още преди баща му да е издърпал ръчната спирачка. После обаче се подвоуми. Дали да се присъедини към потока момчета, отпратили се към залата на „Тафт“, или новите ученици трябва да се явят другаде?

Баща му тръгна без колебание с навалицата и спря чак когато някакъв снажен самоуверен младеж със списък в ръка сведе очи към Натаниъл и попита:

– Нов ли си?

Малчуганът мълчеше, затова отговори баща му:

– Да.

Младежът продължи да гледа Натаниъл.

– Името? – попита той.

– Картрайт, господин учителю – отвърна момчето.

– А, да, сложили са те в класа на господин Хейскинс, значи си се представил добре. Най-силните започват при Хейскинс. – Натаниъл сведе глава, а баща му се подсмихна. – Отивай в залата – продължи с напътствията младежът – и сядай където си избереш на първите три реда отляво. Щом часовникът отброи девет часа, преставаш да говориш и мълчиш, докато директорът и другите учители не излязат от залата.

– А после? – поинтересува се Натаниъл и се помъчи да поприкрие, че трепери.

– После ще имате час на класния – отвърна младежът и насочи вниманието си към новия баща. – Не се притеснявайте за Нат, господин Картрайт. Приятен път на връщане, драги ми господине.

Точно тогава Натаниъл реши занаяпред да се представя като Нат, макар и да знаеше, че това няма да се хареса на майка му.

Влезе в залата и свел глава, забърза по дългата пътека между редовете с надеждата, че никой няма да го забележи. Видя в края на втория ред свободно място и седна на него. Погледна крадешком момченцето отляво – беше се хванало за главата. Дали се молеше, или бе по-ужасено и от него?

– Казвам се Нат – пристраши се той и се представи.

– А аз Том – отвърна хлапакът, без да вдига глава.

– И сега какво?

– Не знам. Но и на мен ми се иска да разбере – отвърна Том точно когато часовникът отброи девет часа и всички замълчаха.

По пътеката между редовете в индийска нишка излязоха учителите. На Нат му направи впечатление, че учителки не се виждат. Майка му нямаше да одобри. Качиха се на сцената и насядаха по столовете – само два останаха празни. Учителите започнаха да си говорят тихичко, макар че учениците продължиха да мълчат.

– Какво чакаме? – изшушука Нат и след малко разбра какъв е отговорът на въпроса: всички, включително учителите на сцената, станаха прави.

Нат не посмя да се обърне, но чу как по пътеката вървят двама души. След миг покрай него мина училищният свещеник, следван от директора, отправиха се към празните столове. Всички продължиха да

стоят прави, а свещеникът излезе напред и отслужи кратка служба, включваща Господнята молитва, накрая всички запяха Бойния химн на републиката.

Свещеникът се върна на мястото си и напред излезе директорът – Алегзандър Ингълфийлд. Поспря и огледа насъбралите се. Сетне вдигна ръце с дланите надолу и всички седнаха по местата си. Триста и осемдесет чифта очи се вторачиха в мъжа с ръст метър осемдесет и пет, с рунтави вежди и квадратна брадичка: беше толкова страховит, че Нат се наядваше да не го среща никога повече.

Директорът подгъна полите на дългата черна тога и дръпна реч, продължила четвърт час. Запозна възпитаниците с предългата история на училището и с научните и спортните му успехи. Погледна новите ученици и им напомним девиза на „Тафт“: „Non ut sibi ministretur sed ut ministret.“

– Какво означава това? – прошепна Том.

– „Не да ви служат, а да служите“ – отвърна също през шепот Нат.

Накрая директорът оповести, че има две неща, които възпитаниците на „Тафт“, известни още като Пандите, не бива да пропускат за нищо на света: изпит и среща по американски футбол с отбора на „Хочкис“, и сякаш за да не останат съмнения на кое отдава по-голямо значение, обеща половин ден ваканция в повече, ако тази година „Тафт“ бие „Хочкис“. Думите му веднага бяха посрещнати с бурни аплодисменти, макар и всички момчета от третия ред нататък да знаеха, че такова чудо не е ставало от четири години насам.

Когато ръкоплясканията утихнаха, директорът слезе от сцената, следван от свещеника и учителите. Залата пак бе огласена от врява: учениците от горните класове започнаха да излизат, а момчетата на първите три реда останаха по местата си, понеже не знаеха къде да отидат.

Деветдесет и петима малчугани чакаха да видят какво ще стане от тук нататък. Не им се наложи да седят дълго по местата си: пред тях спря възрастен учител, който всъщност бе само на петдесет и една години, но се стори на Нат много по-стар от баща му. Беше нисък и набит, с голо теме, оброчено с венец бяла коса. Застана точно като директора и се хвана за ревера на туиленото сако.

– Казвам се Хейскинс – представи се той. – Класен съм на новите ученици – добави с крива усмивка. – Като начало ще ви запозная с училището, това ще продължи до първото междучасие в десет и половина. В единайсет започват часовете ви, първият ще бъде по американска история. – Нат се свъси, историята не му беше от любимите предмети. –

После идва обядът. Но не се разсейвайте и не мислете за него – отсече със същата крива усмивка господин Хейскинс. Някои от момчетата се засмяха. – Това е една от традициите в „Тафт“ – увери ги учителят. – Онези от вас, които вървят по стъпките на бащите си, сигурно вече са предупредени.

Две-три от момчетата, сред които и Том, се усмихнаха.

Тръгнаха на обиколка, която господин Хейскинс нарече тур за овации, Нат не се отделяше и на крачка от Том: той очевидно вече знаеше всичко, което им обясняваше учителят. Не след дълго Нат научи, че не само бащата, но и дядото на новото му другарче са възпитаници на „Тафт“.

В края на обиколката, по време на която те видяха всичко, от езерото до лечебницата, двамата с Том вече бяха първи приятели. Когато след двайсетина минути влязоха в класната стая, съвсем естествено седнаха един до друг.

Часовникът отброи единайсет часа, в стаята се появи и господин Хейскинс. След него се шумгуна едно момче. Стъпваше гордо и наперено и останалите малчугани го загледаха. Учителят също проследи с очи новия ученик, който седна на единствения празен чин.

– Как се казваш?

– Ралф Елиот.

– Докато си в „Тафт“, това е последният път, когато ми закъсняваш за час – тросна се Хейскинс. Помълча-помълча и добави: – Ясен ли бях, Елиот?

– Пределно ясен. – Момчето помисли и добави: – Господин учителю.

Хейскинс отново се извърна към другите ученици.

– Както ви предупредих, първият час е по американска история, което си е съвсем в реда на нещата, ако си спомним, че нашето училище е основано от брата на един бивш президент.

И най-недосетливите вече го бяха разбрали покрай портрета на Уилям Х. Тафт в залата и статуята на брат му в квадратния двор на училището.

– Кой е първият президент на Съединените американски щати? – попита учителят.

Всички вдигнаха ръка. Господин Хейскинс кимна към момче на първия чин.

– Джордж Вашингтон, господин учителю.

– А вторият? – попита Хейскинс.

Този път ръка вдигнаха по-малко момчета и учителят посочи Том, който викна:

– Джон Адамс, господине.

– Правилно, а третият?

Само двама вдигнаха ръка: Нат и момчето, което беше закъсняло. Хейскинс посочи Нат.

– Томас Джеферсън, от 1800 до 1808 година.

Господин Хейскинс кимна, доволен, че ученикът знае и точната дата.

– А четвъртият?

– Джеймс Медисън, от 1809 до 1817 година – каза Елиот.

– А петият, Картрайт?

– Джеймс Мънроу, от 1817 до 1825 година.

– А шестият, Елиот?

– Джон Куинси Адамс, от 1825 до 1829 година.

– А седмият, Картрайт?

Нат се напъна да си спомни.

– Забравил съм, господине.

– Дали, Картрайт, наистина си забравил, или просто не знаеш? – Хейскинс помълча-помълча и добави: – Разликата е голяма – допълни той.

Пак се извърна към Елиот.

– Струва ми се, драги господине, че е Уилям Хенри Харисън.

– Не, Елиот, Харисън е деветият президент, но тъй като е починал от пневмония само няколко месеца след като е встъпил в длъжност през 1841 година, няма да се спираме подробно на него – допълни учителят. – Постарайте се до утре сутринта всички да знаете кой е деветият президент. А сега да се върнем на отците основатели на държавата. Можете да си водите бележки, защото за домашно ще ви дам три страници съчинение.

Още преди края на урока Нат вече ги беше написал, докато Том не бе запълнил и една-единствена страничка. Преди да излязат след часа от класната стая, покрай тях профуча Елиот.

– Струва ми се достоен противник – отбеляза Том.

Нат не каза нищо.

Още не знаеше, че те с Ралф Елиот ще бъдат противници до края на живота си.

7.

Годишната среща по американски футбол между „Хочкис“ и „Тафт“ бе най-паметното събитие през учебния срок. От началото на годината и двата отбора нямаха загуба и ако не броим контролните, всички говореха само за това.

Флечър също се вълнуваше и в седмичното писмо до майка си избори по име всички играчи, макар и да знаеше, че тя не познава никого от тях.

Мачът беше насрочен за последната неделя на октомври и след него всички от училището щяха да се приберат за края на седмицата по домовете си, а при победа щяха да получат и един ден ваканция.

В понеделник преди срещата класът на Флечър имаше контролно, първо обаче всички ученици се строиха сутринта на двора и директорът оповести:

– Животът се състои от поредица изпити и проверки, каквито всеки срок имаме и ние в „Хочкис“.

Във вторник вечерта Флечър звънна по телефона на майка си, за да ѝ каже, че според него се е представил добре на контролното.

В сряда сподели с Джими, че вече не е толкова сигурен.

В четвъртък бе проверил какво е пропуснал да напише и се запита дали няма да му пишат двойка.

В петък сутринта върху училищната дъска изнесоха оценките на всички от началния клас – най-високата беше на Флечър Давънпорт. Той веднага изтича на най-близкия телефон и звънна на майка си. Рут така и не успя да прикрие радостта си от успеха на своя син, не му каза обаче, че не е изненадана.

– Трябва да го отпразнуваш – рече му.

И на Флечър му се празнуваше, но той си каза, че не е редно да го прави, след като знае кой е получил най-слабата оценка.

В неделя сутринта училището отново се строи и всички се замолиха заедно със свещеника за „непобедимия ни отбор, който играе единствено в прослава на нашия Господ“. Сетне съобщиха в хор на нашия Господ едно по едно имената на играчите и се помолиха Светият Дух да се излее върху тях. Директорът явно не се и съмняваше на кой отбор ще помага Бог в неделя следобед.

В „Хочкис“ всичко бе подчинено на старшинството, дори местата на стадиона. През първия срок учениците от подготвителния клас

седяха в дъното на игрището, затова през събота двете момчета се разполагаха в десния ъгъл на трибуните и наблюдаваха как техните герои продължават да бият всички наред – рекорд, с какъвто, както те знаеха, можеше да се похвали и „Тафт“.

Тъй като „Хочкис“ щеше да играе на чужд терен с „Тафт“, родителите на Джими поканиха Флечър да хапне с тях. Той не сподели с никого от момчетата от подготвителния клас, не искаше да му завиждат. Не стига че беше първенец на подответата, ами сега го канеха да гледа мача с „Тафт“ от централната трибуна.

– Баща ти симпатията ли е? – попита Джими, след като вечерта преди срещата угасиха осветлението.

– Страхотен е – отвърна Флечър, – но трябва да те предупредя, че е завършил „Тафт“ и е републиканец. А твоят? Никога не съм виждал сенатор.

– Моят е политик до мозъка на костите, най-малкото така го описват журналистите – рече Джими. – Не че знам какво означава това.

сдържаше вълнението си, когато стрелката на часовника върху светлинното табло наближи два. Впери очи в трибуната отсреща, където противниковата агитка се дереше:

– Хайде, Т, хайде, А... И се влюби.

* * *

Нат не можеше да откъсне поглед от лицето над буквата „А“.

– Той ни е най-умният в класа – каза Том на баща му Майкъл, който се усмихна.

– Но не забравяй, че по успех Ралф Елиот ме следва по петите – напomini Нат така, сякаш се бранеше.

– Дали не е син на Макс Елиот? – попита баща му едва ли не себе си.

– Кой е Макс Елиот?

– В застраховането, където работя, наричат хора като него неприемлив риск.

– Защо? – попита Нат, баща му обаче предпочете да не обяснява и видя с облекчение, че синът му се е заляпал по момичетата от агитката, които, закачили на китките си синьо-бели помпони, изпълняваха войнствения си обреден танц.

Нат впери поглед във второто момиче отляво и му се стори, че то му се усмихва, макар че от отсрещната трибуна той сигурно приличаше на мъничка пращинка.

– Май си порасъл – рече баща му, забелязал, че панталоните на сина му са на цели три сантиметра от обувките.

Колко ли често щеше да се налага да купува нови дрехи на момчето?

– Едва ли е от храната в училище – каза Том, който продължаваше да е най-дребният в класа.

Нат продължи да мълчи, все така загледан в агитката.

– Коя си хареса? – попита Том и удари лекичко приятеля си по ръката.

– Моля?

– Чу ме много добре.

Нат се извърна – да не би баща му да чуе.

– Втората отляво, с буквата „А“ върху фланелата.

– Даян Култър – рече Том, доволен, че поне веднъж знае повече от своя приятел.

– Откъде знаеш името ѝ?

– Сестра е на Дан Култър.

– Най-голямата грозотия в отбора! – възкликна другото момче. – С уши като зелени листа и счупен нос.

– И Даян щеше да изглежда така, ако всяка седмица през последните пет години бе играла в отбора – прихна Том.

– Какво още знаеш за нея? – попита съзаклятнически неговият приятел.

– Бре, бре, бре, тя работата била дебела! – ухили се пак Том. Този път бе ред на Том да го сръга в ребрата.

– Прибягваме до физическо насилие, а? Това противоречи на правилника на „Тафт“ – допълни Том. – „Победи противника със силата не на пестника, а на доводите.“ Ако не ме лъже паметта, го е казал Оливър Уендъл Хоулмс.¹

– Стига си опявал, де! Отговори – подкани Нат.

– Да ти призная, не знам много за Даян. Помня само, че учи в „Уестовър“ и е дясно крило в отбора по хоккей на трева.

– Какво си шушукате вие двамата? – намеси се бащата на Нат.

– Говорим си за Дан Култър, един от нашите защитници – отвърна, без да трепне, Том. – Тъкмо обяснявах на Нат, че всяка сутрин на закуска той излапва по осем яйца.

– А ти откъде знаеш? – поинтересува се майката на Нат.

---

1. Оливър Уендъл Хоулмс (1809–1894), американски поет, белетрист и лекар. – Б. пр.

– Знам, защото едно от яйцата е мое – отвърна уж покрусено момчето.

Майката и бащата на Нат прихнаха, а той продължи да гледа като омагьосан буквата „А“ в „ТАФТ“. За пръв път обръщаше внимание на момиче. Най-неочаквано вниманието му беше привлечено от мощен рев: всички от тази страна на стадиона станаха на крака, за да посрещнат играчите на „Тафт“, които излязоха на игрището. След броени мигове и момчетата от отбора на „Хочкис“ се появиха, само че от другата страна на стадиона. И те бяха приветствани с мощни възгласи от привържениците си, които също се бяха изправили.

* * *

Флечър също стана прав, без обаче да сваля очи от водачката на агитката с буквата „А“ върху фланелката. Почувства се гузен, задето първото момиче, което някога е забелязвал, е от викачите на „Тафт“.

– Нашият отбор май не те вълнува особено – изшушука в ухото му сенаторът, който се бе навел към него.

– Няма такова нещо, драги ми господине! – възкликна Флечър и такси се извърна към играчите на „Хочкис“, които вече загоряваха.

Капитаните на двата отбора изтичаха при съдията, който ги чакаше на централната линия. Той метна във въздуха монета, която проблесна на следобедното слънце и тупна в калта. Пандите видяха профила на Вашингтон и се потупаха един друг по гърбовете.

– Трябваше да изберем ези – отбеляза Флечър.

* * *

Нат продължи да гледа Даян и когато тя тръгна да се качва на трибуната. Как ли да се запознае с нея? Нямахше да бъде лесно. Дан Култър си беше истински бог. Къде ти момче от подготвителния клас можеше да се надява да изкачи Олимп?

– Добър пас! – ревна Том.

– Кой го би? – попита Нат.

– Как кой, Култър, разбира се!

– Култър ли?

– Само не ми казвай, че още си зяпал сестра му, когато ония от „Хочкис“ преминаха в нападение.

– Няма такова нещо!

– Тогава я ми кажи кой хвана пръв топката – погледна Том

приятеля си. – Така си и знаех, изобщо не следиш мача – въздъхна той уж отчаяно. – Май е крайно време да ти се притека на помощ.

– В смисъл?

– В смисъл да ти уредя среща.

– Можеш ли?

– Че защо да не мога! Бащата на Даян има автосалон, купуваме си колите само от него, единственото, което трябва да направиш, е да дойдеш у нас за през ваканцията.

Том така и не чу дали приятелят му е приел поканата: отговорът му беше заглушен от поредните бурни възгласи на привържениците на „Тафт“, чийто играчи отново бяха осуетили нападението на противника.

Когато съдията оповести със свирката края на първата четвъртина, Нат изкрещя колкото му глас държи, така и не забелязал, че засега неговият отбор губи. Продължи да стои прав с надеждата, че момичето с буйната къдрава руса коса и най-пленителната усмивка най-после ще го забележи. Но как да му обърне внимание, при положение че не спираше да подскача и да приканя привържениците на „Тафт“ да викат още по-силно!

Свирката, оповестяваща началото на втората четвъртина, прозвуча твърде скоро, „А“ отново се качи на трибуните, за да бъде изместена от трийсет яки мускулести момчета, и ще не ще, Нат си седна на мястото и се престори на погълнат от срещата.

* * *

– Бихте ли ми дали бинокъла си, господине? – попита Флечър бащата на Джими.

– Ама разбира се, моето момче – отвърна сенаторът и му го подаде. – Върни ми го, щом започне втората четвъртина.

Флечър така и не долови тънкия намек в гласа на мъжа – беше се прехласнал по момичето с буквата „А“ върху фланелката. Щеше му се то по-често да поглежда към трибуните на противника.

– Коя си си харесал? – пошушна сенаторът.

– Просто гледах отбора на „Тафт“.

– Да де, но той още не е излязъл на игрището – подсмихна се мъжът. Флечър се изчерви като домати. – „Т“, „А“, „Ф“ или „Г“? – любопитства сенаторът.

– „А“, господине.

Сенаторът взе бинокъла, насочи го към второто момиче отляво и зачака то да се обърне.

– Одобрявам избора ти, млади момко, но какво смяташ да предприемеш?

– Нямам представа, господине – отвърна безпомощно Флечър. – Да ви призная, дори не знам как се казва.

– Даян Култър – поясни мъжът.

– Откъде знаете? – учуди се Флечър – дали пък сенаторите не знаеха всичко?

– Направих малко проучване, моето момче. В „Хочкис“ още ли не сте учили за това? – Флечър го погледна стъписано. – Всичко е написано на единайсега страница от програмата на мача – допълни сенаторът и му подаде отворената брошурка.

Единайсега страница беше посветена на агитките на двете училища.

– Даян Култър – повтори Флечър, вторачен в снимката. Беше по-малка от него – на тринайсет години жените още нямат нищо против да съобщават възрастта си, – свирела на цигулка в училищния оркестър. Флечър съжали, че не се е вслушал в съвета на майка си и не е тръгнал на пиано.

* * *

Отборът на „Тафт“ отбиваше доста трудно атаките на противника, които следваха една след друга – най-сетне прекоси централната линия и премина в настъпление. Както би могло да се очаква, Даян отново се появи при страничната линия и даде знак на викачите.

– Както гледам, работата наистина е сериозна – отбеляза Том. – Явно ще се наложи да ви представя един на друг.

– Ама наистина ли я познаваш? – пак не му повярва Нат.

– То оставаше да не я познавам! – подсмихна се другото момче. – От двегодишни ходим на едни и същи купони.

– Дали си има гадже? – попита Нат.

– Нямам и понятие. Защо през ваканцията не дойдеш да ни погостуваш една седмица? Другото остави на мен.

– Ама сериозно ли?

– Да, срещу една дребна услуга.

– Каква?

– Преди да дойдеш у нас, да напишеш всички домашни, които ще ни дадат за през ваканцията, така няма да се налага и аз да правя справки.

– Става – съгласи се Нат.

* * *

Съдията изсвири със свирката и даде началото на третата четвъртина. След няколко блестящи паса беше ред на отбора на „Хочкис“ да премине в настъпление – имаше преимущество чак до края на четвъртината.

– „Така ти се пада, «Тафт», ще ти натрием носа!“ – изтананика фалшиво сенаторът, когато отборите поискаха прекъсване.

– Остава още една четвъртина – напомни му Флечър, когато той му подаде бинокъла.

– Реши ли, млади момко, на чия страна си, или Мата Хари на ония негодници от „Тафт“ съвсем ти е завъртяла главата?

Флечър го погледна озадачен. Реши да провери коя е тази Мата Хари веднага щом се прибере в пансиона.

– Сигурно живее някъде тук – допълни сенаторът, – в такъв случай ще пратя някой от сътрудниците си да поразузнае, ще му отнеме най-много две-три минути да научи всичко за нея.

– Дори адреса и телефона ли? – смая се Флечър.

– Дори дали си има гадже – отвърна сенаторът.

– Това не е ли злоупотреба със служебното положение? – възкликна момчето.

– Злоупотреба е, и още как! – засмя се сенатор Гейтс. – Но всеки политик ще постъпи като мен, ако това ще му осигури на изборите в необозримото бъдеще още два гласа.

– Дори и да е така, това пак не решава един друг проблем: все пак живея във Фармингтън, не виждам как ще се срещна с нея.

– Я ела след Коледа да ни погостуваш някой и друг ден, а аз ще имам грижата да я поканя заедно с майка ѝ и баща ѝ на тържеството в Капитолия.

– Наистина ли ще го направите заради мен?

– Че защо да не го направя? Но ако си имаш взимане-даване с политици, трябва да се научиш и да се отплащаш за услугите.

– Готов съм на всичко! – възкликна Флечър.

– Никога не го казвай, моето момче! Така веднага се озоваваш в по-неизгодно положение. Единственото, което искам в замяна, е да помогнеш на Джими да не е последен по успех в класа. Така ще ми се отплатиш за услугата.

– Разбрахме се, сенаторе – ръкува се с него момчето.

– Радвам се – рече Гейтс. – Доколкото виждам, Джими ти

подражава.

За пръв път някой казваше на Флечър, че би могъл да бъде лидер. Дотогава това дори не му беше хрумвало. Той се замисли върху думите на сенатора и така и не забеляза, че отборът на „Тафт“ е победил и Даян е изтичала от трибуните, за да се впусне в ритуал, какъвто за съжаление изпълняват само победителите. Тази година нямаше да им дадат още един ден ваканция.

В другия край на стадиона Нат и Том стояха пред съблекалните заедно с цяла тумба привърженици на „Тафт“, които с едно изключение чакаха да поздравят своите герои. Когато излезе Даян, Нат сръга Том в ребрата и той пристъпи бързо напред.

– Здравей, Даян – поздрави я и без да чака отговор, добави: – Искам да те запозная с един свой приятел – Нат. Всъщност не аз, а той много иска да се запознае с теб. – Нат се изчерви, и то не само защото на живо Даян му се стори по-хубава, отколкото на снимката. – Живее в Кромуел – поясни Том, – но след Коледа ще дойде да ни погостува някой и друг ден, тогава ще го опознаеш по-добре.

Нат беше сигурен само в едно: за каквото и да беше орисан Том, то не включваше дипломатическата кариера.

8.

Нат седеше на бюрото и се опитваше да се съсредоточи върху Голямата депресия. Бе успял да напише само половин страничка, беше много разсеян. Отново и отново си припомняше кратката среща с Даян. Това не му отнемаше много време, защото момичето не му беше казало и две думи – при тях беше дошъл бащата на Нат, напомнил, че трябва да тръгват.

Нат си беше изрязал от програмата на мача снимката на Даян и където и да отидеше, я носеше със себе си. Вече съжаляваше, че не е взел три програми: малката фотографийка се бе изпомачкала. Сутринта след мача звънна на Том, уж за да обсъдят краха на Уолстрийт, и попита между другото:

– След като си тръгнах, Даян каза ли нещо за мен?

– Каза, че си голям симпатяга.

– Само това ли?

– А какво друго да каже? Бяхте заедно, има-няма, две минути, после баща ти те отведе.

- Хареса ли ме?
- Обясних ти вече, каза, че си голям симпатяга, ако не ме лъже па-метта, спомена нещо и за Джеймс Дийн.
- Я не ме баламосвай. Не е споменавала нищо за Джеймс Дийн.
- Така си е, не е.
- Голям гадняр си, така да знаеш.
- Да, но гадняр с телефонен номер.
- Имаш й телефонния номер ли? – ахна невярващо Нат.
- Схватлив си.
- Кажи ми го.
- Написа ли съчинението за Голямата депресия?
- Още не, но до края на седмицата ще бъде готов. Чакай да си взема нещо за писане. – Нат записа номера върху гърба на снимката на Даян. – Как мислиш, дали ще се изненада, ако й звънна?
- Мисля, че ще се изненада, ако не й звънеш.

* * *

- Здравей, обажда се Нат Картрайт, сигурно не ме помниш.
- Не, не се сещам. Подсети ме.
- Момчето, с което се запозна след мача с „Хочкис“, каза ла си, че приличам на Джеймс Дийн.

Нат се погледна в огледалото. Никога дотогава не се беше замислял как изглежда. Наистина ли приличаше на Джеймс Дийн?

Трябваша му цели два дни и още доста репетиции, докато се престраши да набере номера на Даян. След като написа съчинението за Голямата депресия, състави списък с различни въпроси – в зависимост от това кой ще вдигне. Ако се обадеше баща й, Нат щеше да се представи: „Добро утро, господине, казвам се Нат Картрайт. Бих искал да разговарям с дъщеря ви.“ На майка й пък смяташе да обясни: „Добро утро госпожо Култър, казвам се Нат Картрайт. Търся дъщеря ви.“ Ако вдигнеш самата Даян, си беше подготвил десет въпроса – в логическа последователност. Сложи пред себе си на бюрото три листа хартия, пое си дълбоко дъх и набра внимателно цифрите. Даваше заето. Даян сигурно говореше с друго момче. Дали вече се бяха държали за ръце, дали се бяха целували? Дали й беше сериозно гадже? След четвърт час Нат се обади повторно. И този път даваше заето. Дали междувременно не й бе позвънил друг ухажор? Нат изчака само десет минути и опита отново. Още щом чу сигнала „свободно“, усети, че сърцето му ще изхвъркне от гърдите, и понечи да затвори. Вторачи се в списъка с въпросите. Някой

вдигна.

– Ало! – чу се дебел глас.

Не бе нужно да обясняват на Нат, че това е Дан Култър. Той изпусна апарата на земята. Виж ти, боговете да вдигат телефони! При всички положения Нат не си беше подготвил въпроси за брата на Даян. Взе припряно слушалката от пода и я сложи върху вилката.

Прочете си съчинението и чак тогава се обади за четвърти път. Най-последно вдигна момиче.

– Даян?

– Не е Даян, сестра й Триша е – обясниха му с глас, от който личеше, че момичето е по-голямо. – Даян я няма, ще се върне след около час. За кого да предам?

– Търси я Нат – отвърна той, – нали ще й предадете, че ще я потърся отново след един час?

– На всяка цена – обеща по-възрастният глас.

– Благодаря – рече Нат и затвори.

През следващия час сигурно си погледна часовника цели шейсет пъти, но пак изчака още петнайсетина минути, преди да набере отново номера на Даян. Беше прочел в списание „Тийнейджър“, че ако харесваш някое момиче, не бива да си много настойчив – само ще го стреснеш и то ще ти избяга.

Най-последно вдигнаха.

– Ало – каза по-млад глас. Нат си погледна сценария.

– Търся Даян.

– Здравей, Нат, аз съм, Даян. Триша ми каза, че си ме търсил. Как си?

„Как си“ го нямаше в сценария.

– Добре – успя накрая да промълви Нат. – А ти?

– И аз съм добре – рече момичето.

Пак последва дълго мълчание – Нат търсеше подходящия въпрос.

– Следващата събота ще дойда в Симсбъри, ще погостувам няколко дни на Том – прочете той с равен глас.

– Чудесно! – възкликна Даян. – Може да се видим някъде случайно.

Никъде в сценария не се споменаваха и случайните срещи. Нат се опита да прочете всичките десет въпроса наведнъж.

– Там ли си, Нат? – попита Даян.

– Да, тук съм, тук съм. Дали има някаква надежда да се срещнем, докато съм в Симсбъри?

Въпрос номер девет.

– Да, разбира се – рече момичето. – Ще се радвам.

– Дочуване – каза Нат, загледан в отговор номер десет.

Цяла вечер се мъчеше да си припомни разговора до най-малките подробности, дори си го записа ред по ред. Подчерта три пъти думите й: да, разбира се, ще се радвам. Щеше да отиде на гости на Том след цели четири дни и се запита дали да не звънне на Даян още веднъж – колкото да потвърди, че ще се видят. Пак разгърна списание „Тийнейджър“, да провери какво го съветват там – сякаш бяха предугадали всички трудности, на които се беше натъкнал дотук. В списанието не се споменаваеше, че трябва да позвъни още веднъж, затова пък се подчертаваше, че на първата среща трябва да се облече спортно, да е спокоен и ведър и стига да има възможност, да говори за момичетата, с които е излизал. Нат никога не беше излизал с момиче и още по-лошо – нямаше спортни дрехи, ако не броим карираната риза, която бе пъхнал в най-долното чекмедже само час след като я беше купил. Провери колко пари е спестил: седем долара и двайсет цента. Дали щяха да му стигнат за нова риза и всекидневен панталон? Жалко, че нямаше по-голям брат.

Провери за последен път съчинението, което им бяха дали за домашно, само няколко часа преди баща му да го закара в Симсбъри.

Докато пътуваха на север, Нат все се питаше защо не е звъннал още веднъж на Даян – да се разберат къде и кога ще се срещнат. Ами ако беше заминала на гости на някого, да речем, на приятеля си? Дали родителите на Том щяха да му разрешат да използва телефона веднага след пристигането си?

– Божичко! – ахна Нат, когато баща му зави по дълга уличка и подкара покрай оградено пасище, пълно с коне.

Ако не беше толкова смаян, бащата сигурно щеше да се скара на момчето, задето споменава напразно Божието име. Изминаха близо два километра и накрая влязоха в посипан с чакъл двор, където ги посрещна изключително красива къща с бели колони в колониален стил, заобиколена от вечнозелени дървета.

– Божичко! – възкликна още веднъж Нат. Този път вече баща му го схока.

– Извинявай, татко, но Том не ми е споменавал, че живее в такъв палат.

– Че защо да ти споменава? – отвърна баща му. – Винаги е живял тук, къщата не му прави впечатление. Освен това ти е най-добрият приятел не защото живее в огромен дом и ако е искал да те впечатли, е щял да я спомене отдавна. Знаеш ли какво работи баща му? Със сигурност

не е застрахователен агент.

– Май е банкер.

– Ами да, Том Ръсел! Как не се сетих! Банка „Ръсел“ – каза баща му, докато спираха пред къщата.

Том ги чакаше на площадката.

– Добър ден, господине, приятно ми е да ви видя – рече момчето, докато отваряше вратата откъм волана.

– И на мен, Том – отговори Майкъл Картрайт, а синът му слезе от колата, понесъл очукано куфарче с инициалите „М. К.“, написани при ключалката.

– Ще пийнете ли нещо с нас?

– Благодаря за поканата – отвърна бащата на Нат, – но жена ми ме чака за вечеря, трябва да се прибирам.

Нат му махна, после той зави по двора и се отправи обратно към Кромюел.

Момчето вдигна очи към къщата и видя, че на горното стъпало пред входната врата е застанал иконом. Той понечи да вземе куфарчето, но Нат продължи да го стиска, докато вървеше след мъжа по широката вита стълба. На втория етаж икономът го заведе в една от стаите за гости. В къщата на Нат имаше само една свободна стаичка, която тук би минала за килер. След като икономът ги остави сами, Том каза:

– Разопаковай си багажа и ела долу в кухнята, ще бъда там с мама.

Нат приседна в края на двойното легло – колкото и да му беше неприятно, знаеше, че не може да покани приятелчето си у тях.

Отне му около три минути да си подреди багажа, състоящ се от две ризи, чифт панталони и вратовръзка. Дълго оглежда банята, провери и леглото – беше мекичко. Изчака още две-три минути, после излезе от стаята и заслиза по широката стълба – дали щеше да намери кухнята? Икономът го чакаше долу. Поведе го по коридора. Докато вървяха, Нат надзърташе във всяко помещение, което подминаваха.

– Стаята хареса ли ти? – попита Том.

– Да, много е хубава – отвърна Нат, схванал, че приятелят му говори съвсем сериозно.

– Това, мамо, е Нат. Най-умното момче в класа, да го вземат мътните дано!

– Много те моля, Том, не ругай – скастри го госпожа Ръсел. – Здравей, Нат, радвам се да се запознаем.

– Добър вечер, госпожо Ръсел, много ми е приятно. Имате прекрасна къща.

– Благодаря, Нат, радвам се, че дойде да ни погостуваш. Искаш ли една кока-кола?

– Да, с удоволствие.

Прислужницата в униформа отиде право при хладилника, извади бутилка кола и добави малко лед.

– Благодаря – повтори момчето и загледа как прислужницата се връща при мивката и продължава да реже домати.

Сети се за майка си в Кромуел. И тя режеше домати, но след като цял ден бе преподавала в училището.

– Искаш ли да те разведа? – предложи Том.

– И още как! – възкликна Нат. – Но първо може ли да се обадя по телефона?

– Излишно е, Даян вече звънна.

– Така ли?

– Да, сутринта, и попита кога точно пристигаш. Помоли да не ти казвам, значи можем да сме сигурни, че проявява интерес.

– Дай тогава да й звънна още сега.

– Не, не, това е последното, което трябва да правиш – охлади ентузиазма му Том.

– Но аз й обещах.

– Знаем, но дай първо да се поразходим.

* * *

Майката на Флечър го откара у сенатора в Ист Хартфорд, отвори му Джими.

– И не забравяй да се обръщаш към господин Гейтс на „сенаторе“ или „уважаеми господине“.

– Добре, мамо.

– И не му досаждай с тия твои безкрайни въпроси.

– Добре, мамо.

– Не забравяй, че когато разговаряш с някого, през половината време говориш, а през другата половина слушаш.

– Добре, мамо.

– Здравейте, госпожо Давънпорт, как сте? – попита Джими, след като им отвори.

– Благодаря, добре, Джими, а ти как си?

– Страхотно. Мама и татко отидоха някъде по работа, но бих могъл да ви направя чаша чай.

– Не, благодарая, трябва да се връщам, бързам за заседание на

управителния съвет на болницата, но на всяка цена да поздравиш от мое име майка си и баща си.

Джими занесе един от куфарите на Флечър горе в стаята, приготвена за него.

– Сложил съм те до мен, ще делим една баня – обясни той.

Флечър остави другия куфар върху леглото и тръгна да разглежда картините по стените: гравюри със сцени от Гражданската война, в случай че тук се озове южняк, забравил кой е победил. Покрай тях Джими се сети да пита приятеля си дали е готов със съчинението за Линкълн.

– Да, а ти намери ли телефонния номер на Даян?

– Намерих го, намерих го, не се притеснявай! Освен това разбрах в кое кафене ходи следобед. Някъде към пет можем да минем оттам уж случайно, а ако не я заварим, татко е поканил родителите ѝ на някакъв прием.

– Ами ако не дойдат?

– Проверих списъка на гостите, потвърдили са, че приемат поканата.

Най-неочаквано Флечър си спомни какво са се споразумели със сенатора.

– Докъде стигна с домашното?

– Не съм и почвал – призна си Джими.

– Ако не го напишеш, нищо чудно господин Хейскинс да те остави на поправителен и тогава вече няма да мога да ти помогна.

– Така си е, знам обаче и какво сте се разбрали с баща ми.

– Ако искам да си изпълня обещанието, още утре трябва да се залавяме за работа. Като начало ще работим по два часа всяка сутрин.

– Тъй вярно – подвикна Джими и застана мирно. – Но я първо се преоблечи, пък после ще му мислим за утре – допълни той.

Флечър беше сложил в куфарите цели пет-шест ризи и два чифта панталони, но пак не бе решил какво да облече за първата си среща с момиче. Тъкмо да попита приятеля си, когато той рече:

– Хайде, подреди си нещата и след това ела в хола. Банята е в дъното на коридора.

Флечър се преоблече набързо и сложи ризата и панталона, които беше купил предния ден от шивач, препоръчан от баща му. Погледна се в голямото огледало. Нямаше представа как изглежда, защото никога дотогава не се беше вълнувал от дрехи. „Дръжте се нехайно, изглеждайте страхотно“, беше чул как един дисководещ съветва своята радио-аудитория, но какво ли означаваше това? Реши, че ще му мисли после.

Докато слизаше на долния етаж, чу откъм хола гласове, един от които му беше непознат.

– Мамо, нали помниш Флечър? – попита Джими, когато приятелят му влезе при тях в стаята.

– То оставаше да не го помня! Баща ти само това повтаря колко хубаво са си поприказвали на мача с „Тафт“.

– Колко мило, че не ме е забравил! – възкликна Флечър, без да я гледа.

– Знам и че изгаря от нетърпение да се видите отново.

– Много мило – повтори момчето.

– А това е малката ми сестричка Ани – представи я Джими. Момичето се изчерви, но не само защото не обичаше брат му да го описва като „малката ми сестричка“: още откакто беше влязъл в хола, приятелят на Джими не сваляше очи от Ани.

9.

– Добър вечер, госпожо Култър, радвам се да ви видя със съпруга ви, това сигурно е дъщеря ви Даян, нали не греша?

Господин и госпожа Култър се почувстваха поласкани, защото никога досега не се бяха срещали със сенатора, освен това бяха заклетни републиканци и на последния мач по американски футбол срещу отбора на „Хочкис“ синът им бе вкарал победния гол.

– Е, Даян, искам да те представя на един човек – продължи Хари Гейтс и огледа залата с надеждата да открие Флечър, който допреди миг бе стоял до него. – Странно, странно! – възкликна той. – Трябва да се запознаеш на всяка цена с него. В противен случай няма да си удържа на обещанието – рече той накрая, но не обясни за какво обещание говори. – Къде ли изчезна Флечър? – попита сенаторът сина си, след като семейство Култър отиде при другите гости.

– Стига да откриеш Ани, и Флечър е някъде наблизо, откакто е пристигнал в Хартфорд, не се отделя и на крачка от нея. Дори мисля да му купя кучешка каишка и да му викам Флеч.

– Виж ти! – учуди се Хари Гейтс. – Дано не е решил, че това го освобождава от условията в нашето споразумение.

– Не бой се – успокои го Джими. – Днес сутринта цели Два часа сме зубрили „Ромео и Жулиета“. Познай на кого се оприличава Флечър.

Сенаторът се усмихна.

– А ти като кого се виждаш? – попита той.

– Като Меркуцио.

– А, не – възрази баща му. – Можеш да си Меркуцио само ако Флечър започне да ухажва Даян.

– Не разбирам.

– Питай него. Той ще ти обясни.

* * *

Отвори Триша. Беше облечена в екип за тенис.

– Даян у дома ли е? – попита Нат.

– Не, отиде с майка и татко на някакъв прием в Капитолия. Ще се върне след около час. Между другото, аз се казвам Триша. Разговаряхме по телефона. Тъкмо смятах да пийна една кока-кола. Ти искаш ли?

– Брат ти вкъщи ли е?

– Не, на тренировка е.

– Няма да ти откажа.

Триша го заведе в кухнята и му посочи табуретката от другата страна на масата. Без да казва нищо, момчето седна, а тя отвори хладилника. Наведе се да извади две бутилки кола и късата ѝ поличка се вдигна. Нат се втренчи като невидял в белите ѝ гашета.

– Кога според теб ще се приберат? – попита я, докато тя слагаше в чашите кубчета лед.

– Нямам представа, засега, щеш не щеш, ще трябва да се задоволиш с моята компания.

Нат отпи от колата – не знаеше какво да каже, беше му се сторило, че с Даян са се разбрали да ходят на „Да убиеш присмехулник“.

* * *

– Не проумявам какво толкова ѝ харесваш – сподели Джими.

– Тя притежава всички качества, които липсват на теб – подсмихна се Флечър. – Умна, красива, забавна и...

– Сигурен ли си, че говориш за сестра ми?

– Ами да. Бива ли да си толкова късоглед!

– Между другото, Даян Култър дойде преди малко с техните. Татко пита дали още искаш да се запознаеш с нея.

– Не изгарям от желание. Тя е изпята песен, преотстъпвам ти я.

– Не, благодаря, не съм опрял до твоите огризки – отсеке Джими. – Между другото, казах на татко за „Ромео и Жулиета“ и че се виждам

като Меркуцио.

– Само в случай че тръгна със сестрата на Дан Култър, но това семейство вече не ме вълнува.

– Нещо не разбирам.

– Ще ти обясня утре сутринта – обеща Флечър точно когато сестрата на Джими се появи отново, понесла две чаши минерална вода.

Свъси се на брат си и той побърза да се махне. Известно време и двамата с Флечър мълчаха, после Ани попита:

– Искаш ли да ти покажа пленарната зала?

– Искам, разбира се – съгласи се той.

Момичето се обърна и тръгна към изхода, следвано на една крачка разстояние от Флечър.

– Дали не ме лъжат очите? – възкликна Хари Гейтс и се взря в жена си, когато дъщеря му излезе заедно с приятеля на сина му от залата.

– Не, не те лъжат – увери го Марта Гейтс, – но лично аз не се притеснявам особено. Съмнявам се някой от двамата да е в състояние да съблазни другия.

– Сигурен съм, че помниш: това не ме спря да опитам на техните години.

– Политик до мозъка на костите! Поредната случка, която си разкарасил с времето. Ако не греша, не ти, а аз съблазних теб.

* * *

Нат тъкмо отпиваше от кока-колата, когато усети върху крака си дланта на Триша. Изчерви се, но дори не опита да се дръпне. Момичето му се усмихна през масата.

– Ако искаш, и ти можеш да сложиш ръка върху бедрото ми.

Нат реши, че ако не го направи, Триша ще го помисли за грубиян, затова се пресегна под масата и я пипна по бедрото.

– Браво на теб! – възкликна тя и отпи от колата. – Сега вече се държиш по-дружелюбно.

Нат си замълча, а Триша плъзна длан нагоре по току-що изгладените му панталони.

– Прави каквото правя и аз – посъветва го тя.

Той премести ръка нагоре по бедрото ѝ, но напипа подгъва на поличката за тенис и спря. Триша се пресегна към чатала му.

– Имаш да догонваш – оповести тя и се зае да разкопчава най-горното копче на панталона му. – Бръкни под полата, де, какво ме пипаш през нея! – добави момичето, явно изобщо не се шегуваше.

Нат пхна длан под полата ѝ, а тя продължи да разкопчава панталона му. Момчето напипа гачетата ѝ и пак се подвоуми. Не помнеше в списание „Тийнейджър“ да обясняват какво се прави оттук нататък.

* * *

– Това е пленарната зала – рече Ани и двамата се възряха от балкона към полумесеца столове, тапицирани със синя кожа.

– Много е красиво! – възкликна Флечър.

– Според татко някой ден и ти ще седиш тук, дори може би ще се издигнеш още повече. – Флечър не отговори, понеже нямаше и представа на какви изпити трябва да се яви човек, за да стане политик. – Чух как казва на мама, че не е срещал по-будно момче от теб.

– Е, нали ги знаеш като какви се славят политиците! – отбеляза Флечър.

– Да, знам, но аз винаги долавям кога татко не е убеден в онова, което казва – тогава се подсмивва, а онзи път изобщо не се усмихваше.

– Той къде седи? – поинтересува се момчето колкото за да смени темата.

– Като председател на парламентарната група на мнозинството седи на третото място на първия ред отляво – обясни Ани и посочи долу, – но по-добре да не ти разказвам всичко, защото знам, че татко изгаря от нетърпение да те разведе из Капитолия.

Той усети как момичето го докосва по ръката.

– Извинявай – рече Флечър и се дръпна, решил, че е станала някаква грешка.

– Я не се занасяй! – възкликна Ани.

Отново го хвана за ръката и този път я задържа.

– Дали да не се върнем на приема? – попита Флечър. – Сигурно вече се чудят къде сме.

– А, не се и съмнявам – каза Ани, но не се помръдна. – Някога целувал ли си се с момиче, Флечър? – попита го тихо.

– Не, не съм – призна си той и се изчерви като домат.

– А искаш ли?

– Да.

– Искаш ли да ме целунеш?

Той кимна, сетне се извърна и видя как Ани затваря очи и издава устни. Провери дали всички врати са затворени, сетне се наведе и целуна момичето лекичко по устата. Ани отвори очи.

– Знаеш ли какво е френска целувка? – попита тя.

- Не – отговори Флечър.
- И аз не знам – призна си чистосърдечно Ани. – Ако разбереш, ще ми кажеш, нали?
- На всяка цена – обеща момчето.

Книга втора Изход

10.

- Ще се кандидатираш ли за председател? – попита Джими.
- Още не съм решил – отвърна Флечър.
- Всички смятат, че ще го направиш.
- Точно там е проблемът.
- Баща ми държи да се кандидатираш.
- А майка ми – не – рече другото момче.
- Защо? – учуди се Джими.
- Според нея в последния клас трябва да се готвя за кандидатстването в Йейлския университет.
- Но ако станеш председател на ученическия съвет, сто на сто ще те приемат. Виж, на мен ще ми бъде доста трудно да вляза.
- Я не се занасяй! Баща ти има дебели връзки – ухили се Флечър.
- А Ани какво мисли? – поинтересува се Джими, без да обръща внимание на последните му думи.
- Каквото и да реша, тя ще ме подкрепи.
- В такъв случай може би аз трябва да стана решаващият фактор.
- В смисъл?
- Ако искаш да спечелиш, трябва да ме назначиш за шеф на предизборния щаб.
- О, тогава със сигурност шансовете ми ще скочат главоломно – прихна другото момче. Джими грабна една от възглавниците по канапето и я метна по него. – Всъщност ако наистина искаш да скрепиш победата ми, си предложи услугите на най-големия му съперник и оглави неговия предизборен щаб – допълни Флечър и хвана във въздуха възглавницата.
- Лудориите им бяха прекъснати от бащата на Джими, който влезе при тях в стаята.
- Може ли за малко, Флечър?
- Разбира се, господине.
- Ела да си поприказваме в кабинета.
- Флечър веднага стана и последва сенатора, който излезе от стаята.

Погледна назад към Джими, той обаче само сви рамене. Флечър се притесни дали не е направил нещо.

– Седни, де – покани го Хари Гейтс и се разположи зад писалището. Помълча, помълча и добави: – Направи ми една услуга, Флечър.

– На ваше разположение съм, драги ми господине. Направо не знам как да ви се отплатя за всичко, което сте сторили за мен.

– Изпълни онова, за което се бяхме споразумели – отбеляза сенаторът. – От три години Джими е сред първенците на випуска, но ако не беше ти, и досега щеше да е сред двойкаджиите.

– Много мило от ваша страна, но...

– Такава е голата истина. Сега единственото, което искам, е синът ми да влезе в Йейлския университет.

– То и аз не съм много сигурен, че ще вляза, не знам как бих могъл да помогна на Джими.

Сенаторът не му обърна внимание.

– Политически пазарлъци, момчето ми.

– Не ви разбрах, господине.

– Ако оглавиш ученическия комитет, в което не се и съмнявам, първото, което трябва да направиш, е да посочиш свой заместник. – Флечър кимна. – А това със сигурност ще наклони везните, когато приемната комисия в Университета в Йейл решава кого да одобри за последните няколко места.

– Убедихте ме, поне при мен наклонихте везните.

– Благодаря ти, Флечър. Признателен съм ти, но не споменавай пред Джими какво сме си говорили.

* * *

Веднага щом се събуди на другата сутрин, Флечър отиде в съседната стая и приседна в края на леглото на своя приятел.

– Дано имаш основателна причина да ме будиш – рече момчето. – Тъкмо сънувах Дейзи Холингсуърт.

– Гладна кокошка просо сънува – засмя се Флечър. – Половината отбор по американски футбол е хлътнал до уши по нея.

– Та защо ме будиш?

– Реших да се кандидатирам за председател на ученическия съвет и не ми трябва шеф на предизборния щаб, който се излежава до обяд.

– Баща ми ли те убеди?

– Косвено. – Той замълча. – Кой според теб ще ми бъде основен съперник?

– Стив Роджърс – отвърна без колебание другото момче.

– Защо точно Стив?

– Защото се прави на голям отворко. Ще предложат него, само и само председател да не става прилежният зубрач. Нещо от сорта на Кенеди срещу Стивънсън.

– Нямах представа, че знаеш значението на думата „прилежен“.

– Без майтап, Флечър – рече Джими, после се претърколи и стана от леглото. – Ако искаш да победиш Роджърс, бъди готов на всичко, ще те изправят пред всякакви предизвикателства. Според мен трябва да започнем със закуска с баща ми – в началото на всяка избирателна кампания той задължително свиква своите помощници на закуска.

* * *

– Нима някой ще дръзне да ти се противопостави? – попита Даян Култър.

– Който и да ми се противопостави, ще го победея.

– А Нат Картрайт?

– От него не ме е страх, всички знаят, че е любимецът на директора и ако го изберат, ще му играе по гайдата. Така поне твърдят моите привърженици.

– Да не забравяме и как постъпи със сестра ми.

– Мислех, че е хвърлил око на теб. Не съм и подозирал, че познава Триша.

– Когато е дошъл да ме търси у нас, я е видял за пръв път, това обаче не му е попречило да й се нахвърли.

– Някой друг знае ли?

– Да, брат ми Дан. Заварил го в кухнята точно когато бъркал под полата на сестра ми. Триша се оплакала, че не е успяла да го спре.

– Виж ти! – Елиот замълча. – Как мислиш, брат ти ще ме подкрепи ли за председател на ученическия съвет?

– Да, но той надали ще ти помогне особено, все пак е в Принстън.

– Ще ми помогне, ще ми помогне, и още как! – възкликна Елиот. – Като начало...

* * *

– Кой е основният ми съперник? – поинтересува се Нат.

– Че кой друг освен Ралф Елиот! – възкликна Том. – Агитира за себе си още от началото на миналия срок.

- Но по правилник това е забранено.
- На Елиот не му пука за правилника и понеже знае, че теб те харесват много повече, няма да се спре пред нищо, за да те злепостави.
- Аз не участвам в такива мръсни игри...
- Значи трябва да приложим подхода на Кенеди.
- И какъв е той?
- Трябва да започнеш кампанията, като поканиш Елиот на дебати.
- Той няма да приеме за нищо на света.
- Значи ще спечелиш при всички положения. Ако Елиот се съгласи, ще го направиш за смях. Ако пък откаже, ще започнем да тръбим, че се е уплашил.
- И как да го покана на дебати?
- Ще му пратиш писмо, копие от което ще залепиш на дъската за обяви.
- Да де, но не мога да го направя без разрешение от директора.
- Докато махнат писмото от дъската, повечето ученици ще са го прочели, а който не е успял, ще тръгне да разпитва какво е пишло у него.
- Дотогава обаче ще са ме отстранили от изборите.
- Няма такава опасност, директорът не иска да спечели Елиот.

* * *

- Загубих първата си кампания – заяви сенатор Гейтс, след като научи новината за Флечър, – затова трябва да се постарая да не повтаряш същите грешки. Като начало кой ръководи предизборния ти щаб?
- Как кой! Джими, разбира се.
- Никога не казвай „разбира се“, просто избери човек, за когото, дори и да не сте първи приятели, си сигурен, че ще свърши работа.
- Убеден съм, че Джими ще се справи – отсеке Флечър.
- Добре тогава. Ти, Джими, изобщо няма да помогнеш на кандидата – Флечър за пръв път си даде сметка, че именно той е този „кандидат“, – ако не си откровен и искрен с него, колкото и неприятно да е това. – Джими кимна. – Кой е основният ти съперник?
- Стив Роджърс.
- Какво знаем за него?
- Симпатяга е, но ей тук няма почти нищо – показва Джими главата си.
- Освен миловидно лице – намеси се и Флечър.
- Ако не ме лъже паметта, миналия сезон се представи доста добре

на мачовете по американски футбол – добави сенаторът. – След като уточнихме кой е неприятелят, дайте да видим кои са ни приятелите. Първо, трябва да подберете кръг приближени – шест, най-много осем души. Те трябва да притежават само две качества: да са дейни и верни – ще бъде от полза и ако имат ум в главата си. Колко продължава кампанията?

– Само осем-девет дни. Занятията започват в понеделник в девет часа, а гласуването е във вторник сутринта следващата седмица.

– Ще я изчисляваме не в седмици, а в часове: сто деветдесет и два, защото всеки час е важен.

Джими започна да си води бележки.

– И така, кой има право на глас? – беше следващият въпрос на сенатора.

– Всички в училището.

– В такъв случай се постарайте да прекарвате с по-малките си съученици точно толкова време, колкото и със своите връстници. Те ще се поласкаят от вниманието. Джими, имай грижата да набавиш съвременен списък на всички с право на глас, така че преди деня на изборите да си сигурен, че сте разговаряли с всекиго. Не забравяйте, новите момчета ще гласуват за последния, с когото са приказвали.

– Учениците са общо триста и осемдесет – уточни Джими и опъна върху пода голям лист хартия. – Отбелязал съм с червено всички, които вече познаваме, със синьо – момчетата, за които съм сигурен, че ще подкрепят Флечър, с жълто – новите ученици, а срещу останалите не съм сложил никакви знаци.

– Ако се съмняваш, наистина не ги отбелязвай – подкрепи го баща му, – не забравяйте и по-малките братя.

– По-малките братя ли? – повтори Флечър.

– Тях съм ги отбелязал със зелено – вметна другото момче. – Ще привлечем в кампанията и всички по-малки братя на наши поддръжници. Ще ги натоварим с една-единствена задача: да агитират за нас в долните класове и после да докладват на батковците си.

Флечър го погледна с възхищение.

– Дали ти да не се кандидатираш за председател на ученическия съвет? – възкликна той. – Иде ти отръки.

– Не, на мен ми иде отръки да организирам кампанията – възрази Джими, – председател трябва да станеш ти.

Макар и да бе съгласен с мнението на сина си, сенаторът не каза нищо.

* * *

В шест и половина сутринта на първия учебен ден от новия срок Нат и Том вече стояха сам-сами на паркинга. С първия автомобил, минал през портала, пристигна директорът.

– Добро утро, Картрайт – ревна той, докато слизаше, – ако се съди от ентузиазма ти в този ранен час, явно смяташ да се кандидатираш за председател на ученическия съвет. Прав ли съм?

– Да, господин директоре.

– Само така, моето момче! А кой е основният ти съперник?

– Ралф Елиот.

Директорът се свъси.

– Елиот няма да се даде току-така, надпреварата ще бъде много оспорвана.

– Така си е – призна Том.

Директорът се отправи към кабинета си, оставяйки двете момчета да чакат другите автомобили. С втория пристигна вцепенен от ужас нов ученик, който, още щом Нат се приближи към него, си плю на петите. От третата кола – още по-лошо – се изсипаха цяла тумба привърженици на Елиот, които бързо се пръснаха, очевидно вече бяха правили генерална репетиция.

– Ама че работа! – затюхка се Том. – Първото заседание на щаба ни е насрочено чак за междучасието в десет часа. А както гледам, Елиот е подковал своите хора още през ваканцията.

– Не се притеснявай – успокои го Нат. – Пресрещай нашите хора веднага щом слязат от колите и да запретват ръкави!

Когато на паркинга пристигна и последният автомобил, Нат вече беше отговорил на близо сто въпроса и се беше ръкувал с около триста момчета, въпреки това обаче му беше ясно само едно, В замяна на гласовете в негова подкрепа Елиот раздаваше какви ли не прещедри обещания.

– Дали да не кажем на всички какъв е гадняр? :

– С какво ще се обосновем? – попита Нат.

– Как с какво? Ами това, че принуждава зайците да му дават парите си за закуска?

– Не разполагаме с доказателства.

– Ако не броим стотиците оплаквания.

– Щом са се оплакали толкова много момчета, значи те знаят срещу чие име да поставят кръстчето, нали така? – отбеляза Нат. – При всички

положения нямам намерение да прибягвам до такива мръсни хватки – добави той. – Предпочитам да смятам, че учениците могат сами да преценят кой от двамата заслужава повече доверие.

– Оригинално, няма що! – ахна Том.

– Е, ако не друго, то поне директорът дава да се разбере, че не иска Елиот да става председател на ученическия съвет – възкликна Нат.

– Само не бива да го казваме на никого – предупреди Том.

– Току-виж гласовете за Елиот се увеличихи.

* * *

– Как според теб се справяме? – попита Флечър, докато се разхождаха край езерото.

– И аз не знам – отвърна Джими. – Доста от момчетата от горните класове уверяват и двата лагера, че ще подкрепят техния кандидат просто защото искат всички да знаят, че са гласували за победителя. Пак бъди благодарен, че гласуването не е в събота вечерта – добави той.

– Защо? – попита Флечър.

– Защото в събота следобед имаме мач с „Кент“ и ако Стив Роджърс отбележи победния гол, ще видиш председателското място през крив макарон. Жалко, че сме домакини на срещата. Ако се беше родил една година по-рано или по-късно, щяхме да играем на чужд терен и никой нямаше и да забележи. Сега обаче всички ученици ще бъдат на стадиона, за да гледат мача: моли се да загубим или поне на Роджърс да не му върви.

В събота в два следобед Флечър вече седеше на трибуните и се готвеше да изгледа четирите четвъртини – най-дългия час в живота му. Ала дори той не можеше да предскаже изхода от срещата.

* * *

– Как е успял, да го вземат мътните! – ревна Нат.

– Бас държа, че с подкупи и рушвети – отвърна Том. – Елиот винаги е бил добър играч, но не чак толкова, че мачът да зависи от него.

– Отборът на „Сейнт Джордж“ е доста слаб, сигурен съм, че ще извадят Елиот от игра веднага щом се уверят, че това няма да се отрази на резултата. И какво ще направи той? Ще тича нагоре-надолу покрай страничната линия и ще маха на съучениците си, докато ние ще бъдем като с вързани ръце – единственото, което ще можем да направим, е да го гледаме от трибуните.

– В такъв случай се постарай всички от щаба да бъдат пред стадиона няколко минути преди края на мача, освен това до събота следобед никой не бива да вижда плакатите.

– Оправен си ни, не може да ти се отрече – отбеляза Том.

– Когато твой противник е Елиот, нямаш кой знае какъв избор.

* * *

– И аз не знам как това ще повлияе на изборите – отбеляза Джими, докато двамата тичаха към изхода, където ги чакаха другите от предизборния щаб. – Ако не друго, Стив Роджърс няма да може да се ръкува с момчетата, докато те се разотиват от стадиона.

– Колко ли ще остане в болницата? – рече Флечър.

– На нас ни стига да го държат и три дни – отвърна Джими, а приятелят му се засмя.

Остана доволен, че момчетата от щаба му вече са пред изходите – доста от съучениците му идваха и заявяваха, че ще подкрепят него, колкото и ожесточена да е надпреварата. Флечър застана пред централния изход и не мръдна оттам: ръкуваше се с момчетата над четиринайсет и под деветнайсет години, по едно време му се стори, че се е здрависал и с някои от запалянковците, дошли да викат за противниковия отбор. Двамата с Джими си тръгнаха чак когато бяха сигурни, че стадионът е празен и на него са останали само чистачите.

Докато се връщаха към пансиона, Джими призна, че никой не е очаквал резултатът от срещата да е равен и че още преди края на първата четвъртина ще откарат Роджърс в болницата.

– Ако гласуването беше довечера, той щеше да спечели просто защото всички щяха да му съчувстват. Но победата ти е в кърпа вързана, ако той не се появи до девет часа във вторник.

– В това уравнение не е ли включена и способността на кандидата да върши работа?

– Не, разбира се, глупчо такъв – подсмихна се Джими. – Това е то политиката.

* * *

Когато Нат отиде на мача, навсякъде по трибуните се мъдреха плакати в негова подкрепа и на привържениците на Елиот не им оставаше друго, освен да дюдюкат и да се късат от яд. Докато сядаха на трибуните, Нат и Том така и не успяха да прикрият ехидните усмивчици върху

лицата си. Те станаха още по-широки, когато още в началото на първата четвъртина отборът на „Сейнт Джордж“ откри резултата. На Нат не му се искаше „Тафт“ да загуби, но никой треньор не би рискувал да пусне Елиот на игрището, докато води отборът на „Сейнт Джордж“. Резултатът не се промени чак до последната четвъртина.

На излизане от стадиона Нат се ръкува с всички, макар да знаеше, че победата, която „Тафт“ е удържал в последната минута, не е в негова полза, въпреки че единственото, което Елиот бе успял да направи, бе да тича – уж загрява край страничната линия, – докато от трибуните не се изниза и последният зрител.

– Пак бъди благодарен, че не го пуснаха да играе – отбеляза Том.

* * *

В неделя сутринта поканиха Флечър да почете в параклиса от Библията и така всички разбраха пределно ясно за кого би гласувал директорът на училището. По време на обедната почивка двамата с Джими посетиха всички спални помещения, за да питат съучениците си какво мислят за храната в стола.

– Ето така се печелят избори – увери го сенаторът, – макар и да не е по силите ви да промените нищо.

Вечерта си легнаха капнали от умора. Джими нави будилника за пет и половина сутринта. Флечър простена.

– Добре го е измислил – рече Джими на другата сутрин, докато двамата стояха и чакаха момчетата да се пръснат по класните стаи.

– Блестящо – призна и Флечър.

– Въсщност ако беше на негово място, щях да ти препоръчам да направиш точно това – подметна другото момче.

Двамата гледаха как Стив Роджърс стои пред вратата на залата, а съучениците им чакат на опашка, за да сложат подписите си върху гипса на крака му.

– Наистина го е измислил добре – повтори Джими. – Ето така се печелят гласове от състрадание. Дали да не зададем въпроса: сакат ли искате да ви стане председател на ученическия съвет?

– Един от най-великите президенти в историята на държавата

– Можем да направим само едно – подметна Джими. – Да прекараш следващите двайсет и четири часа в инвалидна количка.

* * *

В събота и неделя преди изборите момчетата от щаба на Нат се постаряха да се държат така, сякаш са повече от сигурни в победата, макар и да си даваха сметка, че надпреварата е много оспорвана. И двамата кандидати не спираха да се усмихват чак до понеделник вечерта, когато училищният звънец отброи шест часа.

– Хайде да се върнем в стаята ми – прикани Том – и да си разказваме за смъртта на царете.

– За тъжни неща – подкрепи го Нат.

Всички момчета от предизборния щаб се сместиха в тясната стаичка на Том и се впуснаха да си разправят кой какво е правил по време на кампанията. Докато чакаха нетърпеливо да научат резултатите, се смееха на вицове, които изобщо не бяха смешни.

Шумната им веселба бе прекъсната от силно чукане по вратата.

– Влез – провикна се Том.

Още щом видяха кой стои на прага, всички скочиха на крака.

– Добър вечер, господин Андерсън – поздрави Нат.

– Добър вечер, Картрайт – отвърна сухо главният възпитател. – Като отговорник по изборите за председател на училищния съвет искам да ви съобщя, че тъй като надпреварата е много оспорвана, настоях гласовете да се преброят повторно. По тази причина общото събрание на училището бе преместено за по-късно, в осем часа.

– Благодаря ви, господин Андерсън – бе единственото, което Нат се сети да каже.

В осем часа всички ученици вече бяха заели местата си. В залата влезе главният възпитател и както го изискваше правилникът, те станяха на крака. Нат се опита да отгатне по лицето на господин Андерсън какви са резултатите от изборите, но и японец би му завидял за неприличното изражение.

Той отиде наред сцената и прикани учениците да седнат. Всички бяха затаили дъх, нещо, което се случваше рядко на общо събрание на училището.

– Трябва да ви съобщя – подхвана главният възпитател, – че в седемдесет и пет годишната история на „Тафт“ това са най-оспорваните избори за председател на ученическия съвет. – Нат усети, че дланите му са потни, но се опита да запази спокойствие. – Ето и резултатите: за Нат Картрайт са подадени сто седемдесет и осем гласа, а за Ралф Елиот – сто осемдесет и един.

Половината ученици скочиха на крака и извикаха победоносно, другите продължиха да седят и да мълчат. Нат се изправи, отиде при

Елиот и протегна ръка.

Новият председател на ученическия съвет не я пое.

* * *

Макар и всички да знаеха, че резултатите ще бъдат оповестени чак в девет часа, залата беше пълна много преди в нея да влезе директорът.

Флечър беше седнал на последния ред и бе навел глава, Джими пък гледаше право пред себе си.

– Трябваше всеки ден да ставам по-рано – отбеляза Флечър.

– Аз пък трябваше да ти счупя крака – подметна неговият приятел.

Придружаван от свещеника, директорът тръгна с маршова стъпка по пътеката между редовете, сякаш да покаже, че сам Бог е благословил новия избраник за председател на ученическия съвет в „Хочкис“. Заста на отпред на сцената и се прокашля.

– Ето резултатите от изборите за председател на нашия съвет – оповести господин Флеминг, – за Флечър Давънпорт са гласували двеста и седем души, за Стив Роджърс – сто седемдесет и трима. И така, новият председател на училищния съвет е Флечър Давънпорт.

Флечър веднага стана и отиде да се ръкува със Стив, който му се усмихна сърдечно – изглеждаше така, сякаш е изпитал огромно облекчение. Флечър се обърна и видя, че на входа стои сенатор Хари Гейтс, който кимна с уважение на новия председател.

– Човек никога не забравя първата си победа на избори – беше единственото, което каза сенаторът.

И двамата не обърнаха внимание на Джими, който скачаше, безсилен да съдържи радостта си.

– Убеден съм, че знаете, драги ми господине, кой ще ми бъде заместник – отвърна Флечър.

11.

Майката на Нат очевидно беше единственият човек, който не бе разочарован, задето синът ѝ не е избран за председател на училищния съвет. Според нея така момчето щеше да посвети цялото си внимание на уроците. Ако беше видяла колко усърдно се труди синът ѝ, сигурно нямаше да се притеснява толкова. Дори на Том му беше трудно да откъсне Нат от учебниците за повече от пет-десет минути, освен ако не го викаше за всекидневния му осемкилометров крос. Но дори и след като счупи

училищния рекорд на бягане на дълги разстояния, Нат си позволи да празнува само някакви си час-два.

Бъдни вечер, Коледа, Нова година бяха за Нат дни като всички останали. Той пак не излизаше от стаята и не се разделяше с учебниците. Майка му се надяваше да си почине мъничко, когато отиде да погостува в края на седмицата на Том в Симсбъри. И Нат наистина си даде малка почивка – Учеше само по два часа сутрин и по два следобед. Том беше признателен на приятеля си, че настоява и той да зубри с него, макар и да отказа да го придружи на всекидневния крос. На Нат му се струваше забавно, че може да пробяга задължителните осем километра, без да напуска имението на Том.

– Писмо от поредното ти гадже ли? – попита той на другата сутрин, когато слязоха да закусят и Том посегна да отвори плика.

– Де да беше от гадже! – отвърна другото момче. – А то е от господин Томпсън – пита дали да ме включи при разпределянето на ролите за „Дванайсета нощ“.

– Ще участваш ли? – поинтересува се Нат.

– А, не. Това е по-скоро по твоята част. Аз съм роден за продуцент, не за изпълнител.

– Стига да бях сигурен, че ще ме приемат в Йейлския университет, с удоволствие щях да участвам в постановката, но още не съм завършил есето.

– А аз моето не съм го и започвал – призна си Том.

– Коя от петте теми си избрал? – поинтересува се другото момче.

– Бойните действия по долното течение на Мисисипи по време на Гражданската война – отвърна приятелят му. – А ти?

– Кларънс Дароу и влиянието му върху профсъюзното движение.

– И аз мислех есето ми да е за него, но не бях сигурен, че ще успее да напиша цели три страници. Не се и съмнявам, че ти вече си написал шест.

– А, не, но почти приключвам с първата чернова, смятам до края на ваканцията през януари да съм готов.

– Крайният срок в Йейлския университет е чак през февруари, преспокойно можеш да се включиш в училищната постановка. Поне се яви на прослушването. Така де, не е задължително да играеш в главната роля.

Докато си мажеше препечената филийка с масло, Нат се замисли за предложението на своя приятел. Том, разбира се, беше прав, той обаче знаеше, че това само ще го разсее: надяваше се да спечели стипендия за

Йейлския университет. Извърна се към прозореца и моравите, разпрострели се докъдето поглед стига, и се запита какво ли е родителите ти да не се притесняват за учебните такси, джобните пари и дали синът им ще си намери работа през ваканцията.

* * *

– Имаш ли, Нат, предпочитания към някоя от ролите? – попита господин Томпсън и се взря в момчето с ръст метър и осемдесет и пет, с гъста черна коса и окъсели панталони.

– Антонио, може би Орсино – отвърна Нат.

– Направо си роден за Орсино – отбеляза учителят, – но смятам да възложа ролята на приятеля ти Том Ръсел.

– Едва ли ставам за Малволио – прихна момчето.

– Не, Малволио ще го възложа на Елиот – подсмихна се сухо Томпсън, който подобно на мнозина други в „Тафт“ съжаляваше, че Нат не се е преборил за председателското място в училището. – За съжаление той не може да участва. Да ти призная, на теб най ти подхожда ролята на Себастиан.

Нат понечи да възрази, макар и първия път, когато бе прочел пиесата, да беше отсъдил, че ролята си е предизвикателство. Но беше толкова дълга, че трябваше да я учи часове наред, да не говорим пък за репетициите. Господин Томпсън долови колебанията на младежа.

– Май е време да те подкупим, Нат.

– Да ме подкупите ли?

– Да, моето момче. Заместник-ректорът, който отговаря за приема в Йейлския университет, ми е от най-старите приятели. Следвали сме заедно класическа филология в Принстънския университет, всяка година той ми гостува по няколко дни. Мисля този път да го поканя на училищното представление. – Той помълча, помълча и добави: – Както гледам, подкупът не е достатъчен за човек с такива високи нравствени изисквания, явно трябва да приложа и изнудване.

– Изнудване ли? – възкликна повторно младежът.

– Да, Нат, изнудване. Вероятно си забелязал, че в пиесата има три женски роли: красивата Оливия, близначката ти Виола и проклетата Мария, да не говорим пък за прислужниците и второстепенните действащи лица. Не забравяй, че всички те се влюбват до полуда в Себастиан. – Нат продължи да мълчи. – Освен това – реши господин Томпсън да извади коза – колежката ми в „Портър“ предложи да заведе в събота на тяхното прослушване момче, което да чете мъжките роли. – Учителят

отново замълча. – Както гледам, най-после привлякох вниманието ти.

* * *

– Как мислиш, възможно ли е цял живот да обичаш един човек? – попита Ани.

– Защо да не е възможно, стига да намериш подходящото момиче – отговори Флечър.

– Наесен, когато отидеш в Йейлския университет, ще бъдеш заобиколен от много умни и красиви жени, в сравнение с които аз сигурно ще бледнея.

– Изключено! – възкликна момчето. Седна до Ани на канапето и я прегърна. – Освен това много бързо ще разберат, че съм влюбен в друга, а когато ти постъпиш във „Васар“, ще видят и защо.

– Но това ще стане чак догодина – простена Ани. – Дотогава...

– Шшшт! Толкова ли не си забелязала, че всички мъже, които са ме видели с теб, се пръскат от завист?

– Не, не съм – призна си тя чистосърдечно.

Флечър се извърна и се взря в момичето, в което се беше влюбил още докато то бе съвсем плоскогърдо и носеше шина на зъбите. Но дори тогава не бе устоял на усмивката, на черната коса, която Ани бе наследила от едната си баба – ирландка, и на стоманеносините очи, дошли от предците шведи в рода. Ала сега, четири години по-късно, времето беше добавило стройно изваяно телце и крака, заради които Флечър беше доволен, че на мода са излезли късите поли.

Ани положи длан върху бедрото му.

– Знаеш ли, че половината момичета в класа ми вече не са девствени? – попита тя.

– Да, ако се вярва на Джими – отвърна той.

– А той е наясно с тези неща – подсмихна се Ани и замълча. – Другия месец навършвам седемнайсет, а ти никога не си и намеквал за...

– Мислил съм много пъти! То оставаше да не съм мислил – отвърна Флечър, а Ани се намести така, че ръката му да докосва гърдата ѝ, – но ми се ще, когато това стане, да ни бъде хубаво и на двамата и после никога да не съжаляваме. Момичето отпусна главица върху рамото му.

– Аз няма да съжалявам никога – рече му и го замилва по бедрото.

Флечър я прегърна.

– Вашите кога се връщат?

– Някъде към полунощ. Пак са на някакъв прием, без каквито политиките сякаш не могат да живеят и ден.

Флечър не се и помръдна, а Ани започна да разкопчава блузата си. Накрая я смъкна и я остави да падне на земята.

– Струва ми се, че е твой ред – подкани тя.

Флечър също разкопча припряно ризата си и я метна встрани. Ани се изправи и го загледа в лицето, развеселена, че има такава власт върху него. Смъкна ципа на полата си бавно, както бе видяла да прави Джули Кристи в „Любимката“. И тя като госпожица Кристи не носеше комбинезон.

– Твой ред е – каза отново.

„Божичко – помисли си Флечър, – страх ме е да си съблека панталона.“ Изу обувките и чорапите.

– А, не е честно! – извика Ани, която се беше изула още преди Флечър и да е заподозрял какво е намислила.

Волно-неволю и той събу панталона, а Ани се запревива от смях. Флечър погледна надолу към гашетата си и пламна.

– Приятно е да видя, че ти действам така! – рече момичето.

* * *

– Кога най-после ще се съсредоточиш, Нат? – попита господин Томпсън, без да крие ехидството си. – Започни от „Но ето че жената влиза.“

Дори в ученическата униформа Ребека се открояваше сред момичетата, които господин Томпсън бе повикал за прослушването. Високото тънничко момиче с истински водопад от руса коса се държеше самоуверено и се усмихваше така, че веднага завъртя главата на Нат. Доловил усмивката ѝ, той се извърна, смутен, че я е притеснил. Единственото, което знаеше за нея, бе как се казва.

– „Какво име!“ – рече той.

– Май обърка пиесите, Нат, давай отново.

Ребека Армитидж продължаваше да чака, когато Нат изпелтечи:

– „Но ето че жената влиза!“

Беше изненадана, защото одеде, докато го беше гледала от дъното на залата, той бе играл много самоуверено. Погледна текста и зачете:

– „Не ме вини за моята припряност. Ако със помисли добри дошъл си ти, ела със мен и с този свят човек във кулата наблизо – там пред него, под покрив осветен, ще ме дариш със сигурността на своята вяра, тогаз душата моя тъй ревнива, тънеща в съмнения, във мир ще заживее. Ще я прикрие той, а ти ще забележиш... и ще празнуваме според рождената ми дата. Какво ще кажеш?“

Нат не каза нищо.

– Няма ли да продължиш, Нат? – подкани господин Томпсън. – Искане ми се Ребека да прочете още няколко реда. Защо да си кривя душата, гледаш много възхитено, някои дори ще решат, че си се вживял в ролята, но сега играем друго. Няма да се учудя, ако двама-трима от публиката дори са чували познатите думи на господин Шекспир.

– Да, господине, извинявайте, господине – продължи да пелтечи Нат и пак погледна текста: – „Подир мъжа благочестив ще тръгна, със теб ще дойда и в истината ще се закълна.“

– „Води тогава, отче благ, и нека небесата греят, щастливи от действието мое.“

– Благодаря ви, госпожице Армитидж. Достатъчно.

– Но тя игра чудесно – възропта Нат.

– Виж ти! Можел си да кажеш цяло изречение, без да се запъваш! – отбеляза господин Томпсън. – Вече сме в напреднал етап на прослушването, но пак си е облекчение. Да ти призная, нямах представа, че освен да изпълняваш главната роля, си искал и да поставиш пиесата. Въпреки това, Нат, май вече съм решил на кого ще поверя ролята на Оливия.

Нат загледа как Ребека слиза припряно от сцената.

– Ами Виола? – продължи да упорства той.

– А, не, ако сме разбрали правилно пиесата, Виола ти е близначка и за беда или за късмет Ребека изобщо не прилича на теб.

– Тогава Мария! Тя ще изиграе чудесно Мария.

– Не се и съмнявам! Но Ребека е прекалено висока за ролята на Мария.

– А мислили ли сте да поверите ролята на Фест на жена? – попита Нат.

– Да ти призная, Нат, не съм, отчасти защото нямам време да пренаписвам цялата пиеса от начало до край.

Нат така и не забеляза, че Ребека се е скрила зад една от колоните – да не би някой да забележи колко е притеснена и засрамена от брътвежата му.

– Ами прислужницата в дома на Оливия?

– Каква прислужница?

– Ребека е точно за тази роля.

– Така си е, но няма как да играе едновременно и Оливия, и прислужницата. Ами ако някой от публиката забележи? – Нат понечи да каже нещо, но се въздържа. – О, най-последно! Но не се и съмнявам, че до утре сутринта ще пренапишеш пиесата, така че Оливия да

играе заедно със Себастиан в още няколко сцени, за които господин Шекспир не е и подозирал. – Нат чу иззад колоната кикот. – Имаш ли други хрумвания за прислужницата, Нат, или да продължа с прослушването?

– Извинявайте, господине – рече момчето.

Господин Томпсън скочи на сцената, усмихна му се и изшушука:

– Трябва да отбележа, че ако си смятал да се правиш на непревземаем, Нат, се издъни с гръм и трясък. Сега вече всички ще те мислят за подостъпен и от проститутка в казино в Лас Вегас. Сигурно ще ти бъде интересно да научиш, че догодина ще поставяме „Укротяване на опърничавата“, тази пиеса вероятно щеше да ти подхожда повече. Ако се беше родил една година по-късно, целият ти живот щеше да протече съвсем различно. Въпреки всичко ти пожелавам успех с госпожица Армитидж.

* * *

– Момчето трябва да бъде изключено – отсече господин Флеминг. – Само си е виновно.

– Но, господин директоре – възрази Флечър, – Пирсън е само на петнайсет години, освен това се е извинил веднага на госпожа Апълърд.

– То оставаше и да не се извини! – възкликна свещеникът, който до този миг се бе въздържал да изказва мнение.

– При всички положения – продължи директорът и се надигна иззад писалището, – представяш ли си как ще се отрази на дисциплината в училището, ако се разбере, че някой е наругал жена на преподавател и му се е разминало?

– Нима бъдещето на момчето ще бъде заложено на карта само защото то е изрекло думата „проклетия“?

– Такива са последиците от лошите обноси – натърти директорът, – така поне ще сме сигурни, че Пирсън ще си вземе поука.

– Но каква ще бъде тази поука? – не се даваше Флечър. – Че човек не бива да допуска в живота си и най-малката грешка или че не бива да ругае?

– Защо защитаваш толкова яростно Пирсън?

– В първото слово, което съм ви чул да държите, господин директоре, казахте, че само страхливците се спотайват, ако се сблъскат с несправедливост.

Господин Флеминг погледна свещеника, който продължи да мълчи. Помнеше прекрасно словото – всъщност всяка година посрещаше нови-те ученици с едни и същи думи.

– Разрешете да ви задам един дързък въпрос – каза Флечър и се извърна към свещеника – доктор Уейд.

– Слушам – рече той така, сякаш се защитаваше.

– Идело ли ви е някога да наругаете госпожа Апълърд? Защото на мен ми се е искало много пъти.

– Точно там е работата, Флечър, ти си се въздържал. А Пирсън не го е направил и трябва да бъде наказан.

– Щом наказанието е да го изключите, уважаеми господине, аз ще се оттегля от поста председател на ученическия съвет, защото в Библията се казва, че помислите са не по-малко зло от делата.

И двамата мъже го погледнаха невярващо.

– Не говори така, Флечър! Със сигурност си даваш сметка, че ако го направиш, това ще намали шансовете да те приемат в Йейлския университет.

– Ако допусна това да влияе върху постъпките ми, значи не съм достоен да вляза там.

И двамата бяха изумени от думите му и известно време мълчаха.

– Не стигаш ли до крайности, Флечър? – възкликна накрая свещеникът.

– Не, господин Уейд, за момчето, което искате да накажете, това не са крайности. Нямам намерение да стоя със скръстени ръце и да гледам безучастно как този ученик бива жертван на олтара на жена, която изпитва удоволствие да тормози малки деца.

– И ти ще напуснеш председателския пост в ученическия съвет само и само за да защитиш Пирсън? – изненада се директорът.

– Не го ли направя, господин директоре, ще извърша горе-долу същото, за което вашето поколение е било обвинявано по времето на Маккарти.

И този път последва дълго мълчание. Най-сетне свещеникът изрече тихо:

– Момчето лично ли се е извинило на госпожа Апълърд?

– Да, господине – потвърди Флечър, – освен това й е написало и писмо.

– В такъв случай може би ще бъде достатъчно до края на учебната година да бъде на изпитателен срок – предложи Директорът и погледна свещеника.

– И до следващо нареждане да бъде лишен от всички привилегии, включително от домашен отпуск.

– Как мислиш, Флечър, такъв компромис приемлив ли е? – вдигна

вежда директорът.

Беше ред на момчето да замълчи.

– Трябва да се научиш да живееш с компромиси – обърна се към него свещеникът, – ако се надяваш да успееш като политик.

Той продължи да мълчи.

– Съгласен съм с вас, доктор Уейд – рече накрая, сетне се извърна към директора и добави: – А на вас съм признателен за снизхождението.

– Благодаря ти, Флечър – каза господин Флеминг, след което председателят на ученическия съвет стана от стола и излезе от директорския кабинет. – Такава мъдрост, смелост и убеденост се срещат рядко при възрастни – промълви тихо директорът, след като вратата се затвори след Флечър, – камо ли при едно дете...

* * *

– Какво обяснение ще дадете, господин Картрайт? – попита заместник-председателят на приемната комисия в Йейлския университет.

– Нямам обяснение, господине – призна си Нат. – Явно става въпрос за съвпадение.

– Прекалено голямо съвпадение! – възкликна заместник-председателят. – Цели откъси от есето ви за Кларънс Дароу съвпадат дума по дума с есето на друг ученик от вашия клас.

– А той какво обяснение даде?

– Предал е есето една седмица преди вас, при това написано на ръка, докато вашето е на машина. Затова не сметнахме за нужно да му искаме обяснение.

– Дали случайно този мой съученик не се казва Ралф Елиот? – попита Нат.

Членовете на приемната комисия не казаха нищо.

– Но как е успял да препише? – изуми се Том вечерта, когато Нат се прибра в „Тафт“.

– Явно е преписал открай докрай есето, докато съм бил на репетициите на „Дванайсета нощ“ в „Портър“.

– Но как го е взел от стаята ти?

– Едва ли е било трудно – отвърна Нат. – Ако не е било на бюрото, го е намерил в папката с надпис „Йейлски университет“.

– Пак е рискувал много! Да влезе в стаята ти, докато те е нямало!

– Все пак е председател на ученическия съвет. Не забравяй, че има право да ходи навсякъде в пансиона – никой не го пита къде влиза и

откъде излиза. Имал е предостатъчно време да препише есето и без никой да разбере, да го върне до вечерта в стаята ми.

– И какво решиха от приемната комисия?

– Добре, че директорът се застъпи за мен! Решиха догодина отново да разгледат документите ми.

– Значи на Елиот отново ще му се размине.

– А, не – отсече Нат. – Директорът явно се е досетил какво е станало, защото приемната комисия в Йейлския университет е отхвърлила молбата и на Елиот.

– Това само отлага проблема с една година – отбеляза Том.

– Не се притеснявай – усмихна се за пръв път Нат. – Господин Томпсън също реши да се намеси, звънна на председателя на приемната комисия и членовете ѝ са решили да не допускат повече Елиот до кандидатстудентската кампания.

– Браво на Томо, добре се е справил! – възкликна другото момче. – И с какво смяташ да се занимаваш през тази година? В Корпуса на мира ли ще постъпиш?

– Не, ще уча в Университета на щат Кънектикът.

– Защо точно в него? – учуди се Том. – Би могъл да...

– Защото Ребека е приета там.

12.

Ректорът на Йейлския университет погледна надолу към хилядата примрели в очакване първокурсници. След година някои от тях щяха да са решили, че следването тук е прекалено тежко, и щяха да са се преместили в други висши учебни заведения, други просто щяха да са се отказали. Флечър Давънпорт и Джими Гейтс седяха заедно с останалите в залата и поглъщаха жадно всяка дума, изречена от ректора господин Уогърман.

– Докато сте в Йейлския университет, не пилейте и миг от времето си, в противен случай до края на живота си ще съжалявате, че не сте се възползвали от всичко, което можем да ви дадем. Глупакът си тръгва от Йейл само с диплома, мъдрецът – с достатъчно знания, за да се изправи пред всичко, предложено му от живота. Възползвайте се от всяка предоставена ви възможност. Не се страхувайте от новите предизвикателства – и да се провалите, поне няма да имате причина да се срамувате. Ще научите много повече от грешките си, отколкото от победите. Не се

плашете от съдбата си. Не се плашете от нищо. Отправяйте предизвикателство към всяка написана дума и не позволявайте да кажат за вас: той вървя по пътя, но така и не остави следа.

След като бе стоял прав близо час, ректорът на Йейлския университет Трент Уотърман си седна на мястото. Всички започнаха да му ръкопляскаат и понеже не одобряваше подобни излияния, ректорът пак се изправи и напусна сцената.

– Мислех, че няма да ръкопляскаш заедно с другите – рече Флечър на приятеля си, докато излизаша от аулата. – Ако не ме лъже паметта, веднъж подметна, че си нямал намерение да ръкопляскаш само защото през последните десет години са го правили всички останали.

– Е, защо да си кривя душата, сгрехих – призна си Джими. – Речта на ректора бе по-вълнуваща и от онова, което ми е разказвал баща ми.

– Сигурен съм, господин Уотърман ще бъде поласкан от одобрението ти – рече Флечър точно когато Джими забеляза на няколко крачки пред тях млада жена, понесла цяла купчина учебници.

– Възползвай се от всяка възможност – изшушука той в ухото на приятеля си.

Флечър се подвоуми дали да го спре, за да не става за смях, или да го остави да си троши главата – дано после му е за обица.

– Здравейте, казвам се Джими Гейтс. Да ви помогна ли с учебниците?

– В какъв смисъл да ми помогнете, господин Гейтс? Да ги пренесете или да ги прочетете? – попита жената, без да спира.

– Като начало смятам да ги понося, пък после ще му мислим.

– Господин Гейтс, имам две правила, които не нарушавам никога: не излизам с първокурсници и с червеносоци.

– Може би е крайно време да ги нарушите едновременно и двете, а? – възкликна Джими. – Така де, ректорът ни посъветва никога да не се плашим от новите предизвикателства.

– Знаеш ли, Джими... – подхвана Флечър.

– А, да, това е приятелят ми Флечър Давънпорт, много е умен, може да ви помогне с четенето.

– Съмнявам се, Джими.

– Освен това, както сама виждате, ни е и много скромно.

– Нещо, от което вие, господин Гейтс, явно не страдате.

– О, ама никак – увери я той. – Между другото, как се казвате?

– Джоана Палмър.

– Както гледам, не сте първокурсничка, Джоана – рече младежът.

– Не, не съм.

– В такъв случай сте идеалният човек, който да ми помогне и да ме подкрепи.

– В смисъл? – попита госпожица Палмър, докато се качваха към залата „Съдър“.

– Ами поканете ме днес на вечеря и ще ми разкажете всичко, което трябва да знам за Йейлския университет – изгърси Джими точно когато спряха пред лекционната зала. – Ей, не трябваше ли и ние да дойдем тук? – подвижна той на Флечър.

– Да, и ние сме за тук. Опитах се да те предупредя.

– Да ме предупредиш ли? За какво? – учуди се Джими, след което отвори вратата, та госпожица Палмър да влезе, и я последва вътре с надеждата да седне до нея.

Всички студенти веднага се умълчаха и Джими се стъписа.

– Извинявам се от името на моя приятел, госпожице Палмър – прошепна Флечър, – уверявам ви, има златно сърце.

– В комплект с нечувано нахалство – отвърна Джоана. – Не му споменавайте, но, между другото, съм много поласкана, че ме е помислил за първокурсничка.

Джоана Палмър остави учебниците върху дългата маса и се извърна към препълнената аудитория.

– Френската революция е повратна точка в историята на съвременна Европа – подхвана тя и всички я заслушаха с отворени уста. – Макар че Щатите вече са махнали един монарх – тя замълча. – Без да му махат главата.

Всички принаха. Джоана Палмър плъзна поглед по стъпаловидно наредените банки и се взря в Джими Гейтс. Той ѝ намигна.

* * *

Вървяха през студентското градче, хванати за ръце – отиваха на първата си лекция. По време на репетициите се бяха сприятелили, през седмицата на представления бяха неразделни, а през пролетната ваканция и двамата едновременно бяха изгубили девствеността си. Когато Нат съобщи на любимата си, че се е записал не в Йейлския университет, а в Университета на щат Кънектикът, тя се почувства едва ли не гузна, задето се е зарадвала толкова на тази новина.

Сюзан и Майкъл Картрайт харесаха Ребека в мига, в който я видяха, и разочарованието им, че Нат не е приет още първата година в Йейлския университет, се поразея, когато те усетиха, че за пръв път в

живота си синът им се е поотпуснал и е по-спокоен.

Първата лекция в аудитория „Бъкли“ беше по американска литература, четеше я професор Хейман. През лятната ваканция Нат и Ребека бяха изчели от кора до кора всички писатели в списъка: Джеймс, Фокнър, Хемингуей, Фицджералд и Белоу, после бяха обсъдили най-подробно „Площад Вашингтон“, „Гроздовете на гнева“, „За кого бие камбаната“, „Великият Гетсби“ и „Хърцог“. Затова, когато онзи вторник сутринта влязоха в аудиторията, и двамата бяха сигурни, че са много подготвени. Ала още в началото на лекцията на професор Хейман си дадоха сметка, че всъщност само са изчели произведенията. Не бяха осмислили влиянието, което възпитанието, образованието, вероизповеданието и просто обстоятелствата са оказали върху отделните писатели, не бяха осъзнали и че разказваческата дарба няма нищо общо с обществената, расовата и верската принадлежност.

– Да вземем например Скот Фицджералд – продължи професорът. – В своя разказ „Бърнъс си реши косата“...

Нат вдигна поглед и видя тила на онзи тип. Призля му. Вече не слушаше професор Хейман, който излагаше възгледите си за Фицджералд, само гледаше студента отпред, който по едно време се обърна и заговори с момчето до него. Най-големите страхове на Нат се потвърдиха. Ралф Елиот не само следваше в същия университет, но бе записал и същата специалност. Най-неочаквано Елиот се обърна, сякаш усетил, че го гледат. Но не забеляза Нат и се вторачи в Ребека. Нат също се извърна към нея, тя обаче бе погълната от лекцията – записваше си как по време на престоя в Холивуд Фицджералд се е пропил и изобщо не забеляза Елиот, който я зяпаше като невидял.

Нат изчака той да си тръгне от аудиторията, после събра учебниците и се изправи.

– Кой беше онзи, дето все се извърщаше и те зяпаше? – попита Ребека, докато вървяха към кафенето.

– Казва се Ралф Елиот – рече й той. – Бяхме съученици в „Тафт“, но ми се стори, че гледа теб, а не мен.

– Много е красив – отбеляза момичето и се подсмихна. – Прилича ми малко на Джей Гетсби. Това ли е момчето, за което господин Томпсън все повтаряше, че от него щял да излезе чудесен Малволио?

– Да. Ако не ме лъже паметта, Томо каза, че Елиот е направо роден за ролята.

Докато обядваха, Ребека настоя Нат да й разкаже още нещичко за Елиот, той обаче отвърна, че нямало какво толкова да й разказва –

непрекъснато се опитваше да смени темата. Каза си, че е готов да се примири с присъствието на Ралф Елиот в същия университет, ако това е цената да бъде заедно с Ребека.

Елиот не дойде на лекцията следобед, посветена на испанското влияние в колониите, и вечерта, когато отиде да изпрати Ребека до стаята ѝ, Нат почти бе забравил за дразнещото присъствие на отколешния си съперник.

Женското общежитие беше в южния край на студентското градче и възпитателят на Нат го бе предупредил, че по правилник момчетата не могат да ходят там, след като се стъмни.

– Който е писал правилника, явно е смятал, че студентите правят любов само по мръкнало – отбеляза Нат, докато лежеше на единичното легло до Ребека.

Тя се засмя и си облече пуловера.

– А това означава, че през пролетния семестър можеш да стоиш тук чак до девет часа – отбеляза момичето.

– Струва ми се, че пак по правилника след летния семестър ще мога да стоя при теб по цяла нощ – вметна Нат, без да дава повече обяснения.

С облекчение установи, че през първия семестър почти не се натъква на Елиот. Съперникът му не се вълнуваше от кросове и надбягвания, от театър и музика, затова Нат се изненада, когато последната неделя от семестъра го завари да приказва пред параклиса с Ребека. Още щом се приближи, Елиот побърза да се махне.

– Какво иска? – попита младежът така, сякаш се отбраняваше.

– Обясняваше как според него може да се подобри работата на студентския съвет. Кандидатирал се е за представител на първокурсниците и питаше дали и ти смяташ да го направиш.

– Не, не смятам – отсече твърдо Нат. – Приключих с изборите.

– Жалко – въздъхна Ребека и го стисна за ръката, – знам, че мнозина от първокурсниците се надяват да се кандидатираш.

– За нищо на света, докато и Елиот се мотае тук – отвърна той.

– Защо го мразиш толкова много? – попита Ребека. – Само защото те е победил в онези тъпи ученически избори ли? – Нат загледа как засанал малко по-встрани, Елиот разговаря с неколцина студенти: същата неестествена усмивка и без съмнение същите щедри обещания. – Ами ако се е променил? – възкликна момичето.

Нат не си направи труда да отговаря.

* * *

– Точно така – отбеляза Джими, – първите избори, на които можеш да се кандидатираш, са за представител на първокурсниците в студентския съвет на Йейлския университет.

– Мислех първата година да пропусна изборите и да хвърля всичките си сили в учението – напомни Флечър.

– Не можеш да поемаш такъв риск – заяви приятелят му.

– Защо? – възкликна другият младеж.

– Защото според статистиката, ако в първи курс те изберат в студентския съвет, почти е сигурно, че след три години ще станеш негов председател.

– Ами ако не искам да ставам председател? – ухили се Флечър.

– Сигурно и Мерилин Монро не е искала да печели „Оскар“ – отвърна Джими и извади от джоба си някаква брошура.

– Това пък какво е?

– Правилникът на първокурсниците – издаден е в хиляда двайсет и една бройки.

– Както виждам, пак си подхванал кампанията, без да се допиташ до кандидата.

– Видях се принуден да я започна, само това оставаше, да се седя със скръстени ръце и да те чакам да се наумуваш. Проведох малко проучване и установих, че нямаш почти никакви шансове да те изберат в студентския съвет, ако не се явиш на дебатите на първокурсниците, насрочени след месец и половина.

– И защо да нямам шансове? – учуди се Флечър.

– Защото само тогава всички от първи курс се събират в една аудитория и имат възможност да изслушат един по един кандидатите.

– А как те включват в дебатите?

– Зависи от мнението ти по обсъждания въпрос.

– И какъв е този въпрос?

– Радвам се, че започваш да се палиш, защото това е следващият ни проблем. – Джими извади от джоба си листовка.

Предложение: Щатите да прекратят войната във Виетнам.

– Не виждам никакъв проблем – отбеляза другото момче.

– С удоволствие ще говоря против такова предложение.

– Точно това му е лошото – заяви Джими. – Който се обяви против войната, се превръща в история, дори да изглежда като Кенеди и да говори като Чърчил.

– Но ако защитя добре становището си, вероятно ще решат, че съм достоен да ги представлявам в студентския съвет.

– Колкото и да си убедителен, Флечър, това пак ще си бъде живо самоубийство, защото почти всички в студентското градче са против войната. Остави да го направи някой ненормалник, който и бездруго не ламти да влезе в съвета.

– Както ми го описваш този ненормалник, това май съм аз, пък и смятам...

– Пет пари не давам какво смяташ – прекъсна го Джими.

– Единственото, което ме вълнува, е да те изберат.

– Ти нямаш ли съвест бе, човек?

– Откъде да я имам! – възкликна другото момче. – Баща ми е политик, майка ми продава недвижими имоти.

– Въпреки твоя прагматизъм не мога да се насиля и да подкрепя подобно предложение.

– Тогава си обречен до гроб да дремеш над книгите и да държиш ръката на сестра ми.

– Защо не! – възкликна Флечър. – Още повече че както гледам, теб не те бива да завържеш с жена връзка, която да трае повече от едно денонощие.

– Джоана Палмър е на друго мнение – подсмихна се Джими. Флечър също се засмя.

– Ами другата ти приятелка, Одри Хепбърн, де. Отдавна не съм я виждал в студентското градче.

– Аз също – рече второто момче. – Но е въпрос само на време да заплена сърцето на госпожица Палмър.

– Гладна кокошка просо сънува.

– Ах, ти, невернико! В най-скоро време ще се наложи да ми се извиняваш! Предричам, че това ще стане още преди пагубния ти принос в студентската дискусия.

– Джими, няма да ме накараш да променя мнението си! Дори и да участвам в дебатите, то ще е, за да се обявя против предложението.

– Само ми усложняваш живота, Флечър. Е, едно е сигурно, организаторите ще се радват, ако се включиш и ти.

– Защо? – учуди се приятелят му.

– Защото досега не са намерили студент, който да става за съвета и да се обявява против прекратяването на войната във Виетнам.

* * *

– Сигурна ли си? – попита едва чуто Нат.

– Да, сигурна съм – потвърди Ребека.

– В такъв случай трябва да се оженим незабавно – рече младежът.

– Защо? – попита тя. – Живеем през шейсетте години, във времето на „Бийтълс“, на тревата, на свободната любов! Защо да не направя аборт?

– Това ли искаш? – учуди се Нат.

– И аз не знам какво искам – призна си момичето. – Разбрах едва днес сутринта. Трябва ми време да помисля.

Той я хвана за ръката.

– Ако искаш, съм готов да се ожения още днес за теб.

– Знам, знам – увери го Ребека и му стисна ръката, – но това ще предопредели целия ни живот занаяпред. Не бива да взимаме прибързани решения.

– Да де, но аз нося отговорност пред теб и детето.

– Аз пък трябва да помисля за бъдещето си – възрази тя.

– Дали да не кажем на родителите си, да видим те на какво мнение са!

– И дума да не става – извика Ребека. – Майка ти ще настоява да се венчаем още днес следобед, а баща ми ще цъфне в университета с пушка в ръка. Не, обеща ми, че няма да казваш на никого, че съм бременна. Най-вече на родителите ни.

– Но защо? – настоя Нат.

– Защото има още нещо...

– Докъде стигна със словото?

– Току-що приключих с първата чернова – отвърна бодро-бодро Флечър – и с радост мога да ти съобщя, че след нея ще стана най-мразеният студент в университета.

– Само ми усложняваш задачата...

– Крайната ми цел е да я направя невъзможна – призна си второто момче. – Между другото, кой ще ни бъде опонент?

– Някакво момче на име Том Ръсел.

– Какво научи за него?

– Завършил е „Тафт“.

– Значи вече сме с едни гърди пред него – ухили се Флечър.

– Де да беше така! – възкликна Джими. – Снощи го срещнах в кафене „Мори“ и трябва да ти кажа, че е много умен и всички се въртят около него. Не знам човек, който да не го харесва.

– Няма ли да ми кажеш нещо, което да е в наша полза?

– Ще ти кажа, разбира се: той Том си призна чистосърдечно, че изобщо не му се участва в дебатите. Предпочитал да подкрепи друг

кандидат, стига той да му допаднел. Смята, че по го бива да организира кампании, отколкото да бъде водач.

– Защо тогава не го поканиш в нашия щаб! – възкликна Флечър. – Продължавам да си търся човек, който да ми организира кампанията.

– Колкото и да ти е странно, той предложи на мен да се заема с това – вметна приятелят му.

Флечър го изгледа.

– Ама наистина ли?

– Да, наистина – потвърди Джими.

– Значи не е за подценяване. – Известно време той мълча. – Дали довчера да не прегледаме словото? Тъкмо ще ми кажеш дали...

– Довечера не мога – прекъсна го приятелят му. – Джоана ме е поканила на вечеря.

– О, добре, че ме подсети. И аз не мога довчера: Джак Кенеди ме покани да я придружа на опера в „Метрополитън“.

– Понеже стана дума, Джоана попита дали следващия четвъртък можете да дойдете с Ани да пийнем заедно по нещо. Споменах ѝ, че сестра ми ще дойде за дискусиата в Ню Хейвън.

– Сериозно ли говориш? – учуди се Флечър.

– Ако решите да дойдете, много те моля, кажи на Ани да не се заседава, ние с Джоана си лягаме в десет.

* * *

Нат намери бележката на Ребека, пхнатата под вратата, и хукна презглава към другия край на студентското градче: какво ли се беше случило?

Влезе в стаята на момичето и се опита да го целуне, но то само се извърна и без да дава никакви обяснения, врътна ключа. Нат седна при прозореца, а Ребека – на крайчеца на леглото.

– Трябва да ти кажа нещо – подхвана тя. – Каня се от няколко дни, но все не намирам смелост.

Нат само кимна – виждаше, че Ребека дълго търси думите. Сетне последва мълчание, сторило му се безкрайно.

– Знаем, че ще ме намразиш, Нат...

– Избий си го от главата, не съм способен да те мразя – прекъсна я той и я погледна право в очите.

Тя сведе глава.

– Не съм сигурна, че детето е от теб.

Нат стисна с все сила страничните облегалки на стола.

– Как така? – пророни накрая.

– Онази събота и неделя, когато ти замина на кроса в Пенсилвания, отидох на купон и май попрекалих с пиенето. – Ребека отново замълча. – По едно време се появи и Ралф Елиот. По-нататък не си спомням ясно какво точно се е случило, но когато на сутринта се събудих, го видях да спи до мен.

Беше ред на Нат да мълчи дълго.

– Каза ли му, че си бременна?

– Не – отвърна момичето. – Защо да му казвам? Оттогава почти не сме разговаряли.

– Ще го убия това копеле – надигна се той от стола.

– Надали ще ми помогнеш особено – пророни Ребека.

– Това не променя нищо! – отсече Нат и отиде да я прегърне. – Пак искам да се оженим. Пък и е далеч по-вероятно детето да е мое.

– Но не можем да бъдем сигурни – възрази Ребека.

– На мен не ми пречи.

– Затова пък на мен ми пречи – зайнати се тя. – Има още нещо, което не съм ти казала...

* * *

Още щом влезе в препълнената зала „Улзи“, Флечър съжали, че не се е вслушал в съвета на Джими. Седна срещу Том Ръсел, който го озари с радушна усмивка, а студентите – към хиляда на брой – започнаха да скандират:

– Ей, ей, Линдън Джонсън, колко деца изтреби днес? Флечър погледна опонента си, който стана на крака, за да открие дискусията, но още преди да е отворил уста, бе приветстван от насъбралите се с бурни възглasi. Флечър бе изненадан, че Том е не по-малко притеснен от него: по челото му бяха избили ситни капчици пот.

Множеството замълча веднага щом младежът заговори, ала след първите му две-три думи пак екна дюдюкане.

– Линдън Джонсън... – Том поизчака. – Линдън Джонсън ни убеждава, че е дълг на Съединените щати да разгромят северновиетнамците и да отърват света от попълзновенията на комунизма. Аз пък твърдя, че дълг на президента е да не жертва живота и на един американец върху олтара на доктрина, която с времето ще се самопровергае.

Залата отново се взриви, този път от одобрителни възглasi, и трябваше да мине цяла минута, докато Том продължи. Всъщност студентите го прекъсваха толкова често, за да го подкрепят, че когато изтече

определеното време, той бе стигнал едва до средата на словото си.

Веднага щом Флечър стана на крака, одобрителните възгласи бяха изместени от дюдюкане. Той вече беше решил, че това е последната реч, която държи в живота си. Напразно зачака да се възцари тишина, после някой се провикна:

– Хайде, какво се мотаеш! Той подхвана плахо:

– Навремето древните гърци, римляните, англичаните са поемали жезъла на световното водачество.

– Не виждам причина да го правим и ние! – прекъсна го някой от дъното на залата.

– След края на Втората световна война и краха на Британската империя – продължи Флечър – тази отговорност беше прехвърлена на Съединените американски щати, най-великата нация по земята. – Някой изръкопляска. – Можем, разбира се, да се спотайваме и да признаем, че не сме дорасли за такава отговорност, можем обаче и да поемем водачеството на милиони хора по света, които се прекланят пред нашата представа за свобода и се стремят да се доближат до нашия начин на живот. Можем да седим със скръстени ръце и да оставим същите тези милиони да страдат под ботуша на комунизма, докато той поглъща свободния свят, можем обаче и да ги подкрепим в опитите им да наложат демокрация. Единствена историята ще каже дали сме взели правилното решение, а историята не бива да отсъжда, че сме нехаели.

Джими бе изненадан, че студентите слушат внимателно и само от време на време прекъсват приятеля му, и беше направо изумен, когато след двадесетина минути всички изръкопляскаха на Флечър. В края на дебатите присъстващите в залата признаха, че той е бил по-убедителен, макар и да подкрепиха с над двеста гласа предложението на Том.

Докато четяха резултатите от гласуването и множеството ликувахе, Джими не загуби самообладание и пак изглеждаше весел.

– Това си е истинско чудо! – възкликна той.

– Какво чудо бе, мой човек? – попита Флечър. – Не видя ли, че губим с двеста двадесет и осем гласа?

– Очаквах за нас да не гласува никой и за мен това, че сме загубили само с толкова, наистина си е чудо. Разполагаме с пет дни, през които да убедим сто и четиринайсет студенти Да променят мнението си: според повечето първокурсници тъкмо ти си достоен да ги представляваш в студентския съвет – изтъкна Джими, докато излизаха от зала „Улзи“. Мнозина от присъствалите на дебатите шушукаха на Флечър:

– Справи се блестящо!

– Браво на теб!

– Според мен Том Ръсел говори добре – отбеляза той – и което е по-важно, той изразява техните възгледи.

– Няма такова нещо. Том просто разчиства терена за теб.

– Не бъди толкова сигурен – възрази Флечър. – Ами ако реши да стане председател на съвета?

– Никога няма да стане. Намислил съм нещо – натърти Джими.

– И какво, ако мога да попитам?

– Пратих един от нашите на събрание, на което Том е агитирал в своя полза. Дал е четирийсет и три обещания, повечето от които е изключено да изпълни. Достатъчно е да му го напомняме по двајсетина пъти на ден, и името му надали ще се появи сред кандидатите за председател.

– Чел ли си „Князът“ на Макиавели, Джими? – попита Флечър.

– Не, а трябва ли?

– Не, не си прави този труд, Макиавели няма на какво да те научи. Какво ще правиш довечера? – попита той, когато към тях се запъти Ани, която го притисна до себе си. – Браво на теб – рече му, – речта ти беше блестяща.

– Жалко само, че двеста души не са на същото мнение – отвърна младежът.

– На същото мнение са, но още преди да влязат в залата, вече бяха решили как ще гласуват.

– Точно това се опитвам да му обясня и аз – намеси се Джими и се обърна към своя приятел. – Малката ми сестричка е права, освен това...

– Джими, в случай че си забравил, след няколко седмици ставам на осемнайсет – свъси се Ани.

– Не, не съм забравил, освен това някои приятели са седнали да ме убеждават, че си ни била хубавичка, макар че лично аз не виждам какво толкова ти харесват.

Флечър прихна.

– Е, ще дойдеш ли с нас в „Дино“?

– Не. Изглежда, сте забравили, че ние с Джоана сме ви поканили на вечеря при нея.

– Не, аз не съм забравила – рече Ани – и изгарям от нетърпение да видя жената, ходила с брат ми повече от седмица.

– Откакто се запознах с Джоана, не съм поглеждал друга – изшушка Джими.

* * *

– Въпреки това искам да се ожена за теб – натърти Нат, без да пуска Ребека.

– Въпреки че не си сигурен чие е детето?

– Ето още една причина да се оженим, тогава вече ще бъдеш сигурна в чувствата ми.

– Никога не съм се съмнявала в тях – отбеляза тя, – не се съмнявам и че си добър, свестен човек, но не ти ли е хрумвало, че може би не те обичам достатъчно, за да искам да прекарам остатъка от живота си с теб? – Нат я пусна и се взря в очите ѝ. – Попитах Ралф какво би сторил, ако се окаже, че детето е негово, и той отвърна, че ще ме посъветва да направя аборт. – Ребека долепи длан до бузата на младежа. – Малко от нас са достойни да живеят със Себастиан, а аз със сигурност не съм Оливия.

Тя дръпна ръка и без да казва и дума повече, излезе забързано от стаята.

Нат лежа дълго на леглото ѝ, без да забелязва, че се мръква. Мислеше само за едно: колко много обича Ребека и колко силно мрази Елиот. Накрая заспа и се събуди чак когато иззвъня телефонът.

Чу познатия глас и след като научи новината, поздрави стария си приятел.

13.

Когато отиде в студентския съвет, за да си вземе пощата, Нат с радост видя, че има цели три писма. Едното беше адресирано с почерка на майка му, който той можеше да разпознае и от сто километра. Второто беше с клеймо от Ню Хейвън, затова Нат предположи, че е от Том. Третото беше с чека за месечната му стипендия, който той щеше да осребри веднага, понеже беше закъсал за пари.

Отиде в закувалня „Макконоги“, взе си овесени ядки с две филийки хляб, но подмина бърканите яйца. Седна в дъното на закувалнята и отвори писмото от майка си. Почувства се гузен, задето не ѝ е писал най-малко от половин месец. Но до коледната ваканция оставаха броени дни, майка му щеше да го разбере, ако не ѝ отговореше веднага. В деня, когато скъса с Ребека, бе говорил дълго по телефона с майка си. Не спомена, че момичето е бременно, не посочи и конкретна причина да се

разделят.

„Скъпи Натаниъл“... Никога не го наричаше „Нат“. Който и да прочетеше писмо от майка му, веднага щеше да разбере всичко, каквото трябва да се знае за нея. Подредена, точна, грижовна, обичлива, но вечно оставяше впечатлението, че закъснява за някъде. Винаги завършваше писмата си с думите: „Бързам, трябва да вървя, обичам те, мама.“ Единствената новина, която всъщност имаше да му съобщава, бе, че са повишили баща му в регионален директор, което означаваше, че вече няма да му се налага постоянно да ходи в командировки и ще работи в Хартфорд.

„Баща ти се радва много на повишението и на по-добрата заплата – сега вече можем да си позволим и втора кола. Въпреки това вече му липсва прякото общуване с клиентите.“

Нат си гребна от овесените ядки и отвори писмото на Том от Ню Хейвън. Беше написано на машина, тук-там с правописни грешки – вероятно се дължаха на вълнението, с което момчето бе описало изборната си победа. Както винаги увлекателно, Том бе разказал как е победил само защото опонентът му е дръпнал страстна реч в защита на войната във Виетнам, което при гласуването никак не е било в негова полза. На Нат му допадна това име: Флечър Давънпорт, и той си даде сметка, че стига да го бяха приели в Йейлския университет, вероятно е щял да се състезава именно с това момче. Отхапа от препечената филийка и продължи да чете писмото на Том: „Жалко, че сте скъсали с Ребека. Окончателно ли е?“ Нат вдигна очи – не беше сигурен в отговора на този въпрос, макар и да знаеше, че старият му приятел изобщо няма да се изненада от тази развръзка, ако разбере, че пръст в нея има Ралф Елиот.

Намаза с масло и втората филийка и се позамисли дали наистина няма да се сдобрят с Ребека, после обаче се върна към суровата действителност. В края на краищата още смяташе веднага след първи курс да се прехвърли в Йейлския университет.

Накрая насочи вниманието си към кафявия плик и реши да осребри в банката чека още преди първата лекция – за разлика от някои свои състуденти не можеше да си позволи да си прибере в последния момент стипендията, и без това тя не стигаше за нищо. Отвори плика и с изненада видя, че вътре има не чек, а писмо. Разгъна единствения лист хартия и се вторачи невярващо в написаното върху него.

НАБОРНА КОМИСИЯ
ПОВИКВАТЕЛНА
ЗА МЕДИЦИНСКИ ПРЕГЛЕД

Сторс, щат Кънектикът Роквил, щат Кънектикът
Норт Игълвил Роуд Уолтър Стрийт № 205
Университет на щат Кънектикът Наборна комисия Натаниъл Кар-
райт Поделение № 21
14.XII.1966 г.
Номер 6 2148 270
С настоящото ви уведомявам
да се явите в местната наборна комисия
за медицински преглед
Кръстовището на шосе 195 и 55 (Мансфийлд Корнърс), Сторс, щат
Кънектикът Адрес
7,58
5.1.
1967 г.
час на явяване
дата
година

Подпис

Член на
наборната комисия

Нат сложи писмото на масата пред себе си и се замисли за последиците. Беше се примирил, че мобилизацията е като лотария – бяха изтеглили неговия номер. От нравствена гледна точка имаше ли право да иска отлагане само защото е студент, или подобно на баща си през 1942 година трябваше да се яви и да служи на родината си? Баща му беше прекарал заедно с Осемдесета дивизия цели две години в Европа и се беше завърнал с медал. Сега, близо четвърт век по-късно, Нат бе убеден, че Съединените щати трябва да изиграят своята роля във Виетнам. Дали такива чувства прилягаха само на необразованите му сънародници, които, общо взето, нямаха друг избор?

Нат веднага позвъни вкъщи и не се изненада, че майка му и баща му имат разногласия по въпроса – нещо, което им се случваше рядко. Майка му бе на мнение, че той трябва да завърши и чак тогава да реши дали да отиде в армията, още повече че дотогава войната сигурно щяла да свърши. Нали в предизборната си кампания президентът Джонсън бил обещал именно това? Баща му пък смяташе, че макар и да не е

хубаво да прекъсва, е негов дълг да отиде в армията. Последното, което той каза по въпроса, бе, че ако всички решили да си изгорят призовките, щяла да настъпи анархия.

След това Нат се обади по телефона на Том в Йейлския университет – да разбере дали и той е получил повиквателна.

– Да, получих – отвърна приятелят му.

– Изгори ли я? – попита Нат.

– Не, не стигнах чак дотам, макар че познавам доста студенти, които го направиха.

– Това означава ли, че ще отидеш в армията?

– Не, Нат, за разлика от теб нямам такава будна гражданска съвест. Ще карам, както е по закон. Баща ми е намерил във Вашингтон адвокат, който се занимава именно с отлагане от военна служба, сигурен е, че ще успее да ме измъкне – поне докато завърша.

– Ами онова момче, което се е кандидатирало заедно с теб за председател на първокурсниците в студентския съвет и се е изказало толкова разпалено за отговорността на американците пред народите, „стремящи се да участват в демокрацията“ – то какво е решило? – поинтересува се Нат.

– Нямам представа – отвърна Том, – но ако получи повиквателна, нищо чудно да се срещнете на предната линия.

* * *

Месеците отминаваха, Флечър все не получаваше и не получаваше кафяв плик и вече си мислеше, че може би е сред късметлиите, които няма да бъдат мобилизирани. Но беше решил и какво ще прави, ако все пак тъничкият плик дойде.

Когато получи повиквателна, Джими веднага се обади на баща си, който го посъветва да поиска отлагане, понеже е първокурсник, но да обясни, че след три години ще помисли отново. Освен това той напомни на сина си, че дотогава може да има нов президент, нови сенатори и конгресмени и американците едва ли ще бъдат във Виетнам. Джими го послуша. После обсъди от нравствена гледна точка въпроса с Флечър.

– Нямам намерение да излагам на опасност живота си и да се бия срещу някаква пасмина виетнамци, които сега може и да не се стряскат от военното ни превъзходство, но все някой ден ще приемат капитализма.

Ани подкрепи брат си. Радваше се, че Флечър не е получил повиквателна. Не се и съмняваше какво ще направи той.

* * *

На пети януари 1968 година Нат се яви в местната наборна комисия.

След обстоен медицински преглед го заведоха при майор Уилис. Той бе възхитен от Картрайт с неговите физически данни и желязно здраве – цяла сутрин се беше разправял с младежи, изтъкващи хиляди причини да ги обявят за физически негодни за военна служба. Следобед Нат се яви на тест и от сто въпроса отговори правилно на деветдесет и седем.

Вечерта заедно с още петдесет новобранци се качи на автобус, който трябваше да ги откара в Ню Джърси. По време на сякаш безкрайното бавно пътуване до другия щат Нат въртя дълго в ръце пластмасовите чинийки с храната, която му бяха дали, и после се унесе.

Най-сетне рано на другата сутрин автобусът спря във Форт Дикс. Бъдещите войници бяха посрещнати от крясъците на старшините. Разпределиха ги набързо по сглобяемите бараки и ги оставиха да поспят два-три часа.

На следващата заран Нат – понеже нямаше друг избор – стана в пет часа и след като го подстригаха нула номер, му дадоха униформа. Сетне всичките петдесет новобранци получиха заповед да напишат писмо на родителите си и да изпратят у дома всичко, свързано с живота им на цивилни.

През деня Нат бе повикан на разговор при специалист четвърти ранг Джаксън, който, след като прегледа документите му, имаше само един въпрос:

– Давате ли си сметка, Картрайт, че сте могли да поискате освобождаване от военна служба?

– Да, уважаеми господине.

Специалист Джаксън вдигна вежда.

– И въпреки че сте били посъветвани да го сторите, сте постъпили в армията, така ли?

– Не ми се е налагало да се съветвам, уважаеми господине.

– В такъв случай, редник Картрайт, веднага щом минете начална подготовка, със сигурност ще кандидатствате за офицерска школа. – Известно време мъжът мълча. – Но не хранете особени надежди, от петдесет кандидатствали приемат само двама души. Между другото, не ме наричайте „уважаеми господине“. Предостатъчно е да се обръщате към мен и със „специалист четвърти ранг“.

Години наред Нат беше правил всекидневни кросове и смяташе, че е в добра форма, въпреки това обаче много скоро установи, че в армията влагат друго значение в тази дума, което не е докрай обяснено в речника на Уебстър. Всичко тук беше съвсем оскъдно: храната, облеклото, отоплението и най-вече леглото, на което очакваха да спи. Нат си помисли, че сигурно са го внесли чак от Северен Виетнам, та новобранците да живеят в същите тежки условия, както и врагът.

Следващите два месеца ставаше всяка сутрин в пет, взимаше си студен душ – думата „топлина“ просто не съществуваше в речника на военните, – обличаше се, хапваше надве-натри, сгъваше старателно завивките, слагаше ги в края на леглото и в шест часа заставаше в строя на плаца заедно с всички останали от Втори взвод на Първа рота.

Всяка сутрин пред тях се изправяше сержантът по военна подготовка Ал Куамо – винаги изглеждаше като изваден от кутийка и Нат дори се чудеше дали той не става в четири през нощта да си глади униформата. Ако през следващите четиринайсет часа младежът понечеше да заговори някого, Куамо веднага питаше какво и защо. На ръст беше колкото Нат, но приликите свършваха дотук. Младежът непрекъснато беше в движение, та все не можеше да преброи медалите на сержанта.

– Аз съм ви и майка, и баща, и пръв приятел – реवेशе той колкото му глас държи. – Чухте ли?

– Тъй вярно, сержант – отвръщаха в хор трийсет и шестимата новобранци от Втори взвод. – Вие сте ни майка, баща и пръв приятел.

Повечето бяха поискали отлагане на военната служба, каквото им беше отказано. Мнозина смятаха, че Нат се е побъркал, щом се е записал доброволец, и трябваше да минат доста седмици, докато променят мнението си за момчето от Кромуюел. Много преди края на военната подготовка Нат се бе превърнал в съветник, писач на писма, наставник и душеприказчик на всички във взвода. Дори научи двама-трима от новобранците да четат. Предпочете да не споделя с майка си на какво са го научили те. Някъде в средата на обучението Куамо го произведе началник отделение.

В края на двата месеца военна подготовка Нат се представи най-добре по всички дисциплини, включително по правопис. Изненада другите новобранци, като победи всички и в бягането на дълги разстояния, и макар да не беше стрелял никога дотогава с оръжие, с картечницата и миномета се оказа по-точен дори от момчетата от Куинс. Те бяха попитни с по-малки оръжия.

И след двата месеца военна подготовка Куамо не промени

становището си за вероятността Нат да влезе в офицерска школа. Бе установил, че за разлика от другите „зайци“, обречени да заминат за Виетнам, Нат е роден водач.

– Но си имай едно наум – предупреди го той, – това, че имаш нашивки на младши лейтенант, изобщо не ти гарантира, че виетнамците няма да те направят на кайма – за тях е все едно дали си офицер или редник.

Сержант Куамо се оказа прав: само двама от редниците бяха пратени във Форт Бенинг. Вторият бе колежанче от Трети взвод на име Дик Тайлър.

* * *

През първите три седмици от обучението във Форт Бенинг инструкторите по парашутизъм показваха на новобранците как да се приземяват: в началото ги караха да скачат от десетметров зид, после – от страховита кула, висока към деветдесет метра. От общо двеста редници, постъпили във Форт Бенинг, едва стотина продължиха втория етап на обучението. Нат се оказа сред десетимата, представили се най-добре и получили сребърни нашивки на парашутисти.

Когато се прибра в едноседмичен домашен отпуск, майка му едвам позна момчето, с което се бе разделила три месеца преди това. Сега на негово място стоеше мъж, с три сантиметра по-висок, с три килограма по-лек и с късо подстригана коса, покрай която баща му си спомни дните, прекарани в Италия.

След кратката почивка Нат се върна във Форт Бенинг, където нахлузи отново лъснатите до блясък ботуши, метна мешката на рамо и от въздушнодесантната част се прехвърли от другата страна на пътя.

Там започна обучението му на офицер от пехотата. Той пак ставаше по изгрев слънце, но прекарваше много повече време в класната стая, където заедно с още седемдесет бъдещи офицери, подготвящи се да заминат за Виетнам, учеше военна история, разчитане на карти, тактика и стратегия. Според единствените статистически данни, които никой не споменаваше, петдесет на сто от тези мъже щяха да се върнат в чували.

* * *

– Викат Джоана в дисциплинарната комисия – рече Джими, който бе приседнал на леглото на Флечър. – А гневът би трябвало да се

стовари върху мен – допълни той.

Флечър се опита да поуспокои своя приятел – никога досега не го беше виждал така ядосан.

– Толкова ли не разбират, че не е престъпление да се влюбиш?

– Мен ако питаш, се притесняват по-скоро да не се случи обратното – каза другото момче.

– В смисъл? – вдигна очи Джими.

– Единственото, от което се плашат, е да не би да се разчуе за мъже преподаватели, които се възползват от хубавичките първокурснички.

– Нима не проумяват, че става дума за истинска любов! – подвикна Джими. – От сто километра си личи, че боготворя Джоана и че тя изпитва същото към мен.

– Сигурно щяха да си затворят очите, ако и двамата не парадирахте с връзката си.

– Пък аз си мислех, че точно ти ще оцениш отказа на Джоана да се преструва – отбеляза другото момче.

– Оценявам го – потвърди Флечър, – но правилникът на университета е такъв, че с откровеността си тя не остави на деканата друг избор.

– Значи трябва да се промени правилникът – отсъди Джими. – Като преподавателка Джоана е убедена, че човек не бива да крие чувствата си. Иска да е сигурна, че следващото поколение няма да се натъква на такава двуличиe.

– На едно мнение съм с теб, Джими, пък и познавам Джоана, вероятно е помислила добре, щом е престъпила точка седемнайсет от правилника.

– Да, помислила е и няма намерение да се сгодява само и само за да отърве наказанието на дисциплинарната комисия.

– Бре, бре, бре! На каква жена пожела да носиш книгите! – рече приятелят му.

– Хич и не ми напомняй – отвърна Джими. – Знаеш ли, че сега й ръкопляска в началото и в края на всяка нейна лекция?

– Е, и кога дисциплинарната комисия ще се събере, за да вземе решение?

– Следващата сряда в десет часа. А репортерите само това и чакат – вече потриват ръце. Жалко, че през есента баща ми ще се кандидатира отново.

– Лично аз не бих се притеснявал за баща ти – натърти Флечър. – Обзалагам се, че вече е намерил начин да обърне нещата в своя полза.

* * *

Нат не беше и очаквал да се срещне с командващия и сигурно това нямаше да стане, ако майка му не беше паркирала на мястото, запазено за полковника. Баща му зърна табелата: „КОМАНДВАЩ“ и ѝ каза веднага да обръща колата. Сюзан го направи малко припряно и се блъсна в джипа на полковник Тремлет точно когато той завиваше към паркинга.

– Господи! – възкликна Нат и изскочи като тапа от автомобила.

– Лично аз не бих стигал толкова далеч – рече Тремлет. – Предоставяно е да ме наричат и „полковник“.

Нат застана мирно и изкозирува, а баща му се взря със страхопочитание в медалите на командващия.

– Както гледам, сме служили заедно – рече той, без да откъсва поглед от червената и зелената лентичка върху гърдите на мъжа.

Полковникът, който оглеждаше чукнатия калник, вдигна очи.

– Служил съм с Осемдесета дивизия в Италия – поясни бащата на Нат.

– Дано сте маневрирали с танковете по-добре, отколкото с колата – отбеляза полковникът и двамата се ръкуваха.

Майкъл не спомена, че е карала жена му. Тремлет се извърна към Нат.

– Картрайт, нали така?

– Тъй вярно, полковник – отвърна момчето, изненадано, че командващият знае името му.

– Следващата седмица синът ви завършва школата, както личи, ще бъде пръв по всичко в курса – обясни Тремлет, – отново насочил вниманието си към бащата на Нат. Известно време мълча. – Имам нещо предвид за него – добави той, но не поясни какво. – Утре сутринта в осем часа се яви в кабинета ми, Картрайт. – Полковникът се усмихна на майка му, отново се ръкува с баща му и пак се извърна към него: – Ако до довечера, Картрайт, не оправаш калника, ще се простиш със следващия домашен отпуск.

Той намигна на майка му, а момчето отново застана мирно и изкозирува.

Цял следобед клеча край джипа с чук и кутия боя. На следващата заран се яви пред кабинета на командващия точно в осем без петнайсет и бе изненадан, когато му казаха да влиза. Тремлет му посочи стола от другата страна на писалището.

– Представяш се отлично, Нат – бяха първите му думи, когато той

вдигна очи от папката пред себе си. – Какво искаш да правиш оттук нататък?

Нат се взря в полковник Тремлет, мъж с пет редици лентички върху гърдите. Беше участвал в бойните действия в Италия и Корея, наскоро се бе върнал от Виетнам. Викаха му Терьера, защото явно му доставяше удоволствие да се промъква съвсем близо до врага, сякаш за да го ухапе за краката. Нат веднага отговори на въпроса:

– Надявам се да бъда сред офицерите, пратени във Виетнам.

– Не е задължително да служиш в Азия – отвърна командващият. – Доказа на какво си способен. Мога да ти препоръчам и други места, където да работиш за родината, като се почне от Берлин и се стигне до Вашингтон, окръг Колумбия. След две години ще си продължиш следването.

– Това обезсмисля цялото начинание, полковник.

– Почти няма случай младеж, който е бил мобилизиран и е завършил офицерска школа, да замине за Виетнам, особено пък младеж с твоите способности – натърти командващият.

– Значи може би е дошло време някой да разчупи калъпа. Нали точно това ни напомняте постоянно: че най-важни са командирите.

– Ами ако те помоля да отбиеш военната си повинност при мен – ще ми помагаш тук в академията със следващия набор новобранци.

– За да отидат после във Виетнам и да бъдат избити като мухи ли? – попита Нат и се вторачи през писалището в командващия – веднага съжали, че е прекрачил границите на добрия тон.

– Знаеш ли кой е последният човек, седял тук и убеждавал ме, че е решил да замине на всяка цена във Виетнам? Каквито и доводи да изтъквах, остана непреклонен.

– Не, не знам, полковник.

– Синът ми Даниъл – отвърна Тремлет, – в неговия случай няха друг избор, освен да се примиря с решението му. – Полковникът замълча и погледна снимката върху писалището, която Нат не виждаше. – След единайсет дни го убиха.

* * *

„УНИВЕРСИТЕТСКА ПРЕПОДАВАТЕЛКА ПРЕЛЪСТЯВА СИНА НА СЕНАТОР“, гласеше гръмкото заглавие с огромни букви на първа страница на „Ню Хейвън Реджистър“.

– Това си е кръвна обида! – ядоса се Джими.

– В смисъл? – попита Флечър.

– Не тя, а аз прелъстих нея.

Другото момче прихна и след като се поуспокои, продължи да чете статията на първа страница:

„След като Джоана Палмър, преподавателка по европейска история в Йейлския университет, призна, че има връзка с Джеймс Гейтс, първокурсник, на когото преподава от половин година, дисциплинарната комисия към университета прекрати договора ѝ. Господин Гейтс е син на сенатора Хари Гейтс. Снощи от дома си в Ист Хартфорд...“

Флечър вдигна очи.

– Баща ти какво каза?

– Каза, че на изборите щял да разгроми противника си. Всички феминистки организации подкрепяли Джоана, всички мъже пък били на мнение, че съм момче на място. Освен това татко смята, че доста преди края на семестъра дисциплинарната комисия щяла да се види принудена да преразгледа решението си.

– Ами ако не го преразгледа? – попита Флечър. – Дали Джоана може да се надява да ѝ предложат друга работа?

– Това е последното, което я притеснява – отвърна Джими. – Откакто комисията е обявила решението си, телефонът на Джоана не е спирал да звъни. Викат я на работа и в „Радклиф“, където е взела бакалавърска степен, и в Колумбийския университет, където е писала докторска дисертация, и то още преди в „Тудей Шоу“ да обявят резултатите от проучване на общественото мнение, според което осемдесет и две на сто от зрителите са на мнение, че договорът на Джоана в Йейлския университет трябва да бъде подновен.

– А тя какво смята да прави отгук нататък?

– Да обжалва решението на комисията, която според мен няма как да си затвори очите за общественото мнение.

– Ами ти?

– Какво аз? Още искам да се ожена за Джоана, тя обаче не дава и да се издума – поне докато не разбере резултатите от обжалването. Отказва дори да се сгодим – да не би това да повлияе върху решението на комисията в нейна полза. Исква да докаже, че е права, без да се възползва от настроенията на хората.

– Намерил си си прекрасна жена – отбеляза Флечър.

– Съгласен съм – потвърди другото момче. – И това далеч не е всичко.

14.

Още преди лейтенант Нат Картрайт да е пристигнал в Сайгон, името му вече бе написано върху табелката на малкия кабинет в щаба. Той бързо разбра, че по време на цялата си служба ще седи зад бюро и няма да му разрешат дори да види къде е предната линия. Когато частта му бе прехвърлена във Виетнам, той не замина с останалите на бойното поле, а бе пратен направо в службата за материално-техническо обезпечение. Заповедите на полковник Тремлет очевидно го бяха изпреварили.

Нат се водеше нещо като интендант, заради което началниците го отрупваха с какви ли не книжа, а подчинените се престараваха в изпълнението на нарежданията му. Сякаш всички бяха замесени в заговора – заговор Нат да прекарва цялото време в попълването на формуляри за най-различни неща, като се почне от консерви зрял боб и се стигне до хеликоптери „Чинук“. Всяка седмица в столицата със самолет пристигаха седемстотин двайсет и два тона провизии и оборудване и Нат имаше задължението те да бъдат доставени на предната линия. Всеки месец разпределяше общо девет хиляди артикула. И всичко освен самия той пристигаше по предназначение. Накрая Нат се видя принуден да прибягне до хитрост – преспа с Моли, секретарка на командващия, не след дълго обаче установи, че макар и да притежава завидни умения в невъоръжените схватки, тя няма никакво влияние над шефа си.

Тръгваше си все по-късно от кабинета и по едно време дори се чудеше дали изобщо е в чужда държава. Какво можеше да докаже, че изобщо е напуснал Щатите, при положение че обядваше сандвич „Биг Мак“ с кока-кола, вечеряше пиле на „Кентъки Фрайд Чикън“ с бира „Будвайзер“ и гледаше в спалните помещения за офицери новините по Ей Би Си и блудкави сериали?

Направи няколко плахи опита да отиде при полка си на предната линия, ала бързо се убеди, че полковник Тремлет има влияние навсякъде: молбите му се връщаха само след месец обратно върху писалището с клеймо: „Отказ. След един месец можете да подадете нова молба.“

И да поискаше среща с някого от щабните офицери, с когото да обсъди въпроса, го пращаха най-много при някой майор. Всеки път той бе различен и неизменно го убеждаваше в продължение на половин час колко добре се справя в интендантството. Бойното му досие бе най-тънко в Сайгон.

Малко по малко започна да осъзнава, че „принципното му

поведение“ не се е увенчало с нищо. След месец Том щеше да започне втори курс в Йейлския университет, а с какво можеше да се похвали Нат за усилията си освен с късата си подстрижка и с поверителната информация от колко точно кламера месечно има нужда войската във Виетнам?

Тъкмо седеше в кабинета си и се готвеше да посрещне следващата партия новобранци, които трябваше да пристигнат в понеделник, когато всичко това се промени.

Още от сутринта до късно вечерта се беше занимавал с разквартируването, облеклото и пътните листове. Върху повечето документи бе сложил печат „Спешно“: командващият държеше да се запознае най-подробно с пълната документация на новопристигналите части още преди самолетите да са ги разтоварили в Сайгон. Нат не бе усетил кога е замръкнал – след като попълни и последния формуляр, реши да занесе документите в кабинета на началника „Личен състав“ и да хапне нещо в офицерската столова.

Докато минаваше покрай щаба, се ядоса: само си беше губил времето с това обучение във Форт Дикс и Форт Бенинг. Макар да приближаваше осем часът, в щаба имаше десетина души, някои от които Нат познаваше: говореха по телефона или осъвременяваха голяма карта на Северен Виетнам с нанесени на нея бойни действия.

На връщане от „Личен състав“ се отби отново в щаба да види дали някой не се е освободил – не му се вечеряше сам. Чу съобщенията за придвижването на Петстотин и трети въздушнодесантен полк от Втори батальон. Ако това не беше неговият полк, Нат щеше да се измъкне незабелязано и да отиде сам в столовата. Втори батальон се бил натъкнал на масиран артилерийски обстрел и за да не понася повече жертви, се бил изтеглил на завезтия от виетнамците северен бряг на река Дин. Червеният телефон върху писалището пред Нат се развълня на пожар. Той дори не трепна.

– Не стойте като истукан, лейтенанте, вдигнете и вижте какво искат – нареди му един от щабните офицери.

Той веднага се подчини.

– Помощ, помощ, тук капитан Тайлър, чувате ли ме?

– Да, капитане, тук е лейтенант Картрайт. С какво можем да помогнем?

– Взводът ми попадна в засада точно над река Дин, квадрат четирийсет и втори на югоизток и седемдесет и първи на север, североизток. Пратете хеликоптери с пълно медицинско оборудване. С мен има още

деветдесет и шестима мъже, единайсет са извън строя, трима загинали, осем ранени.

Един от шабните сержанти затвори другия телефон.

– Как да поискам спешна помощ? – попита Нат.

– Свържете се с база „Кос“ на летище „Айзенхауер“. Използвайте белия телефон и съобщете на дежурния офицер местонахождението на взвода.

Нат грабна слушалката на белия апарат, отговори сънен глас.

– Обажда се лейтенант Картрайт. Имаме искане за незабавна помощ. Два взвода, попаднали в засада на северния бряг на река Дин, местонахождение върху картата четирийсет и втори квадрат югоизток и седемдесет и първи север, североизток.

– Предайте, че след пет минути излитаме – каза мъжът – вече се беше разсънил.

– Мога ли да участвам и аз? – попита Нат, като обхвана с длан слушалката – очакваше да чуе неизбежния отказ.

– Имате ли право да летите с хеликоптер?

– Да – излъга той.

– А скачали ли сте с парашут?

– Минал съм подготовка във Форт Бенинг, имам шестнайсет скока от сто и осемдесет метра, пък и това е моят полк.

– Тогава нямам нищо против, лейтенанте, стига да се явите навреме.

Нат затвори белия телефон и се върна при червения.

– Тръгват, капитане – беше единственото, което каза. Изскочи от шаба и хукна презглава към паркинга. Зад волана на един от джиповете дремеше дежурен ефрейтор. Нат се метна на седалката до него, натисна с все сила с длан клаксона и нареди:

– До пет минути да сме в база „Кос“.

– Но тя е на около шест-седем километра отгук, лейтенанте – възронта шофьорът.

– В такъв случай трябва да побързаш, ефрейторе – изкрещя Нат.

Шофьорът включи двигателя и изхвърча със запалени фарове от паркинга, като държеше с едната ръка волана, а с другата натискаше клаксона.

– По-бързо, по-бързо – току повтаряше Нат, а хората, останали и след вечерния час по улиците на Сайгон, отскачаха заедно с някоя и друга подплашена кокошка.

След три минути Нат зърна на летището отпред десетина

хеликоптера, витлата на някои вече се въртяха.

– Дай газ! – повтори той.

– Няма повече накъде, лейтенанте – отвърна ефрейторът, когато пред тях изникна порталът на летището.

Нат пак започна да брои: вече се въртяха витлата на седем от хеликоптерите.

– Ох, да му се не види – изруга той, забелязал, че първият излита.

Джипът удари скърцащи спирачки пред портала, където дежурният от военна полиция им поиска документите.

– След по-малко от минута трябва да бъда на един от тези хеликоптери – провикна се Нат, докато му ги показваше. – Не може ли по-чевръсто?

– Просто си върша работата, лейтенанте – отвърна полицаят.

След като той им провери личните карти, Нат посочи хеликоптер, чието витло още не се въртеше, и ефрейторът се стрелна с джипа към него. Закова пред отворената врата. Пилотът погледна надолу и се усмихна.

– За малко да ни изпуснеш, лейтенанте – рече той. – Качвай се, де!

Вертолетът се извиси във въздуха още преди Нат да е пристегнал предпазния колан.

– Какво искаш да чуеш по-напред, лошата новина или лошата новина? – попита пилотът.

– Казвай, де!

– При извънредна ситуация има едно правило. Който е излетял последен, се приземява пръв на вражеска територия.

– А лошата новина?

* * *

– Ще се омъжиш ли за мен? – попита Джими. Джоана се обърна и погледна мъжа, донесъл ѝ през последната година щастие, за каквото тя не бе и мечтала.

– Ако в деня на дипломирането си ми зададеш същия въпрос, първокурснико, отговорът ще бъде „да“, но днес е „не“.

– Защо? Какво толкова ще се промени за година-две?

– Ще бъдеш малко по-стар и да се надяваме, малко по-мъдър – усмихна се Джоана. – Аз съм на двацет и пет години, а ти още не си навършил и двацет.

– И какво от това? Нали искаме да прекараме заедно остатъка от живота си?

– Да де, но може и да не си на същото мнение, когато аз стана на петдесет, а ти бъдеш на четирийсет и пет.

– Не си наясно с нещата – прекъсна я Джими. – На петдесет ти ще бъдеш в разцвета на силите си, а аз ще съм грохнал старец, затова ме взимай, докато още имам някакви силици.

Джоана прихна.

– В такъв случай ще се наложи да си изкарам карта за влака до Ню Йорк – нямам намерение да те изпускам от поглед.

– Ще те чакам на гарата, първокурснико, но докато ме няма, се надявам да излизаш и с други жени. После, ако след дипломирането си пак изпитваш същото към мен, на драго сърце ще приема предложението ти – добави тя точно когато извън будилникът.

– Майко мила! – възкликна Джими и изскочи като тапа от леглото. – Нека пръв вляза в банята – в девет имам лекция, а дори не знам за какво е.

– За Наполеон и влиянието му върху развитието на американското законодателство – поясни Джоана.

– Нали каза, че законодателството ни е повлияно най-вече от римляните и англичаните?

– Голям всезнайко си, първокурснико, но няма да е зле да дойдеш на лекцията ми в девет часа, ако искаш да разбереш защо. Между другото, ще направиш ли за мен две неща?

– Само две ли? – възкликна Джими и пусна душа.

– Ще престанеш ли по време на лекции да ме зяпаш като пребито пале?

Момчето надзърна иззад вратата на банята.

– Не, няма да престана – каза Джими и загледа как тя си съблича нощницата. – Какво е второто?

– Поне да се преструваш, че слушаш лекцията, и може би от време на време да си водиш записки?

– Защо да си давам този труд, при положение че именно ти оценяваш писмените ми работи?

– Защото няма да останеш доволен от оценката, която съм сложила на последното ти творение – отвърна Джоана и дойде при него под душа.

– Виж ти! Пък аз се надявах да оцениш с отличен този мой шедевър – отвърна младежът и се зае да сапунисва гърдите ѝ.

– Случайно да помниш кой е имал най-силно влияние върху Наполеон?

– Жозефина – отговори без колебание Джими.
– Това би могло дори да е верният отговор, но в есето си написал друго.

Той се дръпна от душа и взе хавлиената кърпа.

– И какво съм написал? – попита, след като се извърна с лице към нея.

– Джоана.

* * *

След броени минути и дванайсетте хеликоптера се понесоха, подредени във формата на буквата Л. Нат погледна към двамата стрелци отзад, вторачени в черното безоблачно небе. Сложи си слушалките – да чуе лейтенанта, ръководещ отряда.

– Тук „Кос едно“, след четири минути напускаме нашето въздушно пространство, точно от запад очаквам вражески огън.

Нат усети, че слуша с изопнат гръб младичкия пилот. Погледна през страничния прозорец към звездите, каквито не можеш да видиш в Америка. Вече приближаваха вражеската линия и Нат почувства, че сърцето му бие като обезумяло. Най-сетне участваше в тая проклетата война. Изненада се само, че не изпитва страх. Може би той щеше да се появи по-нататък.

– Навлизаме във вражеска територия – оповести пилотът така, сякаш прекосяваха оживен път. – Чувате ли ме на земята?

Линията запука, сетне някой каза:

– Чувам те, „Кос едно“, къде се намирате?

Нат позна провлачения южняшки говор на капитан Дик Тайлър.

– На около седемдесет километра южно от вас.

– Чакаме ви след четвърт час.

– Прието. Ще ни видите в последния момент, угасили сме светлините по корпуса.

– Добре – чу се същият провлачен говор.

– Намерихте ли къде да кацнем?

– На хребета долу има равна полянка – отговори Тайлър, – тя обаче ще побере най-много един хеликоптер, освен това в тоя дъжд, да не говорим пък за калта, ще ви бъде адски трудно да кацнете.

– Къде точно се намирате?

– Пак на същото място северно от река Дин. – Известно време Тайлър мълча. – Почти сигурен съм, че вьетнамците са тръгнали да прекосяват реката.

– Колко души сте?

– Седемдесет и осем.

Нат знаеше, че два взвода правят деветдесет и шест души.

– И колко трупа? – попита пилотът, все едно се интересуваше колко яйца иска капитанът за закуска.

– Осемнайсет.

– Добре, бъдете готови да качите във всеки хеликоптер по шестима бойци и два трупа. Веднага щом ме видиш, се мятай на борда.

– Ще бъдем готови – отвърна капитанът. – Колко показва твоят часовник?

– Осем и трийсет и три – уточни пилотът.

– В осем и четирийсет и осем ще изстрелям червена сигнална ракета.

– Осем и четирийсет и осем, една червена сигнална ракета – повтори пилотът. – Прието. Изключвам.

Нат беше изненадан колко спокоен е – само след двайсетина минути и той, и вторият пилот, и стрелците отзад можеха да са мъртви. Но полковник Тремлет често му беше повтарял, че не храбреците, а спокойните мъже обикновено спасяват човешкия живот. Следващия четвърт час всички мълчаха. Нат имаше време да обмисли решението, което е взел: дали и той щеше да е мъртъв след двайсет минути?

После изживя петнайсетте най-дълги минути в живота си – не откъсваше очи от непроходимата джунгла, осветена само от нащърбената месечина. Радиостанцията мълчеше. Нат се извърна към стрелците в дъното на вертолета точно когато той се понесе току над дърветата. Момчетата вече стискаха оръжието с пръст върху спусъка и внимаваха отнякъде да не изникне опасност. Нат се беше загледал през страничния прозорец, когато най-неочаквано високо в небето блесна червена сигнална ракета. Волю-неволю си помисли, че точно в този миг е могъл да пие кафе в столовата.

– Тук „Кос едно“ – обади се пилотът и наруши мълчанието по радиостанцията. – Не включвайте светлините отдолу на корпуса, докато до срещата не останат трийсет секунди. И не забравяйте, аз ще се приземя пръв.

Пред пилотската кабина се стрелна сноп зелени трасиращи куршуми, стрелците веднага отговориха на огъня.

– Виетнамците ни надушиха – рече отсечено пилотът. Гмурна се с хеликоптера вдясно и Нат за пръв път зърна неприятеля. Виетнамците напредваха нагоре по хълма, само на неколкостотин метра от мястото,

където вертолетът щеше да опита да кацне.

* * *

Флечър прочете във „Вашингтон Поуст“ статията за героичната случка, запленила въображението на американците във война, за която никой не искаше и да знае. Седемдесет и осем пехотинци, попаднали в засада в джунглата в Северен Виетнам и обкръжени от враг, който ги превъзхождал значително по численост, били спасени от отряд хеликоптери, прелетели над опасния терен и не успели да кацнат заради вражеския огън. Флечър разгледа внимателно подробната рисунка на страницата отсреща. Лейтенант Чък Филипс, командир на отряда, се снишил пръв и спасил десетина хванати като в капан бойци. По време на спасителната операция прелетял с вертолета само на няколко метра над земята. Така и не забелязал, че докато маневрирал и после се извисявал, за да направи място на втория хеликоптер, друг офицер – лейтенант Картрайт, скочил от управляваната от него машина.

Сред труповете в третия хеликоптер било и тялото на командващия – капитан Дик Тайлър. Лейтенант Картрайт поел незабавно командването и започнал да направлява контранастъплението, като същевременно координирал спасяването на другите бойци. Останал последен на бойното поле и се качил след всички на дванайсетия хеликоптер. Всички дванайсет машини се отправили обратно към Сайгон, но на летище „Айзенхауер“ кацнали само единайсет.

Бригаден генерал Хейуорд веднага изпратил втори спасителен отряд: същите единайсет пилоти заедно с екипажите настояли да се върнат, за да намерят изчезналия вертолет, но макар че многократно навлизали във вражеска територия, така и не открили и следа от него. По-късно Хейуорд описал Нат Картрайт, който при мобилизирането си бил първокурсник в Университета на щат Кънектикът и който бил зарязал следването, за да се запише доброволец, – като пример за подражание на всички американци и като човек, който по думите на Линкълн е „проявил висша степен на родолюбие“. „Ще го открием жив или мъртъв“, се зарекъл бригаден генерал Хейуорд.

Флечър се натъкна на дописка, от която научи, че Нат Картрайт е роден на същия ден, в същия град и същата болница като него, и от този ден нататък не пропускаше вестникарска статия, където се споменаваше името му.

* * *

Нат скочи от първия хеликоптер, увиснал на няколко метра от земята. Помогна на капитан Тайлър да насочи първата група към вертолета, по чийто нос се сипеше градушка от куршуми и снаряди.

– Ти поеми нещата тук – заръча Тайлър, – а аз ще се върна и ще организирам хората си. Ще ти ги пращам на групи от по петима-шестима.

– Върви! – изкрещя Нат точно когато първият хеликоптер се гмурна вляво и се извиси в небето.

Приблужи се и вторият вертолет и макар и под постоянен обстрел, Нат помогна спокойно на следващата група бойци да се качат. Погледна към подножието на хълма и видя, че Дик Тайлър отбива набезите на противника и същевременно дава заповед следващата група да отиде при Нат. Когато Нат се обърна, над малкото квадратче разкаляна пръст вече се снишаваше третият хеликоптер. Покрай него притичаха един щабен сержант и петима редници, които започнаха да се качват в кабината.

– Мамка му! – изруга щабният сержант, който се бе извърнал назад. – Улучиха капитана.

Нат също погледна натам и видя, че Тайлър се е проснал ничком в калта и двама редници го вдигат, а после го носят към чакащия хеликоптер.

– Поемете командването тук, сержанте! – провикна се той и хукна към билото.

Габна картеницата на капитана, залегна и започна да стреля по настъпващия противник. Криво-ляво успя да подбере още шестима бойци, които изтичаха горе при четвъртия хеликоптер. Стоя на хребета някакви си двајсетина минути: опитваше се да изтласка напредващия враг, макар че редниците ставаха все по-малко и по-малко: Нат продължи да ги изпраща на групички при следващия вертолет.

Последните шестима мъже на билото не се изтеглиха, докато не видяха, че се снижава и последният, дванайсети вертолет. Когато накрая и Нат се обърна и хукна към него, в крака го уцели куршум. Знаеше, че би трябвало да усети болка, това обаче не му попречи да тича презглава, както не бе бягал никога дотогава. Без да престава да стреля, стигна при отворената врата на хеликоптера, откъдето сержантът му извика:

– Мятай се бързо, да го вземат мътните!

– Добре ли си? – попита пилотът.

– Май да – простена Нат и видя, че се е проснал върху трупа на редник.

– Така е в армията, човек не може да е сигурен дали е жив или

мъртъв – добави той. – С повечко късмет и попътен вятър ще се приберем тъкмо за закуска.

Нат се взря в тялото на войника, който допреди няколко мига бе стоял до него. Ако не друго, близките му поне щяха да го погребат като хората, вместо да получат съобщение, че той е зарязан да издъхне на безмилостната чужда земя.

– Божичко, ами сега! – възкликна пилотът.

– Някакъв проблем ли има? – успя да изрече Нат.

– Би могло да се каже. Горивото ни изтича, ония копелдаци явно са улучили резервоара.

– А аз си мислех, че резервоарите са два – рече Нат.

– С какво според теб съм стигнал дотук?

Пилотът почука по горивомера, сетне провери и показателя на километрите. Мигащата червена светлинка показваше, че след има-няма петдесетина километра ще се наложи да се приземят аварийно. Мъжът се извърна и погледна Нат, който още лежеше върху мъртвия войник.

– Трябва да намеря къде да кацнем.

Нат се взря през отворената врата, но не видя друго освен непроходима гора, разпростряла се докъдето поглед стига.

Пилотът включи всички светлини и затърси сред дърветата голо място. Нат усети как хеликоптерът се разтриса.

– Приземявам се – съобщи пилотът съвсем спокойно, както се бе държал по време на цялата операция. – Както е тръгнало, май ще поотложим закуската.

– Там вдясно – изкрещя Нат, съгледал насред гората полянка.

– Видях я – отвърна пилотът и се опита да завие натам, но тритонният звяр продължи право напред. – Щем не щем, се приземяваме.

Витлата се въртяха все по-бавно, по едно време на Нат му се стори, че хеликоптерът се плъзга. Сети се за майка си и го загриза съвестта, за дето не е отговорил на последното ѝ писмо, после и за баща си, който щеше да се гордее с него, след това и за Том и как той е спечелил изборите за студентския съвет в Йейлския университет – дали след време щеше да стане негов председател? Спомни си и Ребека, която още обичаше и сигурно щеше да обича винаги. Вкопчи се във вратата и изведнъж се почувства съвсем млад: все пак беше само на деветнайсет. След време щеше да разбере, че пилотът на хеликоптера, известен като „Кос дванайсет“, е бил само една година по-голям от него.

Витлата спряха, машината се заплъзга тихо към дърветата.

– Ако случайно не се видим отново – обади се щабният сержант, –

се казвам Спек Форман, за мен беше чест да се запознаем.

Стиснаха си ръцете, както правим в края на всяка игра.

* * *

Флечър се взря в снимката на Нат, поместена на първата страница на „Ню Йорк Таймс“, точно под изписаното с големи букви заглавие „АМЕРИКАНСКИ ГЕРОЙ“. Човек, отишъл в армията веднага след като е получил призовката, макар и да е могъл да посочи цели три причини и да поиска отлагане на военната служба. Бил е повишен в лейтенант и по-късно, като офицер в интендантството, е поел командването на операция по спасяването на взвод, озовал се в засада на брега на река Дин, завзет от неприятеля. Явно никой не можеше да обясни какво е търсел офицер от интендантството в хеликоптер по време на операция на предната линия.

Флечър знаеше, че до края на живота си ще се пита какво решение е щял да вземе, ако и той е получил кафяв плик с призовка, въпрос, на който можеха да отговорят единствено онези, преминали през такова изпитание. Но дори Джими беше съгласен, че лейтенант Картрайт очевидно е невероятен човек.

– Ако това се беше случило една седмица преди гласуването – каза той на Флечър, – сигурно щеше да победиш Том Ръсел – всичко е въпрос на време.

– Не, нямаше да го побежда – отсече Флечър.

– Защо? – учуди се другото момче.

– Точно това е най-странното. Оказа се, че Нат е най-добрият приятел на Том.

* * *

Отрядът от единайсет хеликоптера се върна да търси безследно изчезналите, но след седмица единственото, което откри, бяха останките от машина, очевидно взривила се в мига, когато е докоснала върхарите на дърветата. Бяха разпознати и три трупа, единият от които на пилота – лейтенант Карл Мулд, но въпреки че районът бе претърсен педя по педя, лейтенант Картрайт и щабен сержант Спек Форман сякаш бяха изчезнали вдън земя.

Светникът по национална сигурност Хенри Кисинджър призова американците да скърбят и да почетат мъжете, превърнали се в олицетворение на смелостта, която проявява всеки войник, сражаващ се на

фронта.

- Беше излишно да ни призовава да скърбим – отбеляза Флечър.
- Защо? – възкликна Джими.
- Защото Картрайт още е жив.
- Ти пък откъде си толкова сигурен?
- Не мога да ти кажа, но от мен да го знаеш: Картрайт е жив – отговори Флечър.

* * *

Нат не помнеше кога са се врязали в дърветата и той е изхвърчал от хеликоптера. Когато дойде на себе си, усети, че прежурищото слънце напича изпръхналото му лице. Лежеше и се питаше къде ли се намира, после изневиделица си спомни онзи зареден с напрежение час.

Макар и да не беше сигурен, че има Бог, отправи кратка молитва. После вдигна дясната си ръка. Движеше се както всички ръце, затова Нат размърда и пръстите – и петте си бяха на мястото. Свали дясната си ръка и вдигна лявата. Тя също се подчини на съобщението, пратено от мозъка, Нат отново размърда пръсти – откликнаха и петте. Отпусна и тази ръка и зачака. Вдигна бавно десния си крак, повтори упражнението с пръстите. Свали го, вдигна и левия и чак тогава усети болка.

Огледа се и долепи длани до земята. Отново отправи молитва, подпря се и с триста мъки се надигна. Изчака малко с надеждата дърветата да спрат да се въртят и се опита да се изправи. Пристъпи плахо първо с единия, сетне и с другия крак, като малко дете, което прохожда, и се опита да се придвижи. Да, да, да! Слава Богу! След това отново усети болката, сякаш допреди миг е бил под упойка.

Свлече се на колене и огледа левия си прасец, пронизан от куршума. По раната пъплеха мравки – нехаеха, че човекът май се мисли за жив. Нат доста дълго ги маха една по една, сетне превърза крака си с ръкава на куртката. Вдигна очи и видя, че слънцето отстъпва към баирите. Разполагаше със съвсем малко време, за да провери дали някой от колегите му е оживял.

Завъртя се кръгом и забеляза, че от гората се вие дим. Закуцука на-там и се изповръща, препънал се о овъгления труп на младичкия пилот, чието име не знаеше – куртката му висеше от един клон. Разбра чия е единствено по лейтенантските нашивки върху пагоните. Реши да го погребее по-късно – сега се надпреварваше със слънцето. Точно тогава чу стоновете.

- Къде си? – изкрещя колкото му глас държи. Стенанието стана

малко по-силно. Нат се завъртя и видя едрото тяло на щабен сержант Форман, заклещено сред клонците само на няколко метра от разбития хеликоптер. Приблужи се още малко, стонове станаха още по-силни.

– Чуваш ли ме? – попита Нат.

Докато свалеше сержанта на земята, той само отвори и затвори очи. Чу се да казва:

– Не се притеснявай, ще те върна у дома.

Прозвуча така, сякаш го е изрекъл школки герой от комикс. Нат откачи от колана на сержанта компаса, погледна към слънцето и видя предмета – беше се закачил на дърветата. Би дал всичко, само и само да го свали. Дотътри се до ствола на дървото. Подскочи със сетни сили на един крак, хвана един от клоните и го дръпна с надеждата предметът да се откачи. Тъкмо да се откаже, когато той се смъкна с два-три сантиметра. Нат разтресе още по-силно клоната – предметът пак се плъзна надолу и най-неочаквано, изневиделица се свлече на земята. Щеше да падне върху главата на Нат, ако той не се беше проснал на земята. Не можеше да отскочи.

Почина си малко, после повдигна бавно щабния сержант и го положи внимателно върху носилката. Остави я на земята и загледа как слънцето се скрива зад най-високото дърво: за днес бе изпълнило своя дълг по тези земи.

Нат беше чел някъде как след автомобилна катастрофа една майка спасила детето си, като цяла нощ му говорела. И той говори чак до зарианта на щабния сержант.

* * *

Докато четеше, Флечър направо не можеше да повярва, че с мощта на местни селяни лейтенант Нат Картрайт е влачил носилката от село на село триста трийсет и осем километра и е гледал цели седемнайсет пъти как слънцето изгръва и залязва, докато накрая е стигнал предградията на Сайгон, където двамата мъже били откарани по спешност в най-близката военнополова болница.

След три дни щабен сержант Спек Форман издъхнал – така и не разбрал как се казва лейтенантът, който го бил спасил и който сега се борел за живота си.

Флечър не пропускаше нищо, свързано с лейтенант Картрайт – не се и съмняваше, че той ще оживее.

Една седмица по-късно откарали със самолет Нат в базата „Зама“ в Япония, където го оперирали, за да му спасят крака. След месец му

разрешили да се върне в Щатите и го настанили във военна болница „Уолтър Рийд“ във Вашингтон, където той да се възстанови напълно.

След това Флечър видя Нат Картрайт на първа страница на „Ню Йорк Таймс“ – той се ръкуваше с президента Джонсън в розовата градина в Белия дом.

Беше удостоен с орден „За храброст“.

15.

Майкъл и Сюзан Картрайт бяха на седмото небе от щастие: бяха поканени в Белия дом, за да видят как синът им получава в градината с розите орден „За храброст“. След церемонията президентът Джонсън изслуша внимателно бащата на Нат, който се впусна да обяснява колко трудно ще им бъде на американците, ако всички вземат да доживеят до деветдесет години, а нямат добра застраховка „Живот“.

– През следващия век американците ще прекарват в пенсия точно толкова години, колкото и ще работят – отбеляза той и на другата сутрин Линдън Джонсън повтори думите му пред целия кабинет.

Докато се връщаха в Кромуел, майката на Нат го попита какво смята да прави оттук нататък.

– И аз не знам, не зависи от мен – отвърна той. – Имам заповед в понеделник да се явя във Форт Бенинг, там ще разбере какво ми готви полковник Тремлет.

– Още една пропиляна година – рече майка му.

– Така се изгражда характер – вметна баща му, който още сияеше от дългия непринуден разговор с президента.

– Нат едва ли се нуждае от това – достатъчно е изградил характера си – каза майката.

Нат се усмихна и се загледа през прозореца в пейзажа. Докато беше тътрил цели седемнайсет дни и седемнайсет нощи носилката почти без да спи и да се храни, се беше питал дали някога ще види отново родната земя. Замисли се над думите на майка си и волю-неволю се съгласи с нея. Ядоса се, че е пропилял цяла година в това да попълва формуляри, да козирува и да гледа как му козируват, да обучава следващите, които щяха да заемат мястото му. От командването му бяха дали да разбере, че няма да допуснат да се върне във Виетнам и да излагат на опасност живота на един от малкото всепризнати герои на Съединените щати.

Същия ден, докато вечеряха, баща му повтори няколко пъти

разговора, който е провел с президента, и накрая помоли Нат да им разкаже още нещо за Виетнам.

Младежът цял час описва Сайгон, селата и хората и почти не спомена за службата си в интендантството.

– Виетнамците са работливи и сърдечни – каза той на майка си и баща си, – наистина се радват, че сме там, но никой и от двете страни не смята, че ще стоим в страната вечно. Опасявам се, че историята ще определи тази война като безсмислена: щом приключи, тя бързо ще се изличи от съзнанието на американците. – Той се извърна към баща си. – Твоята война поне е имала някаква благородна цел.

Майката на Нат кимна, а младежът се изненада, че този път баща му не е възразил.

– Има ли спомен, който се е врязал в паметта ти? – поинтересува се майката с надеждата Нат да разкаже какво е изживял на фронта.

– Да, има. Най-силно впечатление ми направи неравенството между хората.

– Да де, но ние правим всичко по силите си, за да помогнем на хората в Южен Виетнам – отбеляза баща му.

– Не ти говоря за виетнамците, татко – възрази Нат. – Говоря ти за хората, които Кенеди е описал като „моите събратя, американците“.

– Събратя американци ли? – учуди се майка му.

– Да, защото най-яркият ми спомен е как се отнасяме към бедните малцинства, най-вече към чернокожите. А те преобладаваха на бойното поле, и то не за друго, а защото не им е по джоба да наемат някой нашумял адвокат, който да им обясни как да изклинчат от военна повинност.

– Но най-добрият ти приятел...

– Знам, знам – прекъсна го Нат. – Радвам се, че Том не отиде във Виетнам, нищо чудно да го беше сполетяла участта на Дик Тайлър.

– Значи съжаляваш за решението си? – попита тихо майка му.

Известно време Нат мълча, сетне отговори:

– Не, не съжалявам, но често си мисля за Спек Форман, за жена му и трите му деца в Алабама и се питам за какво е послужила смъртта му.

* * *

На другата сутрин стана рано, за да хване първия влак за Форт Бенинг. Когато локомотивът навлезе в гара „Кълъмбъс“, Нат си погледна часовника. До срещата му с полковника имаше цял час, затова той реши да извърви пеш трите километра до военната академия. По пътя нямаше как да не забележи, че е в гарнизонен град: непрекъснато срещаше

военни и онези, които бяха с чин, по-нисък от капитан, му козируваха. Някои дори се усмихваха, забелязали ордена „За храброст“, все едно са срещнали звездата от колежанския отбор по американски футбол.

Нат застана пред кабинета на полковник Тремлет цели петнайсет минути преди уговорената среща.

– Добро утро, капитан Картрайт. Полковникът нареди, веднага щом се явите, да ви отведе в кабинета му – каза му адютантът, по-младичък и от него.

Нат влезе при полковник Тремлет, застана мирно и изкозирува. Полковникът стана иззад писалището и прегърна младежа. Адютантът така и не успя да потули изненадата си – смяташе, че само френските офицери се прегръщат при среща. Тремлет покани с ръка Нат да се разположи на стола от другата страна на писалището. Седна на своя стол, отвори дебела папка и се зачете.

– Имаш ли представа какво искаш да правиш през следващата година?

– Не, господин полковник, но тъй като не ми разрешават да се върна във Виетнам, с радост бих приел някогашното ви предложение – да остана във военната академия и да ви помагам с новобранците.

– Мястото вече е заето – отвърна Тремлет, – пък и сега не съм сигурен, че това е най-доброто за теб.

– Нещо друго ли имате предвид? – поинтересува се Нат.

– Да – призна полковникът. – След като разбрах, че се връщаш в Щатите, се свързах с най-добрите юристконсулти на академията – да ми дадат съвет. Като цяло мразя юристите и адвокатите – гадно племе са, знаят да се сражават само в съдебната зала, – но трябва да призная, че в този случай се проявиха като изключително изобретателни. – Младежът не каза нищо, изгаряше от нетърпение да разбере какво има предвид полковникът. – Правилниците и законите могат да се тълкуват по най-различни начини. Как иначе юристите ще си вадят хляба? – възкликна Тремлет. – Преди една година ти получи призовка и се яви да отбиеш военната си служба, без да увърташ и да клинчиш, после получи офицерско звание и беше пратен във Виетнам, където, слава Богу, доказа, че съм грешал.

На Нат му идеше да подкани полковника да говори по същество, но размисли.

– А, да, Нат, забравих да попитам дали искаш кафе.

– Не, благодаря – отвърна младежът, като се постара да прикрие нетърпението си.

Полковникът се усмихна.

– Аз ще пийна едно. – Той вдигна телефонната слушалка. – Я ми направи кафе, Дан – заръча Тремлет. – Може да донесеш и някоя и друка поничка. – Пак погледна Нат. – Сигурен ли си, че не искаш и ти?

– Забавлявате се, нали, господин полковник? – не се сдържа Нат и също се усмихна.

– Да ти призная, да – отвърна полковникът. – Отне ми доста седмици, докато убедя Вашингтон да приеме предложението ми, дано ми простиш, че протакам.

Нат пак се подсмихна и се облегна на стола.

– Както личи, разполагаш с няколко възможности, но според мен повечето са си чиста загуба на време. Би могъл например да подадеш молба за демобилизация въз основа на това, че си бил ранен по време на битка. Ако тръгнем по този път, накрая ще получиш малка пенсийка и след около шест месеца ще се измъкнеш оттук – бил си в интендантството, не е нужно да ти обяснявам колко дълго се точи оформянето на документите. Както сам каза, би могъл да останеш до края на службата тук, в академията, но за какво ми е един инвалид? – ухили се полковникът точно когато в кабинета влезе адютантът, понесъл табла с кафеник, над който се виеше пара, и две чаши. – От друга страна, би могъл да отидеш в някоя от базите в по-дружелюбна среда, например в Хонолулу, но мен ако питаш, едва ли се налага да биеш толкова път, колкото да си намериш танцьорка. Ала каквото и да ти предложи – допълни Тремлет и отново погледна надолу към досието на Нат, – накрая пак ще козируваш още цяла година. Затова ще те попитам без недомлъвки, Нат. Какво смяташ да правиш, след като отбиеш двегодишната военна служба?

– Смятам да се върна в университета и да си продължа следването.

– Така си и знаех – възкликна полковникът. – Значи ще направиш точно това.

– Да, но семейството започва след седмица – напомни младежът, – а както сам казахте, оформянето на документите ще отнеме...

– Освен ако не подадеш молба да останеш в армията още шест години, тогава ще видиш колко бързо се уреждат документите.

– Да остана в армията още шест години ли? – повтори невярващо Нат. – Надявах се да се махна, не да оставам в нея.

– Това и ще направиш – натърти полковникът, – но само ако подадеш молба за още шест години служба. – При твоята подготовка, Нат – допълни той, след което стана и заснова напред-назад из кабинета, –

можеш още сега да постъпиш в който поискаш университет и не само това, армията ще ти плаща обучението.

– Но аз вече съм си изкарал стипендия – напомни младежът на командващия.

– Знам, знам, тук го пише – рече полковникът и погледна към отворената папка пред себе си. – Университетът обаче не ти предлага в добавка и капитанска заплата.

– Ще ми плащат да следвам ли? – възкликна Нат.

– Да, ще получаваш цяла капитанска заплата плюс командировъчни, ако заминеш за чужбина.

– Да замина за чужбина ли? Но аз не кандидатствам за университета на Виетнам, искам да се върна в Кънектикът, а после да постъпя в Йейлския университет.

– Така и ще направиш. По закон, ако си служил в чужбина, в район, където се води война, цитирам дословно... – Полковникът обърна още една страница в досието на Нат. – „Кандидатствалият да продължи образованието си получава същия статут, както на последното място, където е служил.“ Реших, че юристите вече са ми симпатични – вдигна очи полковникът, – защото те, моля ти се, измислиха нещо още по-добро. – Тремлет отпи от кафето, а Нат продължи да мълчи. – Ти не само ще получаваш цялата капитанска заплата и командировъчните – продължи полковникът, – но заради раняването, след като изтекат шестте години, автоматично отиваш в запас и тогава вече ще ти плащат и капитанска пенсия.

– Как в Конгреса са приели такъв закон? – учуди се Нат.

– Явно са решили, че никой няма да отговаря и на четирите условия едновременно – отвърна Тремлет.

– Сигурно има и някаква уловка – вметна младежът.

– О, да, има – потвърди вече сериозно полковникът. – Дори в Конгреса гледат да си подсигурят гърба. – И този път Нат реши да не го прекъсва. – Първо, ще бъдеш длъжен всяка година да минаваш във Форт Бенинг половинмесечно интензивно обучение, за да не излизаш от форма.

– Ще ми бъде приятно – зарадва се Нат.

– В края на шестте години – продължи полковникът така, сякаш младежът не го е прекъсвал, – ще подлежиш на мобилизация, докато навършиш четирийсет и пет години – в случай на нова война ще бъдеш призован.

– Това ли е? – попита невярващо Нат.

– Да, това е.

– И какво да правя оттук нататък?

– Подпиши шестте документа, изготвени от юрисконсултите, и ние ще имаме грижата следващата седмица по това време да са ги получили в Университета на Кънектикът. Между другото, вече разговарях с ректора, в понеделник те чакат. Помоли да съм ти предадал, че първата лекция започва в девет. Вижда ми се късничко – допълни той.

– Знаели сте и как ще реагирам, нали? – попита Нат.

– Защо да си кривя душата – призна си Тремлет, – бях наясно, че това ще ти се стори по-приемливо, отколкото следващите дванайсет месеца да ми правиш кафе. Между другото, още ли си сигурен, че не ти се пие? – попита полковникът и си наля втора чаша.

* * *

– Взимаш ли тази жена за своя законна съпруга? – попита напевно епископът на Кънектикът.

– Да – потвърди Джими.

– Взимаш ли този мъж за свой законен съпруг?

– Да – каза Джоана.

– Взимаш ли тази жена за своя законна съпруга? – повтори епископът.

– Да – рече Флечър.

– Взимаш ли този мъж за свой законен съпруг?

– Да – промълви Ани.

Двойните сватби бяха рядкост в Хартфорд и епископът си признаваше чистосърдечно, че му се случва за пръв път да венчае две двойки наведнъж.

Сенатор Гейтс се ръкуваше със сякаш безкрайната върволица от гости. Познаваше почти всички. Все пак и двете му деца се женеха в един ден.

– Кой да се досети, че Джими ще вземе най-умното момиче в курса! – току повтаряше гордо-гордо Хари Гейтс.

– Че защо да не го вземе? – възкликна Марта. – Пък и не забравяй, че благодарение на Джоана синът ти се дипломира с отличие.

– Щом всички седнат по местата си, ще разрежем тортата – оповести оберкелнерът. – Нека младоженците застанат отпред, а родителите им отзад, за да направим и снимки.

– Не е нужно да подканяте мъжа ми – отбеляза Марта Гейтс. – Види ли фотографски светкавици, и моментално се изтъпанва пред

апарата – професионално заболяване.

– Само колко е права! – призна сенаторът.

После се извърна към Рут Давънпорт, която гледаше малко тъжно снаха си.

– Понякога се питам дали и двамата не са прекалено младички.

– Ани е на двайсет – уточни сенаторът. – Ние с Марта се оженихме, когато тя беше на нейната възраст.

– Но Ани още не се е дипломирала.

– Какво от това? Заедно са от шест години. Хари Гейтс се обърна да посрещне поредния гост.

– Понякога ми се ще... – подхвана пак Рут.

– Какво ти се ще? – намеси се и Робърт Давънпорт, застанал от другата страна на жена си.

Рут се обърна – да не би сенаторът да я чуе.

– Не знам някой да обича Ани повече от мен, но понякога ми се ще и двамата... – Тя се поколеба. – И двамата да са излизали и с други.

– Флечър познава колкото щеш други момичета, но просто не е искал да излиза с тях, освен това... – допълни Робърт, като междувременно поднесе чашата – да му наляят още от шампанското. – Колко пъти ми се е случвало да идвам с теб на пазар и да виждам как накрая купуваш роклята, която първо си харесала?

– Това не ми попречи да се запозная с доста други мъже, преди да избера теб – натърти Рут.

– Да, но при нас е различно – никой от другите не те искаше.

– Чуваш ли се какви ги дрънкаш, Робърт Давънпорт...

– Нима си забравила колко пъти съм ти предлагал да се омъжиш за мен, докато накрая приемеш? Дори се опитах да те изиграя, като направя така, че да забременееш.

– Никога досега не си ми го споменавал – извърна се с лице към него Рут.

– Очевидно си забравила колко време трябваше да мине, докато накрая родиш Флечър.

Рут се извърна отново към снаха си.

– Да се надяваме, че тя няма да има такива затруднения.

– Че защо да има! – възкликна мъжът ѝ. – Така де, Флечър няма да ражда. Обзалагам се, че какъвто си е бащичко, и той като мен няма да погледне до края на живота си друга жена.

– Нима си седнал да ме убеждаваш, че откакто сме се оженили, не си поглеждал друга жена? – попита Рут, докато се ръкуваше с

поредните двама гости.

– Не – потвърди мъжът ѝ и пак си сръбна от шампанското. – Спал съм с много, но не съм поглеждал никоя.

– Колко чаши си изпил, Робърт?

– Не съм ги броил – призна си той, а Джими излезе от редицата.

– На какво се смеете вие двамата, господин Давънпорт?

– Тъкмо разправях на Рут за безбройните си завоевания, но тя не иска да ми повярва. Я кажи, Джими, какво смяташ да правиш, след като се дипломираш?

– Ще уча заедно с Флечър право. Никак няма да ми е лесно, но все ще се справя: вашият син ще ми помага денем, а Джоана – нощем. Сигурно се гордеете много с него – рече младежът.

– Отличник и председател на студентския съвет! – възкликна Робърт. – Гордеем се, как да не се гордеем! – допълни той и поднесе чаша-та на сервитьора, който минаваше покрай тях.

– Ти се напи – укори го Рут, опитвайки да не се усмихва.

– Както винаги, си права, скъпа, това обаче не ми пречи да съм неимоверно горд с единствения си син.

– Но без помощта на Джими той никога нямаше да стане председател на съвета – отсече жена му.

– Много мило от ваша страна, госпожо Давънпорт, не забравяйте обаче, че Флечър спечели изборите едва ли не с пълно мнозинство.

– Но едва след като ти убеди Том... как му беше фамилията... Да подкрепи Флечър.

– Това сигурно е натежало, но все пак именно Флечър отвоюва промените, които ще оказват влияние върху цяло поколение възпитаници на Йейлския университет – уточни Джими точно когато при тях дойде Ани. – Здравей, малка сестричке.

– Когато стана председател на управителния съвет на „Дженеръл Мотърс“, пак ли ще ме наричаш с това гадно „малка сестричке“?

– Ще те наричам, я. А ти какво си въобразяваш – подсмихна се брат ѝ. – Освен това за нищо на света няма да карам кадилаци.

Ани замахна да го удари, ала точно тогава оберкелнерът подкани да разрежат тортата. Рут прегърна снаха си.

– Не му обръщай внимание – посъветва я тя, – веднъж да завършиш, и ще му натриеш носа.

– Няма да доказвам нищо на брат си, излишно е – отвърна Ани. – При нас тон винаги е давал синът ти.

– Значи ще удариш и него в земята – усмихна се свекървата.

– Нямам такова намерение – призна си младоженката. – Флечър спомена, че след като завърши право, смята да се захване с политика.

– Това не пречи и ти да направиш кариера.

– Наистина не пречи, но аз не съм от горделивите – готова съм и на жертви, ако това ще му помогне да постигне целите си.

– Ти обаче си в правото си да имаш своя кариера – повтори Рут.

– Защо ми е кариера? Само защото напоследък е модно ли? Сигурно не съм като Джоана – отсъди тя и погледна снаха си. – Знам, Рут, какво искам и ще направя нужното, за да го постигна.

– И какво искаш? – попита тихо другата жена.

– Да подкрепям до края на живота си мъжа, когото обичам, да отгледам децата му, да се радвам на успехите му, да се справям с трудностите на седемдесетте години, което вероятно ще се окаже далеч по-сложно, отколкото да се дипломирам с отличие във „Васар“ – отвърна Ани, след което взе сребърния нож с ръкохватка от слонова кост. – Знаеш ли, подозирам, че през двайсет и първи век ще има много по-малко златни сватби, отколкото през двайсети.

– Голям късметлия си, Флечър – рече майка му точно когато Ани разряза долния етаж от тортата.

– Знаех го още преди да й махнат шините от зъбите – отвърна той.

Ани подаде ножа на Джоана.

– Пожелай си нещо – изшушука й Джими.

– Вече съм го направила, малкият – каза му тя, – и не само това, ами желанието ми се сбъдна.

– А, говориш за привилегията да се омъжиш за мен ли?

– Божичко, не, много по-голямо е от това.

– Че какво може да е по-голямо?

– Ще си имаме дете.

Джими я притисна в обятията си.

– Кога е станало?

– Не мога да ти посоча минутата, но престанах да взимам хапчета веднага щом се убедих, че въпреки всичко ще се дипломираш.

– Каква новина! Ела да я съобщим на гостите.

– А си казал и дума, а съм нарязала теб вместо тортата. Всъщност винаги съм знаела, че ще сбъркам, ако се омъжа за рижо хлапе.

– Обзалагам се, че и детето ще е с червена коса.

– Не бъди толкова сигурен, малкият – само да си посмял да кажеш на някого! Направиш ли го, ще съобщя на всички, че не съм сигурна кой е бащата.

– Госпожи и господа – провикна се Джими точно когато жена му вдигна ножа, – имам важно съобщение. – Всички замълчаха. – Ние с Джоана ще си имаме бебе.

Петстотинте гости замълчаха, после залата се взриви от бурни ръкопляскания.

– С теб е свършено, труп си, малкият – закани се Джоана и забучи ножа в тортата.

– Още от мига, в който те срещнах, госпожо Гейтс, знам, че с мен е свършено, но нека все пак първо си направим най-малко три деца, пък после ме убивай.

– Е, сенаторе, ще ставаш дядо – отбеляза Рут. – Честито! И аз изгрявам от нетърпение да си имам внуче, но сигурно ще се наложи да почакам, докато Ани роди първата си рожба.

– Готов съм да се обзаложа, че докато не завърши, няма да мисли за това – отсече Хари Гейтс, – особено пък след като разберат какво съм намислил за Флечър.

– Ами ако той реши да прави друго, което не се вмести в плановете ти? – попита Рут.

– Няма такава опасност, поне докато ние с Джими не му внушаваме, както досега, че идеята е хрумнала именно на него.

– А не мислиш ли, че вече може би се е досетил какво си наумил?

– Досещал се е винаги, още от деня, когато преди десетина години се запознахме на мача на „Хочкис“ срещу „Тафт“. Още тогава знаех, че ще вдигне летвата по-високо и от мен. – Сенаторът прегърна Рут през раменете. – Но има нещо, за което вероятно ще опра до помощта ти.

– Какво? – попита тя.

– Мен ако питаш, Флечър и досега не е решил какъв е, републиканец или демократ, а аз знам колко държи мъжът ти...

– Каква прекрасна новина за Джоана, нали? – обърна се Флечър към тъща си.

– О, да – потвърди Марта. – Хари вече брои колко още гласове ще получи на изборите, след като стане дядо.

– Защо е толкова сигурен, че гласовете ще се увеличат? – полюбопитства младежът.

– Хората от третата възраст са най-бързо разрастващата се прослойка сред електората и щом избирателите видят как Хари тика бебешката количка, резултатите му със сигурност ще скочат най-малко с един процент.

– А ако и ние с Ани имаме дете, процентите ще се увеличат ли с

още един?

– Не, не – отговори Марта, – важен е моментът. Просто помни, че Хари ще се явява отново на избори чак след две години.

– Нима наистина смяташ, че трябва да насрочим раждането на първото си дете така, че то да съвпадне с датата на следващите избори, на които ще се яви Хари?

– Ще се изненадаш колко политици правят точно това.

– Честито, Джоана – възкликна сенаторът и прегърна снаха си.

– Дали синът ти ще се научи някога да пази тайна? – изсъска младоженката, докато вадеше ножа от тортата.

– Не, ако с това ще зарадва приятелите си – призна сенаторът, – но ако е убеден, че тайната ще нарани някого, когото обича, ще я пази до гроб.

16.

Професор Карл Ейбрахамс влезе в аудиторията точно в девет. Имаше по осем лекции на семестър и ако се вярва на мълвата, за трийсет и седем години не беше пропуснал нито една. Повечето други слухове, които се носеха за него, не можеха да бъдат потвърдени, ето защо той ги отхвърляше като несъстоятелни.

Въпреки това студентите ги предаваха от уста на уста и те се бяха превърнали в част от университетския фолклор. Всеки студент, осмелил се да се заяде с Ейбрахамс, беше обречен да понесе злъчното му чувство за хумор – това поне можеше да се провери всяка Божа седмица. Единствени тримата президенти, канили го за член на Върховния съд, си знаеха дали той се е отнесъл и с тях по този начин. Затова пък се знаеше със сигурност, че ако някой заговори на тази тема, Ейбрахамс отвръща, че ще служи на народа си по-добре, ако обучава следващото поколение юристи и създава възможно най-много почтени, добросъвестни съдии, прокурори и адвокати, отколкото ако разчиства бъркотията, забъркана от слаби юристи.

Според „Вашингтон Поуст“ ученици на Ейбрахамс били двама от членовете на сегашния Върховен съд, двама и двама федерални съдии и мнозина от деканите на най-известните юридически факултети.

След първата от осемте лекции на професора Флечър и Джими не си правеха никакви илюзии – знаеха, че ги чака къртовски труд. Все пак Флечър смяташе, че в последния курс, преди да вземе бакалавърска

степен, се е трудил достатъчно дълго и често си е лягал посред нощ. На професор Ейбрахамс му трябваше около седмица, за да покаже на младежа, че може да работи още повече и да си ляга още по-късно.

Постоянно напомняше на първокурсниците, че в края на обучението не всички ще чуят прощалното му слово, с което той ще изпрати новоизлюпените юристи. Джими само свеждаше глава. Флечър се заседяваше в библиотеката и Ани нерядко го виждаше чак след като затвореха. Понякога Джими излизаше по-рано, за да отиде при Джоана, но рядко си тръгваше без няколко тома под мишница. Флечър сподели с Ани, че не помни брат й да се е трудил някога толкова усърдно.

– А щом се роди и детето, ще му стане още по-тежко – напомни тя на мъжа си една вечер, когато отиде да го вземе от библиотеката.

– Джоана явно е нагласила нещата така, че да роди през лятната ваканция и още в началото на семестъра да се върне на работа.

– Не искам първата ни рожба да расте така – отсече Ани. – Смятам да отгледам децата ни в нашия дом, като майка на пълен работен ден, освен това държа те да имат баща, който се прибира рано и им чете книжки.

– Защо не! – засмя се Флечър. – Но ако размислиш и решиш да ставаш председател на управителния съвет на „Дженеръл Мотърс“, нямам нищо против и да сменям пелените.

* * *

След като Нат се върна в университета, първото, което го изуми, бе, че неговите състуденти му се струват незрели дечковци. Беше изкарал достатъчно кредити, за да запише втори курс, но студентите, с които бе общувал, преди да получи повиквателната, и досега обсъждаха най-нашумелия попсъстав или кинозвезда, а той не беше и чувал за „Дорс“. Чак на първата лекция си даде сметка до каква степен изживяното във Виетнам е преобразило живота му.

Правеше му впечатление и че състудентите му не се отнасят с него като с равен не на последно място защото и някои от преподавателите го гледаха със страхопочитание. Беше му приятно, че се радва на такова уважение, ала бързо установи, че медалът си има и обратна страна. През коледната ваканция го обсъди с Том, който заяви, че разбирал защо някои странят от Нат – смятали, че е избил най-малко стотина виетнамци.

– Най-малко стотина виетнамци ли? – повтори невярващо Нат.

– Други пък са чели как нашите войници са се отнасяли с виетнамците – допълни приятелят му.

– Де да имах такъв късмет! Ако не беше Моли, щях да карам на пост и молитви.

– Е, ще те посъветвам да не ги разочароваш – рече Том. – Мен ако питаш, мъжете ти завиждат, а жените ги гризе любопитство. Само това оставаше да си помислят, че си най-обикновен гражданин, който спазва законите.

– Явно забравят, че съм само на деветнайсет – отбеляза Нат.

– Лошото е – натърти другият младеж, – че капитан Картрайт, удостоен с медал „За храброст“, изобщо не изглежда на деветнайсет, пък и куцукането ти постоянно им го напомня.

Нат се вслуша в съвета на своя приятел и реши да изразходва сили-те си в аудиториите, спортната зала и кросовете. Лекарите го бяха предупредили, че ако изобщо бъде в състояние да тича, това ще стане най-малко подир една година. След черногледото им предсказание той прекарваше най-малко по час на ден в спортната зала: катереше се по възета, вдигаше тежести, понякога дори играеше бадминтон. В края на първия семестър вече можеше да тича бавно по трасето за бягане по пресечен терен, макар че му трябваша цял час и двацет минути, за да пробяга някакви си девет километра. Върна се към стария режим на тренировки и си спомни, че рекордът му от първи курс е трийсет и четири минути и осемнайсет секунди. Обеща си, че в края на втори курс ще счупи този рекорд.

Следващата трудност, на която се натъкна, беше реакцията на момичетата, на които определяше срещата. Те или бяха готови веднага да скочат в леглото му, или тутакси го отпращаха. Том го беше предупредил, че скалпът му в леглото вероятно е награда, за каквато бленуват доста първокурснички, и Нат бързо установи, че до нея се домогват дори момичетата, които изобщо не познава.

– Славата си има и недостатъци – току се оплакваше.

– Ако искаш, дай да се разменим – подметна Том. Единственото изключение се оказа Ребека, която още от деня, когато Нат се върна в студентското градче, му показа, че би искала да получи още един шанс. Нат си имаше едно наум, не му се щеше особено да подклажда този стар огън и реши, че и да възобнови връзката си с Ребека, трябва да го направи бавно и постепенно. Тя обаче си беше наумила друго. След втората среща го покани на кафе в стаята си и още щом затвори вратата, се опита да го съблече. Нат се дръпна и не измисли друго освен недодяланото извинение, че на другия ден е на крос. Ребека обаче не се отказа толкова лесно и след няколко минути, когато се появи с две чаши кафе, вече се

беше преоблякла по копринена роба, под която май беше гола. Нат най-неочаквано усети, че вече не изпитва нищо към нея, и след като изгълта набързо кафето, повтори, че трябвало да си ляга рано.

– Преди не си се притеснявал никога, че на другия ден имаш крос – натякна му Ребека.

– Тогава и двата крака ми бяха здрави – напомни младежът.

– Сигурно вече ме смяташ недостойна за теб – продължи да опява тя. – Нали всички те мислят за голям герой.

– Това няма нищо общо. Просто...

– Просто Ралф е бил прав още от самото начало.

– В смисъл? – тросна се Нат.

– В смисъл че не си от неговата класа. – Ребека помълча, помълча и добави: – Във и извън леглото.

Нат понечи да отговори, но после отсъди, че не си струва. Тръгна си, без да казва и дума. По-късно същата вечер лежеше и си мислеше, че Ребека, както толкова други неща, е останала в миналото.

Между откритията, изненадали го, след като се върна в университета, бе, че мнозина студенти го притискат да се кандидатира срещу Елиот за председател на студентския съвет. Нат обаче даде да се разбере, че не му е до избори и има да наваксва изгубеното време.

Когато след втори курс се прибра у дома, сподели с баща си колко се радва, че вече пробягва дистанцията на кроса за по-малко от час и че на изпитите е шести по успех.

* * *

През лятото Нат замина заедно с Том за Европа. Откри поредното предимство да получаваш капитанска заплата: можеше да придружи най-добрия си приятел, без да се притеснява, че не му е по джоба да си плати пътя.

Първата им спирка беше Лондон, където двамата отидоха да погледат как гвардейците маршируват пред Уайтхол. Нат не се и съмняваше, че те биха могли да бъдат страховита сила във Виетнам. В Париж се разходиха по Шанз-Елизе и съжалиха, че всеки път, щом видят красива жена, трябва да отварят разговорника. После заминаха за Рим, където в кафенцата по задните улички за пръв път вкусиха истински спагети и се зарекоха, че никога вече няма да стъпят в „Макдоналдс“.

Ала чак във Венеция Нат се влюби и за един ден разбра, че е полигамен: харесваше и голи жени, и девици. Първия ден се прехласна по Да Винчи, после по Белини, след това и по Луини. Тази любов бе толкова

силна, че Том склони да поостанат още няколко дни в Италия и дори да включат в маршрута си Флоренция. На всеки ъгъл откриваха нова и нова любов: Микеланджело, Караваджо, Каналето, Тинторето. Почти всеки, чието име завършваше на „о“, попадеше в харема на Нат.

* * *

На петата лекция за семестъра професор Карл Ейбрахамс застана пред катедрата и се взря в наредените амфитеатрално банки.

Без да гледа никъде: било в учебник, в папка или в записки, започна лекцията и запозна студентите с ключовото съдебно дело "Картър срещу „Амалгамейтед Стийл“.

– През 1923 година при производствена злополука – започна професорът – господин Картър губи ръката си и е уволнен без никаква компенсация. Така и не може да си намери работа – коя стоманолеярна ще наеме еднорък човек, – отказват да го наемат дори портиер в един от местните хотели и той си дава сметка, че никога вече няма да работи. Законът за компенсациите в промишлеността е приет чак през 1927 година, затова господин Картър решава да предприеме дръзка и почти нечувана по онова време стъпка и да съди работодателите си. Не му е по джоба да наеме адвокат – и тогава положението е било същото, както сега, – но един млад студент по право отсъжда, че господин Картър е бил ошетен, и се нагърбва да го представлява в съда. Печели делото и пострадалият получава компенсация сто долара – сигурно ще кажете, това пари ли са? Въпреки това благодарение на двамата мъже е приет нов закон. Да се надяваме, че след време и вие ще допринесете за посправедливо законодателство. Между другото, младият адвокат се е казал Тео Рамплиери. Понеже посвещава много време на делото, се разминава на косъм с изключване от университета. По-късно, много по-късно е назначен във Върховния съд. – Професорът сбърчи чело. – Миналата година от „Дженеръл Мотърс“ са броили пет милиона долара на някой си господин Камерън – компенсация, че е изгубил крака си. И то въпреки че са доказали как злополуката е станала заради небрежност, проявена от пострадалия. – Ейбрахамс изложи най-подробно случая, сетне добави: – Както е казал Чарлс Дикенс, законът често се инати като магаре на мост, и което вероятно е по-важно, определено е несъвършен. Не се отнасям с особено уважение към юристите, които само търсят как да заобиколят даден закон, още повече че именно те са най-наясно какво точно са имали предвид Сенатът и Конгресът, когато са го приемали. Сред вас има такива, които ще забравят тези мои думи още в мига,

когато постъпят на работа в някоя прочута юридическа кантора, чиято цел е да печели на всяка цена делата. Но сигурно има и други, пък били те и малцинство, които ще помнят думите на Линкълн: „Нека възтържествува справедливостта!“

Флечър вдигна очи от записките и се взря в преподавателя.

– До следващата лекция се запознайте с петте съдебни дела от "Картър срещу „Амалгамейтед Стийл“ до „Деметри срещу Деметри“, допринесли за промени в законите. Можете да работите по двойки, но не се допитвайте помежду си. Надявам се, че бях ясен. – Часовникът удари единайсет. – Приятен ден, дами и господа.

Флечър и Джими си поделиха съдебните дела и до края на следващата седмица откриха три, които отговаряха на изискванията на професора. Джоана изрови от дълбините на паметта си четвърти случай, гледан в Охайо, когато тя е била малка. Но не пожела да им каже повече подробности.

– Какво означава „да обичаш, да почиташ и да се подчиняваш на мъжа си“? – възкликна Джими.

– Никога не съм казвала, че ще ти се подчинявам, малкия – бе единственото, което отвърна тя, – а, да, ако нощес Елизабет се събуди, твой ред е да ѝ сменяш пеленките.

– „Съмнър срещу Съмнър“ оповести победоносно Джими точно след полунощ, когато се пхна в леглото.

– Браво на теб, малкия, но до десет в понеделник трябва да си изровил и пети случай, ако искаш да изтръгнеш усмивка от професор Ейбрахамс.

– Де да беше толкова лесно! – отвърна младежът. – Ще се наложи да направим доста повече от това, ако искаме тази гранитна грамада да си размърда устните.

* * *

Докато се изкачваше по хълма, Нат забеляза момичето, тичащо пред него. Реши да го подмине вече след билото. Наближаваше средата на трасето и си погледна часовника. Седемнайсет минути и девет секунди. Беше сигурен, че ще счупи личния си рекорд и за първото състезание тази година отново ще се е върнал в отбора.

Излезе на хребета с усещането, че прелива от енергия, после обаче изруга на глас. Онази глупачка отпред беше сбъркала пътя. Нат ѝ извика, тя обаче не се обърна. Той изруга отново, смени посоката и хукна след момичето. Тъкмо я настигаше по хълма, когато тя най-неочаквано

се извърна и го погледна уплашено.

– Сбъркахте пътя – извика й Нат, готов да се обърне и да продължи нататък, но дори от двадесетина метра му се прииска да види момичето по-отблизо.

Отправи се бързо към него, без да спира да тича.

– Благодаря ви – рече непознатата. – Това ми е вторият път, когато бягам по този маршрут, и горе на хълма не си спомних откъде точно се минаваше.

– Трябваше да тръгнете по по-тъсната пътека – усмихна се Нат. – Широката води към гората.

– Благодаря – повтори жената и без да казва и дума повече, се втурна нагоре по баира.

Нат я подгони и след като се изравниха, тича с нея, докато то излязоха на билото. Щом се увери, че се е върнала на по-тъсната пътека, й махна за довиждане.

– Хайде, ще се видим – рече й, но дори и непознатата да му отговори, той не я чу.

Прекоси финиша и си погледна часовника. Четирийсет и три минути и петдесет и една секунди. Пак изруга и се запита колко ли време е изгубил, докато е упътвал заблудилата се жена. После реши да не се ядосва. Прави упражненията за разтягане по-дълго от обикновено – чакаше момичето да се върне.

То изникна изневиделица на билото и затича бавно към финиша.

– Браво на вас, успяхте – усмихна се Нат, докато тичаше към нея. Тя не отговори на усмивката му. – Аз съм Нат Картрайт – поясни той.

– Знаем кой сте – сопна се непознатата.

– Срещали ли сме се?

– Не – отвърна тя. – Но ви се носи слава.

Без да казва нищо повече, момичето продължи да тича към женската съблекалня.

* * *

– Да станат, които са успели да открият пет съдебни дела.

Флечър и Джими се изправиха победоносно, но ентузиазмът им бързо бе попарен: седемдесет на сто от курса също станаха на крака.

– Четири случая? – попита професорът, като се постара да не дава воля на презрението си.

Повечето от останалите също се изправиха, по банките продължиха да седят към десет на сто от студентите. Флечър се запита колко ли от

тях ще се дипломират.

– Седнете – рече професорът. – Ще започнем с "Газова компания „Максуел Ривър“ срещу Пенстоун" – с какво това съдебно дело е допринесло за промяната на законодателството?

Ейбрахамс посочи един студент на третата банка.

– През 1932 година търговските дружества са задължени по закон да проверяват дали оборудването отговаря на правилата за безопасност на труда и да имат грижата всички работници и служители да знаят как да постъпват при извънредни обстоятелства.

Професорът премести пръст.

– Пак по закон писмените инструкции трябва да бъдат сложени на видно място, където да може да ги прочете всеки служител и работник.

– Кога това изискване се е обезсмислило? Пръстът отново се премести, друг глас:

– "Рейнолдс срещу дърворезница „Макдърмънд“.

– Точно така. – Пръстът пак се премести: – Защо?

– Докато режел едно дърво, Рейнолдс изгубил три пръста, но адвокатът му успял да докаже, че той не е знаел да чете и не му е било обяснено устно как да борави с машината.

– Какво е послужило за основа на новия закон? Пръстът отново се премести.

– Законът за промишлеността от 1934 година, според който работодателят е длъжен да обясни устно и писмено на всички как да боравят с оборудването.

– Кога се е наложило в закона да бъдат внесени още поправки?

Беше посочен друг студент.

– „Ръш срещу държавата“.

– Точно така, но защо, макар и да не е била права, държавата пак е спечелила делото?

Поредният студент.

– Не знам, господин професоре.

Пръстът се премести презрително и затърси някого, който да отговори.

– Държавата е спечелила, след като се доказва, че Ръш е подписал споразумение, според което...

Пръстът се премести.

– Според което, както го изисква законът, е бил инструктиран най-подробно.

Пръстът пак се премести.

– Освен това Ръш е работил в дружеството повече от изискваните по закон три години.

Пръстът продължи да се движи...

– Но освен това държавата е доказала, че тя не е търговско дружество в същинския смисъл на думата и политиците са приели лош закон.

– Не винете политиците – прекъсна го Ейбрахамс. – Законите се пишат от юристите, значи те трябва да понесат цялата отговорност. В този случай политиците нямат никаква вина: щом съдът е приел, че в случая държавата не може да бъде страна, заради кого законът е бил променен отново? Професорът посочи поредното ужасено лице.

– Променен е заради делото „Деметри срещу Деметри“. Пръстът се спря върху Флечър.

– За пръв път единият съпруг съди другия за проявена немарливост, без бракът да е бил разтрогнат, освен това съпрузите са държали равен дял от по петдесет на сто във въпросното търговско дружество.

– И защо ищецът не е спечелил делото? – попита Ейбрахамс, без да сваля втрещен поглед от Флечър.

– Защото госпожа Деметри е отказала да свидетелства срещу съпруга си.

Пръстът се премести към Джими.

– А защо е отказала? – попита строго професорът.

– Защото е била глупава.

– Защо е била глупава? – попита отново Ейбрахамс.

– Защото предната вечер мъжът ѝ е правил любов с нея или я е набил, или и двете и тя се е поддала.

Чу се тих смях.

– Присъствали ли сте там, господин Гейтс, за да свидетелствате, че е имало любене или побой? – попита Ейбрахамс и смехът стана малко по-силен.

– Не, господин професоре – отвърна Джими, – но съм готов да се обзаложа, че се е случило точно това.

– Сигурно сте прав, Гейтс, но освен ако не представите убедителни доказателства, няма как да потвърдите, че предната вечер в спалнята се е случило именно това. Ако в съда направите такова прикързано изявление, адвокатът на другата страна ще възрази, съдията ще го подкрепи, а съдебните заседатели ще ви вземат за глупак. И което е още по-важно, Гейтс, ще подведете клиента си. Не се осланяйте на предположения какво се е случило, колкото и правдоподобни да ви се струват те, освен ако не можете да ги докажете. Не сте ли в състояние да го направите, по-

добре си мълчете.

– Но... – обади се Флечър.

Някои студенти наведоха глави, други затаиха дъх, трети зяпнаха невярващо младежа.

– Името?

– Давънпорт, господин професоре.

– Явно смятате, че можете да обясните какво имате предвид с думичката „но“, така ли е, Давънпорт?

– Госпожа Деметри е била посъветвана от адвоката си, че и да спечели делото, фирмата ще бъде ликвидирана, понеже никой от двамата съпрузи не е притежавал мажоритарен дял. Законът „Кендъл“ от 1941 година. След това тя е пуснала акциите си на борсата и те са били изкупени за сто хиляди долара от най-големия конкурент на съпруга ѝ – някой си господин Канели. Не мога да докажа, че той е спал или не е спал с госпожа Деметри, знам обаче, че подир една година фирмата е била ликвидирана, след което госпожата е изкупила отново акциите си за десет цента едната и е платила за тях седем хиляди и триста долара, а после веднага е сключила нов договор за съдружие със съпруга си.

– Господин Канели успял ли е да докаже, че съпрузите Деметри са го оцетили с тайно споразумение помежду си?

Флечър се замисли. Дали Ейбрахамс не му залагаше капан?

– Защо се колебаете? – попита той.

– Съдът, господин професоре, не би го признал за доказателство.

– Въпреки това какво искате да ни кажете?

– Една година по-късно госпожа Деметри е родила син и според акта за раждане баща на детето е господин Деметри.

– Прав сте, това не е доказателство. И така, в какво е била обвинена госпожа Деметри?

– В нищо. Новото търговско дружество се е развивало много успешно.

– Защо тогава законът е бил променен именно заради Деметри?

– Съдията е запознал с делото главния прокурор на щата.

– Кой щат?

– Охайо. Вследствие на това е бил приет законът за съдружието между съпрузи.

– Годината?

– 1949-а.

– Промени?

– Според този закон съпрузи нямат право да изкупуват отново

акции от търговско дружество, в което са били съдружници, ако от това се облагодетелстват поотделно.

– Благодаря, Давънпорт – рече професорът точно когато часовникът отброи единайсет. – Защитихте добре своето „но“.

– Студентите изръкопляскаха. – Но можеше да е и по-добре – допълни Ейбрахамс, преди да излезе от аудиторията.

* * *

Седнал на зида точно срещу студентското кафене, Нат чакаше търпеливо. След като видя как от сградата излизат близо петстотин млади жени, реши, че непознатата е толкова стройна просто защото не се храни. После най-неочаквано тя изхвърча през летящата врата. Нат бе разполагал с достатъчно време, за да обмисли какво ще каже, но пак се притесни, докато тичаше да настигне момичето.

– Здравей, аз съм, Нат. – Непознатата го погледна, но не се усмихна. – Срещнахме се завчера. – Тя пак не каза нищо.

– На билото.

– Да, помня – отвърна накрая момичето.

– Не ми каза името си.

– Не, не ти го казах.

– Да не би да съм те подразнил с нещо?

– Не, не си.

– В такъв случай мога ли да попитам какво означава това „носи ми се слава“?

– Господин Картрайт, сигурно ще се изненадаш, но в студентското градче има и жени, които не смятат, че орденът „За храброст“ ти дава автоматично правото да искаш да им отнемеш девствеността.

– И през ум не ми е минавало такова нещо.

– Сигурно обаче знаеш, че половината момичета тук твърдят, че са спали с теб.

– Дори и да го твърдят, важното е, че само две могат да го докажат – натърти Нат.

– Затова пък всички знаят, че доста студентки те гонят.

– И повечето не могат да ме настигнат, както, сигурен съм, си спомняш. – Той се засмя, ала непознатата пак не откликна на шегата. – Не мога ли и аз като всички останали да харесвам някое момиче?

– Ти не си като всички останали – пророни тихо тя. – Ти си герой от войната на капитанска заплата и като такъв очакваш всички да ти козируват.

– Кой ти го каза?

– Един човек, който те познава още от училище.

– А, Ралф Елиот.

– Да, момчето, което си се опитал да измамиш, за да станеш вместо него председател на ученическия съвет в „Тафт“.

– Опитал съм се да направя какво? – възкликна Нат.

– После, когато си кандидатствал в Йейлския университет, си му откъмнал есето и си го представил за свое – рече момичето, без да обръща внимание, че той го е прекъснал.

– Това ли ти каза Елиот?

– Да – потвърди спокойно младата жена.

– Тогава я го питай защо той не е в Йейл.

– Обясни ми, че ти си го натопил, затова не са приели и него. – Нат бе на път да избухне отново, когато непознатата добави: – А сега драпаш да станеш председател на студентския съвет и както личи, единствената ти стратегия е да спиш с всички момичета наред – дано гласуват за теб.

Нат се помъчи да не си изпуска нервите.

– Първо на първо, изобщо нямам намерение да се кандидатирам за председател на студентския съвет, второ, през живота си съм спал само с три жени: със студентка, която познавам още от училище, с една секретарка във Виетнам и с момиче, с което прекарахме заедно само една нощ – сега съжалявам за това. Ако откриеш още някоя, бъди така любезна, представи ме, защото ми се иска да се запозная с нея. – Момичето спря и за пръв път го погледна. – А сега ще ми кажеш ли поне името си?

– Су Лин – отвърна тя тихо.

– И така, Су Лин, ако ти обещах хич и да не опитвам да те прелъстявам, докато не съм ти поискал ръката, не съм взел разрешението на баща ти, не съм ти подарил пръстен, не съм уредил венчавката в църквата, не съм пуснал обява във вестниците, ще приемеш ли поне да вечеряем заедно?

Момичето се засмя.

– Ще си помисля – обеща му. – Извинявай, но вече съм закъсняла за следобедната лекция.

– Как да те намеря? – попита отчаян Нат.

– Е, капитан Картрайт, успял си да намериш виетнамците, все ще откриеш и мен.

17.

– Всички да станат. Ще се гледа делото „Щатът срещу госпожа Анита Кърстен“ със съдия Абърнати.

Съдията зае мястото си и погледна към адвокатата на обвиняемата.

– Смятате ли се за виновна, госпожо Кърстен? Флечър стана иззад писалището.

– Клиентката ми не се смята за виновна, господин съдия. Абърнати вдигна очи.

– Вие ли сте защитникът на обвиняемата?

– Да, господин съдия.

Абърнати се взря в листа пред себе си.

– Май не съм ви срещал досега, господин Давънпорт.

– Не, не сте, господин съдия, явявам се за пръв път в съдебната зала.

– Бихте ли дошли при мен, господин Давънпорт?

– Да, господин съдия.

Флечър излезе иззад малкото писалище и се отправи към съдията, при тях дойде и прокурорът.

– Добро утро, уважаеми господа – поздравя съдия Абърнати. – Разрешете да попитам, господин Давънпорт, имате ли квалификацията, каквато се изисква, за да пледирате пред съда?

– Не, нямам, господин съдия.

– Ясно. Клиентката ви знае ли?

– Да, знае, господин съдия.

– И все пак няма нищо против да я защитавате, макар и да знае, че за престъплението, в което е обвинена, се полага смъртно наказание.

– Да, господин съдия.

Съдията се извърна към главния прокурор на щат Кънектикът.

– Възразявате ли господин Давънпорт да защитава госпожа Кърстен?

– Ни най-малко, господин съдия, всъщност щатската прокуратура приветства това.

– Не се и съмнявам – вметна Абърнати, – но разрешете да попитам, господин Давънпорт, имате ли някакъв опит като юрист?

– Опитът ми не е голям, господин съдия – призна си Флечър. – Следвам право в Йейлския университет, във втори курс съм и това е първото ми дело.

Съдията и главният прокурор се усмигнаха.

– А кой ви преподава? – попита Абърнати.

– Професор Карл Ейбрахамс.

– Тогава с гордост ще ръководя първото ви дело, господин Давънпорт, защото професорът е преподавал и на мен. А вие, господин Стамп, къде сте завършили?

– В Южна Каролина.

– Макар това да е твърде необичайно, в крайна сметка решава обвиняемата. Да започваме.

Главният прокурор и Флечър се върнаха на местата си. Съдията погледна младежа.

– Искате ли освобождаване под гаранция, господин Давънпорт?

Флечър пак стана на крака.

– Да, господин съдия.

– Въз основа на какво?

– Госпожа Кърстен не е осъждана досега и не представлява обществена опасност. Има две деца, Алън на седем години и Дела на пет, сега живеят при баба си в Хартфорд.

Съдията се извърна към главния прокурор.

– Обвинението възразява ли обвиняемата да бъде пусната под гаранция?

– Да, господин съдия. И то не само защото за престъплението, в което госпожа Кърстен е обвинена, се полага смъртно наказание, но и защото убийството е предумишлено. Ето защо съм на мнение, че обвиняемата представлява опасност за обществото и може да се опита да се укрие от щатското правосъдие.

Флечър скочи от стола.

– Възразявам, господин съдия.

– Въз основа на какво, господин Давънпорт?

– За такова престъпление наистина е предвидено смъртно наказание, така че, и да напусне щата, госпожа Кърстен не може да се укрие от правосъдието, още повече че живее в Хартфорд, където работи като чистачка в болница „Сейнт Мери“, освен това и двете ѝ деца ходят в местно училище.

– Някакви други съображения, господин Давънпорт?

– Нямам, господин съдия.

– Отказвам да пусна обвиняемата под гаранция – оповести Абърнати и удари с чукчето. – Насрочвам следващото съдебно заседание за понеделник, седемнайсети този месец.

– Всички да станат на крака.

На излизане от съдебната зала господин Абърнати намигна на Флечър.

* * *

Трийсет и четири минути и десет секунди. Нат не успя да прикрие радостта си, че не само е счупил собствения си рекорд, но и се е наредил шести в лекоатлетическите състезания в университета и със сигурност ще го включат в отбора за турнира с Бостънския университет.

Докато правеше обичайните упражнения за разтягане, при него дойде Том.

– Браво на теб! – поздрави го той. – Обзалагам се, че до края на сезона ще смъкнеш от времето още една минута.

Докато си обличаше долниците на анцуга, Нат погледна големия червен белег отзад на крака си.

– Хайде да вечеряме заедно – предложи приятелят му – и да го озаменуваме. Искам да обсъдя нещо с теб, преди да се прибера в Йейл.

– Довечера не мога – отвърна Нат, докато вървяха към съблекалнята. – Имам среща с едно момиче.

– Познавам ли го?

– Не – рече другото момче. – Но това ми е първата среща от доста месеци и да ти призная, съм доста притеснен.

– Капитан Картрайт притеснен! Ново двацет! – прихна приятелят му.

– Точно там е проблемът – каза Нат. – Тя ме мисли за някаква кръстоска между Дон Жуан и Ал Капоне.

– Както гледам, ти е разбрала спатиите – подсмихна се Том. – Разказвай, де!

– Няма нищо за разказване. Срещнах я по време на крос на билото на хълма. Умна е, свирепа, доста хубавка и ме мисли за изпечен негодник.

После Нат повтори разговора им пред кафенето.

– Ралф Елиот явно те е изпреварил със своята си версия – отбеляза Том.

– Остави го Елиот. Как мислиш, дали да сложа сако и вратовръзка?

– Не си ми искал такива съвети още откакто бяхме гимназисти.

– Когато се налагаше да взимам от теб сако и вратовръзка. Е, какво ще ме посъветваш?

– Парадна униформа с всичките му ордени и медали.

– Без майтап!

– Е, така поне ще затвърдиш мнението й за теб.

– Точно него се опитвам да разсея.

– В такъв случай погледни нещата през нейните очи.

– Казвай, де.

– Как според теб ще бъде облечена тя?

– Нямам представа, виждал съм я всичко на всичко два пъти в живота си и първия беше по наплескани с кал шорти.

– Много секси, няма що! Все пак надали ще ти се изгърси по анцуг.

А втория път?

– Облечена по модата, но без да се набива на очи.

– Ами и ти се облечи така, което няма да е никак лесно, понеже по теб няма нищо модно, а както ми я описваш, тя е убедена, че правиш всичко възможно да биеш на очи.

– Отговори ми, де – подкани другото момче.

– Лично аз щях да се облека спортно – отвърна Том. – Но не с тениска, а с риза, панталон и пуловер. Като твой съветник по облеклото бих могъл, естествено, да ви правя компания по време на вечерята.

– А, без тия! Ще вземеш да се влюбиш в нея.

– Явно държиш много на това момиче – отбеляза тихо Том.

– Според мен е божествена, което не й пречи да си мисли какви ли не небивалици за мен.

– Е, щом е приела да вечеряте заедно, едва ли те мисли чак за такъв негодник.

– Да, но условията бяха доста необичайни – поясни Нат и разказа какво е предложил на момичето, само и само то да склони да се срещнат.

– Е, вече ти казах, хлътнал си не на шега, това обаче не променя факта, че искам да те видя. Дай да закусим заедно. Или смяташ да похапнеш и на закуска със загадъчната дама от Изтока?

– Ще се изненадам много, ако тя склони – отвърна натъжен Нат. – И ще бъда разочарован.

* * *

– Колко според теб ще продължи делото? – попита Ани.

– Ще приключим за една сутрин, ако признаем убийството, но пледираме, че е непредумишлено. Тогава сигурно ще се наложи да се явим пред съда само още веднъж – за да чуем присъдата.

– Възможно ли е? – поинтересува се Джими.

– Да, от прокуратурата ми предлагат да се споразумеем.

– Виж ти! – учуди се Ани.

– Ако се съглася да я съдят за непредумишлено убийство, Стамп ще поиска най-много три години затвор, което ще рече, че с добро поведение и предсрочно освобождаване Анита Кърстен ще лежи само година и половина. Ако не приемем, прокурорът смята да иска смъртна присъда за предумишлено убийство.

– В нашия щат за нищо на света няма да пратят на електрическия стол жена, убила мъжа си.

– Така си е – съгласи се Флечър, – но ако съдебните заседатели се заинатят, нищо чудно да дадат на подсъдимата деветдесет и девет години строг тъмничен затвор, а тя е едва на двайсет и пет, ето защо съм склонен да приема, че за нея е по-добре да лежи само година и половина, така поне ще може да се надява да прекара със семейството си остатъка от живота.

– Вярно си е – подкрепи го Джими. – Питам се обаче защо ли главният прокурор е готов да се съгласи само на три години, при положение че има всички основания да иска по-тежка присъда? Не забравяй, става въпрос за чернокожа, обвинена, че е убила бял мъж, а най-малко двама от съдебните заседатели ще бъдат чернокожи. Ако си изиграеш добре картите, могат да станат и трима и нищо чудно накрая на ваша страна да са всички съдебни заседатели.

– Освен това клиентката ми се ползва с добро име, работи на отговорно място и досега не е била осъждана. Това неминуемо ще повлияе на всеки съдебен заседател, независимо дали е бял или чернокож.

– На твое място нямаше да съм толкова сигурна – намеси се Ани. – Клиентката ти е отровила мъжа си със свръхдоза кураре, предизвикало парализа, а после е седнала на стълбите и е зачакала той да умре.

– Но съпругът ѝ я е биел от години, посягал е и на децата – възкликна Флечър.

– Имаш ли доказателства, адвокате? – попита Джими.

– Не, но в деня, когато жената се съгласи да я защитавам в съда, направих доста снимки на синините и цицините по тялото ѝ, както и на белега от изгорено върху дланта, който ще ѝ остане за цял живот.

– От какво ѝ е? – попита Ани.

– Онзи негодник, мъжът ѝ, е долепил ръката ѝ до нагорещения котлон и я е държал, докато жената е припаднала.

– Голям симпатяга, няма що! – отбеляза Ани. – Защо тогава не отстояваш мнението, че става въпрос за непредумишлено убийство, и не се

позовеш на смекчаващите вината обстоятелства?

– Не го правя само защото ме е страх да не загубя делото и госпожа Кърстен да прекара остатъка от живота си зад решетките.

– Защо изобщо е наела теб за адвокат? – учуди се Джими.

– Другите са ѝ отказали – натърти Флечър. – Пък и госпожа Кърстен реши, че хонорарът ми е неустоим.

– Въпреки това ще се изправиш срещу главния прокурор на щата.

– За мен това си е пълна загадка – за кой дявол му е да представлява обвинението в дело като това?

– Отговорът е прост – отсече другото момче. – Чернокожа жена убива бял мъж в щат, където едва двайсет на сто от населението са чернокожи и над половината от тях не си дават труда да гласуват, освен това – изненада, изненада! – през май предстоят избори.

– Колко време ти е отпуснал Стамп, за да му съобщиш решението си? – поинтересува се Ани.

– Следващото заседание е в понеделник.

– Ще намериш ли време, ако процесът се проточи? – попита жена му.

– Не, но не мога да оправдавам с това някакви компромиси.

– Значи ще караме ваканцията по съдилищата? – подсмихна се Ани.

– Няма да се учудя – потвърди Флечър и я прегърна.

– Защо не се посъветваш с професор Ейбрахамс? – възкликна жена му.

Джими и Флечър я погледнаха невярващо.

– Той съветва само президенти и държавни глави – напомни мъжът ѝ.

– И от дъжд на вятър някой губернатор – допълни Джими.

– Ами значи е крайно време да даде съвет и на второкурсник. Нали за това му плащат.

– Да де, ама как да го поискам този съвет? – затюкка се Флечър.

– Позвъни му и го помоли да те приеме – обясни Ани. – Обзалагам се, че ще бъде поласкан.

* * *

Нат дойде в „Марио“ четвърт час по-рано. Беше избрал ресторантчето, защото беше непретенциозно: маси, застлани с покривки на бели и червени карета, букетчета цветя, черно-бели снимки на Флоренция по стените. Освен това Том му беше казал, че спагетите са домашни, правела ги жената на съдържателя, и това бе пробудило спомените от

пътуването им до Рим. Нат се бе вслушал в съвета на приятеля си и дойде облечен в спортна синя риза, сив панталон и тъмносин пуловер, без вратовръзка и сако – Том го беше одобрил.

Представи се на Марио, който му предложи закътана маса в ъгъла. След като изчете няколко пъти листа с менюто, си погледна часовника и се притесни още повече. Сигурно десетина пъти бе проверявал дали има достатъчно пари в брой, в случай че тук не работят с кредитни карти. Вероятно щеше да е по-разумно да се поразходи по улицата.

Още в мига, в който видя Су Лин, разбра, че пак е сгафил. Тя беше облечена в добре скроен син костюм по последната мода, светла шемизета и тъмносини обувки. Нат стана от стола и й махна. Су му се усмихна – усмивка, с каквата не го беше озарявала дотогава и която я правеше още по-очарователна.

– Извинявай – рече Нат и стана, за да издърпа като истински кавалер стола й.

– За какво се извиняваш? – учуди се момичето.

– За облеклото. Признавам си, доста умувах какво да облека и пак не улучих.

– Аз също – каза Су Лин. – Очаквах да ми се изтърсиш в униформа, окичена с медали – добави тя, след което съблече самото и го сложи върху облегалката на стола.

Нат прихна и двамата сякаш така и не спряха да се смеят цели два часа, чак докато той попита момичето дали иска кафе.

– Да, без сметана – отговори Су Лин.

– Разказах ти за майка си и баща си, сега е твой ред – подкани младежът. – И ти ли като мен си единствено дете?

– Да, баща ми е бил сержант в Корея, където се е запознал с майка ми. Били са женени само от няколко месеца, когато той е загинал в битката при Юдамни.

На Нат му се прииска да се наведе и да й хване ръката.

– Моите съболезнования – рече той.

– Благодаря – отвърна простиичко момичето. – Мама решила да се изсели в Щатите, за да се запознаем с баба ми и дядо ми. Но така и не ги открихме. – Този път вече Нат я хвана за ръката. – Била съм съвсем малка, не съм осъзнавала какво става, но мама не се дава току-така. Намерила си работа в химическо чистене „Сторс“ недалеч от книжарницата, собственикът я пуснал да живее над ателието.

– Знам го това химическо чистене – прекъсна я Нат. – Татко си носи ризите само в него, много е доволен и...

– Така е, откакто мама работи там, но се е наложило да жертва всичко, за да ми даде добро образование.

– Явно прилича на моята майка – отбеляза Нат точно когато при тях дойде Марио.

– Всичко наред ли е, господин Картрайт?

– Беше много вкусно, признателен съм ви, Марио – отвърна младежът. – Сега остава само да ми донесете сметката.

– Веднага, господин Картрайт. За нас е чест да посетите заведението ни.

– Благодаря – отвърна Нат, опитвайки се да потули притеснението си.

– Какъв бакшиш му даде, за да ги говори тези неща? – подсмихна се Су Лин, след като съдържателят се отдалечи.

– Десет долара. Никога не ме подвежда.

– Но дали винаги действа? – попита тя.

– О, да, повечето момичета, които съм канил на среща, започват да се събличат още преди да сме се върнали в колата.

– Значи ги водиш всичките тук.

– А, не. Ако очаквам да е авантюра за една нощ, ги водя в „Макдоналдс“, после в мотел, ако е сериозно, ги каня в „Олтнейви Ин“.

– А коя група е за „Марио“? – продължи с въпросите момичето.

– Не мога да ти отговоря – рече Нат, – защото не съм водил тук никого.

– Поласкана съм – отбеляза Су Лин, докато Нат ѝ държеше сакото. На излизане от ресторанта го хвана за ръка. – Всъщност изобщо не си такъв отворко, нали?

– Да, срамежлив съм си – потвърди той. Отправиха се към студентското градче.

– Което не може да се каже за най-заклетия ти враг – Ралф Елиот. – Нат не отвърна нищо. – Тъкмо се запознахме, и ми определи среща.

– Да ти призная, и аз щях да го направя, но ти си тръгна.

– По-скоро избягах – напомни Су Лин. Младежът се извърна към нея и се усмихна. – Но още по-интересното е, че почти не си участвал в бойни действия във Виетнам, а си ни станал герой. – Нат понечи да възрази, но тя добави: – Събира ти се, има-няма, половин час.

– Откъде знаеш? – учуди се той.

– Направих малко проучване, капитан Картрайт, и както се е изразил Стайнбек, установих, че „плаваш из житейското море под лъжовен флаг“. Срещнах този цитат днес – вметна момичето, – не си мисли, че

съм кой знае колко начетена. Когато си скочил в хеликоптера, дори не си носел оръжие. Бил си офицер в интендантството и изобщо не е трябвало да бъдеш в машината. Всъщност си е било нарушение да се метнеш без разрешение в хеликоптера, освен това пак без разрешение си скочил и от него. Ако не си го направил, са щели да те изправят пред военен съд, така да знаеш.

– Вярно си е – потвърди Нат, – но не казвай на никого, защото това ще ме лиши от обичайните три момичета на нощ.

Су Лин сложи ръка пред устата си и прихна.

– Аз обаче не спрях дотук, продължих да чета нататък и трябва да отбележа, че след като хеликоптерът се е разбил в джунглата, ти си се държал като истински храбрец. Искало се е доста смелост с разкъсан от снаряда крак да влачиш с носилката онзи клетник, който по-късно е издъхнал – това сигурно е оставило незаличима следа. – Нат не каза нищо. – Извинявай – рече Су Лин, когато навлязоха в студентското градче. – Беше доста нетактично да ти го казвам това последното.

– Признателен съм ти, че си се постарала да откриеш истината – възря се Нат в тъмнокафявите ѝ очи. – Малцина ще си направят този труд.

18.

– Госпожи и господа съдебни заседатели, в повечето дела за убийство щатската прокуратура е длъжна, и то с основание, да докаже, че то е извършено именно от обвиняемия. В нашия случай това се оказва излишно. Защо ли? Защото само час след жестокото убийство на съпруга си госпожа Кърстен е направила пълни самопризнания. Дори сега, осем месеца по-късно, сте забелязали, че адвокатът на госпожа Кърстен нито веднъж не е и намеквал, че клиентката му не е извършила престъплението, и не е оспорил начина, по който тя е убила мъжа си. Нека сега се върнем към фактите, понеже в нашия случай не става дума за престъпление, извършено в състояние на афект, когато жената се е опитала да се защити с първото, изпречило се пред погледа ѝ. Не, госпожа Кърстен не е посегнала към най-близкото, с което да се предпази, а седмици наред е обмисляла най-хладнокръвно убийството с пълното съзнание, че жертвата ѝ няма да има никаква възможност да се защити. Какво е извършила госпожа Кърстен? Близко три месеца е събирала флакончета кураре, които е купувала от различни аптеки в Хартфорд. Адвокатът на

обвиняемата се опита да изтъкне, че не може да се осланяме на показанията на аптекарите, и това би могло да ви повлияе, ако госпожа Кърстен не бе потвърдила под клетва, че всички те казват истината. Какво прави обвиняемата, след като месеци наред е събирала флакончетата? Чака да стане събота, когато, както знае, мъжът ѝ излиза да се черпи с приятели, и тайно изсипва отровата в шест бутилки бира, на които после слага капачетата. След това нарежда бутилките на масата в кухнята, оставя лампата да свети и си ляга. Слага до тях дори отварачка и чаша. Само дете не е наляла сама бирата. Госпожи и господа съдебни заседатели, убийството е добре подготвено и е извършено по коварен начин. Не знам дали ще повярвате, но това не е всичко. Когато онази вечер се прибира, мъжът на госпожа Кърстен наистина се хваща в клопката. Първо отива в кухнята – вероятно за да угаси лампата, и след като вижда бутилките на масата, се изкушава да пийне още една бира, преди да си легне. Още преди да е доближил втората бутилка до устните си, отровата започва да действа. Алекс Кърстен крещи за помощ, жена му излиза от спалнята, отива бавно в антрето и чува как съпругът ѝ вие от болка. Вика ли „Бърза помощ“? Не, не вика. Ако не друго, поне отива ли да помогне на мъжа си? Не, не отива. Сяда на стълбите и чака търпеливо, докато предсмъртните му вопли заглъхнат и тя е сигурна, че съпругът ѝ е издъхнал. И тогава, едва тогава вика помощ. Откъде сме толкова сигурни, че се е случило именно това? Сигурни сме не само защото сърце-раздирателните викове за помощ на съпруга са събудили съседите и един идва да види какво става, но и защото в паниката си госпожа Кърстен забравя да излее съдържанието на останалите четири бутилки. – Известно време прокурорът мълча. – При анализа се установява, че те съдържат отрова, която би изстребила цял футболен отбор. Госпожи и господа съдебни заседатели, единственото, което господин Давънпорт изтъкна в оправдание на престъплението, е, че съпругът на госпожа Кърстен редовно я е биел. Ако наистина е било така, защо тя не се е оплакала в полицията? Ако това е вярно, защо не се е пренесла при майка си, която живее в другия край на града? Щом от нас се иска да повярваме на разказа ѝ, защо не е напуснала мъжа си? Ще ви кажа защо. Защото след като го е отстранила от пътя си, тя ще вземе семейната къща, ще получава от компанията, където той е работел, вдовишка пенсия и до края на живота си ще живее в относително спокойствие. При обичайни обстоятелства щатската прокуратура щеше да настоява това чудовишно престъпление да бъде наказано с най-тежката присъда, в този случай обаче смятаме за неуместно да го правим. Въпреки това ваш дълг е да

отправите престрого предупреждение към всеки, въобразил си, че може да извърши убийство и да му се размине. В други щати може и да гледат през пръсти на такова престъпление, сред тях обаче не е Кънектикът. Нима искаме Кънектикът да се прочуе като щат, където насърчават убийствата? – Главният прокурор впи поглед в съдебните заседатели, сниши глас и им заяви почти през шепот: – Ако за миг ви домъчнее за госпожа Кърстен, както би трябвало да бъде ако не за другото, защото сте състрадателни хора, сложете състраданието върху едното блюдо на везните, които наричаме правосъдие. Върху другото сложете фактите: хладнокръвното убийство на четирийсет и две годишен мъж, който и днес щеше да бъде жив, ако не беше предумишленото престъпление, извършено по най-жесток начин от тази злодейка. – Той се обърна и посочи право към обвиняемата. – Щатската прокуратура без колебание настоява госпожа Кърстен да бъде обявена за виновна и осъдена по закон.

Докато господин Стамп се връщаше на мястото си, върху лицето му се мярна нещо като усмивчица.

– Смятам да обявя обедна почивка, господин Давънпорт – рече съдията. – След това ще започнете пледоарията си.

* * *

– Виждаш ми се много доволен от себе си – отбеляза Том, докато закусваха в кухнята.

– Незабравима вечер!

– Значи е имало и консумация, а?

– Не, не е имало никаква консумация – отвърна Нат. – Но я държах за ръката.

– Моля?

– Държах я за ръката – повтори другият младеж.

– Това няма да се отрази добре на репутацията ти.

– Надявам се да ми я опропасти – рече Нат, докато заливаше с мляко овесените ядки. – Ами ти? – допълни той.

– Ако ме питаш за сексуалния ми живот, в момента такъв няма, макар че кандидатки не липсват, една дори е доста напориста. Но не са ми интересни. – Нат погледна през масата и вдигна вежда. – Ребека Торнтън постоянно ми показва, че е на мое разположение.

– А аз си мислех, че...

– Че пак се е събрала с Елиот ли?

– Да.

– Възможно е, но всеки път, когато се срещнем, говори единствено

за теб... бих добавил, само ласкави неща, макар и да подразбрах, че когато е с Елиот, запява друга песен.

– В такъв случай защо смяташ, че те сваля? – поинтересува се вторият младеж.

Том премести празната купичка и насочи вниманието си към двете варени яйца пред себе си. Счупи черупката на едното, взря се в жълтъка и продължи:

– Ако се знае, че си единствено дете и баща ти е милионер, повечето жени те възприемат в съвсем различна светлина. Никога не мога да бъда сигурен какво ги вълнува: дали аз или парите ми. Бъди признателен, че нямаш такъв проблем.

– Сам ще усетиш кога някое момиче е за теб – увери го приятелят му.

– Дали? И аз не знам. Ти си сред малцината, които никога не са се вълнували от богатството ми, и може би си единственият, който винаги настоява да си плаща сам сметките. Ще се изненадаш колко хора си въобразяват, че ще им плащам само защото ми е по джоба. Презирам сметкаджиите, което ще рече, че приятелският ми кръг е съвсем малък.

– И моята нова приятелка е много малка – вметна Нат с надеждата да разсее мрачното настроение на Том. – Сигурен съм, че ще я харесаш.

– Момичето, на което държиш ръката ли?

– Да, казва се Су Лин, висока е към метър и шейсет и понеже напоследък на мода са тънките жени, тя сигурно е най-ухажваното момиче в студентското градче.

– Су Лин ли? – учуди се приятелят му.

– Познаваш ли я? – попита Нат.

– Не, но татко ми разказа, че е поела новата компютърна лаборатория, създадена от компанията му, а преподавателите вече не си дават труда да я обучават.

– Снощи не ми спомена нищо за компютри – рече Нат.

– Действай бързо, чу ли! Освен другото татко спомена, че Масачузетският технологичен институт и Харвардският университет се опитват да я убедят да напусне Университета на Кънектикът и да се прехвърли при тях. Предупредих те, малкото й телце е увенчано с голям ум.

– Пак станах за смях – сподели Нат, – взех я на подбив дори за английския й, а се оказва, че тя е усвоила нов език, който всички искат да научат. Между другото, заради това ли искаше да се видим? – попита той.

– Не, нямах и понятие, че ще вечеряш с гений.

– Не съм вечерял с никакъв гений – засмя се неговият приятел. – Су е мила, внимателна и красива, смята, че ако ме държи за ръка, ще ме откъсне поне мъничко от безразборния полов живот. – Той замълча. – Щом не си искал да обсъдим сексуалния ми живот, защо ме повика на тази тежка закуска?

Том избута встрани яйцата.

– Исках, преди да се върна в Йейл, да разбера дали смяташ да се кандидатираш за председател на студентския съвет.

Очакваше да чуе обичайния обстрел от „а, без мен“, „това не ме вълнува“, „сбъркал си адреса“, но този път Нат си замълча.

– Снощи го обсъдих със Су Лин – рече той накрая – и както винаги тактично, тя ми обясни, че всъщност искали не толкова аз да стана председател, колкото Елиот да се провали на изборите. Ако не ме лъже паметта, точните й думи бяха, че съм бил по-малкото зло.

– Убеден съм, че е права – рече Том, – но мнението им за теб ще се промени, стига да им дадеш възможност да те опознаят. Откакто се върна в университета, се държиш като темерут.

– Имах да наваксам много – взе да се оправдава другото момче.

– Е, средният ти успех показва, че вече си наваксал, каквото си имал да наваксваш – изтъкна приятелят му, – и щом са те избрали да се кандидатираш за председател на съвета...

– Ако ти, Том, учеше в Университета на Кънектикът, изобщо нямаше да се колебаеш, но докато си в Йейл...

* * *

Флечър се изправи на крака и се обърна към съдебните заседатели – върху лицата на всички до последния сякаш беше изписано: „Деветдесет и девет години строг тъмничен затвор без право на помилване.“ Ако можеше да върне времето назад, щеше да приеме без колебание предложението за тригодишна присъда. Но сега вече имаше право да хвърли заровете само веднъж и да върне живота на госпожа Кърстен. Докосна я по рамото и се извърна да види насърчителната усмивка на Ани, която бе настояла той да поеме защитата на жената. Усмивката на Флечър изчезна в мига, когато той видя кой седи два реда зад жена му. Професор Ейбрахамс го удостои с кимване. Ако не друго, то поне Джими щеше да разбере какво трябва да направиш, за да изтръгнеш от Омир едно нищо и никакво кимване.

– Госпожи и господа съдебни заседатели – подхвана с леко треперещ глас младежът, – чуhte убедителната пледоария на главния

прокурор, който изля върху клиентката ми доста отрова – може би е време да покажем към кого е трябвало да бъде насочена тази отрова. Но нека първо поговоря за вас. Журналистите дълго обсъждаха, че не съм възразил срещу включването в съдебния състав на бели съдебни заседатели, които днес наброяват цели десет души. Те отидоха още по-далеч и подметнаха, че ако съм настоял съдебните заседатели да бъдат само чернокожи и сред тях да преобладават жените, госпожа Кърстен е щяла да напусне съдебната зала с оправдателна присъда. Аз обаче не исках това. Избрах всекиго от вас по различна причина. – Съдебните заседатели го изгледаха учудено. – Дори главният прокурор не разбра защо съм одобрил някои от вас – допълни Флечър и се извърна към господин Стамп. – Благодарих и на късмета си, понеже никой от многобройния му екип така и не проумя защо съм избрал тъкмо вас. Какво е общото между всички вас?

Главният прокурор бе не по-малко озадачен от съдебните заседатели. Флечър се обърна рязко и посочи госпожа Кърстен.

– Подобно на обвиняемата, всички вие сте били женени повече от девет години. – Младежът пак насочи вниманието си към съдебните заседатели. – Сред вас няма ергени и моми, които никога не са вкутали от брачния живот и не знаят какво става между двама души в техния дом.

Флечър забеляза, че една жена на втория ред трепва. Спомни си как Ейбрахамс им е обяснявал, че има голяма вероятност някой от дванайсетимата съдебни заседатели да е изживял същото, както обвиняемия. Младежът току-що бе разбрал кой.

– Има ли сред вас такива, които изтръпват при мисълта, че съпругът им ще се прибере посред нощ и ще посегне да ги бие? От девет години госпожа Кърстен го е изживявала шест от всеки седем вечери. Погледнете тази крехка беззащитна жена и се запитайте възможно ли е да се защити от мъж с ръст метър и осемдесет и пет и тегло сто и трийсет килограма. – Той насочи вниманието си към съдебната заседателка, която бе потреперила. – Кои от вас се прибират вечер, вцепенени от мисълта, че съпругът им ще грабне дъската за рязане на хляб, рендето и дори ножа, но не за да приготви нещо за ядене, а за да обезобрази в спалнята жена си? И с какво е могла да се защити госпожа Кърстен? Тя е висока само метър и шейсет и тежи петдесетина килограма! С възглавница? С пешкир? С мухоловка? – Известно време Флечър мълча. – Това изобщо не ви е хрумвало, нали? – допълни той и се извърна към останалите съдебни заседатели. – Защо? Защото съпругите и съпрузите

ви не са изверги. Госпожи и господа, как ще разберете какво е търпяла тази жена ден подир ден? Но този негодник, нейният мъж, явно не се е задоволил с такова падение: той се прибира една вечер, качва се горе в спалнята, издърпва за косата жена си от леглото, смъква я долу в кухнята – вече му е втръснало да я насинва от бой. – Флечър тръгна към своята клиентка. – За да достигне висотите на забавлението, му трябва нова тръпка. И какво вижда Анита Кърстен веднага след като мъжът ѝ я довлачва в кухнята? Колелото на котлона е нажежено до червено и вече чак своята жертва. – Той пак се извърна с лице към съдебните заседатели. – Представяте ли си какво ѝ е минало през ума, когато е видяла огнения кръг? Мъжът ѝ грабва ръката ѝ, все едно е парче месо, долепя я до нажежения котлон и я държи цели петнайсет секунди. – Той хвана дланта на клиентката си, върху която още личеше белегът, и след като я вдигна така, че съдебните заседатели да я виждат, си погледна часовника и започна да брои до петнайсет, сетне допълни: – А после е припаднала. Някой от вас представя ли си такъв ужас, камо ли да го е изживявал някога? Защо тогава главният прокурор настоява за присъда от деветдесет и девет години строг тъмничен затвор? Защото, видите ли, убийството било предумишлено. Със сигурност не било извършено в момент на афект, когато жената е изпаднала в ярост и се е опитала да защити живота си. – Младежът се извърна към господин Стамп и заяви: – Разбира се, че е било предумишлено, разбира се, че тя е съзнавала какво прави. Ако вие бяхте висок метър и шейсет и ви нападнеша бабаит с ръст метър и осемдесет и пет, щяхте ли да разчитате на нож, на пистолет, на тъп предмет, който нападателят веднага е щял да изтръгне от ръцете ви и да насочи към вас?

– Флечър се извърна и тръгна към съдебните заседатели: – Кой от вас би постъпил толкова неразумно? Кой от вас, ако е преживял същото като моята клиентка, е нямало да прибегне до предумишлено убийство? Спомнете си тази клетница следващия път, когато се скарате със съпруга или съпругата си. След като сте разменили няколко гневни думи, ще тръгнете ли да включвате котлона и да го нажежавате до двеста и двадесет градуса колкото да докажете, че сте прави?

– Той изгледа един по един седмината мъже сред съдебните заседатели. – Заслужава ли този тип вашето съчувствие? Ако тази жена наистина е виновна в убийство, кой от вас е нямало да го извърши, ако е имал лошия късмет да се омъжи за Алекс Кърстен? – Този път Флечър насочи вниманието си към петте жени и продължи: – Чувам ви как възразявате: „Да, но аз не съм го направила. Омъжила съм се за добър,

свестен човек.“ Сега вече всички сме единоплушни какво е престъплението на госпожа Кърстен: тя се е омъжила за злодей. – Младежът се облегна на перилата пред местата на съдебните заседатели. – Извинете за младежката ми разпаленост, но наистина съм много разгневен. Нагърбих се със защитата, защото се опасявах, че госпожа Кърстен няма да получи справедливост, и понеже съм млад, се надявах, че дванайсет почтени непредубедени граждани ще видят каквото съм видял и аз и няма да осъдят тази жена на доживотен затвор. Накрая ще повторя онова, което моята клиентка ми каза днес сутринта, докато бяхме сами в килията ѝ. „Макар и да съм само на двацет и пет години, господин Давънпорт, предпочитам да гния до края на живота си в затвора, вместо да прекарам и една-едничка нощ под един покрив с онзи изверг.“ Слава Богу, довечера не ѝ се налага да се връща при него. Като съдебни заседатели е във вашата власт да изпратите довечера тази жена при децата ѝ, които я обичат много, с надеждата, че могат да започнат живота си начисто, защото дванайсет почтени души различават доброто от злото. – Флечър сниши глас и каза почти през шепот: – Когато довечера се приберете при съпругите и съпрузите си, кажете им какво сте направили днес в името на справедливостта: убеден съм, че ако обявите клиентката ми за невинна, съпругите и съпрузите ви няма да включат котлона и да го нажежат до двеста и двацет градуса само защото не са съгласни с вас. Госпожа Кърстен вече е излежала деветгодишна присъда. Наистина ли смятате, че заслужава още деветдесет години затвор?

Флечър си седна на мястото, но не се извърна назад към Ани от страх да не би Карл Ейбрахамс да забележи, че едвам съдържа избилите в очите му сълзи.

19.

– Здравсти, казвам се Нат Картрайт.

– Бре! Да не си онзи капитан Картрайт?

– Да, героят, избил сума ти вьетнамци с голи ръце само защото е забравил да си вземе кламерите.

– Виж ти! – възкликна Су Лин, уж изпаднала в див възторг. – Значи не си онзи, който, макар и да е нямал разрешително за пилот, е прелетял с хеликоптера над гъмжащата от противници джунгла?

– А после е избил толкова много врагове, че са се отказали да ги броят, като междувременно е спасил и цял взвод, попаднал в засада.

– А сънародниците взели, че му повярвали, и когато той се прибрал в родината, го удостоили с орден, броили му цяла камара пари и му предложили сто девствени весталки.

– Дават ми на месец някакви си мижави четиристотин долара, а колкото до девствените весталки, никога през живота си не съм срещал такива.

– Е, сега вече срещна – усмихна се Су Лин.

– Предай ѝ, ако обичаш, че ме включиха в отбора, който на лекоатлетическия турнир ще се състезава с Бостънския университет.

– Не се и съмнявам, че очакваш тя да стои заедно с другите прехласнати поклонници под дъжда и да гледа как крета на опашката.

– Не, истината е, че някой трябва да ми почисти анцуга, а ми споме-наха, че майка ѝ държала ателие за химическо чистене. – Момичето се запревива от смях. – Разбира се, че искам да дойдеш в Бостън – рече Нат и я притисна до себе си.

– Вече съм си запазила място в автобуса на агитката.

– Ние с Том заминаваме предната вечер с кола, защо не дойдеш с нас?

– А къде ще спя?

– Една от многобройните му лели има къща в Бостън и е предложила да ни приюти всички за през нощта. – Су Лин се поколеба. – Доколкото подразбрах, имала девет спални и дори обособено крило, но ако и това не е достатъчно, бих могъл да преспя в багажника на колата.

Су Лин не отговори, защото точно тогава при тях дойде Марио – носеше им две чаши капучино.

– Страхотен приятел си, Марио – подхвана момичето, – благодаря ти, че си ми запазил обичайната маса – допълни то.

– Тук ли водиш всичките си мъже?

– Не, всеки път сменям заведението, така никой няма да разбере, че се славя като девственица весталка.

– Точно както никой не е разбрал, че се славиш и като пръв спец по компютрите.

Су Лин поруменя.

– Това пък откъде го научи?

– Как така откъде? Имам чувството, че в студентското градче знаят всички освен аз. Всъщност ми каза най-добрият ми приятел, следва в Йейлския университет.

– Канех се да ти кажа, но ти все не задаваш подходящите въпроси.

– Можеш да ми казваш и неща, за които не съм те питал, Су Лин.

– В такъв случай нека аз да те попитам дали случайно не знаеш, че и Харвардският университет, и Масачузетският технологичен институт ме канят да уча при тях информатика.

– Да, знам, не знам обаче какво си отговорила.

– Я ми кажи, капитане, може ли първо да те питам нещо? – рече момичето.

– Пак се опитваш да смениш темата, Су Лин.

– Да, опитвам се, Нат, понеже, за да ти отговоря, първо трябва да чуя твоя отговор.

– Е, хайде, от мен да мине, питай тогава!

Су Лин понаведе глава – правеше го винаги когато е притеснена.

– Как е възможно двама души, които са тъй различни, накрая да се харесат толкова много?

– Накрая да се влюбят – поправи я Нат. – Според мен искаш да кажеш това. Ако знаех, цветенце, отговора на този въпрос, щях да стана преподавател по философия, вместо да треперя какво ще ми пишат на изпитите.

– Ние в моята родина – рече Су Лин – говорим за любов само когато сме познавали някого дълги години.

– Ами тогава ти обещавам да не говоря дълги години за това – но при едно условие.

– Какво?

– В петък да дойдеш с нас в Бостън.

– Добре, но ако ми дадете телефонния номер на лелята на Том.

– Разбира се, че ще ти го дадем. За какво ти е?

– Мама ще иска да разговаря с нея.

Момичето вдигна десния си крак, пъкна го под масата и стъпи върху левия крак на Нат.

– Сега вече съм сигурен, че в твоята родина това има някакво по-особено значение.

– Да, така е. Означава, че искам да се разхождам с теб, но не сред тълпата.

Нат сложи десния си крак върху левия на Су Лин.

– А това какво означава?

– Че ще изпълниш молбата ми. – Тя се подвоуми. – Но аз не биваше да го правя първа, току-виж ме помислили за лека жена. – Нат веднага дръпна крака си и пак го сложи върху нейния. – Е, това вече е друго – усмихна се момичето.

– А какво става, след като сме се разходили, но не сред тълпата?

- Трябва да чакаш покана да пиеш чай със семейството ми.
- И колко ще чакам?
- Обикновено година. Така поне е прието.
- Не можем ли да поускорим нещата? – предложи Нат. – Какво ще кажеш за другата седмица?
- Добре тогава, ще получиш покана за неделя следобед. По традиция именно неделя е денят, когато един мъж се храни за пръв път с някоя жена под зорките погледи на семейството.
- Да де, но ние вече сме се хранили много пъти заедно.
- Знам, знам, ето защо трябва да дойдеш на чай, докато майка ми не е научила, иначе ще се откаже от мен и ще ме лиши от наследство.
- В такъв случай няма да пия никакъв чай – отсече Нат.
- Защо?
- Просто ще застана пред вас и ще те отвлека, когато майка ти те изхвърли – хем няма да ми се налага да чакам цели две години. – Нат сложи и двата си крака върху нейните, но тя веднага ги дръпна. – Какво обърках пак?
- Двата крака означават нещо съвсем различно.
- Какво? – попита младежът.
- Няма да ти кажа, но щом успя да разбереш какво означава в превод името ми, значи си достатъчно умен да схванеш значението и на двата крака и никога вече да не ги слагаш върху моите, освен ако...

* * *

В петък следобед Том откара Нат и Су Лин у леля си – госпожица Ръсел, която живееше в зелените предградия на Бостън. Тя очевидно беше говорила с майката на момичето, защото го настани в спалнята на централната стълбищна площадка, точно до своята, и прати Нат и Том чак в източното крило.

На другия ден след закуска Су Лин излезе – имаше уговорена среща с преподавателя по статистика в Харвардския университет, а Нат и Том се разходиха бавно по пътя, откъдето щяха да минат участниците в бягането на пресечен терен, нещо, което Нат правеше винаги когато му предстоеше да тича в непозната местност. Огледа всички утъпкани пътеки, а излезеше ли при ручей, порта или внезапно изникнала падинка, ги прекосяваше по няколко пъти на бегот.

Докато се връщаха по моравата, Том го попита какво ще прави, ако Су Лин се прехвърли в Харвардския университет.

- И аз ще се преместя и ще запиша икономика.

– Толкова ли силни са чувствата ти към нея?

– Да и не мога да рискувам някой друг да сложи и двата си крака върху нейните.

– Какви ги дрънкаш?

– Ще ти обясня друг път – обеща младежът и спря при един поток. – Къде според теб ще го прекосят участниците в състезанието?

– Нямам представа – призна си приятелят му, – но ми се струва доста широк, надали ще го прескачат.

– Така си е, сигурно стъпват по плоските големи камъни в средата.

– Как постъпваш, ако не си сигурен? – поинтересува се Том.

– Следвам по петите някого от противниковия отбор, защото те ще прекосят по инерция ручея на най-удобното място.

– Още сме в началото на сезона, на кое място се надяваш да завършиш?

– Ще бъда доволен, ако вляза в класирането.

– Нещо не разбирам! Не влизат ли всички в него?

– А, не. Във всеки отбор има по осмина бегачи, но само шестима участват в крайното класиране. Ако завърша на дванайсето или на по-предно място, ще включат и мен. След края на бягането събират времето на първите шестима във всеки отбор, печели онзи, чието време е по-малко. И така, седмият и осмият ще участват в класирането само ако преварят по време някой от първите шестима в другия отбор. Разбра ли?

– Май да – рече Том и си погледна часовника. – Я да се прибирам, обещах на леля Абигейл да обядвам с нея. Ти ще дойдеш ли?

– Не, ще отида при другите от отбора, ще хапнем по един банан и по листо маруля и ще изпием чаша вода. Нали ще вземеш Су Лин? Постарай се да дойде навреме, за да не изпусне старта.

– Едва ли ще се наложи да ѝ напомням – каза Том. Когато влезе в къщата, завари леля си и Су Лин да ядат задушени скариди и да си бърбрят оживено. Забеляза, че още Щом го е видяла, леля му е побързала да смени темата.

– Сядай да хапнеш, ако искаш да се върнеш навреме за старта – подкани тя.

След две порции задушени скариди Том поведе Су Лин към мястото, където щеше да се състои надбягването. Обясни ѝ, че Нат е казал да застанат по средата на трасето, така че да виждат поне на километър и половина състезателите и да успеят да се върнат за финала.

– Знаеш ли правилата? – попита накрая момчето.

– Да, Нат ми ги обясни – доста засукана система, в сравнение с

която сметалото изглежда съвсем съвременно. Искаш ли да ти обясня?

– Да, няма да бъде зле.

Излязоха на мястото, което Нат им беше избрал. Не се наложи да чакат дълго, докато първият състезател се появи на билото на хълма. Двамата загледаха как капитанът на бостънския отбор се стрелва натаък към финала, покрай тях се изнизаха още десет бегачи, накрая изникна и Нат. Махна им и затича по нанадолнището.

– Ще се нареди последен от участниците, които ще бъдат включени в класирането – отбеляза Су Лин, когато те се отправиха по прекия път към финала.

– Обзалагам се, че след като те види, ще дръпне две-три места напред – подсмихна се момчето.

– Стига си ме ласкал, де – отвърна Су Лин.

– Ще приемеш ли предложението на Харвардския университет? – попита тихо Том.

– Вече го приех, но при едно условие.

Младежът си замълча. Су Лин не му спомена какво е това условие и той реши да не подпитва.

Изминаха почти на бегом последните двеста-двеста и петдесет метра и стигнаха при финала точно когато капитанът на бостънци вдигна ръце и го прекоси победоносно. Том се оказа прав: Нат финишира девети и бе четвъртият от своя отбор, включен в класирането. И двамата се завтекоха да го поздравят, сякаш именно той е победил. Нат се просна изтощен на земята – беше много разочарован, че не се е представил по-добре, когато научи, че Бостънският университет е бил с трийсет и една на двацет и четири точки.

Вечеряха заедно с леля Абигейл и поеха към Сторс – чакаше ги дълъг път. Нат отпусна глава върху скута на Су Лин и не след дълго заспа.

– Направо не знам какво ще каже майка ми след първата ни нощ заедно – прошепна тя на Том, който караше в нощта.

– Ако искаш съвсем да й изкараш ангелите, й кажи, че сме били трима.

* * *

– Мама те хареса много – сподели Су Лин ден по-късно, в неделя следобед, когато двамата отидоха на чай у майка й и после тръгнаха бавно към южния край на студентското градче.

– Прекрасна жена! – възкликна Нат. – Умее да готви, върти цялата къщна работа и освен това е преуспяла предприемачка.

– Не забравяй, че в родината й всички са я отбягвали като прокажена, задето е родила дете от чужденец, а когато е дошла тук, са я посрещнали на нож – затова и ме е възпитала толкова строго. Като повечето деца на имигранти, и аз не съм по-умна от майка си, тя обаче жертва всичко, само и само да ми даде най-доброто образование, и така ми е предоставила шанс, с какъвто никога не е разполагала. Сега сигурно разбираш защо се опитвам да се съобразявам с волята й.

– Да, разбирам те напълно – потвърди Нат. – Запознах се с твоята майка, сега ми се ще и ти да се запознаеш с моята, защото и аз се гордея не по-малко с нея.

Су Лин прихна.

– Защо се смееш, цветенце? – попита младежът.

– В моята родина, ако мъжът се запознае с майката на жената, значи признава връзката им, а ако после реши да я запознае със своята майка, това вече е равнозначно на годеж. Ако после обаче не се ожени за момичето, то си умира стара мома. Въпреки това ще рискувам, защото вчера, докато ти тичаше, Том ми поиска ръката.

Нат се наведе и я целуна по устните, после сложи внимателно и двата си крака върху нейните. Су Лин се усмихна.

– И аз те обичам – рече му.

20.

– Имаш ли някакви предположения? – попита Джими.

– Не, никакви – призна Флечър и погледна крадешком към мястото на главния прокурор, но никой от екипа му не изглеждаше прекалено самоуверен или притеснен.

– Винаги можеш да попиташ професор Ейбрахамс какво мисли – отбеляза Ани.

– Ама той още ли е тук?

– Току-що го видях да снове напред-назад из коридора.

Флечър стана от масата, бутна дървената преграда, отделяща местата за зрителите, и излезе забързано от съдебната зала в просторния мраморен коридор. Погледна в едната, после и в другата посока, ала съгледа професора чак когато навалицата при стълбището за ротондата се раздели – в ъгъла беше седнал изискан на вид мъж, който си записваше нещо в тефтера. Покрай него, без изобщо да го забелязват, минаваха припрени служители на съда и хора, дошли за делата. Флечър отиде

притеснен при стареца и загледа как той продължава да пише нещо. Не искаше да го прекъсва, затова изчака професорът да вдигне поглед.

– А, Давънпорт! – възкликна Ейбрахамс и потупа пейката до себе си. – Сядай, де. Както гледам, искаш да ме питаш нещо. Казвай, дано успея да ти помогна.

Младежът седна до него.

– Исках само да попитам защо според вас съдебните заседатели се бавят толкова. Как да го тълкувам?

Професорът си погледна часовника.

– Малко над пет часа – отбеляза той. – Не, лично аз смятам, че не са се забавили много, все пак обсъждат престъпление, за което по закон се предвижда смъртно наказание. Съдебните заседатели обичат да показват, че са взели присърце процеса, освен ако, разбира се, случаят не е съвсем прост и ясен, а нашият не е такъв.

– А каква според вас ще бъде присъдата? – попита разтревожен Флечър.

– Човек никога не може да предвиди какво ще решат съдебните заседатели, Давънпорт: дванайсет подбрани наслуки души, които нямат почти нищо общо помежду си, макар че, мен ако питаш, с едно-две изключения ми се видяха свестни. Е, какъв е следващият ти въпрос?

– Не знам, господин професоре, какъв е следващият ми въпрос.

– Какво ще правиш, ако присъдата не е в твоя полза. – Ейбрахамс помълча-помълча и допълни: – Винаги трябва да си готов за такъв развой на събитията. – Флечър кимна. – Отговорът? Веднага искаш от съдията преразглеждане на присъдата. – Професорът откъсна един от жълтите листове в тефтера и го подаде на своя ученик. – Дано не ти се стори самонадеяно, но съм нахвърлял простичък отговор за всички възможни случаи.

– Включително за присъда, според която клиентката ми е виновна? – възкликна младежът.

– Излишно е да възприемаш толкова черногледо нещата, поне засега. Нека първо се спрем на възможността съдебните заседатели да не достигнат до решение. В средата на втория ред забелязах съдебен заседател, който не погледна нито веднъж обвиняемата, докато тя даваше показания. Но ми направи впечатление, че и ти си видял жената в края на първия ред: сведе очи, когато ти вдигна изгорената дясна ръка на госпожа Кърстен.

– Какво да правя, ако съдът не вземе решение?

– Нищо няма да правиш. Макар и да не е най-блестящият ум в

юриспруденцията, съдията в апелативния съд е голям педант, освен това е честен човек и ще поиска от съдебните заседатели да одобрят присъдата с квалифицирано мнозинство.

– Което в нашия щат е десет на два гласа.

– Както и в още четирийсет и три други щата – напомни професорът.

– Но ако те пак не постигнат единодушие и не одобрят присъдата с квалифицирано мнозинство?

– Съдията няма да има друг избор, освен да разпусне съдебните заседатели и да се поинтересува дали главният прокурор ще поиска преразглеждане на делото. Още преди да си попитал, ще ти кажа, че не мога да предвия как ще постъпи господин Стамб в този случай.

– Както гледам, сте си записали доста неща – отбеляза младежът и се взря в редовете, запълнени с четливия почерк на професора.

– Да, през следващия семестър смятам да включа случая в лекцията за разликата между предумишлено и непредумишлено убийство. За третокурсниците е, значи няма да се затрудниш.

– Дали не трябваше да приема предложението на главния прокурор да се споразумеем за три години затвор?

– Подозирам, че в близко бъдеще ще разберем отговора на този въпрос.

– Много ли грешки направих? – полюбопитства Флечър.

– Е, имаше грешчици – отвърна Ейбрахамс и разлисти бележника.

– Коя беше най-голямата?

– По мое мнение това, че не призова за свидетел лекар, който да опише най-подробно – нещо, което докторите си умират да правят – на какво се дължат синините и отоците по ръцете и краката на госпожа Кърстен. Съдебните заседатели обожават лекарите. Смятат ги за почтени хора, каквито те обикновено са. Но ако задаваш умело въпросите, и те като всички нас са склонни да преувеличават.

Флечър се почувства гузен, задето не се е възползвал от такова очевидно предимство, и съжали, че не се е вслушал в съвета на Ани и не е отишъл по-рано при професора.

– Но ти не се притеснявай, ще се наложи обвинението да преодолее още едно-две препятствия – съдията със сигурност ще приеме молбата ни за спиране на съдебното решение.

– Молбата ни ли? – възкликна младежът.

– Точно така, молбата ни – отвърна тихо професорът. – От доста години не съм се явявал пред съд и сигурно съм поизлязъл от форма, но

все пак се надявам да ми разрешиш да ти помагам с този случай.

– Да бъдете мой юридически съветник ли? – не повярва Флечър.

– Да, Давънпорт – потвърди Ейбрахамс, – защото наистина ме убеди в едно: клиентката ти не бива да гние до гроб по затворите.

– Съдебното заседание започва – провикна се някой и гласът му проехтя в коридора.

– Успех, Давънпорт! – допълни професорът. – Още не сме чули решението, но знай, че за второкурсник се справи блестящо.

* * *

Вече приближаваха Кромуел и Нат усети, че Су Лин е все по-притеснена.

– Сигурен ли си, че майка ти ще одобри как съм се облякла? – попита тя и придърпа полата си.

Нат се извърна и погледна възхитен строгото жълто костюмче на младата жена, което само подчертаваше красивото ѝ тяло.

– Ще одобри, ще одобри, къде ще ходи, а баща ми направо ще се прехласне по теб.

Су Лин го стисна по бедрото.

– А как ще се почувства, щом разбере, че съм корейка?

– Ще му напомня, че баща ти е ирландец – отвърна той. – При всички положения цял живот е работил с цифри, няма да му трябва много време, за да разбере колко си ни умна.

– Още можем да се върнем – простена Су Лин. – Хайде да отложим за другата неделя.

– Късно е – възрази младежът. – Пък и не ти ли е хрумвало, че и майка ми и баща ми се притесняват много? Постоянно им повтарям, че съм влюбен до уши в теб.

– Да де, но моята майка направо те боготвори.

– И моята ще боготвори теб.

Момичето мълча, докато Нат не обясни, че приближават предградията на Кромуел.

– Не знам какво да им кажа.

– Престани, Су Лин, няма да се явяваш на изпит.

– Как така няма да се явявам! Това си е точно изпит.

– Ето го и родния ми град! – вметна младежът и след като подкара по главната улица, се опита да се поуспокои. – Като малък си въобразявах, че това е огромен метрополис. Но да ти призная, мислех и Хартфорд за столица на света.

– Кога ще пристигнем? – попита младата жена. Той погледна през прозореца.

– След десетина минути. Но не очаквай палат, живеем в малка къща.

– А ние с майка ми живеем над химическото чистене – напомни Су Лин.

– Точно като Хари Труман – засмя се Нат.

– А виж той колко се издигна – отвърна момичето. Завиха по авеню Сидър.

– Нашата къща е третата вдясно.

– Не можем ли да пообиколим няколко пъти квартала? – примоли се Су Лин. – Нека помисля какво да кажа.

– А, не, никакви обиколки – отсече Нат. – Спомни си как се е държал на първата ви среща преподавателят по статистика в Харвардския университет.

– Да де, но аз не се омъжвам за сина му.

– Не се и съмнявам, че е щял да се съгласи, само и само да те привлече в екипа си.

Младата жена се засмя за пръв път от цял час точно когато Нат спря пред къщата. Той заобиколи забързано автомобила и отвори вратата на Су Лин. Тя слезе и си изтърва обувката в канавката.

– Ох, колко съм непохватна! – заповтаря, докато я обуваше. Нат се засмя и я прегърна.

– Недей, де – възропта момичето. – Ами ако ни види майка ти?

– Дано ни види – отвърна той.

Усмехнат, я хвана за ръката и я поведе по късата алея.

Вратата се отвори много преди да са стигнали пред нея, Сюзан се завтече да ги посрещне. Веднага прегърна Су Лин и възкликна.

– Нат не е преувеличавал. Наистина си много красива!

* * *

Флечър се отправи бавно към съдебната зала, изненадан, че професорът е тръгнал с него. При летящата врата младият адвокат реши, че наставникът му пак ще седне два-три реда зад Ани и Джими, той обаче продължи към предната част на съдебната зала и седна до него. Ани и Джими едвам прикриха изненадата си. Съдебният пристав оповести:

– Всички да станат, влиза съдия Абърнати.

Той зае мястото си, кимна на главния прокурор и после насочи вниманието си към защитника на подсъдимата: за втори път по време на

процеса върху лицето му се изписа учудване.

– Виждам, че вече имате помощник, господин Давънпорт. Да впишем ли името в протокола?

Флечър се извърна към професора, който се изправи и заяви:

– Бих желал да го направите, господин съдия.

– Името? – попита Абърнати, сякаш не го е чувал никога през живота си.

– Карл Ейбрахамс, господин съдия.

– Отговаряте ли на изискванията, за да се явите пред съда? – попита тържествено съдията.

– Смятам, че отговарям – потвърди Ейбрахамс. – През 1937 година съм приет за член на адвокатската колегия в щат Кънектикът, макар и да не съм имал честта да се явя пред вас, господин съдия.

– Благодаря ви, господин Ейбрахамс. Стига главният прокурор да не възразява, ще впиша името ви като юридически съветник на господин Давънпорт.

Главният прокурор се изправи, кимна едва доловимо на професора и заяви:

– За мен е чест да бъда в една съдебна зала с консултанта на господин Давънпорт.

– В такъв случай да не губим време и да призовем съдебните заседатели – рече съдията.

Флечър се взря в лицата на седмината мъже и петте жени, заели отново местата си. Професорът му беше казал, че ако някой съдебен заседател погледне в лицето неговата клиентка, това означава, че присъдата ще бъде оправдателна. На младежа му се стори, че двама-трима се извърщат към госпожа Кърстен, но не беше сигурен.

– Стигнахте ли до решение по случая? – попита съдията.

– Не, не успяхме – отговори представителят на съдебните заседатели.

Флечър усети, че дланите му са плувнали в пот дори повече отколкото първия път, когато той се е обърнал към съдебните заседатели. Съдията попита още веднъж:

– Не успяхте ли да вземете решение с квалифицирано мнозинство?

– Не, не успяхме, господин съдия – натърти другият мъж.

– Как смятате, ако разполагате с още време, ще вземете ли единодушно решение?

– Едва ли, господин съдия. През последните три часа се разделихме в мнението си.

– Нямам друг избор, освен да обявя, че заседателите не са стигнали до единодушно решение, и да разпусна съдебния състав. Благодаря ви за участието в процеса.

Обърна се към главния прокурор, но точно тогава се изправи господин Ейбрахамс.

– Дали мога да поискам напътствията ви и да помоля за едно дребно уточнение?

Съдията го погледна озадачен, главният прокурор също се изненада.

– Изгарям от нетърпение да чуя въпроса ви, господин Ейбрахамс.

– Разрешете първо да ви попитам, господин съдия. Прав ли съм да смятам, че ако бъде насрочено повторно гледане на делото, имената на защитниците трябва да се оповестят най-късно до две седмици?

– Такъв е редът, господин Ейбрахамс.

– В такъв случай вероятно ще улесня съда, ако още сега заявя, че при повторно гледане на делото ние с господин Давънпорт отново ще защитаваме обвиняемата.

– Признателен съм ви за дребното уточнение – рече съдията – беше се отърсил от стъписването. – А сега, господин Стамп – обърна се той към главният прокурор, – нека ви попитам дали обвинението смята да възбуди ново дело по случая.

Всички се извърнаха към петимата от екипа на прокурора, които бяха събрали глави и водеха оживен разговор. Абърнати дори не опита да ги прекъсва и подканя. След малко господин Стамп стана на крака.

– Не смятаме, господин съдия, че е в интерес на щата да възбуждаме ново дело.

В съдебната зала се чуха ръкопляскания, а професорът откъсна един от жълтите листове в бележника и го побутна към ученика си. Флечър го погледна, стана и прочете дума по дума написаното.

– При тези обстоятелства, господин съдия, настоявам клиентката ми да бъде пусната незабавно на свобода. – Погледна следващото изречение на професора и прочете и него: – Разрешете да благодаря на господин Стамп и на екипа му за професионализма и съпричастността.

Съдията кимна, а господин Стамп се изправи още веднъж.

– Разрешете и аз да поздравя адвоката и неговия консултант. Те се явяват за пръв път в съдебната зала. Пожелавам на господин Давънпорт успех в неговата, убеден съм, многообещаваща кариера.

Флечър озари Ани с усмивка, а професор Ейбрахамс отново стана от мястото си.

– Възразявам, господин съдия. – Всички се вторачиха в професора. – Лично аз не съм чак толкова убеден в това – допълни той. – Смятам, че има да се свърши много работа, докато това обещание се изпълни.

– Съгласен съм – рече съдия Абърнати.

* * *

– Когато навърших девет години, благодарение на майка си вече знаех два езика и бях готова да се вляя в образователната система на Сторс.

– И аз съм започнала там – отбеляза Сюзан.

– Но съвсем малка установих, че ми е по-приятно да боравя с цифри, отколкото с думи. – Майкъл Картрайт кимна с разбиране. – Извадих голям късмет, хобито на учителя ми по математика беше статистиката, той беше запален и по компютрите и смяташе, че в бъдеще те ще играят голяма роля.

– И ние, застрахователите, разчитаме все повече на тях – вметна Майкъл и се зае да пълни лулата си.

– Колко голям е компютърът на застрахователното ви дружество, господин Картрайт? – поинтересува се Су Лин.

– Горедолу колкото тази стая.

– Следващото поколение студенти ще работят с компютри колкото плота на банките в аудиториите, по-следващото пък ще ги държат в дланта си.

– Нима наистина смяташ, че е възможно? – изуми се Сюзан.

– Техниката се развива с шеметна скорост, търсенето ще расте все повече и затова и цената ще пада. Стане ли това, компютрите ще се превърнат в онова, което телефонът и телевизорът са били през петдесетте и шейсетте години, ще ги притежават все повече хора.

– Но някои компютри ще си останат обемисти, нали? – попита Майкъл. – Така де, застрахователното ни дружество има четирийсет хиляди клиенти.

– Не е задължително – отвърна младата жена. – Компютърът, пратил първия човек на Луната, е бил по-голям от вашата къща, но ние ще доживеем да видим как на Марс каца космическа сонда, направлявана от компютър с размерите на тази маса.

– С размерите на масата ли? – повтори Сюзан и се опита да си го представи.

– Силиконовата долина в Калифорния се е превърнала в люпилня

на нови технологии. „Ай Би Ем“ и „Хюлет Пакард“ вече се убеждават, че и последните модели остаряват за няколко месеца, които вероятно ще станат седмици, когато и японците се впуснат в надпреварата.

– А как фирми като моята ще издържат на такова лудешко темпо? – притесни се Майкъл.

– Просто ще сменят компютрите толкова често, както и автомобилите, и в обозримо бъдеще ще можете да носите в малкото си джобче най-подробни сведения за всички свои клиенти.

– Повтарям, в момента имаме четирийсет хиляди клиенти – натърти мъжът.

– И двеста хиляди да имате, господин Картрайт, няма страшно – работа ще ви върши и компютърче колкото дланта ви.

– Помислете само за последиците! – възкликна Сюзан.

– Те са много вълнуващи, госпожо Картрайт – изтъкна Су Лин. За мълча и се изчерви. – Извинявайте, поувлякох се с дърдоренето.

– Няма такова нещо! – рече другата жена. – Наистина е много интересно, макар да се надявах да те поразпитам за Корея, държава, в която винаги съм мечтала да отида. Дано въпросът не ти се стори нелеп, но на кого приличате повече – на китайците или на японците?

– Не приличаме нито на едните, нито на другите – обясни Су Лин. – Различаваме се от тях точно както руснаците от италианците. Първоначално корейците са били племенен народ, появил се още през II век.

* * *

– Само като си помисля! А аз ги предупредих, че си ни притеснителна – рече Нат вечерта, докато си легаше до нея.

– Извинявай – отвърна Су Лин. – Престъпник златното правило на майка ми.

– И какво гласи то?

– Когато се срещат двама души, разговорът трябва да бъде поделен поравно, когато разговарящите са трима, на теб се падат трийсет и три на сто от разговора, ако пък сте четирима, ти се полага една четвърт. А аз дрънках близо деветдесет на сто от времето. – Тя замълча, сетне добави: – Ще си умра от срам! Държах се безобразно, и аз не знам какво ме прихвана. Бях ужасно притеснена. Сигурна съм, сега не искат и да помислят, че ще им ставам снаха.

Нат се засмя.

– Много те харесаха – увери я той. – Баща ми беше очарован от познанията ти за компютрите, майка ми – от корейските обичаи, макар

че ти не ѝ спомена какво става в Корея, ако едно момиче приеме поканата да пие чай с родителите на ухажора си.

– Това не важи за американците първо поколение като мен.

– Ходиш с къса пола и розово червило – каза Нат и взе червилото на Су Лин.

– Не знаех, че си слагаш червило. Това да не ти е поредният навик, останал от Виетнам?

– Да, слагам си, но само при нощни набези. А сега легни по корем.

– Да легна по корем ли?

– Да – отсече твърдо той. – Мислех, че корейките са много покорни. Хайде, обръщай се!

Тя залепи лице до възглавницата.

– Какво още ще заповядате, капитан Картрайт?

– Да си съблечеш нощницата, цветенце.

– Всички ли млади американки са подложени на това още на втората среща?

– Събличай нощницата, де!

– Слушам, капитане! – Тя смъкна бавно през главата бялата копринена нощница и я метна на пода. – Сега какво? – попита. – Ще ме биеш ли?

– Не, това ще стане чак на третата среща. Сега ще те питам нещо.

Нат изписа с червилото върху Мургавата ѝ кожа шест думи, следвани от въпросителна.

– Какво написа, капитан Картрайт?

– Виж сама.

Су Лин стана от леглото и погледна през рамо голямото огледало. След малко върху лицето ѝ грейна усмивка. Младата жена се обърна и видя, че Нат се е проснал възнак на леглото и държи червилото високо над главата си. Отиде бавно при него, грабна червилото, взря се в широките му рамене и написа: „ДА!“

21.

– Ани е бременна.

– Честито! – възкликна Джими. Двамата излязоха от кафенето и забързаха през студентското градче за първата лекция този ден. – В кой месец?

– Във втория, сега е твой ред да ми даваш съвети.

– Какви съвети?

– Забрави ли, имаш повече опит от мен. Баща си на шестмесечна дъщеричка. Като начало ми кажи с какво мога да помогна на Ани през следващите седем месеца.

– Опитай се да я подкрепяш. Не пропускай да ѝ казваш, че изглежда чудесно, дори и да се е издула като плондир и да прилича на слоница. Ако ѝ хрумнат някакви небивалици, не ѝ противоречи, забавлявай се заедно с нея.

– Какви небивалици? – попита Флечър.

– Всяка вечер преди лягане Джоана обичаше да си похапва двоен сладолед с шоколадова глазура. И аз покрай нея излапвах един. Случвало се е и да се буди посред нощ и да иска още.

– Страхотна жертва, няма що! – подсмихна се приятелят му.

– Жертва е, как да не е жертва! След сладоледа държеше да си гребва и по лъжичка рибено масло.

Флечър се засмя.

– Карай нататък! – подкани той тъкмо когато излизаша при сграда „Андерсън“.

– Не след дълго Ани ще започне да ходи на училище за бъдещи майки, преподавателите обикновено препоръчват да го посещават и съпрузите, за да добиели представа през какво изпитание преминават жените им.

– Ще ми бъде забавно, особено ако се наложи да се тъпча с толкова сладолед.

Качиха се по стълбите и минаха през летящата врата.

– На Ани може да ѝ се ядат кромид лук и туршия – предупреди Джими.

– Е, тогава сигурно няма да споделя страстта ѝ.

– Освен това трябва да се подготвите за раждането. Кой Ще помага на Ани?

– Мама попита дали тя не иска да сме повикали госпожица Никъл, някогашната ми бавачка, която вече е в пенсия, но Ани не иска и да чуе. Наумила си е да възпитава и да отглежда детето ни без чужда помощ.

– Виж, Джоана нямаше изобщо да се замисля и щеше да наеме госпожица Никъл – доколкото си спомням, тя е много разбрана и няма нищо против освен да сменя памперси, и да боядиса детската стая.

– Ние нямаме детска стая, засега имаме само стая, която стои празна – поясни Флечър.

– Значи от днес я обявяваме за детска. Ани разчита да я боядисаш,

докато тя обикаля и си подменя гардероба.

– Вече има достатъчно дрехи – възрази другият младеж.

– На никоя жена дрехите не са й достатъчно – напомни Джими, – освен това след месец-два тези дрехи вече няма да й стават, понеже жена ти ще започне да мисли и за потребностите на детето.

– Явно още отсега трябва да си търся работа като келнер или барман – отбеляза Флечър, докато вървяха по коридора.

– Е, няма начин баща ти...

– Нямам намерение цял живот да искам пари от баща си.

– Ако моят баща разполагаше с толкова пари, нямаше да работя и един-единствен ден – отсече Джими.

– На друг ги разправяй тия! – възрази Флечър. – Ще работиш, и още как! Инак Джоана изобщо нямаше да се омъжи за теб.

– Според мен едва ли ще доживеем да те видим като бармана Флечър: след триумфа ти в делото срещу Кърстен всички в адвокатското сдружение ще се надпреварват да ти предлагат работа за през лятото. А и, доколкото познавам малката си сестричка, тя няма да позволи нещо да ти попречи да станеш първенец на курса. – Джими помълча, помълча и добави: – Дали да не поприказвам с мама? Без излишен шум тя помогна много на Джоана. – Той отново замълча. – Но искам нещо в замяна.

– Какво? – попита Флечър.

– Като начало парите на баща ти? – ухили се другият младеж.

Флечър прихна.

– Искаш парите на баща ми в замяна на това да помолиш майка си да помогне на дъщеря си преди раждането на собственото й внуче? Знаеш ли, Джими, мисля, че от теб ще излезе страхотен адвокат по бракоразводни дела.

* * *

– Реших да се кандидатирам за председател на студентския съвет – заяви той по телефона, без дори да се представя.

– Браво на теб! – възкликна Том. – Но какво мисли Су Лин?

– Нямаше да се престава, ако не ми го беше предложила именно тя. Освен това иска да участва в кампанията. Да се занимава с проучванията и всичко, свързано с цифрите и статистиката.

– Значи си решил един от проблемите – отбеляза приятелят му. – Определи ли вече шеф на предизборния щаб?

– Да, веднага след като ти се върна в Йейл, се спрях на едно момче, казва се Джо Стайн. Вече е ръководил две кампании, пък и ще ми

осигури гласовете на евреите – изтъкна Нат.

– Нима в Кънектикът има евреи? – учуди се другото момче.

– Навсякъде в Щатите има евреи, а колкото до нашето студентско градче, те наброяват четиристотин и осемнайсет души и аз държа да получа всичките им гласове до последния.

– И така, какво е мнението ти за бъдещето на Голанските възвишения? – попита Том.

– Дори не ги знам къде се намират – отвърна Нат.

– Не е зле до утре по това време да си научил.

– Какво ли мисли Елиот за тези Голански възвишения?

– Обзалагам се, че според него те трябва да си останат част от Израел и че нито сантиметър от тях не бива да се преотстъпва на палестинците – заяви Том.

– А какво ще каже на палестинците?

– Мен ако питаш, те се броят на пръсти в студентското ви градче и Елиот дори няма да си даде труда да мисли за тях.

– Е, това наистина му е само добре дошло.

– Второто, за което трябва да помислиш, е словото, което ще държиш в началото на изборната кампания. Виж и къде ще стане това – посъветва го Том.

– Мислех да наема зала „Ръсел“.

– Но тя побира едва четиристотин души. Няма ли по-голяма?

– Има, разбира се – потвърди другото момче. – Лулата е с хиляда места, но Елиот допусна грешката да държи там встъпителното си слово и помещението изглеждаше почти празно. Не, предпочитам да наема малък салон и хората да седят по страничните облегалки на седалките и по парапетите, дори да има правостоящи, това ще остави у студентите много по-добро впечатление.

– В такъв случай си избери датата и веднага наеми залата, постарай се и да уточниш кои ще влязат в предизборния ти щаб.

– Да не пропускаме нещо? – попита Нат.

– Обмисли и благодарствената реч, не забравяй и да разговаряш с всеки студент, изпречил ти се на пътя, помниш как го правехме: „Здравейте, аз съм Нат Картрайт, кандидатирали съм се за председател на студентския съвет, разчитам на подкрепата ви.“ После ги изслушвай – ако усетят, че държиш на мнението им, със сигурност ще гласуват за теб.

– Нещо друго?

– Не я щади Су Лин, използвай я до дупка и я накарай да направи същото със студентките – след като реши да остане в университета, тя е

сред жените, които обират овациите в студентския град. Малцина отказват предложение от Харвардския университет.

– Хич не ми и напомняй – рече приятелят му. – Както гледам, си помислил за всичко. Има ли още нещо?

– Да, последните десетина дни от семестъра ще дойда да ти помогна, но на хартия няма да се вода в предизборния ти шаб.

– Защо?

– Защото Елиот ще тръгне да разправя наляво и надясно, че кампанията ти се води от човек, който следва не при вас, а в Йейлския университет и за капак е синче на banker милионер. Не забравяй, че последния път щеше да победиш, ако не бяха мръсните номерца на Елиот. Бъди готов пак да ти подложи динена кора.

– Какво би могъл да направи?

– Ако можех да предвидя, щях да оглавявам предизборния шаб на Никсън.

* * *

– Как изглеждат? – попита Ани, която седеше на предната седалка на автомобила и пристягаше предпазния колан.

– Страхотно, миличка – отвърна Флечър, без дори да я поглежда.

– На друг ги разправяй тия! Изглеждат ужасно точно когато отиваме на такова важно гости.

– Сигурно ни е поканил на някоя от обичайните сбирки в дома му, на която ще дойдат десетина студенти.

– Съмнявам се – възрази жена му. – Поканата е написана на ръка и дори аз забелязах, че в нея се подчертава: „Постарайте се да дойдете на всяка цена, искам да ви запозная с един човек.“

– Е, сега ще разберем с кого – каза Флечър и спря очукания форд зад лимузина, обкръжена от десетина души охрана.

– Кой ли е пристигнал с нея? – пошушна Ани, докато мъжът ѝ й помагаше да слезе от автомобила.

– Нямам представа, но...

– Радвам се да те видя, Флечър – възкликна професорът, който стоеше на входната врата. – Добре, че дойде – допълни той. „Би било много глупаво да не дойда“, помисли си младежът. – Добре дошли, госпожо Давънпорт, помня ви, помня ви, нали близо половин месец седях точно два реда зад вас в съдебната зала.

Ани се усмихна.

– Тогавя бях малко по-слабичка.

– Но не и по-хубава – отбеляза Ейбрахамс. – Кога да го чакаме бебето?

– След десет седмици, уважаеми господине.

– Наричайте ме Карл – рече професорът. – Чувствам се много помлад, когато първокурсничка от „Васар“ се обръща към мен на малко име. Освен това си е привилегия, която няма да окажа на съпруга ви най-малко още една година. – Той намигна на Ани и я прегърна през раменете. – Заповядайте, влезте, искам да ви запозная и двамата с един човек.

Флечър и Ани отидоха заедно с домакина във всекидневната, където завариха десетина гости, погълнати от оживен разговор. Те май бяха дошли последни.

– Господин вицепрезидент, разрешете да ви представя Ани Давънпорт.

– Добър вечер, господин вицепрезидент.

– Здравейте, Ани – поздрави Спиро Агню, след което протегна ръка. – Подочух, че сте се омъжили за много умен младеж.

Карл изшушука така, че да го чуят всички:

– Не забравяйте, Ани, политиците са склонни да преувеличават, понеже се надяват да гласувате за тях.

– Знам, знам, Карл, и баща ми е политик.

– Виж ти! – възкликна Агню.

– Водач е на групата на мнозинството в сената на щат Кънектикът.

– Няма ли сред нас тази вечер поне един републиканец – колкото за цял?

– А това, господин вицепрезидент, е съпругът на Ани – Флечър Давънпорт.

– Здравейте, Флечър, и вашият баща ли е демократ?

– Не, уважаеми господине, заклет републиканец е.

– Браво на него! Е, мога да разчитам на поне два гласа във вашето семейство.

– А, не, господине, майка ми не би допуснала да прекрачите и прага на дома ни.

Вицепрезидентът прихна.

– Не знам дали това ще се отрази добре на репутацията ти, Карл.

– И занапред, Спиро, ще си остана неутрален, не се вълнувам от политика. Знаеш ли какво, ще ти поверя за малко Ани, искам да представя Флечър на още един човек.

Флечър се изненада – беше решил, че професорът е имал предвид

вицепрезидента, когато е подчертал в поканата, че иска да го запознае с някого, – въпреки това тръгна с домакина, който го отведе при неколцина мъже, застанали край горящата камина в дъното на помещението.

– Това, Бил, е Флечър Давънпорт, а това, Флечър, е Бил Алегзандър от „Алегзандър...“.

– От „Алегзандър, Дюпон и Бел“ – завърши младежът изречението вместо професора, докато се ръкуваше със старши съдружника в една от най-прочутите адвокатски кантори в Ню Йорк.

– От известно време изгарям от нетърпение да се запозная с теб, Флечър – рече Бил Алегзандър. – Направи нещо, което аз вече трийсет години все не успявам да сторя.

– Какво, господине?

– Да убедя Карл да се яви като консултант в някое от делата ми. Ти как го направи?

Двамата с Ейбрахамс зачакаха младежът да отговори.

– Нямах голям избор, уважаеми господине. Натрапи ми се изключително непрофесионално, но какво да се прави, и неговата не е лесна. От 1938 година никой не му е предлагал прилична работа.

И двамата се засмяха.

– Длъжен съм обаче да попитам дали си е заслужил хонорара, който сигурно е бил доста тлъст. Все пак отървахте подсъдимата от затвор.

– Така де, няма да работя за жълти стотинки! – побърза да каже Ейбрахамс, изпреварвайки младия си гост.

Посегна към лавицата зад Бил Алегзандър и свали „Изпитанията на Кларънс Дароу“ в твърди корици. Адвокатът се зае да разглежда книгата.

– И аз я имам, разбира се – похвали се той.

– Това ми е втората бройка – обясни Ейбрахамс и Флечър го погледна разочарован. – Но моята не беше първо издание с автограф от автора, при това в твърда корица и отлично състояние. Този том наистина е букинистична рядкост.

Флечър се сети за майка си и за безценния ѝ съвет: „Избери нещо, което той ще оцени, не е задължително да струва скъпо.“

* * *

Нат обиколи насядалите в кръг членове от предизборния му щаб: осем момчета и шест момичета, и ги помоли да разкажат нещо за себе си. После обясни кой с какво ще се занимава. Можеше само да се възхищава на съпричастността на Су Лин: тя се беше вслушала в съвета на

Том и бе подбрала хора, които да са нещо като представителна извадка на студентите – повечето от младежите в университета очевидно искаха именно Нат да оглави студентския съвет.

– Добре. Дайте да видим какво ново-старо – подкани той. Пръв се изправи Джо Стайн.

– Кандидатът подчерта, че дарението, дадено от един човек, не бива да надвишава долар, затова увеличих броя на хората, участващи в набирането на средства, за да стигнем до възможно най-много студенти. Младежите, включили се в акцията, се събират веднъж седмично, най-често в понеделник. Няма да е зле кандидатът да се срещне с тях.

– Следващия понеделник удобно ли е? – попита Нат.

– И още как! – възкликна другото момче. – Към днешна дата разполагаме с триста и седем долара, повечето събрани след обръщението ти в зала „Ръсел“. Помещението беше препълнено и повечето студенти си тръгнаха с убеждението, че подкрепят победителя.

– Благодаря ти, Джо – рече Нат. – Следващата точка е противникът. Тим?

– Казвам се Тим Улрих, натоварен съм да следя кампанията на противника и да ви държа в течение какво прави той. Привлекли сме най-малко двама души, които си записват всяка дума, изречена от Елиот. От няколко дни той сипе такива щедри обещания, че ако се опита да ги изпълни всичките, догодина по това време университетът вече ще се е разорил.

– Сега да чуем за отделните групи. Рей?

– Разделили сме ги на три категории, етнически, религиозни и по спортове, и съм привлякъл трима души, които да отговарят за тях. Има, разбира се, голямо припокриване – например между италианци и католици.

– А сексът?

– Не, не сме разпределяли хората по този критерий, защото сексът засяга всички, но операта, кухнята, модата са сред примерите, където при студентите от италиански произход се наблюдава припокриване. Няма страшно, ще се справим. Марио дори черпи с кафе всички, които обещаят да гласуват за Картрайт.

– Внимавайте! Елиот ще каже, че това влиза в разходите по изборната кампания – предупреди Джо. – Само това оставаше, да изгубим изборите служебно.

– Така си е – съгласи се Нат. – Спортът?

Не се налагаше Джек Робъртс, капитан на баскетболния отбор, да

се представя на останалите.

– Излишно е да агитираме студентите от лекоатлетическия отбор, особено след победата на Нат в състезанието с университет „Корнел“. Аз ще се заема с отборите по бейзбол и по баскетбол. Елиот вече е спечелил на своя страна отбора по американски футбол, но изненадата е женският отбор по лакрос – в клуба членуват над триста души.

– Гаджето ми играе в резервния отбор – сподели Тим.

– Пък аз си мислех, че си обратен – подметна Крис. Някои се засмяха.

– А кой се занимава с гейовете? – попита Нат. Никой не се обади.

– Ако някой си признае без недомлъвки, че е обратен, намерете му място в щаба, и без подмятания, чухте ли!

Крис кимна.

– Извинявай, Нат.

– И накрая, проучванията на мнението и статистиката – Су Лин.

– Казвам се Су Лин. В университета учат девет хиляди шестстотин двацет и осем души: пет хиляди петстотин и седемнайсет мъже и четири хиляди сто и единайсет жени. При проучване, проведено доста аматьорски в събота следобед в студентския град, установихме, че шестстотин и единайсет души подкрепят Елиот и петстотин четирийсет и един – Нат, не забравяйте обаче, че Елиот е с едни гърди пред нас, защото агитира в своя полза вече една година и плакатите му се мъдрят навсякъде. Нашите ще бъдат разлепени в петък.

– И в събота ще бъдат разкъсани.

– Веднага ще ги заменим с други – обеща Джо. – Ние обаче няма да прибягваме до същата тактика. Извинявай, Су Лин, прекъснах те.

– Няма нищо, не се притеснявай. Всеки от предизборния щаб трябва да се постарее да разговаря най-малко с по двацет студенти на ден – продължи Су Лин. – Остават ни още шейсет дни, до изборите трябва да направим всичко възможно да се срещнем с всички в студентския град. Не бива да гледаме на това през пръсти – предупреди тя. – На стената отзад има дъска с имената на студентите по азбучен ред. На масата под нея виждате седемнайсет пастела в различни цветове – по един за всеки от щаба. Всяка вечер отбелязвайте студентите, с които сте разговаряли. Тъкмо така ще разберем кой само си чеше езика и кой работи.

– Каза, че пастелите са седемнайсет – обади се пак Джо, – а ние в щаба сме само четиринайсет.

– Точно така, има и един черен, един жълт и един червен пастел. Ако някой каже, че ще гласува за Елиот, го зачертават с черен, ако не

сте сигурни, го отбелязвате с жълта чавка, ако ли пък сте убедени, че ще даде гласа си за Нат, използвате червения пастел. Всяка вечер ще вкарвам в компютъра новите данни, а на другата сутрин ще разполагаме с разпечатката. Някакви въпроси? – попита Су Лин.

– Ще се омъжиш ли за мен? – провикна се Крис. Всички се засмяха.

– Да – отвърна момичето. Помълча и добави: – И не забравяйте: не бива да вярвате на всичко, което ви се казва, защото Елиот вече ми направи предложение за женитба и аз го приех.

– Ами аз? – възкликна Нат. Су Лин се усмихна.

– На теб вече съм отговорила в писмен вид, забрави ли?

* * *

– Лека нощ, господин Ейбрахамс, благодаря за незабравимата вечер.

– Лека нощ, Флечър. Радвам се, че ви е харесало.

– И още как! – възкликна Ани. – Беше ни много приятно да се запознаем с вицепрезидента. Тъкмо ще се заяждам няколко седмици с баща си – допълни тя, докато Флечър ѝ помагаше да се качи в автомобила.

Преди да затвори и вратата откъм своята страна, той възкликна:

– Беше невероятна, Ани.

– Просто се опитвах да оживея – отвърна жена му. – Изобщо не очаквах да ме сложи по време на вечерята между вицепрезидента и господин Алегзандър. Дори си помислих, че е станала някаква грешка.

– Професорът не допуска такива грешки – увери я младежът. – По-дозирам, че го е помолил Бил Алегзандър.

– Че защо ще го моли? – учуди се Ани,

– Защото е старши съдружник в старомодна кантора, която държи на традициите, и е решил, че ако опознае законната ми съпруга, ще научи доста и за мен. Поканата да постъпиш на работа в „Алегзандър, Дюпон и Бел“ е равностилна почти на брак.

– Тогава да се надяваме, че не съм се издънила.

– Обратното. Благодарение на теб навлязох в етапа на ухажването. Хич не си въобразявай, че госпожа Алегзандър току-така е седнала до теб, когато отидохме да прием кафе във всекидневната.

Ани простена тихичко и Флечър я погледна притеснен.

– Майчице, имам контракции! – рече тя.

– Нали ти остават още цели десет седмици! – стъписа се мъжът ѝ. – Отпусни се, ей сега ще те закарам вкъщи и ще те сложа да си легнеш.

Ани простена отново, този път малко по-силно.

– Няма смисъл да ходим вкъщи, карай направо в болницата – подкани тя.

Флечър подкара презглава през Уествил, като се взираше в имената на улиците и умуваше как най-бързо да стигне болница „Йейл-Ню Хейвън“. По едно време забеляза в дъното стоянка. Зави рязко и спря до първото такси. Смъкна прозореца и изкрещя:

– Жена ми ражда, как най-бързо да стигна до „Йейл-Ню Хейвън“?

– Карайте след мен – подвижна таксиметровият шофьор и се понесе напред.

Флечър се старееше да не изостава, докато таксито се провираше с надут клаксон и запалени фарове между автомобилите по улиците – младежът не бе и подозирал, че може да мине по този път. Ани се държеше за корема и стенеше все по-силно.

– Не се притеснявай, скъпа, ей сега ще пристигнем – успокои я мъжът ѝ и за кой ли път мина на червено, само и само да не изгуби от поглед таксито.

Когато двата автомобила най-сетне излязоха при болницата, Флечър с изненада видя, че при отворената врата на входа стоят лекар и сестра с количка – очевидно ги чакаха. Шофьорът изскочи като тапа от таксито, вдигна палци така, че медицинската сестра да го види, и Флечър се досети, че явно е помолил диспечерката да се обади в родилното и да предупреди – надяваше се да има достатъчно пари, за да му плати курса, да не говорим пък за големия бакшиш, който смяташе да му даде за оказаното съдействие.

И той изхвърча от колата и притича от отсрещната страна, за да помогне на Ани, но шофьорът вече го беше изпреварил. Двамата хванаха родилката за лактите и я придържаха, докато тя слизаше от автомобила и се качваше полека на количката. Още преди да вкарат през отворената врата Ани в болницата, сестрата започна да разкопчава роклята ѝ. Флечър извади портфейла си и се извърна към шофьора на таксито.

– Благодаря ви, оказахте ми неоценима помощ. Колко ви дължа?

– Нищо, за моя сметка е – отсече непознатият.

– Ама как така... – възропта Флечър.

– Ако кажа на жената, че съм ви взел пари, ще ме убие на място. Успех! – извика той и без дума повече се качи на таксито.

– Благодаря ви – повтори Флечър и нахълта в болницата. Настигна бързо жена си и я хвана за ръката. – Всичко ще бъде наред, скъпа – взе да я успокоява той.

Санитарят зададе на Ани няколко въпроса и тя отговори на

всичките с едносричното „да“. После изтича в родилното да предупреди доктор Редпат и дежурните сестри, че след минута бременната ще бъде там. Бавният огромен асансьор спря на петия етаж.

Подкараха с количката Ани към родилното отделение. В него нахълтаха още трима души с лица, скрити зад маските. Първият провери инструментите, наслагани по масата, вторият приготви кислородната маска, третият се опита да зададе на родилката още въпроси, но тя вече пищеше от болка. Флечър не пускаше и за миг ръката ѝ, докато в помещението не влезе по-възрастен мъж. Той си сложи хирургични ръкавици и още преди да е погледнал пациентката, попита:

– Готови ли сме?

– Да, доктор Редпат – потвърди медицинската сестра.

– Добре – рече лекарят и се извърна към Флечър: – Налага се да ви помоля да излезете, господин Давънпорт. Ще ви повикаме веднага щом детето се роди.

Той целуна жена си по челото и ѝ прошепна:

– Гордея се с теб!

22.

В деня на изборите Нат се събуди в пет часа, колкото да види, че Су Лин вече е под душа. Провери програмата, оставена на нощното шкафче. В седем среща на целия предизборен щаб, после час и половина пред кафенето, където щеше да посреща и да изпраща студентите, отбили се да закусят.

– Идвай при мен! – провикна се Су Лин. – Нямаме никакво време.

Беше права: отидоха на събранието на предизборния щаб броени мигове преди часовникът на кулата да отброи седем часа. Останалите вече бяха дошли и Том, който беше пристигнал за един ден от Йейл, им разказваше за опита си от изборите, проведени наскоро в неговия университет. Су Лин и Нат седнаха от двете страни на негласния шеф на предизборния щаб, който продължи инструктажа, сякаш изобщо не ги е забелязал.

– Никой не подви крак, не спря дори да си поеме дъх чак до шест часа и една минута, когато бе пусната и последната бюлетина. Предлагам кандидатът и Су Лин да стоят от седем и половина до осем и половина пред кафенето, а другите да отидат да закусят.

– Нима очакваш цял час да ги ядем тия буламачи? – възкликна

Джо.

– Не, не очаквам да ядете нищо, Джо. Ще обикаляте, но само по един, от маса на маса и не забравяйте, че хората на Елиот вероятно ще правят същото, затова не си губете времето да агитирате и тях. Хайде да тръгваме.

Четиринайсетте младежи изхвърчаха от стаята, прекосиха на бегом моравата и оттам хлътнаха през летящата врата в кафенето, оставяйки Нат и Су Лин пред входа.

– Здравейте, аз съм Нат Картрайт, кандидатирах съм се за председател на студентския съвет, надявам се да ме подкрепите на изборите днес.

Двамата сънени студенти отвърнаха:

– Браво на теб, мой човек, гласовете на гейовете вече са твои.

– Здравей, аз съм Нат Картрайт, кандидатирах съм се за председател на студентския съвет, надявам се да ме подкрепиш...

– Знам кой си. Лесно ти е на теб с тия четиристотин допълнителни долара на месец. Я да те видим какво щеше да правиш, ако трябваше да изплащаш и студентски заем – гласеше отговорът на дръпнатия младеж.

– Здравей, аз съм Нат Картрайт, кандидатирах съм се за председател на студентския съвет...

– И аз няма да гласувам за теб – тросна се друг студент и изхвърча през летящата врата.

– Здравей, аз съм Нат Картрайт, кандидатирах съм се за...

– Извинявай, но съм от друг университет, не ми се налага да гласувам.

– Здравей, аз съм Нат Картрайт...

– Успех, ще гласувам за теб само заради гаджето ти, страхотно е.

– Здравей, аз съм Нат...

– А аз съм от предизборния щаб на Ралф Елиот, само как ще ти натрием носа!

– Здравей, аз съм...

След девет часа Нат се чудеше колко ли пъти е изрекъл това изречение и с колко души се е ръкувал. Единственото, в което беше сигурен, бе, че си е загубил гласа и че дланта му е изтръпнала. В шест часа и една минута се обърна към Том и каза:

– Здравей, аз съм Нат Картрайт и..!

– Я не се занасяй! – засмя се Том. – Аз пък съм председател на студентския съвет в Йейлския университет и единственото, което знам със сигурност, е, че ако не беше Ралф Елиот, сега щеше да вършиш моята

работа.

– Какво да правя оттук нататък? – попита другото момче. – Съставил си ми програма, която завършва в шест часа, и нямам и понятие какво да предприема сега.

– Така е с всички кандидати – успокои го Том. – Ние тримата бихме могли да хапнем на спокойствие при Марио.

– А останалите от щаба? – намеси се Су Лин.

– Джо, Крис, Су и Тим са наблюдатели при преброяването на бюлетините в ректората, другите пък получават заслужена почивка. Преброяването започва в седем и ще отнеме най-малко час-два, затова казах на всички да дойдат тук в осем и половина.

– Тогава дай да хапнем – съгласи се Нат. – Прегладнял съм като вълк.

Марио отведе тримата на маса в ъгъла – обръщаше се към Нат с „господин председателю“. Докато отпиваха от напитките и се опитваха да се поотпуснат, съдържателят се появи отново с огромна купа спагети, залети със сос по болонски и щедро поръсени с пармезан. Нат току си боцкаше от спагетите, а те сякаш нямаха свършване. Том забеляза, че той е все по-притеснен и яде все по-малко.

– Какво ли прави сега Елиот? – попита Су Лин.

– Сигурно е завел всички от проклетия си щаб в „Макдоналдс“. Тъпчат се с хамбургери и пържени картофи и се правят, че им е страшно вкусно – отбеляза Том и отпи от домашното вино.

– Е, сега вече ако не друго, то поне не може да ни извърти някой мръсен номер – рече Нат.

– Не съм толкова сигурна – възрази Су Лин точно когато в заведението нахълта Джо Стайн.

– Защо ли е дошъл? – учуди се Том, след което се изправи и му махна.

Нат се усмихна на шефа на предизборния си щаб, той обаче не му отвърна със същото.

– Има проблем – обясни момчето. – Идвай веднага в ректората.

* * *

Флечър заснова напред-назад по коридора почти като баща си преди двайсетина години – госпожица Никъл му беше разказвала не веднъж и дважд за онази вечер. Сякаш гледаше отново и отново един и същ черно-бял филм със задължителния щастлив завършек. Не се отдалечаваше на повече от две-три крачки от родилното и чакаше някой – който

и да е – да излезе оттам.

По едно време вратата се отвори и от помещението изтича медицинска сестра, която обаче се стрелна покрай младежа, без да казва и дума. Трябваше да минат още доста минути, докато накрая се появи и доктор Редпат. Махна маската от лицето си, не се усмихваше.

– Откараха жена ви в стаята – обясни той. – Чувства се добре. Изтощена е, но е добре. Ще я видите след малко.

– Ами детето?

– Синът ви е преместен в интензивното детско отделение. Елате да ви го покажа – подкани той, после докосна Флечър по лакътя и го поведе по коридора, за да спре при голям прозорец с огледално стъкло.

От другата страна имаше три кувьоза. Два вече бяха заети. Флечър загледа как слагат внимателно сина му в третия. Хилаво безпомощно мъничко същество, червено и сбръчкано. Медицинската сестра пхна гумена тръбичка в носа му. После прикачи към гърдичките му сензор, който включи към монитора. Накрая прикрепи към китката на новороденото етикетче, на което пишеше „Давънпорт“. Екранът на монитора затрепка веднага и макар и да не разбираше много-много от медицина, Флечър видя, че пулсът на сина му е съвсем слаб. Извърна се притеснен към доктор Редпат.

– Има ли шанс да оживее?

– Родил се е десет седмици преждевременно, но ако успеем да поддържаме жизнените функции през нощта, има голяма вероятност детето да се спаси.

– Има ли шанс да оживее? – повтори настойчиво младежът.

– Няма правила, проценти, строго установени закони. Всяко дете е неповторимо, включително и вашият син – добави лекарят точно когато при тях дойде една от медицинските сестри.

– Сега вече, господин Давънпорт, можете да видите жена си, елате с мен – подкани тя.

Флечър благодари на доктор Редпат и слезе със сестрата по стълбите на долния етаж, където го отведоха в стаята на Ани. Тя се беше подпряла на няколко възглавници.

– Как е синът ни? – бяха първите й думи.

– Изглежда страхотно, госпожо Давънпорт, извадил е голям късмет да започне живота с такава изумителна майка.

– Не ми дават да го видя – простена тихо Ани, – а ми се ще да го притисна до себе си.

– Засега са го сложили в кувьоз – обясни внимателно Флечър, – но

при него през цялото време има медицинска сестра.

– Струва ми се, че са минали години, откакто вечеряхме у професор Ейбрахамс.

– Да, напрегната вечер, увенчала се за теб с двойна победа – съгласи се Флечър. – Успя да обаеш старши съдружника на адвокатска кантора, където искам да постъпя на работа, а после да родиш и син. Какви геройства още ще извършиш?

– Сега всичко това ми се струва незначително. Имаме син, за когото да се грижим! – възкликна родилката. – Хари-Робърт Давънпорт.

– Звучи добре – съгласи се мъжът ѝ, – ще зарадваме и двамата дядовци.

– Как ще го наричаме, Хари или Робърт? – попита Ани.

– Знам как ще го наричам – оповести Флечър, но точно тогава при тях в стаята влезе медицинската сестра.

– Не е зле да се опитате да поспите, госпожо Давънпорт, много изтощена сте.

– Така си е – съгласи се Флечър.

Махна няколко възглавници, Ани си легна. Усмихна се и отпусна глава, а мъжът ѝ я целуна. След като той излезе, сестрата изключи осветлението.

Флечър слезе на бегом по стълбите и изтича по коридора да провери дали пулсът на сина му е по-силен. Взря се през стъклото в монитора и му се стори, че както му се иска, сигналът е малко по-ярък. Долепи нос до стъклото.

– Дръж се, Хари – подкани той и започна да брои колко са сърдечните удари на минута. Изведнъж се почувства капнал от умора. – Дръж се, чу ли! Ще се пребориш.

Направи две крачки и се свлече на фотьойла в дъното на коридора. След малко вече бе потънал в дълбок сън.

Събуди се, стреснат от ръката, докоснала го лекичко по рамото. Примига уморено и отвори очи – нямаше представа колко е спал. Първото, което видя, беше медицинска сестра с угрижено лице. На крачка зад нея стоеше доктор Редпат. Не се наложи да казват на Флечър, че Хари-Робърт Давънпорт вече не е жив.

* * *

– Какво толкова е станало? – попита Нат, докато тичаха към ректората, където бе преброяването на бюлетините.

– Допреди няколко минути водехме с голяма преднина – обясни

запъхтян Джо: бе стигнал на бегом в ресторанта на Марио, сега пак се връщаше тичешком заедно с Нат в ректората и едвам смогваше да го настигне, макар че приятелят му би оприличил това на лек крос. Поспря да почине малко. – После обаче като гръм от ясно небе се появиха още две урни, натъпкани с бюлетини, деветдесет на сто от които са за Елиот – допълни младежът точно когато излязоха при стълбите на ректората.

Нат и Том го оставиха и хукнаха презглава към входа. Първият човек, когото видяха, бе Ралф Елиот, който се подсмиваше самодоволно. Нат насочи вниманието си към Том, който вече слушаше разказа на Су и Крис. Побърза да отиде при тях.

– Водехме с малко над четиристотин гласа – обясни Крис – и вече си мислехме, че всичко е приключило, когато изневиделица се появиха още две урни с бюлетини.

– Какво ще рече „изневиделица“? – учуди се Том.

– Намерили ги под някаква маса, при първото преброяване не били вписани в протоколите заедно с останалите. Та бюлетините в тези две урни са – допълни момчето и погледна тефтера си – триста и деветнайсет гласа за Елиот и четирийсет и осем за Нат в първата урна и триста двавет и два за Елиот и четирийсет и един за Нат във втората, което преобърна резултата, сега противникът води с няколко гласа.

– Я ми кажи какви са резултатите от другите урни – поне от някои – подкани Су Лин.

– Резултатите са горе-долу еднакви – отвърна Крис и пак се взря в записките си. – Най-голямата разлика е двеста и девет гласа за Нат и сто седемдесет и шест за Елиот. Резултатите само от една урна са в полза на Елиот: двеста и един гласа за него и сто деветдесет и шест за Нат.

– От гледна точка на статистиката е невъзможно резултатите от последните две урни да са такива – все пак можем да ги сравним с гласовете в останалите десет урни – отсеке момичето. – Някой очевидно буквално е натъпкал тези урни с бюлетини, които да преобърнат първоначалния резултат.

– Но как са успели да го направят? – изненада се Том.

– Не е кой знае каква философия, стига да намериш отнякъде неизползвани бюлетини – обясни Су Лин.

– А това си е фасулско – намеси се и Джо.

– Откъде си толкова сигурен? – попита Нат.

– Сигурен съм, защото когато по обед отидох да гласувам в моето общежитие, край урната дежуреше само едно момиче, което на

всичкото отгоре си пишеше курсовата. Можех преспокойно да откъсна цяло тество бюлетини и студентката изобщо нямаше да ме усети.

– Това обаче не обяснява внезапната поява на двете липсващи урни – възрази Том.

– Не е нужно да си доктор на науките, за да се досетиш какво е станало – намеси се Крис. – Било е достатъчно да изчакат края на изборния ден, после да задържат две от урните и да ги натъпчат с бюлетини.

– Да де, но няма как да го докажем – притесни се Нат.

– Статистиката го доказва – възрази Су Лин. – Тя никога не лъже, макар че, признавам, наистина разполагаме само с косвени доказателства.

– И какво ще правим сега? – затюхка се Джо, вторачен в Елиот, който продължаваше да се хили самодоволно.

– Не можем да направим нищо. Можем само да се оплачем на Честър Дейвис. В края на краищата той е назначен от ректората да наблюдава изборите.

– Добре, Джо, иди да му разкажеш какво е станало, а ние ще чакаме тук.

Момчето отиде при заместник-ректора по учебната част, за да подаде оплакване. Останалите загледаха как възрастният преподавател се свъсва все повече. Честър Дейвис изслуша Джо и незабавно повика шефа на предизборния щаб на Елиот, който само вдигна рамене и подчерта, че всички бюлетини са действителни.

Нат наблюдаваше как заместник-ректорът разпитва и двамата студенти. Накрая Джо кимна и заедно с другия младеж се върнаха всеки при щаба си.

– Заместник-ректорът ще свика още сега в кабинета си заседание на изборителната комисия, после, някъде след около половин час, ще ни съобщи какво са решили.

Су Лин хвана Нат за ръката.

– Господин Дейвис е почтен и справедлив, ще вземе правилното решение – взе да го успокоява тя.

– Дори и да е така – възрази младежът, – накрая, каквито и съмнения да има, заместник-ректорът не може да направи друго, освен да се придържа към правилника за провеждане на избори.

– Съгласен съм – каза някой зад тях. Нат се обърна и видя ухилена физиономия на Елиот. – Не е нужно да разгръщаш правилника, за да се убедиш, че печели онзи, който е събрал най-много гласове – подметна той презрително.

– Освен ако не открият нещо гнило – не му остана дължен другият младеж.

– В какво ме обвиняваш, в измама ли? – сопна се Елиот точно когато зад него застанаха неколцина от поддръжниците му.

– Ще го кажа така. Ако ти спечелиш изборите, преспокойно можеш да кандидатстваш за работа в Чикаго, като касиер в окръг Кук – кметът Дейли не може да стъпи и на малкия ти пръст.

Елиот пристъпи с вдигнат пестник точно когато при тях в помещението влезе заместник-ректорът по учебната част – държеше един-единствен лист хартия. Качи се на подиума.

– Току-що ти се размина як пердах – изшушука Елиот.

– А на теб тепърва ти предстои да го изядеш – изсъска и Нат и двамата се извърнаха към Дейвис.

Той изчака гълчавата в аудиторията да утихне, намести микрофона – да не му е нисък – и се извърна към студентите, затаили дъх в очакване да чуят резултатите. Зачете бавно от предварително написания текст.

– По време на изборите за председател на студентския съвет бях уведомен, че вече след приключване на преброяването са били намерени две урни. След като те са били отворени, се оказва, че резултатите от гласовете в тях са твърде различни в сравнение с останалите урни. Ето защо като хора, излъчени да участват в избирателната комисия, нямаме друг избор, освен да се позовем на правилника за провеждане на изборите. Колкото и да търсихме, не открихме в него да се споменават изчезнали урни и как да постъпим, в случай че в някоя от урните съотношението между подадените гласове се различава от резултатите от другите урни.

– Защото никой досега не е прибягвал до измама – провикна се Джо от дъното на аулата.

– И сега няма измама, вие просто не умеете да губите – отвърна незабавно някой.

– Колко още урни сте скрили, в случай че...

– Не ни трябва повече.

– Тишина! – призова заместник-ректорът. – Тези изблици не говорят добре и за двете страни. – Дейвис изчака да се възстанови редът и продължи да чете от листа: – Същевременно обаче съзнаваме каква отговорност носим като членове на избирателната комисия и стигнахме до извода, че не можем да отменим резултатите от изборите.

Привържениците на Елиот заскачаха и завикаха радостно. Той се

извърна към Нат и каза:

– Ето на, видя ли, че все пак ти изяде пердаха.

– Още не сме приключили – отговори Нат, без да сваля очи от господин Дейвис.

Трябваше да мине доста време, докато заместник-ректорът продължи – малцина от присъстващите бяха схванали, че той още не е приключил.

– Тъй като в изборите е имало доста нарушения, едно от които според нас все още не е изяснено, реших, че както е според параграф седми, точка „б“ от Студентския правилник, загубилият кандидат трябва да получи възможност да обжалва. В случай че го направи, изборителната комисия разполага с три възможности. – Той отвори правилника и зачете: – „1) Да потвърди първоначалните резултати. 2) Да обяви за победител кандидата, спечелил по-малко гласове. 3) Да насрочи нови избори, които да се проведат първата седмица от следващия семестър.“ Ето защо предоставяме на господин Картрайт двайсет и четири часа, през които той може да оспори резултатите.

– Не ни трябват двайсет и четири часа! – провикна се Джо. – Ще обжалваме.

– Кандидатът трябва да ми предаде становището си в писмен вид – обясни заместник-ректорът по учебната част.

Том се извърна към Нат, който гледаше Су Лин.

– Помниш ли какво се разбрахме да направим, ако загубя?

Книга трета Летописи

23.

Нат се обърна и загледан в Су Лин, която вървеше бавно към него, си спомни деня, когато се запознаха. Беше я гонил надолу по хълма и когато тя се бе извърнала, бе останал без дъх.

– Голям късметлия си, ще знаеш! – пошушна Том.

– Съсредоточи се върху задачата си. Между другото, къде е халката?

– Халката ли? Каква халка? – Нат се извърна и изгледа кума на кръв. – Ох, да му се не види, знаех си аз, че трябва да взема нещо – изшушука припряно приятелят му. – Задръж малко, ще изтичам да я потърся у нас.

– Ти какво искаш, да те удуша с голи ръце ли? – ухили се Нат.

– Да, ако обичаш – отвърна другият младеж, захласнат по Су Лин, която вървеше към тях. – Нека тя бъде последният ми спомен от тленния свят.

Нат насочи вниманието си към младоженката, озарила го със същата усмивка, както в деня на първата им среща на входа на кафенето. Тя пристъпи и понавела глава, застана до него в очакване отчето да започне венчавката. Нат се сети за решението, което са взели в деня, след като загуби изборите, и си даде сметка, че никога няма да съжалява за него. Защо да пречи на професионалното израстване на Су Лин, колкото за да се опита да спечели отново изборите – не беше изключено отново да не успее. Мисълта, че през първата седмица на следващия семестър пак ще организира кампания, заради която ще моли Су Лин да го чака още една година, ако и този път се провали, разсея и последните му съмнения: той знаеше какво да направи. Свещеникът се извърна към паството.

– Скъпи братя и сестри...

Когато Су Лин обясни на професор Мълдън, че ще се омъжва и че бъдещият ѝ съпруг следва в Университета на щат Кънектикът, той веднага предложи Нат да се прехвърли в Харвард и да вземе там бакалавърска степен. Вече знаеха, че е воювал във Виетнам и е пожелал големи успехи в лекоатлетическия отбор, но натежаха най-вече оценките му. В

приемната комисия в Харвардския университет се изненадаха, че Нат не е постъпил в Йейл: бяха наясно, че няма да се налага да носят на гръб съпруга на Су Лин.

– Взимаш ли тази жена за законна съпруга?

На Нат му идеше да изкрещи: „Да.“ Но вместо това промълви тихичко: – Да.

– Взимаш ли този мъж за свой законен съпруг?

– Да – отвърна и Су Лин, все така навела глава.

– Можеш да целунеш младоженката – подкани отчето.

– Имаше предвид мен – намеси се Том и пристъпи напред.

Нат прегърна Су Лин и я целуна, като междуременно вдигна крак и изрита приятеля си по пищяла.

– Така значи! Това ли заслужих за всички жертви, които съм правил през годините? Е, поне дочаках и на мен да ми дойде редът.

Нат се извърна рязко, прегърна Том и го притисна до себе си, а всички в църквата избухнаха в смях.

„Том се оказа прав“ – помисли си той. Макар да бе убеден, че ако Нат се яви повторно, ще удържи съкрушителна победа, приятелят му дори не го укори, задето не е подал искане резултатите от изборите да се отменят. А на другата сутрин господин Ръсел се беше обадил на Нат и му беше предложил сватбената гощавка да бъде у тях. Как ли щеше да им се отплати?

– Мисли му отсега! – рече Том. – Веднага щом завършиш икономика в Харвардския институт, татко очаква да постъпиш при него в банка-та като стажант.

– Нищо чудно това да се окаже най-доброто предложение, което съм получил – усмихна се Нат.

Младоженците се извърнаха към близките и приятелите си. Сюзан не се и опита да прикрие сълзите, Майкъл пък грееше от гордост. Майката на Су Лин пристъпи напред и им направи снимка в първия миг, след като са се венчали.

Нат не помнеше от сватбената гощавка кажи-речи нищо, освен че господин и госпожа Ръсел надали са щели да направят повече и за родния си син. Той обикаляше от маса на маса и благодареше най-вече на онези, които бяха пристигнали отдалеч. Чак когато чу как среброто звънти о кристал, се сети да провери дали е сложил във вътрешния си джоб приветственото слово. Върна се на мястото си на масата, сложена на най-видно място, точно когато Том стана на крака – като кум предтоеше да вдигне наздравица. Първо обясни защо гощавката е в неговия

дом.

– Не забравяйте, че много преди младоженеца направих на Лин предложение за женитба, но този път, кой знае защо, тя предпочете него.

Нат се усмихна през масата на леля Абигейл от Бостън, а гостите започнаха да ръкопляскат.

Запита се дали шегичките на приятеля му колко бил влюбен в Су Лин всъщност не прикриват истинските му чувства. Погледна кума и си спомни как, понеже е закъснял – благодаря ти, мамо! – за първия учебен ден в „Тафт“, е седнал на последния чин, до разплаканото дребосъче. Наистина бе благословен да има такъв приятел – надяваше се не след дълго и той да му кумува.

Всички посрещнаха с овации наздравецата на Том. Той седна и отстъпи място на младоженеца. В началото Нат изказа своята признателност на господин и госпожа Ръсел, разрешили толкова щедро сватбената гощавка да бъде в дома им. После благодари на майка си – за мъдростта, и на баща си – за външния вид, и всички се засмяха и изръкопляскаха.

– Но искам да благодаря най-вече на Су Лин, задето кривна от правия път, и на родителите си, задето са ме възпитали така, че да я последвам и да я предупредя, че е допуснала грешка.

– Направила е много по-голяма грешка, когато е хукнала да те гони нагоре по хълма – обади се Том.

Нат поизчака смехът да утихне и рече:

– Влюбих се в Су Лин още в мига, когато я видях, но както вече обясних, съм благословен с външността на баща си. И така, разрешете накрая да ви поканя на златната ни сватба, ще бъде на единайсети юли 2024 година. – Той помълча-помълча и добави: – Могат да не присъстват само смотаняците и онези, които междувременно умрат. – Нат вдигна чашата. – Да пием за моята съпруга Су Лин.

Когато тя се качи горе, за да се преоблече, Том най-после попита Нат къде ще карат медения месец.

– В Корея – изшушука Нат. – Смятаме да намерим родното село на Су Лин и да потърсим другите й роднини. Но не казвай на майка й, искаме да я изненадаме, когато се върнем.

На алеята пред къщата се изсипаха триста гости, които изръкопляскаха, когато автомобилът с младоженците се отправи към летището и се скри от погледите им.

– Къде ли ще карат медения месец? – попита майката на булката.

– Нямам понятие – излъга Том.

* * *

Флечър прегърна Ани. От погребението на Хари-Робърт беше минал цял месец, а тя пак винеше себе си.

– Бива ли такова нещо! – укори я мъжът ѝ. – Ако има виновен, то това съм аз. Виж под каква пара беше Джоана, когато роди, а пак се справи блестящо.

Ала Ани беше неутешима. Лекарят обясни на Флечър кой е най-бързият начин тя да преглътне болката и младежът с радост се съгласи.

От ден на ден Ани си възвръщаше силите, ала се вълнуваше главно от едно: мъжът ѝ да стане първенец на курса.

– Дължиш го на Карл Ейбрахамс – току му напомняше. – Вложил е много в теб, има само един начин да му се отплатиш.

През лятото преди последния курс го вдъхновяваше да работи денонощно. Освен любима и приятелка му стана и помощничка, често ходеше да му прави справки. Не се вслуша само в настойчивия му съвет да продължи следването.

– А, не, без тия – отсеке младата жена. – Искам да бъда твоя съпруга и ако е рекъл Господ...

* * *

След като се върна в Йейлския университет, Флечър се примири, че не след дълго трябва да започне да си търси работа. Няколко адвокатски кантори вече го бяха поканили на интервю, една-две дори му бяха предложили направо да го назначат, на него обаче не му се работеше в Далас или Денвър, във Финикс и Питсбърг. Но седмиците отминаваха, от „Алегзандър, Дюпон и Бел“ така и не го потърсиха и малко по малко младежът си даде сметка, че ако разчита да го назначат в някоя от големите кантори, волю-неволю трябва да тръгне по интервюта.

Джими вече бе разпратил над петстотин молби, а бе получил всичко на всичко три отговора, само в един от който му предлагаша работа. Той беше готов дори да замине за Далас или Денвър, за Финикс и Питсбърг, ако не беше Джоана. Ани и Флечър обсъдиха в кои градове все пак биха живели, след което тя направи малко проучване на водещите юридически кантори в съответните щати. С общи усилия съчиниха молба, която размножиха петдесет и четири пъти и в първия ден от семействата разпратиха.

Когато по-късно същата сутрин отиде в университета, Флечър намери в пощенската си кутия писмо.

– Пуснахме писмата преди някакъв си час, а ето че вече имаме отговор! – възкликна Ани.

Мъжът ѝ се засмя, после обаче забеляза пощенското клеймо. Отвори писмото. В горния край на листа видя изчистената черно-бяла емблема на „Александър, Дюпон и Бел“. Ами да, прочутата адвокатска кантора провеждаше интервюта едва през март, защо да прави изключение за Флечър Давънпорт?

През дългите зимни месеци преди интервюто той не спря да работи усърдно, но въпреки това замина със свито сърце за Ню Йорк. Още щом слезе на Централната гара от влака, се почувства опиянен от гълчавата: толкова много езици, толкова много нозе, които тук се движеха по-бързо, отколкото във всеки друг град. Докато пътуваше с таксито към Петдесет и четвърта улица, се взираше през отворения прозорец и вдъхваше от миризмата, каквато няма никъде другаде.

Автомобилът спря пред седемдесет и два етажния стъклен небостъргач и Флечър на мига разбра, че не иска да работи никъде другаде. Позабави се малко на приземния етаж: не искаше да чака в едно помещение заедно с още неколцина кандидати. Когато най-сетне слезе на трийсет и шестия етаж от асансьора, секретарката отбеляза с чавка името му в списъка. После му връчи лист хартия с часовете на интервюта, които щяха да му отнемат целия ден чак до вечерта.

Най-напред Флечър има среща със старши съдружника Бил Александър, която според него мина добре, макар че адвокатът не се държа чак толкова сърдечно, както у Карл Ейбрахамс. Все пак попита как е Ани и изрази надеждата, че се е възстановила напълно след тежката загуба на непрежалимия Хари. По време на срещата младежът разбра и че не е единственият, когото са повикали на интервю – пред господин Александър имаше списък с още шест преобърнати имена.

После Флечър разговаря цял час с трима други съдружници, специалисти в областта, която беше избрал и той: наказателното право. След края на интервюто го поканиха на обяд. На него той видя за пръв път останалите петима кандидати и по време на разговора доби представа колко силна е конкуренцията. Колко ли дни адвокатската кантора бе заделила за интервюта и с други кандидати?

Нямаше откъде да знае обаче, че преди да покани когото и да било на интервю, кантората месеци наред отсяваше по-будните младежи, завършващи право, та накрая да включи в окончателния списък на кандидатите шестима души, попаднали в него било по препоръки, било благодарение на показаните резултати. Флечър не знаеше и че в кантората ще

бъдат назначени един, най-много двама души. Както и при отлежалото вино, имаше години, когато в нея не постъпваше никой просто защото „реколтата“ не беше добра.

Следобед се яви на още няколко интервюта, подир които вече беше убеден, че няма да се справи и не след дълго ще му се наложи да тръгне да обикаля юридическите кантори, отговорили на молбата му и поканили го на разговор.

– В края на месеца ще ми съобщят дали са ме одобрили за следващия етап – сподели младежът с Ани, която го чакаше на гарата. – Ти обаче продължавай да прашаш молби, макар че, да ти призная, вече не ми се работи никъде другаде освен в Ню Йорк.

Докато се прибираха с влака, тя продължи да го разпитва най-подробно. Трогна се, че Бил Алегзандър си е спомнил за нея, и още повече, че си е направил труда да разбере как се е казвал синът им.

– Сигурно трябваше да му кажеш – рече Ани, докато спираше с автомобила пред тях.

– Да му кажа какво? – учуди се Флечър.

– Че отново съм бременна.

* * *

На Нат му хареса в Сеул, град, кипящ от живот и решен Да загърби спомените от войната. На всеки ъгъл се извисяваха небостъргачи, старо и ново се стремяха да съжителстват в разбирателство. Нат бе възхитен от възможностите на такава високообразована интелигентна работна сила, задоволяваща се с една четвърт от онова, което би било приемливо в Съединените щати. Су Лин веднага забеляза, че тук жените задължително свирят втора цигулка, и благодари наум на майка си, имала смелостта и предвидливостта да се изсели в Щатите.

Нат взе кола под наем, за да се придвижват свободно от село на село. Когато излязоха на има-няма няколко километра от столицата, бяха изумени колко различен е начинът на живот в провинцията. След стотина километра се бяха върнали и стотина години назад във времето. Съвременните небостъргачи бързо бяха изместени от схлупени дървени къщурки, а шумотевицата и суетнята – от по-бавен и милостив ритъм.

Майката на Су Лин рядко ѝ бе говорила за годините, които е прекарала в Корея, въпреки това младата жена знаеше в кое село се е родила и името на роднините си. Знаеше и че двама от вуйчовците ѝ са загинали във войната, затова, когато пристигнаха в Кейпин с население от седем хиляди триста и трима жители – така поне пишеше в

пътеводителя, – тя не се и надяваше да открие някого, който да помни майка ѝ.

Започна издирването от кметството, където имаше регистър с имената на местните жители. Оказа се обаче, че от седемте хиляди души в селото близо хиляда имат същото презиме, както майка ѝ: Пен. То бе написано и върху гишето на чиновничката, която ги обслужваше. Жената разказа на Су Лин как сестрата на баба ѝ, вече прехвърлила деветдесетте, се кълняла, че знаела всички в рода, обясни и че стига Су Лин да искала, можела да ѝ уреди да се срещне със старицата. Тя кимна, след което чиновничката ѝ каза да дойдела отново малко по-късно.

Следобед Су Лин се върна, за да разбере, че Су Сей Пен я канела на другия ден на чай. Чиновничката в кметството се извини и чак тогава обясни любезно, че американският съпруг на момичето не е включен в поканата.

На следващия ден вечерта Су Лин се върна в хотелчето с лист хартия и щастлива усмивка.

– Бихме толкова път, колкото да ни кажат да сме се върнели в Сеул – обясни тя.

– Защо? – изненада се Нат.

– Просто е. Су Сей Пен си спомня, че майка ми е заминала да търси работа в столицата и повече не се е върнала. Но по-младата сестра на бабката – някоя си Кай Пай Пен, още живеела в Сеул, даде ми адреса ѝ.

– Значи назад към столицата! – оповести мъжът ѝ, след което звънна на рецепцията, за да предупреди, че се изнасят веднага.

Малко преди полунощ отново бяха в Сеул.

– Според мен е по-разумно да я посетя сама – обясни Су Лин на другия ден, докато закусуваха. – Току-виж отказала да говори, ако разбере, че съм омъжена за американец.

– Както кажеш – съгласи се Нат. – Надявах се да отскоча до пазара в другия край на града, искам да купя нещо.

– Какво? – полюбопитства младата жена.

– Ще видиш.

Нат отиде с такси до квартал Кирай и цял ден се разхожда из най-големия открит пазар в света: безкрайни редици от сергии, отрупани с какво ли не, като се почне от часовници „Ролекс“ и култивирани перли, от чанти „Гучи“ и парфюми „Шанел“ и се стигне до дамски часовници „Картие“ и сърчица на „Тифани“. Не обръщаше внимание на възгласите: „Насам, насам, американце, ела да ми видиш стоката, при мен е най на сметка“, понеже не беше сигурен дали изобщо нещо от стоката тук е

оригинално.

Вечерта се прибра в хотела капнал от умора и накамарен с шест пазарски плика, пълни предимно с подаръци за жена му. Качи се с асансьора на третия етаж и влезе в стаята – надяваше се Су Лин да се е върнала от старицата. Тъкмо затвори вратата, и чу хлипове. Застина и нададе ухо. Звучите долитаха откъм спалнята.

Нат пусна пликовете на пода, прекоси хола и нахълта в спалнята. Су Лин се беше свила на кравай върху леглото и ридаше ли, ридаше. Той си свали обувките и сакото, легна До нея и я прегърна.

– Какво е станало, цветенце? – попита я, като я милваше нежно.

Тя не отговори. Нат я притисна още по-силно до себе си – знаеше, че ако поизчака, Су Лин сама ще му каже.

Навън се мръкна, неоновото улично осветление замига и той стана да дръпне пердетата. После седна до жена си и я хвана за ръката.

– Винаги ще те обичам – каза му тя, без да го поглежда в лицето.

– Аз също – увери я младежът и пак я притисна до себе си.

– Помниш ли, вечерта след като се оженихме, се зарекохме да нямаме тайни един от друг, затова трябва да ти кажа какво разбрах днес следобед.

Нат не я беше виждал толкова тъжна.

– Каквото и да си разбрала, ще те обичам все така силно – рече й, за да я поуспокои.

Су Лин притегли мъжа си до себе си и отпусна глава върху гърдите му, сякаш се страхуваше да го погледне в очите.

– Сутринта отидох в уречения час при сестрата на баба ми – подхвана младата жена. – Старицата помни добре майка ми и ми обясни защо тя е напуснала селото и е дошла при нея в Сеул.

Все така притисната до Нат, Су Лин му разказа от начало до край какво е научила от Кай Пай. После се дръпна и го погледна за пръв път в лицето.

– Е, вече знаеш истината. Още ли ме обичаш? – попита тя.

– Едва ли изобщо е възможно да те обичам повече. Представям си и каква смелост се иска, за да споделиш това с мен. – Известно време той мълча. – Сега връзката между нас ще стане още по-силна и никой няма да е в състояние да ни раздели.

* * *

– Едва ли е разумно да идвам с теб – рече Ани.

– Но ти ми носиш късмет, пък и...

– Пък и доктор Редпат изрично подчерта, че няма да е разумно.

Ще не ще, Флечър се примири, че ще отиде сам в Ню Йорк. Ани караше седмия месец на бременността и макар да нямаше усложнения, той предпочиташе да не спори с лекаря.

Много се радваше, че са го повикали на второ интервю, и се питаше колко ли от другите кандидати са отпаднали. Имаше чувството, че Карл Ейбрахамс знае, той обаче не беше от хората, които ще тръгнат да разгласяват тайни.

От гара „Пенсилвания“ Флечър отиде с такси на Петдесет и четвърта улица и пристигна пред огромното фоайе цели двацет минути по-рано. Бяха го предупредили, че един от кандидатите закъснял веднъж с три минути и изобщо не го допуснали до интервю.

Качи се с асансьора на трийсет и шестия етаж и секретарката го прати в просторен кабинет, лъскав едва ли не колкото кабинета на старши съдружника. Флечър беше сам – запита се дали това е добро предназначение, малко преди девет обаче при него влезе и втори кандидат, който му се усмихна.

– Логан Фицджералд – представи се той и му протегна ръка. – Слушах ви на дискусиата на първокурсниците в Йейлския университет. Словото ви за Виетнам беше блестящо, макар че не съм съгласен и с думата от онова, което казахте.

– И вие ли сте следвали в Йейл?

– Не, бях на гости на брат си. Завършил съм Принстънския университет. Е, и двамата знаем защо сме тук.

– Имате ли представа колко още ще се явят на интервю? – попита Флечър.

– Ако се съди от часовника, ние двамата май сме последните. Успех!

– Сигурен съм, че ми го желаете искрено – подсмихна се другият младеж.

Вратата се отвори и една жена, която, както помнеше Флечър, беше секретарка на господин Алгзандър, им каза:

– Елате с мен, господа.

– Благодаря ви, госпожо Таунсенд – отвърна той. Веднъж баща му му беше казал никога да не забравя името на секретарката, понеже тя в крайна сметка прекарвала с шефа си повече време дори от съпругата му. Двамата излязоха заедно с нея от стаята и Флечър се запита дали и Логан си умира от притеснение. От двете страни на коридора имаше тежки дъбови врати, на които със златни букви бяха написани имената на

съдружниците. Кабинетът на Уилям Алегзандър беше в дъното, точно преди заседателната зала.

Госпожа Таунзенд почука тихичко, отвори вратата и се дръпна, а хората вътре: двайсет и един мъже и три жени, станаха на крака и изръкопляскаха.

– Заповядайте, седнете – покани Бил Алегзандър младежите, след като отново се възцари тишина. – Нека пръв ви честитя, че получихте възможност да постъпите на работа в „Алегзандър, Дюпон и Бел“, но отсега да си знаете – колегите ще ви ръкопляскаат отново така едва когато бъдете поканени за съдружници, а това ще стане най-малко след седем години. Сутринта ще се срещнете с някои от членовете на изпълнителния съвет, които ще отговорят на всичките ви въпроси. Ти, Флечър, ще работиш при Мат Кънлиф, завеждащ отдел „Наказателни дела“, а ти, Логан, си пряко подчинен на Греъм Симпсън, който оглавява отдел „Търговско право“. В дванайсет и половина отново ще се върнете – за обяд заедно със съдружниците.

След дългите разговори обядът им подейства доста разтоварващо: съдружниците престанаха да се държат като господин Хайд и отново станаха доктор Джекил, роли, които всеки ден изпълняваха с клиенти и противници.

– Доколкото разбрах, и двамата ще бъдете първенци на випуска – отбеляза Бил Алегзандър, след като им донесоха основното блюдо: супа и аперитиви нямаше, единствената напитка бе бутилираната вода. – И дано наистина е така, защото още не съм решил в кой отдел да ви сложа.

– А ако някой не успее да стане пръв в курса? – попита притеснен Флечър.

– Тогава първата година ще прекарате в секретариата – ще разнасяте призовките. – Известно време господин Алегзандър мълча. – При това пеш.

Никой не се засмя и Флечър не разбра дали говори сериозно. Старши съдружникът тъкмо се канеше да каже още нещо, когато пак се почука и при тях в помещението влезе секретарката.

– Търсят ви на трета линия, господин Алегзандър.

– Нали ви помолих, госпожо Таунзенд, да не ни прекъсвате?

– Спешно е, господине.

Бил Алегзандър вдигна слушалката на апарата в заседателната зала, заслуша напрегнато и смръщено му лице грейна в усмивка.

– Ще му съобщя – обеща той и затвори. – Нека съм първият, който ти честити, Флечър! – възкликна старши съдружникът. Младежът се

изненада, защото окончателните оценки щяха да излязат най-малко след седмица. – Вече си гордият баща на мъничко момиченце. Майката и дъщерята са добре. Още щом го видях онова момиче, разбрах, че е от жените, които ние в „Алегзандър, Дюпон и Бел“ ценим много.

24.

– Луси.

– Но защо да не е Рут или Марта?

– Можем да я кръстим и с трите имена – склони Флечър, – тъкмо ще зарадваме бабите, но ще я наричаме Луси.

Положи внимателно, с усмивка дъщеричката си обратно в кошчето.

– Мислил ли си къде ще живеем? – попита Ани. – Не искам Луси да расте в Ню Йорк.

– И аз не искам – съгласи се бащата и погъделичка невръстната си дъщеря под брадичката. – Разговарях с Мат Кънлиф. Той ми обясни, че когато е постъпил в адвокатската кантора, се е натъкнал на същия проблем.

– И какво ти препоръча?

– Насочи ме към три-четири малки градчета в Ню Джърси, от Централната гара са на по-малко от час път. Смятах следващия петък да отидем с колата и в събота и неделя да Потърсим местенце, което да ни хареса.

– Сигурно в началото ще живеем под наем – отбеляза жена му. – Поне докато не съберем малко пари, за да си купим жилище.

– Явно няма да се наложи, кантората предпочита да купим своя къща.

– Кантората хубаво предпочита, но ако не ни е по джоба?

– И това, изглежда, не е проблем – обясни Флечър, – от „Алегзандър, Дюпон и Бел“ ще ни отпуснат безлихвен заем.

– Много щедро – зарадва се Ани. – Но доколкото го познавам, Бил Алегзандър сто на сто има някакви задни подбуди.

– А, не се и съмнявам – потвърди мъжът ѝ. – Така се обвързваш с кантората, а в „Алегзандър, Дюпон и Бел“ се гордеят много, че сред юридическите кантори в Ню Йорк имат най-малкото текучество. Става все по-очевидно, че след като са си направили труда да те изберат и да те обучат, както те си знаят, нямат намерение да те преотстъпват на конкуренцията.

– Все едно се обричаш до гроб – отбеляза Ани. Известно време мълча. – Споменавал ли си на господин Алегзандър, че имаш политически амбиции?

– Не, ако бях споменал, нямаше да ме допуснат и да припаря до кантората, пък и знае ли човек как ще се чувствам след две-три години?

– Лично аз знам – увери го жена му. – Знам как ще се чувстваш и след две, и след десет, и след двайсет години. По-щастлив си, когато участваш в надпревара, няма да забравя никога, че когато преизбраха татко в Сената, ти бе единственият човек, който се радваше повече и от него.

– Само да не те чуе отнякъде Мат Кънлиф! – усмихна се Флечър. – Можеш да бъдеш сигурна, че до десет минути ще научи и Бил Алегзандър и тогава тежко ми! В кантората не търпят хора, които не са отдадени изцяло на работата. Нали помниш какъв им е девизът: „В денонощието има двайсет и пет работни часа.“

Когато се събуди, Су Лин чу, че Нат разговаря в съседната стая по телефона. С кого ли? Беше съвсем рано. След миг мъжът ѝ затвори и се върна при нея в спалнята.

– Ставай, цветенце, и стягай багажа! След по-малко от час трябва да изхвърчим оттук.

– Моля?...

– След по-малко от час.

Су Лин скочи от леглото и се втурна към банята.

– Капитан Картрайт, разрешено ли ми е да знам къде ще ме водиш? – изкрещя тя, за да надвика струята шуртяща вода.

– Веднъж да се качим на самолета, госпожо Картрайт, и ще разбереш.

– В каква посока? – попита пак тя веднага щом затвори кранчетата.

– Ще ти кажа чак след излитането на самолета.

– У дома ли се прибираме?

– Не – отвърна Нат, но не добави нищо повече.

След като се подсуши, Су Лин започна да умува какво да облече, а мъжът ѝ отново вдигна телефона.

– За час едно момиче не може да направи нищо – възропта тя.

– Точно това и целях – подметна Нат, след като каза на администраторката да им поръча такси.

– Ох, да го вземат мътните! – извика Су Лин, вторачена в множеството подаръци. – Къде да ги сложа, а?

Нат остави слушалката върху вилката, отиде при дрешника и

извади куфар, който жена му не беше виждала.

– Я, „Гучи“! – възкликна тя, изненадана от необичайното разточителство на мъжа си.

– А, не! Де се е чуло и видяло „Гучи“ за десет долара! Су Лин се засмя, а мъжът ѝ пак вдигна телефона.

– Пратете пиколото и пригответе, ако обичате, сметката, след малко се изнасяме. – Той замълча, заслуша и после каза: – След десет минути.

Извърна се към жена си, която си закопчаваше шемизетата. Сети се как снощи тя най-после се е унесла, а той е решил да си тръгнат час по-скоро от Корея. Всеки миг, прекаран в града, само напомняше за...

На летището Нат се нареди на билетното гише и благодари на жената, че е откликнала толкова бързо на молбата му от сутринта. Докато предаваше багажа, Су Лин отиде да вземе закуска. Нат се качи с ескалатора на първия етаж и завари жена си да седи в ъгъла на кафенето и да си бърбри с келнерката.

– Още не съм поръчала за теб – обясни му тя. – Тъкмо обяснявах на сервитьорката, че сме женени само от седмица и не съм сигурна дали ще се появиш.

Нат погледна момичето.

– Какво ще обичате, господине?

– Две яйца на очи, бекон, кюфтета и кафе без захар и сметана.

Келнерката се взря в тефтера.

– Жена ви вече поръча за вас това. Нат се извърна към Су Лин.

– Къде отиваме? – попита тя.

– Ще разбереш чак когато тръгнем да се качваме на самолета, а ако продължаваш да подпитваш, нищо чудно да ти кажа и едва след като кацнем.

– Ама... – възропта тя отново.

– Ако се наложи, ще ти вържа очите, така да знаеш – закани се Нат точно когато келнерката се върна с кана кафе, над която се виеше пара. – А сега няколко сериозни въпроса – рече той и забеляза, че жена му трепва. Направи се, че не е забелязал. Очевидно ѝ се въртеше само едно в главата и той си напомни, че поне първите няколко дни трябва да внимава с шегите. – Спомням си, спомена пред мама, че щом японците влязат в крак с компютърната революция, целият напредък в технологиите също ще се ускори.

– В Япония ли отиваме?

– Не, не отиваме в Япония – отсече мъжът ѝ и погледна към поръчаните ястия – бяха ги сложили на масата пред него. – А сега внимавай,

сигурно ще се наложи да разчитам на твоя опит.

– Точно сега целият отрасъл е във възход – уточни Су Лин. – „Канон“, „Сони“, „Фуджицу“ вече са настигнали американците. Защо питаш? Да не смяташ да проучваш новите фирми за информационни технологии? Ако наистина е така, погледни...

– И да, и не – прекъсна я Нат, после се заслуша кои пътници викат по високоговорителите.

Плати с последните корейски банкноти, които му бяха останали, и се изправи.

– Отиваме ли някъде, капитан Картрайт? – попита Су Лин.

– Да, аз отивам – отвърна той, – това беше последното повикване, така че, ако имаш други планове, у мен са и билетите, и пътническите чекове.

– Значи нямам друг избор, трябва да дойда с теб – отбеляза момичето, след което гаврътна кафето и се взря в информационното табло за заминаващите самолети. Бяха най-малко десетина. – Хонолулу? – попита пак, след като настигна Нат.

– За какво ми е да те водя в Хонолулу? – учуди се той.

– За да се излежаваме на плажа и да се любим по цял ден.

– Не, отиваме на друго място. През деня ще се срещаме с бившите ми любовници, а през нощта пак ще правим любов.

– В Сайгон ли? – възкликна Су Лин точно когато върху таблото се появи поредният град. – Значи ще отидем на мястото, където капитан Картрайт е направил последните си завоевания.

– Пак сбърка посоката – поправи я той и продължи да върви към залата за международни полети.

След като им провериха паспортите и билетите, Нат не си направи труда да се отбива в безмитния магазин и продължи към терминалите.

– Бомбай – пак се опита да налучка жена му, докато подминаваха първия терминал.

– В Индия няма да намерим много от бившите ми любовници – увери я Нат, докато подминаваха изходи едно, две, три и четири.

Су Лин продължи да се взира в табелите, които подминаваха.

– Сингапур, Манила, Хонконг?

– Не, не и не – повтаряше мъжът й вече след като бяха оставили зад гърба си изходи единайсети, дванайсети и Су Лин не каза нищо, докато вървяха покрай терминалите, откъдето излитаха самолетите за Банкок, Цюрих, Париж и Лондон. Накрая Нат спря пред изход двайсет и първи.

– С нас за Венеция и Рим ли ще пътувате, господине? – попита

жената зад гишето на „Пан Ам“.

– Да – потвърди той. – Билетите са на името на господин и госпожа Картрайт – добави и се извърна към жена си.

– Знаеш ли, господин Картрайт? – възкликна Су Лин. – Друг като теб няма!

* * *

Цели четири съботи и недели обикаляха да оглеждат къщи, накрая Ани им изгуби дирята. Някои бяха прекалено големи, други – твърде малки, имаше и къщи в квартали, където те не искаха да живеят, харесаха ли пък квартала, се оказваше, че цената е твърде солена – дори с помощта, обещана от „Александър, Дюпон и Бел“. Накрая един неделен следобед откриха в Риджуд точно каквото им трябва – десетина минути след като прекрачиха прага, си кимнаха зад гърба на посредника. Ани звънна веднага на майка си.

– Идеална е – оповести тя. – В тих квартал, където има повече църкви, отколкото кръчми, и повече училища, отколкото кинозалони, дори има река, която криволичи през центъра на града.

– А цената? – попита Марта.

– Малко повече, отколкото смятахте, но посредникът очаква да му се обади моята агентка Марта Гейтс. Ако ти, мамо, не смъкнеш цената, не знам кой ще го направи.

– Изпълни ли каквото ти казах? – попита другата жена.

– Дума по дума. Обясних, че и двамата сме учители. Нали ме предупреди, че гледат да смъкнат повечко пари от адвокатите, bankerите и лекарите. Човекът беше доста разочарован.

Целия следобед Флечър и Ани се разхождаха из градчето и се молеха Марта да се спазари за приемлива цена, защото дори гарата беше на две крачки от къщата.

След месец пазарлъци, на първи октомври 1974 година Флечър, Ани и Луси Давънпорт прекараха първата нощ в новия си дом в Риджуд, щата Ню Джърси. Още затворили-незатворили входната врата, и Флечър оповести:

– Как мислиш, можеш ли да оставиш за седмица-две Луси на майка си?

– Детето не ми пречи. Ще подредим къщата и без помощта на майка ми – отвърна жена му.

– Друго имах предвид – натърти той. – Крайно време е да отидем на почивка, на нещо като втори меден месец.

– Ама...

– Никакво „ама“... ще направим нещо, за което открай време ми говориш: ще отидем в Шотландия и ще потърсим корените на предците си, на родовете Давънпорт и Гейтс.

– Кога смяташ да заминем? – попита Ани.

– Самолетът излита утре в единайсет сутринта.

– О, господин Давънпорт, знаеш как да ощастливиш едно момиче!

* * *

– Какво си намислил пак? – попита Су Лин, след като се надвеси и видя, че мъжът ѝ проучва колонките с цифри върху финансовите страници в „Ейшън Бизнес Нюз“.

– Гледам как през последната година са се променяли валутните курсове.

– Така ли Япония се вмести в уравнението? – поинтересува се жена му.

– Ами да! Йената е единствената сериозна валута, чийто курс спрямо долара постоянно се покачва вече десет години, и мнозина икономисти предричат, че това ще продължи и в обозримото бъдеще. Според тях йената и досега е силно подценявана. Ако експертите, както и ти с твърденията си за все по-ключовото място на Япония в новите технологии се окажете прави, значи съм открил в нашия несигурен свят Добра инвестиция.

– За това ли ще пишеш диплома?

– Не, макар че идеята не е лоша – отвърна Нат. – Смятам да вложа малко пари във валутния пазар и ако се окажа прав, всеки месец ще припечелвам нещичко.

– Не е ли рисковано?

– Ако смяташ да реализираш печалба, винаги има риск. Разковничето е да премахнеш онова, което увеличава риска. – Су Лин не изглеждаше особено убедена. – Ще ти кажа какво имам предвид – допълни Нат. – Сега ми плащат по четиристотин долара на месец като капитан от въоръжените сили. Ако с годишната си капитанска заплата купя йени по днешния курс, а после, след дванайсет месеца, отново ги обърна в долари, и ако курсът долар – йена продължи да се покачва, както през последните седем години, ще печеля годишно към четиристотин-петстотин долара.

– А ако курсът се обърне в другата посока? – възкликна жена му.

– През последните седем години само се е покачвал.

– И все пак, ако се обърне?
– Ще изгубя четиристотин долара, или една месечна заплата.
– Предпочитам всеки месец да си получавам сигурната сума.
– Ако караш на едната заплата, никога не можеш да натрупаш капитал – възрази младежът. – Повечето хора гледат да заделят по нещичко и накрая спестяванията им отиват я за застраховка „Живот“, я за акции, които могат да се обезценят от инфлацията. Питай баща ми.

– Но за какво са ти тези пари?
– За любовниците.
– И къде са тези прословути любовници?
– Повечето са в Италия, има обаче и няколко, които висят по стените в най-големите световни столици.

– За това ли отиваме във Венеция?
– И във Флоренция, Милано и Рим. Когато ги оставих, повечето бяха голи-голенички. Едно от нещата, които ми харесват най-много у тях, е, че не остаряват – е, може да се понапукат тук-там, ако ги държиш на слънце.

– Късметлийки! – възкликна Су Лин. – А имаш ли фаворитка?
– Не, падам си по безразборния полов живот, всеяден съм, макар че, ако трябваше да избирам, си признавам, че има една дама, която живее в малък дворец във Флоренция – виж, нея я обожавам и копнея да я видя отново.

– Случайно да е девица? – подсмихна се Су Лин.
– Бре, умничка си ми! – възкликна Нат.
– И е позната с името Мария?
– Край, разконспирира ме, макар че в Италия Марии – под път и над път.

– „Поклонението на влъхвите“, Тинторето.
– Не.
– Белини, „Богородица с Младенеца“.
– Не, те все още са във Ватикана.

Стюардесата мина да помоли всички да пристегнат предпазните колани. Су Лин изчака и попита:

– Караваджо?
– Браво на теб! Оставих въпросната дама в двореца „Пити“, върху дясната стена в галерията на третия етаж. Зарече се да ми е вярна, докато се върна.

– Там и ще си остане. Такава любовница ще ти струва доста повече от четиристотин долара на месец, а ако още се надяваш да се хванеш с

политика, няма да ти е по джоба да си купиш дори рамката.

– Няма да се хващам с политика, докато не изкарам пари, с които да си купя цялата галерия – увери Нат жена си.

* * *

Ани започна да проумява защо англичаните гледат с такова презрение американските туристи, които кой знае как успяваха да разгледат за някакви си три дни Лондон, Оксфорд, Бленъм и Стратфорд. Впечатлението ѝ съвсем се затвърди, докато тя гледаше как пред Кралския Шекспиров театър в Стратфорд се изсипват цели автобуси с туристи, които още в първия антракт се изнасят, та местата им да бъдат заети от други нейни сънародници, и те слезли от поредния автобус. Щеше да каже, че това е невъзможно, ако след антракта не се беше върнала и не бе заварила на двата реда отпред свои сънародници, които виждаше за пръв път. Питаше се дали туристите, присъствали на второто действие, са разказали на американците, гледали първото, какво е станало с Розенкранц и Гилденщерн, или онзи автобус вече е отпратил към Лондон.

Почувства се по-малко гузна, след като прекараха десет спокойни дни в Шотландия. Зарадваха се, че могат да присъстват на фестивала в Единбург и да избират между Марлоу, Моцарт, Пинтър и Ортън. Но и за двамата най-вълнуващо в пътуването беше дългата екскурзия по крайбрежието. Гледката бе чудно хубава и им се стори, че никъде по света няма по-голяма красота.

В Единбург се опитаха да открият корените на Гейтс и Давънпорт, накрая обаче единственото, което намериха, бе голямо цветно родословно дърво на двата рода и шотландска пола на пъстри карета в крещящи цветове, каквито са носели всички Давънпортови и която Ани се съмняваше, че ще облече някога, след като се върне в Щатите.

Флечър заспа броени минути след като самолетът излетя от Единбург за Ню Йорк. Когато се събуди, слънцето, което бе видял да залязва от едната страна, още не беше изгряло от другата. Когато започнаха да се снишават към летище „Джон Кенеди“ – Ани още не можеше да свикне да го нарича „Ай-дълауайлд“, – единственото, за което тя си мислеше, бе, че отново ще бъде с Луси, а Флечър вече се притесняваше за първия си работен ден в „Алегзандър, Дюпон и Бел“.

* * *

Когато се върнаха от Рим, Нат и Су Лин бяха капнали от умора, но

промяната на обстановката наистина им се бе отразила изключително добре. С всеки изминал ден Су Лин се отпускаше все повече, а през втората седмица и двамата така и не отвориха дума за Корея. Докато пътуваха със самолета към Щатите, решиха да кажат на майката на Су Лин, че са карали медения си месец в Италия. Само Том щеше да се учуди. Докато тя спеше, Нат отново проучи в „Интернешънъл Хералд Трибюн“ и излизания в Лондон „Файненшъл Таймс“ валутния пазар. Тенденциите си оставаха същите: намаление на курса, сетне леко покачване и отново намаление, но като цяло стрелката на йената сочеше неизменно нагоре, а на долара – в противоположната посока. Същото важеше и за курса на йената спрямо германската марка, английската лира стерлинг и италианската лира и Нат реши и напред да следи къде разликите в курсовете са най-големи. Смяташе, веднага щом се приберат в Бостън, да поговори с бащата на Том и да отиде във валутния отдел на банка „Ръсел“, вместо да разкрива хрумването си пред непознати.

Погледна Су Лин, която бе потънала в сън – беше ѝ признателен за предложението дипломата му да е посветена на валутните курсове. Времето в икономическия факултет на Харвардския университет щеше да отлети неусетно и той съзнаваше, че не може да протака вечно решението, от което щеше да зависи бъдещето и на двамата. Вече бяха обсъдили трите възможности: Нат да си потърси работа в Бостън, така че Су Лин да остане в Харвардския университет, тя обаче подчерта, че това ще стесни хоризонта му. Той можеше да приеме предложението на господин Ръсел и да започне заедно с Том работа в голяма банка в малък град, макар че това пък щеше да ограничи бъдещото му развитие. Можеше да кандидатства за работа на Уолстрийт и да провери дали е в състояние да се справи във висшата лига.

Су Лин не се и съмняваше коя от трите възможности ще предпочете мъжът ѝ и макар че двамата разполагаха с още малко време, през което да обмислят бъдещето си, тя вече се бе обадила на познатите си в Колумбийския университет.

25.

Когато се връщаше към последната си година в Харвардския университет, Нат не съжеляваше за почти нищо.

Само няколко часа след като кацнаха на международно летище „Логан“, той се обади по телефона на бащата на Том и сподели с него

хрумването си за валутите. Господин Ръсел отвърна, че сумите, които иска да обърне, са твърде малки и никоя банка няма да се занимава с тях. Нат се разочарова, после обаче банкерът му предложи да му отпуснат заем от хиляда долара и Том да внесе същата сума. Така се зароди първият валутен фонд на Том.

Щом научи какво е намислил, Джо Стайн още същия ден добави нови хиляда долара. За месец фондът събра цели десет хиляди долара. Нат сподели със Су Лин, че се притеснява да не загуби не толкова своите, колкото чуждите пари. До края на семействата фонд „Картрайт“ бе набъбнал на цели четиринайсет хиляди долара, а Нат прибра чиста печалба от седемстотин двамайсест и шест долара.

– Но пак можеш да ги загубиш – напомни жена му.

– Така е, сега обаче фондът е по-мощен и вероятността от големи загуби е по-малка. Дори и курсът на йената най-неочаквано да падне, бих могъл да изпреваря събитията, да обърна парите отново в долари и да сведа до минимум загубите.

– С този фонд пилееш много време, кога ще пишеш дипломата? – попита притеснена Су Лин.

– Фондът ми отнема някакви си петнайсетина минути на ден – възрази Нат. – В шест сутринта проверявам котировките в Япония, в шест вечерта – курса в Ню Йорк, и ако няколко дни поред няма изненадващи обрати, единственото, което трябва да правя, е в края на всеки месец да реинвестирам капитала.

– Цинично е! – отбеляза жена му.

– Какво лошо има в това да приложи уменията, познанията и мъничко предприемчивост? – изненада се Нат.

– За петнайсет минути на ден печелиш повече, отколкото аз мога да се надявам да изкарвам за година като научен ръководител в Колумбийския университет – сигурно и деканът взима по-малко от теб.

– Да де, но деканът може да е сигурен, че и догодина по това време, каквото и да става на валутния пазар, той пак ще си е на тази работа. Това е то свободното предприемачество. Лошото при него е, че можеш да изгубиш всичко до последния цент.

Не спомена на жена си какво е казал английският икономист Мейнърд Кейнс: „Прозорливият трябва да знае как до закуска да спечели цяло състояние, та през останалото време да си върши добре работата.“ Съзнаваше, че Су Лин гледа с лошо око на така наречените лесни пари, затова говореше за вложението си само ако тя повдигнеше темата. Не й спомена и че според господин Ръсел е крайно време да помисли дали да

не се разгърне още повече.

Не изпитваше никакви угризения, ако се случеше да заделя по петнайсетина минути на ден за малкия си фонд: в курса му надали имаше студент, който да учи по-усърдно. Откъсваше се от учебниците само колкото да потича по един час всеки следобед и най-щастливият му миг тази година бе, когато прекоси пръв финала на лекоатлетическите състезания с Университета на Кънектикът.

След като се яви на доста интервюта в Ню Йорк, беше затрупан с предложения от финансови институции, но погледна сериозно само на две от тях. Те изобщо не можеха да се мерят като слава и размер, но след като се запозна с Арни Фриман, шеф на валутния отдел в „Морган“, Нат с радост постъпи веднага на работа там. Арни притежаваше дарбата да прекарва по четиринайсет часа дневно на Уолстрийт така, сякаш това е най-забавното нещо на света.

Нат тъкмо се питаше какво още може да му се случи през тази година, когато Су Лин го попита каква печалба е натрупал фонд „Картрайт“.

- Към четирийсет хиляди долара – уточни той.
- А твоят дял колко е?
- Двайсет на сто. За какво смяташ да ги похарчиш?
- За първото ни дете – отвърна жена му.

* * *

Когато се връщаше към първата си година в адвокатска кантора „Алезандър, Дюпон и Бел“, Флечър също не съжаляваше почти за нищо. В началото нямаше и представа какви ще бъдат задълженията му, но през първата година младичките адвокати не току-така са известни като „впрегатни коне“. Бързо установи, че основното му задължение е да има грижата, по какъвто и случай да работи Мат Кънлиф, да не му се налага да става от бюрото си, за да търси документи или папки. За броедни дни откри и че само по телевизионните сериали адвокатите се явяват в пищни съдебни зали, за да защитават невинни жени, обвинени в убийство. В голямата си част работата му беше пипкава и мудна и обикновено биваше възнаграждавана със споразумение между страните още преди да е насрочена датата на делото.

Разбра и че чак когато станеш съдружник, можеш да се надяваш на „големи мангизи“ и да се прибираш още по светло у дома. Въпреки всичко Мат го облекчаваше, като не го принуждаваше да излиза в половинчасова обедна почивка, така че два пъти в седмицата Флечър

успяваше да поиграе скуош с Джими.

Макар да си носеше работа и вкъщи, се стремеше, стига да е възможно, вечер да прекарва по един час с дъщеря си. Баща му честичко му напомняше, че след като отминат тези първи години, човек няма как да върне назад лентата, върху която пише „Важни мигове в детството на Луис“.

Първият рожден ден на дъщеричката му бе най-шумното събитие извън стадиона за американски футбол, на което той някога беше присъствал. Ани се беше сприятелила с толкова много съседни, че Флечър завари дома си превзет от невръстни дечица, които явно бяха решили или всички да плачат, или всички да се смеят едновременно. Учуди се колко спокойно жена му приема изсипания сладолед, шоколадовата торта, размазана по килима, шишето мляко, разлято върху роклята ѝ – познатата усмивка нито веднъж не слезе от лицето ѝ. Когато си замина и последното хлапе, Флечър се чувстваше напълно изтощен, докато Ани само възкликна:

– Според мен мина добре.

Флечър продължаваше да се среща често с Джими, който както сам се бе изразил, благодарение на баща си се бе озовал в малка, но уважавана адвокатска кантора на авеню Лексингтън. И той работеше извънредно, почти колкото Флечър, но отговорностите му на баща явно му вдъхваха нови сили, удвоили се, когато Джоана роди второ дете. Флечър не можеше да се начуди колко успешен е бракът им, и то при такава разлика във възрастта и в научните степени. Но те явно нямаха значение, защото Джими и Джоана направо се обожаваша и пораждаха завист у мнозина свои връстници, вече тръгнали да се развеждат. Щом научи за второто им дете, Флечър се преизпълни с надежда, че не след дълго и Ани ще последва примера на Джоана – завиждаше много на Джими за сина. Често се сещаше за Хари-Робърт.

Беше претоварен с работа и почти не бе създал нови приятелства, ако не броим Логан Фицджералд, постъпил във фирмата заедно с него. През обедната почивка двамата често сравняваха записките си, а вечер, преди Флечър да хване влака, отиваха да пийнат по чашка. Не след дълго започнаха да канят снажния русоляв ирландец в Риджуд – да се запознае с неомъжените приятелки на Ани. Флечър си даваше сметка, че двамата с Логан са конкуренти, това обаче явно не влияеше на приятелството им, обратното, дори правеше връзката още по-силна. През първата година и двамата имаха своите малки победи и отстъпления и никой в кантората не се нагърбваше да каже кой пръв ще стане съдружник.

Веднъж, докато седяха в едно заведение на чаша питие, Флечър и Логан стигнаха до заключението, че вече са пълноправни членове на кантората. След няколко седмици щяха да се появят нови стажанти и те вече нямаше да бъдат впрегатните коне на всички. Проучиха внимателно автобиографиите на кандидатите, подбрани за последното интервю.

– Какво ще кажеш? – попита Флечър, като се постара да не прозвучи надменно.

– Бива си ги – отвърна Логан и поръча обичайната светла бира за приятеля си, – но с едно изключение: онзи тип от Станфордския университет, умът ми не го побира как се е озовал в окончателния списък.

– Подразбрах, че бил племенник на Бил Алегзандър.

– Е, това е основателна причина да го включат в списъка, но не и да го назначат на работа – не очаквам да го видим отново. Всъщност сега, като се замисля, не се сещам дори как се казва – допълни Логан.

* * *

Нат беше най-младият от тримата във валутния отдел в „Морган“. Пряк началник му беше Стивън Гинсбърг, който беше на двайсет и осем, а другият му колега се казваше Ейдриън Кенрайт, току-що навършил двайсет и шест. Тримата управляваха фонд от над милион долара.

Валутните пазари отварят в Токио точно когато повечето благовъзпитани американци си лягат, и затварят в Лос Анжелис, когато слънцето вече е залязло над американския континент, затова в отдела винаги имаше дежурен, който да следи курсовете във всеки час от денонощието. Всъщност Стивън разреши Нат да отсъства от работа само веднъж – когато един следобед той отиде да види как Су Лин си получава докторската степен в Харвардския университет, но дори и тогава се наложи да си тръгне от тържеството: потърсиха го на пожар по телефона и трябваше да обяснява защо курсът на италианската лира пада.

– Нищо чудно следващата седмица по това време да имат комунистическо правителство – обясни Нат. – Минавайте на швейцарски франкове – допълни той. – Отървавайте се и от всички лири стерлинги и пети, защото и в двете държави управлението е ляво и именно там в скоро време ще се усети напрежение.

– А германските марки?

– Тях ги дръжте: докато я има Берлинската стена, тази валута ще си остане подценявана.

Макар че имаха много по-голям финансов опит и бяха готови да се

трудят не по-малко усърдно, другите двама в отдела си признаваха, че благодарение на политическия си нюх Нат долавя накъде духа вятърът по-бързо от всеки, с когото – или срещу когото – са работили.

В деня когато всички продаваха доларите и се прехвърляха на лири стерлинги, Нат се възползва от голямото търсене и се освободи от стерлингите. В продължение на осем дни мнозина мислеха, че заради него банката вероятно е загубила цяло състояние, и колегите му го подминаваха в коридора, без да го поглеждат в очите. Месец по-късно седем други банки му предлагаха работа с много по-висока заплата. В края на годината Нат получи премия от осем хиляди долара и реши, че е крайно време да си потърси любовница.

Не каза на Су Лин за премията, още по-малко за любовницата – наскоро бяха вдигнали заплатата на жена му с деветдесет долара. Колкото до любовницата, беше хвърлил око на една жена, която подминаваше на улицата всеки ден, докато отиваше на работа. Когато вечер се връщаше в Сохо, тя пак си беше на витрината. Нат се заглеждаше все повече в жената, легнала във ваната, и накрая се престаши да попита колко струва.

– Шест хиляди и петстотин долара – уведоми го собственикът на галерията, – ще прощавате, но трябва да отбележа, че имате набито око: това не само е една прекрасна картина, но и ако я купите, вие ще направите много разумно вложение.

Нат бързо стигна до заключението, че галеристите са си най-обикновени търговци на коли втора употреба, издокарани в костюми на „Брукс Бръдърс“.

– Бонар е силно подценяван в сравнение със своите съвременници Реноар, Моне и Матис – продължи мъжът – и според мен в близко бъдеще цените му ще скочат.

Нат изобщо не се вълнуваше от цените на Бонар – все пак беше любовник, а не сводник.

* * *

Същия следобед другата му „любовница“ му се обади по телефона, за да предупреди, че отива в родилното. Той помоли да поизчакат в Хонконг.

- Защо? – попита притеснен Нат жена си.
- Защото ще раждам детето ти – отвърна тя.
- Но нали трябваше да се роди след месец?
- Явно никой не му го е казал – рече Су Лин.

– Тръгвам веднага, цветенце – заяви Нат и затвори другия телефон.

* * *

Когато вечерта се върна от родилното, се обади на майка си, за да ѝ съобщи, че има внук.

– Каква чудесна новина! – възкликна тя. – Как ще го кръстите?

– Люк.

– А какво ще подариш по случая на Су Лин? Той се поколеба и рече:

– Жена във вана.

Минаха още два-три дена, докато двамата с галериста се спазарят за пет хиляди седемстотин и петдесет долара и малката картина на Бонар бъде пренесена от галерията в Сохо, върху стената в спалнята на жилището.

– Жената харесва ли ти? – попита Су Лин в деня, когато двамата с Люк се върнаха от родилното.

– Не, макар че по става за гушкане. Аз обаче предпочитам тънки жени.

Су Лин разглежда известно време подаръка си и накрая се произнесе:

– Великолепен е. Благодаря.

Нат се радваше много, че жена му оценява платното не по-малко от него. Добре и че тя не попита колко струва придобивката.

Онова, което по време на екскурзията на Нат и Том в Рим, Венеция и Флоренция се бе зародило като увлечение, бързо прерасна при Нат в пристрастеност, от която той не можеше да се отърве. Получеше ли премия, тръгваше да търси картини. Колкото и презрително да се отнасяше към продавачите на автомобили втора ръка, се оказа, че наистина има набито око, защото продължи да избира импресионисти, които още му бяха по джоба: Вюйар, Люс, Писаро, Камоан и Сисле, та да установи, че с времето стойността им расте точно както на финансовите инвестиции, които той избираше за клиентите си на Уолстрийт.

Су Лин с радост наблюдаваше как колекцията им става все по-голяма. Не се вълнуваше колко е платил мъжът ѝ за своите любовници, още по-малко от стойността им като инвестиция вероятно защото когато на двацет и пет години стана най-младият асистент в историята на Колумбийския университет, изкарваше за година по-малко, отколкото Нат – за една седмица.

Вече не бе нужно да му се напомня, че е цинично.

* * *

Флечър си спомняше добре случката.

Мат Кънлиф го беше пратил да занесе за подпис един документ в „Хигс и Дънлоп“.

– Обикновено възлагам такова нещо на секретарките – обясни той, – но господин Алегзандър се пазари за условията вече доста седмици, не искам онези да извъртят в последния момент някой номер и пак да не подпишат.

Флечър разчиташе да се върне най-много след половин час: единственото, което трябваше да направи, бе да вземе четири подписа. Когато обаче се появи отново в кантората след цели два часа и каза на шефа си, че документите не са подписани, Мат остави химикалката и зачака обяснение.

Отишъл в „Хигс и Дънлоп“ и го пратили да чака при секретарката, която казала, че съдружникът, който трябвало да подпише, още не се бил върнал от обедна почивка. Флечър се изненадал, защото тъкмо този съдружник – господин Хигс – бил насрочил срещата за един час и младежът не бил обявдал само и само да не закъснее.

Докато седял в приемната, прочел отначало докрай договора и се запознал с условията. Двама съдружници решили да си поделят активите във фирмата, на единия трябвало да се плати обезщетение и тъкмо то било уговаряно дълго, докато се стигне до приемлива и за двете страни окончателна цифра.

В един и петнайсет Флечър погледнал секретарката, която притеснена му предложила второ кафе. Той ѝ благодарил – в края на краищата жената нямала никаква вина, че съдружникът го кара да чака. Ала след като прочел за втори път документа и изпил трето кафе, младежът отсъдил, че господин Хигс или е грубиян, или просто не си върши като хората работата.

Пак си погледнал часовника. Било два без двайсет и пет. Въздъхнал и попитал секретарката дали може да ползва тоалетната. Тя се поколебала, после извадила от чекмеджето ключ.

– На горния етаж е – обяснила. – Там право да влизат имат само съдружниците и най-важните клиенти. Ако някой ви попита, кажете, че сте клиент – помолила жената.

Тоалетната била празна и за да не създава неприятности на секретарката, Флечър влязъл в последната кабинка. Тъкмо вдигал ципа на панталона си, когато влезли двама мъже, единият очевидно се връщал

от дълъг обяд, където напитките явно не се били свеждали само до вода.

Първи глас:

– Добре, че се уреди. Много обичам да им натривам носовете на онези пуяци от „Александър, Дюпон и Бел“.

Втори глас:

– Пратили са някакъв куриер да донесе договора. Казах на Мили да го подържи в приемната – нека се попоти малко.

Флечър извадил от вътрешния си джоб химикалка и издърпал малко от тоалетната хартия. Първи глас, през смях:

– За каква сума се споразумяхте накрая? Втори глас:

– Точно това е добрата новина – за милион триста двамайсет и пет хиляди, много повече, отколкото очаквахме.

Първи глас:

– Клиентът сигурно потрива ръце.

Втори глас:

– Именно той ме покани на обяд. Поръча бутилка „Шато Лафит“ реколта петдесет и втора година... Ще поръча, я, къде ще ходи! Все пак му уредихме да вземе половин милион и по очевидни причини той е много доволен.

Първи глас, пак през смях:

– Както гледам, графата „Непредвидени разходи“ в хонорара ви е доста раздута.

Втори глас:

– А защо не! Взимаме петдесет на сто от всяка сума, надвишаваща половин милион.

Първи глас:

– Значи кантората си е сложила в джоба чисти четиристотин и седемнайсет хиляди и петстотин долара. Какво имаш предвид под „очевидни причини“?

Един от двамата пуснал чешмата.

– Най-голямата спънка се оказа банката на клиента: към днешна дата фирмата е на червено със седемстотин и двамайсет хиляди долара и ако до края на работното време в петък не внесем цялата сума, се заканват да спрат всички плащания, което ще рече, че няма да си получим и първоначалния половин милион, и то след толкова месеци пазарлъци.

Чешмата била спряна. Втори глас:

– Съжалявам само за едно. Първи глас:

– За какво? Втори глас:

– Не можеш да им заявиш на ония фукльовци от „Александър,

Дюпон и Бел“ право в очите, че не знаят да играят покер.

Първи глас:

– Така си е, затова пък мога да поразтакавам още малко куриера им...

Вратата се отворила, после пак се затворила.

Флечър намотал тоалетната хартия и я пъкнал в джоба си. Излязъл от кабинката, измил си ръцете, после се измъкнал на пръсти от тоалетната и по аварийното стълбище слязъл на долния етаж. Върнал се при секретарката и ѝ подал ключа.

– Благодаря ви – рекла жената точно когато телефонът иззвънял. Тя се усмихнала на Флечър. – Върнахте се точно навреме. Качете се с асансьора на единайсетия етаж, господин Хигс вече е тук и ще ви приеме.

– Признателен съм ви – отговорил младежът, след което пак излязъл, качил се на асансьора и натиснал копчето за партера.

Мат Кънлиф тъкмо размотаваше тоалетната хартия, когато телефонът иззвъня.

– Господин Хигс на първа линия – оповести секретарката.

– Кажу ми, че ме няма.

Мат се облегна на стола и намигна на Флечър.

– Пита кога ще се върнете.

– Чак след края на работното време в петък.

26.

Флечър не помнеше някой да му е бил толкова антипатичен още на първата среща, впечатление, което не притъпиха дори обстоятелствата.

Старши съдружникът го беше повикал заедно с Логан на кафе в кабинета си, което само по себе си бе твърде необичайно. След като те влязоха, Бил Алегзандър ги запозна с един от новите стажанти.

– Това е Ралф Елиот – бяха първите му думи.

Флечър се учуди защо старши съдружникът оказва такава чест само на един от двамата одобрени за работа кандидати. Бързо разбра причината.

– Реших тази година един от стажантите да помага на мен. Ще ми се да знам как мисли новото поколение и се спрях на Ралф, понеже оценките му в Станфордския университет наистина са изключителни.

Флечър се сети как Логан се е изненадал, че племенникът на Алегзандър се е озовал в окончателния списък, и как двамата са стигнали до

заклучението, че старши съдружникът явно е отбил възраженията на другите си колеги.

– Надявам се да посрещнете добре Ралф.

– Ама разбира се – побърза да отговори Логан. – Ще обядвате ли с нас?

– Да, сигурен съм, че ще успее да ви вмести – отвърна Елиот така, сякаш им правеше услуга.

Докато обядваха, Елиот не пропускаше случай да им напомни, че е племенник на старши съдружника, с което намекуваше, че ако Флечър и Логан му мътят водата, ще се постарее да отложи във времето деня, когато ще станат съдружници. Тези едва загатнати заплахи само заздравиха връзката между двамата.

– Разправя на всеки срещнат, че след по-малко от седем години ще бъде първият, одобрен за съдружник – сподели Флечър с Логан няколко дни по-късно, докато седяха в едно кафене.

– Голям тарикат е, няма да се учудя и ако успее – бе единственото, което отвърна Логан.

– Ако се отнася и към другите, както към нас, как според теб е станал председател на студентския съвет в Университета на щат Кънектикът?

– Вероятно никой не е посмял да му се опълчи.

– И ти ли се добра така до поста?

– Ти пък откъде знаеш, че съм се добрал? – учуди се Флечър точно когато келнерът мина да вдигне чашите.

– В деня, когато постъпих в кантората, прочетох автобиографията ти. Само не ми казвай, че ти не си чел моята.

– То оставаше да не съм я чел! – призна си другият младеж и вдигна чашата. – Знам дори, че си бил шампион по шахмат в Принстънския университет. – И двамата се засмяха. – Е, да тръгвам, че ще изгърва влака и Ани току-виж си помислила, че в живота ми има и друга жена – допълни Флечър.

– Завиждам ти – пророни тихо Логан.

– Защо?

– Заради хубавия брак. На Ани и през ум не би й минало, че дори се заглеждаш по други.

– Голям късметлия съм – съгласи се приятелят му. – И на теб някой ден ще ти провърви, ще видиш. Мег от секретариата те зяпа като невидяла.

– Коя е Мег? – възкликна Логан, а Флечър го остави и се отправи

към гардероба.

Беше изминал само няколко метра по Пето авеню, когато зърна отдалеч Ралф Елиот. Пъкна се в един вход и загледа как Ралф отминава нататък. Пак излезе на студения брулесч вятър, в какъвто не можеш да изминеш и пресечка, ако не си с ушанка, и бръкна в джоба да извади шала, но него го нямаше. Изруга. Сигурно го беше забравил в кафенето. Реши да мине да го прибере на другия ден, после обаче изруга още веднъж: беше се сетил, че му е подарък от Ани за Коледа. Отправи се назад към кафенето.

Влезе вътре и помоли гардеробьерката да потърси червен вълнен шал.

– Ето го – рече момичето, – сигурно се е изхлузил от ръкава, докато сте слагали палтото на закачалката. Намерих го на пода.

– Благодаря ви – каза Флечър и се обърна да излезе – не очакваше Логан да е още тук.

Застина като попарен, когато видя с кого говори приятелят му.

* * *

Нат заспа бързо.

„La devaluation francaise“ – три простички думи, заради които телетипите преминаха от тих шепот към шумна паника. Трийсет секунди по-късно телефонът върху нощното шкафче до леглото на Нат вече звънеше и той веднага нареди на Ейдриън:

– Отървавай се незабавно от франковете. – Изслуша какво му обяснява колегата и добави: – Долари.

Не помнеше през последните десет години да е имало ден, когато да не се е бръснал. Днес не го направи. Няколко минути по-късно, когато излезе от банята, Су Лин се беше събудила.

– Случило ли се е нещо? – попита тя и разтърка очи.

– Франкът се е обезценил със седем на сто.

– Това хубаво ли е, или лошо?

– Зависи с колко франка разполагаме. Веднага щом видя монитора, ще мога да преценя.

– До няколко години ще имаш монитор и до леглото си, няма да се налага дори да ходиш чак в службата – напомни жена му и забелязала на светещия часовник върху нощното шкафче, че е едва пет и девет минути, отново отпусна глава върху възглавницата.

Нат вдигна телефонната слушалка – в другия край на линията Ейдриън още не беше затворил.

– Оказва се трудно да се освободим от франковете, търсене почти няма, ако не броим френското правителство, а и то скоро няма да удържи на натиска.

– Продължавай да продаваш. Купувай йени, германски марки и швейцарски франкове. Нищо друго! Ще бъда при теб до петнайсет минути. Стивън там ли е?

– Не, но и той ще дойде. Мина доста време, докато открия в чие легло се е пъхнал.

Нат не се засмя. Затвори, наведе се да целуне жена си и хукна към вратата.

– Не си си сложил вратовръзка – напомни Су Лин.

– До довечера може да остана и без риза на гърба – отвърна мъжът й.

След като се бяха преместили от Бостън в Манхатън, Су Лин бе намерила жилище само на хвърлей от Уолстрийт. С премиите на Нат бе успяла да обзаведе четирите стаи и сега той канеше понякога на вечеря колегите си и дори клиенти. Стените бяха украсени със седем картини, които един лаик трудно би оценил.

Щом мъжът й излезе, Су Лин отново се унесе. Нат не изчака асансьора и за разлика от друг път хукна надолу по стълбището, като взимаше по две-три стъпала наведнъж. Обикновено ставаше в шест и се обаждаше от кабинета в службата, за да разбере дали има сътресения на валутния пазар.

Рядко му се налагаше да взима по телефона важни решения – повечето позиции бяха твърдо установени за месеци напред. После се пъхаше под душа, бръснеше се и в шест и половина вече беше облечен за работа. Докато Су Лин приготвяше закуската, преглеждаше „Уол Стрийт Джърнъл“ и към седем излизаше, като първо се отбиваше до стаята на Люк. В дъжд и пек отиваше пеш до службата, която отстоеше само на пет пресечки, като си взимаше от автомата на ъгъла днешния брой на „Ню Йорк Таймс“. Веднага отгръщаше вестника на финансовите страници и ако някое заглавие привлечеше вниманието му, го четеше пътем и в седем и двайсет вече беше зад бюрото си. „Ню Йорк Таймс“ щеше да съобщи за девалвацията на френския франк чак утре сутринта, когато за повечето банкери тя щеше да бъде история.

Този път, когато излезе на улицата, Нат спря първото изпречило му се пред погледа такси, извади за петте пресечки цели десет долара и каза:

– Трябваше да бъда там вчера.

Шофьорът веднага превключи скоростта, смени платното и след четири минути вече бяха пред службата на Нат. Той влезе като фурия в сградата и се отправи към първия асансьор, който спря. Беше пълен с борсови посредници, които крещяха колкото им глас държи. Нат не научи нищо ново, ако не броим това, че простичкото изявление е било направено от Министерството на финансите на Франция в десет часа централноевропейско време. Изруга, ядосан, че докато пъпли към единайсетия етаж, асансьорът е спрял цели осем пъти.

Стивън и Ейдриън вече бяха зад бюрата си в търговската зала.

– Какви са последните новини? – провикна се Нат, докато мятеше палтото.

– По-добре не питай! – отвърна Стивън. – На хартия французите обезцениха франка със седем на сто, но пазарите се презастраховат и смъкнаха курса още повече.

Нат се взря в екрана.

– А другите валути?

– Лирата стерлинга, италианската лира и песетата също бележат спад. Доларът се покачва, йената и швейцарският франк са устойчиви, германската марка играе.

Нат продължи да гледа цифрите по екрана, които се променяха през секунда.

– Опитайте се да купите малко йени – подкани той, забелязал, че лирата стерлинга е паднала с още един пункт.

Стивън вдигна телефона с пряка връзка с борсата. Нат се втренчи в него. Докато чакаха да вдигне някой посредник, губеха ценни секунди.

– Как вървят сделките? – ревна Стивън.

– Десет милиона при курс две хиляди шейсет и осем. Ейдриън се извърна на другата страна, докато Стивън даваше поръчката.

– Продавай и всички лири стерлинги и италиански лири, с които разполагаме, те са следващите, които ще се обезценят – нареди Нат.

– По какъв курс?

– Не се занимавай с курса, продавай, ти казвам – сопна се другият мъж. – И купувай долари. Ако бурята е истинска, всички в Ню Йорк ще се опитат да се предпазят.

Учуди се колко е спокоен въпреки врявата и ругатните наоколо.

– Вече се отървахме от лирите – съобщи Ейдриън, – освен това ни предлагат йени по курс две хиляди двайсет и седем.

– Купувай ги – рече напевно Нат, без да сваля очи от монитора.

– Разкарахме и лирите стерлинги – по курс две и трийсет и седем –

оповести Стивън.

- Браво на теб, прехвърли половината долари отново в йени.
- Гулдените ми свършват – извика Ейдриън.
- Обмени ги всичките за швейцарски франкове.
- Да продавам ли германските марки? – попита Стивън.
- Не – отговори Нат.
- А да купувам ли?
- Не – повтори Нат. – Не помръдват ни надолу, ни нагоре.

След по-малко от двацет минути вече бе взел всички възможни решения и сега не му оставаше друго, освен да следи екрана и да чака да види дали пораженията са тежки. Повечето валути продължиха да падат и той си даде сметка, че други ще пострадат много по-сериозно. Това обаче не го успокои кой знае колко.

Ако, както обикновено, французите бяха изчакали до обяд и чак тогава бяха обявили девалвацията, той щеше да бъде зад бюрото си.

- Да ги вземат мътните тия французи! – възкликна Ейдриън.
- Знаят какво правят – възрази Нат. – Обезцениха валутата си точно когато ние си спяхме сладко-сладко.

* * *

На другата сутрин, докато отиваше с влака на работа, Флечър прочете най-подробно в „Ню Йорк Таймс“ за девалвацията на франка, макар и да не бе съвсем наясно какви ще са последиците. Доста банки бяха претърпели големи загуби, една-две дори бяха предупредили Комисията за ценните книжа и борсите, че са пред фалит. Флечър отгърна страницата и зачете материала за човека, за когото вече бе сигурно, че ще се кандидатира срещу Форд на президентските избори. Не знаеше почти нищо за Джими Картър, освен че е губернатор на Джорджия и притежава фъстъчена плантация. Вдигна очи и се замисли за политическите си амбиции, които бе оставил на заден план, за да се наложи в адвокатската кантора.

Реши в свободното си време да се включи в кампанията в подкрепа на Картър в Ню Йорк. В свободното си време ли? Хари и Марта все се оплакваха, че изобщо не го виждали. Ани се беше включила в поредната благотворителна организация, а Луси се беше разболяла от варицела. Когато Флечър звънна на майка си да пита дали я е карал, първото, което тя му каза, бе:

- Добър ден, познаваме ли се?

Ала в мига, когато влезе в кантората, всички тези проблеми бяха

забравени.

Долови, че става нещо, когато поздрави в секретариата Мег.

– В осем и половина има съвещание на адвокатите в заседателната зала – рече тя доста хладно.

– Какво ще обсъждаме? – попита Флечър и още щом изрече въпроса, си даде сметка, че той звучи нелепо: кантората се славеше със своята потайност.

Когато в осем и половина влезе в заседателната зала, доста от съдружниците вече бяха по местата си и си говореха тихо. Той побърза да седне зад стола на Мат. Дали обезценяването на френския франк в Париж можеше да повлияе на адвокатска кантора в Ню Йорк? Дали старши съдружникът искаше да обсъдят случая с „Хигс и Дънлоп“? Не, не му беше в стила. Флечър огледа насъбралите се около масата. И да знаеха какъв е дневният ред, не го издаваха с нищо. Но новината явно беше лоша, защото добрите винаги се обявяваха на заседанието в шест вечерта.

В осем и двайсет и четири в залата влезе и старши съдружникът.

– Извинявайте, че ви отклонявам от работата – подхвана той, – но реших, че въпросът не е за докладна записка, нито за месечния отчет. – Той млъкна и се прокашля. – Адвокатската ни кантора винаги е дължала силата си на това, че не се е забърквала в скандали от лично и финансово естество, ето защо смятам, че и намек за такъв проблем трябва да се обсъди незабавно. – Тези думи на Алегзандър озадачиха Флечър още повече. – Беше ми обърнато внимание, че човек от кантората е бил забелязан в кафене, посещавано от адвокати от конкурентни кантори. – „Правя го всеки ден – помисли си Флечър, – какво толкова. Да не е престъпление!“ – И макар да съм убеден, че подобно нещо не е осъдително, то може да доведе до последици, неприемливи за „Алегзандър, Дюпон и Бел“. За щастие, загрижен за доброто на кантората, един колега е сметнал за свой дълг да ме предупреди, че бихме могли да си имаме неприятности. Въпросният служител е бил забелязан да разговаря в кафенето с човек от кантората, която ни е конкурент. Към десет часа си е тръгнал с този човек, отишъл е с такси в дома му в Уест Сайд и е излязъл оттам чак в шест и половина на другата сутрин, когато се е върнал в жилището си. Веднага зададох ребром въпроса на въпросния служител и той дори не се опита да отрече, че има връзка с човека от конкурентната кантора. Със задоволство мога да съобщя, че се съгласи с мен: най-разумно е да напусне незабавно. – Алегзандър замълча. – Признателен съм на колежата, сметнал, че колкото и да е неприятно, е негов дълг да

ме уведоми за случая.

Флечър погледна към Ралф Елиот, който се правеше на много изненадан, но явно никой не му беше обяснил, че не бива да преиграва. Точно тогава Флечър си спомни, че оная вечер, след като са пийнали с Логан, е срещнал Елиот на Пето авеню. Призля му при мисълта, че старши съдружникът е говорел за Логан.

– Нека напомня на всички – натърти Бил Алегзандър, – че не бива да обсъждате въпроса с никого.

Той се изправи и без да казва и дума повече, излезе от заседателната зала.

Флечър реши, че е най-добре да си тръгне с последните, и когато в залата не бе останал нито един съдружник, стана и се отправи бавно към вратата. Докато се връщаше в кабинета, чу зад себе си стъпки, но не се обърна.

– Онази вечер и ти беше в кафенето заедно с Логан, нали?

– попита Елиот, след като го настигна. Помисли и допълни:

– Не казах на чичо.

Флечър си замълча и изчака другият младеж да се отдалечи, но след като седна зад бюрото, записа дума по дума какви заплахи му е отправил.

Единствената грешка, която допусна, бе, че не съобщи веднага на Бил Алегзандър.

* * *

Сред многото неща, за които Нат се възхищаваше на Су Лин, бе и това, че тя нито веднъж не му беше натяквала:

– Казвах ли ти аз!

А след всичките й предупреждения беше в правото си да го стори.

– И сега какво? – попита жена му.

– Трябва да реша дали сам да напусна, или да чакам да ме изритат.

– Но нали шеф на отдела е Стивън, дори Ейдриън минава за по-старши от теб!

– Това все пак бяха мои позиции, пък и съм подписал всички заявки за покупки и продажби. Никой не смята, че и колегите носят вина за провала.

– На колко възлизат загубите на банката?

– На половин милион без малко.

– Да де, но през последните година-две ти си спечелил за нея много повече.

– Така е. Въпреки това сега шефовете на отдели ще ме смятат за надежден и винаги ще се притесняват да не се повтори. Стивън и Ейдриън побързаха да се разграничат, не им се ще и тяхното място да изстинее.

– И все пак можеш да донесеш на банката огромни печалби, защо ще те оставят да напуснеш?

– Защото веднага ще ми намерят заместник – всяка година икономическите факултети бълват нови и нови кадърни младежи.

– Колкото и да са кадърни, не притежават твоя размах – възрази Су Лин.

– Мислех, че не одобряваш.

– Не съм казвала, че одобрявам – натърти жена му, – това обаче не означава, че не виждам колко си подготвен и способен и че не ти се възхищавам. – Тя се поколеба. – Дали някой ще ти предложи работа?

– Едва ли ще ми звънят чак толкова често, както преди месец, сигурно ще се наложи аз да звъня на тях.

Су Лин прегърна мъжа си.

– Във Виетнам си се натъквал на много по-големи ужаси, а не си се уплашил. Както и аз в Корея.

Нат почти бе забравил за случилото се в Корея, то обаче явно още торможеше жена му.

– Ами фонд „Картрайт“? – попита тя, докато Нат ѝ помагаше да сложат масата.

– Изгубихме към петдесет хиляди долара, но тази година още сме на малка печалба. А, да, покрай това се сетих, че трябва да звънна на господин Ръсел и да му се извиня.

– И на тях си им докарвал добри пари.

– Точно затова ми се довериха – отвърна Нат и стовари пестник върху масата. – Дявол да го вземе, трябваше да предвидя какво ще стане. – Той погледна през масата жена си. – Какво да правя?

Су Лин помисли и отговори:

– Напусни и си намери прилична работа.

* * *

Флечър набра номера, без да се свързва със секретарката на отдела.

– На обяд свободен ли си? – Известно време мълча. – Не, трябва да се срещнем на място, където няма да ни познаят... – Мълчание. – На Петдесет и седма улица в Уест Сайд ли? – Мълчание. – Хайде, ще се видим в дванайсет и половина.

Отиде в „Земарки“ няколко минути по-рано. Другият мъж вече го чакаше. И двамата си поръчаха салатата, Флечър поиска и светла бира.

– Мислех, че никога не пиеш на обяд.

– Днес е едно от редките изключения – отвърна той. Отпи юнашка глътка и разказа на приятеля си за случилото се сутринта.

– Та ние живеем не през 1776-а, а през 1976 година! – възмути се Джими.

– Знам, знам, но явно има един-два динозавъра, които продължават да се навъртат по тия места. Един дявол знае какво още е надрънкар Елиот на чичо си.

– Тоя господинчо бил голям симпатията, бе! Дръж го под око, няма да се учудя, ако ти си следващият на мушката.

– Аз ще се оправя, но се притеснявам за Логан – обясни Флечър.

– Ако наистина е способен, колкото го изкарваш, все ще си намери работа.

– Друг път ще си намери, ако звъннат на Бил Алегзандър и попитат защо е напуснал толкова внезапно.

– Никой адвокат няма да дръзне да признае, че някой е бил уволнен само защото е обретен.

– Не е нужно Алегзандър да го признава – възрази Флечър. – При тези обстоятелства е достатъчно да кажа: „Така и така, въпросът е личен, предпочитам да не го обсъждам“, това е далеч по-убийствено. – Той отпи още веднъж от бирата. – Ако адвокатската ти кантора, Джими, има късмета да наеме Логан, изобщо няма да съжалявате.

– Следобед ще поговоря със старши съдружника и ще ти кажа как е реагирал. Как, между другото, е малката ми сестричка?

– Малко по малко превзема Риджуд, включително клуба на книголюбителите, кварталния отбор по плуване и дружеството на кръводарителите. Следващата задача е да решим в кое училище да запишем Луси.

– В „Хочкис“ вече приемат и момичета – съобщи Джими – и ние смятаме...

– Какво ли ще каже сенаторът? – попита Флечър и изпи на един дъх бирата. – Как е той?

– Изтощен. Не спира да се готви за следващите избори.

– Никой не може да измести нашия Хари. Не знам в щата да има по-обичан политик.

– Каж ми го, де – подкани Джими. – Последния път, когато го видях, беше качил шест-седем килограма, изобщо не беше във форма.

Флечър си погледна часовника.

– Предай на стария боен кон много поздрави и му кажи, че в най-скоро време ще се постареем да отскочим с Ани за края на седмицата. – Той замълча. – Не сме се виждали, чу ли?

– Я не ставай параноик! – скастри го приятелят му и плати сметката. – Онзи негодник Елиот разчита точно на това.

* * *

На другата сутрин Нат подаде молба за напускане, успокоен, че Су Лин не драматизира нещата. Хубаво му беше казала да си намери различна работа, но той умееше да върши само едно.

Когато се върна в службата да си прибере нещата, писалището му сякаш бе сложено под карантина. Бившите колеги го подминаваха като фурии, а тези по съседните бюра се правеха на погълнати от телефонните разговори и не смееха да го погледнат в лицето.

Натовари вещите си на такси и напълни цели три пъти тесния асансьор, докато пренесе всичко в кабинета си в жилището.

Седна зад писалището. Беше сам, откакто се бе прибрал, телефонът не бе извънял и един-единствен път. Без Су Лин и Люк жилището изглеждаше някак странно празно – Нат беше свикнал те да го посрещат, когато се прибира. Пак добре, че момчето още беше съвсем невръстно и не разбираше през какво изпитание преминават.

По пладне отиде в кухнята, отвори консерва телешко варено, изсипа го в тигана, сложи малко масло, чукна две яйца и изчака да се запържат.

След като се нахрани, натрака на машината списък с финансовите институции, с които бе работил последната година, после седна да им звъни. Започна от банка, откъдето го бяха търсили само преди няколко дена.

– О, здравейте, Нат, много съжалявам, но в петък назначихме човек.

– Добър ден, Нат, интересно предложение, дай ми ден-два да помисля и ще се свържа с теб.

– Благодаря, че се обадихте, господин Картрайт, но...

Стигна до края на списъка и остави телефонната слушалка върху вилката. Очевидно и той се беше обезценил и бе обявен за продан. Провери с колко пари разполага. Намираха му се, но докога ли? Погледна масленото платно над бюрото. „Легнала гола жена“ на Камоан. Кога ли щеше да се наложи да върне една от своите любовници на онзи сводник в галерията?

Телефонът извънтя. Дали някой от хората, с които бе разговарял, не беше размислил? Вдигна слушалката и чу познат глас.

– Извинявайте, господин Ръсел – каза Нат. – Трябваше да се обадя по-рано.

* * *

След като Логан напусна адвокатската кантора, Флечър чувстваше, че другите го отбягват. Почти не минаваше ден, в който Елиот да не се опита да му подлее вода, така че, когато в понеделник сутрин Бил Александър го повика при себе си, младежът долови, че не го чака нищо добро.

В неделя, докато вечеряха, бе споделил с Ани за случилото се предишните няколко дни, като се опита да не преувеличава и драматизира. Тя го беше изслушала мълком.

– Ако не кажеш на господин Александър истината за племенника му, някой ден и двамата ще съжалявате горчиво.

– Де да беше толкова просто! – възкликна Флечър.

– Истината винаги е проста – отсъди жена му. – Срам и позор, да се отнесат така с Логан! Ако не беше ти, сигурно никога нямаше да си намери работа. Единствената ти грешка е, че не си казал на Александър веднага след заседанието – сега Елиот съвсем се е самозабравил и първа ще има да ти създава главоболия.

– Ами ако уволни и мен?

– Тогава, Флечър Давънпорт, няма какво да търсиш в тази адвокатска кантора. Така де, не съм се омъжила за страхливец.

* * *

В девет без нещо застана пред кабинета на старши съдружника господин Александър и госпожа Таунсенд веднага го покани да влезе.

– Сядай! – рече Бил Александър и посочи стола от другата страна на писалището.

Няма „радвам се да те видя, Флечър“, само това „сядай“. Няма „как са Ани и Луси“, само „сядай“. Покрай тази единствена дума младежът се убеди, че жена му е била права и той не бива да се страхува да отстоява онова, в което вярва. – Когато преди близо две години постъпи на работа в „Александър, Дюпон и Бел“, хранех големи надежди за теб и през първата година ти, Флечър, напълно ги оправда. На всички ни е много приятно да си спомним как постъпи онзи път с „Хигс и Дънлоп“.

Напоследък обаче не проявяваш същия устрем.

Младежът го погледна озадачен. Беше виждал последната характеристика, която му бе написал Мат Кънлиф, и там черно на бяло се казваше, че е „образец за подражание“.

– Според мен сме в правото си да очакваме максимална вяност и отдаденост – допълни Алегзандър. Флечър продължи да мълчи – още не знаеше в какво престъпление ще го обвинят. – Бях уведомен, че онази вечер, когато Фицджералд е имал среща с приятеля си, и ти си бил в кафенето.

– Сведения, които, не се и съмнявам, са ви предоставени от вашия племенник, чиято роля в цялата случка далеч не е безпристрастна – отбеляза Флечър.

– В смисъл?

– В смисъл, че версията на господин Елиот за случилото се се гради изцяло върху користни подбуди и съм сигурен, че като далновиден човек вие вече сте го разбрали.

– Далновиден ли? – ахна Алегзандър. – Какво далновидно според теб мога да видя във връзката на Фицджералд с неговия приятел? – натърти той отново.

– Не съм се срещал с приятеля на Логан, както, сигурен съм, господин Елиот ви е съобщил, освен ако не е решил да ви запознае само с половината истина. Тръгнах да се прибирам в Риджуд...

– Но Ралф ми каза, че после си се върнал.

– Да, върнах се и като наистина обигран съгледвач вашият племенник би трябвало да ви е съобщил, че съм отишъл отново в кафенето само за да си взема шала, беше се изхлузил от ръкава на палтото ми.

– Не, това не ми го е споменал – призна Алегзандър.

– Точно това имах предвид, когато казах за половината истина – напомни Флечър.

– Значи не си разговарял с Логан и приятеля му?

– Не, не съм разговарял – потвърди младежът, – но само защото бързах и няхах време.

– Значи си щял да разговаряш с него?

– Да.

– Дори и да си знаел, че Логан е хомосексуалист?

– Нито съм знаел, нито ме е вълнувало какъв е.

– Не те е вълнувало ли?

– Не. Не смятам, че ми влиза в работата да проучвам личния живот на Логан.

– На теб може и да не ти влиза в работата, но адвокатската кантора не може да търпи подобно нещо. Така стигаме до по-важни въпроси. Знаеш ли, че след като напусна, Логан Фицджералд е постъпил в адвокатската кантора, където работи и шурейт ти?

– Да, знам – заяви твърдо Флечър. – Споделих с господин Гейтс, че Логан си търси работа, те имаха късмета да привлечат човек с неговия размах.

– Дали все пак е разумно? – рече Бил Алегзандър.

– Когато става дума за мой приятел, съм склонен да поставям почтеността и справедливостта пред собствения си интерес.

– И пред интересите на кантората ли?

– Да, стига да е оправдано от нравствена гледна точка. Така поне ме е учил професор Ейбрахамс.

– Не ме баламосвай с гръмки думи, Давънпорт.

– Защо? Нали и вие, господин Алегзандър, правите същото? Старши съдружникът стана морав.

– Би трябвало да съзнаваш, че съм могъл да те изхвърля като мръсно коте от кантората.

– Ако бяхте уволнили двама души за една седмица, господин Алегзандър, щеше да ви се наложи да давате обяснения.

– Заплашваш ли ме?

– Не, но ми се струва, че вие заплашвате мен.

– Вероятно няма да е толкова лесно да се отърва от теб, Давънпорт, но затова пък ще се постарая, поне докато аз съм в кантората, да не станеш съдружник. А сега въл!

Докато ставаше, Флечър си спомни думите на Ани: „В такъв случай няма какво да търсиш в тази адвокатска кантора.“

Върна се в кабинета и чу, че звъни телефонът. Дали му се обаждаше Алегзандър? Вдигна, готов да подаде молба за напускане. Търсеше го Джими.

– Извинявай, че те притеснявам в кантората, Флечър, но татко е получил инфаркт. Откарали са го в „Сейнт Патрик“. Можете ли да дойдете с Ани възможно най-бързо в Хартфорд?

27.

– Намерих си прилична работа – оповести Нат, когато Су Лин се прибра.

– Таксиметров шофьор в Ню Йорк ли ще ставаш?
– Не – отвърна мъжът й. – Нямам нужната подготовка.
– Доколкото знам, досега това не е попречило на никого.
– Но на мен ще попречи, защото няма да живея в Ню Йорк.
– Местим ли се? Много те моля, кажи ми, че отиваме на човешко място, където вместо небостъргачи има дървета и вместо изгорели газове – чист въздух!

– Отиваме си у дома.
– В Хартфорд ли? Значи постъпваш в „Ръсел“.
– Да, господин Ръсел ми предложи да стана заместник-директор на банката и да работя заедно с Том.

– И ще се занимаваш със сериозна банкова дейност? Не просто със спекулации на валутния пазар?

– Ще отговарям за валутния отдел, но те уверявам, там осъществяват главно обмен на валута, а не спекулации. Господин Ръсел държи да възложи на нас двамата с Том реорганизацията на банката. Напоследък „Ръсел“ изостава от конкурентите и...

Су Лин остави дамската си чанта върху шкафчето в антрето и отиде при телефона.

– На кого се обаждаш? – попита мъжът й.

– На мама, естествено, трябва да започнем да търсим жилище, а и училище за Люк, после трябва да се свържа и с някои бивши колеги, за да питам за някаква работа, и...

– Чакай малко, цветенце – спря я Нат и я прегърна. – Да разбирам ли, че одобряваш?

– Дали одобрявам ли? Не ме свърта да се махна от Ню Йорк. Изпадам в ужас само при мисълта, че Люк ще тръгне в училище, където децата си острят моливите с мачете...

Телефонът извънтя, вдигна Су Лин. Закри с длан слушалката.

– Обажда се някой си Джейсън от банка „Чейс Манхатън“. Да му кажа ли, че вече не търсиш работа?

Нат се усмихна и взе слушалката.

– Здравей, Джейсън, за какво става въпрос?

– Мислех си за телефонния ни разговор, както личи, май ще се намери място за теб в „Чейс“.

– Благодаря ти, Джейсън, но вече приех друго предложение.

– Надявам се да не е при някого от конкурентите ни.

– Засега не, но ми дай малко време – усмихна се Нат.

* * *

Флечър сподели с Мат Кънлиф, че тъст му е откаран в болница, и бе изненадан, че прекият му началник не проявява разбиране.

– Всички си имаме проблеми въщи – отсече Кънлиф. – Сигурен ли си, че не може да почака до края на седмицата?

– Да, сигурен съм – каза младежът. – Вероятно само на майка си и на баща си дължа повече, отколкото на този човек.

Веднага след като беше излязъл от кабинета на Бил Алегзандър, отношението към него се бе променило из корен. Докато се върнеше на работа, това отношение щеше да е обхванало досущ прилепчива болест и останалите в кантората.

Звънна от гара „Пенсилвания“ на Ани. Тя говореше спокойно, явно изпитала облекчение, че мъжът ѝ е тръгнал към Дома. Когато се качи на влака, Флечър изведнъж забеляза, че за пръв път, откакто е постъпил в кантората, не мъкне работа и въщи. Докато пътуваше, мислеше какъв да е следващият му ход след срещата с Бил Алегзандър, но влакът навлезе в Риджуд, а той още не бе решил какво да прави.

Взе такси и не се изненада, че колата вече е изкарана пред къщата с два куфара в багажника, а Ани се разхожда, гушнала Луси. Колко различна беше от майка му и същевременно колко приличаше на нея! Флечър се засмя за пръв път от сутринта.

Докато пътуваха към Хартфорд, Ани му разказа най-подробно какво е научила от майка си. Сутринта, малко след като отишъл в Капитолия, Хари получил инфаркт и веднага бил откаран в болница. Марта била при него, а Джими, Джоана и децата вече били тръгнали от Васар.

– Какво казват лекарите?

– Че още е рано за окончателно мнение. Но са предупредили татко, че ако не понамали темпото, не е изключено отново да получи инфаркт, този път вече фатален.

– Да понамали темпото ли? Хари не знае какво означава това. Той е от хората със запазено място за експреса на живота.

– Дори и да е така, ние с мама смятаме днес да му кажем да оттегли кандидатурата си на следващите избори за щатски сенат.

* * *

Бил Ръсел погледна Нат и Том, седнали от другата страна на писалището.

– Винаги съм искал това – обясни той. – След година-две ще

навърша шейсет и ми се струва, че съм си извоювал правото да не отворя всяка сутрин в десет часа банката и после, преди да се прибера вечерта, да я заключавам. Както е казано в Свещеното писание, мисълта, че ще работите заедно, преизпълва сърцето ми с радост.

– Не знам какво е казано в писанието – отвърна Том, – но и ние, татко, се радваме. Кога искаш да започнем?

– Съзнавам, разбира се, че от няколко години банката изостава от конкуренцията вероятно защото като фамилно дружество слагаме по-голямо ударение върху взаимоотношенията с клиентите, отколкото върху печалбата. Баща ти, Нат, би одобрил, сигурно точно заради това вече трийсетина години държи парите си при нас. – Младежът кимна. – Знаем и че други банки са ни предлагали на два-три пъти да изкупят нашите активи, но аз не съм си представял, че ще завърши кариерата си по този начин и „Ръсел“ ще се превърне в никому неизвестен клон на голяма корпорация. Ще ви обясня какво ми се ще да направим. Следващата половина година проучете банката из основи. Ще ви дам зелена улица – задавайте каквито искате въпроси, отваряйте всички врати, четете които искате документи, проучете сметките и отчетите. В края на тази половина година ще ми докладвате какво трябва да се предприеме. И през ум да не ви минава да ме щадите: знам, че ако искам „Ръсел“ да оцелее и да навлезе и в следващото столетие, трябва да я реорганизираме из корен. Какъв е първият ви въпрос?

– Ще ми дадете ли ключовете от входната врата? – попита Нат.

– За какво са ти? – учуди се Ръсел.

– Ако искаме банката да дръпне напред, е малко късничко тя отваря в десет часа.

Докато Том караше към Ню Йорк, двамата с Нат се заеха да разпределят отговорностите.

– Татко е трогнат, че си отказал на банка „Чейс Манхатън“, за да дойдеш при нас – отбеляза Том.

– И ти направи същата жертва, когато напусна „Банк ъф Америка“.

– Да, но баща ми винаги е смятал, че щом навърши шейсет и пет, аз ще поема нещата в свои ръце. Тъкмо се канех да го предупредя, че не ми се иска да го правя.

– Защо? – учуди се Нат.

– За разлика от теб не притежавам размаха и идеите, които са нужни, за да спасиш една банка.

– Да я спася ли? – възкликна другият младеж.

– Дай да не се заблуждаваме. Видя отчета, сам се убедих, че банката

печели колкото майка ми и баща ми да живеят прилично. Но вече от няколко години печалбата не се увеличава и истината е, че банката се нуждае от твоите умения много повече, отколкото от моята работоспособност, колкото и голяма да е тя. Затова нека се разберем още отсега: казано на банков език, смятам да се отчитам на теб като на изпълнителен директор.

– Но щом баща ти се пенсионира, ти пак ще станеш председател на управителния съвет.

– Не е задължително – възрази приятелят му. – Още повече че именно ти ще взимаш стратегическите решения.

– Банката носи твоето име, а това в градче като Хартфорд и досега си има значение. Не по-маловажно е клиентите да не разбират какво прави изпълнителният директор зад кулисите.

– Така да бъде! Но при едно условие – настоя Том. – Заплатата, премиите и другите парични възнаграждения да бъдат еднакви за двамата.

– Много щедро от твоя страна – отбеляза Нат.

– Изобщо не е щедро – рече другият младеж. – Може би далновидно, но не и щедро, защото петдесет процента от теб ще носи на банката много по-голяма възвращаемост, отколкото сто процента от мен.

– Не забравяй, че заради мен банка „Морган“ току-що е загубила цяло състояние – напомни Нат.

– От което ти безспорно си си извлякъл поука.

– Точно както когато се бяхме съюзили срещу Ралф Елиот.

– Той вече е минало. Имаш ли някаква представа с какво се занимава? – попита Том и зави към магистрала деветдесет и пет.

– Последното, което ми казаха, е, че след Станфордския университет се е хванал в една от най-скъпо платените адвокатски кантори в Ню Йорк.

– Не изгарям от желание да му ставам клиент – подметна приятелят му.

– Или негов противник – допълни Нат.

– Е, поне за това можем да не се притесняваме.

Нат погледна през прашния прозорец – прекосяваха Куинс.

– Не бъди толкова сигурен, Том, защото, ако се обърка нещо, Елиот непременно ще се хване адвокат на нашите противници.

* * *

Бяха насядали в кръг около леглото и говореха за всичко освен за

онова, което ги вълнуваше. Единственото изключение беше Луси, която отказваше и да се помръдне от средата на леглото и се държеше с дядо си така, сякаш той е люлеещо се конче. Децата на Джоана бяха по-сдържани. Флечър не можеше да се начуди колко е порасъл Хари младши.

– А сега, докато не съм се уморил, искам да си поприказвам насаме с Флечър – заяви Хари.

Марта изкара като квачка цялото семейство – явно бе наясно какво ще обсъжда мъжът ѝ със своя зет.

– Хайде, ще се видим у нас – рече Ани и задърпа Луси, която не искаше да излиза.

– После трябва да тръгнем веднага за Риджуд – напомни ѝ Флечър. – Утре не бива да закъснявам за работа.

Ани кимна и затвори вратата.

Флечър притегли един от столовете и седна отстрани на леглото на тъст си. Пропусна общите приказки – сенаторът изглеждаше уморен.

– Мислих доста за онова, което смятам да ти кажа – подхвана Хари. – Обсъждал съм го единствено с Марта и тя е напълно съгласна с мен. Както твърде често през последните трийсетина години, и аз не съм много сигурен на кого хрумна по-напред: на мен или на нея. – Флечър се подсмихна. „Същото е и с Ани“, помисли си той и зачака сенаторът да продължи. – Обещах на Марта да не се кандидатирам повече. – Хари замълча. – Гледам, не възразяваш, значи по този въпрос споделяш мнението на жена ми и дъщеря ми.

– Ани предпочита да доживееш до преклонна възраст, вместо да издънеш, докато държиш реч в Сената, колкото и важна да е тя – натърти младежът. – Напълно съгласен съм с нея.

– Знам, Флечър, че са прави, но работата ще ми липсва страшно.

– И ти ще им липсваш – виждаш го от цветята и картичките, с които е задръстена стаята. До утре ще напълнят с букети и всички останали стаи и ще се видят принудени да ги изнасят в коридора и пред болницата.

Сенаторът не обърна внимание на комплимента – явно не искаше да го отклоняват от въпроса.

– Когато се роди Джими, хранех налудничавата надежда, че някой ден той ще заеме мястото ми и дори ще стигне до Вашингтон, където ще представлява в Конгреса нашия щат. Не след дълго обаче си дадох сметка, че това няма да се случи никога. Гордея се изключително много със сина си, ала той не става за политик.

– Затова пък се справи блестящо с моята предизборна кампания –

без него нямаше да ме избера за председател на ученическия, а после и на студентския съвет – напомни Флечър.

– Така си е – съгласи се Хари. – Но Джими е само двигател, не става за водач на машината. – Сенаторът отново помълча и допълни: – Преди дванайсетина години обаче, на мача по американски футбол между „Хочкис“ и „Тафт“ срещнах младеж, за когото веднага разбрах, че е орисан да бъде водач. Случайна среща, която няма да забравя до гроб.

– Аз също – рече Флечър.

– Годишите минаваха, гледах как момчето се превръща в прекрасен млад мъж и сега съм горд, че той ми е зет и баща на моята внучка. Докато не съм станал прекалено съзлив и един от двамата не е заспал, нека, Флечър, ти кажа защо помолих да останеш. – Зет му се засмя. – Съвсем скоро ще се наложи да съобщя, че няма да се кандидатирам отново за щатския Сенат. – Той надигна глава и се взря право в очите на Флечър. – Същевременно ми се ще да кажа колко горд съм да обявя, че зет ми Флечър Давънпорт се е съгласил да се кандидатира вместо мен.

28.

На Нат не му беше нужна половин година, за да установи защо от близо десетилетие печалбата на банка „Ръсел“ не се е увеличила и с цент. В нея се пренебрегнаха почти всички правила на съвременното банково дело. В „Ръсел“ и досега живееха в епохата на дебелия счетоводни книги, на дребните лични влогове и на искреното убеждение, че компютрите грешат по-често от човека, ето защо банката само ще си изгуби времето и парите да работи с тях. Нат ходеше по три-четири пъти на ден в кабинета на господин Ръсел, колкото да открие, че следобед е направено точно обратното на онова, за което са се разбрали сутринта. Това обикновено се случваше, ако час по-късно някой от дългогодишните служители си тръгнаше от същия кабинет с усмивка на лицето. На Том обикновено му се падаше задачата да заглажда положението – ако не беше той, за да обясни на баща си защо промените са наложителни, вероятно нямаше да има доклад, който да бъде представен в края на шестте месеца.

Вечер Нат се прибираше най-често капнал от умора, а понякога и вбесен. Предупреди Су Лин, че нищо чудно и да избухне скандал, когато накрая представи доклада. Не беше сигурен и че ще остане заместник-директор на банката, ако председателят на управителния

съвет отхвърли почти всички промени, които той предлагаше. Су Лин не възропта, макар че току-що беше наела за тримата нова къща, бе успяла да продаде жилището в Ню Йорк, бе намерила забавачка за Люк и всеки момент очакваше да бъде назначена за преподавателка по статистика в Университета на щат Кънектикът. Изобщо не ѝ се връщаше в Ню Йорк.

Междувременно бе обяснила на Нат кои компютри е най-изгодно да закупи банката, бе помогнала при инсталирането им и бе организираща вечерен курс за служителите, които смятаха, че могат да научат нещо повече от това как да включват машините. Ала най-големият проблем, пред който бе изправен Нат, беше раздутият щат. Вече бе обяснил на председателя на управителния съвет, че в „Ръсел“ работят седемдесет и един души, докато в „Бенет“, единствената друга независима банка в града, предлагаща същите услуги, служителите са едва трийсет и деветима. Бе написал и отделен доклад за последиците от този раздут щат, където беше предложил някои от служителите да бъдат пенсионираны преждевременно, което през следващите три години щеше да намали печалбата, затова пък в крайна сметка щеше да се отрази много благотворно. Точно по този въпрос нямаше намерение да прави никакви отстъпки. Веднъж, докато вечеряха заедно с Том и Су Лин, обясни, че ако почакаят още две-три години господин Ръсел да се пенсионира и чак тогава направят съкращенията, нищо чудно всички да се вляят в редиците на безработните.

След като прочете доклада на Нат, господин Ръсел насрочи за петък в шест вечерта заседание. Нат и Том влязоха в кабинета на председателя на управителния съвет и го завариха да пише нещо. Той вдигна очи.

– Съжалявам, но не мога да приема препоръките ви – отсеке господин Ръсел още преди двамата заместник-директори да са седнали. – Не желая да уволнявам никого, с някои от тези хора се познавам и работя вече трийсетина години. – Нат се опита да се усмихне при мисълта, че май ще го уволнят втори път само за половин година – дали Джейсън от банка „Чейс Манхатън“ още му пазеше мястото? – Затова стигнах до заключението – продължи председателят на управителния съвет, – че ако смятаме да въвеждаме това тук... – Той положи длани върху доклада, сякаш му даваше благословията си. – Та ако смятаме да го въвеждаме, аз трябва да напусна.

Господин Ръсел сложи подписа си под молбата за напускане, която тъкмо беше написал, и я връчи на сина си.

В шест и дванайсет минути същата вечер Бил Ръсел излезе от кабинета си и никога повече не стъпи в банката.

* * *

– Имате ли подготовка за политик?

Флечър погледна от сцената към неколцината журналисти, насядали пред него. Хари се усмихна. Това бе един от седемнайсетте въпроси и отговори, които бяха подготвили предната вечер.

– Нямам голям опит – призна си Флечър – както се надяваше, обещоръжаващо, – но съм роден, израсъл съм и съм получил образованието си в Кънектикът, преди да отида в Ню Йорк, където постъпих на работа в една от най-уважаваните в страната адвокатски кантори. Върнах се в родния край, за да използвам уменията си за благо на своите съграждани от Хартфорд.

– Не смятате ли, че на двайсет и шест години сте твърде млад, за да ни учите как да живеем? – провикна се от втория ред млада жена.

– И аз влязох в политиката на същата възраст – намеси се Хари, – а баща ви не възрази.

Един-двама от по-възрастните журналисти се усмихнаха, ала младата дама явно нямаше намерение да се дава току-така.

– По онова време обаче вие, сенаторе, току-що сте се били завърнали от световна война и сте имали тригодишен опит като офицер, сражавал се на фронта, ето защо разрешете да попитам, господин Давънпорт, в разгара на войната във Виетнам вие изгорихте ли повиквателната си?

– Не, не съм я горил – отвърна Флечър – просто защото не съм я получавал, но ако ми я бяха пратили, щях с огромно желание да отида и да се сражавам.

– Можете ли да го докажете? – не мирясваше журналистката.

– Не, не мога – отговори младежът, – но ако прочетете словото ми от дебатите на първокурсниците в Йейлския университет, няма да имате никакви съмнения за становището ми по въпроса.

– Ако ви изберат, тъст ви ли ще дърпа конците? – попита друг журналист.

Хари се извърна и видя, че въпросът е подразнил Флечър.

– По-спокойно – пошушна му той. – Върши си човекът работата. Не се отклонявай от отговора, който сме подготвили.

– Ако имам щастието да ме изберат – рече Флечър, – би било неразумно да не се възползвам от неизчерпаемия опит на сенатор Гейтс – ще престана да се вслушвам в мнението му само ако съм убеден, че той

вече няма на какво да ме научи.

– Какво мислите за поправката „Кендрик“ към закона за бюджета, който сега се обсъжда в Сената?

Топката долетя от ляво. Отговорът не бе сред седемнайсетте, които Флечър бе подготвил с тъст си.

– Не е ли малко грубичко, Робин? – намеси се сенаторът. – Все пак Флечър...

– Ако ме питате за алинеята, посветена на хората от третата възраст, според мен тази поправка дискриминира пенсионерите, които получават твърдо установен доход. Рано или късно всички ще излезем в пенсия. Единственото, което помня от писанията на Конфуций, е, че напредничаво е общество, което образова младите и се грижи за старите. Ако бъда избран, ще гласувам против поправката „Кендрик“, когато тя бъде внесена в Сената. Лошите закони се приемат бързо, но после могат да минат години, докато бъдат отменени. Ще гласувам само за проектозакон, за който съм убеден, че наистина може да бъде приложен в живота.

Хари се облегна на стола.

– Има ли още въпроси? – попита той.

– В автобиографията си, господин Давънпорт, която, защо да си крия душата, ми направи силно впечатление, твърдите, че сте напуснали „Александър, Дюпон и Бел“, за да се кандидатируете на изборите.

– Точно така – потвърди Флечър.

– А дали един ваш колега, господин Логан Фицджералд, е напуснал горе-долу по същото време?

– Да.

– Това има ли някаква връзка с вашето напускане?

– Никаква – отсече твърдо младежът.

– За какво наемките? – не се стърпя Хари.

– За нищо. Кореспондентите ни в Ню Йорк просто ми се обадиха и помолиха да попитам – отвърна журналистът.

– Не се и съмнявам, че черпят сведенията си от неназован източник – натърти сенаторът.

– Нямам право да разкривам източниците си – рече мъжът, като се опитваше да не се подсмива.

– В случай че колегите в Ню Йорк не са ви казали кой е този източник, веднага след пресконференцията съм готов да ви съобщя името му – тросна се Флечър.

– Е, мисля, че въпросът е изчерпан – оповести Хари, да не би някой

да задълбае по темата. – Благодаря за присъствието ви. По време на предизборната кампания ще можете да се срещате с кандидата на редовните седмични пресконференции – дори аз не съм ви отделял такова внимание.

– Издъних се – завайка се Флечър, след като слязоха от сцената. – Трябва да се науча да си съдържам нервите.

– Справи се много добре, момчето ми – успокои го Хари, – след като приключи с тия копелдаци, единственото, което те ще помнят от тазсутрешната пресконференция, ще бъде отговорът ти за поправката „Кендрик“ към закона за бюджета. Всъщност журналистите са най-малкото зло. – Хари замълча, настана зловеща тишина. – Истинската битка ще започне, след като разберем кого са издигнали републиканците.

29.

– Какво знаеш за нея? – попита Флечър, докато вървяха по улицата.

Хари знаеше кажи-речи всичко за Барбара Хънтър, тъй като на последните и предпоследните избори именно тя му беше противница, а в годините между изборите непрекъснато му създаваше главоболия.

– На четирийсет и осем години е, родена е в Хартфорд в семейство на фермер, завършила е средно образование тук, после е следвала в Университета на щат Кънектикът, омъжила се е за преуспял шеф на рекламна агенция, има три деца, които живеят в щата, и сега е член на щатския Конгрес.

– Някакви недостатъци? – попита Флечър.

– Да. Пълна въздържателка и вегетарианка е, ще ти се наложи да обиколиш всички кръчми и месарници в избирателния район. И като всеки друг, който цял живот е участвал в местната политика, си е създавала доста врагове. Едвам се е преборила именно тя да бъде издигната за трети път от републиканците и можеш да бъдеш сигурен, че доста от активистите в партията не я искат. Но най-важното е, че на два пъти е губила изборите, значи можем да я обрисуваме като несретница.

Хари и Флечър влязоха в седалището на местната организация на Демократическата партия, намиращо се на Парк Стрийт, и видяха, че витрината е облепена с плакати и снимки на кандидата, нещо, с което Флечър още не беше свикнал. „Мъжът, който ще свърши работа.“ Не се беше замислял за текста върху плаката, докато медиините експерти не му обясниха колко било хубаво, че в него присъствали думите „мъж“ и

„работа“ – все пак негова противница беше жена републиканка. Допълниха, че действало на подсъзнанието.

Хари се качи по стълбите на първия етаж, където беше заседателната зала, влезе в нея и седна на челно място. Флечър се прозина, макар че агитираше за себе си от има-няма седем дни – оставаха още цели два-сет и шест. „Грешките, които допускаш днес, утре сутринта ще бъдат история, до вечерните новини победите ти ще бъдат забравени. Не се жививявай много“, ето какво постоянно го съветваше Хари.

Флечър огледа насъбралите се: и професионалисти, и калени в битките активисти любители. Хари вече не беше техният кандидат, но го бяха убедили да оглави предизборния щаб. Това бе единствената отстъпка, на която Марта бе склонила, тя обаче бе предупредила Флечър да прати мъжа ѝ у дома и при най-малките признаци на умора. От ден на ден ставаше все по-трудно да се спазват напътствията на Марта, защото именно Хари определяше темпото.

– Нещо ново или унищожително? – попита той и огледа хората от предизборния щаб, двама-трима от които имаха своя принос за всичките му седем победи на изборите.

Последния път той бе надделял над Барбара Хънтър с близо пет хиляди гласа, сега обаче проучванията на общественото мнение показваха, че двамата кандидати се ползват с почти еднаква подкрепа – тепърва предстоеше да видят колко от тези пет хиляди души са гласували за човека, а не за партията.

– Да – обади се някой от другия край на залата.

Хари се усмихна на Дан Мейсън, помагал му в шест от общо седемте предизборни кампании. В началото само бе преписвал речите, сега вече отговаряше за средствата за масово осведомяване и за връзките с обществеността.

– Имаш думата, Дан.

– Барбара Хънтър току-що направи изявление за медиите – кани Флечър на дебати. Лично аз бих я пратил по дяволите и бих ѝ заявил право в очите, че така постъпва само отчаян човек, който знае, че ще загуби. Ти правеше точно това.

Известно време Хари не каза нищо.

– Така е, Дан, правех това – рече накрая, – но само защото бях сенатор и се отнасях с Хънтър като с новачка. Във всеки случай нямаше какво да печеля от дебати, сега обаче положението е друго: издигаме непознат кандидат, ето защо според мен трябва да обсъдим по-задълбочено нещата и чак тогава да взимаме решение. Какви са преимуществата и

недостатъците? Някакви мнения? – подкани той.

Всички заговориха в един глас.

– Така човек става по-известен.

– Така Хънтър ще се озове в светлината на прожекторите.

– Всички ще се убедят, че нашият кандидат е много добър в дебатите и тъй като той е съвсем млад, ще бъдат приятно изненадани.

– Барбара Хънтър познава местните проблеми – нищо чудно ние да изглеждаме неопитни и неосведомени.

– Не, не, ние изглеждаме млади, устремени напред, преизпълнени със сили.

– Затова пък тя изглежда опитна, обиграна, със закалка в политическия живот.

– Ние олицетворяваме младото поколение и бъдещето.

– Тя пък олицетворява съвременната жена.

– Флечър ще я направи за смях.

– Ако Барбара Хънтър спечели дебатите, ние ще изгубим изборите.

– Е, чуваме мнението на членовете на предизборния щаб, нека чуем и самия кандидат – рече Хари.

– Нямам нищо против да участвам в дебати с госпожа Хънтър – заяви Флечър. – Избирателите вероятно смятат, че тя е по-силна просто защото има опит в политиката, а аз съм си новак. Защо да не опитам и да превърна това в предимство за нас?

– Да де, но ако тя се покаже по-запозната с местните проблеми и извърти нещата така, че ти да изглеждаш неподготвен за поста, изборите ще приключат за една вечер – изтъкна Дан. – Не си представяй дебатите като хиляда души, събрали се в зала. Не забравяй, че ще ги отразяват всички местни радио- и телевизионни станции и на другия ден „Харт-форд Курант“ ще посвети на тях материала си на първа страница.

– Но това също може да се обърне в наша полза – натърти Хари.

– Съгласен съм – рече Дан, – ала и опасността не е за подценяване.

– С колко време разполагам, за да помисля? – попита Флечър.

– С пет, най-много с десет минути – отвърна Хари. – Ако Барбара Хънтър е дала изявление за медиите, журналистите ще настояват да отговорим веднага.

– Не можем ли да кажем, че ни трябва малко време, за да помислим?

– Изключено – отсече сенаторът. – Все едно оспорваме дебатите, накрая искаш, не искаш, ще бъдеш принуден да приемеш, така Хънтър ще спечели и в двата случая. Или отказваме, или приемаме с две ръце.

Дали да не гласуваме? – допълни той и огледа насъбралите се. – Кой е „за“? – Вдигнаха се единайсет ръце. – „Против“? – Гласуваха четиринайсет души. – Работата е ясна.

– А, не, не е ясна – възпротиви се Флечър. Всички млъкнаха и го погледнаха. – Признателен съм ви за мнението, но нямам намерение политическата ми кариера да се направлява от щаб, особено когато силите са изравнени. Дан, би ли пуснал съобщение, че с удоволствие приемам предизвикателството, отправено ми от госпожа Хънтър, и очаквам с нетърпение да обсъдя с нея наболелите въпроси, а не празните приказки, на които републиканците наблягат още от началото на предизборната кампания.

След кратко мълчание всички изръкопляскаха спонтанно. Хари се усмихна.

– Кой е „за“ да има дебати? – Всички вдигнаха ръка. – Кой е „против“? – Никой. – Обявявам, че предложението е прието единодушно.

– Защо се наложи да гласуваме повторно? – попита Флечър сенатора, след като двамата излязоха от заседателната зала.

– За да кажем на пресата, че решението е било взето единодушно.

Флечър се усмихна и двамата се отправиха към гарата. Още един усвоен урок.

* * *

Всяка сутрин на гарата се изсипваха дванайсет души от предизборния щаб – раздаваха агитационни материали, а кандидатът се ръкуваше с всички, напускащи града. Хари му беше заръчал да насочва вниманието си главно към пътниците, влизачи в гарата, защото те почти със сигурност живеели в Хартфорд, докато пътниците, слизащи от влаковете, вероятно не били от този избирателен район.

– Здравейте, казвам се Флечър Давънпорт...

В осем и половина отиваха в „При мама“ на отсрещния тротоар и си взимаха сандвич с яйце и бекон. След като чуеха какво мисли Мама за развоя на предизборната кампания, се отправяха към деловия квартал, където се ръкуваха с „костюмарите“, идващи на работа. Флечър си слагаше в автомобила вратовръзката на Йейлския университет – знаеше, че мнозина тук се отъждествяват с нея.

– Здравейте, казвам се Флечър Давънпорт...

В девет и половина се прибираха в предизборния щаб – за ранната сутрешна пресконференция. Час преди това Барбара Хънтър вече бе провела своята и Флечър знаеше, че днес в Дневния ред ще има само

един въпрос. Докато се връщаше, сменяше вратовръзката на Йейлския университет с друга, която да не бие толкова на очи, и изслушваше основните теми в сутрешните новини, за да е сигурен, че няма да го изненадат. В Близкия изток била избухнала война. Реши да остави това на президента Форд – новината надали щеше да се появи на първата страница на „Хартфорд Курант“.

– Здравейте, казвам се Флечър Давънпорт...

След като откри сутрешната пресконференция, Хари не чака събралите се журналисти да му зададат въпроса и сам обяви решението кандидатът да приеме предизвикателството, отправено му от госпожа Хънтър. Нито веднъж не я нарече Барбара. Когато започнаха да го разпитват за дебатите: място, време, форма, – той отвърна, че тези неща предстои да се уточнят, понеже поканата е дошла по-рано същия ден, после обаче добави:

– Не очаквам никакви трудности.

А знаеше прекрасно, че дебатите няма да им поднесат нищо друго освен трудности.

Флечър се изненада от отговора, който Хари даде на въпроса каква според него е вероятността кандидатът да надделее в дебатите. Беше очаквал сенаторът да се впусне да обяснява, че той умее да спори и да убеждава, че има юридически опит и политически нюх. Вместо това Хари рече:

– Е, госпожа Хънтър има, разбира се, преднина. Всички знаем, че е участвала в не един и два дебата и има закалка, че е натрупала голям опит по наболелите въпроси в щата, според мен обаче е показателно колко откровен и открит е Флечър в подхода си към изборите – въпреки всичко той прие да участва в дебатите.

– Не поемате ли, сенаторе, огромен риск? – попита друг журналист.

– Поемаме, естествено – призна Хари, – но както подчерта и самият кандидат, ако той не се държи като мъж и не се изправи лице в лице с госпожа Хънтър, как избирателите могат да очакват от него да поеме по-голямото предизвикателство – да ги представлява?

Флечър не помнеше да е казвал такова нещо, макар и да беше съгласен с чувството, вложено от сенатора.

След като пресконференцията приключи и си тръгна и последният журналист, младежът подметна:

– Не ми ли каза, че Барбара Хънтър я няма никаква в дебатите и й трябва цяла вечност, за да отговори на въпросите?

– Да, казах ти точно това – потвърди Хари.

– Защо тогава спомена пред журналистите, че...

– Тук става въпрос за очаквания, моето момче. Сега те смятат, че ще се провалиш и че тя ще те направи за смях, така че, дори да се представиш зле като нея, всички ще те обявят за победител – изтъкна сенаторът.

– Здравейте, казвам се Флечър Давънпорт...

Тези думи се въртяха отново и отново като нашумяла мелодийка, която той не може да си избие от главата.

30.

Нат се зарадва много, когато Том надзърна в кабинета му и попита:

– Може ли довечера да доведе още един човек?

– Разбира се. По работа или за удоволствие? – попита приятелят му, след като вдигна очи от писалището.

Том се поколеба:

– Надявам се да е и за двете.

– Жена ли е? – поинтересува се Нат. – Вече го глождеше любопитство.

– Определено.

– Как се казва?

– Джулия Къркбридж. – И какво...

– Като начало ти стига толкова, довечера можеш да зададеш направо на нея останалите въпроси, много ни е оправна, Ще ти отговори сама.

– Добре, че ме предупреди – рече Су Лин, когато мъжът ѝ я изненада с вестта, че ще има още един гост, чак след като се прибра.

– Сигурно трябваше да ти звънна, нали? – притесни се той.

– Е, щеше да ми облекчиш живота, но хайде, от мен да мине. Сигурно си печелел милиони, не ти е било до това.

– Нещо от този род – рече Нат.

– Какво знаем за гостенката? – любопитства Су Лин.

– Нищо – отговори мъжът ѝ. – Познаваш го Том – ако става дума за личния му живот, е по-потаен и от швейцарски banker. Все пак има надежда, щом е решил да я доведе.

– Какво стана с Маги, ослепителната червенокоса красавица? Тъкмо мислех, че...

– Изчезна като всички останали. Помниш ли Том да е водил някоя два пъти у нас?

Су Лин се позамисли и отговори:

– Не, не помня. Сигурно защото не готвя добре.

– Готвенето няма нищо общо, макар и да се опасявам, че пак ти си в дъното на нещата.

– Аз ли? – учуди се жена му.

– Да, ти. Клетият той, хлътнал е по теб от години, затова, хване ли се с жена, я води тук, за да я сравни...

– Я не почвай пак! – прекъсна го Су Лин.

– И да почвам, и да не почвам, това е в дъното на всичко, така да знаеш, цветенце.

– Единственото, което Том е правил някога, е да ме целува по бузата.

– И няма да направи нищо повече. Колцина ли са влюбени в човек, когото не са целували и по бузата?

Нат се качи горе – да почете на Люк, а Су Лин сложи на масата прибори за още един човек. Тъкмо бършеше и четвърта чаша, когато на вратата се позвъни.

– Ще отвориш ли, Нат? Аз не мога – провикна се тя. Не чу отговор, затова смъкна престилката и отиде да отвори.

– Здравей! – поздрави Том и се наведе да целуне по бузата домакинята, при което тя се сети за думите на мъжа си. – Това е Джулия – представи той жената, която бе довел.

Беше елегантна, висока почти колкото него и тъничка като Су Лин, макар че с русата коса и сините очи явно бе потомка по-скоро на скандинавци, отколкото на жители на Далечния изток.

– Много се радвам да се запознаем – рече Джулия. – Ще прозвучи изтъркано, но наистина съм слушала доста за вас.

Су Лин се усмихна и пое коженото палто на гостенката.

– Мъжът ми е зает с... – подхвана тя.

– С черни котараци – оповести Нат, който бе дошъл при тях. – Тъкмо четях на Люк „Котаракът в чизми“. Здравейте, аз съм Нат, вие сигурно сте Джулия.

– Да, същата – потвърди гостенката и озари Нат с усмивка, покрай която Су Лин се сети, че жените го харесват. – Елате да пийнем по нещо в хола – покани ги Нат. – Сложил съм шампанското да се изстуди.

– Какво ще поливаме? – възкликна Том.

– Не виждам какво освен това, че все пак си намерил жена, която да склони да дойде с теб на вечеря... – Джулия се засмя. – Е, можем да добавим и че се обадиха адвокатите – да кажат, че сделката с „Бенет“ е

приключила успешно.

– Кога? – попита Том.

– Днес късно следобед – Джими ми звънна да ми съобщи, че са написали всички документи. Сега остава само да пратим чека.

– Не ми спомена, когато се прибра – намеси се Су Лин.

– Изхвърча ми от главата – мислех си само как Джулия ще ни гостува на вечеря – обясни Нат. – Затова пък го обсъдих с Люк.

– И какво е нещото му мнение? – попита Том.

– Според него сме се охарчили прекалено много – цял долар за банка!

– Цял долар ли? – повтори Джулия.

– Да, от пет години „Бенет“ работи на загуба и ако не броим сградата, дългосрочната задлъжнялост е по-голяма от активите, така че, ако не побързам, Люк може и да се окаже прав.

– На колко години е? – полюбопитства Джулия.

– На две, но вече разбира от финанси. Гостенката пак се засмя.

– Разкажете ми, Нат, още нещо за банката.

– Това е само началото – обясни той, докато наливаше от Шампанското. – Хвърлил съм око и на банка „Морган“.

– И колко ще ти струва? – намеси се жена му.

– По днешни цени към три милиона долара, но докато бъда готов да сключа сделка, сумата може да надхвърли и един милиард.

– Трудно ми е да боравя с такива цифри – отбеляза гостенката. – Не са лъжица за моята уста.

– А, недей да скромничиш, Джулия – укори я Том. – Не забравяй, виждали сме отчетите на фирмата ти и знаем, че за разлика от „Бенет“ последните пет години сте на печалба.

– Е, някакъв си милион – усмихна му се пак Джулия.

– Извинете – прекъсна ги Су Лин. – Ще ида да погледна вечерята.

Нат се усмихна на жена си и се извърна към познатата на Том. Вече имаше чувството, че Джулия може би ще заслужи и втора среща.

– С какво се занимавате? – попита я той.

– А вие как мислите? – отвърна тя със същата кокетна усмивка.

– Сигурно сте фотомодел, може би актриса.

– Топло. Когато бях по-млада, наистина съм работила като модел, през последните шест години обаче се занимавам с недвижими имоти.

Су Лин се появи отново.

– Вечерята е почти готова, ако искате, да се пренесем в трапезарията.

– Недвижими имоти, значи – повтори Нат, докато вървяха към другото помещение. – И през ум не би ми минало.

– Но е вярно – потвърди Том. – Освен това Джулия иска да прехвърли при нас сметката си. Оглежда един парцел в Хартфорд и смята да внесе в банката половин милион, в случай че трябва да се действа бързо.

– Защо предпочетохте нас? – поинтересува се Нат, докато жена му слагаше пред гостенката купичката със супа от омар.

– Защото покойният ми съпруг се бе доверил на господин Ръсел, когато се опитвахме да закупим парцела, на който сега е търговски център „Робинсън“. Не спечелихме търга, бяхме обявили по-малка начална цена, въпреки това господин Ръсел не ни взе пари. Дори хонорар не поиска – уточни Джулия.

– Съвсем в стила на баща ми – отбеляза Том.

– Та преди да умре, покойният ми съпруг каза, че ако отново решим да наддаваме за парцел в района, да се доверим на банка „Ръсел“ и на никой друг.

– Оттогава нещата се промениха – поясни Нат, – господин Ръсел излезе в пенсия и...

– Но синът му още е в банката, при това като председател на управителния съвет.

– И постоянно ми диша във врата, опява ми да сме вземали пари за всяка услуга, която банката извършва. Но сигурно ще ви бъде интересно да узнаете, че търговският център жъне големи успехи и носи на инвеститорите отлична възвращаемост. Та какво ви води в Хартфорд?

– Четох някъде, че от кметството смятали да построят още един търговски център – в другия край на града.

– Точно така. Обявили са парцела за продан, има и разрешително за строеж.

– Колко очакват да получат за земята? – поинтересува се гостенката и си гребна от супата.

– Ако се вярва на слухове, към три милиона, но мен ако питате, цената вероятно ще скочи до три и триста – три и петстотин хиляди. Търговски център „Робинсън“ печели добре.

– Можем да си позволим да изхарчим най-много три и половина милиона – отсече Джулия. – Ние във фирмата сме си предпазливи, пък и винаги можем да сключим друга, по-изгодна сделка.

– Вероятно ще проявите интерес към някои от останалите парцели, които са ни възложили да продадем – отбеляза Нат.

– Не, благодаря – бе категорична гостенката. – Фирмата ми се

занимава само с универсални магазини, а наред с всичко останало покойният ми съпруг ме е учил да не се захващам с неща, от които не разбирам.

– Бил е мъдър човек.

– Така си е – съгласи се Джулия. – Е, достатъчно говорихме по работа – надявам се, след като внесем парите, банката да се съгласи да ме представлява на търга. Но ви моля да си остане между нас, не искам да се разчува, че наддавате от мое име. Още нещо, на което ме е учил мъжът ми. – Тя насочи вниманието си към домакинята. – Да ви помогна ли с второто?

– Не, благодаря – отказа Су Лин. – Нат е много вързан в ръцете, но все ще отнесе четири чинии до кухнята и ако се сети, ще налее някоя и друга чаша вино.

– Как се запознахте? – полюбопитства Нат и подсетен от думите на жена си, напълни отново чашите.

– Направо няма да повярваш, но се срещнахме на една строителна площадка – рече Том.

– Е, все има по-романтично обяснение.

– Миналата неделя отидох да огледам общинския парцел и се натъкнах на Джулия, правеше си сутрешния крос.

– Нали настоявате да не се разчува? – усмихна се Нат.

– Малцина, видели жена, която си прави в неделя кроса на строителна площадка, ще се досетят, че ѝ е хвърлила око.

– Всъщност чак когато я поканих на вечеря в „Каскейд“, разбрах какво е намислила – поясни Том.

– Сигурно на една жена не ѝ е никак лесно да се оправи с общински недвижими имоти.

– Да, не е лесно, но не аз съм избрала това, то избра мен. След като завърших колеж в Минесота, известно време работих като фотомодел, после се запознах със съпруга си. Тъкмо на него му хрумна да огледам парцелите, докато си правя кроса, и после да му докладвам какво съм установила. След година бях наясно какво точно търси, а след две вече бях член на управителния съвет.

– Значи сега вие управлявате фирмата.

– О, не – възрази Джулия, – възложила съм го на председателя на управителния съвет и на изпълнителния директор, но притежавам контролния пакет.

– И след смъртта на съпруга си сте решили да продължите.

– Да, той настоя, знаеше, че му остават най-много година-две

живот и понеже нямаме деца, реши да ме обучи и да ме въведе в работата. Дори мъжът ми беше изненадан колко схватлива съм като ученичка.

Нат стана да раздига чиниите.

– Някой иска ли крем брюле? – попита Су Лин.

– Не мога да сложа и залък повече в уста, агнешкото беше много крехко – отвърна Джулия. – Но вие си хапнете – допълни тя и потупа Том по корема.

Нат се извърна към приятеля си – никога дотогава не го беше виждал толкова доволен. Вече подозираше, че Джулия може да се появи и на трета вечеря.

– Наистина ли е толкова часът? – възкликна Джулия, след като си погледна часовника. – Вечерта беше прекрасна, Су Лин. Извинявайте, но утре сутринта имам заседание на управителния съвет, трябва да тръгна.

– Да, разбира се – рече домакинята и се изправи.

Том скочи от стола и отиде заедно с Джулия в антрето, където ѝ помогна да си облече палтото. Целуна по бузата Су Лин и ѝ благодари за чудесното прекарване.

– Жалко, че Джулия бърза да се прибере в Ню Йорк. Хайде, другия път ще се съберем у нас.

Нат погледна жена си и се усмихна, тя обаче не реагира. Докато затваряше вратата, той пак се подсмихна.

– Ама че жена! – възкликна, след като отиде при Су Лин в кухнята и грабна кърпата за съдовете.

– Не ѝ е чист косъмът – отсече тя.

– В какъв смисъл? – учуди се той.

– Ами в такъв, в какъвто ти казах: не ѝ е чист косъмът – виж я как говори, как се облича. И тия врели-некипели, дето ги разправя. Не се хващай с нея.

– Какво лошо има в това да внесе в банката половин милион?

– Готова съм да се обзаложа на една месечна заплата, че тоя половин милион така и няма да го видите.

Вечерта Су Лин не отвори повече дума за това, но на другата сутрин, когато отиде в банката, Нат помоли секретарката да издири всичко, свързано с финансите на „Къркбридж и сие“ от Ню Йорк. След час тя се върна с копие от годишния отчет на фирмата. Нат го провери ред по ред и накрая погледна графата за печалбата: малко над милион предишната година – всички цифри съвпаднаха с онова, което Джулия бе посочила предната вечер. След това Нат отгърна да види кой влиза в

управителния съвет. Госпожа Джулия Къркбридж беше посочена като директор, името ѝ стоеше след председателя на управителния съвет и изпълнителния директор. Но заради опасенията на Су Лин Нат реши да не спира дотук с проучването. Без да прибегва до помощта на секретарката, се свърза направо с офиса на фирмата в Ню Йорк.

– „Къркбридж и сие“, какво обичате? – попита някой.

– Добро утро, търся госпожа Къркбридж.

– Съжалявам, но е на заседание. – Нат си погледна часовника и се усмихна – беше десет и двацет и пет. – Ако оставите телефонния си номер, ще ѝ предам да ви потърси веднага щом се освободи.

– Не, няма нужда – рече Нат и затвори. Телефонът веднага иззвъня. – Обажда се Джеб от отдел „Новооткрити сметки“, господин Картрайт, реших, че е редно да ви уведомя. Току-що получихме превод от банка „Чейс Манхатън“ за сумата от половин милион долара с искане да бъдат внесени в сметката на госпожа Джулия Къркбридж.

Нат не се стърпя, позвъни на Су Лин, за да ѝ каже новината.

– Въпреки това не ѝ е чист косъмът – повтори жена му.

31.

– Ези или тура? – попита водещият.

– Тура – каза Барбара Хънтър.

– Падна се тура – оповести мъжът.

Погледна към госпожа Хънтър и кимна. Флечър не можеше да се оплаче: и бездруго щеше да избере както винаги ези, сега оставаше само да разбере какво ще бъде решението на госпожа Хънтър. Дали ще предпочете да говори първа – това означаваше, че в края на дебатите Флечър ще говори последен. Или...

– Ще говоря първа – рече жената.

Флечър едвам се сдържа да не се подсмихне. Оказа се, че е било излишно да хвърлят жребий – ако беше спечелил, той пак щеше да предпочете да говори втори.

Водещият седна зад писалището в средата на сцената. Госпожа Хънтър се разположи отдясно, Флечър – отляво, което отразяваше идеологията на двете им партии. Но кой къде ще седне бе последното, което ги занимаваше. Вече десет дни се обсъждаше къде ще се състоят дебатите, в колко часа ще започнат, кой ще бъде водещ и дори колко високи да бъдат катедрите, от които ще говорят, понеже Барбара Хънтър бе с

ръст метър шейсет и пет, а Флечър – метър осемдесет и три. Накрая щабовеите се споразумяха да има две катедри с различна височина – в двата края на сцената.

Приемливият и за двете страни водещ се оказа деканът на журналистическия факултет в Университета на Кънектикът в Хартфорд. Той се изправи.

– Добър вечер, госпожи и господа. Казвам се Франк Маккензи и ще водя днешните дебати. В началото госпожа Хънтър ще започне с шестминутно встъпление, после ще говори господин Давънпорт. Смятам за редно да предупредя и двамата кандидати, че след като изтекат пет минути, ще звънна с тази камбанка – той я показа и я разклати, с което предизвика смях в залата, – за да съобщя, че до последното ви изречение остават шейсет секунди. В края на шестте минути пак ще ударя звънеца, за да знаете, че трябва да кажете заключителното изречение. След встъпителните думи кандидатите ще отговарят в продължение на четирийсет минути на въпросите на журналистите. Накрая госпожа Хънтър, а след нея и господин Давънпорт ще разполагат с по три минути всеки за заключителни изявления. Кая госпожа Хънтър да открие дебатите.

Барбара Хънтър стана от мястото си и отиде бавно при катедрата вдясно на сцената. Беше пресметнала, че тъй като деветдесет на сто от избирателите ще гледат дебатите по телевизията, тя ще се обърне към най-много хора именно ако говори първа, особено при положение че в осем и половина започваше бейзболен мач и повечето телевизионни зрители веднага щяха да превключат канала. Флечър пък смяташе, че това не е толкова страшно: дотогава и двамата щяха да са казали встъпителните си думи. Но държеше да говори втори и за да се спре на някои от въпросите, засегнати преди това от госпожа Хънтър, пък и щом тази вечер щеше да има последната дума, никак не бе изключено избирателите да запомнят единствено казаното от него.

Заслуша съсредоточено встъпителното слово на госпожа Хънтър, предсказуемо и добре отрететирано. Докато говореше, тя стискаше с все сила катедрата:

– Родена съм в Хартфорд. Омъжих се за човек от Хартфорд, децата ми са родени в болница „Сейнт Патрик“ и всички и досега живеят в столицата на щата, затова се чувствам в правото си да представлявам жителите на този велик град.

Екнаха първите бурни овации. Флечър огледа препълнената зала и забеляза, че близо половината присъстващи ръкопляскаат, а другите – не.

Сред задълженията на Джими тази вечер бе да разпредели местата.

Предизборните шабове се бяха споразумели, че всяка от партиите ще получи триста билета, а четиристотин ще останат за другите посетители. Часове наред Джими бе уговарял заедно с неколцина свои помощници привържениците на партията да заемат оставащите четиристотин места, макар и да знаеше прекрасно, че републиканците ще правят не по-малко усърдно същото, така че и тези места в крайна сметка щяха да бъдат поделени поравно. Флечър се запита колко ли са хората без политически пристрастия в залата.

– Не се притеснявай за залата – го беше предупредил Хари. – Истинската публика ще те гледа по телевизията, трябва да спечелиш симпатиите именно на тези хора. Гледай право в камерата, дръж се непринудено и искрено – добави той с усмивка.

Докато госпожа Хънтър излагаше своята програма, Флечър си водеше записки и макар в нея да имаше доста смислени и стойностни неща, кандидатката говореше така, че човек преставаше да я слуша. След пет минути, когато водещият удари камбанката, госпожа Хънтър едва бе преполовила речта си и дори се поспря, за да отгърне една-две страници. Флечър бе изумен, че уж е калена в предизборните кампании, а не е предвидила, че сегиз-тогиз ще избухват ръкопляскания, заради които ще разполага с по-малко време. Той бе подготвил встъпителното си слово така, че да се вмести в малко над пет минути.

– По-добре да приключиш няколко секунди по-рано, отколкото да претупаш края – беше го предупреждавал многократно Хари.

Госпожа Хънтър завърши изказването си няколко секунди след втория звънец и се получи така, сякаш са я прекъснали. Въпреки това половината публика я възнагради с бурни овации, другата половина също изръкопляска от любезност.

– Каня господин Давънпорт да направи встъпително изказване.

Флечър се приближи бавно до катедрата откъм неговата страна на сцената, чувстваше се като човек, който е на няколко крачки от бесилото. Поуспокои се, когато видя, че го посрещат радушно. Сложи върху катедрата речта си от пет страници, написани с едър шрифт и двоен интервал между редовете, и погледна първото изречение, макар и да бе повтарял словото толкова много пъти, че го знаеше едва ли не наизуст. Извърна се към присъстващите в залата и се усмихна – знаеше, че водещият ще засече времето едва след като той изрече първата дума.

– Мисля, че съм допуснал в живота си една голяма грешка – подхвана младежът. – Не съм роден в Хартфорд. – В залата избухна смях, който му помогна. – Но се опитах да наваксам. Едва

четиринайсетгодишен се влюбих в момиче от Хартфорд.

Смях и бурни ръкопляскания. За пръв път Флечър се поотпусна и си дочете словото със самоувереност, която, както се надяваше, е изместила на заден план младостта му. Когато в края на петте минути водещият удари звънеца, кандидатът тъкмо започваше последното изречение. Каза го цели двацет секунди преди края на отпуснатото време – така стана излишно водещият да удря повторно звънеца. Сега ръкоплясканията бяха много по-бурни, отколкото когато Флечър бе тръгнал към катедрата, но встъпителното слово не бе нищо Друго освен край на първия рунд.

Флечър погледна към Хари и Джими, които седяха на втория ред. От усмивките им разбра, че е оцелял в първата схватка.

– Сега идва ред на въпросите – оповести водещият, – на тях сме отделили четирийсет минути. Кандидатите трябва да дават кратки отговори. Ще започна с Чарлс Локхарт от „Хартфорд Курант“.

– Смятат ли кандидатите, че стипендиите в образованието трябва да се отпускат по нов начин?

Флечър беше добре подготвен по въпроса, понеже той постоянно изникваше по време на предизборните събрания и вестникът на господин Локхарт редовно му посвещаваше уводните си статии. Тъй като госпожа Хънтър се бе изказала първа, сега поканиха именно Флечър да отговори на въпроса.

– Не бива да има дискриминация, заради която младежите от победни семейства да не могат да продължат образованието си. Не е достатъчно да вярваме в равенството, трябва и да отстояваме равенството на възможностите.

Публиката посрещна отговора му с бурни овации и той се усмихна.

– Красиви слова – подметна госпожа Хънтър, прекъсвайки овациите, – но вие очаквате и красиви дела. Членувала съм в училищни настоятелства, не е нужно, господин Давънпорт, да обяснявате точно на мен що е дискриминация и ако имам щастието да бъда избрана за сенатор, ще подкрепя закони, които отстояват правото на всички мъже... – Известно време тя мълча. – И на всички жени на равни възможности. – Госпожа Хънтър се дръпна от катедрата – поддръжниците ѝ я възнаградиха с бурни ръкопляскания. Тя се извърна и погледна Флечър. – Човек, получил образованието си в „Хочкис“ и Йейлския университет, едва ли разбира докрай за какво става въпрос.

„Ах, да го вземат мътните – помисли Флечър. – Забравих да кажа, че и Ани е членувала в училищно настоятелство и че току-що сме

записали Луси в общинското начално училище в Хартфорд. “Когато говореше пред публика само от дванайсет души, винаги се сещаше за тези неща.

Както можеше и да се очаква, последваха въпроси за местните данъци и такси, за болничния персонал, градския транспорт и престъпността. Флечър се поокопити от първоначалното стъписване и вече чувстваше, че дебатите ще приключат с изравнени сили. Водещият подкани да се зададе последният въпрос.

– Смятат ли се кандидатите за напълно независими, или политика, която ще прокарат, ще бъде направлявана от партийния апарат, а гласуването им в Сената ще зависи от становището на оттеглили се политици?

Въпросът беше зададен от Джил Бърнард, водещ на седмично политическо предаване, което се излъчваше по една от местните радиостанции и в което Барбара Хънтър участваше едва ли не всеки път.

Тя отговори веднага:

– Всички в тази зала знаят, че трябваше да водя тежка битка, докато моята партия ме издигне за изборите, нещо, което за разлика от някои други не ми беше поднесено на тепсия. Всъщност съм се борила за всичко в живота, понеже родителите ми не можеха да си позволят никакъв лукс. Нека ви напомня и че не съм се колебала да отстоявам твърдо мнението си, когато съм смятала, че моята партия греша. Това невинаги ме е правело популярна, но никой никога не се е съмнявал в моята независимост. Ако бъда избрана в Сената, няма да вися по цял ден на телефона и да питам как да гласувам. Сама ще взимам решенията и ще ги отстоявам.

Последните й думи бяха заглушени от бурни овации.

Флечър се помъчи да си събере мислите: на гръкляна му отново бе заседнала буца, дланите му бяха плувнали в пот и краката му се подкосяваха. Извърна се към залата и видя, че всички погледи са вперени в него.

– Роден съм във Фармингтън, само на няколко километра от тази зала. Родителите ми открай време участват в обществения живот на Хартфорд, и като професионалисти, и на доброволни начала допринасят за добруването му – главно чрез болница „Сейнт Патрик“. – Той погледна към родителите си, които седяха на петия ред. Баща му бе вдигнал гордо глава, майка му я беше свела. – Майка ми е членувала в толкова много благотворителни организации, че по едно време си мислех дали не съм сирак, тази вечер обаче и двамата са дошли да ме подкрепят. Да,

наистина съм учил в „Хочкис“ и госпожа Хънтър е права. Това бе за мен привилегия.

Да, наистина съм следвал в Йейлския университет, прославно учебно заведение в щат Кънектикът. Да, наистина съм бил председател на студентския съвет, да, наистина съм бил главен редактор на „Юридически преглед“ и точно заради това бях поканен на работа в една от най-уважаваните адвокатски кантори в Ню Йорк. Не виждам причина да се извинявам, задето никога не съм се задоволявал с второто място. И на драго сърце се отказах от всичко това, за да се върна в Хартфорд и да помогна на общността, където съм израсъл. Между другото, със заплатата, която ми предлага щатът, и аз няма да мога да си позволя кой знае какъв лукс, а и никой не ми е поднасял нищо на тепсия. – Публиката го възнагради със спонтанни аплодисменти. Той изчака те да заглъхнат и продължи едва ли не през шепот: – Нека не се заблуждаваме, въпросът всъщност ми беше зададен, за да отговоря дали ще разговарям често по телефона с тъст си, сенатора Хари Гейтс. Очаквам да разговарям с него редовно, все пак съм женен за единствената му дъщеря. – Отново избухна смях. – Но нека ви напомня нещо за Хари Гейтс, което вие вече знаете. Цели двайсет и осем години той служи на своите избиратели честно и почтено във времена, когато тези две думи сякаш са изгубили значението си, и да ви призная, никой от нас двамата – извърна се Флечър към своята съперница републиканка – не е достоен да заеме мястото му. Но ако бъда избран, можете да бъдете сигурни, че ще се възползвам от мъдростта, опита и далновидността му – само един завършен егоист не би го направил. Ала нека бъде ясно и друго – натърти той и отново се извърна към залата, – тъкмо аз ще бъда човекът, който ще ви представлява в Сената.

Флечър се върна на мястото си под бурните овации на половината присъстващи, станали на крака, за да го поздравят. Госпожа Хънтър бе направила грешката да му отправя нападки за неща, за които той не се нуждаеше от подготовка. Тя се опита да заглади със заключителните си думи впечатлението, но ударът вече бе нанесен.

Водещият оповести:

– Искам да благодаря и на двамата кандидати.

След това Флечър направи нещо, което Хари му бе препоръчал, докато обядваха предната неделя. Веднага отиде при опонентката си, ръкува се и се поизвърна, та фотографът от „Курант“ да ги щракне.

На другия ден снимката на двамата бе заела почти цялата първа страница на вестника и постигна точно онова, на което се бе надявал

Хари: на нея се виждаше мъж с ръст метър и осемдесет, който се е надвесил над женица, висока метър и шейсет и пет. „И не се смей, изглеждай сериозен – бе допълнил тъст му. – Трябва да ги накараме да забравят колко си млад.“

Флечър прочете текста под снимката: „Нищо общо между тях.“ В уводната статия се казваше, че той се бил представил блестящо в дебатите, но че според проучванията на общественото мнение само девет дни преди изборите Барбара Хънтър пак водела с два процента.

32.

– Нали нямаш нищо против да запаля цигара?

– Не, само Су Лин не одобрява този навик.

– Тя не одобрява и мен – рече Джулия Къркбридж и щракна със запалката.

– Не забравяй, че е възпитана от много консервативна майка – отвърна Том. – В началото не одобряваше дори Нат. Но ти не се притеснявай, ще те хареса, особено пък ако ѝ кажа, че...

– Шшшт! – прекъсна го Джулия. – Нека си остане наша малка тайна. – Вдъхна дълбоко от тютюневия дим и допълни: – Нат ми е симпатичен, вие двамата явно сте се сработили чудесно.

– Така е, но ми се ще да приключа със сделката, докато той е в почивка, особено след огромния му успех – все пак купи най-стария ни конкурент.

– Това е ясно – отбеляза Джулия. – Каква според теб е вероятността да спечелим търга?

– Доколкото подразбрах, в него ще участват само двама-трима сериозни кандидати. Случайните играчи би трябвало да отпаднат след ограниченията, наложени от кметството.

– Ограничения ли?

– От там настояват парцелът не само да бъде продаден с явен търг, но и онзи, който спечели, да плати цялата сума веднага след приключването на сделката.

– Защо? – учуди се Джулия, която бе седнала в леглото. – Досега съм плащала само десет на сто от сумата, след това съм разполагала най-малко с двайсет и осем дни, през които да се разплатя окончателно.

– Да, така се постъпва обикновено, но този парцел се превърна за политиките в горещ картоф. Барбара Хънтър настоява да няма издънки:

наскоро една-две сделки се провалиха именно защото купувачът не е разполагал със средства, за да плати посочената сума. Не забравяй и че до изборите остават броени дни, всички си отварят очите на четири.

– Това означава ли, че до следващия петък трябва да съм внесла при вас още три милиона?

– Не. Ако спечелим търга, банката ще покрие цената, като ти отпусне краткосрочен заем.

– Ами ако се откажа от сделката? – попита Джулия.

– За нас това няма никакво значение – отговори Том. – Ще продадем парцела на някой от другите участници в търга, а с твоя половин милион ще си покрием евентуалните загуби.

– Вие, bankerите, никога не сте на загуба – отбеляза Джулия, след което угаси цигарата и се пхна под завивките.

* * *

– Направи ми една услуга – каза Су Лин, когато самолетът започна да се снишава над летището в Лос Анжелис.

– На твоё разположение съм, цветенце.

– Виж дали можеш да изкараш една седмица, без да се обаждаш в банката. Не забравяй, че това е първото голямо пътешествие на Люк.

– И на мен ми е първото – възропта Нат и прегърна сина си. – Винаги съм си мечтал да отида в Дисниланд.

– Стига с тия шегички. Обеща нещо и очаквам да го изпълниш.

– Ще ми се да проверя какво става със сделката, която Том се опитва да склучи с фирмата на Джулия.

– Не мислиш ли, че и на Том му се иска да удържи своята малка победа, без великият Нат Картрайт да му стои постоянно на главата? Нали ти в крайна сметка реши да се доверите на Джулия.

– Разбрах накъде биеш – отбеляза мъжът ѝ, а Люк се вкопчи в него – самолетът се бе приземил. – Но нали нямаш нищо против да му звънна в петък следобед – колкото да видя дали сме спечелили търга за Седър Уд?

– Не, нямам, но само ако обещаеш, че наистина ще се обадиш чак в петък следобед.

– Ще летим ли със спътник, татко?

– То оставаше да не летим! – възкликна Нат. – Нали за това сме дошли в Лос Анжелис?

* * *

Том посрещна на гарата Джулия, която пристигна с влака от Ню Йорк, и я закара право в кметството. На влизане срещнаха чистачите – тръгваха си след дебатите от предната вечер. В „Хартфорд Курант“ Том бе прочел, че на тях са присъствали над хиляда души, а от уводната статия на вестника се подразбираше, че между двамата кандидати няма почти никакви допирни точки. Винаги бе гласувал за републиканците, но Флечър Давънпорт му се виждаше свестен човек.

– Защо идваме толкова рано? – попита Джулия и с това прекъсна мислите му.

– Искам да видя разпределението на залата, та като започне наддаването, да няма изненади – обясни Том. – Не забравяй, че всичко може да приключи само за няколко минути.

– Къде според теб е най-добре да седнем?

– На средните редове отлясно. Вече съм казал на човека, който ще води търга, какъв знак ще му давам, ако качвам сумата.

Той се извърна към сцената и загледа как водещият на търга се качва на подиума, почуква по микрофона и се визира в малцината присъстващи, за да се увери, че всичко е наред.

– Кои са тези хора? – поинтересува се Джулия, след като се огледа.

– Чиновници от кметството, сред които и господин Кларк, председател на общинския съвет, представители на фирмата, която ще проведе търга, и случайни зяпачи, които нямат какво да правят в петък следобед. Но поне доколкото виждам аз, сериозните участници в търга за парцела са само трима. – Том си погледна часовника. – Дали да не седнем?

Разположиха се по средата на залата, в края на реда. Том взе от седалката проспекта и когато Джулия го докосна по ръката, волю-неволю се запита колцина ли ще се досетят, че са любовници. Отгърна страницата и се взря в проекта на бъдещия търговски център. Още четеше дребния шрифт, когато водещият на търга показа, че е готов да започнат. Прокашля се.

– Госпожи и господа – рече мъжът, – днес следобед ще се проведе търг само за едно – за чудесен парцел, който се пада на север от града и е известен като Седър Уд. Градският съвет го е обявил за продан заедно с разрешително за търговска дейност. В проспекта, оставен на седалките, ще откриете подробности за условията за плащане и изискванията за регулация. Нека подчертая, че ако някое от тези условия не бъде изпълнено, съветът е в правото си да отмени сделката. – Той замълча, та всички да осмислят казаното. – Един от участниците в търга е предложил два милиона – оповести човекът и веднага погледна по посока на Том,

който не каза нищо и не даде знак, въпреки това водещият обяви: – Друг от участниците е предложил два милиона и двеста и петдесет хиляди. – Огледа театрално залата, макар и да знаеше прекрасно точно къде са седнали тримата сериозни кандидати. Спря поглед върху известен местен адвокат, разположил се на втория ред – той вдигна проспекта. – Покачвате сумата на два милиона и петстотин хиляди. – Пак насочи вниманието си към Том, който дори не трепна. – Два милиона седемстотин и петдесет хиляди. – Отново премести очи към адвоката, който поизчака и отново вдигна проспекта. – Три милиона – оповести водещият и веднага погледна към Том, след което съобщи: – Три милиона и двеста и петдесет хиляди. – Извърна се пак към адвоката, който като че ли се подвоуми. Джулия стисна зад облегалката ръката на Том. – Това окончателната сума ли е? Някой дава ли три милиона и петстотин хиляди? – попита човекът, водещ търга, и се вторачи в адвоката.

– Не – прошепна Том.

– Три милиона и петстотин хиляди – повтори обнадежден мъжът. – Три милиона и петстотин хиляди – потрети, доволен, че проспектът се е вдигнал отново.

– Дявол го взел! – изруга Том и си свали очилата. – Както личи, и двамата сме определили една и съща горна граница.

– Тогава да ги направим три милиона и шестстотин хиляди – настоя Джулия. – Ако не друго, поне ще разберем дали си прав.

Макар че Том Ръсел бе махнал очилата – знак, че няма да наддава повече, – човекът, провеждащ търга, видя, че той е погълнат от разговора с жената до него.

– Приключихме ли с наддаването, господине? Или...

Том се поколеба и каза:

– Три милиона и шестстотин хиляди.

Мъжът върху сцената отново се извърна към адвоката, който бе сложил проспекта на празния стол до себе си.

– Вдигате ли, господине, на три милиона и седемстотин хиляди, или приключихте с наддаването?

Проспектът си остана върху седалката.

– Някой друг дава ли повече? – попита пак водещият на търга и огледа един по един десетината души в залата, където предната вечер бе имало към хиляда души. – Последна възможност, в противен случай ще обявя парцела за продаден за три милиона и шестстотин хиляди. – Той вдигна чукчето и понеже никой не се обади, го стовари с трясък. – Продадено за три милиона и шестстотин хиляди на господина в края на

реда.

– Браво на теб – похвали го Джулия.

– Ще трябва да се изрџсиш с още сто хиляди, но откъде да знаем, че и другият кандидат е определил същата пределна сума? – рече Том. – Ще отида да уредя документите и да дам чека, после ще го полеем.

– Чудесно! – възкликна Джулия и прокара прџст по вътрешната страна на бедротото му.

– Честитото, господин Рџсел – поздравя го и господин Кук. – Клиентът ви се сдобя с хубав парцел, който, сигурен съм, в крайна сметка ще донесе отлична възвращаемост.

– Съгласен съм – рече Том, после написа чек за три милиона и шестстотин хиляди долара и го връчи на председателя на градския съвет.

– Банка „Рџсел“ ли купува парцела? – попита господин Кук и се взря в подписа.

– Не, представляваме клиент от Ню Йорк, който има сметка при нас.

– Съжалявам, господин Рџсел, сигурно ще ме помислите за педант, но в условията на договора се казва пределно ясно, че чекът трябва да се подпише лично от купувача, а не от упълномощени от него лица.

– Но ние представляваме фирмата, сметката ѝ е при нас.

– В такъв случай не би било трудно клиентът ви да подпише чека от името на фирмата – отбеляза господин Кук.

– Но защо... – подхвана пак Том.

– Не съм в правото си да тълкувам решенията на нашите избраници, господин Рџсел, но след бъркотията, която се получи миналата година с договора с Олдрич, и въпросите, които госпожа Хънтър ми задава всеки ден... – Той въздъхна тежко. – Та след всичко това нямам друг избор, освен да се придържам към буквата, а и към духа на договора.

– Но какво мога да направя сега, не е ли вече твърде късно? – попита bankerът.

– До пет следобед разполагате с достатъчно време, за да донесете чек, подписан от купувача. Не го ли сторите, парцелът ще бъде предложен на другия кандидат за три милиона и петстотин хиляди, а съветът ще очаква от вас да покрийте разликата от сто хиляди.

Том изтича в дъното на залата.

– Чековата ти книжка у теб ли е?

– Не – отвърна Джулия. – Нали ми каза, че „Рџсел“ ще покрия цялата сума, а в понеделник аз ще превода разликата?

– Да, така ти казах – потвърди Том, като умуваше какво да

направи. – Нямаме друг избор, трябва веднага да се върнем в банката – добави той. Погледна си часовника – приближаваше четири часът следобед. – Да го вземат мътните – изруга Том – даваше си сметка, че ако не е заминал на почивка, Нат е щял да забележи това условие в договора и да предвиди последиците.

Докато вървяха от кметството към банка „Ръсел“, която беше съвсем наблизо, Том обясни на Джулия за какво е настоял господин Кук.

– Това означава ли, че съм изгубила търга, да не говорим пък за стотите хиляди?

– Не, вече съм измислил как да се измъкнем от положението, но трябва да си съгласна и ти.

– Съгласна съм, стига да получа парцела – отвърна младата жена. – Ще постъпя както ме посъветваш.

Веднага щом влязоха в банката, Том отиде в кабинета си, вдигна телефона и повика главния касиер Рей Джаксън. Докато го чакаше, извади празна чекова книжка и започна да изписва с думи сумата от три милиона и шестстотин хиляди долара. Главният касиер почука и влезе в кабинета на председателя на управителния съвет.

– Прехвърли, Рей, три милиона и шестстотин хиляди долара в сметката на госпожа Къркбридж.

Главният касиер се поколеба.

– Сумата е голяма, трябва писмено нареждане, за да я преведа. Това надхвърля правата ми – допълни той.

– Да, разбира се – рече банкерът и извади от горното чекмедже стандартния формуляр, който попълни припряно.

Не спомена, че това е най-голямата сума, за която някога е давал разрешение да бъде прехвърлена. Приплъзна формуляра към главния касиер, който го прочете внимателно. Явно му се искаше да оспори решението на председателя на управителния съвет, но не посмя да го стори.

– Незабавно – натърти Том.

– Да, господин председателю – рече Рей Джаксън и излезе точно толкова бързо, колкото и беше дошъл.

– Смяташ ли, че е разумно? – попита Джулия. – Не се ли излагаш на излишен риск?

– Вече притежаваме парцела и твоя половин милион, няма как да загубим. Както би се изразил Нат, печалбата ни е в кърпа вързана. – Обърна чековата книжка и помоли Джулия да я подпише и да напише под подписа името на фирмата. После я провери и каза: – Дай да се

върщаме още сега в кметството.

Опита се да запази самообладание, докато криволичеше на бегом между колите по Мейн Стрийт и тичаше нагоре по стълбите пред кметството. Наложил се да поизчака Джулия, която обясни, че ѝ било трудно да не изостава на тия високи токове. Влязоха отново в сградата и Том видя с облекчение, че господин Кук още седи зад писалището в дъното на залата. Щом забеляза, че те вървят към него, председателят на градския съвет се изправи.

– Връчи чека на върлинения плешив мъж и се усмихни – каза Том.

Джулия изпълни дословно напътствията му и бе възнаградена със сърдечна усмивка. Господин Кук огледа внимателно чека.

– Както личи, госпожо Къркбридж, всичко е наред, но ми покажете и документ, който да удостоверява самоличността ви.

– Разбира се – рече жената и извади от дамската си чанта шофьорската книжка.

Господин Кук се взря в снимката и подписа.

– Не сте излезли много добре – отбеляза той. Джулия се усмихна. – Чудесно. Сега остава само да подпишете от името на фирмата и трите необходими документа.

Джулия подписа трите екземпляра на договора с кметството и връчи единия на Том.

– Дръж го, докато преведат парите – пошушна му тя. Господин Кук си погледна часовника.

– В понеделник сутрин ще представя чека, господин Ръсел – рече той, – и ще ви бъда признателен, ако го осребрите възможно най-бързо. До изборите остават броени дни, не искам да давам на госпожа Хънтър повод за излишни нападки.

– Ще го осребрим в деня, в който го представите – обеща Том.

– Благодаря ви, господине – отвърна господин Кук, въпреки че често играеше с него голф в местния клуб.

На Том му идеше да прегърне Джулия, но се сдържа.

– Ще отскоча до банката да кажа, че всичко е минало добре, после можем да идем до нас.

– Наистина ли се налага да ходиш в банката? – попита тя. – Нали ще донесат чека за осребряване чак в понеделник сутрин?

– Така си е – съгласи се банкерът.

– Ох, ами сега! – възкликна младата жена и след като се наведе, изу една от обувките си. – Докато съм тичала по стъпалата, съм си счупила тока.

– Извинявай, аз съм виновен, можех и да не те карам да тичаш от банката до тук – заоправдава се Том. – Оказа се, че сме имали предостатъчно време.

– Не се притеснявай – усмихна се Джулия, – но ако докараш колата, ще те чакам долу при стълбите.

– Да, разбира се – рече той.

Слезе на бегом по стъпалата и притича през паркинга. След няколко минути отново беше пред кметството, ала Джулия я нямаше никъде. Дали пак не беше влязла вътре? Том поизчака няколко минути, но тя не се появи. Изруга, изскочи от колата, която беше паркирал неправилно, и хукна нагоре по стълбите. Нахълта в сградата и намери Джулия при един от телефонните автомати. Тя затвори веднага щом го видя.

– Тъкмо съобщавах, скъпи, в Ню Йорк какъв удар си направил, от фирмата са наредили на банката до края на работното време да ви прехвърлят три милиона и сто хиляди Долара.

– Радвам се – рече Том, докато се връщаха бавно към автомобила. – Дали да не вечеряме някъде в града?

– Не, предпочитам да се върнем у вас и да хапнем сами на спокойствие – отвърна младата жена.

Когато Том зави към алеята пред дома си, Джулия вече си бе съблякла палтото, а докато стигнат до спалнята на горния етаж, тя бе оставила след себе си пътека от дрехи. Том бе по бельо, а Джулия си свалише чорапа, когато иззвъня телефонът.

– Не вдигай – рече младата жена, сетне приклепна и смъкна боксерките на Том.

* * *

– Не вдига никой – каза Нат, – сигурно са отишли да вечерят навън.

– Толкова ли не можеш да почакаш до понеделник, нали се прибираме? – попита Су Лин.

– Мога, защо да не мога – призна от немай-къде Нат, – просто исках да разбера дали Том е сключил сделката за Седър Уд и на каква цена.

33.

„ОСПОРВАНА НАДПРЕВАРА“, ето какво гласеше в деня на изборите написаното с големи букви заглавие върху първата страница на

„Вашингтон Поуст“. „ИЗРАВНЕНИ СИЛИ“ пък беше мнението на „Хартфорд Курант“. Първото се отнасяше за Форд и Каргър, двамата кандидати за Белия дом, второто – за местната битка между Хънтър и Давънпорт за щатския Сенат.

– Сега е важно само да накараме нашите привърженици да гласуват – оповести Хари, след като в шест сутринта откри последното заседание на предизборния щаб.

Вече бе безсмислено да обсъждат тактиката, изявленията за медиите, подхода. След като бъдеше пусната първата бюлетина, всеки около заседателната маса щеше да получи нови задачи.

Екип от четирийсет души щеше да отговаря за автомобилите и да бъде въоръжен със списъци на избирателите, които трябва да бъдат откарани до най-близката секция: възрастни, инвалиди, мързеливци и дори тарикати, които злорадстваха при мисълта, че ще отидат с кола до урните, колкото да гласуват за другия кандидат.

Втората група, която определено бе и най-многобройна, щеше да отговаря за телефоните в предизборния щаб.

– Ще работят на смени от по два часа – обясни Хари – и ще звънят на нашите привърженици, за да им напомнят, че изборите са днес, а после да се уверят, че те са подали своя глас. До края на избирателния ден в осем часа ще се наложи да звъните на някои по три-четири пъти.

Следващата група се състоеше от, както ги описа Хари, любимите аматьори, към които бяха прикрепени преброителите в избирателния район. Те щяха да следят постоянно как върви гласуването по секциите. Някои щяха да отговарят за по хиляда избиратели, други – за цели три хиляди, в зависимост от това дали районът е градски или селски.

– Те са гръбнакът на партията – напомни Хари на Флечър. – Веднага щом бъде пусната първата бюлетина, ще сложат пред всяка избирателна секция доброволци, които да отмятат имената на явилите се пред урните избиратели. На половин час списъците ще се връчват на куриери, които да ги разнасят по къщите на преброителите – там има пълен списък на избирателите, опънат върху маса или закачен на стената. Върху него доброволците ще задраскват с червено имената на всички, гласували за републиканците, със синьо – за демократите, и с жълто – на хората, за които не се знае как са гласували. Един поглед към списъка по всяко време на деня ще бъде достатъчен, та отговорникът на избирателната секция да разбере как върви гласуването. Мнозина от отговорниците са правили същото по време на доста предишни избори и са в състояние веднага да направят сравнение. Веднъж обработени, данните

ще се съобщават в предизборния щаб, та отговорниците за телефоните да не си правят труда да звънят на хора, вече минали през изборителните секции.

– А какво ще прави цял ден кандидатът? – попита Флечър, след като Хари приключи с инструктажа.

– Най-важното е да не се пречкаш, затова имаш отделна ^ програма – отвърна Хари. – Ще посетиш преброителите, общо четирийсет и четири на брой, всички те очакват да видят по някое време на деня кандидата. Джими ще ти бъде нещо като шофьор, наричаме го „приятел на кандидата“, нямаме възможност да ти отпуснем друг човек, всички ще бъдат много заети.

След заседанието всички хукнаха по задачите, а Джими обясни на Флечър какво точно ще прави до вечерта – последните два пъти, когато баща му се бе кандидатира, му беше помагал и вече бе натрупал опит.

– Първо какво не бива да правиш – поясни той, когато Флечър се качи до него в автомобила. – До осем довечера, когато изборите приключват, трябва да обиколим по домовете им четирийсет и четирима преброители, всички ще ти предлагат кафе, между дванайсет без петнайсет и два и петнайсет – и обяд, а след пет и половина и нещо за пийване, Отказвай любезно, но твърдо. Ще пиеш само вода, и то само в колата, в дванайсет и половина за трийсетина минути ще се върнем в щаба, за да обядваш. После ще ядеш чак след края на изборите. Така всички ще разберат, че имат достоен кандидат.

Флечър си мислеше, че сигурно ще се отегчи, но във всяка къща откриваха нови характери и какви ли не хора. През първия час бяха зачеркнати само по няколко имена в списъците и отговорниците бързо направиха сравнение с предишни избори. Флечър се обнадежди: до десет часа се бяха появили доста сини черти, Джими обаче го предупреди, че времето от седем до девет винаги е било благоприятно за демократите, защото точно тогава гласували хората, работещи в промишлеността или на смени – те се отбивали до изборителната секция на път за работа или докато се прибират след смяна.

– Между десет и четири републиканците би трябвало да поведат – продължи с обясненията младежът, – а от пет до затварянето на секциите демократите си възвръщат позициите. Така че моли се от десет до пет да вали, а после вечерта да бъде ясна и топла.

В единайсет преди обяд всички отговорници съобщиха, че в сравнение с предишните избори, когато са гласували петдесет и пет на сто от изборителите, този път активността е малко по-ниска.

– Ако остане под петдесет на сто, губим, ако надхвърли петдесетте процента, печелим с малко, ако ли пък скочи над петдесет и пет на сто, победата ни е в кърпа вързана – уточни Джими.

– Защо? – полюбопитства Флечър.

– Защото републиканците ходят да гласуват във всякакво време и слабата активност им е само добре дошла. А най-големият проблем на демократите винаги е бил да накарат хората да отидат до изборната секция и да пуснат гласа си.

Джими следваше неотклонно графика. Преди да отидат у поредния отговорник, той връчваше на приятеля си листче хартия с написани на него основни сведения за човека, които Флечър запомняше.

– Здравейте, Дик – поздравяваше кандидатът, след като му отворе-ха, – благодаря ви, че отново разрешихте да ползваме къщата ви, това, разбира се, са ви четвъртите избори. – После слушаше отговора. – Как е Бен, дипломира ли се вече? – Пак слушаше, преди да продължи. – Жалко за клетия Бъстър, да, да, сенатор Гейтс ми каза. Но вече сте си взели друго куче, нали, Бъстър младши.

Джими също се придържаше към своя си ритуал. След десет минути подканяше през шепот:

– Май трябва да тръгваме.

Към дванайсет вече говореше доста притеснено и минаваше без „май“, а в два следобед стана настойчив. Двата се Ръкуваха и махваха на домакините, но докато най-последно тръгнаха, минаваха още две-три минути. Макар че Джими почти не се отклоняваше от графика, пак пристигнаха за обяда в щаба с двайсет минути закъснение.

Обядът всъщност се състоеше от закуски – Флечър си взе от отрупаната с какво ли не маса само един сандвич. Изяде го пътем, докато обикаляха с Ани от кабинет на кабинет той се ръкуваше с възможно най-много сътрудници на предизборния щаб.

– Здравей, Марта, къде е Хари? – попита Флечър, след като влезе в помещението с телефоните.

– Пред старата сграда на щатската управа, прави каквото умее най-добре: агитира, изказва мнения, напомня на хората да не забравят да гласуват. Трябва да се върне всеки момент.

След половин час младежът подмина на излизане от щаба тъст си в коридора – Джими бе обяснил, че ако искат да обиколят къщите на всички преброители, трябва да тръгнат най-късно в един и десет.

– Добро утро, сенаторе – поздрави Флечър.

– Добър ден, моето момче, радвам се, че си намерил вре-ме да

похапнеш.

В къщата на първия преброител, когото посетиха след обяда, разбраха, че републиканците са повели с малко, после обаче набраха по-голяма преднина. В пет им оставаше да отидат у още петнайсет преброители.

– Ако пропуснем някого – каза Джими, – в бъдеще няма да можем да разчитаме на него.

В шест часа републиканците продължаваха да водят и Флечър се постара да не издава, че се чувства малко потиснат.

– Отпусни се, де – подкани приятелят му и обеща, че след два часа положението ще изглежда по-розово, не спомена само, че по това време на деня баща му винаги е водел, макар и с малко, и е знаел, че ще победи.

Флечър завидя на кандидатите в райони, където надпреварата не е така оспорвана.

– Щеше да ми бъде далеч по-лесно да се отпусна, ако бях сигурен, че ще спечеля или ще загубя.

– Представям си какво ти е – отвърна Джими. – Първия път, още преди да се родя, татко е спечелил с някакви си сто двама и един гласа и за трийсет години е увеличил преднината над своя противник на единнайсет хиляди гласа, но винаги е повтарял, че ако на ония първи избори шейсет я един души са гласували за другия кандидат, той е щял да загуби и едва ли е щял да се кандидатира отново.

Младежът веднага съжали, че го е казал.

В седем часа Флечър с облекчение видя, че върху списъците са се появили още няколко сини черти, и макар републиканците да продължаваха да водят, всички смятаха, че още не всичко е загубено. Наложил се Джими да вмести последните шест къщи на отговорници в някакви си единнайсет минути за всяка, въпреки това отидоха в последните две вече след края на изборния ден.

– Сега какво? – попита Флечър, след като излязоха от дома на последния преброител.

Джими си погледна часовника.

– Сега се връщаме в щаба – ще чуем какви ли не небивалици. Ако победиш, те ще се превърнат във фолклор, ако загубиш, ще бъдат забравени още на другия ден.

– Точно като мен – подметна младежът.

Приятелят му се оказа прав: всички в щаба говореха в един глас, но само безразсъдните и родените оптимисти бяха готови да предскажат

изхода от изборите. Първите предварителни резултати бяха оповестени по телевизионните канали скоро след края на изборния ден и според тях Хънтър бе победила със съвсем малък превес. Според проучванията за президентските избори победител бе Форд, а не Картър.

– Историята се повтаря – отбеляза Хари, след като влезе в помещението. – Същите тия хубостници навремето ме убеждаваха, че следващият ни президент щял да се казва Дюй. Пак според техните прогнози съм бил изгубил с малко. Е, ние го обърнахме това „малко“ в своя полза, затова не се притеснявай, Флечър, такива проучвания са за слабаците.

– А каква е била избирателната активност? – попита Флечър, припомнил си думите на Джими.

– Рано е да се каже, но със сигурност е надхвърлила петдесет на сто. Все пак не е петдесет и пет процента.

Флечър огледа хората от предизборния щаб и си даде сметка, че вече няма смисъл да мисли как да печели гласове – бе Дошло време гласовете да се преброят.

– Сега вече не можем да направим нищо друго, освен да се погрижим преброителите ни да се явят преди десет вечерта в кметството. Другите нека си починат, ще се срещнем пак по-късно, на преброяването. Имам чувството, че ни предстои тежка нощ.

Докато отиваха с колата в заведението на Марио, Хари обясни на Флечър, че не вижда смисъл да се връщат в кметството преди единайсет, затова „дай да хапнем на спокойствие, като хората, тъкмо ще проследим по телевизията как се е представила партията в страната като цяло“.

Всичките им надежди да хапнат на спокойствие се стопиха, когато двамата влязоха в ресторанта: доста от посетителите станаха на крака и им ръкопляскаха, докато те вървяха към масата в ъгъла. Флечър се зарадва, че майка му и баща му вече са тук и са си взели нещо за пиене.

– Какво ли да ви препоръчам? – попита Марио, след като всички насядаха.

– Капнала съм от умора, дори не мога да мисля – отвърна Марта. – Никога досега, Марио, не си се съобразявал с мнението ни, защо ти не ни избереш нещо?

– Както кажете, госпожо Гейтс, оставете на мен – възкликна съдържателят.

Когато в заведението влязоха и Джоана и Джими, Ани се изправи и им махна. Докато целуваше Джоана по бузата, Флечър надзърна през рамото ѝ и видя по телевизора в ресторанта, че Джими Картър се е

върнал в ранчото си, няколко мига по-късно президентът Форд пък се качи на хеликоптер. Как ли бяха приключили изборите?

– Идвате тъкмо навреме – рече Хари, когато Джоана седна до него, – и ние влизаме току-що. Как са децата?

След малко Марио се върна с две големи чинии спагети, подире му вървеше келнер с две гарафи бяло вино.

– Виното е за сметка на заведението – оповести съдържателят, – сигурно ще ви хареса – добави той, докато сипваше на Флечър – да го опита.

Още един човек, който не искаше да предрича резултатите. Флечър се пресегна под масата и докосна Ани по коляното.

– Ще кажа няколко думи.

– Налага ли се? – учуди се Джими, докато си наливаше втора чаша вино. – Наслушах се на твои речи, ще ми стигнат за цял живот.

– Няма да се разпростирам, обещавам – рече Флечър и се изправи – Всички, на които искам да благодаря, са на масата. Нека започна с Хари и Марта. Ако в първия училищен ден не бях седнал до ужасното им синче, никога нямаше да срещна Ани, а и Марта и Хари, които преобразиха живота ми, макар че, да ви призная, в дъното на всичко стои майка ми, настояла да уча в „Хочкис“, а не в „Тафт“. Колко различен щеше да бъде животът ми, ако се бе наложил татко! – Той се усмихна на майка си. – Благодаря ти.

Седна на мястото си точно когато Марио дойде отново при тях – носеше поредната бутилка вино.

– Не помня да сме я поръчвали – отбеляза Хари.

– Не сте я поръчвали – отвърна Марио, – праща ви я онзи господин в дъното на салона.

– Много мило! – възкликна Флечър. – Каза ли си името?

– Не, само спомена, че съжалявал много, задето не е успял да ви помогне повече по време на изборите, бил зает по работа. От редовните клиенти е – допълни Марио. – Май е свързан с банка „Ръсел“.

Флечър погледна към дъното на ресторанта и кимна, забелязал, че Нат Картрайт му маха. Испита чувството, че го познава отнякъде.

34.

– Да ме преметне така! – затюхка се Том, пребледнял като платно.

– Добре е избрала жертвата, не можем да не ѝ признаем и че е

отделила голямо внимание на подробностите.

– Но това не обяснява откъде...

– Откъде е знаела, че ще склоним да преведем парите ли? Това е било лесната част – отбеляза Нат. – След като си е опекала работата, просто е звъннала на Рей и му е наредила да прехвърли сметката в друга банка.

– Да де, но „Ръсел“ затваря за клиенти в пет часа и повечето служители си тръгват в шест, особено в края на седмицата.

– Но само в Хартфорд.

– В смисъл? – не го разбра Том.

– Джулия е наредила на главния ни касиер да прехвърли цялата сума в банка в Сан Франциско, където е било едва два часът следобед.

– Отделял съм се от нея само за няколко минути.

– Били са достатъчни, та тя да звъгне на адвоката си.

– А Рей защо не ми се е обадил?

– Опитал е, но не си бил в кабинета, а след като сте отишли у вас, Джулия е изключила телефона. Не забравяй, че когато те потърсих от Лос Анжелис, при мен беше три и половина, а в Хартфорд е било шест и половина и банка „Ръсел“ вече е била затворена.

– Колко жалко, че замина на почивка!

– Обзалагам се, че Джулия е отчела и това – натърти другият мъж.

– Но как е разбрала?

– Звъннала е на секретарката, за да поиска среща през тази седмица, и тя ѝ е обяснила, че ще бъде в Лос Анжелис, после, веднага щом сте се видели, си го потвърдил и ти.

Том се поколеба.

– Така е, потвърдих го. Пак обаче няма обяснение защо Рей не е отказал да прехвърли парите.

– Защото ти собственоръчно си внесъл цялата сума в сметката ѝ и в такива случаи законът е пределно ясен: ако клиентката поиска парите във влога ѝ да се прехвърлят, нямаме друг избор, освен да изпълним волята ѝ, както е подчертал и нейният адвокат, когато в пет без десет се е обадил на Рей. Точно тогава ти си се прибирал към вас.

– Но Джулия вече беше подписала чека и го бе дала на господин Кук.

– Точно така, и ако ти се беше върнал в банката и беше съобщил за този чек на главния касиер, той вероятно е щял да изчака с решението до понеделник сутринта.

– А тя откъде е била толкова сигурна, че ще разреши парите да

бъдат прехвърлени в сметката ѝ?

– Изобщо не е била сигурна, точно заради това е открила сметка при нас и е внесла в нея половин милион – смятала е така да ни убеди, че разполага с предостатъчно средства, за да купи Седър Уд.

– Нали спомена, че си проверил фирмата?

– Да, проверих я. Седалището на „Къркбридж и сие“ наистина е в Ню Йорк, печалбата на фирмата за миналата година наистина е малко над един милион и изненада, изненада – контролният пакет от акции наистина е собственост на някоя си госпожа Джулия Къркбридж. Само защото на Су Лин ѝ се стори, че има нещо гнило, звъннах да проверя дали онази сутрин наистина има заседание на управителния съвет. Всичко си дойде на мястото, когато телефонистката ми обясни, че не можела да повика госпожа Къркбридж, понеже тя била в заседание. Ето какво имах предвид, когато ти споменах за подробностите.

– Но пак липсва нещо – каза Том.

– И точно то превръща Джулия от дребна мошеница в истински гений сред измамниците. Именно поправката във финансовия закон, внесена от Хари Гейтс, ѝ е помогнала да ни натика в миша дупка.

– Какво общо има със закона сенатор Гейтс? – учуди се другият мъж.

– Точно той е внесъл поправката в закона за собствеността, според която всички сделки с кметството трябва да се плащат в брой веднага след подписването.

– Но аз казах на Джулия, че банката ще покрие допълнителната сума, колкото и голяма да е тя.

– А Джулия е знаела, че това няма да бъде достатъчно – продължи Нат и разгърна брошурата със закона, където бе подчертал няколко реда, – защото пак според поправката на сенатора купувачът трябва да подпише и договора, и чека. Още щом си изтичал при Джулия да я питаш дали си носи чековата книжка, тя е разбрала, че парите са ѝ в кърпа вързани.

– Ами ако бях казал, че сделка няма да има, ако тя не Донесе цялата сума?

– Щяла е още същата вечер да се върне в Ню Йорк и да прехвърли половината милион обратно в банка „Чейс“, а ти никога вече е нямало да ѝ видиш очите.

– Вместо това Джулия не само си запази половината милион, ами ни задигна под носа и още три милиона и сто хиляди – затюхка се Том.

– Точно така – потвърди Нат – и тази сутрин, когато банките в Сан

Франциско отворят, тези пари вече ще са се озовали през Цюрих и може би дори Москва на Каймановите острови. Ще си направя труда да ги потърся, но според мен нямаме никаква надежда да си върнем и цент.

– Майко мила! – възкликна Том. – Едва сега си спомних, че днес сутринта господин Кук ще представи чека – дадох му дума да го осребрим още същия ден.

– Значи ще се наложи да го направим – отсъди Нат. – Едно е банката да загуби пари, съвсем друго – да загуби доброто си име, име, за което дядо ти и баща ти са работили цял век.

Том се взря в приятеля си.

– Трябва да си подам незабавно оставката.

– Колкото и да си лековерен, това е последното, което трябва да правиш. Освен ако не искаш, разбира се, всички да научат, че си станал за смях, и веднага да прехвърлят сметките си в банка „Феърчайлд“. Не, единственото, от което се нуждая, е време, затова ти предлагам да излезеш няколко дена в отпуск. Не споменавай Седър Уд, а ако някой те попита, го пращай при мен.

Известно време Том мълча, накрая рече:

– Най-смешното е, че й предложих да се оженим.

– И най-гениалното е, че тя се е съгласила – добави Нат.

– Откъде знаеш? – учуди се приятелят му.

– Няма начин да не е влизало в плана й.

– Ама че изпечена мошеница! – възкликна Том.

– Едва ли е чак толкова изпечена – възрази другият банкиер, – ако се бяхте сгодили, щях да я поканя да влезе в управителния съвет.

– Значи е заблудила и теб – отбеляза Том.

– И още как! – потвърди Нат. – Разбираше от финанси, нямаше да бъде просто мъртва душа, а ако се беше омъжила за теб, щеше да спечели много повече от три милиона и сто хиляди долара, значи тук е замесен и мъж. – Известно време той мълча. – Подозирам, че точно той се е обадил на Рей. – Нат се обърна и се отправи към вратата. – Ще си бъда в кабинета – обясни той – и не забравяй, ще обсъждаме този въпрос само на четири очи. Нищо в писмен вид, нищо по телефона!

Том кимна, а приятелят му затвори тихо вратата след себе си.

– Добро утро, господин Картрайт – поздрави секретарката, когато той отиде в кабинета си, – добре ли си починахте?

– Да, благодаря ти, Линда – отвърна весело Нат. – И аз не знам на кого му беше по-забавно в Дисниланд, на Люк или на мен. – Жената се усмихна. – Някакви проблеми? – попита Том невинно.

– Не, според мен няма. В петък пристигнаха окончателните документи по прехвърлянето на „Бенет“, така че от първи януари ще ръководите две банки.

„Или нито една“, помисли си той.

– Свържете ме с госпожа Джулия Къркбридж, директор на...

– На „Къркбридж и сие“ – довърши вместо него Линда. Нат се вцепени. – Нали точно преди да заминете на почивка, помолихте да науча едно-друго за фирмата ѝ.

– А, да! – възкликна той.

Тъкмо репетираше какво ще каже на госпожа Къркбридж, когато секретарката звънна по вътрешната линия, за да го предупреди, че го свързва с нея.

– Добро утро, госпожо Къркбридж, казвам се Нат Картрайт, главен изпълнителен директор съм на банка „Ръсел“ в Хартфорд, щата Кънектикът. Имаме предложение, към което фирмата ви може би ще прояви интерес, и понеже днес следобед ще идвам в Ню Йорк, се надявам да ми отделите няколко минути.

– Нека ви звънна след малко, господин Картрайт – отвърна жената с отсечен английски акцент.

– Ще чакам.

Запита се колко ли време ще ѝ трябва, докато установи, че той наистина е изпълнителен директор на банка „Ръсел“. Явно смяташе да го провери – не му бе поискала дори номера. След малко телефонът иззвъня отново и секретарката събщи:

– Обажда се госпожа Къркбридж.

Нат си погледна часовника – беше ѝ отнело седем минути.

– Бих могла да се видя с вас в два и половина, господин Картрайт, удобно ли ви е?

– Повече от удобно – потвърди той. Затвори и пак се свърза с Линда.

– Уредете ми билет за днешния влак в единайсет и половина за Ню Йорк.

След това се обади в банка „Риг“ в Сан Франциско, откъдето потвърдиха най-големите му страхове. Веднага след като парите постъпили при тях, те получили нареждане да ги прехвърлят в „Банко Мексико“. Нат знаеше, че оттам те ще следват пътя на слънцето, докато накрая се скрият зад хоризонта. Реши, че е безсмислено да се оплаква в полицията, освен ако не иска половината банкери да научат тайната. Подозираше, че Джулия или както там се казваше измамницата е предвидила и

това.

Отхвърли доста от работата, натрупала се в негово отсъствие, и се отправи към гарата, за да хване влака за Ню Йорк. Само няколко минути преди уговорения час успя да стигне в „Къркбридж и сие“, която се намираше на Деветдесет и седма улица. Тъкмо беше седнал в кабинета на секретарката, когато една от вратите се отвори. Нат вдигна очи и видя, че пред него стои изискана, добре облечена жена.

– Господин Картрайт?

– Да – потвърди той и се изправи.

– Аз съм Джулия Къркбридж, заповядайте в кабинета ми.

Същият отсечен английски акцент. Нат не помнеше кога за последно директор на фирма, особено пък нюйоркска, е идвал да го покани лично от кабинета на секретарката.

– Бях заинтригувана от обаждането ви – подхвана госпожа Къркбридж, докато водеше Нат към удобния фотьойл при камината. – Рядко banker от Кънектикът идва да ме посети в Ню Йорк.

Нат извади от чантата си някакви книжа – продължаваше да се пита що за човек има срещу себе си. Дрехите ѝ – точно като на измамницата, представила се със същото име, – бяха с безупречна, но много по-сдържана кройка, макар и да бе стройна и да беше прехвърлила трийсет и пет, с черната си коса и тъмните очи тази жена тук бе пълна противоположност на блондинката от Минесота.

– Всъщност ви търся за нещо съвсем просто – подхвана той. – Кметството на Хартфорд обяви за продан още един парцел за изграждането на търговски център. Банката закупи като вложение земята и търси съдружник. Сметнахме, че може би ще проявите интерес.

– Защо избрахте точно нас? – учуди се Джулия.

– Били сте сред фирмите, наддавали за парцела, където сега се намира търговски център „Робинсън“, който се развива много успешно, та решихме, че може би ще пожелаете да се включите в новото начинание.

– Донякъде съм изненадана, че не сте се обърнали към нас още преди търга – натърти госпожа Къркбридж, – ако го бяхте сторили, щяхте да установите, че според нас условията в договора са твърде ограничителни. – Нат беше изненадан. – В края на краищата се занимаваме точно с това – допълни госпожа Къркбридж.

– Да, знам – рече bankerът, за да печели време.

– Мога ли да попитам за колко се продаде парцелът? – попита жената.

– За три милиона и шестстотин хиляди долара.

– Доста над нашата оценка – отбеляза госпожа Къркбридж, след като отгърна една страница в папката пред себе си.

Нат винаги се беше смятал за добър покерджия, но сега не разбира дали жената срещу него блъфира. Беше му останал само един коз.

– Извинявайте, че ви изгубих времето – рече той и стана. – Може и да не сте го изгубили – отбеляза госпожа Къркбридж, която продължи да седи, – интересно ми е да чуя какво предлагате.

Търсим съдружник, с когото да делим наполовина – обясни банкерът и отново седна.

– Какво точно означава това? – поинтересува се госпожа Къркбридж.

– Вие влагате милион и осемстотин хиляди, банката отпуска останалите средства и след като покрием задълженията, делим наполовина печалбата.

– Без банкови такси, с преференциален заем?

– Бихме могли да помислим – обеща Нат.

– В такъв случай защо не оставите документите при мен, господин Картрайт, аз ще се свържа с вас. Колко време ми отпускате, за да взема решение?

– Докато съм в Ню Йорк, ще се срещна с още двама инвеститори – уточни той. – И те са участвали в търга за парцела на търговски център „Робинсън“, но не са го спечелили.

Така и не разбира от изражението ѝ дали му е повярвала. Тя се усмихна.

– Преди половин час ме е търсил председателят на градския съвет на община Хартфорд, господин Кук. – Нат се вцепени. – Помолих да не ме свързват, реших, че е по-разумно първо да се срещна с вас. Но ми е трудно да повярвам, че в Харвардския университет са ви учили да сключвате сделки именно по този начин, господин Картрайт. Сигурно вече е време да ми кажете защо всъщност сте дошли при мен.

35.

Ани закара мъжа си в кметството, за пръв път от сутринта бяха сами.

– Защо не вземем да се приберем? – възкликна той.

– Предполагам, че преди преброяването на гласовете всички кандидати се чувстват така.

– Знаеш ли, Ани, изобщо не сме обсъждали какво ще правя, ако загубя.

– Винаги се е подразбирало, че ще постъпиш в друга адвокатска кантора. Доста търсен си. Нали от „Симкинс и Уеланд“ казаха, че им трябва специалист по наказателно право?

– Да, дори ми предложиха да стана направо съдружник, но да ти призная, моето призвание е политиката. По-обсебен съм от нея дори от баща ти.

– Това е невъзможно – отсече Ани. – Между другото, каза да сме спрели на неговото място на паркинга.

– И дума да не става, там може да спира само сенаторът бе категоричен Флечър. – Ще оставим колата в някоя от пресечките.

Погледна през прозореца – към кметството се стичаха десетки хора.

– Къде отиват? – попита жена му. – Едва ли всички са близки роднини на госпожа Хънтър.

Флечър се засмя.

– Не, не са й роднини, просто е разрешено, който иска, да наблюдава от балкона преброяването на гласовете. Доколкото знам, това е стара традиция в Хартфорд – добави той, когато Ани най-сетне намери доста далеч от кметството свободно място, където да остави автомобила.

Хванаха се за ръце и се присъединиха към множеството, запътило се към залата. През годините Флечър бе виждал безброй политици, хванали в дни на избори жените си за ръка, и често се беше питал колцина от тях го правят колкото за пред камерите. Стисна дланта на Ани и двамата тръгнаха да изкачват стъпалата – опитваха се да изглеждат ведри.

– Спокоен ли сте, господин Давънпорт? – попита журналист от местен телевизионен канал и завря в лицето му микрофон.

– Не – призна си най-чистосърдечно Флечър. – Притеснен съм до смърт.

– Как смятате, победихте ли госпожа Хънтър? – попита пак репортерът.

– След два-три часа с удоволствие ще отговоря на въпроса ви.

– Според вас битката почтена ли беше? – Вие можете да прецените по-добре от мен – натърти Флечър и двамата с Ани влязоха в сградата.

В залата ги посрещна буря от аплодисменти, проехтели откъм балкона. Младежът вдигна очи, усмихна се и махна, като се опитваше да изглежда спокоен, макар че отвътре му вресне и кипеше. Когато свали поглед, първото лице, което видя, бе на Хари. Изглеждаше умислен.

Колко различна бе сега залата в сравнение с деня на дебатите!

Седалките бяха махнати, на тяхно място имаше дълги маси, подредени в полукръг. В средата стоеше господин Кук, вече ръководил цели седем пъти изборите. Това бе последното преброяване на гласовете, на което присъстваше – в края на годината излизаше в пенсия.

Един от преброителите проверяваше черните урни, оставени на пода вътре в полукръга. Предния ден, по време на заседанието с двамата кандидати господин Кук бе дал да се разбере ясно, че преброяването ще започне едва след като от избирателните секции пристигнат всички четирийсет и осем урни, които след това ще бъдат надлежно проверени. Тъй като избирателният ден приключваше в осем вечерта, това обикновено отнемаше около час.

Отново екнаха аплодисменти – Флечър се огледа и видя, че в залата влиза Барбара Хънтър, която също се усмихва уверено и маха на привържениците си горе на балкона.

Отговорниците провериха всички четирийсет и осем урни, счупиха печатите и изсипаха бюлетините върху масите – да са готови за преброяването. От двете страни на масите бяха насядали стотина души, които щяха да го извършат. Във всяка група имаше по един представител на Републиканската и на Демократическата партия и един безпристрастен наблюдател, застанал на крачка зад тях. Ако по време на преброяването забележеше нещо нередно, той вдигаше ръка и при него незабавно отиваше господин Кук или някой от избирателната комисия.

Преброителите разделяха бюлетините на три купчинки: гласове за републиканците, гласове за демократите и трета, по-малка купчинка – на спорните бюлетини. В повечето избирателни окръзи в страната бюлетините се обработваха машинно, а тук, в Хартфорд, това ставаше на ръка, макар че, както всички знаеха, нещата щяха да се променят веднага щом господин Кук излезеше в пенсия.

Флечър тръгна да обикаля из залата – наблюдаваше как растат купчинките. Джими правеше същото, само че вървеше в обратната посока. Хари не се и помръдна: гледаше как разпечатват урните и почти не отклоняваше поглед от ставащото вътре в полукръга. След като бюлетините бяха изсипани върху масите, господин Кук прикани членовете на избирателната комисия да преброят гласовете и да ги подредят на купчинки от по сто.

– Ето тук наблюдателят трябва да внимава много – обясни Хари на Флечър, когато той отиде при него. – Трябва да следи някой глас да не бъде преброен повторно и да няма слепнали се бюлетини.

Флечър кимна и продължи обиколката, като от време на време

спираше да погледа как върви преброяването: чувстваше се ту убеден в победата, ту потиснат, докато Джими не му напомни, че урните идват от различни секции и човек няма как да бъде сигурен коя е дошла от някой бастион на републиканците и коя – от район, където преобладават демократите.

– Артър Кук ще събере броя на всички бюлетини, ще обяви колко души са гласували и ще пресметне каква е била избирателната активност.

Флечър погледна стенния часовник – беше единайсет и нещо, върху големия екран отзад видя Джими Картър, който разговаряше с брат си Били. Първите резултати от изборите за президент показваха, че за пръв път от осем години демократите се завръщат в Белия дом. Дали и Флечър щеше за пръв път да влезе в щатския Сенат?

Насочи вниманието си отново към господин Кук, който очевидно не бързаше никак. Темпото, с което работеше, не съвпаднаше с пулса на двамата кандидати. След като събра протоколите, той прехвърли заедно с другите членове на избирателната комисия цифрите върху сметачната машинка, единствената отстъпка, която бе направил на седемдесетте години. Последваха натискане на копчета, кимвания и прошепнати думи, докато накрая върху два отделни листа бяха написани две цифри. Господин Кук прекоси с царствена походка залата и се качи на сцената. Почука по микрофона и това бе достатъчно, за да се възцари тишина: множеството изгаряше от нетърпение да чуе какво ще съобщи той.

– Да го вземат мътните – изруга Хари. – Вече мина повече от час. Защо Артър се мотае толкова?

– Успокой се, де – подкани Марта. – Не забравяй, че вече не участваш в изборите.

– В изборите за щатски Сенат са гласували общо четирийсет и две хиляди четиристотин двамайсет и девет души, което прави избирателна активност от петдесет и два процента и девет десети.

Без да казва нищо повече, господин Кук слезе от сцената и се върна в средата на полукръга. Членовете на избирателната комисия се заеха да проверяват една по една купчинките от по сто бюлетини и минаха цели четирийсет и две минути, докато председателят ѝ отново се качи на сцената. Този път не се наложи да почуква по микрофона.

– Искам да ви съобщя – подхвана той, – че има седемдесет и седем спорни бюлетини, затова ще покания двамата кандидати да дойдат при мен в средата на залата, за да решат кои от тях да смятаме за действителни.

За пръв път от сутринта Хари се завтече и сграбчи Флечър за ръката още преди той да е отишъл при господин Кук в полукръга.

– Това означава, че който и да води, преднината му е по-малко от седемдесет и седем гласа, иначе Кук нямаше да се занимава да ви иска мнението. – Младежът кимна. – Избери някого, който да провери вместо теб тези решаващи бюлетини.

– Не е трудно – отвърна Флечър. – Избирам теб.

– Не ставам – възрази Хари. – Ако дойда аз, госпожа Хънтър ще бъде нащрек, трябва ти човек, който според нея не я застрашава.

– Тогава Джими.

– Добре си се сетил. Хънтър ще реши, че лесно ще надделее над него.

– Криви са й сметките – оповести Джими, който беше изникнал отнякъде и бе застанал до Флечър.

– Вероятно ще ми трябваш и ти – рече загадъчно Хари.

– Защо? – попита младежът.

– За всеки случай – отвърна баща му. – Когато стане време да взимате решение за тези безценни гласове, трябва да държиш под око не Барбара Хънтър, а господин Кук.

– Едва ли ще се опита да хитрува – изтъкна Джими, – все пак ние четиримата ще стоим до него, да не говорим пък за хората на балкона, които няма да ни изпускат от очи.

– И през ум не би му минало да хитрува – възрази Хари.

– Не съм срещал в градската управа по-точен и съвестен човек от Кук, той обаче мрази госпожа Хънтър.

– Има ли причина? – поинтересува се Флечър.

– Откакто е започнала предизборната кампания, тя го търси всеки Божи ден по телефона, иска му статистически данни за всичко, като се почне от жилищното строителство и се стигне до болниците, разпитва го за градоустройствените планове и какво е становището на юристите, ето защо съм готов да се обзаложа, че Кук не умира от желание тя да влезе в Сената. Има си човекът достатъчно грижи, не му е до досадници като Барбара Хънтър, които му отнемат ценно време.

– Но както каза и ти, Кук не може да направи нищо.

– Нищо, което да е в разрез със закона – потвърди Хари.

– Но ако за някоя от бюлетините възникнат разногласия, той по закон се явява арбитър, затова, каквото и да препоръча, отговаряйте: „Да, господин Кук“, дори и да ви се струва, че решението му е в полза на госпожа Хънтър.

– Май схванах – каза Флечър.

– Аз пък не – рече Джими.

* * *

Су Лин огледа масата в трапезарията. Когато на вратата се позвъни, не си направи труда да вика Нат – знаеше, че той препрочита за кой ли път „Котаракът в чизми“.

– Хайде пак, татко! – примолваше се Люк всеки път, щом стигнеха последната страница.

Су Лин отвори входната врата, отпред стоеше Том, стиснал букет пъстри лалета. Прегърна го, сякаш от последната им среща не се е случило нищо.

– Ще се омъжиш ли за мен? – попита я той.

– Да, стига да знаеш да готвиш, да четеш „Котаракът в чизми“, да отваряш входната врата и едновременно да подреждаш масата, ще обмисля сериозно предложението ти. – Су Лин взе цветята. – Благодаря ти, Том – рече и го целуна по бузата. – Ще изглеждат красиви на масата в трапезарията. – Жената се усмихна. – Съжалявам за Джулия Къркбридж или както там се казва.

– Не ми говори за нея – рече той. – Занапред ще си вечеряме само тримата.

– Е, тази вечер няма да е така – възрази Су Лин. – Нат не ти ли е казал? Поканил е един човек, с когото работите. Реших, че знаеш, и аз както винаги научавам в последната минута.

– Не ми е споменавал нищо – увери я Том точно когато на вратата се позвъни.

– Нека аз – провикна се Нат и затича надолу по стълбите.

– Обещай, че няма цяла вечер да говорите по работа, искам да ми разкажеш как прекара в Лондон...

– Радвам се да ви видя отново! – възкликна Нат.

– Е, не можахме да си поприказваме – възропта Том.

– Дайте си палтото – подкани Нат.

– Успя ли да отидеш на някое представление?

– Да, ходих да гледам Джуди... – подхвана Том, но точно тогава Нат доведе в хола гостенката.

– Нека първо ви представя жена си – Су Лин. Това, скъпа, е Джулия Къркбридж, която, както сигурно знаеш, ни е съдружница в строежа на Седър Уд.

– Приятно ми е, госпожо Картрайт. Су Лин се окопоти по-бързо от

Том.

– Наричайте ме Су Лин.

– Благодаря, а вие мен – Джулия. И дайте да си говорим на „ти“.

– Това, Джулия, е председателят на управителния ни съвет – Том Ръсел, който, сигурен съм, изгаря от нетърпение да се запознаете.

– Добър вечер, господин Ръсел. След всичко, което ми разказа Нат, и на мен ми се щеше да се запознаем.

Том ѝ стисна ръката, но така и не се сети какво да каже.

– Хайде да пийнем по чаша шампанско и да полеем подписването на договора.

– Договор ли? – изпелтечи Том.

– Чудесно! – рече Джулия.

Нат отвори бутилката и напълни три чаши, а Су Лин се скри в кухнята. Докато Нат им подаваше чашите, Том не можеше да откъсне очи от втората госпожа Къркбридж.

– За строежа на Седър Уд! – вдигна чашата Нат.

– Да, за строежа на Седър Уд – смутолеви и другият banker. Су Лин се върна при тях, усмихна се на мъжа си и каза:

– Дали да не поканиш гостите да хапнем?

– Според мен, Джулия, е редно да обясним на жена ми и на Том, че между нас двамата няма тайни.

Гостенката се усмихна.

– Не, не мисля, Нат, че имаме тайни, особено след като подписахме договор, че подробностите около сделката със Седър Уд са поверителни.

– Да, според мен е добре да си остане така и занапред – рече домакинът и ѝ се усмихна през масата, а Су Лин пренесе супата.

– Госпожо Къркбридж... – подхвана Том, без да се докосва до супата от омар.

– Наричай ме Джулия, все пак се познаваме от известно време.

– Така ли? – възкликна той. – Пък аз...

– Не е много учтиво от твоя страна, Том – прекъсна го госпожа Къркбридж, – все пак само преди няколко седмици, докато си правех сутрешния крос, ме покани да пийнем нещо, после на другата вечер ме заведе на вечеря в „Каскейд“. Точно тогава ти споменах, че проявявам интерес към строежа в Седър Уд.

Том се извърна към Нат.

– Хитро сте го измислили, но май сте забравили, че господин Кук, служителят, провел търга, и главният ни касиер са виждали първата

госпожа Къркбридж.

– Може и да е била първата, но не е истинската – напомни Нат. – Освен това мислих доста по въпроса. Само след няколко месеца господин Кук излиза в пенсия, не виждам причина да се среща с Джулия. Колкото до служителя, провел търга, нали си надавал ти, а не Джулия. За Рей не се безпокой, ще го преместя в клона ни в Нюингтън.

– Ами хората от фирмата в Ню Йорк? – попита Том.

– Те не знаят нищо друго, освен че съм сключила много изгодна сделка – уточни Джулия. – Тя замълча. – Супата от омар е много вкусна, Су Лин, винаги ми е била любимата.

– Благодаря – рече домакинята, след което взе купичките от супата и се върна в кухнята.

– Докато Су Лин не е в стаята, нали мога да споделя, Том, че предпочитам да забравя дребните случки от лично естество, които, ако се върва на мълвата, са станали през последния месец.

– Ах, ти, негодник такъв! – подвикна той, извърнат към Нат.

– Той няма вина – увери го Джулия. – Преди да подпиша споразумението за поверителност, настоях Нат да ми каже всичко от начало до край.

Су Лин се върна с голяма чиния. Агнешкото печено миришеше вероятно вкусно.

– Чак сега разбрах защо Нат ме помоли да приготвя абсолютно същото, както онзи път, но нека все пак попитам – колко още трябва да узная, за да продължа и занапред да участвам в тази шарада?

– Какво искаш да знаеш? – рече Джулия.

– Е, вече схванах, че си истинската Маккой, значи притежаваш контролния пакет акции в „Къркбридж и сие“, но виж, не съм наясно дали мъжът ти те е помолил в неделя сутрин да си правиш кроса по строителните площадки и после да му докладваш.

Джулия се засмя.

– Не, мъжът ми не ме е праснал да правя такива неща, защото съм архитектка.

– А господин Къркбридж наистина ли е починал от рак и ти е завещал фирмата, след като те е научил на всичко, което е знаел?

– Не, той си е жив и здрав, но преди две години се разведохме – хванах го да източва за лични нужди печалбата на фирмата.

– Но нали е била негова? – учуди се Том.

– Да, и аз нямаше да имам нищо против, ако не пилееше тези пари за друга жена.

– Дали тази жена случайно не е висока метър и седемдесет, не е руса, не си пада по скъпите дрешки и не твърди, че е родом от Минесота?

– Явно я познавате – потвърди Джулия, – освен това ми се струва, че именно бившият ми съпруг ти се е обадил уж от банка в Сан Франциско и се е представил като адвоката на госпожа Къркбридж.

– Знаеш ли случайно къде са сега те двамата? – попита Том. – Иде ми да ги убия.

– Нямам никаква представа – отвърна Джулия, – но ако разбереш къде са, на всяка цена да ми кажеш. Тогава ти ще убиеш нея, а аз – мъжа си.

– Някой иска ли крем бюле? – попита Су Лин.

– Как другата госпожа Къркбридж отговори на този въпрос? – възкликна Джулия.

* * *

Хората по балкона се бяха надвесили и следяха и най-малкото движение, а господин Кук явно държеше всички в залата да виждат какво става. Флечър и Джими се отдалечиха от сенатора и отидоха вътре в полукръга от маси, при госпожа Хънтър и нейния представител.

– Има седемдесет и седем спорни бюлетини – обясни Кук на двамата кандидати, – от които според мен четирийсет и три са недействителни, макар че и с другите трийсет и четири остават някои въпросителни. – И двамата кандидати кимнаха. – Първо ще ви покажа четирийсет и трите бюлетини, които според мен са недействителни – рече председателят на избирателната комисия и сложи ръка върху по-голямата от двете купчинки. – Ако сте съгласни с мен, после ще продължа с останалите трийсет и четири бюлетини, които все още са спорни – прехвърли той длан върху по-малката купчинка. Кандидатите и този път кимнаха. – Просто казвайте „не“, ако не сте съгласни – подкани господин Кук, след като започна да обръща бюлетините в по-голямата купчина колкото да покаже, че върху тях не е обозначен никакъв вот.

И двамата кандидати не възразиха, ето защо той приключи тази част от начинанието за по-малко от две минути.

– Чудесно – рече господин Кук и изтика настрани вече прегледаните бюлетини. – Сега нека видим решаващите трийсет и четири бюлетини. – На Флечър му направи впечатление, че председателят е казал „решаващите“, и той си даде сметка колко близки ще бъдат окончателните резултати. – Досега, ако и двете страни не са били съгласни, спорът се е решавал от трети човек – поясни господин Кук и замълча.

– Ако наистина възникнат разногласия – обади се Флечър, – с радост ще предоставя решението на вас, господин Кук.

Госпожа Хънтър не отговори, вместо това си зашушука със своя сътрудник. Всички зачакаха търпеливо какво ще каже.

– И аз с радост приемам господин Кук да ни бъде арбитър – оповести накрая тя.

Мъжът кимна едва доловимо.

– В купчинката със спорни бюлетини, общо трийсет и четири на брой – подхвана пак той, – има единайсет, които според мен ще отхвърлим бързо, защото те, както бих го нарекъл поради липса на по-добро определение, са пуснати от привържениците на Хари Гейтс.

Председателят на избирателната комисия подреди върху масата единайсетте бюлетини, върху които бе написано „Хари Гейтс“. Флечър и госпожа Хънтър ги огледаха една по една.

– Очевидно са недействителни – съгласи се госпожа Хънтър.

– Все пак върху две от тях срещу името на господин Давънпорт е сложено кръстче – продължи господин Кук.

– Въпреки това са недействителни – натърти госпожа Хънтър. – Както сам виждате, върху тях ясно е написано името на господин Гейтс.

– Да, но... – намеси се и Джими.

– Тъй като тези две бюлетини явно пораждаат разногласия – обади се и Флечър, – с радост ще предоставя на господин Кук да вземе решение.

Председателят на избирателната комисия се извърна към госпожа Хънтър, която от немай-къде кимна.

– На мнение съм, че бюлетината, върху която е написано „Господин Гейтс трябва да бъде президент“, наистина е недействителна. – Госпожа Хънтър се подсмихна. – Същевременно обаче смятам, че бюлетината с кръстче срещу името на господин Давънпорт и с добавеното „Но аз все пак предпочитам господин Гейтс“ съдържа недвусмислено изразената воля на избирателя и според избирателния закон трябва да се добави към гласовете в полза на господин Давънпорт. – Барбара Хънтър се подразни, но понеже тълпата по балкона я гледаше, се усмихна вяло. – А сега да се заемем със седемте бюлетини, върху които се появява името на госпожа Хънтър.

– Те със сигурност трябва да се добавят към гласовете, подадени за мен – настоя тя, след като господин Кук ги подреди старателно върху масата, така че да ги разгледат и двамата кандидати.

– Аз съм на друго мнение – рече той.

Върху първата бюлетина пишеше „Хънтър е победителката“ и срещу името ѝ беше сложено кръстче.

– Този човек очевидно е гласувал за госпожа Хънтър – отбеляза Флечър.

– Съгласен съм – подкрепи го господин Кук и от балкона се чува бурни аплодисменти.

– Това момче е толкова честно, че само си подписва смъртната присъда – завайка се Хари.

– Или се окичва с венеца на победителя – възрази Марта. .. Хънтър е диктаторка", пишеше на следващата бюлетина и срещу името на кандидатката нямаше кръстче.

– Според мен тази е недействителна – оповести господин Кук и ще не ще, Барбара Хънтър кимна.

– Въпреки че съдържа истината – изшушука Джими. Бюлетините с „Хънтър е вещица“, „Хънтър трябва да бъде разстреляна“, „Хънтър е луда“, „Хънтър е несретница“, „Хънтър да стане папеса“ също бяха обявени за недействителни. Кандидатката не си даде труда да твърди, че някой от тези избиратели я иска за своя представителка в щатския Сенат.

– Стигнахме до последната група от шестнайсет бюлетини – рече господин Кук. – На тях избирателите не са сложили кръстче и не са изразили волята си.

Шестнайсетте бюлетини бяха подредени на отделна купчинка, върху най-горната срещу името на Хънтър беше драснатата чавка.

– Тази бюлетина определено е в моя полза – настоя кандидатката на републиканците.

– Склонен съм да се съглася с вас – отбеляза председателят на избирателната комисия. – Избирателят е изразил доста ясно волята си, въпреки това, за да продължим нататък, и господин Давънпорт трябва да признае бюлетината за действителна.

Флечър погледна встрани от подковата и срещна погледа на Хари. Той му кимна едва забележимо.

– Съгласен съм, че бюлетината определено е в полза на госпожа Хънтър – заяви той.

Привържениците на Хънтър по балкона и този път изръкопляскаха. Господин Кук вдигна бюлетината и под нея се показа друга – и тя с чавка в квадратчето срещу името „Хънтър“.

– Вече уточнихме принципа, значи и тази бюлетина трябва да се причисли към гласовете в моя полза – побърза да заяви републиканката.

– Не мога да го оспоря – рече Флечър.

– Значи тези две бюлетини отиват в полза на госпожа Хънтър – заяви господин Кук и махна и втората бюлетина, изпод която се видя трета с чавка срещу името на младежа.

И двамата кандидати кимнаха.

– Две на едно в полза на Хънтър – оповести председателят на избирателната комисия и махна и третата бюлетина, изпод която се виждаше пак чавка срещу името на републиканката.

– Три на едно – каза тя и не успя да прикрие ехидната усмивчица.

Флечър вече се питаше дали Хари не се е заблудил. Господин Кук махна и тази бюлетина и под нея се показа чавка срещу името на младежа.

– Три на две – съобщи Джими, а председателят на избирателната комисия взе да вади по-бързо бюлетините от купчинката.

Върху всички имаше чавки, затова никой от кандидатите не можеше да възрази. Множеството на балкона започна да скандира: три на три, четири на три в полза на Флечър, пет на три, шест на три, седем на три, осем на три, осем на четири, девет на четири, десет на четири, единайсет на четири. Накрая резултатът бе дванайсет на четири в полза на младежа.

Госпожа Хънтър не можа да прикрие гнева си, а Кук погледна нагоре към балкона и заяви:

– И така, приключихме с преброяването на спорните бюлетини, при което се установи, че двайсет от тях са действителни: четиринайсет в полза на господин Давънпорт и шест в подкрепа на госпожа Хънтър. – Той се извърна отново към кандидатите и каза: – Разрешете да ви благодаря за великодушното отношение към цялата процедура.

Хари си позволи да се усмихне и се включи в подновените ръкопляскания, с които бяха посрещнати думите на господин Кук. Флечър побърза да излезе от полукръга и да отиде при тъст си.

– Ако спечелиш с по-малко от осем гласа, моето момче, Ще знаем на кого да бъдем признателни, защото сега госпожа Хънтър вече не може да направи нищо.

– Колко още ще чакаме окончателните резултати? – попита Флечър.

– От преброяването ли? Само няколко минути – отвърна Хари. – Но подозирам, че официалните резултати ще излязат чак след няколко часа.

Господин Кук се взря в цифрите върху сметачната машинка и ги прехвърли на лист хартия, върху който надлежно се разписаха и четиримата членове на избирателната комисия. Той се върна за трети път на

сцената.

– И двете страни се споразумяха за оспорваните бюлетини и мога да ви съобщя, че резултатите от изборите в окръг Хартфорд за щатски Сенат са следните: господин Флечър Давънпорт – двайсет и една хиляди двеста и осемнайсет гласа, госпожа Барбара Хънтър – двайсет и една хиляди двеста и единайсет гласа.

Хари се усмихна. В залата настана такава врява, че господин Кук не се и опита да продължи, но след като привлече отново вниманието на присъстващите, той оповести, че ще има второ преброяване, още преди Хънтър да е настояла за проверка на резултатите.

Хари и Джими тръгнаха да обикалят помещението. Повтаряха само едно на наблюдателите от своя предизборен щаб:

– Внимавайте!

След петнайсет минути се установи, че в три от купчинките има само деветдесет и девет бюлетини, а в други четири – по сто и една. Господин Кук лично провери всичките седем сбъркани купчинки и пак се качи на сцената.

– И така, резултатите от изборите в окръг Хартфорд за щатски Сенат са следните: господин Давънпорт – двайсет и една хиляди двеста и седемнайсет гласа, госпожа Хънтър – двайсет и една хиляди двеста и тринайсет гласа. – Поизчака да заглъхне олелията и продължи: – Госпожа Хънтър поиска още едно преброяване.

Този път освен ръкоплясканията се чу и дюдюкане, всички на балкона загледаха напрегнато как преброителите започват всичко отначало. Господин Кук провери най-добросъвестно всяка от купчинките да бъде преброена веднъж, после и втори път и ако имаше някакви съмнения, сам се залавяше да брои трети път. Отиде на сцената чак в един и нещо след полунощ, когато помоли двамата кандидати да се качат при него.

Почука по микрофона – да се увери, че работи.

– И така, резултатите от изборите в окръг Хартфорд за щатски Сенат са следните: господин Давънпорт – двайсет и една хиляди двеста и шестнайсет гласа, госпожа Хънтър – двайсет и една хиляди двеста и четиринайсет гласа.

Този път радостните възгласи и дюдюкането бяха още по-гръмогласни и трябваше да мине доста време, докато отново възцарят ред и тишина. Госпожа Хънтър се наведе и предложи с доста превзет шепот на господин Кук преброителите да се приберели по домовете си, тъй като минавало един след полунощ, и на сутринта отново да преброели бюлетините.

Председателят на изборителната комисия изслуша любезно възраженията ѝ, после пак се върна на микрофона. Явно бе предвидил всичко.

– Нося със себе си изборителния закон. – Господин Кук вдигна брошурата, все едно е свещеник, който държи Библията. – Позовавам се на абзаца на страница деветдесет и първа. Ще го прочета дословно. – Всички в залата притаиха дъх и зачакаха. – „При избори за Сенат, ако някой от кандидатите печели при три поредни преброявания дори и със съвсем малко гласове, той следва да се обяви за победител.“ Затова обявявам господин...

Ала думите му бяха удавени от възгласите на привържениците на Флечър.

Хари Гейтс се обърна и разтресе ръката на зет си. Но беше толкова шумно, че той не го чу какво казва. Все пак му се стори, че Хари е промълвил:

– Нека, сенаторе, съм първият, който ти честити.

Книга четвърта Деяния

36.

Докато се връщаше с влака от Ню Йорк, Нат прочете кратката дописка в „Ню Йорк Таймс“. Беше ходил на заседанието на управителния съвет на „Къркбридж и сие“, където бе докладвал, че е приключил първият етап от строителството в Седър Уд. Предстоеше да бъдат изградени седемдесет и трите магазина с площ всеки от деветдесет до хиляда квадратни метра. Мнозина от търговците на дребно, наели магазини в търговски център „Робинсън“, където печелеха добре, вече проявяваха интерес и във фирма „Къркбридж и сие“ подготвяха брошура и договор за наем, предназначен за стотиците потенциални клиенти. Нат също бе пуснал в „Хартфорд Курант“ реклама на цяла страница и бе приел да даде интервю за седмичното приложение за недвижими имоти, където да разкаже по-подробно за бъдещия търговски център.

Новият председател на градския съвет господин Джордж Търнър се изказваше твърде ласкаво за начинанието, а в годишния си отчет бе похвалил госпожа Къркбридж за приноса ѝ като координатор на строежа. По-рано същата година господин Търнър бе посетил банка „Ръсел“, но чак след като реј Джаксън бе повишен за управител на клона в Нюингтън.

Виж, Том напредваше по-бавно: трябваша му цели седем месеца, за да набере смелост и да покани Джулия на вечеря. На нея пък ѝ трябваша числом и словом седем секунди, за да приеме.

Само след няколко седмици Том хващаше всеки петък влака за Ню Йорк в пет без одинайсет следобед и се прибираще в Хартфорд чак в понеделник сутринта. Су Лин току подпитваше как вървят нещата, ала Нат обикновено бе зле осведомен.

– Вероятно ще разберем повечко в петък – рече той на жена си и ѝ напомни, че Джулия ще дойде за края на седмицата и те двамата са поканени на вечеря.

Нат прочете отново кратката дописка в „Ню Йорк Таймс“, където нямаше никакви подробности, и остана с впечатлението, че вестникът е премълчал доста неща. "Уилям Алегзандър от „Алегзандър, Дюпон и

Бел“ обяви, че се оттегля като старши съдружник в адвокатската кантора, основана от дядо му. Единственият коментар на господин Алегзандър е, че от известно време е възнамерявал да излезе по-рано в пенсия.”

Нат се взря през прозореца в нивите, покрай които влакът профучаваше. Името му беше познато, но и той не се сещаше откъде.

* * *

– Търси ви господин Логан Фицджералд, сенаторе.

– Благодаря ви, Сали.

Всекидневно в служебния му кабинет звъняха над стотина души, но секретарката го свързваше само ако беше сигурна, че се обажда стар приятел или човек по работа.

– Радвам се да те чуя, Логан! Как си?

– Добре, а ти, Флечър?

– Никога не съм се чувствал по-добре – отвърна той.

– А семейството? – поинтересува се Логан.

– Ани още ме обича, и аз недоумявам защо – рядко се прибирам преди десет, Луси е в начално училище, вече сме я записали в „Хочкис“. А ти как я караш?

– Току-що станах съдружник – похвали се другият мъж.

– Не се изненадвам – отбеляза Флечър. – Все пак честито.

– Благодаря, но ти се обаждам за друго – да те питам дали си видял в „Ню Йорк Таймс“ дописката за оттеглянето на Бил Алегзандър.

Флечър усети как само от името го побиват тръпки.

– Не, не съм я видял – отвърна той и се пресегна през писалището, за да дръпне броя на вестника. – На коя страница?

– На седма, долу вдясно.

Той разлисти припряно вестника, докато не видя заглавието: „Известен адвокат излиза в пенсия“.

– Почакай малко да я прегледам. – Прочете я набързо и единствено то, което каза, бе: – Тук има нещо гнило. Алегзандър беше като венчан за кантората, надали е навършил и шейсет.

– На петдесет и седем е – уточни Логан.

– Но по закон съдружниците са длъжни да излязат в пенсия едва след като навършат шейсет и пет години, а и тогава могат при желание да останат съветници, докато навършат седемдесет. Има нещо гнило, така да знаеш – повтори Флечър.

– Достатъчно е да поразровиш, и ще разбереш какво.

– И след като поразрови, какво откри? – полюбопитства другият

мъж.

– Дупка.

– Дупка ли?

– Да, както личи, от сметка на клиент е изчезвала голяма сума и...

– Нямам време за Бил Алегзандър – прекъсна го Флечър, – но мен ако питаш, той не би взел и цент от сметка на клиент. Всъщност готов съм да заложа доброто си име.

– Съгласен съм. Вероятно ще ти бъде по-интересно да ти кажа, че в „Ню Йорк Таймс“ не са посочили името на другия съдружник, напуснал същия ден адвокатската кантора.

– Казвай, де.

– Това е не кой да е, а Ралф Елиот.

– И двамата са напуснали в един и същ ден! Не думай!

– Ами да.

– И каква причина е посочил Елиот? Едва ли и той е възнамерявал да излезе по-рано в пенсия.

– Не е посочил никаква причина. Жената, отговаряща в кантората за връзките с обществеността, била заявила, че Елиот го нямало и не можел да даде изявления.

– А добавила ли е нещо друго? – поинтересува се Флечър.

– Само, че той е младши съдружник, виж, пропуснала е да спомене, че освен това е и племенник на Алегзандър.

– И така, от сметката на клиент изчезва голяма сума и чичо Бил решава да си вдигне чукалата, за да не създава неприятности на кантората.

– Нещо такова – потвърди Логан.

Докато затваряше, Флечър усети, че дланите му са плувнали в пот.

* * *

Том нахълта като хала в кабинета на Нат.

– Видя ли в „Ню Йорк Таймс“ съобщението, че Бил Алегзандър е подал оставка?

– Да, името ми е познато, но не се сетих откъде.

– Точно в тази адвокатска кантора постъпи и Ралф Елиот, след като се дипломира в Станфордския университет.

– А, да – спомни си Нат и остави писалката, – и какво, станал ли е новият старши съдружник?

– Не, но именно той е другият съдружник, който е напуснал кантората. Джо Стайн ми каза, че от сметката на клиент били изчезнали половин милион долара и се наложило съдружниците да ги платят от

собствения си джоб. Всички шушукат, че ги е задигнал Ралф Елиот.

– Но щом подозират Елиот, защо е напуснал старши съдружникът?

– Защото Елиот му е племенник и Алегзандър го е уредил с връзки да стане най-младият съдружник в историята на адвокатската кантора.

– „Чакай спокойно и отмъщението само ще споходи враговете ти.“

– О, съмнявам се – възкликна Том. – Но нищо чудно да споходи отново Хартфорд.

– В смисъл? – учуди се Нат.

– Елиот разправял наляво и надясно, че на жена му Ребека й било домъчняло за приятелите, та щял да я доведе в родния край.

– Жена му ли?

– Ами да. Джо каза, че наскоро се били оженили в Ню Йорк, но едва след като тя се била издула като слоница.

– Кой ли е бащата? – попита Нат едва ли не себе си.

– Открил си е сметка в клона ни в Нюингтън, явно не знае, че ти си главен изпълнителен директор на банката.

– Знае, знае, и още как! Дано само не внесе половин милион долара – подсмихна се другият мъж.

– Според Джо нямало никакви доказателства, че ги е взел Елиот, освен това Алегзандър се славел като несловоохотлив, така че не чакай да научиш нещо повече именно от него.

Нат погледна приятеля си.

– Елиот няма да се върне тук, ако не си е намерил работа. Кой ли е проявил глупостта да го вземе при себе си?

* * *

Сенаторът вдигна слушалката.

– Господин Гейтс – оповести секретарката.

– Защо ме търсиш, по работа или за удоволствие? – попита Флечър Джими.

– Е, със сигурност не е за удоволствие – отвърна той. – Чу ли, че Ралф Елиот се е върнал в града?

– Не. Логан ми звънна сутринта да ми каже, че Елиот бил напуснал „Алегзандър, Дюпон и Бел“, но не спомена, че ще се връща в Хартфорд.

– Да, станал е съдружник в адвокатска кантора „Белман и Уейланд“, ще отговаря за фирменото отделение. Всъщност се е договорил занаяпред кантората да се казва „Белман, Уейланд и Елиот“. – Флечър не каза нищо. – Там ли си? – попита Джими.

– Да, тук съм – отвърна приятелят му. – Знаеш ли, че тъкмо тази

кантора представлява съвета?

- Да, освен това ни е най-големият конкурент.
- Пък аз си мислех, че никога вече няма да срещна този негодник.
- Е, винаги можеш да се преместиш в Аляска – пошегува се Джими. – Четох някъде, че си търсели нов сенатор.
- И да се преместя, Елиот ще ме последва и там.
- Едва ли е нужно да си губим съня – успокой го Джими. – Елиот се досеща, че знаем за липсващия половин милион, и си дава сметка, че не трябва да бие на очи, докато шумотевицата не поутихне.
- Ралф Елиот не знае какво е да не биеш на очи. Ще нахълта в града с два заредени пицова и ще тръгне да ни издирва.

* * *

- Какво още научи? – попита Нат и вдигна очи от писалището.
- Дватама с Ребека вече имат син и са го записали в „Тафт“.
- Дано е по-малък от Люк, в противен случай ще пратя сина си в „Хочкис“.

Том се засмя.

- Сериозно ти говоря – увери го приятелят му. – Люк и бездруго си е доста чувствителен, не му трябва излишни дразнители.
- Това, че Елиот е постъпил на работа в „Белман и Уейланд“, ще има последици и за банката.
- В „Белман, Уейланд и Елиот“ – уточни Нат.
- Не забравяй, че тъкмо те са юридическият съветник на общината за строежа в Седър Уд и ако Елиот научи отнякъде, че...
- Няма откъде да научи – прекъсна го другият banker. – пак предупреди Джулия, нищо, че са минали близо две години, не забравяй и че Рей се премести в клона в Нюингтън. Само четирима души знаят цялата истина, а аз съм женен за един от тях.
- Аз пък ще се женя за четвъртия – вметна Том.
- Моля? – ахна невярващо Нат.
- Предлагам на Джулия да се оженим вече от година и половина и снощи тя най-сетне се предаде. И така, довечера ще ви доведе на гости своята годеница.
- Каква прекрасна новина! – възкликна зарадван Нат.
- И не казвай в последния момент на Су Лин, чу ли?

* * *

– Това е камък в нашата градина – каза Хари в отговор на въпроса, зададен от Флечър.

– Ралф Елиот не си играе с разни камъни, той стреля направо на месо, ето защо трябва да разберем какво е намислил пак негодникът му с негодник – възрази младежът.

– Нямам представа – рече тъст му. – Единственото, което мога да ти кажа, е, че Джордж Търнър ми звънна да ме предупреди, че Елиот е поискал цялата документация, свързана с банката, а вчера му се е обадил отново и е почнал да разпитва за подробности около строежа в Седър Уд и най-вече за първоначалните условия в договора, който съм препоръчал на Сената.

– Защо се занимава точно със строежа в Седър Уд? Проектът явно е много успешен, молбите за предоставяне на търговска площ под наем буквално ваят. Какво ли е наумил?

– Настоял е да види и стенограмите на всичките ми изказвания, както и забележките, които съм правил, докато обсъждахме поправката „Гейтс“. Никой досега не се е вълнувал от изказванията ми, камо ли пък от забележките – натърти Хари. – Наистина съм поласкан.

– Елиот ласкае само когато иска да хвърли прах в очите на някого – възрази зет му. – Припомни ми в какво точно се състоеше поправката „Гейтс“.

– Настоях купувачът на общинска земя, оценена на сума над един милион долара, да бъде обявяван публично, вместо да се крие зад банка или адвокатска кантора и ние да не знаем с кого си имаме работа. Пак според поправката веднага след подписването на договора купувачът е длъжен да внесе пълната сума, за да докаже, че фирмата му е надеждна и после да няма издънки.

– Днес всички смятат, че този подход е правилен. Всъщност и други щати последваха примера ни.

– Запитването на Елиот може да е съвсем невинно.

– Явно не си си имал работа с Ралф Елиот – натърти Флечър, – Той не знае какво означава думата „невинен“. Досега винаги е подбирал много внимателно враговете си. Не е изключено да мине няколко пъти с автомобила покрай библиотеката „Гейтс“ и да реши, че не си човек, с когото си струва да си разваля отношенията. Все пак те предупреждавам, наумил е нещо.

– Между другото, казаха ли ти за Джими и Джоана? – попита тъст му.

– Не – отвърна Флечър.

– В такъв случай и аз ще си мълча. Джими сигурно държи да ти каже сам.

* * *

– Честито, Том! – възкликна Су Лин, след като отвори входната врата. – Радвам се много и за двамата ви.

– Благодаря – отвърна Джулия, а Том поднесе на домакинята букет цветя.

– Кога е сватбата?

– Някъде през август – отвърна той, – още не сме определили датата, да не би вие с Люк отново да сте решили да отскочите до Дисниланд, а Нат да бъде повикан запас.

– Не, Дисниланд вече е минало – отговори Су Лин. – Представяте ли си, Люк вече говори за Рим, Венеция и дори Арл, а Нат трябва да замине запас във Форт Бенинг чак през октомври.

– Защо точно Арл? – учуди се Том.

– Защото Ван Гог е рисувал там в края на живота си – напомни Джулия точно когато при тях в стаята влезе и Нат.

– Радвам се, че си тук, Джулия, Люк иска да се допита до теб по един нравствен въпрос.

– По нравствен въпрос ли? Пък аз си мислех, че децата започват да си задават такива въпроси чак когато навлязат в пубертета.

– Не, става дума за нещо много по-важно от секса, а аз не знам отговора.

– И какъв е въпросът?

– Възможно ли е да нарисуваш шедьовър, на който са изобразени Христос и Богородица, и да си убиец?

– Струва ми се, че католическата църква не се е вълнувала никога от това – отвърна жената. – Доста от най-хубавите картини на Караваджо още си висят във Ватикана. Все пак ще се кача да поговоря с Люк.

– Точно така, Караваджо. И не се заседявай там – провикна се Су Лин. – Имам да те питам куп неща.

– Том със сигурност може да ти даде повечето отговори – натърти Джулия.

– Не, искам да чуя твоята версия – настоя Су Лин, а гостенката се скри на горния етаж.

– Предупредил ли си я какво е намислил Ралф Елиот? – попита Нат.

– Да – отговори Том, – според нея не би трябвало да има проблеми. Откъде ще му хрумне на Елиот, че има две Джулии Къркбридж? Не

забравай, първата беше с нас само няколко дни и оттогава никоой не я е виждал и чувал, докато Джулия е тук вече от близо две години, познават я всички.

– Да де, но чекът не е подписан от нея.

– Защо това трябва да ни притеснява? – попита другият мъж.

– Защото след като банката е изплатила трите милиона и шестстотинте хиляди долара, градският съвет е поискал чекът да му бъде върнат.

– Сигурно са го пхнали в някоя папка, а дори и Елиот да се натъкне случайно на него, няма причини да се усъмни.

– Има, има. Той разсъждава като престъпник. Ние не мислим като него. – Нат замълча. – Но както и да е, стига сме се занимавали с Елиот. Я чакай да те питам, докато Джулия и Су Лин ги няма – да търся ли нов председател на управителния съвет, или Джулия е склонила да дойде да живее в Хартфорд и да мие съдове?

– Нито едното, нито другото – отговори приятелят му. – Тя реши да приеме предложението на онзи тип Тръмп – от доста години я убеждава двете фирми да се слоят.

– Поне добра цена ли ѝ е предложил?

– Пък аз си мислех, че ще хапнем на спокойствие и ще полеем събитието...

– Кажй де, добра цена ли е взела? – повтори Нат.

– Петнайсет милиона в брой и още петнайсет милиона в акции на Тръмп.

– Браво на нея, добро съотношение е договорила – похвали я Нат, – а Тръмп явно смята, че строежът в Седър Уд крие големи възможности. Джулия възнамерява ли да открива фирма за недвижими имоти в Хартфорд?

– Не. Но нека тя ти каже какво е намислила – отвърна приятелят му точно когато Су Лин се върна от кухнята.

– Защо не поканим Джулия в управителния съвет? – предложи Нат. – Ще ѝ възложим отдел „Недвижими имоти“. Така ще имам повече време за другите неща в банката.

– Обмисляше този сценарий още преди половин година.

– Да не би да си ѝ предложил директорско място, ако се омъжи за теб? – подсмихна се приятелят му.

– Да, точно това направих, но тя отказа и двете предложения. Е, сега вече я убедих да се оженим, ще оставя на теб да я уговориш да влезе в управителния съвет – струва ми се, че има други намерения.

37.

Флечър беше в Сената – слушаше изказване за субсидирания от държавата строеж на жилища и от време на време си преглеждаше бележките, защото след това щеше да говори той, когато заседанието беше прекъснато. В залата влезе униформен квестор, който подаде листче хартия на председателя – той го прочете веднъж, после и втори път, удари с чукчето и се изправи.

– Извинявайте, колеги, че прекъсвам заседанието, но въоръжен мъж е взел за заложници няколко деца в началното училище на Хартфорд. Налага се сенатор Давънпорт да си тръгне и при тези обстоятелства смятам за редно да отменя днешното заседание.

Флечър скочи като попарен и изхвърча от залата още преди председателят да е закрил заседанието. Хукна към кабинета си, като пътем се опитваше да измисли какво да прави. Училището се падаше напред квартала, в него учеше Луси, а Ани оглавяваше училищното настоятелство. Всички в законодателния орган на щата бяха под пара. Флечър с облекчение видя, че Сали е застанала на вратата на кабинета с бележник в ръка.

– Отложете всичките ми срещи за днес, обадете се на жена ми, предайте ѝ, че ще я чакам в училището, и много ви моля, стойте на телефона.

Флечър грабна ключовете от колата и тръгна заедно с реката от хора към изхода. Докато излизаше от служебния паркинг, пред него изскочи полицейски автомобил. Той натисна газта до дупка и подкара след него към училището. Върволицата от коли ставаше все по-дълга и дълга: родителите отиваха да приберат децата си, някои вече бяха чули по радиоприемниците новината и се озъртаха трескаво, други тънеха в блажено неведение.

Флечър продължи да натиска газта и да кара само на няколко метра от полицейския автомобил отпред, който с мигащ буркан и надута сирена се стрелна в насрещното платно. Полицаят до шофьора нареди по високоговорителя автомобилът отзад да отбие, Флечър обаче не обърна внимание на ултиматума – знаеше, че ченгетата няма да спрат. След седем минути и двата автомобила забиха спирачки пред полицейските заграждения около училището, където неколцина изпаднали в истерия родители се опитваха да разберат какво става. Полицаят до шофьора изскочи от колата и се завтече към Флечър, който тъкмо затръшваше

вратата. Извади пистолета и изкрещя:

– Ръцете върху покрива на автомобила!

Шофьорът на полицейския автомобил, който тичаше само на метър след колегата си, каза:

– Извинявайте, сенаторе, не видяхме, че сте вие. Флечър се втурна към загражденията.

– Къде е шефът ви?

– Направил е нещо като импровизиран щаб в кабинета на директора. Ще повикам някого да ви заведе, сенаторе.

– Няма нужда – спря го Флечър. – Знам пътя.

– Сенаторе... – подвикна полицаят, но вече беше късно, Флечър хукна по алеята към училището, без да подозира, че сградата е обкръжена от военни с оръжие, насочено в една посока. Изненада се, че още щом го видяха, насъбралите се побързаха да му сторят път. Странен начин да му напомнят, че е техен представител.

– Кой е пък тоя? – разкрещя се шефът на полицията Дон Кълвър, забелязал самотния силует, притичващ през двора.

– Сенатор Давънпорт – отвърна Алън Шепърд, директорът на училището, след като погледна през прозореца.

– Само той ми липсваше! – подметна полицаят.

След миг Флечър нахълта в кабинета. Дон Кълвър вдигна очи от бюрото и когато сенаторът спря пред него, се помъчи да прикрие изражението „само той ми липсваше“.

– Добър ден, сенаторе.

– Добър ден – отвърна позадъхан Флечър.

Шефът на полицията, възпълен, известен с това, че пуши пури, го изгледа мнително, въпреки това сенаторът открай време му се възхищаваше, задето не е буквоед. Кимна на Алън Шепърд и пак насочи вниманието си към полицейския началник.

– Казвайте какво става тук!

– В сградата е проникнал въоръжен мъж. Както личи, е влязъл последен бял ден през централния вход няколко минути преди края на часовете. – Полицаят се извърна към нахвърлян набързо план на първия етаж, прикрепен с лепенки за стената, и посочи квадратчето, върху което пишеше „КАБИНЕТ ПО РИСУВАНЕ“. – Не знаем да има причина да избере именно класната стая на госпожица Хъдсън, освен че това е първата врата, изпречила се пред очите му.

– Колко деца има вътре? – попита Флечър, след като насочи вниманието си отново към директора.

– Трийсет и едно и Луси не е сред тях – поясни той. Флечър се постара да не издава облекчението си.

– А вѝоръженият? Знаем ли нещо за него?

– Съвсем малко – рече шефът на полицията, – но от минута на минута научаваме все повече. Казва се Били Бейтс. Разбрахме, че преди около месец, малко след като са го уволнили като нощен пазач от „Пърлс“, жена му го е напуснала. Доста често са го хващали пиян на работа. През последните няколко седмици са го изхвърляли от няколко заведения, а ако се вярва на полицейския архив, дори веднъж е пренощувал в една от килиите ни.

– Добър ден, госпожо Давънпорт – поздрави директорът и стана от стола.

Флечър се обърна и видя жена си.

– Луси не е в кабинета на госпожица Хъдсън – бяха първите му думи.

– Знам, беше с мен – отвърна Ани. – Щом получих съобщението ти, я оставих при майка и веднага дойдох тук.

– Познавате ли госпожица Мери Хъдсън? – попита полицаят.

– Алън със сигурност ви е обяснил, че я познават всички, тя се е превърнала в легенда. Струва ми се, че работи най-отдавна в училището. – Директорът кимна. – В Хартфорд едва ли има семейство, което да не познава човек, учил при нея.

– Бихте ли ми я описали? – извърна се Дон Кълвър към Алън Шепърд.

– Прехвърлила е петдесетте, несемейна, спокойна, строга и уважавана.

– Пропуснахте нещо – намеси се Ани. – И много обичана.

– А каква според вас става, ако е подложена на напрежение?

– Знае ли човек как ще реагира всеки от нас, ако му се случи такова нещо! – възкликна директорът. – Но не се и съмнявам, че тя ще жертва и живота си за тези деца.

– Точно от това се опасявах – рече шефът на полицията, – работата ми е да се постарая да не ѝ се налага да го прави. – Пурата му беше угаснала. – По мое нареждане стотина души са обкръжили самото училище, на покрива на съседната сграда се е качил снайперист, той докладва, че от време на време зървал Бейтс.

– Опитахте ли се да преговаряте? – попита Флечър.

– Да, в кабинета по рисуване има телефон и през няколко минути звъним, но Бейтс не вдига. Опитавме да разговаряме с него и по

мегафон, ала той пак не отговаря.

– Не сте ли мислили да пратите някого в кабинета? – поинтересува се сенаторът точно когато телефонът върху бюрото на директора иззвъня.

Шефът на полицията натисна копчето върху конзолата.

– Кой е? – ревна той.

– Секретарката на господин Давънпорт, надявах се да...

– Кажете, Сали – намеси се Флечър, – какво има?

– От новините научих, че въоръженият похитител се казва Били Бейтс. Името ми се стори познато, оказа се, че имаме папка за него – идвал е два пъти при вас.

– В папката открихте ли нещо, което да ни помогне?

– Идвал е да настоява да затегнете контрола над оръжието. Беше много убеден и настойчив. Записали сте си: „Недостатъчни ограничения, продажба на оръжие на представители на малцинствата, документ за самоличност.“

– Помня го! – възкликна Флечър. – Умен, пълен с идеи, но необразован. Браво, Сали, добре сте се справили.

– Сигурен ли сте, че просто не е луд? – попита шефът на полицията.

– Изобщо не е луд – отвърна сенаторът. – Смислен, свенлив, дори срамежлив, оплакваше се най-вече, че никой не иска да го изслуша. Понякога такива хора стигат до крайности, ако всичко друго се е оказало безрезултатно. А това, че точно когато си е изгубил работата, жена му е взела децата и го е напуснала, вероятно го е извадило от равновесие.

– Значи трябва да го изкарам от класната стая – отсече Кълвър – точно както постъпиха с онзи перко, дето се заключи с всички чиновници в данъчната служба в Тенеси.

– Не, случаят не е същият – възрази Флечър, – онзи си беше освидетелстван психопат. Били Бейтс е самотник, който иска да привлече вниманието, такива като него често идват при мен.

– Е, моето внимание наистина го привлече! – възкликна полицейският шеф.

– Вероятно точно заради това е стигнал до такива крайности – наърти сенаторът. – Ще разрешите ли да опитам да поговоря с него?

Кълвър за пръв път извади пурата от устата си – ако можеха, подчинените му щяха да предупредят Флечър: това означава, че той мисли.

– Добре, но от вас искам само едно: да го накарате да вдигне телефона, после аз ще поема преговорите. Разбрахме ли се? – Флечър кимна.

Полицейският началник се извърна към своя заместник и нареди: – Каж ми, Дейл, да не стрелят – ние със сенатора излизаме отвън. – После грабна мегафона и подкани: – Хайде, сенаторе! – Докато вървяха по коридора, Кълвър отсече: – Щом излезем от входната врата, не правете повече от две-три крачки и не забравяйте: думите, с които ще се обърнете към него, трябва да са пределно прости, единственото, което искам, е той да вдигне телефона.

Флечър кимна, а полицейският шеф отвори вратата. Сенаторът пристъпи напред, спря и вдигна мегафона.

– Били, тук е сенатор Давънпорт, идвали сте при мен два-три пъти. Трябва да поговорим. Бихте ли вдигнали телефона върху бюрото на госпожица Хъдсън?

– Повторете няколко пъти! – ревна полицейският началник.

– Били, тук е сенатор Давънпорт, вдигнете, ако обичате, телефона...

Към входната врата се втурна младичък полицай.

– Шефе, той вдигна телефона, щял да говори единствено със сенатора.

– Аз решавам с кого ще говори – тросна се Кълвър. – Никой няма да ми нарежда.

Той се скри зад вратата и почти на бегом се върна в директорския кабинет.

– Обажда се началникът на полицията Кълвър. Виж какво, Бейтс, ако си въобразяваш... – Другият мъж затвори. – Да го вземат мътните – изруга полицейският шеф точно когато Флечър също влезе в помещението. – Затвори ми, трябва да опитаме пак.

– Може би не се е шегувал, когато каза, че ще разговаря единствено с мен.

Кълвър отново извади пурата.

– Добре де, но щом го поуспокоите, ще ми дадете слушалката, нали?

Върнаха се в училищния двор и Флечър пак заговори по мегафона:

– Извинявайте, Били. Бихте ли вдигнали телефона, този път ще разговаряте с мен.

Придружи полицейския шеф обратно до кабинета на директора, похитителят вече се беше обадил.

– Сенаторът току-що се върна в кабинета – увери го Шепърд.

– Тук съм, Били. Разговаряте с Флечър Давънпорт.

– Няма да мръдна оттук, сенаторе, докато шефът на полицията не

махне всички тези дула, насочени срещу мен. Предайте му да ги разкара, ако не иска на съвестта му да тежи смъртта на някое дете.

Флечър погледна Кълвър, който пак махна пурата и кимна.

– Той е съгласен – каза Флечър.

– Ще ви се обадя повторно, когато видя, че всички стрелци са се изнесли.

– Добре, де – склони полицейският началник. – Предайте да се изгледят всички без снайпериста на северната кула. Изключено е Бейтс да го вижда.

– И после какво? – попита Флечър.

– После чакаме негодникът му с негодник да се обади отново.

* * *

Нат тъкмо отговаряше на въпрос за лихвения процент, когато секретарката Линда нахълта в заседателната зала.

Всички разбраха, че е спешно: никога дотогава тя не бе прекъсвала заседание на управителния съвет. Забелязал тревогата върху лицето ѝ, Нат веднага млъкна.

– В началното училище на Хартфорд е проникнал въоръжен мъж... – Нат се вцепени от ужас. – Взел е за заложници децата, които са имали час при госпожица Хъдсън. – А Люк...

– Да, и той е там – потвърди секретарката. – И последният му час е рисуване при госпожица Хъдсън.

Нат стана от стола и с несигурна крачка се отправи към вратата. Останалите членове на управителния съвет мълчаха.

– Госпожа Картрайт вече е тръгнала към училището – добави Линда тъкмо преди Нат да излезе от помещението. – Помоли да ви предам, че ще ви чака там.

Той кимна и отвори вратата за подземния паркинг.

– Стойте на телефона – беше последната му молба към Линда, преди да се качи на колата.

Потегли към изхода на Мейн Стрийт и се поколеба само за миг, преди да завие наляво, вместо, както обикновено, надясно.

* * *

Телефонът иззвъня. Полицейският шеф натисна копчето върху конзолата и посочи Флечър.

– Там ли сте, сенаторе?

– Разбира се, че съм тук, Бил.

– Предайте на началника на полицията да пусне телевизионните екипи и репортерите зад загражденията, така ще се чувствам по-спокоен.

– Я чакай – подвикна Кълвър.

– Не, вие ще чакате – изкрещя в отговор Били. – Или ще видите първия труп. Пък после обяснявайте на репортерите, че се е случило само защото не сте ги пуснали зад загражденията.

Похитителят затвори.

– Изпълнете молбата му, господин Кълвър – настоя Флечър. – Както личи, Бейтс е решен да прави, да струва, но да бъде изслушан.

– Пуснете репортерите – разпореи се полицейският началник и кимна на един от заместниците си.

Сержантът веднага излезе от директорския кабинет, но трябваше да мине доста време, докато телефонът иззвъни наново. Флечър натисна копчето върху конзолата.

– Слушам ви, Били.

– Благодаря ви, господин Давънпорт, удържахте си на думата.

– Сега пък какво искаш? – ревна началникът на полицията.

– От вас – нищо, предпочитам и занапред да общувам със сенатора.

Господин Давънпорт, елате при мен, само така има надежда да ме изслушат.

– Няма да го допусна – отсече Кълвър.

– Съмнявам се, че имате думата. Трябва да реши сенаторът, но вие оставям да се разберете. Ще звънна пак след две минути.

Бейтс затвори.

– Ще изпълня искането му – настоя Флечър. – Пък и според мен нямаме голям избор.

– Нямам власт да ви спра – примири се полицейският началник, – но може би госпожа Давънпорт ще ви обясни последиците.

– Не искам да ходиш там – намеси се Ани. – Винаги мислиш за доброто на другите, но куршумите не пробират.

– Как ли щеше да се чувстваш, ако и Луси беше сред децата, взети за заложници?

Тъкмо Ани да отговори, когато телефонът иззвъня отново.

– Тръгвате ли, сенаторе, или ви трябва труп, който да ви помогне да се решите?

– Не, не – възкликна Флечър. – Тръгвам.

Бейтс затвори.

– А сега ме чуйте внимателно – рече полицейският началник. – Мога да ви прикривам, докато сте отвън, но влезете ли в класната стая, трябва да се оправяте сам.

Флечър кимна, после притисна до себе си Ани и дълго я държа в обятията си.

Кълвър тръгна с него по коридора.

– През пет минути ще звъня в класната стая. Ако случайно имате възможност да говорите, ще ви обяснявам какво става тук. Попитам ли ви нещо, отговаряйте само с „да“ и „не“. Не издавайте пред Бейтс какво се опитвам да разбера.

– Флечър кимна. Щом стигнаха входната врата, Кълвър извади пурата от устата си. – Дайте си самото, сенаторе. – Младежът го погледна изненадан. – Щом не криете пистолет, защо да оставяте у Бейтс впечатлението, че може би сте въоръжен? – Флечър се усмихна, а шефът на полицията отвори вратата и я държа, докато той излизаше. – Последния път сенаторе, не гласувах за вас, но ако днес се измъкнете жив, следващия път може и да помисля. Извинявайте – добави той, – имам доста шантаво чувство за хумор. Успех!

Флечър излезе в училищния двор и тръгна бавно по алеята към сградата с класните стаи. Вече не виждаше снайперисти, затова пък усещаше, че те са някъде наблизо. Не зърна и телевизионни екипи, но когато навлезе в светлината на прожекторите, долови напрегнатите приглушени разговори на репортерите. Алеята за класните стаи бе дълга най-много стотина метра. На него обаче му се стори, че върви под прежуриящото слънце по опънато въже, разпростряло се на километър-два.

В другия край на двора изкачи четирите стъпала, влезе в тъмен празен коридор и зачака очите му да свикнат със здрача. Стигна вратата, на която с десет различни цвята пишеше „Г-ЦА ХЪДСЪН“, и почука тихо. Отвориха му веднага, сетне, след като Флечър влезе вътре, вратата се затвори с трясък. Той чу приглушени стонове, извърна се и видя, че децата са се сгушили на пода в ъгъла.

– Седнете там – нареди Бейтс, който изглеждаше не по-малко притеснен от самия сенатор.

Флечър успя криво-ляво да се смести на чина, пригоден за деветгодишни деца, в края на първата редица. Взря се в чорлавия мъж в мръсни, възголеми дънки. Едва ли беше на повече от четирийсет години, а над колана му бе увиснало шкембе, наподобяващо превтасало тесто. Флечър загледа как нападателят прекосява класната стая и застава зад госпожица Хъдсън, седнала зад катедрата в предната част на

помещението. В дясната ръка Бейтс стискаше пистолет, а лявата сложи върху рамото на учителката.

– Какво става там? – подвижна той. – Какво е намислил шефът на полицията?

– Чака да му се обадя – отвърна тихо Флечър. – Ще звъни през пет минути. Притеснява се за децата. Успяхте да убедите всички, че сте убиец.

– Не съм убиец – тросна се нападателят. – Знаете го.

– Може и да го знам – отвърна сенаторът, – но тях ще убедите, като пуснете децата.

– Пусна ли ги, никой няма да ме изслуша.

– Нали държите за заложник мен! – напомни младежът. – Убийте ли дете, Били, всички ще ви помнят до гроб, но ако убийте сенатор, ще ви забравят още на другия ден.

– Каквото и да правя, съм труп.

– Няма такова нещо! Ще застанем заедно пред камерите.

– И какво ще кажем?

– Че вече сте идвали при мен цели два пъти и сте направили смислени, умни предложения за контрола над оръжието, но никой не ви е обърнал внимание. Е, сега ще бъдате принудени да седнат и да ви изслушат, защото ще имате възможност да дадете интервю на Сандра Мичъл за централните новини.

– На Сандра Мичъл ли? И тя ли е тук?

– Разбира се, че е тук, изгаря от нетърпение да вземе интервю от вас – потвърди Флечър.

– Наистина ли, господин Давънпорт, смятате, че ще прояви интерес към мен?

– Не е била толкова път, за да разговаря с друг – рече младежът.

– А вие ще останете ли с мен? – поинтересува се Бейтс.

– Обещавам ви, Били. Знаете какво ми е мнението за контрола над оръжията. Последния път, когато се видяхме, ми казахте, че сте чели всичките ми речи по въпроса.

– Така си е, но какво от това? – възкликна похитителят. Свали ръка от рамото на госпожица Хъдсън и насочил пистолета право към Флечър, тръгна бавно към него. – Истината е, че повтаряте дума по дума каквото ви е наредил полицейският началник.

Без да сваля очи от Били, младежът хвана с все сила отстрани чина. Знаеше, че за да рискува, трябва да прилже похитителя да дойде възможно най-близо до него. Без да изпуска капака на чина, се понаведе

леко напред. Телефонът върху катедрата на учителката иззвъня. Сега Били бе само на крачка от Флечър, но за миг се разсея от звъненето и се извърна назад. Флечър вдигна рязко капака на чина и фрасна с него похитителя по дясната ръка. Били веднага изгуби равновесие, залитна и изпусна пистолета. Двамата загледаха как отскача о пода, хлъзга се и спира на около метър от госпожица Хъдсън. Децата се разпищяха, тя коленичи, грабна оръжието и го насочи право към похитителя.

Той се изправи бавно и тръгна към жената, която, все така коленичила на пода, държеше оръжието насочено право към гърдите му.

– Няма да натиснете спусъка, нали, госпожице Хъдсън? С всяка стъпка на похитителя учителката се разтреперваше все по-силно и силно. Били беше на две педи от нея, когато тя стисна очи и натисна спусъка. Чу се шракване. Били вдигна очи, усмихна се и рече:

– Не е зареден, госпожице Хъдсън. Изобщо не съм имал намерение да убивам някого, просто исках поне този път да ме изслушат.

Флечър се измъкна иззад чина, притича при вратата и я отвори.

– Излизайте, излизайте – подвикна той и замаха трескаво с дясна ръка на вцепенените от ужас деца.

Едно високо момиченце с дълги плитки се изправи и из хвърча през отворената врата в коридора. Веднага след него навън изтичаха още две деца. Докато Флечър държеше вратата, му се стори, че чува тъничко гласче, което подканя:

– Излизайте, излизайте, де!

Малчуганите, с изключение на един, се завтекоха към него и се разбягаха кой накъдето види. Флечър се извърна към ъгъла и се взря в момченцето, което се изправи бавно и тръгна към катедрата. Наведе се, хвана учителката за ръка и без изобщо да поглежда към Били, я поведе към отворената врата. Когато стигна при нея, рече:

– Благодаря ви, сенаторе.

После излезе заедно с госпожица Хъдсън в коридора.

* * *

Когато от входната врата изхвърча високото момиченце с дългите черни плитки, се чуха възторжени възгласи. Прожекторите се насочиха към него и то затули с длан очите си – не виждаше множеството, което го поздравяваше с радостни викове. През кордона се промъкна майка, която притича през училищния двор и прегърна момиченцето. Веднага след него се появиха две момченца, Нат прегърна през раменете Су Лин и затърси трескаво с поглед Люк. След малко през вратата изтичаха по-

голяма група деца, Су Лин обаче видя, че Люк не е сред тях, и не съдържа сълзите си.

– Остава да излезе още едно дете Заедно с учителката – чу тя как един журналист съобщава за ранните вечерни новини.

Продължи да гледа втрещено отворената врата – както по-късно щеше да сподели, й се бе сторило, че е минала цяла вечност.

Когато на вратата се появи и госпожица Хъдсън, стиснала ръчицата на Люк, екнаха още по-силни възгласи. Су Лин погледна съпруга си, който напразно се мъчеше да съдържа сълзите.

– Човек да се види в чудо с вас, Картрайтови – рече му тя, – винаги сте последни.

* * *

Флечър остана при вратата, докато учителката се скри от погледа му. После я затвори бавно и отиде да вдигне телефона, който продължаваше да звъни упорито.

– Вие ли сте, сенаторе? – попита шефът на полицията.

– Да, аз съм.

– Добре ли сте? Стори ни се, че чуваме трясък и нещо като изстрел.

– Добре съм. Всички деца в безопасност ли са?

– Да. излязоха всичките трийсет и един ученици – отговори Кълвър.

– И последният ли?

– Да, вече е при родителите си.

– А госпожица Хъдсън?

– Дава интервю на Сандра Мичъл за „Очевидци“. Разказва на всички колко геройски сте се държали.

– Явно говори за някой друг – отвърна Флечър.

– А вие с Бейтс смятате ли да дойдете при нас? – попита полицейският началник, решил, че сенаторът скромничи.

– Дайте ми още няколко минути. Между другото, обещах и на Били да даде интервю на Сандра Мичъл.

– У кого е оръжието?

– У мен – отвърна младежът. – Били няма да ви създава повече неприятности. Пистолетът дори не е бил зареден – допълни той и затвори.

– Знаете, че ще ми теглят куршума, нали, сенаторе?

– Няма такова нещо, Били, и косъм няма да падне от главата ви, поне докато аз съм с вас.

– Мога ли да разчитам на мъжката ви дума, господин Давънпорт?

– Имате думата ми, Били. Хайде да излезем и да застанем заедно пред тях.

Той отвори вратата на класната стая. Не се наложи да търси ключа на осветлението – откъм училищния двор блестяха толкова много прожектори, че Флечър едвам различи входната врата за училищния двор в дъното на коридора.

Двамата с Били отидоха при нея, без да казват и дума. Флечър я отвори плахо и излезе в ослепителната светлина, за да бъде посрещнат от поредните радостни възгласи на множеството. Но не видя лицата на насъбралите се.

– Всичко ще бъде наред, Били – увери го той, след като се извърна към него.

Мъжът се подвоуми, но накрая пристъпи колебливо и застана до Флечър. Двамата тръгнаха бавно по алеята. Младежът се извърна и видя, че Били се усмихва.

– Всичко ще бъде наред – повтори точно когато куршумът улучи Били право в гърдите и Флечър също се строполи.

Изтласка се от земята, застана на колене и се хвърли върху мъжа, но вече беше късно. Той беше мъртъв.

– Не, не, не! – изкрещя Флечър. – Толкова ли не разбрахте, че съм му дал дума?

38.

– Някой изкупува акциите ни – съобщи Нат.

– Това се и иска, все пак сме акционерно дружество – отвърна Том.

– Не, господин председателю, имах предвид, че ги изкупува целенасочено.

– Защо? – включи се и Джулия. Нат остави писалката.

– Обзалагам се, че се опитва да сложи ръка върху контролния пакет.

Доста от членовете на управителния съвет заговориха в хор и Том почука по масата.

– Нека чуем Нат.

– Вече от няколко години изкупуваме акции на малки закъсали банки и ги прибавяме към портфолиото си, като цяло това се оказа печелившо начинание. Всички знаете, че дългосрочната ми цел е да превърна „Ръсел“ в най-мощната банка в щата. Но не съм предвидил, че нашият

успех ще ни направи привлекателни за по-големите институции.

– И сега си убеден, че някой се опитва да ни погълне, така ли? – попита Джулия.

– Да, сигурен съм – потвърди Нат – и за това вина отчасти имаш и ти. Последният етап от строителството в Седър Уд се оказа толкова успешен, че миналата година печалбата ни почти се е удвоила.

– Ако Нат е прав – намеси се пак Том, – а аз подозирам, че е, има само един въпрос, на който трябва да отговорим. Ще се оставим ли да ни погълнат, или ще дадем отпор?

– Мога да говоря само от свое име – натърти Нат, – но още не съм навършил и четирийсет и със сигурност не възнамерявам да се пенсионирам рано-рано. Според мен нямаме друг избор, освен да дадем отпор.

– Съгласна съм – подкрепи го Джулия. – Веднъж съм го изживяла, няма да допусна да ме погълнат втори път. При всички положения акционерите не очакват от нас да развеем белия байрак.

– Да не говорим пък за един-двама от предишните председатели на управителния съвет – подчерта Том и погледна към баща си, дядо си и прадядо си, които го наблюдаваха от портретите по стените. – Едва ли се налага да го гласуваме – продължи той, – затова, Нат, предлагам да чуем с какви възможности разполагаме.

Главният изпълнителен директор отвори една от трите папки пред себе си.

– В такива случаи законът е пределно ясен. Ако отделен човек или търговско дружество се сдобият с шест на сто от дадена фирма, те са длъжни да го съобщят на Комисията по ценните книжа и борсите във Вашингтон, окръг Колумбия, и в срок от двайсет и осем календарни дни да заявят дали възнамеряват да изкупят и останалите акции и на каква цена.

– Ако някой наистина се опитва да ни погълне – обясни Том, – той едва ли ще чака да изтекат задължителните двайсет и осем дни. Още щом се сдобие с шестте процента, ще съобщи на комисията в столицата.

– Съгласен съм, господин председателю – подкрепи го Нат, – но дотогава не виждам какво може да ни спре да изкупуваме собствените си акции, макар че точно сега те са малко скъпички.

– Дали обаче така няма да предупредим противника, че сме се досетили какво цели? – попита Джулия.

– Възможно е да стане и това, ето защо трябва да наредим на борсовите посредници да не вдигат излишен шум – така бързо ще разберем

дали на борсата има само един крупен купувач.

– Общо колко акции притежаваме? – попита Джулия.

– Ние с Том държим всеки по десет на сто – отвърна Нат, – а ти... – Той провери цифрите във втората папка. – Ти притежаваш малко над три на сто.

– А колко пари са останали в сметката ми?

Нат отгърна страницата.

– Малко над осем милиона долара, без да броим дяловете ти в „Тръмп“, от които при голямо търсене се освобождаваш.

– Защо тогава да не изкупувам появилите се на пазара акции, тъкмо на хищника няма да му бъде чак толкова лесно да проследи у кого са отишли!

– Особено пък ако го правиш само чрез Джо Стайн в Ню Йорк – изтъкна Том. – Помоли го и да ни предупреди, ако някой от посредниците му надуши кой – бил той човек или фирма – изкупува целенасочено акциите ни.

Джулия започна да си записва.

– Следващото, което трябва да направим, е да изберем най-опитния и оправен адвокат, специалист по търговско право – продължи Нат. – Разговарях с Джими Гейтс, който ни е представлявал във всички досегашни дела за поглъщане, той обаче твърди, че това вече не било лъжича за неговата уста, и ни препоръча един човек от Ню Йорк, казва се... – Той отвори третата папка. – Казва се Логан Фицджералд и се е специализирал именно в делата по сливане на търговски дружества. Мисля до края на седмицата да отскоча до Ню Йорк и да разбера дали ще се наеме да ни представлява.

– Чудесно – рече Том. – Междувременно можем ли да направим още нещо?

– Да, господин председателю, да си държим очите и ушите отворени. Трябва час по-скоро да разберем с кого си имаме работа.

* * *

– Ужасно съжالياвам – каза Флечър.

– Виновни няма – уточни Джими, – защо да си кривя Душата, напоследък нещата не вървят, затова, когато от Калифорнийския университет в Лос Анжелис поканиха Джоана да стане декан на историческия факултет, ми полекна.

– Децата как го изживяват?

– Елизабет го приема спокойно, Хари младши е в „Хочкис“ и

двамата са достатъчно големи, за да го преглътнат.

Хари дори се зарадва, че ще кара летните ваканции в Калифорния.

– Ужасно съжалявам – повтори Флечър.

– Е, днес това си е нещо обичайно – натърти Джими. – Не след дълго вие с Ани ще останете в малцинство. Директорът ми каза, че близо трийсет на сто от родителите на децата в „Хочкис“ са разведени. Когато ние учехме там, не помня да е имало повече от две-три такива деца. – Той замълча. – Хубавото е, че ако през лятото децата отидат в Калифорния, аз ще имам повече време за кампанията по твоего преизбиране.

– Предпочитам вие с Джоана да не се разделяте – отвърна Флечър.

– Имаш ли представа с кого ще се състезаваш на изборите? – попита Джими – явно му се искаше да смени темата.

– Не – рече Флечър, – подочух, че Барбара Хънтър давала мило и драго да се кандидатира отново, но републиканците не искали и да чуят и търсели друг, който поне малко да става.

– Мълвеше се, че Ралф Елиот също си правел устата да го издигнат – продължи другият мъж, – но след триумфа ти с Били Бейтс се съмнявам, че ще те измести и архангел Гавриил.

– Били Бейтс не беше никакъв триумф, Джими. И досега смъртта му ми тежи на съвестта. Ако бях по-твърд с шефа на полицията Кълвър, Бейтс и досега щеше да е жив и здрав.

– Знам, че ти го възприемаш така, Флечър, но хората си мислят друго. Доказаха го и на последните избори, когато те преизбраха. Те помнят само, че си изложил на опасност живота си, за да спасиш трийсет и едно деца и любимата им учителка. Според татко, ако онази седмица си се кандидатираш за президент, вече си щял да живееш в Белия дом.

– Как е старецът? – попита Флечър. – Чувствам се малко гузен, на последък все не мога да отскоча и да се видим.

– Добре е, въобразява си, че и досега командва всичко и всички, макар че всъщност само планира възхода ти.

– За коя година е предвидил да се кандидатирам за президент? – усмихна се Флечър.

– Зависи дали първо няма да решиш да се кандидатираш за губернатор. Докато изкараш и четвъртия мандат като сенатор, Джим Люсъм вече ще е приключил втория си губернаторски мандат.

– Ами ако не искам да ставам губернатор?

– Ами ако папата не е католик?

* * *

– Добро утро – поздрави Логан Фицджералд и огледа насъбралите се около масата в заседателната зала. – Още преди да сте задали въпроса, отговорът е „Феърчайлд“ – допълни той.

– Ами да! Как не се сетих досега – възкликна Нат. – Като се замисли човек, биха ни посегнали точно от „Феърчайлд“ – най-голямата банка в щата със седемдесет и един клона, почти нямат конкуренция.

– Някой в управителния им съвет очевидно смята, че ние сме конкурент, който не е за подценяване – възрази Том.

– Затова са решили да ви унищожат, преди на вас да ви е хрумнало същото за тях – вметна Логан.

– Не ги виня – отсъди Нат, – на тяхно място и аз бих постъпил така.

– Знайте обаче, че е хрумнало не на човек от управителния съвет – уточни Логан. – Официалното известие, получено в Комисията по ценните книжа и борсата, е подадено от тяхно име от „Белман, Уейланд и Елиот“ и не е нужно да обявяваме награди, за да се досетим кой от съдружниците го е подписал.

– Това означава, че ни чака тежка битка – въздъхна Том.

– Така си е – съгласи се Логан. – Ето защо първото, което трябва да сторим, е да направим малка сметка. – Той насочи вниманието си към Джулия. – Колко акции изкупихте през последните дни?

– По-малко от един процент – отвърна тя. – Някой надува изкуствено цената. Снощи поисках от борсовия посредник повече информация и той ми каза, че в края на работното време акциите са скочили до пет долара и двайсет цента едната.

– Доста над реалната стойност – отбеляза Нат, – но сега вече нямаме път за отстъпление. Помолих Логан да дойде днес сутринта, за да ни каже каква според него е вероятността да оцелеем, а също да обясни какво очаква да се случи през следващите няколко седмици.

– Нека, господин председателю, ви обясня как стоят нещата към днешна дата – подхвана Логан. – За да не бъде погълната, банка „Ръсел“ трябва да притежава петдесет цяло и едно на сто от всички дялове или да има клетвена декларация от акционерите, че няма да преотстъпват своите дялове. Понастоящем членовете на управителния съвет държат над трийсет и четири на сто от дяловете, знаем и че във „Феърчайлд“ са се сдобили най-малко с шест на сто от акциите. На пръв поглед положението изглежда задоволително. Въпреки това от „Феърчайлд“ предлагат в рамките на следващите двайсет и един дни по пет долара и десет цента за акция и смятам за свой дълг да напомня, че ако решите да продадете дяловете си, само паричната им стойност ще възлезе на около двайсет

милиона долара.

– Вече сме взели решение – отсече твърдо Том.

– Чудесно. В такъв случай имате само две възможности. Можете да предложите за акциите цена, по-висока от петте долара и десет цента, за колкото ги изкупува „Феърчайлд“, като не забравяте мнението на главния изпълнителен директор, че и сега те се котират доста по-високо от реалната си стойност, можете и да се свържете с всичките си акционери и да ги помолите да подпишат клетвена декларация, че няма да продават дяловете си.

– Второто – отсъди без колебание Нат.

– Очаквах, господин Картрайт, отговорът ви да е такъв, затова прочух внимателно списъка на акционерите: към днешна дата те наброяват общо двайсет и седем хиляди четиристотин и дванайсет, повечето държат малки дялове от по хиляда и по-малко акции. Въпреки това обаче пет на сто са в ръцете на трима души: две вдовици, които живеят във Флорида и притежават всяка по две на сто, и сенатор Хари Гейтс, който има дял от едно на сто.

– Как е възможно? – изненада се Том. – Всички знаят, че Хари Гейтс винаги е карал на сенаторската си заплата.

– Трябва да благодари на баща си – уточни Logan. – Доколкото разбрах, е бил приятел на основателя на банката, който през 1892 година му е предложил едно на сто от дяловете в търговското дружество.

– И колко струват те днес? – поинтересува се Том. Нат засмята на калкулатора.

– Близо половин милион, а той сигурно не го и знае.

– Синът му Джими Гейтс ми е стар приятел – допълни Logan. – Всъщност дължа именно на него сегашната си работа. Мога да ви уверя: още щом разбере, че в цялата история е забъркан и Ралф Елиот, Джими незабавно ще ви връчи клетвена декларация, че няма да продава своя дял. Ако успеете да си подсиgurите тези акции и да убедите двете възрастни дами във Флорида, ще контролирате близо трийсет на сто от дяловете, което ще рече, че ви трябват още двайсет и една десета на сто, за да си поемете дъх.

– Имам опит в поглъщането на акционерни дружества и знам, че ако отчетем промяната на адреса, доверителните фондове и дори случаи като този с Хари Гейтс, който само веднъж в годината си прави труда да си проверява портфолиото, най-малко пет на сто от собствениците няма да се свържат нито с едната, нито с другата страна – отбеляза Нат.

– Съгласен съм – рече Logan. – Въпреки това няма да се успокоя,

докато не разбере, че държите над петдесет на сто от дяловете.

– А какво да направим, за да придобием тези допълнителни двайсет на сто? – попита Том.

– Трябва да се потрудите къртовски – отвърна Логан. – Като начало пратете лично писмо до всички акционери, общо към двайсет и седем хиляди души. Ето какво имам предвид. – Логан подаде на всеки от управителния съвет копие от писмото. – Както виждате, съм наблегнал върху силните страни на банката, върху дългата ѝ история и това, че е свързана с хората в областта, че е финансовата институция, която се разраства най-бързо в щата. Питам и дали искат една банка да получи накрая монопол.

– Да, искаме – възкликна Нат. – Нашата!

– Но нека не е сега – рече Логан. – Преди да одобрим писмото, бих искал и вие да внесете своя принос – то трябва да бъде подписано от председателя на управителния съвет или от главния изпълнителен директор.

– Та това са над двайсет и седем хиляди подписа!

– Да, но бихте могли да си ги поделите – усмихна се адвокатът. – Нямахте да настоявам да вършите такава Херкулесова работа, ако не бях сигурен, че нашите конкуренти ще разпратят писмо, което ще започва с: „Драги акционере“, и ще завършва със сложен с печат подпис на техния председател. Тази лична нотка може да се превърне във вододел между оцеляването и унищожаването.

– А аз мога ли да помогна с нещо? – намеси се и Джулия.

– Със сигурност, госпожо Ръсел – потвърди Логан. – Съставил съм съвсем различно писмо, което да подпишете вие и което да бъде разпратено до жените акционерки. Повечето са или разведени, или вдовици и вероятно преглеждат портфолиото си веднъж в годината. Има близо четири хиляди такива инвеститорки, така че простете се с почивката в края на седмицата. – Той плъзна по масата второ писмо. – Както виждате, съм наблегнал, че докато сте ръководели търговското си дружество, сте натрупали опит, освен това от седем години сте в управителния съвет на „Ръсел“.

– Нещо друго? – попита Джулия.

– Да – потвърди Логан и ѝ подаде още два листа хартия. – Отидете при двете вдовици от Флорида.

– Бих могла да замина още в началото на следващата седмица – рече Джулия и си провери програмата.

– Не – отсече твърдо адвокатът. – Обадете им се по телефона още

днес сутринта, а утре се качете на самолета и отидете при тях. Можете да бъдете сигурна, че Ралф Елиот вече е отскочил да ги види.

Джулия кимна и запрелиства папката, за да провери какво се знае за госпожа Блум и госпожа Харгатън.

– И накрая вие, Нат – продължи Логан, – трябва да се впуснете в доста нападателна медийна кампания, с други думи, да зарежете всичко останало.

– Какво точно предлагате да направя? – поинтересува се изпълнителният директор.

– Да наблегнете, че сте роден тук и сте се издигнали със собствени сили, че сте герой от войната във Виетнам, че сте завършили блестящо Харвардския университет и сте се върнали в Хартфорд, за да изправите заедно с най-добрия си приятел банката на крака. Можете да споменете и успехите и в кроса: американците са луднали по бягането за здраве, нищо чудно сред акционерите на „Ръсел“ да има и поклонници на джогинга. Не отказвайте интервюта, дори и да ви ги искат от списание „Мотоциклетизъм“ и „Шев и кройки“.

– А кой ще ми бъде противник? – попита Нат. – Председателят на управителния съвет на „Феърчайлд“ ли?

– Не, съмнявам се – отвърна адвокатът. – Мъри Голдблатс е опитен banker, но няма да рискува да го изтъпанват по телевизията.

– Защо? – учуди се Том. – Председател е от близо двайсет години, нарежда се сред най-уважаваните финансисти.

– Съгласен съм, господин председателю – каза Логан. – Не забравяйте обаче, че преди две-три години прекара инфаркт и още по-лошо, заеква. На вас това сигурно не ви прави впечатление, защото с годините сте му свикнали, но ако Голдблатс се появи по телевизията, това ще е първият път, когато хората ще го видят. Дори и да е най-уважаваният banker в щата, почне ли да пелтечи, всички ще решат, че си е глътнал езика от страх. Не е справедливо, но хората са такива.

– Значи срещу мен вероятно ще се изправи Уесли Джаксън – започна да разсъждава на глас Нат. – Той вероятно е най-смисленият banker, с когото ще вляза в единоробство. Дори съм го канил в нашия управителен съвет.

– И да сте го канили, той е чернокож – напомни Логан.

– Все пак живеем в 1988 година – подразни се Нат.

– Знам, знам – отвърна адвокатът, – но над деветдесет на сто от акционерите ви са бели и със сигурност ще отчетат и Расовата принадлежност.

– И кого според вас ще изправят срещу мен? – попита Нат.

– Не се и съмнявам, че това ще бъде Ралф Елиот.

* * *

– Значи републиканците все пак са издигнали кандидатурата на Барбара Хънтър – рече Флечър.

– Само защото никой друг не се престашава да излезе срещу теб – отвърна Джими. – Според проучванията на общественото мнение водиш с цели девет пункта.

– Подочух, че са предлагали и на Ралф Елиот, той обаче заявил, че не може и да мисли за това, докато не приключи сливането с банка „Ръсел“.

– Добро оправдание си е намерил, но за нищо на света не би позволил името му да се свързва с изборите, ако не е сигурен, че има реална възможност да те победи – вметна другият мъж. – Гледа ли го снощи по телевизията?

– Да – въздъхна Флечър – и ако не го познавах, сигурно щях да се хвана на неговите „можете да бъдете уверени в бъдещето си, ако внесете парите си в най-голямата, най-сигурна и най-уважавана банка в щата“. Не е изгубил някогашното си обаяние. Дано само баща ти не се е подлъгал от благите му приказки.

– Не, Хари вече подписа клетвена декларация, че няма да продава и да преотстъпва дела си от едно на сто в банката на Том Ръсел, и убеждава и всички останали да сторят същото, макар и да бе стъписан, когато му казах колко всъщност струват неговите акции.

Флечър се засмя.

– Виждам, финансовите журналисти изказват предположението, че и двете страни държат по около четирийсет на сто от дяловете, а им остава само седмица, докато изтече крайният срок.

– Да, битката е доста оспорвана. Дано само Том Ръсел си дава сметка колко е загубяла играта, откакто се е намесил и Ралф Елиот – рече Флечър.

– Казах му го пределно ясно – вметна тихо Джими.

* * *

– Кога е разпратено? – попита Нат, докато останалите членове на управителния съвет четяха писмото, пуснато от „Феърчайлд“ до всички акционери.

– Носи вчерашна дата – уточни Логан, – което ще рече, разполагаме с три дни, за да отговорим, но се опасявам, че дотогава шетите ще бъдат нанесени. – Дори аз не вярвах, че Елиот е способен да падне толкова ниско – въздъхна Том, докато се взираше в писмото, подписано от Мъри Голдблатс.

"Какво не знаете за Натаниъл Картрайт, главен изпълнителен директор на банка „Ръсел“:

– Господин Картрайт не е роден и не е израсъл в Хартфорд.

– На изпитите в Йейлския университет е прибягнал до измама и не е бил приет.

– След като е изгубил изборите за председател на студентския съвет, е напуснал Университета на щат Кънектикът, без да се дипломира.

– В банка „Дж. П. Морган“ е загубил половин милион долара, след което е бил уволнен.

– Женен е за корейка, чиито роднини са се сражавали по време на войната срещу американците.

– След като го уволняват от „Морган“, успява да си намери работа единствено при стар приятел от училище, който по една случайност е станал председател на управителния съвет на банка „Ръсел“.

Прехвърлете дяловете си във „Феърчайлд“, така ще бъдете сигурни в бъдещето си."

– Ето какъв отговор предлагам да изпратим още днес с бърза поща – рече Логан, – така във „Феърчайлд“ няма да имат време да ни провергяат.

Той подаде през масата по едно копие на всички в управителния съвет.

"Какво трябва да знаете за Натаниъл Картрайт, главен изпълнителен директор на банка „Ръсел“:

– Нат е роден и е израсъл в щат Кънектикът. – По време на войната във Виетнам е удостоен с орден „За храброс“.

– Получил е с отличие бакалавърска степен в Харвардския университет, след което пак там е защитил магистърска степен по икономика.

– След като спечелва в банка „Морган“ над един милион долара, я напуска.

– Като изпълнителен директор на „Ръсел“, какврто е от девет години, е увеличил четирикратно печалбата на банката.

– Жена му преподава статистика в Университета на щат Кънектикът, а баща ѝ е бил сержант в морската пехота на Съединените щати.

Оставете дяловете си в „Ръсел“ – банката, която мисли за вас и за

парите ви."

– Мога ли да го разпрятя незабавно? – попита Логан.

– Не – каза Нат и го разкъса. Известно време мълча. – Трудно могат да ме извадят от равновесие, но наистина ми иде да го убия тоя Ралф Елиот и да се отърва веднъж завинаги от него, затова слушайте внимателно.

След двадесет минути Том се престраши да отбележи:

– Поемаме страхотен риск.

– Защо? – учуди се Нат. – Ако стратегията се провали, ще станем мултимилionери, ако ли пък успее, ще сложим ръка върху най-голямата банка в щата.

* * *

– Татко ти е бесен – съобщи Джими.

– Защо? Нали спечелих – ахна Флечър.

– Точно там е работата – спечели с над дванайсет хиляди гласа, което си бе доста нетактично от твоя страна – рече другият мъж и загледа как Хари младши тича с топката по крилото. – Не забравяй, че за дванайсет години той е успял да спечели с преднина най-много от единайсет хиляди гласа, и то в годината, когато Бари Голдуотър се кандидатира за президент.

– Благодаря за предупреждението – каза Флечър. – Вероятно е по-добре следващата една-две недели да не ходя на семейния обяд.

– Да, недей да ходиш, а сега е твой ред да научиш как за една нощ баща ми е спечелил цял милион.

– Да, Ани ме предупреди, че е продал акциите си в банка Ръсел". Нали уж беше подписал клетвена декларация в никакъв случай да не ги преотстъпва на „Феърчайлд“?

– Да, подписал е и си удържа на думата, но ден преди крайния срок акциите скочиха на седем долара и десет цента едната – точно тогава Том Ръсел му се обади и го посъветвал да продаде дела си. Дори му препоръчал да се свърже направо с Ралф Елиот, та сделката да стане по-бързо.

– Намислили са нещо – отсъди другият мъж. – Изключено е Том Ръсел да посъветва баща ти да си има взимане-даване с Ралф Елиот, ако в тази сага не предстои да бъде написана още една глава. – Джими продължи да мълчи. – Можем ли да направим извода, че във „Феърчайлд“ са си осигурили над петдесет на сто от дяловете?

– Зададох на Логан същия въпрос, той обаче ми обясни, че делата

на клиента му били поверителни и не можел да ми каже нищо до понеделник, когато Комисията по ценните книжа и борсите щяла да съобщи официалните цифри. Бре, бре, бре! – възкликна Джими. – Видя ли какво направи онова хлапе от „Тафт“ на Хари младши? Добре, че Джоана не е тук – щеше да изтича на игрището и да му откъсне главата.

* * *

– Кой е „за“ предложението? – попита председателят.

Всички около заседателната маса вдигнаха ръка, макар че Джулия като че ли се подвоуми.

– Приема се единодушно – обяви Том и след като се извърна към Нат, добави: – Може би ще ни обясниш какво ще става оттук нататък.

– С удоволствие, господин председателю – отвърна другият мъж. – Днес в десет сутринта Комисията по ценните книжа и борсите ще обяви, че от „Феърчайлд“ не са успели да се сдобият с контролния пакет акции на банка „Ръсел“.

– Какъв процент според вас ще успеят в крайна сметка да изкупят? – намеси се Джулия.

– До полунощ в събота държаха четирийсет и седем на сто и осемдесет и девет стотни, в неделя може да са изкупили още някоя акция, но лично аз се съмнявам.

– А цената?

– В петък в края на работния ден акциите се котираха по седем долара и трийсет и два цента едната – обясни Логан, – но след съобщението от тази сутрин всички клетвени декларации се обезсилват и от „Феърчайлд“ не могат да се опитват да изкупуват дялове най-малко в продължение на двацет и осем дни.

– Точно тогава смятам да пусна на пазара един милион акции на „Ръсел“ – оповести Нат.

– Защо ще го правиш, при положение че акциите ни със сигурност ще се обезценят рязко? – учуди се Джулия.

– Същото важи и за акциите на „Феърчайлд“, нали банката притежава близо петдесет на сто от акциите ни и през следващите двацет и осем дни не може да прави нищо с тях – напомни Нат.

– Съвсем нищо ли? – повтори Джулия.

– Съвсем нищо – потвърди Логан.

– А ако ние използваме свободните пари и започнем да изкупуваме техните акции веднага щом цената им падне...

– Сдобияте ли се с шест на сто от тях, сте длъжни да уведомите

Комисията по ценните книжа и борсите – предупреди Логан, – а също да съобщите, че възнамерявате да погълнете „Феърчайлд“.

– Чудесно – рече Нат и след като придърпа телефона, набра номер с извънградски код. Всички мълчаха, докато той чакаше в другия край да вдигнат. – Здравей, Джо, обажда се Нат, продължаваме според плана. В десет часа и една минута пусни на пазара един милион от акциите на банката.

– Нали знаеш, че цената им ще падне главоломно – заради теб всички ще се превърнат в продавачи? – предупреди Джо.

– Дано си прав, приятелю, понеже искам точно тогава да започнеш да изкупуваш дяловете на „Феърчайлд“, но едва след като те са станали възможно най-евтини. Не спирай, докато не се сдобиеш с пет на сто и девет десети от дяловете.

– Разбрах – рече финансистът.

– И, Джо, постарай се телефонът ти да работи ден и нощ, през следващия месец се съмнявам, че ще успееш да поспиш – допълни Нат и затвори.

– Сигурен ли си, че не нарушаваме закона? – попита Джулия.

– Не се притеснявайте, не го нарушавате – намеси се Логан, – но ако осъществим замисъла си, съм готов да се обзаложа, че в най-скоро време Конгресът ще преразгледа законите за сливане на акционерни дружества.

– А честно ли е да постъпваме така? – попита пак жената.

– Не, не е честно – отвърна Нат. – И през ум не би ми минало да го правя, ако си няхаме работа с Ралф Елиот. – Той помълча, помълча и добави: – Предупредих ви, че ще го убия. Само не ви казах как.

39.

– На първа линия ви търси председателят на управителния съвет на „Феърчайлд“, на втора – Джо Стайн, и на трета жена ви.

– Свържете ме с председателя на „Феърчайлд“. Помолете Джо Стайн да изчака, а на жена ми предайте, че ще ѝ се обадя по-късно.

– Тя каза, че било спешно.

– Ще ѝ звънна след няколко минути.

– Свързвам ви с господин Голдблатс.

Нат предпочиташе да разполага с малко време, през което да се успокои, и чак тогава да разговаря с председателя на Управителния

съвет на „Феърчайлд“, и съжали, че не е казал на секретарката да му предаде да го потърси по-късно. Как да се обръща към него: с „господин Голдблатс“, с „господин председателю“ или просто с „господине“? В края на краищата той е оглавявал управителния съвет на „Феърчайлд“ още докато Нат е следвал икономика в Харвардския Университет.

– Добро утро, господин Картрайт.

– Добро утро, господин Голдблатс, какво обичате?

– Бих искал да се срещнем.

Нат се поколеба – и той не знаеше какво да отговори.

– Според мен ще бъде благоразумно, ако бъдем само ние двамата – добави банкерът. – Съ... съ... само двамата.

– Да, сигурен съм, че така е най-добре – рече Нат, – но трябва да се срещнем на място, където да не ни познаят.

– Например в катедрала „Сейнт Джоузеф“ – предложи Голдблатс. – Там надали ме познава някой.

Нат се засмя.

– Кога предпочитате да се видим? – попита той.

– Нека да е възможно най-скоро.

– Нямам нищо против.

– Например днес в петнайсет часа? В понеделник следобед в църквата едва ли има много хора.

– В петнайсет часа в „Сейнт Джоузеф“, ще се видим там, господин Голдблатс.

Още щом Нат затвори, и телефонът иззвъня отново.

– Джо Стайн – събщи Линда.

– Какви са новините, Джо?

– Току-що закупих още сто хиляди акции на „Феърчайлд“, делът ви вече възлиза на двайсет и девет на сто. Сега акциите струват около два долара и деветдесет цента, близо два пъти по-малко от най-високата им котировка. Но имате проблем – предупреди Джо.

– Какъв?

– Ако до петък не се сдобие с петдесет на сто от акциите, ще се изправите пред същото затруднение, на каквото преди половин месец се натъкна и „Феърчайлд“ – дано знаеш какъв ще е следващият ви ход.

– Вероятно ще имам по-голяма яснота след една среща днес следобед в три – отвърна Нат.

– Интересно! – възкликна Джо.

– Да, може да стане и интересно – потвърди банкерът, – но сега-за-сега не мога да ти кажа нищо повече, и аз не съм съвсем сигурен за

какво става въпрос.

– Все по-интересно, все по-интересно! – рече другият мъж. – Изгарям от нетърпение да ми разкажеш. Но какво да правя през това време?

– До края на работния ден изкупувай всички акции на Феърчайлд", които се появят на пазара. Утре преди отварянето на борсата ще говорим пак.

– Ясно – каза Джо, – тогава те оставям и се връщам в борсата.

Нат въздъхна тежко и се опита да се досети защо ли Мъри Голдблатс иска да се срещнат. Отново вдигна телефонната слушалка.

– Линда, свържете ме с Логан Фицджералд в Ню Йорк.

– Жена ви подчерта изрично, че било спешно, докато разговаряхте с господин Стайн, ви търси отново.

– Добре, ще й звънна, докато вие се опитвате да намерите Логан.

Набра домашния си номер и забарабани по писалището – продължаваше да умува какво ли иска Мъри Голдблатс. Мислите му бяха прекъснати от Су Лин.

– Извинявай, че не ти звъннах веднага, но Мъри... – подхвана Нат.

– Люк е избягал от пансиона – проплака жена му. – Никой не го е виждал от вечерния час снощи.

* * *

– На първа линия ви търси председателят на Националния комитет на Демократическата партия, на втора – господин Гейтс, и на трета – жена ви.

– Първо ме свържете с председателя. Помолете Джими да изчака, а на Ани предайте, че ще й се обадя след малко.

– Тя каза, че било спешно.

– Обяснете й, че ще се бавя само минута-две.

Флечър предпочиташе да разполага с повече време, за да се покопити. Беше виждал председателя – господин Брубейкър – един-два пъти: в коридора по време на конгреса на партията и на прием в столицата Вашингтон. Съмняваше се той да помни. Освен това Флечър не знаеше как да се обръща към него: с „господин Брубейкър“, с „Алън“ или просто с „уважаеми господине“. В края на краищата той бе председател на партията още преди Флечър дори да се е кандидатирил за щатския Сенат.

– Добро утро, Флечър, обажда се Ал Брубейкър.

– Добро утро, господин председателю, радвам се да ви чуя. С какво мога да бъда полезен?

– Искам, Флечър, да си поговорим на четири очи, можете ли с жена ви да дойдете във Вашингтон, ще вечеряме четиримата с Джени.

– С удоволствие, кога мислите да го направим? – рече другият мъж.

– Какво ще кажете за вечерта на осемнайсети? Пада се следващия петък.

Той разлисти припряно страниците на бележника, където си записваше деловите срещи. По обед имаше заседание на парламентарната група, което не можеше да пропусне – все пак вече беше неин заместник-председател, но за вечерта не бе вписано нищо.

– В колко часа да бъдем там?

– В осем удобно ли ви е? – попита Брубейкър.

– Да, чудесно, господин председателю.

– В такъв случай в осем на осемнайсети. Живея в Джорджтаун, на Ен Стрийт трийсет, трийсет и осем.

Флечър си записа адреса върху редовете под заседанието на парламентарната група.

– Очаквам с нетърпение да се видим, господин председателю.

– Аз също – рече Брубейкър. – А, да, Флечър, предпочитам да не споменавате на никого.

Той затвори. Програмата му ставаше много натоварена, щеше да се наложи да си тръгне по-рано от заседанието на парламентарната група. Вътрешният телефон иззвъня отново.

– Господин Гейтс – каза Сали.

– Здравсти, Джими, с какво мога да ти бъда полезен? – поздрави весело Флечър – много му се искаше да сподели, че председателят на партията го е поканил на вечеря.

– Вестите, опасявам се, не са добри – отвърна другият мъж, – Татко е получил втори инфаркт, откарали са го по спешност в болница „Сейнт Патрик“. Тръгвам, реших все пак първо да ти звънна.

– Зле ли е? – попита тихо Флечър.

– Трудно ми е да кажа, нека чуем на какво мнение са лекарите. Когато се свърза с мен, мама бе доста разстроена, не й се разбираше много, ще узная повече едва след като отида в болницата.

– Ние с Ани ще дойдем при първа възможност – обеща Флечър.

Докосна вилката на телефона и набра домашния си номер. Даваше заето. Той забарабани с пръсти. Когато опита повторно, пак даваше заето и Флечър реши да отиде направо у дома и да вземе Ани, за да отидат заедно в болницата. За миг Ал Брубейкър съвсем му изхвърча от главата. Защо ли го канеше на среща на четири очи, за която не искаше да

научава никой? После обаче мислите на сенатора отново се насочиха към Хари и той звънна пак вкъщи. Чу в другия край на линията гласа на Ани.

– Разбра ли? – попита го тя.

– Да – потвърди мъжът ѝ. – Току-що говорих с Джими. Мисля да отида направо в болницата, ще се видим там.

– Не е само татко – спря го Ани. – Днес сутринта, докато е яздеа, Луси е паднала лошо. Има сътресение на мозъка, счупила си е и крака. Закарали са я в училищната лечебница. И аз не знам какво да правя.

* * *

– Аз съм виновен! – възкликна Нат. – Покрай битките с „Феърчайлд“ този срок не съм отишъл да видя Люк и един-единствен път.

– Аз също – укори се и Су Лин. – Но нали следващата седмица ще ходим на училищното представление!

– Знам, знам – отвърна мъжът ѝ. – Люк изпълнява Ромео, как мислиш, дали не се терзае заради Жулиета?

– Възможно е. Нали и ти си срещнал първата си любов именно докато сте подготвяли училищната постановка? – попита Су Лин.

– Да, и всичко завърши със сълзи.

– Не се вини, Нат. Напоследък и аз съм много заета с абсолвентите, през ваканцията сигурно трябваше да поразпитам Люк защо е толкова мълчалив и дръпнат.

– Винаги си е бил вълк единак – призна Нат, – а прилежните ученици рядко се радват на много приятели.

– Знае ли човек! – възкликна Су Лин, доволна, че мъжът ѝ най-после се е усмихнал. – Майките и на двама ни са хрисими, кротки жени – допълни тя и зави към магистралата.

– Според теб за колко време ще стигнем? – попита той и погледна часовника върху светлинното табло.

– По това време на деня – за около час, очаквам да бъдем там към три – отвърна Су Лин и забелязала, че кара с повече от деветдесет километра в час, вдигна крак от газта.

– Към три ли! Ох, как ми изхвърча от главата! – ядоса се Нат, – Трябва да предупредя Мъри Голдблатс, че няма да успее да отида на срещата.

– Председателят на управителния съвет на „Феърчайлд“ ли?

– Същият. Поиска да се срещнем на четири очи – обясни Нат и вдигна слушалката на телефона в колата.

Погледна припряно номера в тefтерчето.

– Какво ще обсъждате? – изненада се жена му.

– Нещо, свързано със сливането на банките, знам само това – рече Нат и набра телефона. – Господин Голдблатс, ако обичате.

– За кого да предам? – попита телефонистката.

Нат се поколеба.

– Обаждам се по личен въпрос.

– Пак трябва да ми кажете кой го търси – настоя гласът.

– Имаме среща в три часа.

– Ще ви свържа със секретарката му.

Той зачака.

– Кабинетът на господин Голдблатс – оповести женски глас.

– В три часа имам среща с него, но се опасявам, че няма да..

– Ще ви свържа, господин Картрайт.

– Господин Картрайт!

– Извинявайте, господин Голдблатс, но възникна семеен проблем и днес следобед няма да успее да дойде на срещата.

– Разбирам – каза другият мъж, но от тона му не пролича наистина да е така.

– Нямам навика да разигравам хората, господин Голдблатс – натърти Нат, – нямам нито време, нито склонност за това.

– Не съм и намеквам, че ме разигравате, господин Картрайт – отсече вторият banker.

Нат се подвоуми.

– Синът ми е избягал от „Тафт“, отивам при директорката.

– О... колко жалко – възкликна господин Голдблатс – тонът му веднага се бе променил. – Не знам дали това ще ви поуспокои, но навремето и аз избягах от „Тафт“, но се върнах още на другия ден, веднага щом ми свършиха джобните.

Нат се засмя.

– Благодаря ви за разбирането.

– Не се притеснявайте. Звъннете да ми кажете кога ви е удобно да се срещнем.

– Да, разбира се, господин Голдблатс. Мога ли да ви помоля нещо?

– Ама разбира се.

– Не споменавайте пред Ралф Елиот, че сме разговаряли.

– Можете да разчитате на мен, господин Картрайт, макар че той няма и понятие за намерението ми да се срещна с вас.

След като Нат затвори, Су Лин попита:

– Не е ли малко опасно?

– А, не – отвърна мъжът ѝ. – Имам чувството, че ние с господин Голдблатс сме открили допирни точки помежду си.

Докато Су Лин минаваше през портала на „Тафт“, в съзнанието на Нат нахлуха спомени: как майка му е закъсняла, как му се е наложило да минава през препълнената зала, как нозете му са се подкосявали, как е седнал до Том и как двацет и пет години по-късно пак е дошъл да изпрати сина си в първия учебен ден. Дано момчето беше здраво и невредимо! Су Лин спря пред къщата на директорката – госпожа Хендерсън, и още преди да са слезли от автомобила, Нат забеляза, че жената върви към тях. На гърлото му заседна буца, после обаче той видя, че директорката се усмихва. Су Лин скочи от автомобила.

– Намерили са го – оповести госпожа Хендерсън. – Бил е при баба си, помагал ѝ е в химическото чистене.

* * *

– Дай да вървим в болницата при баща ти. После ще решаваме дали някой от двамата да не отскочи при Луси в Лейквил.

– Ако разбере, ще се натъжи много – отбеляза Ани. – Винаги е обожавала дядо си.

– Знам, знам, а той вече се е запретнал да ѝ предначертава живота – добави Флечър. – По-добре да не ѝ казваме, още повече че сега няма да може да му дойде на свиждане.

– Сигурно си прав. При всички положения той е ходил миналата седмица при нея.

– Не знаех – рече мъжът ѝ.

– Ходил е, ходил е, двамката кроят нещо – рече Ани и зави към паркинга на болницата, – но мълчат, не искат да изплюят камъчето.

След като вратата на асансьора се отвори, двамата забързаха по коридора към стаята на Хари. Още щом влязоха, Марта се изправи, пребледняла като платно. Ани прегърна майка си, а Флечър докосна Джими по рамото. Погледна тъст си – лицето му бе изопнато, устата и носът му бяха покрити с кислородна маска. Личеше, че е жив, само по монитора, който примигваше до него. А Хари бе най-дейният човек, когото Флечър бе познавал някога.

Четиримата насядаха мълком около леглото, Марта хвана мъжа си за ръката. След малко рече:

– Защо някой не отиде да види Луси? Тук не можете да направите почти нищо.

– Няма да мръдна отгук, но според мен Флечър наистина трябва да отиде до училището – отвърна дъщеря ѝ.

Той кимна. Целуна Марта по челото, погледна жена си и каза:

– Ще видя дали Луси е добре и се връщам веднага.

Почти не помнеше как е стигнал в Лейквил – беше потънал в мисли за Хари и за дъщеря си, сети се и за Ал Брубейкър, но си даде сметка, че вече не се вълнува чак толкова какво иска от него председателят на партията.

Когато излезе при отбивката за „Хочкис“, пак се замисли за Хари и си спомни как са се запознали на онзи мач по американски футбол.

– Моля те, Боже, дай му още живот – изрече на глас, докато влизаха в парка на старото училище и спираше пред лечебницата.

Една от медицинските сестри заведе сенатора при дъщеря му. Докато вървеше между незаетите легла, Флечър зърна в дъното гипсиран крак, прикачен високо във въздуха. Сети се как, когато се е кандидатира за председател на ученическия съвет, в деня на изборите съперникът му е разрешил на учениците да се подписват върху гипса му. Помъчи се да си спомни как се е казвало момчето.

– Ах, ти, хитруша такава! – възкликна Флечър още преди да е видял усмивката, грейнала върху лицето на Луси, и бутилките безалкохолни напитки и пликчетата сладки, струпани около нея.

– Хитра съм си, татко, измъкнах се от класното по математика, но до понеделник трябва да се върна на училище, ако искам да стана председател на съвета на класа.

– А, такава ли била работата! Заради това, значи, е идвал Дядо ти! Стара лисица е той! – рече баща ѝ.

Целуна дъщеря си по бузата и тъкмо се извърна да огледа сладките, когато при тях дойде младеж, застанал притеснено от другата страна на леглото.

Това е Джордж – представи го Луси. – Влюбен е в мен.

– Приятно ми е да се запознаем, Джордж – усмихна се Флечър.

– На мен също, сенаторе – отвърна момчето и протегна през леглото дясната си ръка.

– Джордж ръководи кампанията ми в изборите за председател на класа – поясни Луси, – точно както моят кръстник е ръководел твоите. Смята, че заради счупения крак доста ще гласуват за мен от състрадание. Следващия път, когато дядо дойде да ме види, ще го питам какво мисли по въпроса – той ни е скритото оръжие и вече е хвърлил в див ужас противника – изшушука момичето.

– Защо ли изобщо си губя времето да ти идвам на свиждане! – възкликна Флечър. – Явно нямаш нужда от мен.

– Как така да нямам нужда от теб, татко? Мога ли да получа в аванс малко от джобните си пари за другия месец?

Флечър се усмихна и извади портфейла.

– Дядо ти колко ти даде?

– Пет долара – отвърна уж засрамена Луси. Баща ѝ също извади петдоларова банкнота. – Благодаря ти, татко. Между другото, мама защо не е с теб?

* * *

Нат се съгласи да закара на другата сутрин Люк обратно в училището. Предната вечер момчето бе твърде необщително, сякаш му се искаше да каже нещо, но не и докато майка му и баща му са в стаята.

– Може би утре, докато пътувате само двамата, ще изплюе камъчето – предположи Су Лин.

Малко след закуска бащата и синът потеглиха обратно към „Тафт“, ала момчето отново само мълчеше. Нат се опита да го заговори за училището, за представлението, в което Люк участваше заедно с други свои съученици, и дори за кросовете, ала той пак се ограничаваше с едносрични отговори. Затова Нат смени тактиката и също замълча с надеждата момчето само да подхване след малко разговор.

Караше по бързото платно и аха, да надвиши разрешената скорост, когато Люк попита:

– Кога, татко, си се влюбил за пръв път?

Нат за малко да се блъсне в колата отпред, добре, че намали и се премести в съседното платно.

– Ако не ме лъже паметта, първото момиче, към което съм проявявал сериозен интерес, се казваше Ребека. В постановката на училищния драмсъстав тя играеше Оливия, аз – Себастиан. – Той замълча. – С Жулиета ли си имаш неприятности?

– А, не – възрази Люк, – тя е красива, но тъпа. – Последва поредно дълго мълчание. – И докъде стигнахте с Ребека? – попита той накрая.

– Доколкото си спомням, сме се целували – отговори бащата, – случвало се е и да се милваме, както му викахме по онова време.

– Искало ли ти се е да я погалиш по гърдите?

– То оставаше да не ми се е искало! Но тя не даваше. Направих го чак като студент, в първи курс. .

– А обичаше ли я, тате?

– Мислех, че я обичам, ала тази бомба ме удари чак след като срещнах майка ти.

– Значи мама е първата жена, с която си се любил?

– А, не, преди нея е имало две момичета, първото във Виетнам, второто – докато следвах.

– А някое от тях забременявало ли е?

Нат се прехвърли в бавното платно и подкара със скорост доста под разрешената.

– Да не би някоя да е забременяла от теб?

– И аз не знам – призна си Люк. – Кати също не знае, но докато се целувахме зад физкултурния салон, ѝ оплесках цялата пола.

* * *

Флечър прекара още един час с дъщеря си, после се отправи обратно към Хартфорд. Джордж му беше станал симпатичен. Луси го беше описала като най-умното момче в класа. – Точно заради това го избрах за шеф на предизборния ми щаб – обясни тя.

След час Флечър вече бе в Хартфорд – когато влезе в стаята на Хари, картината не се беше променила. Той седна до Ани и я хвана за ръката.

– Някакво подобрене? – попита я.

– Не, никакво – отвърна жена му, – оттогава не се е и помръдвал. Как е Луси?

– Както ѝ казах и на нея, голяма хитруша е. Ще ѝ махнат гипса чак след месец и половина, но това явно изобщо не я притеснява, тя дори е убедена, че така си увеличава шансовете да стане председател на ученическия съвет в класа.

– Каза ли ѝ за дядо ѝ?

– Не, и се наложи да шикалкавя, когато ме попита къде си.

– И къде съм?

– Ръководиш заседание на училищното настоятелство.

Ани кимна.

– Познал си, само си сбъркал деня.

– Между другото, знаеше ли, че си има гадже?

– Джордж ли имаш предвид?

– Познаваш ли го?

– Да, но бих го описала не като гадже, а по-скоро като предан роб – уточни жена му.

– Пък аз си мислех, че Линкълн е премахнал робството още през

1863 година! – възкликна Флечър.

Ани се извърна към мъжа си.

– Това притеснява ли те? – попита тя.

– Я не се занасяй! Все някога и Луси ще има гадже.

– За друго ти говорех и ти го знаеш.

– Тя е само на шестнайсет години, Ани.

– Аз бях по-малка, когато се запознахме.

– Толкова ли не помниш, Ани, че докато следвахме, сме участвали в демонстрации в защита на гражданските права, горд съм, че сме предали тези убеждения и на дъщеря си.

40.

След като остави сина си в „Тафт“ и се върна в Хартфорд, Нат се почувства гузен, че все не намира време да отскочи до майка си и баща си. Знаеше обаче, че не може да отменя два поредни дни срещата с Мъри Голдблатс. Докато се сбогуваше с Люк, се поуспокои, че поне момчето вече не се чувства сполетяно от всички земни беди. Обеща да дойдат с майка му в петък – за представлението на драмсъстава. Още си мислеше за Люк, когато телефонът в автомобила – нововъведение, преобрази-ло живота му – иззвъня.

– Нали щеше да ми се обадиш преди отварянето на борсата? – възкликна Джо. Нат не отвърна нищо. – И да ми кажеш какви са новините.

– Извинявай, Джо, имах си проблеми вкъщи и ми изхвърча от главата.

– Е, имаш ли да ми съобщаваш нещо ново?

– Нещо ново ли?

– Последните ти думи бяха: „След двайсет и четири часа ще знам повече.“

– Не се смей, Джо, но след двайсет и четири часа наистина ще знам повече.

– Добре, ще го имам предвид, но какви са нарежданията ти за днес?

– Същите като вчера: до затварянето на борсата изкупувай възможно най-много акции на „Феърчайлд“.

– Дано знаеш какво правиш, Нат, да не ни излезе през носа! Всички са наясно, че „Феърчайлд“ ще издържи на такава буря, дали обаче вие ще устоите?

Нямам друг избор, затова купувай – повтори Нат. – Както кажеш,

шефе, но дано си се запасил с парашут – ако до понеделник сутрин не сте си подсигурили петдесет на сто от „Феърчайлд“, те чака тежко приземяване. Нат продължи нататък към Хартфорд – съзнаваше, че Джо не просто му е казал очевидното. Даваше си сметка, че след седмица по това време нищо чудно да е безработен и още по-страшно, да е допуснал банка „Ръсел“ да бъде погълната от най-върлия си конкурент. Дали го разбираше и Голдблатс? То оставаше да не го разбира!

Докато навлизаше в града, реши да не се връща в банката, а да остави колата на няколко пресечки от „Сейнт Джоузеф“, да хапне набързо и да обмисли всички предложения които банкерът би могъл да му направи. Поръча си сандвич с бекон – надяваше се това да повдигне бойния му дух. Сетне се зае да пише върху опаката на листа с менюто всички „за“ и „против“.

В три без десет излезе от закувалнята и се отправи бавно към катедралата. Неколцина души му кимнаха или му пожелаха „приятен ден“, което му напомни, че в скоро време може да се прочуе още повече. Минувачите го гледаха с възхита и уважение и на него му се прииска да превърти лентата със седмица напред, за да види какво ще се чете тогава върху лицата им. Погледна си часовника: три без четири минути. Реши да обиколи църквата и да влезе от юг, където беше по-спокойно. Изкачи стъпалата по две наведнъж точно когато часовникът на църквата отброи три часа. Нат знаеше, че няма да спечели нищо, ако закъснее.

След силното следобедно слънце трябваше да мине известно време, докато той свикне с мрака в осветената със свещи катедрала. Погледна към пътеката между седалките, водеща към олтара, над който се възправяше тежък позлатен кръст, украсен с полускъпоценни камъни. Насочи вниманието си към редиците седалки от тъмен дъб, разпрострели се чак до нефа. Както бе предсказал и господин Голдблатс, беше почти празно, ако не броим четири-пет старици в черно, една от които въртеше в ръцете си броеница и напяваше:

– Благословена да си, Божия майко, преизпълнена с благодат, Господ е с теб...

Нат продължи да върви по пътеката в средата, но пак не видя никъде и следа от другия банкер. Излезе при големия амвон и спря да се полюбува на дърворезбата по него, напомнила му за времето, когато е ходил в Италия. Почувства се гузен, задето не е и подозирал, че в града му има такава красота. Пак се извърна към пътеката, ала и този път не видя никого освен стариците, които се молеха със сведени глави. Реши да отиде в другия край на катедралата и да седне в дъното. Отново си

погледна часовника. Беше три часът и една минута. Докато вървеше, чуваше как стъпките му отекват о мраморния под. Точно тогава някой каза: – Няма ли да се изповядаш, чадо мое? Извърна се рязко наляво и видя изповедалня със спуснати перденца. Католически свещеник с еврейски акцент? Нат се усмихна, седна на тясната дървена скамейка и дръпна завеската.

* * *

– Я, как си се издокарал днес! – възкликна водачът на мнозинството Кен, след като Флечър седна отдясно на него. – Ако не те познавах, щях да реша, че си хванал любовница.

– Аз си имам любовница – потвърди Флечър, – казва се Ани. Между другото, може би ще се наложи да си тръгна към два.

Кен Стратън погледна дневния ред.

– Нямам нищо против – ако не броим проектозакона за просветата, другите точки не те засягат освен може би кандидатите за следващите избори. Всички сме убедени, че пак ще се кандидатираш в Хартфорд, освен ако Хари не смята да се завърне в политиката. Между другото, как е старата лисица?

– Малко по-добре – отвърна Флечър. – Не го свърта на едно място, бърка се във всичко, много е вироглав, направо непоправим.

– Значи няма особени промени – отбеляза Кен. Флечър се зачете в дневния ред. Щеше да пропусне само набирането на средства, но от деня, когато го бяха избрали за сенатор, тази точка неизменно присъстваше в дневния ред, щеше да си остане в него и след като той се оттеглише от политиката.

Точно в дванайсет часа председателят на парламентарната група на мнозинството призова към тишина и помоли Флечър да запознае присъстващите с графика, по който щяха да обсъждат проектозакона за просветата. В продължение на половин час той изложи накратко предложенията си и се спря по-подробно на алинеите, срещу които според него ще се обявят републиканците. След пет-шест въпроса, зададени от колегите му, си даде сметка, че ще трябва да впрегне всичките си умения като юрист и дар-словото си, ако иска проектозаконът да мине през Сената. Както можеше да се очаква, последния въпрос зададе Джек Суейлс, най-старият член на парламентарната група. Именно той винаги задаваше последния въпрос – знак, че е време да преминат към следващата точка в дневния ред.

– Колко, сенаторе, ще струва това на данъкоплатците? Останалите

се подсмяхна, а Флечър продължи ритуала;

– Средствата, Джек, са предвидени в бюджета, на последните избори обещахме именно това на хората.

Джек се усмихна, а председателят на мнозинството оповести:

– Точка втора, кандидатите за следващите избори.

Флечър смяташе да се измъкне веднага щом дебатите започнат, но и той като всички останали бе изненадан от думите на Кен.

– С известно съжаление трябва да съобщя на колегите, че няма да се кандидатирам на следващите избори.

Хората в залата, някои от които бяха позадрямали, веднага викнаха в един глас:

– Ама как така? Я остави тая работа! Кой, ако не ти! Накрая Кен вдигна ръка:

– Излишно е да ви обяснявам защо според мен е време да се оттегля от политиката.

Флечър си даде сметка: пряката последица от решението на Кен бе, че именно той става фаворит за длъжността председател на групата. Когато някой спомена името му, Флечър заяви, че ще се кандидатира повторно. Излезе на пръсти от залата, когато осемдесет и две годишният Джек Суейлс се впусна да обяснява как било едва ли не негов дълг да се кандидатира отново.

Флечър отиде с колата до болницата, която отстоеше на някакви си осемстотин метра, и вместо да чака асансьора, изтича по стълбите до втория етаж. Завари Хари да излага закона за отстраняване от длъжност пред прехласнатата публика, състояща се от двама души – Марта и Ани, които се извърнаха към него.

– На заседанието случи ли се нещо, което трябва да знам? – попита Хари.

– Кен Стратън няма да се кандидатира на следващите избори.

– Не се изненадвам. Напоследък Ели се е поболяла, а тя е единственото нещо, което той обича повече от партията. Но това означава, че ако и този път спечелим мнозинство в Сената, ще го оглавиш ти.

– А Джек Суейлс? Той не смята ли, че председателското място му се полага по право?

– В политиката нищо не се полага по право – изтъкна Хари. – При всички положения не очаквам другите да го подкрепят. А сега не си губи повече времето с мен, знам, че отиваш на среща с Ал Брубейкър във Вашингтон. Само ми кажи кога се връщаш.

– Утре рано сутринта – отвърна Флечър. – Само ще преспим и се

прибираме.

– В такъв случай се отбий на път от летището, искам да чуя най-подробно защо те вика Ал. И да му предадеш много поздравии от мен, той е най-добрият председател на партията от доста години насам. Питай го и дали е получил писмото ми.

– Писмото ти ли? – учуди се зет му.

– Само го попитай – повтори Хари.

– Стори ми се много по-добре – сподели Флечър с жена си, докато пътуваха с автомобила към летището.

– Така си е – съгласи се Ани, – казали са на мама, че другата седмица дори могат да го изпишат, ако обещае да не се преуморява.

– За обещаване ще обещае, но ти бъди благодарна, че изборите са чак след десет месеца.

Самолетът за столицата излетя с петнайсет минути закъснение, ала Флечър го бе предвидил и когато кацнаха, разполагаха с достатъчно време, за да се настанят в хотел „Уилард“, да си вземат по един душ и в осем да бъдат в Джорджтаун.

* * *

Таксито спря пред хотела в седем и десет. Първото, което Флечър попита портiera, бе за колко време се стига до Джорджтаун.

– За десетина-петнайсет минути – отговори мъжът.

– Тогава повикайте такси за осем без петнайсет.

Ани успя някак да си вземе душ и да облече официална рокля, а през това време мъжът ѝ сновеше напред-назад из стаята и току си поглеждаше часовника. Отвори вратата на таксито в осем без девет минути.

– Закарайте ни на Ен Стрийт за... – Той си погледна часовника. – За девет минути.

– Не бързайте толкова – намеси се Ани, – ако Джени Брубейкър е като мен, ще ти бъде признателна да позакъснееш.

Таксиметровият шофьор се запровира през автомобилите, задръскали вечерните улици, и успя да спре пред къщата на председателя на партията в осем и две минути. Все пак знаеше кой ще плаща.

– Радвам се да ви видя отново, Флечър – рече Ал Брубейкър, след като им отвори. – А това е Ани, нали? Май не сме се срещали, но знам добре колко много помагате на партията.

– Помагам на партията ли? – учуди се тя.

– Нали сте член на училищното настоятелство в Хартфорд, а също на управителния съвет на болницата?

– Да, член съм – потвърди жената, – но винаги съм го смятала за обществена работа.

– Точно като баща ви – отбеляза Ал. – Между другото, как е старата лисица?

– Току-що му ходихме на свиждане – отвърна Флечър. – Изглежда много по-добре, поздравява ви. А, да, попита дали сте получили писмото му.

– Да, получих го. Не се дава, и туйто! – усмихна се Брубейкър. – Заповядайте да пийнем по нещо в библиотеката. Джени ще слезе всеки момент.

* * *

– Как е момчето ви?

– Благодаря, господин Голдблатс, добре е. Оказа се, че е изчезнал заради сърдечни дела.

– На колко години е?

– На шестнайсет.

– Тъкмо сега му е времето да се влюбва. Е, чадо мое, имате ли да изповядате нещо?

– Да, отче, другата седмица по това време ще бъде председател на управителния съвет на най-голямата банка в щата.

– Другата седмица по това време може да не сте изпълнителен директор и на една от по-малките банки в щата.

– Защо мислите така? – попита Нат.

– Защото може да се окаже, че вместо да изпишете вежди, сте извадили очи. Вашите борсови посредници вероятно са ви предупредили, че е изключено до понеделник сутрин да се сдобие с петдесет на сто от акциите на „Феърчайлд“.

– А, още не се знае – и досега съм убеден, че е по силите ни – възрази по-младият мъж.

– Добре, че и двамата не сме католици, господин Картрайт, инак вече щяхте да се червите, а аз щях да ви препоръчам да се молите усърдно. Все пак ми се струва, че покаянието е излишно: виждам избавление и за двама ни.

– А дали изобщо се нуждае от избавление, отче?

– И двамата се нуждаем и тъ... тъ... точно затова помолих да се срещнем. Тази битка не е от полза за никого от нас и ако продължи и след неделя, ще навреди и на двете банки – няма да се учудя и ако съсипе вашата.

На Нат му се искаше да възрази, ала знаеше, че Голдблатс е прав.

– И как ще изглежда това избавление? – попита той.

– Е, имам чувството, че мога да предложа решение, което е по-добро от молитвите – то ще пречисти и двама ни от греховете и дори може да ни донесе малка печалба.

– Чакам напътствията ви, отче.

– През годините, чадо мое, следя с интерес развитието ви. Вие сте много умен, изключително прилежен и преизпълнен с яростна решимост, ала онова, за което ви се възхищавам най-силно, е прямотата и почтеността ви, макар че един от нашите юриконсулти ми втъпява точно обратното.

– Поласкан съм, отче, но не и изненадан.

– Излишно е. Аз съм човек, здраво стъпил на земята, и съм на мнение, че ако този път не успеете, можете да опитате отново след две години, а и по-късно – докато постигнете своето. Прав ли съм?

– Може и да сте прав, отче.

– Бяхте откровен с мен и аз ще ви отвърна със същото. След година и половина навършвам шейсет и пет и ми се ще да се оттегля на игрището за голф. Бих искал да предам на наследника си една преуспяла банка, а не болник, който постоянно се нуждае от лечение. Убеден съм, че вероятно вие сте решението на моя проблем.

– Пък аз си мислех, че съм причината за него.

– Още едно основание да опитаме да осъществим удар, дързък и съвременно далновиден.

– Смятах, че правя точно това.

– Още имате шансове да успеете, чадо мое, но от тактически съображения ми се ще да извъртим нещата така, сякаш е хрумнало на вас, а не на мен, което ще рече, господин Картрайт, че ще се наложи да ми се доверите.

– Цели четирийсет години отстоявате доброто си име, господин Голдблатс. Съмнявам се да ви се иска да го опетните броени месеци преди да се пенсионирате.

– Поласкан съм, млади момко, но и аз подобно на вас не съм изненадан от думите ви. Ето защо ми се ще да казваме, че вие сте помолили да се срещнем, за да предложите, вместо и занаят да водим битки, да работим съвместно.

– Да работим съвместно ли? – учуди се Нат.

– Наричайте го както искате, господин Картрайт, но ако двете банки се обединят, няма да загуби никой и което е по-важно, ще спечелят

акционерите.

– И какви условия трябва да предложи на вас, да не говорим пък за управителния съвет?

– Банката да се нарича „Феърчайлд-Ръсел“ и през следващата година и половина аз да съм председател на управителния съвет, а вие – мой заместник.

– А какво ще стане с Том и Джулия Ръсел?

– И двамата очевидно ще бъдат поканени в управителния съвет. Ако след година и половина станете председател на управителния съвет, сам ще назначите заместника си, макар че според мен ще постъпите разумно, ако оставите Уесли Джаксън изпълнителен директор. Преди няколко години сам го поканихте във вашия управителен съвет, ето защо не смятам, че ще погледнете на него като на натрапник.

– Така си е, но това не решава въпроса с разпределението на дяловете.

– Днес вие, както и председателят на вашия управителен съвет притежавате по десет на сто от „Ръсел“. Жена му, на която поне според скромното ми мнение трябва да възложим портфолиото на новата обединена банка, по едно време държеше цели четири на сто от акциите. Подозирам обаче, че от няколко дни пускате на борсата именно тях.

– Може би сте прав, господин Голдблатс.

– Като оборот и печалба „Феърчайлд“ е пр... пр... приблизително пет пъти по-голяма от „Ръсел“, ето защо смятам, че след като направите предложението си, вие с господин Ръсел преспокойно бихте могли да поискате по четири на сто и да се съгласите на по три. Колкото до госпожа Ръсел, ми се струва, че едно на сто е един разумен процент. И тримата ще запазите, разбира се, пълния размер на сегашното си възнаграждение и премиални.

– А персоналът?

– Смятам през първата година и половина да запазим статуквото. След това ще решавате вие.

– И искате да ви направя това предложение, така ли, господин Голдблатс?

– Да.

– Извинявайте, че питам, но защо не се обърнете с него към управителния съвет на моята банка – да го разгледа?

– Защото юристконсултите ни ще го отхвърлят. Поне на мен ми се струва, че господин Елиот си е поставил една-едничка цел: да ви унищожи. Аз също имам само една цел: да опазя доброто име на банката, на

която съм служил над трийсет години.

– Защо тогава просто не уволните Елиот?

– Исках да го направя още в деня, когато от мое име изпрати онова позорно писмо, но не можех да допусна да признаем, че имаме вътрешни раздори само дни преди да се опитате да се сдобие с контролния пакет акции. Направо не ми се мисли каква пушилка щеше да се вдигне в медиите, да не го... го... говорим пък, господин Картрайт, за акционерите.

– Но още щом научи, че предложението идва от мен, Елиот ще препоръча на управителния съвет да го отхвърли – напомни Нат.

– Така е – съгласи се другият banker – и точно заради това вчера го пратих във Вашингтон, та в понеделник да ми докладва веднага щом Комисията по ценните книжа и борсите вземе решение за бъдещето на банката.

– Непременно ще надуши, че има нещо гнило. Знае прекрасно, че не се налага да седи цели четири дни във Вашингтон. Би могъл да се прибере в неделя вечер и в понеделник сутрин да ви докладва какво са решили в комисията.

– Така си е, господин Картрайт, но на секретарката ми ѝ на... на... направило впечатление, че републиканците свикват във Вашингтон национална конференция за междинните избори, която ще приключи с вечеря в Белия дом. – Известно време по-възрастният мъж мълча. – Наложил се да впрегна всичките си връзки, докато уредя Ралф Елиот да получи покана за височайшия прием. Така че в момента той е доста зает. В местната преса постоянно се натъквам на съобщения за политическите му амбиции. Елиот, разбира се, отрича, от което подразбирам, че е вярно.

– Защо тогава изобщо сте го взели за юрисконсулт?

– Открай време работим с адвокатска кантора „Белман и Уейланд“ и докато не се заехме да изкупуваме акциите, така и не се бях сблъскал с господин Елиот. Виня себе си, но поне се опитвам да поправам грешката. Е, нямам вашето предимство два пъти да съм губил от него.

– Предавам се! – рече Нат. – И какво ще правим оттук нататък?

– Беше ми драго да се срещнем, господин Картрайт, и днес следобед ще запозная управителния съвет с вашето предложение. За жалост един от членовете е във Вашингтон, но въпреки това се надявам надвечер да ви звънна и да ви съобщя каква е била реакцията.

– Ще чакам с нетърпение – рече Нат.

– Чудесно. После вече ще се срещнем лице в лице и ви предлагам

да не протакаме, защото при така създадите се обстоятелства ми се ще да побързаме и до петък вечер да подпишем споразумението. – Мъри Голдблат пак замълча. – Вчера, Нат – рече той след малко, – ме помолихте да ви направя услуга, сега и аз ще сторя същото.

– Да, разбира се – каза по-младият банкиер.

– Отчето – далновиден човек – поиска дарение от двеста долара в замяна на това, че му използваме изповедалнята. Вече сме партньори и ми се струва, че е редно да си поделим разходите. Правя го на въпрос само защото членовете на управителния съвет ще се позабавляват доста, а сред приятелите си евреи ще запазя славата си на ревностен поборник на юдаизма.

– Ще се постарая, отче, да не губите заради мен тази слава – увери го по-младият мъж.

Излезе на пръсти от изповедалнята и забърза към южния вход, където, както видя, стоеше свещеник в дълга черна сутана и шапчица на главата. Извади от портфейла си две пет десет доларови банкноти и му ги подаде.

– Бог да те поживи, чадо мое – каза отчето, – но ми се струва, че можех да поискам двойно по-голямо дарение, стига да знаех в коя от двете банки да го внесе църквата.

* * *

Вече пиеха кафето, а Ал Брубейкър не бе и намекнал защо е поканил Флечър.

– Защо, Джени, не идете заедно с Ани в дневната, искам да обсъдим нещо с Флечър. И ние ще дойдем подир няколко минути. – След като жените излязоха, домакинът попита: – бренди, пура?

– Не, благодаря, Ал. Ще се задоволя с виното.

– Избрахте подходящо време да дойдете във Вашингтон. В края на тази седмица републиканците се готвят за междинните избори. Довечера Буш им е организиран прием в Белия дом, ето защо ние, демократите, не е зле да се покрием за някой и друг ден. Я ми кажете, как вървят нещата в партийната организация в Кънектикът?

– Днес имаме заседание на парламентарната група – обсъждахме подбора на кандидатите и както винаги, финансирането.

– Ще се кандидатира ли отново?

– Да, вече го заявих.

– Подразбрах, че може би ще станете следващият председател на групата.

– Освен ако Джек Суейлс не реши да се кандидатира за длъжността – все пак е най-старият член на Сената в организацията.

– Джек ли? Та той още ли е жив? Готов съм да се закълна, че съм му ходил на погребението. Не, не ми се вярва партията да застане зад него, освен ако...

– Ако какво? – не се съдържа Флечър.

– Ако не решите да се кандидатира за губернатор. – Флечър остава чашата с вино на масичката, да не би Ал да забележи, че ръката му трепери. – Сигурно сте обмисляли тази възможност.

– Да, обмислял съм я, но смятах, че партията ще подкрепи Лари Коник.

– Уважаваният заместник-губернатор – рече домакинът и запали пура. – Не, Лари е мъж на място, но си знае възможностите и слава Богу – малцина сред политиците могат да се похвалят с това. Миналата седмица на конференцията на губернаторите в Питсбърг разговарях с него. Каза, че на драго сърце ще остане в листите, но само ако с това ще помогне на партията. – Ал пое дълбоко от тютюневия дим, наслади му се и допълни: – Не, Флечър, вие сте на първо място сред избраниците и ако се съгласите да се включите в надпреварата, имате думата ми, че партията ще застане зад вас. Само това оставаше, да се изпокараме кой кандидат да издигнем. Нека запазим силите си за истинската битка с републиканците, защото техният избраник ще се опита да се възползва от популярността на Буш и схватката наистина ще бъде ожесточена, ако искаме да си запазим губернаторския пост.

– Имате ли представа кого ще издигнат? – попита младежът.

– Надявах се ти да ми кажеш – рече председателят на партията.

– Както личи, има двама сериозни кандидати, представители са на различни крила в партията: Барбара Хънтър, която е член на щатската Камара на представителите, но възрастта и славата ѝ са срещу нея.

– Славата ѝ ли? – учуди се Ал.

– Няма навика да печели – обясни Флечър, – макар че през годините е привлякла доста привърженици в партията, а както Никсън ни показа след загубата си в Калифорния, никога не бива да изключваме никого.

– Кой е вторият? – попита домакинът.

– Името Ралф Елиот говори ли ви нещо?

– Не – призна си другият мъж, – но ми направи впечатление, че е включен в делегацията на Кънектикът, която довечера ще присъства на приема в Белия дом.

– Да, член е на щатския централен комитет и ако бъде издигнат от партията, играта ще загубее. Елиот не подбира средствата и често си служи с непозволенни удари.

– Но може да се окаже, че освен предимство, това му е и ахилесовата пета.

– Едно ще ви кажа, боец е и не обича да губи.

– Същото твърдят и за вас – усмихна се Ал. – Друг?

– Въртят се още две-три имена, но засега няма нищо официално. Нека обаче не забравяме, че преди Ню Хампшир никой не беше чувал и за Картър.

– Ами този човек? – попита домакинът и му показа корицата на седмичното списание „Банкер“.

Флечър се взря в заглавието върху първата страница: „Следващият губернатор на Кънектикът?“

– Прочетете ли статията, Ал, ще видите, че ако двете банки се споразумеят, по всяка вероятност именно той ще оглави управителния съвет на „Феърчайлд“. Прегледах я набързо в самолета.

Ал разлисти списанието.

– Явно не сте стигнали до последния абзац – рече той и зачете на глас: "Макар и да се смята, че след като се оттегли, Мъри Голдблатс ще бъде наследен от Картрайт, нищо чудно председател на управителния съвет да стане неговият близък приятел Том Ръсел, в случай че управителният съвет на „Ръсел“ се съгласи републиканците да издигнат Картрайт за губернатор."

* * *

Двамата с Ани се прибраха в хотела и си легнаха, Флечър обаче така и не заспа, и то не само защото леглото и възглавницата му бяха прекалено меки. Ал бе настоял той да му съобщи какво е решил до края на месеца, за да има време да организира партията и тя да го подкрепи.

Ани се събуди малко след седем.

– Добре ли спа, скъпи? – попита тя.

– Почти не съм мигнал.

– Аз пък спях като къпана, но на мен не ми се налага да умувам дали да се кандидатираш за губернатор.

– Как така не ти се налага? – учуди се мъжът ѝ.

– Смятам, че трябва да го направиш, не виждам какво те спира.

– Първо трябва да си поприказвам хубаво с Хари – едно е сигурно, той вече е мислил много по въпроса.

– Аз пък не съм толкова сигурна – възрази жена му. – Мен ако питаш, сега е погълнат от изборите на Луси за председател на ученическия съвет на класа.

– Е, може би ще се вредя и аз и ще го накарам да ми обърне поне малко внимание, за да обсъдим губернаторския пост в Кънектикът. – Флечър скочи от леглото. – Нали нямаш нищо против да пропуснем закуската и да хванем някой от ранните самолети? Иска ми се, преди да отида в Сената, да се отбия при баща ти.

Докато се връщаха, той почти не проговори: четеше и препрочиташе статията в „Банкер“, посветена на Нат Картрайт, вероятно новия заместник-председател на управителния съвет на „Феърчайлд“ или следващ губернатор на щат Кънектикът. Отново бе изумен колко много общи неща има помежду им.

– Какво ще питаш татко? – каза Ани, докато самолетът кръжеше над летище „Брадли Фийлд“.

– Първо, дали не съм прекалено млад.

– Но както изтъкна и Ал, вече има един губернатор, който е по-млад от теб, и двама, които са горе-долу на твоите години.

– Второ, каква според него е вероятността да спечеля.

– Надали ще ти отговори, докато не разбере кой ще ти бъде противник.

– И, трето, ставам ли за тази работа.

– Знам какво ще ти отговори, вече го обсъдих с него.

– Добре, че снощи се приземихме по-бързо във Вашингтон – отбеляза Флечър, когато самолетът тръгна да обикаля за трети път летището.

– Още ли смяташ да се отбиеш при татко, преди да отидеш в Капитолия? – попита Ани. – Сигурно вече седи в леглото и чака да чуе какви новини ще му занесеш.

– Винаги съм смятал да отида най-напред при Хари – отвърна мъжът ѝ, докато изкарваше колата от летището, за да потегли по магистралата.

Беше ярка есенна утрин, когато сенатор Давънпорт се върна в града. Реши да изкачи хълма и да мине покрай Капитолия, а после да се отпрати към болницата.

Излязоха на билото, Ани погледна през прозореца и се разрида неудържимо. Флечър отби от пътя. Прегърна жена си, вторачен над рамото ѝ в сградата на Капитолия.

Националният флаг беше спуснат наполовина.

41.

Господин Голдблатс, който седеше на челно място, се изправи и се взря в изявлението, което бе подготвил предварително. Отдясно седеше Нат Картрайт, отляво – Том Ръсел. Останалите членове на управителния съвет се бяха разположили на столовете, подредени в редица зад Голдблатс.

– Госпожи и господа журналисти, имам удоволствието да обявя, че „Феърчайлд“ и „Ръсел“ се обединиха, за да създадат нова банка – „Феърчайлд-Ръсел“. Аз ще остана председател на управителния съвет, господин Нат Картрайт ще ми бъде заместник, а Том и Джулия Ръсел ще влязат в управителния съвет. Господин Уесли Джаксън и занаят ще бъде изпълнителен директор на новата банка. Мога да потвърдя, че банка „Ръсел“ е оттеглила искането да изкупи акциите на „Феърчайлд“, в близко бъдеще ще оповестим и как са разпределени дяловете. Ние с господин Картрайт с радост ще отговорим на въпросите ви.

Навсякъде в залата се вдигнаха ръце.

– Слушам ви – каза председателят и посочи жената на втория ред, с която се бяха уговорили какъв да бъде първият въпрос.

– Още ли възнамерявате в близко бъдеще да се оттеглите от председателския пост?

– Да, смятам да го направя и не е трудно да се досетите кой очаквам да ме наследи.

Той се извърна и погледна Нат точно когато друг журналист се провикна:

– Какво е мнението на господин Ръсел?

Господин Голдблатс се усмихна – бяха очаквали да ги попитат това. Извърна се наляво и рече:

– Господин Ръсел вероятно ще отговори на въпроса ви.

Том се усмихна добронамерено на репортера.

– Доволен съм, че двете водещи банки в щата се сляха, и за мен е чест да ме поканият в управителния съвет на „Феърчайлд-Ръсел“. – Той се усмихна. – Надявам се, че когато поеме управлението на банката, господин Картрайт ще ме повиши.

– Добре го каза – пошушна председателят, когато Том отново седна на мястото си.

Нат също стана и направи изявление, което бе премислил добре:

– Можете да не се съмнявате, че не след дълго наистина ще повиша

господин Ръсел.

Голдблатс се усмихна и добави:

– Който следи тези неща отблизо, едва ли ще се изненада. Да! – каза той и посочи друг журналист.

– Ще последват ли съкращения?

– Не – рече Голдблатс. – Възнамеряваме да оставим на работа всички служители в „Ръсел“, но сред преките задължения на господин Картрайт е през следващата година да подготви цялостната реорганизация на банката. Все пак ми се ще да допълня, че госпожа Джулия Ръсел вече е назначена за шеф на новия отдел „Недвижими имоти“. Ние във „Феърчайлд“ наблюдавахме с възхищение колко добре се справя тя със строежа в Седър Уд.

– Мога ли да попитам защо вашият юриконсулт – Ралф Елиот – отсъства днес? – обади се някой от дъното на залата.

Поредният въпрос, който Голдблатс беше очаквал, макар и да не видя кой точно го е задал.

– Господин Елиот е във Вашингтон, окръг Колумбия. Снощи е бил на вечерята, давана от президента Буш в Белия дом, инак днес сутринта щеше да бъде тук с нас. Други въпроси?

Така и не спомена „откровената размяна на мнения“ с Елиот по телефона рано сутринта.

– Днес разговарях с господин Елиот – рече същият журналист, – имате ли някакъв коментар за изявлението, което е дал за средствата за масово осведомяване?

Нат се вцепени, Голдблатс се изправи отново – този път по-бавно.

– На драго сърце, стига да знаех какво се казва в него. Журналистът се вторачи в единствения лист хартия, който държеше, и зачете:

– „Радвам се, че господин Голдблатс сметна за разумно да се вслуша в съвета ми и да обедини двете банки, вместо да продължи изтощителната, пагубна битка, от която не печели никой.“ – Възрастният банкер се усмихна и кимна. – „В Управителния съвет влизат трима членове, които в близко бъдеще биха могли да заменят сегашния председател на управителния съвет, но тъй като ги смятам за съвсем неподходящи да заемат длъжност, изискваща пълно доверие, отсъдих, че нямам друг избор, освен да напусна съвета и да се оттегля като юриконсулт на банката. С тази уговорка й пожелавам успех в бъдеще.“

Усмивката на възрастния банкер бързо помръкна, той не успя да преглътне гнева:

– Зъ... зъ... засега нямам какво да кажа и закривам пр... пр...

пресконференцията. – Стана и следван на крачка от Нат излезе от залата. – Не спази уговорката, негодникът му с негодник – подвикна вбесен Голдблатс, докато вървеше по коридора към заседателната зала.

– А каква беше тя? – попита Нат, като се помъчи да запази самообладание.

– Съгласих се да съобщим, че Елиот е участвал в успешните преговори, ако той подаде оставка като юрисконсулт и без повече коментари напусне новото търговско дружество.

– Имате ли го в писмен вид?

– Не, разбрахме се снощи по телефона. Елиот обеща днес да го потвърди и писмено.

– Е, отново напусна сцената, целият окичен с рози – рече Нат.

Голдблатс спря пред вратата на заседателната зала и се извърна към по-младия мъж.

– Не, по-скоро оплескан с лайна – отсече той. – Но този път не зъ... зъ... не знае с кого си има работа.

* * *

Едва на погребението на някого разбираме доколко той е бил обичан приживе.

Катедралата „Сейнт Джоузеф“, където щеше да бъде отслужено опелото на Хари Гейтс, бе препълнена до краен предел доста преди хората да излезе от вестиария. Шефът на полицията Дон Кълвър реши да отцепи района, така че хората, стекли се в църквата, да слушат от стъпалата и от улицата службата, предавана и по високоговорители.

Кортежът спря пред входа на катедралата и почетната стража качи ковчега. Марта вървеше заедно със сина си, зет ѝ и дъщеря ѝ бяха зад тях. Множеството, струпало се по стълбите, отстъпи, за да им стори път. Хората вътре в катедралата загледаха как един от свещениците отвежда госпожа Гейтс на предната седалка. Докато вървяха, Флечър забеляза, че баптисти и юдеи, епископанци и мюсюлмани, методисти и мормони са се стекли, за да отдадат последна почит на един католик.

Епископът започна опелото с молитва, избрана от Марта и последвана от химни и библейски откъси, които Хари бе обичал. Джими и Флечър казаха по няколко прощални думи, после председателят на партията Ал Брубейкър се качи на стълбите на дървения амвон, за да се обърне със слово към опечалените.

Той огледа препълнената катедрала и известно време мълча.

– На пръсти се броят политиките, вдъхващи уважение и обич –

подхвана Брубейкър, – но ако днес беше тук с нас, Хари щеше да се убеди, че е един от тези избраници. Виждам между вас мнозина, които не познавам – продължи председателят на партията и направи кратка пауза, – значи са републиканци. – Хората в църквата се засмяха, насъбрали те се отпред на улицата изръкопляскаха. – Хари беше човек, който, по молен от президента да се кандидатира за губернатор, отвърна простичко: „Още не съм си свършил работата като сенатор, издигнат от Хартфорд.“ Така и не се кандидатира. Като председател на партията съм бил на погребения на президенти, на губернатори, сенатори, конгресмени, на богати и всесилни, това погребение обаче е различно, защото на него са се стекли и обикновени хора, дошли да кажат просто: „Благодарим ти!“ Хари Гейтс беше вироглав, словоохотлив, непоправим, вбесяващ. Но и страстно отстояваше каузите, в които вярваше. Беше предан на приятелите си и справедлив с противниците, всички ние търсехме приятелството му просто защото то правеше живота ни по-богат. Хари Гейтс не беше светец, но пред портата на небесата ще го чакат светци, които да го посрещнат. Нека благодарим на Марта, задето споделяше мечтите на Хари, повечето от които се сбъднаха – остава да се изпълни една. Да благодарим на сина и дъщеря му – Джими и Ани, с които той се гордееше неимоверно. Да благодарим и на Флечър, любимия му зет, върху когото се стовари незавидното бреме да поеме щафетата.

Да благодарим и на внучка му Луси, която броени дни след смъртта му оглави ученическия съвет на своя клас. Съединените щати загубиха човек, който служеше на родината си и тук, и в чужбина, във война и в мир. Хартфорд загуби човек, който работеше неуморно за града – трудно ще намерите кой да го замени. Преди няколко седмици Хари ми прати писмо. – Брубейкър замълча. – Какъв наглец – искаше ми пари за любимата си болница. Закани се да не ми проговори никога повече, ако не пратя чек. Претеглих всички „за“ и „против“, съдържащи се в закана му. – Трябваше да мине доста време, докато заглъхнат смехът и ръкоплясканията. – Накрая жена ми – къде ще ходи – прати чека. Защо да си кривя душата, на Хари и през ум не му минаваше, че ако ти поиска, няма да му дадеш. Защото цял живот даваше, раздаваше се, а сега ние трябва да сбъднем тази негова мечта и да изградим в негова памет болница, с каквато той би се гордял. Миналата седмица прочетох във „Вашингтон Поуст“, че е починал сенатор Хари Гейтс – днес сутринта дойдох в Хартфорд и минах с автомобила покрай старческия дом, покрай библиотеката и фондацията за построяване на болница, носещи все неговото име. Когато утре се прибера, ще напиша на „Вашингтон Поуст“:

„Грешите. Хари Гейтс още е жив, много жив!“ – Господин Брубейкър замълча, взря се в насъбралите се и спря поглед върху Флечър. – „Той беше истински мъж, кога ли ще се роди друг като него?“

Пред катедралата Марта и Флечър благодариха на Ал Брубейкър за топлите думи.

– Ако не бях казал всичко това – отвърна мъжът, – Хари щеше да застане до мен на амвона и да ми нареди да започна отначало. – Председателят на партията се ръкува с Флечър. – Не прочетох открай докрай последното писмо на Хари до мен, но съм сигурен, че искате да видите заключителния абзац.

Бръкна във вътрешния си джоб, извади писмото, разгъна го и го подаде на Флечър. Той прочете последните думи на Хари, погледна председателя на партията и кимна.

* * *

Том и Нат слязоха заедно по стълбите пред катедралата и се сляха с множеството, което лека-полека се разотиваше.

– Жалко, че не го познавах по-добре – каза Нат. – Знаеш ли, че когато се оттегли от Сената, го поканих в управителния съвет? – Том кимна. – Написа ми – при това на ръка – много мило писмо, в което обясняваше, че ще участва само в един управителен съвет – на болницата.

– Срещал съм го само два-три пъти – рече другият мъж, – беше си луд, но човек не може да не е луд, ако е решил цял живот да търкаля камъните нагоре по баира. Не ме издавай, но Хари Гейтс е единственият демократ, за когото някога съм гласувал.

Нат се засмя.

– И ти ли?

– Какво ще кажеш, да препоръчам ли на управителния съвет да дари на фонда за построяване на болницата петдесет хиляди долара? – попита Том.

– А, не – възрази приятелят му. Том го погледна изненадан. – Веднага след като продаде акциите си в „Ръсел“, сенаторът дари на болницата сто хиляди долара. Най-малкото, което можем да сторим, е да последваме примера му.

Том кимна, извърна се и видя, че госпожа Гейтс стои в горния край на стълбите пред катедралата. Реши следобед да ѝ напише писмо, към което да приложи чека.

– Виж кой се ръкува с вдовицата – въздъхна той.

Нат се извърна рязко: Ралф Елиот държеше ръката на Марта Гейтс.

– Нима си изненадан! – възкликна той. – Направо го чувам как й казва, че се радва, защото Хари се е вслушал в съвета му, продал е акциите на „Ръсел“ и е спечелил цял милион.

– Божичко, започваш да мислиш като него – рече приятелят му.

– Налага ми се, ако искам да оцелея през следващите месеци.

– Това вече не стои на дневен ред – възрази другият мъж. – Всички в банката виждат в теб следващия председател на управителния съвет.

– Не ти говоря за председателското място – рече Нат.

Том спря пред стълбите на банката и се извърна към най-стария си приятел. – Ако Ралф Елиот се самопредложи за кандидат на републиканците за губернатор, ще се състезавам с него. – Той пак погледна към катедралата. – И този път ще го победа.

42.

– Госпожи и господа, Флечър Давънпорт, следващият губернатор на щат Кънектикът.

На Флечър му стана весело, че броени мигове след като са го излъчили за кандидат на демократите, вече го представят като следващия губернатор: никой и не намекваше, че може да има съперник и да загуби. Помнеше много добре как постоянно са наричали Уолтър Мондейл следващия президент на Съединените щати и той накрая се е озовал посланик в Токио, а в Белия дом се е нанесъл Роналд Рейгън.

Веднага щом Флечър бе звъннал на Ал Брубейкър, за да потвърди, че ще се кандидатира, партийната машина се беше задействала и бе засанала зад него. Иззад парапета надзърнаха още една-две глави на демократи, които обаче тутакси се скриха досущ ламаринени патета на стрелбище.

Накрая се оказа, че единствената съпротива, на която се е натъкнал, е някаква жена, член на Конгреса, която не бе направила на никого нищо лошо – или добро, – че да я запомнят. Ала след като в първичните избори през септември Флечър я победи, партийната машина тутакси я изкара страховит противник, направо разгромен от най-силния кандидат, когото партията била издигала от години насам. Дълбоко в себе си обаче Флечър си знаеше, че жената не е нищо повече от книжен тигър и истинската схватка ще започне едва след като и републиканците излъчат своя знаменосец.

Барбара Хънтър бе, както винаги, дейна и решителна, но никой не

вярваше, че именно тя ще оглави списъка с кандидатите на републиканците. Ралф Елиот вече се радваше на подкрепата на доста ключови членове на партията и където и да отвореше уста, и пред много хора, и в по-тесен кръг, неизменно подмяташе името на приятеля си – дори понякога на близкия си приятел – Рони. До Флечър обаче често достигаха и слухове, че мнозина републиканци търсели равностоен съперник на Елиот и се заканвали, че ако не намерят, ще се въздържат от гласуване и дори ще подкрепят демократите. Флечър тръпнеше от нетърпение да разбере кой ще бъде негов противник. В края на август вече си мислеше, че ако залагат на изненадата, републиканците са попрекалили с това дразнещо протакане.

Погледна множеството пред себе си. Това бе четвъртата му реч за деня, а още нямаше и дванайсет часът. На неделните обеди му липсваше Хари, с когото да обсъдят идеите и да видят какво още липсва. Луси и Джордж с радост се впуснаха да му помагат и покрай това Флечър си помисли колко великодушен е бил навремето Хари, когато и той му е правел предложения, които сенаторът вероятно е чувал за стотен път, а не се е издавал с нищо. Но следващото поколение не остави у Флечър никакво съмнение какво очакват учениците в „Хочкис“ от своя губернатор.

Четвъртата му реч оная заран не се отличаваше съществено от предишните три: в завода „Пепридж Фарм“ в Норуок, в седалището на „Уифъл Бол“ в Шелтън и в работилници „Станли“ в Ню Бритън. Флечър променяше само някой и друг абзац, така че да подчертае, че без приноса на насъбралите се икономиката на щата е нямало да бъде в такова цветущо състояние. Последва обяд с „Дъщерите на американската революция“, където той пропусна да спомене шотландското си потекло, сетне Флечър държа още три речи и приключи с вечеря за набиране на средства, донесла има-няма десетина хиляди долара.

Някъде в полунощ се пъкна тихо в леглото и прегърна потъналата в сън Ани, която само въздъхна. Навремето беше чел някъде, че по време на предизборната кампания на Рейгън го забелязали да прегръща стълба на улична лампа. Тогава се беше засмял, сега обаче никак не му беше до смях.

* * *

– „Ромео, Ромео, къде си, Ромео?“

Волю-неволю, Нат трябваше да се съгласи с преценката на сина си. Жулиета беше хубавка, ала не беше от момичетата, по които Люк ще

хлътне. В драмсъстава имаше още пет млади жени и Нат се опита да отгатне коя ли е избраницата на момчето. Когато след края на първо действие завесата се спусна, той си помисли, че синът му е играл проникновено, и се преизпълни с гордост, докато слушаше как публиката ръкопляска. Майка му и баща му бяха гледали представлението предната вечер и бяха споделили, че са изпитали същата гордост, както навремето, когато Нат е играл в същата зала Себастиан.

Всеки път, щом Люк слезеше от сцената, Нат се улавяше, че се връща в мислите си към телефонния разговор, който сутринта бе провел с Вашингтон. Секретарката беше решила, че Том си прави поредната шегичка, когато някакъв мъж обясни по телефона, че президентът на САЩ търси Нат.

Той неволно се изправи, щом чу гласа на Джордж Буш.

Президентът го поздрави, задето „Феърчайлд-Ръсел“ е избрана за банка на годината – оправданието да го потърси, – а после добави простишко:

– Мнозина в партията се надяват да се съгласите да ви издигнем за губернатор. Вие, Нат, имате в Кънектикът много приятели и поддръжници. Дано скоро се намери повод да се видим.

След час цял Хартфорд вече знаеше, че се е обаждал президентът: телефонистките също си имаха нещо като съобщителна мрежа. Нат сподели само със Су Лин и Том, които не изглеждаха изненадани.

– „За любовта ти всичко аз бих дал...“

Бащата отново насочи вниманието си към пиесата. Вече го спираха на улицата и казаха:

– Надявам се да се кандидатира за губернатор, Нат...

Наричаха го и „господин Картрайт“. Когато тази вечер влязоха със Су Лин в залата, той забеляза, че хората се извърщат и го заглеждат. Докато пътуваха с жена му към „Тафт“, я бе попитал не дали да се кандидатира, а само:

– Как мислиш, дали ще се справя?

– Според президента – да – отвърна тя.

Когато след сцената в гробницата завесата се спусна, Су Лин отбеляза:

– Направи ли ти впечатление, че ни заглеждат? – Тя помълча и добави: – Явно трябва да свикваме, че синът ни е звезда.

Как само умееше в миг да връща Нат на земята, каква прекрасна съпруга на губернатор щеше да излезе от нея!

Участниците в представлението бяха поканени заедно с родителите

си на вечеря у директора и Нат и Су Лин се отправиха към къщата му.

– Дойката е.

– Да, игра прочувствено – съгласи се Нат.

– Ох, глупчо такъв, имах предвид, че Люк се е влюбил в нея.

– Откъде си толкова сигурна?

– По време на аплодисментите се държаха за ръка, Шекспир едва ли е включил това в пиесата си – отвърна жена му.

– Е, след малко ще разберем дали си права – каза той, докато влизаха в къщата на директора.

Завариха Люк да пие кока-кола в коридора.

– Здравей, татко – поздрави момчето, след като се извърна към тях. – Това е Кати Маршал, играеше дойката. – Су Лин се помъчи да не се подсмивха. – А това е майка ми. Кати беше невероятна, нали? Всъщност смята да следва актьорско майсторство в „Сара Лорънс“.

– Да, наистина беше добра, но и ти игра нелошо – отбеляза баща му. – Двамата с майка ти се гордеем много с теб.

– Гледали ли сте и друг път пиесата, господин Картрайт? – попита Кати.

– Да, докато бяхме със Су Лин в Стратфорд. Дойката се изпълняваше от Силия Джонсън, вие обаче едва ли сте я чували.

– „Кратка среща“ – възкликна начаса момичето.

– Ноуел Хауард – допълни Люк.

– Партнираше й Тревър Хауард – обясни Кати.

Нат кимна към сина си, който още беше в костюма на Ромео.

– Сигурно си първият Ромео, влюбил се в дойката – подметна Су Лин.

Кати грейна в усмивка.

– Страда от едипов комплекс – рече тя. – А как играеше Силия Джонсън? Като студентка преподавателката ми по актьорско майсторство е гледала пиесата с лейди Едит Евънс в тази роля и ми каза, че тя е изпълнявала дойката досущ като даскалица в началното училище: строга и сурова, но преизпълнена с любов.

– Не, Силия Джонсън я играеше като притеснителна и разсеяна, но също много любвеобилна.

– Виж ти! Трябва да проверя кой е режисьорът. Е, щеше ми се да съм Жулиета, но не съм достатъчно красива – допълни някак делово момичето.

– Красива си, и още как! – възрази Люк.

– Ти не си безпристрастен, не можеш да съдиш – рече момичето и

го хвана за ръка. – Така де, носиш очила още от четиригодишен.

Нат ѝ се усмихна и си помисли какъв късметлия е Люк, че има приятелка като Кати.

– Защо през лятото не дойдеш да ни погостуваш няколко дни? – покани я той.

– С удоволствие, господин Картрайт, стига да не ви притеснявам – отвърна Кати. – Не искам да ви се пречкам.

– Да ми се пречкаш ли? – учуди се той.

– Да, Люк ми каза, че се кандидатира за губернатор.

* * *

„Местен банкер се кандидатира за губернатор“, гласеше огромното заглавие на първата страница на „Хартфорд Курант“. На вътрешната страница бе поместен обширен материал за блестящия млад финансист, преди двайсет и пет години удостоен с орден „За храброст“ и прочул се с ролята, която е изиграл при сливането на малката семейна банка „Ръсел“ с нейните единайсет клона и „Феърчайлд“ със сто и два клона из целия щат. Нат се усмихна, припомнил си своята изповед в „Сейнт Джоузеф“ и колко тактично Мъри Голдблатс е продължил да внушава на всички, че идеята е хрумнала най-напред именно на Нат. Той бе продължил да усвоява ценни уроци от въззрастния банкер, който не сваляше нито гарда, нито високите си изисквания.

В уводната статия в „Курант“ се подчертаваше, че с решението си да се състезава с Ралф Елиот за номинацията на републиканците Нат е открил надпреварата и че и двамата са изявени професионалисти в своята област. Авторът на материала не проявяваше пристрастие към единия или другия и обещавахе да отразява честно и почтено дуела между банкера и юриста, известни с това, че се недолюбват.

„Госпожа Хънтър също се е кандидатира“, добавяха някак между другото в последния абзац, от което личеше какво е становището на вестника за шансовете ѝ сега, след като Нат също се е включил в надпреварата.

Той остана доволен от начина, по който печатът и телевизионните канали са отразили решението му, но още по-доволен бе от отклика на обикновените хора по улиците. Том си беше взел двумесечен отпуск, за да ръководи предизборната кампания на своя приятел, а Мъри Голдблатс дари на шаба доста голяма сума.

Първото заседание на предизборния шаб се състоя същата вечер у Том, където той обясни на внимателно подбраните си сътрудници какво

им предстои през следващия месец и половина.

Почти нищо не можеше да възмезди Нат, задето всеки Божи ден става преди изгрев слънце и си ляга след полунощ, ала сред малките му неочаквани награди бе разпалеността, с която Люк се включи в кампанията. През цялата ваканция придружаваше баща си навсякъде, често взимаше и Кати. От ден на ден Нат я харесваше все повече и повече.

Трябваше му малко време, докато свикне с новия график и с това, че Том току му напомняше да не подвиква на доброволците и постоянно да им благодари, колкото и незначително да е стореното от тях, колкото и лошо да са се справили.

Но дори с шест речи и десетина срещи на ден усвояването на тези правила вървеше трудно.

Бързо установиха, че Елиот е започнал кампанията си преди доста седмици с надеждата ранното начало да му даде предимство, каквото никой няма да е в състояние да заличи. Не след дълго Нат разбра, че първото гласуване вътре в партията, което щеше да се състои в Ипсуич и носеше само седемнайсет електорални гласа, е точно толкова важно, както гласуването в щат Ню Хампшир по време на президентските избори. Нат обиколи всички, които щяха да се включат в първичните избори, и отново затвърди впечатлението си, че Елиот го е изпреварил. Противникът му бе привлякъл на своя страна доста от делегатите, въпреки това имаше и колебаещи се, които още не бяха решили за кого да гласуват или просто не харесваха юриста.

Дните отминаваха и Нат все повече се убеждаваше, че от него се очаква да бъде на две места едновременно: първичните избори в Челси бяха само два дни след конференцията в Ипсуич. Елиот почти не мърдаше от Челси, убеден, че победата в Ипсуич вече му е в кърпа вързана.

Вечерта след гласуването Нат се върна в Ипсуич и чу как председателят на местната организация оповестява, че Елиот е грабнал десет от електоралните гласове, а той си е осигурил седем. Макар и да тръбяха, че са удържали съкрушителна победа, хората на Елиот не успяха да прикрият разочарованието си. Веднага след като чу резултатите, Нат изтича при автомобила и към полунощ Том го върна в Челси.

За негова изненада местните вестници пренебрегнаха резултатите в Ипсуич с твърдението, че не мнението на шепа партийни апаратчици, а именно Челси с неговите единайсет хиляди избиратели е много по-показателен за отношението на хората към двамата кандидати. Пък и по улиците, в търговските центрове, при порталите на фабриките, в училищата и клубовете Нат се чувстваше много по-спокоен, отколкото по

задимените стаи, където – ще не ще, слушаше хора, убедени, че имат дадено им от Бога право да определят кандидатите.

След като половин месец не подви крак, сподели с Том колко насърчен е от думите на мнозина избиратели, че ще подкрепят него. Но дали те не казваха същото и на Елиот?

– Нямам представа – призна си Том, докато отиваха с автомобила на поредната предизборна среща, – мога обаче да ти кажа, че парите ни се топят като пролетен сняг. Ако утре претърпим тежко поражение, вероятно ще се наложи да се оттеглим от надпреварата, оказала се най-късата в историята. Бихме могли, разбира се, да разгласим, че те подкрепя Буш, тогава със сигурност ще привлечем на твоя страна доста избиратели.

– И дума да не става – отсече Нат. – Разговорът беше частен, президентът не е поемал никакви ангажменти.

– Но Елиот разказва под път и над път как е ходил в Белия дом при стария си приятел Джордж, сякаш са вечеряли само двамата.

– А как според теб реагират другите от делегацията на републиканците?

– Обикновеният избирател не се вълнува от такива подробности – напомни Том.

– Никога не го подценявай – предупреди приятелят му.

* * *

Нат не помнеше почти нищо от първичните избори в Челси освен може би, че цял ден не е подвил крак. Когато малко след полунощ оповестиха, че Елиот е спечелил с шест хиляди сто и девет гласа за него и пет хиляди триста и два за Картрайт, единственото, което Нат попита, бе дали могат да си позволят да продължат, след като сред делегатите Елиот води с двайсет и седем на десет гласа.

– Пациентът още диша – отвърна Том, – но положението наистина не е никак розово. Сега всичко ще се реши в Хартфорд и ако Елиот победи и там, няма как да спрем лавината – ще ни помете, и толкоз. Пак бъди благодарен, че имаш работа, където да се върнеш – допълни той с усмивка.

Госпожа Хънтър, която бе спечелила едва два електорални гласа, се призна за победена, след което разгласи, че се оттегля от надпреварата и в скоро време ще обяви зад кого от кандидатите застава.

Нат с радост се прибра в родния град, където хората по улиците го поздравяваха като приятел. Том съзнаваше, че трябва да хвърлят

всичките си сили в Хартфорд не само защото това бе последната им възможност, но и защото като столица на щата градът носеше най-много електорални гласове, общо деветнайсет, освен това щеше да се приложи отколешното правило, че който победи, взима всички гласове, така че ако събереше повече гласове, Нат щеше да поведе с общо двайсет и девет на двайсет и седем гласа. Загубеше ли, щеше да разопакова куфари-те и да си остане у дома.

По време на кампанията кандидатите бяха канени да посещават заедно различни мероприятия, но отиде ли, обикновено се правеха, че не се познават, и никога не спираха да разменят по някоя дума.

Три дни преди първичните избори от проучване на общественото мнение, поместено в „Хартфорд Курант“, се разбра, че Нат води с два пункта пред своя съперник, пак в същия вестник пишеше и че госпожа Барбара Хънтър е призовала привържениците си да гласуват за Картрайт. Тъкмо от такъв допълнителен тласък се нуждаеше кампанията на Нат. На другата сутрин му направи впечатление, че много повече минувачи спират на улицата, за да му стиснат ръката.

Беше в търговски център „Робинсън“, когато получи съобщението от Мъри Голдблатс: „Трябва да те видя спешно.“ Мъри не беше от хората, които ще употребят думата „спешно“, ако наистина въпросът не търпеше отлагане. Нат остави сътрудниците си от предизборния щаб с обещанието, че ще се върне бързо. Те обаче не го видяха повече този ден.

Когато отиде в банката, секретарката му каза, че председателят на управителния съвет е в заседателната зала заедно с господин и госпожа Ръсел. Нат влезе при тях и седна на обичайното си място срещу Мъри, но лицата на тримата му колеги не вещаеха нищо добро.

– Доколкото разбрах, довечера ще има градско събрание, на което ще говорите и двамата с Елиот.

– Да – потвърди Нат, – това е най-голямото мероприятие преди гласуването утре.

– Имам шпионка в лагера на Елиот – продължи Мъри – и тя ми съобщи, че били подготвили за довечера въпрос, който ще извади от релси кампанията ти, само не е разбрала за какво е, а и не смее да подпитва, да не би да я заподозрат. Досещаш ли се за какво могат да се заядат?

– Не – призна си Нат.

– Дали Елиот не е разбрал за Джулия? – попита тихо Том.

– Джулия ли? – изненада се Мъри.

– Не, не жена ми – поясни по-младият мъж. – Първата госпожа Кърбридж.

– Не съм и подозирал, че е имало и първа госпожа Къркбридж.

– Откъде да заподозрете! – възкликна Том. – Аз обаче винаги съм се притеснявал, че истината ще излезе наяве.

Мъри заслуша съсредоточено разказа му как се е запознал с жената, представила се за Джулия Къркбридж, как тя е подписала банковия чек и после е изтеглила всичките пари до последния цент в сметката си.

– Къде е сега чекът? – поинтересува се Мъри.

– Вероятно е забутан някъде из кметството.

– Значи можем да очакваме, че Елиот се е докопал до него. Вие нарушили ли сте закона?

– Не, не сме, затова пък не сме спазили писменото си споразумение с градския съвет – обясни Том.

– А търговският център в Седър Уд пожъна голям успех и носи на всички, свързани с него, добра печалба – допълни Нат.

– В такъв случай можем да постъпим по два начина – натърти старият banker. – Или хващаш бика за рогата и още Днес следобед подготвяш изявление, или изчакваш да видиш дали довечера бомбата ще гръмне и се молиш да разполагаш с отговори на всички въпроси, които ще ти зададат.

– Ти какво ми препоръчваш? – попита Нат.

– Лично аз не бих предприемал нищо. Първо, информаторката ми може и да греши и, второ, изненадата, която ти готвят, може и да няма нищо общо със Седър Уд, защо да разлайваш излишно кучетата?

– Но с какво тогава биха могли да ме притиснат? – продължи да умува Нат.

– Ребека? – напомни му Том.

– Какво Ребека? – учуди се другият мъж.

– Че е забременяла от теб и ти си я принудил да направи аборт.

– Какво престъпление е това! – възкликна Мъри.

– Освен ако тя не тръгне да твърди, че си я изнасилил.

Нат се засмя.

– Елиот за нищо на света няма да отвори дума за това, понеже бащата можеше да е и той, пък и абортите не влизат в образа му „по католик и от папата“.

– А защо ти да не нанесеш първия удар? – попита Мъри.

– В смисъл?

– Нали Елиот се е видял принуден да напусне „Алеگزандър, Дюпон и Бел“ едновременно със старши съдружника, защото от сметка на клиент са изчезнали половин милион долара?

– Не, няма да падам чак толкова ниско – отсече Нат. – При всички положения така и не се доказа, че Елиот има пръст в тази работа.

– Има, как да няма! – възкликна възрастният banker. Том и Нат се възряха в него. – Въпросният клиент ми е приятел и ми звънна да ме предупреди още щом разбрал, че Елиот ни е станал юрисконсулт.

Нат въздъхна.

– Дори и да е така, няма да го направя.

– Добре де, ще го победим по неговите условия, а това ще рече, че днес следобед трябва да подготвим отговорите на въпросите, които биха могли да ти зададат – рече Мъри.

В шест часа Нат си тръгна направо изстискан от банката. Обадил се по телефона на Су Лин да ѝ каже какво е станало.

– Искаш ли да дойда с теб довечера? – попита тя.

– Не, цветенце, но можеш ли да намериш някаква работа на Люк? Щом ще ми вадят кирливите ризи, предпочитам той да не присъства в залата. Знаеш го колко е чувствителен понякога, после ще има да преживява.

– Ще го заведе на кино, в „Аркейдия“ дават някакъв френски филм, който двамата с Кати вече цяла седмица ме врънкат да гледаме.

Вечерта, когато отиде в хотел „Гудуин Хаус“, Нат се постара да поприкрие притеснението си. Влезе в просторния ресторант и го завари пълен: седемстотин местни предприемачи си говореха помежду си. Кого ли подкрепяха? Подозираше, че мнозина още не са решили – както напомняха и проучванията на общественото мнение, десет на сто от избирателите продължаваха да се колебаят. Оберкелнерът го упъти към масата, сложена на челно място, където Елиот разговаряше с председателя на местната партийна организация – Мани Фридман. Той се извърна да го поздравя. Елиот се надвеси и му стисна много театрално ръката. Нат побърза да седне и започна да пише нещо върху опакованата на листа с менюто.

Председателят на партийната организация призова към тишина и представи „двамата мъже тежка категория, притежаващи всички качества да станат нашия следващ губернатор“, сетне покани Елиот да каже няколко встъпителни думи. Нат не го беше чувал да говори толкова лошо. После дадох думата и на него и когато отново седна на мястото си, той бе готов да признае пръв, че не се е представил кой знае колко по-добре. Помисли си, че първият рунд е завършил нула на нула.

Фридман даде думата и на присъстващите – да задават въпроси, и Нат се запита кога и откъде ще бъде пусната бомбата. Докато чакаше

първия въпрос, огледа внимателно залата.

– Какво е становището на кандидатите по проектозакона за просветата, обсъждан в Сената? – попита някой от последната маса.

Нат насочи вниманието към алинеите в проектозакона, които според него трябваше да се преработят, а Елиот напомни, че е получил бакалавърска степен именно в Университета на щат Кънектикът.

Вторият човек, задал въпрос, се вълнуваше от новия подоходен данък в щата и дали двамата кандидати обещават, че няма да го вдигат. Отговорите и на двамата гласяха: „Да, обещавам.“

Третият въпрос засягаше отношението на кандидатите към престъпността и най-вече към непълнолетните закононарушители. Елиот отвърна, че всички те трябвало да бъдат пратени зад решетките – да им е за поука. Нат не беше толкова сигурен, че затворът е отговор на всички проблеми, и каза, че може би няма да е зле да разгледат някои от нововъведенията, които щат Юта е внесъл в наказателното си законодателство.

След като той си седна на стола, председателят пак се изправи и огледа насъбралите се – дали има и други въпроси. Още щом непознатият стана, Нат се досети, че именно той е подставеното лице. Мъжът изобщо не го погледна, затова пък се извърна към Елиот, който пишеше нещо, уж не го забелязва.

– Слушаме ви, господине – каза Фридман и го посочи.

– Разрешете да попитам, господин председателю, дали някой от кандидатите е прстъпвал някога закона?

Елиот скочи веднага на крака.

– Многократно – провикна се той, – само миналата седмица ме глобиха три пъти за неправилно паркиране, ето защо веднага щом ме избера, ще премахна някои от ограниченията за спиране в центъра на града.

„Добре го каза – помисли Нат, – дори е подбрал много точно момента.“

Цялата зала бе огласена от бурни аплодисменти. Нат се изправи бавно и се извърна към съперника си.

– Лично аз няма да променя законите за удобство на господин Елиот, защото смятам, че в центъра на градовете ни трябва да има малко, а не повече превозни средства. Сигурно няма да събера овациите, но все някой трябва да се изправи и да предупреди хората, че не ни чака нищо добро, ако продължаваме да произвеждаме все по-големи автомобили, които харчат все повече гориво и бълват все по-отровни газове. Длъжни сме да завещаем на децата си по-добро наследство, а и не искам

да бъде избран само благодарение на остроумни подмятания, които, веднъж встъпя ли в длъжност, веднага ще забравя.

Седна под буря от ръкопляскания – надяваше се Фридман да премине към другите въпроси, мъжът обаче продължаваше да стои прав.

– Но вие, господин Картрайт, не отговорихте на въпроса ми дали някога сте нарушавали закона.

– Поне аз не знам да съм го правил – отвърна Нат.

– А в банка „Ръсел“ не сте ли осребрили чек за три милиона и шестстотин хиляди долара, макар и да сте знаели, че парите в сметката вече са изтеглени и подписът върху чека е подправен?

Мнозина в залата зашушукаха и се наложи Нат да поизчака, преди да отговори.

– Да, една твърде изобретателна мошеница открадна тези пари от банка „Ръсел“, но тъй като дължахме сумата на градския съвет, реших, че нямаме друг избор, освен да я изплатим до последния цент.

– Съобщихте ли в полицията за кражбата? Все пак тези пари не са били ваши, били са на клиентите на банка „Ръсел“ – не миряваше мъжът.

– Не, защото имаме всички основания да смятаме, че парите са били изнесени в чужбина, и си давахме сметка, че е невъзможно да си ги върнем.

Още щом изрече това, Нат разбра, че отговорът му едва ли е удовлетворил и човека, който е задал въпроса, и мнозина други в залата.

– Ако станете губернатор, господин Картрайт, пак ли така Щедро ще боравите и с парите на данъкоплатците?

Елиот веднага скочи на крака.

– Господин председателю, подобни упреци са недостойни, те не са нищо друго освен празни приказки и догадки, защо не продължим нататък?

Той седна под бурните ръкопляскания на хората в залата, Нат обаче продължи да стои. Нямахме как да не се възхити на безочieto на Елиот: първо да вкара свой човек, който да зададе въпроса, а после пред всички да скочи и да брани противника си! Изчака да настане пълна тишина.

– Случката, за която ме питате, е отпреди десет години. Сгрехих и съжалявам, макар че по ирония на съдбата тази грешка донесе огромен финансов успех на всички: трите милиона и шестстотин хиляди долара, които банката вложи в строежа в Седър Уд, се отразиха изключително благотворно на жителите на Хартфорд, да не говорим пък за тласъка, който дадоха на икономиката на града.

Мъжът, задал въпроса, пак не си сядаше на мястото.

– Въпреки великодушната забележка на господин Елиот разрешете да го попитам дали лично той е щял да съобщи на полицията за такава крупна кражба?

Елиот стана бавно.

– Не бих искал да отговарям, защото не знам подробности за случая, но с радост ще се доверя на мъжката дума на господин Картрайт, че не е извършил никакво престъпление и че съжالياва горчиво, задето не е съобщил на съответните власти. – Той помълча-помълча и добави: – Въпреки това, ако бъда избран за губернатор, можете да сте сигурни, че ще ръководя открито щата. Допусна ли грешка, ще си я призная веднага, а не десет години по-късно.

Мъжът, задал въпроса, си беше свършил работата и най-после седна.

Председателят се видя в чудо – не можеше и не можеше да възстанови реда. Бяха зададени още няколко въпроса, но хората в залата продължаваха да обсъждат разкритието, направено от Нат.

Когато Фридман най-сетне обяви събранието за закрито, Елиот побърза да си тръгне, а Нат остана на мястото си. Беше трогнат: мнозина идваха да му стиснат ръката и да споделят, че и според тях търговският център в Седър Уд се е отразил благотворно на града.

– Е, поне не те линчуваха – отбеляза Том, докато излизаха от залата.

– Вярно, не ме линчуваха, но утре избирателите ще мислят само за едно. Ставам ли за губернатор?

43.

„Скандалът със Седър Уд“, ето какво гласеше на другия ден написаното с големи букви заглавие върху първа страница на „Хартфорд Курант“. Една до друга бяха поместени и снимки с чека и с подписа на истинската Джулия. Материалът съвсем не беше в полза на Нат, но за негов късмет избирателите бяха отишли да гласуват много преди вестникът да се появи по улиците. В случай че загуби, той вече си бе подготвил кратко изявление, че се оттегля и че поздравява своя противник, без обаче да подкрепя кандидатурата му за губернатор. Беше в кабинета си в банката, когато от щаба на републиканците му съобщиха резултатите.

Пръв ги научи Том, който нахълта в кабинета, без да си дава труд

да чука.

– Спечели, спечели! Единайсет хиляди седемстотин деветдесет и два на единайсет хиляди шестстотин седемдесет и три – водиш само със сто и деветнайсет гласа, но и те са недостатъчни, за да поведеш с двайсет и девет на двайсет и седем в избирателната колегия.

На другия ден водачът в предварителните избори изтъкна в „Хартфорд Курант“, че с инвестицията в Седър Уд не е изгубил никой и избирателите очевидно са дали да се разбере какви са предпочитанията им.

До окончателното избиране на кандидат на партията Нат трябваше да участва в още три партийни събрания и два първични избора. Ето защо с облекчение установи, че шумотевицата около Седър Уд е отстъпила на заден план. На следващото партийно събрание Елиот спечели с деветнайсет на осемнайсет гласа, затова пък Нат излезе пръв на първичните избори, където резултатът бе девет хиляди седемстотин и два гласа за него и шест хиляди седемдесет и девет – за неговия Противник, с което извоюва още по-голяма преднина. Вече водеше в избирателната колегия със сто и шестнайсет на деветдесет и един гласа, а проучването на общественото мнение в родния му град сочеше, че е със седем пункта пред другия кандидат.

Нат тръгна да обикаля улиците на Кромуел заедно с майка си Сюзан и баща си Майкъл, които насочиха вниманието си към по-възрастните избиратели, а Люк и Кати правеха всичко по силите си да убедят младите да отидат да гласуват. Дните отминаваха и Нат бе все по-убеден, че ще спечели. В „Курант“ вече се намекваше, че истинската битка му предстои тепърва, когато той ще се изправи срещу Флечър Давънпорт, обичания от всички сенатор от Хартфорд. Въпреки това Том настоя да не подценяват телевизионните дебати с Елиот, насрочени за вечерта преди изборите.

– Само това оставаше, да се препънем на последното препятствие! – възкликна той. – Преодолееш ли го, и си кандидат на партията. В неделя на всяка цена да прегледаш отново въпросите и да помислиш какво още биха могли да те питат. Можеш да бъдеш сигурен, че Флечър Давънпорт ще те гледа по телевизията и ще наблюдава под лупа всяка твоя дума. Препънеш ли се, и ще хукне да дава изявления за средствата за масово осведомяване.

Сега вече Нат съжаляваше, че преди няколко седмици се е съгласил да се появи по местния телевизионен канал и вечерта преди изборите да участва в дебати заедно с Елиот. Двамата кандидати се бяха споразумели водещ да бъде Дейвид Анскот, който се вълнуваше по-скоро да се

прочуе, отколкото да задава хапливи злободневни въпроси. Том не възрази, защото разглеждаше тези дебати като своеобразна суха тренировка за дебатите с Флечър Давънпорт, които неминуемо щяха да бъдат далеч по-сериозни.

Всеки Божи ден Том научаваше, че доброволците дезертират масово от лагера на Ралф Елиот и някои дори се присъединяват към техния предизборен щаб, ето защо, когато отиде с Нат в телевизионното студио, и двамата бяха доста спокойни и уверени. Су Лин бе дошла заедно със съпруга си, Люк обаче бе настоял да остане вкъщи и да гледа дебатите по телевизията, за да разкаже после на баща си как се е представил пред по-голяма аудитория.

– Сигурно се е разположил на канапето заедно с Кати – отбеляза Нат.

– Не, днес следобед Кати се прибра у тях, сестра ѝ имала рожден ден – отвърна Су Лин, – и на Люк му се искаше да отиде, но да ти призная, е взел много присърце ролята на твой съветник по въпросите на младежта.

Том нахълта при Нат в гримьорната и му показа данните от последното проучване на общественото мнение. Според тях водеше с шест пункта.

– Мен ако питаш, сега само Флечър Давънпорт може да ти попречи да станеш губернатор.

– Ще се успокоя чак след като излязат окончателните резултати – отвърна Су Лин. – Не забравяйте какъв номер извъртя Елиот с избирателните урни, когато всички мислехме, че броенето на гласовете е приключило.

– Вече опита всички номера и се издъни – отбеляза Том.

– Де да можех и аз да съм толкова сигурен – прошепна Нат.

Когато влязоха в студиото на предаването, озаглавено „Окончателен сблъсък“, двамата кандидати бяха посрещнати от малобройната публика с ръкопляскания. Застанаха в средата и си стиснаха ръцете, без да свалят очи от камерата.

– Ще предаваме на живо – обясни Дейвид Анскот на публиката, – ще ни включат след около пет минути. Ще открия предаването с няколко въпроса, после думата имате вие. Ако искате да питате нещо кандидатите, говорете кратко и по същество – без словоизлияния, ако обичате.

Нат се усмихна и огледа публиката – погледът му се спря на мъжа, задал въпроса за Седър Уд. Седеше на втория ред. Нат усети как по

дланите му избива пот, но бе убеден, че дори и да го предизвикат, ще се справи. Този път се беше подготвил.

Прожекторите в студиото блеснаха, върху екрана тръгнаха надписите и с дежурната усмивка на лицето Дейвид Анскот откри предаването. Представи участниците и двамата кандидати направиха кратко въстъпление от по една минута – по телевизията шейсет секунди понякога са много време.

Ала след толкова мероприятия те бяха в състояние да изричат такива изтъркани фрази и със затворени очи.

Анскот започна с два-три загриващи въпроса, които му бяха написани предварително. Докато кандидатите отговаряха, водещият дори не се опитваше да следи какво казват и просто продължаваше със следващия въпрос, изникнал върху аутокюто пред него. Щом приключи с предварително подготвената част, водещият веднага се обърна към публиката.

Първият въпрос прерасна в реч върху правото на избор и Нат само това и чакаше – секундите отминаваха удивително бързо. Знаеше, че Елиот няма да бъде решителен по този въпрос: не искаше да обиди феминистките и приятелите си в Римокатолическата църква. Нат даде да се разбере недвусмислено, че подкрепя безусловно правото на жената на избор. Както и бе подозирал, Елиот отговаряше уклончиво. Анскот се обърна към публиката с очакването тя да зададе втория въпрос.

* * *

Флечър гледаше предаването у дома и си записваше всичко, казано от Нат Картрайт, който очевидно бе схванал основното в проектозакона за просветата и по-важно, бе на мнение, че поправките, предложени от Флечър, са напълно основателни.

– Много е умен, нали? – отбеляза Ани.

– И готин – намеси се и Луси.

– Няма ли тук някой, който да е на моя страна? – попита Флечър.

– Аз, аз – мен ако питаш, изобщо не е готин – усмихна се Джими. – Но е мислил много по твоя законопроект и явно го разглежда като въпрос, който си заслужава да се обсъди по време на изборите.

– Не знам дали е готин, но не ви ли се струва, че под определен въгъл прилича малко на теб, Флечър? – попита Ани.

– А, не, много по-красив е от татко – рече Луси.

* * *

Третият въпрос бе за контрола над оръжията: Ралф Елиот отговори, че лично той подкрепял оръжейното лоби и право-то на всеки американец да се самоотбранява. Нат обясни защо

според него контролът върху оръжието трябва да бъде по-строг – не искал да се повтарят случаи като онзи със сина му в началното училище.

Ани и Луси изръкопляскаха заедно с публиката в студиото.

– Няма ли някой да му напомни кой е бил в класната стая заедно със сина му! – възкликна Джими.

– Не е нужно да му се напомня – отсъди Флечър.

– Още един въпрос, но го задайте бързо, защото времето ни изтича – предупреди Анскот.

Сякаш по знак от втория ред стана мъжът, доведен от Елиот, който го посочи, да не би водещият да даде думата на

ДРУГ.

– Как двамата кандидати се отнасят към нелегалните имигранти?

– Какво общо имат те с губернатора на Кънектикът! – ядоса се Флечър.

Ралф Елиот погледна човека право в лицето и заяви:

– Сигурен съм, че изразявам мнението и на двамата: както още от самото си основаване, Съединените щати винаги ще приветстват всекиго, който се чувства потиснат и се нуждае от помощ. Ала който иска да дойде в страната ни, трябва, разбира се, да спазва реда и да отговаря на всички изисквания.

– Прозвуча ми така, сякаш Елиот се е готвил и е репетирал дълго – сподели Флечър, след като се извърна към жена си. – Какво ли е намислил пак?

– И вие ли, господин Картрайт, споделяте същия възглед за нелегалните имигранти? – попита Дейвид Анскот, озадачен от въпроса – накъде ли беше мъжът, който го бе задал?

– Да ви призная, Дейвид, не съм мислил много по въпроса, понеже според мен той не е сред наболелите проблеми, пред които е изправен щат Кънектикът.

– Приключвай – чу Анскот нареждането на продуцента в слушалката, точно тогава обаче мъжът от публиката се провикна:

– Би трябвало да помислите върху това, господин Картрайт. В края на краищата жена ви е нелегална имигрантка

– Задръж, остави го да отговори – пошушна продуцентът – Ако

прекъснем точно сега, четвърт милион души ще хукнат да ни звънят по телефона, за да ни питат какво е отговорил Картрайт. Дайте го в близък план.

Флечър беше сред този четвърт милион души, които зачакаха отговора на Нат, а камерата показва Елиот, който гледаше озадачено.

– Ах, мръсникът му с мръсник – изруга Флечър, – знаел си, че ще го питат това!

Камерата показва отново Нат, който обаче продължи да се озърта недоумяващо.

– Не съм ли прав, когато твърдя, че жена ви е влязла в страната нелегално? – не се даваше непознатият на втория ред.

– Жена ми преподава статистика в Университета на щат Кънектикът – отвърна Нат, като се постара да не проличи, че гласът му трепери.

Анскот се заслуша какво му обяснява в слушалката продуцентът – времето на предаването вече беше изтекло.

– Не казвай нищо, само изчаквай – рече той. – Ако стане скучно, ще пусна надписите.

Анскот кимна едва доловимо към апаратната.

– Дори и да е така, господин Картрайт – продължи мъжът на втория ред, – майка й Су Кай Пен е проникнала в Щатите с фалшиви документи и е твърдяла, че е омъжена за американски офицер, който всъщност е загинал за страната си няколко месеца преди датата, посочена в брачното свидетелство.

Нат не отговори нищо.

Флечър също мълчеше, докато гледаше как го разпъват на кръст.

– Щом не желаете да отговорите на въпроса ми, господин Картрайт, може би ще потвърдите, че във въпросното брачно свидетелство тъща ви се е представила за шивачка. Преди обаче да се озове в Щатите, тя е проституирала по улиците на Сеул и един дявол знае кой е баща на жена ви.

– Пускайте надписите – нареди продуцентът. – Просрочихме много времето, започват „Спасители на плажа“, но не изключвайте камерите. Можем да подберем нещичко за късните новини.

Още щом върху един от мониторите в студиото се появиха надписите, мъжът, задал въпроса, стана и побърза да излезе. Нат погледна жена си, която седеше на третия ред. Беше пребледняла и трепереше.

– Приключихме – оповести продуцентът. Елиот се извърна към водещия и му се тросна:

– Какъв срам, трябваше да го спрете много по-рано. – Извърна се

към Нат и допълни: – Повярвайте, няхах и представа, че...

– Лъжец! – подвикна Нат.

– Дръжте го в кадър – нареди режисьорът на първия оператор. – Не изключвайте камерите, снимайте всичко наред.

– За какво намекувате? – попита Елиот.

– Че сте инсценирали всичко това. Дори не сте си направили труда да наемете друг човек – този беше същият, който преди около половин месец ме попита за търговския център в Седър Уд. Но ще ви кажа едно, Елиот – подвикна той и заби показалец в гърдите му, – въпреки всичко ще ви убия, така да знаете.

Нат излезе с гръм и трясък от студиото и отиде при Су Лин, която го чакаше отвън.

– Ела, цветенце, ще те заведа у дома. Прегърна я, при тях след миг дойде и Том.

– Извинявай, Нат, но ще те попитам има ли някаква истина в дивотиите, които ти надрънкаха?

– Всичко е вярно – потвърди Нат – и още преди да си ме попитал, ще ти кажа, че знам, откакто сме женени.

– Заведи Су Лин у дома и прави, каквото ще правиш, но само не разговаряй с журналистите – посъветва го приятелят му.

– Не се притеснявай – рече Нат. – Можеш да пуснеш изявление от мое име, че се оттеглям от надпреварата. Няма да Допусна да чернят семейството ми.

– Не взимай прибързани решения, после може да съжаляваш – спря го Том. – Утре сутринта ще обсъдим какво да правим.

Нат хвана Су Лин за ръката, излезе от студиото и се отправи към паркинга.

– Успех! – провикна се един негов привърженик точно когато той отвори вратата на автомобила, за да се качи жена му.

Подкара като бесен, без да обръща внимание на възгласите. Погледна Су Лин, която блъскаше яростно с юмруче по светлинното табло. Свали ръка от волана и я премести върху бедрото на жена си.

– Обичам те и винаги ще те обичам – каза й Нат. – Каквото и да става, пак ще те обичам.

– Откъде ли е разбрал Елиот?

– Вероятно е наел частни детективи, които са ровичкали в миналото ми.

– И понеже не са изровили нищо за теб, са взели на мушка майка ми – прошепна Су Лин. Мълча дълго, накрая пророни: – Не искам да се

отказваш, трябва да продължиш. Само така ще му натриеш носа на този негодник. – Нат не отговори и продължи да кара по вечерните улици. – Мъчно ми е само за Люк – промълви накрая жена му. – Ще го преживее тежко. Жалко, че Кати не остана още един ден.

– Аз ще имам грижата за Люк – увери я мъжът ѝ. – А ти иди да доведеш майка си, нека спи у нас.

– Ще ѝ звънна веднага щом се приберем – каза Су Лин. – Може пък да не е гледала предаването.

– Изключено – отсече Нат и зави по алеята към къщата, – тя ми е най-ревностната привърженица, не пропуска телевизионно предаване с мен.

Нат прегърна жена си през раменете и двамата тръгнаха към входната врата. Светеше само в стаята на Люк. Нат отключи и докато отваряше, каза:

– Ти звънни на майка си, а аз ще се кача да видя какво прави Люк.

Су Лин вдигна слушалката на телефонния апарат в антрето, а Нат тръгна бавно нагоре по стълбите – опитваше се да си събере мислите. Знаеше, че синът му очаква искрен отговор на всички въпроси. Почука тихо на вратата му. Отговор нямаше, затова Нат почука пак с думите:

– Може ли да вляза, Люк?

Отново никакъв отговор. Той откряна вратата и надзърна вътре, но Люк го нямаше в леглото, дрехите му не бяха сгънати и сложени на стола. Първото, което хрумна на Нат, бе, че момчето е отишло при баба си. Угаси лампата и заслуша как Су Лин говори с майка си. Тъкмо понечи да слезе долу при нея, когато забеляза, че Люк е забравил лампата в банята. Реши да я угаси.

Прекоси стаята и побутна вратата. Вцепенен, загледа сина си. Сетне се свлече на колене – нямаше сили да погледне още веднъж, макар и да знаеше, че ще се наложи да свали увисналото тяло на момчето, та то да не е последният спомен, който Су Лин ще запази от единственото им дете.

* * *

Ани вдигна телефонната слушалка и заслуша.

– Търси те Чарли от „Курант“ – каза тя и подаде слушалката.

– Гледа ли дебатите? – попита веднага редакторът на политическия отдел.

– Не, не съм – подсмихна се Флечър. – Ние с Ани никога не пропускаме сапунения сериал.

– Да де, защо ли изобщо питам! Ще кажеш ли нещо по повод на това, че жената на съперника ти е нелегална имигрантка, а майка ѝ е проститутка?

– Да, според мен Дейвид Анскот трябваше да прекъсне онзи тип, задал въпроса. Още от самото начало личеше, че всичко е нагласено.

– Мога ли да те цитирам? – попита Чарли. Джими заклати трескаво глава.

– Да, можеш, разбира се, нали тъкмо заради това Никсън заприлича на герой от „Кукленото шоу“.

– Сигурно ще ти бъде приятно да чуеш, сенаторе, че инстинктът ти съвпада с общественото мнение. Телефоните в студиото прегряха от обадания – всички съчувстват на Нат Картрайт и жена му и съм готов да се обзаложа, че утре Елиот ще изгуби с гръм и трясък.

– От което животът ми направо ще се стъжни – отбеляза Флечър, – но все пак от цялата дандания произлезе и нещо хубаво.

– Какво, сенаторе?

– Най-после всички разбраха що за стока е тоя негодник Елиот.

– Но за теб това не е никак добре – рече Джими.

– Добре е, и още как – натърти приятелят му, – баща ти щеше да каже същото.

* * *

Когато линейката пристигна, Нат реши да придружи тялото на сина си до болницата. Майка му се опитваше да успокои някак Су Лин.

– Връщам се веднага – обеща той и я целуна нежно. Видя двамата смълчани санитарии, седнали от двете страни на тялото, и обясни, че ще кара след тях. Те само кимнаха.

Лекарите и сестрите в болницата се помъчиха да проявят съчувствие, но имаше формуляри за попълване – такъв беше редът. Накрая го оставиха на мира. Той целуна Люк по челото и се извърна, видял моравите следи по врата му – знаеше, че този спомен ще се вреже неизлицимо в паметта му.

След като покриха лицето на Люк с чаршаф, Нат остави непрежалимия си син и тръгна покрай лекарите и сестрите, които, свели глави, му изказваха тихо съболезнованията си. Трябваше да се върне при Су Лин, преди това обаче бе длъжен да се отбие при още един човек.

Все така разгневен, подкара сякаш на автопилот. Никога не беше ходил там, но знаеше къде точно се намира къщата и когато накрая зави по алеята, забеляза, че някои от прозорците светят. Спря автомобила и

тръгна бавно към къщата. Трябваше да запази самообладание, ако искаше да не рухне. Приблужи входната врата и чу отвътре разпалени гласове. Караха се мъж и жена, които и не подозираха, че имат гост. Нат почука и гласовете заглъхнаха, сякаш някой е изключил телевизор. След миг вратата се отвори рязко и Нат се озова лице в лице с човека, който според него носеше вина за смъртта на сина му.

Ралф Елиот се постъписа, но бързо се окопити. Опита се да затръшне вратата под носа на Нат, той обаче вече бе пхнал рамо. С първия удар улучи Елиот право по носа и той отхвъркна назад като тапа. Залитна, ала веднага си възвърна равновесието, обърна се и хукна по коридора. Нат го последва и влезе в кабинета. Огледа се, но от Ребека нямаше и следа. Насочи вниманието си към Елиот, който тъкмо издърпваше едно от чекмеджетата на писалището. Измъкна пистолет и го насочи към Нат.

– Махай се от къщата ми, или ще ти тегля куршума! – подвикна му.

От носа му течеше кръв. Нат пристъпи към него.

– А, едва ли – рече той. – След номера, който извъртя днес, се съмнявам някой да повярва и на дума, изречена от теб.

– Ще повярват, ще повярват, защото имам свидетел. Не забравяй, Ребека те видя как нахълтваш в къщата, заплашваш ме и ми се нахвърляш.

Нат направи още една крачка, за да го удари, но Елиот отстъпи назад, препъна се о страничната облегалка на фотьойла и залитна. Пистолетът стреля, Нат скочи върху Елиот и го повали на пода. Докато падаха, заби коляно в слабините на противника си толкова силно, че той се преви одве и изпусна пистолета. Нат го грабна и го насочи към Елиот, чието лице се сгърчи от страх.

– Ти го прати онзи да задава такива въпроси, нали? – попита Нат.

– Аз, аз, но не знаех, че ще стигне чак дотам, пък и едва ли ще убиеш човек само защото...

– Само защото той е виновен за смъртта на сина ми ли?

Елиот пребледня като мъртвец.

– Да, ще убия човек – отсече Нат и долепи цевта до челото на Елиот.

Погледна го – той бе коленичил, хленчеше, гърчеше се и се молеше за пощада.

– Няма да те убивам, защото така постъпват само малодушните – рече накрая и свали оръжието. – Не, искам да страдаш много повече, да умираш малко по малко от унижение. Утре ще разбереш какво

всъщност мислят за теб хората в Хартфорд, а после трябва да преглътнеш и позора да видиш как ставам губернатор.

Нат се изправи, остави спокойно пистолета в ъгъла на писалището, обърна се и излезе от стаята. Видя, че Ребека се е спотаила в антрето отпред. Веднага щом я подмина, тя нахълта на бегом в кабинета. Нат излезе през отворената входна врата и се качи на автомобила.

Тъкмо излизаше през портата, когато чу изстрела.

* * *

Телефонът на Флечър звънеше едва ли не през пет минути. Ани обясняваше на всички, че мъжът ѝ няма какво повече да каже, освен че поднася съболезнованията си на господин и госпожа Картрайт.

Малко след полунощ изключи телефона и се качи горе. В спалнята светеше, но тя с изненада видя, че Флечър не е там. Пак слезе долу – да провери в кабинета. Бюрото му както винаги бе отрупано с книга, той обаче не седеше зад него. Ани пак се качи бавно горе и забеляза, че изпод вратата в стаята на Луси се процежда светлина. Отвори тихо, да не би момичето да е заспало на лампа. Надзърна вътре и видя, че мъжът ѝ е приседнал на леглото и прегръща сънената им дъщеря. По страните му се стичаха сълзи. Той се извърна към жена си.

– Всичко останало е без значение – рече Флечър.

* * *

Когато се прибра, Нат завари майка си и Су Лин да седят на канапето. Лицето на Су Лин беше пепеляво, очите ѝ бяха хлътнали, за няколко часа тя се бе състарила с десетина години.

– Сега ще ви остава – рече майката на Нат, – но утре сутрин ще дойда пак. Не ме изпращайте.

Нат се наведе, целуна майка си за довиждане и седна до жена си. Притисна тъничкото ѝ тяло до себе си, ала не каза нищо. Думите бяха излишни.

Не помнеше колко са седели така, когато чу полицейската сирена. Реши, че дразнещият звук скоро ще заглъхне в далечината, той обаче ставаше все по-силен и силен, докато накрая автомобилът закова със скърцащи спирачки пред тях. После Нат чу врата, която се затръшва, и тежки стъпки, последвани от силно думкане по вратата.

Вдигна ръка от раменете на жена си и слезе уморено долу. Отвори и видя шефа на полицията, от двете му страни стояха полицаи.

- Какво има?
- Много ви се струпа днес и наистина съжалявам – рече Дон Кълвър, – но съм длъжен да ви задържа под стража.
- Защо? – направо не повярва Нат.
- За убийството на Ралф Елиот.

Книга пета Съдии

44.

Това не бе първият случай в американската история, когато върху бюлетините беше написано името на мъртъв кандидат, със сигурност не за пръв път един от кандидатите бе арестуван, но колкото и да търсеха, историците така и не откриха двете неща да са станали в един и същи ден.

Началникът на полицията разреши на Нат да се обади само на един човек – Том, който, макар и да бе три след полунощ, още будуваше.

– Ще събудя Джими Гейтс и идвам веднага в участъка. Тъкмо бяха приключили с взимането на отпечатъците, и Том дойде заедно с адвокатата.

– Нали го помниш Джими, беше наш консултант, когато се сляхме с „Феърчайлд“ – каза той.

– Да, помня го – потвърди Нат и продължи да бърше ръцете си – беше ги измил, за да се махне масилото по пръстите му.

– Разговарях с началника – уточни Джими, – не възразява да ви пусне, но утре в десет сутринта трябва да се явите в съда, за да ви предявят обвинение. Ще поискам да ви пуснат под гаранция, не виждам причина да откажат.

– Благодаря – рече безизразно Нат. – Нали помните, Джими, преди да започнем да изкупуваме акциите на „Феърчайлд“, ви помолих да ми намерите най-добрия адвокат по търговско право, който да ни представлява.

– Да, помня – потвърди другият мъж – и вие винаги сте подчертавали, че Логан Фицджералд се е справил блестящо.

– Повече от блестящо – промълви тихо Нат, – сега обаче искам да ми намерите най-добрия адвокат по наказателно право.

– Утре, когато се срещнем, ще ви дам две-три имена – да си изберете. В Чикаго има едно момче, което наистина е невероятно, дано само не е заето – рече Джими точно когато при тях дойде шефът на полицията.

– Господин Картрайт, може ли едно от момчетата да ви откара вкъщи?

– Не, благодаря, господин Кълвър, много мило от ваша страна, но аз ще откарам кандидата – намеси се Том.

– Вече казваш „кандидата“ едва ли не по инерция, сякаш това е малкото ми име – отбеляза Нат.

Докато се връщаха, той разказа на приятеля си какво точно се е случило у Елиот.

– Излиза, че в крайна сметка трябва да решат на кого да повярват, на теб или на нея – рече Том, докато спираше пред къщата на Нат.

– Да, и се опасявам, че моят разказ, макар и да отговаря на истината, ще бъде по-неубедителен от нейния.

– Хайде да го обсъдим утре сутринта – предложи другият мъж. – А сега се опитай да поспиш.

– Вече е утре сутринта – напомни Нат, загледан в първите слънчеви лъчи, прокраднали се по моравата.

Су Лин стоеше на отворената врата.

– Повярваха ли изобщо?...

Нат ѝ обясни какво е станало в полицейския участък и жена му възкликна.

– Жалко!

– Какво „жалко“? – не я разбра той.

– Че не си го убил.

Нат се качи направо горе, мина през спалнята и влезе в банята. Смъкна дрехите си и ги напъха в найлонов плик. Смяташе да ги хвърли, та да не му напомнят за този ужасен ден. Застана под душа, който го зашиба с ледени струйки. Сложи си други дрехи и отиде при жена си в кухнята. На стената бе закачена програмата му за деня на изборите – в нея не се споменаваше, че трябва да се яви пред съда по обвинение в убийство.

Том се появи в девет. Съобщи, че изборите вървят бързо, така, сякаш в живота на Нат не се е случило нищо.

– Веднага след телевизионните дебати са направили проучване на общественото мнение – обясни той на приятеля си, – според него водиш с шейсет и три пункта, Елиот е събрал трийсет и седем.

– Но това е било, преди да ме задържат за убийството на втория кандидат – напомни Нат.

– Няма да се учудя, ако след като се разчуе, пунктовете ти скочат на цели седемдесет и три – отвърна другият мъж.

Никой не се засмя.

Том се постара да насочи вниманието към предизборната кампания,

та да не мислят за Люк. Не се получи. Той погледна към часовника в кухнята.

– Време е да тръгваме – подкани той приятеля си, който се обърна и прегърна Су Лин.

– Не, идвам с теб – спря го тя. – Нат може и да не го е убил, но ако ми беше паднало на мен, сякаш да го направя.

– Аз също – промълви тихо Том, – нека обаче ви предупредя: когато стигнем в съда, там ще гъмжи от репортери. Правете се на ударени и си трайте – каквото и да кажете, утре ще се появи по първите страници на вестниците.

Докато излизаха от къщата, ги пресрещнаха цяла сюроя журналисти и три снимачни екипа, които обаче само ги изгледаха как се качват в автомобила. Том подкара през града, а Нат и Су Лин се хванаха за ръце – така и не забелязваха, че който ги види, им маха за поздрав. Когато след петнайсетина минути бяха пред стълбите на съда, Нат се изправи пред най-многолюдната тълпа, която бе виждал от началото на предизборната кампания.

Шефът на полицията явно беше очаквал да има стълпотворение, защото бе пратил двайсет униформени ченгета, които изтласкаха множеството, за да сторят път на Нат и придружаващите го. Но не се получи: оказа се, че двайсетината полицаи не са достатъчни, за да озаптят фотографите и репортерите, които крещяха един през друг, блъскаха Нат и Су Лин и не ги оставяха да се качат по стъпалата. Тикаха в лицето на Нат микрофони, обсипваха го от всички посоки с въпроси.

– Вие ли убихте Ралф Елиот? – подвикна един от журналистите.

– Ще се откажете ли от участие в изборите? – не остана по-назад друг и поднесе микрофон.

– Майка ви наистина ли е била проститутка, госпожо Картрайт?

– Смятате ли, Нат, че още можете да победите?

– Ребека Елиот била ли ви е любовница?

– Какви, господин Картрайт, бяха последните думи на Елиот?

Най-сетне минаха през летящата врата и видяха, че Джими Гейтс стои в дъното и ги чака. Той отведе Нат на скамейката пред съдебната зала и му съобщи какъв точно е редът.

– Заседанието ще продължи най-много пет минути – обясни адвокатът. – Ще се представите, после ще изслушате обвинението и ще заявите, че сте невинен. След това ще подам искане да ви пуснат под гаранция. Щатската прокуратура е определила петдесет хиляди долара гаранция и аз не възразих. След като подпишете документите, ще ви пуснат и

няма да ви се налага да идвате в съда, докато не насрочат делото.

– А според вас кога ще стане това?

– Обикновено всичко трае около половин година, аз обаче настоях да ускорят нещата заради приближаващите избори.

Нат се възхити от професионалния подход на Джими и си спомни, че освен всичко останало той е и пръв приятел на Флечър Давънпорт. Но се надяваше, че като всеки добър адвокат и той знае какво е „да си държиш езика зад зъбите“. Джими си погледна часовника.

– Трябва да влизаме, не бива да допускаме съдията да ни чака.

Нат влезе в препълнената съдебна зала и заедно с Том мина по пътеката в средата. Беше изненадан, че мнозина протягат ръка да се здрависат с него и дори му пожелават успех – имаше чувството, че е не в съд, а на предизборно събрание. Когато стигнаха в предната част на залата, Джими отвори вратичката, отделяща съдиите, прокурорите и подсъдимите от хората, дошли да позяпат. После отведе Нат на масата вляво и му каза да седне, след което се разположи на стола до него. Докато чакаха съдията, Нат погледна към щатския прокурор Ричард Ебдън, човек, от когото винаги се бе възхищавал. Знаеше, че той може да е страховит противник – как ли Джими щеше да посъветва клиента си да се държи с него.

– Всички да станат прави. Съдията Дийкинс.

Всичко се разигра точно както бе предсказал Джими и след пет минути те вече бяха на улицата, където се изправиха пред същите репортери, задали същите въпроси, които пак си останаха без отговор.

Докато си проправяха през навалищата път към чакащия автомобил, Нат отново се изуми колко много хора напират да му стиснат ръката. Том им каза да вървят по-бавно, спомнил си, че тези кадри ще бъдат излъчени в обедните новини. Нат поговори с всеки, отнесъл се доброжелателно с него, но така и не се сети какво да отговори на един мъж, който възкликна:

– Радвам се, че сте го убили това леке.

– Право към вас ли да карам? – попита Том, докато пъплеше през блъсканицата.

– А, не, дай да отскочим до банката и да обсъдим нещата – предложи Нат.

Спряха само веднъж, за да купят първото издание на „Курант“ – бяха чули как едно вестникарче крещи:

– Картрайт обвинен в убийство.

Том прояви интерес единствено към проучването на общественото

мнение, резултатите от което бяха поместени на втора страница: сега Нат водеше с цели двайсет пункта пред Елиот.

– А на друг въпрос избирателите отговарят, че не бива да се отказваш – отбеляза Том, сетне продължи да чете.

По едно време вдигна рязко очи от вестника, но не каза нищо.

– Какво има? – попита Су Лин.

– Седем на сто са казали, че ако си ги помолел, и те на драго сърце са щели да убият Елиот.

Пред банката ги причакваше поредната тумба репортери и оператори, натъкнали се на същото ледено мълчание. Секретарката на Том ги пресрещна в коридора и съобщи, че избирателната активност на първичните избори е необичайно висока за този час на деня: републиканците очевидно искаха да се знае какво е мнението им.

Насядаха в заседателната зала и първото, което Нат каза, бе:

– Каквито и да са резултатите, партията вероятно очаква да се откажа и при тези обстоятелства ми се струва, че това е най-доброто, което мога да направя.

– Защо не оставиш да решат избирателите? – намеси се Су Лин. – Ако повечето те подкрепят, продължи да се бориш, така ще убедиш съдебните заседатели, че си невинен.

– И аз съм на това мнение – каза Том. – Кого друг да издигне партията, Барбара Хънтър ли? Дай да спестим на електората поне това.

– А вие, Джими, какво мислите? Все пак сте мой адвокат.

– По този въпрос не мога да ви дам безпристрастно становище – призна си той. – Както ви е известно, кандидатът на демократите ми е най-добрият приятел, но ако трябваше да съветвам него при същите обстоятелства и знаех, че е невинен, щях да му кажа да не се предава и да им натрие носовете на тия негодници.

– Все пак е възможно да изберат и мъртвец, тогава само Господ Бог знае какво ще се случи.

– Името му ще си остане върху бюлетината и ако избирателите гласуват за него, партията вероятно ще покани някого, който да го представлява – напомни Том.

– Сериозно ли говориш? – учуди се Нат.

– Повече от сериозно. Твърде често се спират на съпругата на кандидата и мен ако питаш, Ребека Елиот веднага ще се възползва от случая.

– Ако вас ви осъдят – допълни Джими, – тя със сигурност може да разчита, че хората ще гласуват за нея от състрадание.

– По-важното е дали можете да ми предложите адвокат, който да ме защитава в съда – напомни Нат.

– Не един, а цели четирима – отвърна Джими, след което извади от чантата си дебела папка. Отвори я. – Двама от Ню Йорк, и двамата са ми препоръчани от Логан Фицджералд, един от Чикаго, работил е по „Уотъргейт“, и четвъртият е от Далас. От десет години е губил само едно дело, и то защото убийството, извършено от клиента му, е било заснето с видеокамера. Днес смятам да се свържа по телефона и с четиримата, за да разбера дали са свободни. Около делото ще се вдигне голям шум, предполагам, че и четиримата ще се постараят да се освободят.

– А в Кънектикът няма ли адвокати, достойни да влязат в списъка? – попита Том. – Ако защитникът е от нашия щат, съдебните заседатели ще се вслушат по-внимателно в пледоарията му.

– Съгласен съм – рече Джими, – но единственият човек от същия калибър е прекалено зает.

– Кой? – поинтересува се Нат.

– Кандидатът на демократите за губернатор.

Нат се усмихна за пръв път.

– В такъв случай избирам него.

– Но точно сега той провежда предизборна кампания.

– Ако случайно не сте забелязали, това важи с пълна сила и за обвиняемия – напомни Нат, – пък и да не забравяме, изборите са след цели девет месеца. Ако случайно се окаже, че той ще се състезава с мен, тъкмо ще знае къде се намирам във всеки момент.

– Но... – повтори Джими.

– Предайте на господин Флечър Давънпорт, че ако се преборя за кандидат на републиканците, държа той да ме защитава в съда, и не разговаряйте с никого, докато Давънпорт не ми откаже. Ако онова, което съм чувал за него, е вярно, съм повече от сигурен, че ще се съгласи да ми бъде адвокат в това дело.

– Добре, щом настоявате, господин Картрайт.

– Да, настоявам – повтори Нат.

* * *

В осем вечерта, когато първичните избори приключиха, Нат спеше в колата на Том, който го караше към къщи. Шефът на предизборния му щаб реши да го остави да си почине. Нат не помнеше нищо друго, освен че, когато се е събудил, е видял до себе си на леглото Су Лин. Първата му мисъл беше за Люк. Жена му го погледна съсредоточено и му стисна

ръката.

– Не – прошепна тя.

– Какво „не“? – учуди се Нат.

– Виждам по очите ти, скъпи, че се питаш дали искам да се откажеш, за да погребем както трябва Люк, и отговорът ми е „не“.

– Но първо трябва да се заемем с погребението, а после да се подготвим за процеса, да не говорим пък за самия процес.

– Да не говорим освен това за безкрайните часове, когато ще живееш само с черни мисли и ще ти бъде непоносимо трудно, ето защо отговорът ми пак е „не“.

– Неразумно е да очакваме, че съдебните заседатели няма да повярват на покрусената вдовица, която на всичкото отгоре се кълне, че е видяла с очите си убийството на своя съпруг.

– То оставаше да не го е видяла с очите си! – възкликна Су Лин. – Нали именно тя му е теглила куршума.

Телефонът върху нощното й шкафче иззвъня. Тя вдигна и заслуша внимателно, после си записа върху тефтерчето до апарата две цифри.

– Благодаря – каза Су Лин. – Ще му предам.

– Ще му предадеш какво? – попита Нат.

Тя откъсна листчето и го подаде на мъжа си.

– Обади се Том. За да ти съобщи резултатите от първичните избори.

Върху листчето беше написала само числата „69/31“.

– Кой все пак ги е получил тия шейсет и девет? – възкликна Нат.

– Следващият губернатор на Кънектикът – отвърна Су Лин.

* * *

По молба на директора господин Хендерсън опелото на Люк бе отслужено в параклиса към училище „Тафт“. Той обясни, че много от учениците искали да присъстват. Чак след смъртта на сина си Нат и Су Лин осъзнаха, че той е бил всеобщ любимец. Службата бе съвсем скромна, хорът, където Люк също беше пял и много се бе гордял с това, изпълни „Йерусалим“ на Уилям Блейк и „Не палувай“ на Коул Портър. Кати прочете откъс от Свещеното писание, милият стар Томо – друг, прощалното слово произнесе директорът.

Той подчерта колко стеснителен е бил Люк, как не е искал да бие на очи, как всички са го обичали и са му се възхищавали. Напомни на присъстващите колко добре момчето е изиграло ролята на Ромео и как едва тази сутрин директорът е разбрал, че Люк е бил приет в

Принстънския университет.

Неколцина ученици и ученички от девети клас, участвали заедно с Люк в представлението на драмсъстава, изнесоха ковчега от параклиса. Този ден Нат научи много за сина си и се почувства гузен, защото чак сега е разбрал колко силно впечатление е правел той на връстниците си.

След опелото Нат и Су Лин отидоха у директора, който бе поканил в дома си най-близките приятели на Люк. Вътре нямаше къде игла да падне, но както господин Хендерсън обясни на Су Лин, всички смятали, че са добри приятели на момчето.

– Беше истински дар – каза простичко директорът.

Председателят на ученическия съвет в класа подари на Су Лин албум със снимки и кратички съчинения, написани от съучениците на сина й. След време, ако му докривееше, Нат отгръщаше албума, четеше някое от съчиненията и разглеждаше снимките. Имаше обаче една бележка, към която се връщаше отново и отново: „Люк бе единственото момче, което, докато е разговаряло с мен, нито веднъж не е споменало тюрбана или цвета на кожата ми. Той просто не ги забелязваше. Надявах се да ми бъде приятел до края на живота. Малик Синг, 16 г.“

След като си тръгнаха от къщата на директора, Нат зърна Кати – свела глава, тя седеше сам-сама в парка. Су Лин се приближи и седна до нея. Прегърна я и се помъчи да я успокои.

– Той те обичаше много – каза й.

Кати вдигна глава, по страните й се стичаха сълзи.

– Така и не му казах, че и аз го обичам.

45.

– Не мога да го направя – отсече Флечър.

– Защо? – учуди се Ани.

– Готов съм да ти посоча стотици причини.

– Или по-скоро стотици оправдания.

– Как ли не, да защитавам в съда човека, когото се опитвам да победя – продължи той, без да й обръща внимание.

– Без страх и уплаха – издекламира жена му.

– И как според теб, ако го защитавам в съда, ще вода предизборната си кампания?

– О, това е най-лесното. – Тя помълча-помълча и добави: – Откъдето и да го погледнеш.

– Откъдето и да го погледнеш ли? – повтори Флечър.

– Ами да. Ако е извършил убийството, дори няма да бъде кандидат на републиканците.

– А ако не го е извършил?

– Тогава ще събереш овациите, задето благодарение на теб са го признали за невинен.

– Не виждам никакъв смисъл. Неразумно е.

– Още две оправдания.

– Защо си на негова страна? – подвикна мъжът й.

– Не съм на негова страна – натърти Ани. – Ако цитираме професор Ейбрахамс, съм на страната на справедливостта.

Известно време Флечър мълча.

– Какво ли щеше да направи той, ако беше на мое място?

– Знам прекрасно какво щеше да направи... „Но някои хора, още завършили-незавършили университета, забравят тези високи изисквания...“

– „Дано поне един човек в курса...“ – довърши вместо нея Флечър често повтаряните думи на професора.

– Защо не се срещнеш с него? – предложи Ани. – Тогава може би ще се убедиш, че...

* * *

Въпреки безбройните предупреждения на Джими и яростното негодувание на местните демократи – всъщност на всички без Ани – двамата се разбраха да се срещнат в неделя.

Уговориха се да се видят във „Феърчайлд-Ръсел“ – рано в неделя по Мейн Стрийт едва ли щеше да има много хора.

Нат и Том дойдоха в десет без нещо и за пръв път от доста години на председателя на управителния съвет му се наложи сам да отключва входната врата и да изключва алармата. Не чакаха дълго – след броени минути в горния край на стълбите пред банката се появиха и Флечър и Джими. Том побърза да ги отведе в заседателната зала.

Джими представи на най-важния си клиент своя най-добър приятел и двамата се загледаха – не знаеха кой би следвало да направи първата крачка.

– Много мило от ваша страна...

– Изобщо не очаквах...

И двамата се засмяха и се ръкуваха сърдечно.

Том предложи Флечър и Джими да седнат на масата срещу тях с

Нат. Флечър кимна, разположи се, отвори чантата и извади тейфтер, който сложи пред себе си заедно с химикалка – беше я взел от вътрешния си джоб.

– В началото разрешете да ви благодаря, че се съгласихте да се срещнем – подхвана Нат. – Мога да си представя на каква ожесточена съпротива от всички страни сте се натъкнали и съзнавам, че не ви е било никак лесно да вземете такова решение.

Джими сведе глава.

– Трябва да благодарите на жена ми – отвърна Флечър, вдигнал ръка. Замълча, сетне добави: – Не на мен. Но трябва да убедите не нея, а именно мен.

– В такъв случай благодарете от мое име на госпожа Давънпорт. Бъдете сигурен, че ще отговоря на всички въпроси, които ми зададете.

– Имам само един въпрос – каза Флечър, загледан надолу към празния лист, – и то въпрос, какъвто един адвокат не задава никога, за да не изпада в неловко положение. Сега обаче изобщо няма да обсъждам с вас случая, ако не ми отговорите на него.

Нат кимна, но не каза нищо. Флечър вдигна глава и се вгледа в човека, който вероятно щеше да му бъде съперник в изборите. Нат не извърна очи.

– Вие ли убихте Ралф Елиот?

– Не, не съм го убил аз – натърти без колебание Нат.

Флечър отново погледна празния лист пред себе си, вдигна го и отдолу се видя вторият лист в бележника, запълнен отгоре до долу със старателно обмислени въпроси.

– В такъв случай нека ви попитам... – рече Флечър и вдигна очи към своя клиент.

* * *

Делото беше насрочено за втората седмица на юли. Нат се учуди, че след като новият му адвокат го е накарал да повтори неколкократно разказа си и е изяснил всички подробности до последната, двамата почти не са се срещали. Знаеха, че показанията на обвиняемия са твърде важни, въпреки това Флечър отдели точно толкова време и на показанията, които Ребека Елиот бе дала на два пъти в полицията, на доклада на Дон Кълвър за случилото се онази нощ и на записките на детектив Петровски, натоварен да разследва убийството. Той предупреди Нат:

– Прокурорът е подковал добре Ребека, тя е обмислила и отрепетирала всички въпроси, които могат да ви хрумнат. В деня, когато застане

на свидетелското място, ще се е подготвила не по-зле от актриса на премиера. Въпреки това госпожа Елиот има проблем – натърти Флечър.

– Какъв? – любопитства Нат.

– Ако е убила мъжа си, значи със сигурност е излъгала в полицията и е скрила нещо. Трябва да разберем какво.

Интересът към изборите за губернатор се разпростря далеч извън пределите на Кънектикът. Списания, толкова различни като „Ню Йоркър“ и „Нашънъл Енкуайърър“, поместиха статии, посветени на двамата мъже, и в деня, за когато бе насрочено делото, нямаше свободни хотелски стаи в радиус от трийсет и пет километра от Хартфорд.

До изборния ден оставаха още три месеца и от проучванията на общественото мнение се виждаше, че Флечър води с дванайсет пункта, той обаче беше наясно, че стига да докаже невинността на Нат, резултатът ще се преобърне буквално за един ден.

Съдебното заседание бе насрочено за единайсети юли, но големите телевизионни канали вече бяха наслагали камери по покривите на сградите срещу съда и по тротоарите, по улиците също имаше екипи с подвижни камери, готови да вземат интервю от всеки, свързан поне малко с процеса, макар че оставаха доста дни, преди Нат да чуе думите „Всички да станат прavi.“

Двамата с Флечър се стараеха да провеждат предизборните си кампании така, сякаш това им е обичайната работа, въпреки че никой не се хващаше на тази въдица. Бързо установиха, че няма зала, пък била тя и в най-затънтения избирателен район, която да не са в състояние да напълнят до краен предел. И двамата трябваше да присъстват на благотворително мероприятие за набиране на средства, с които към болница „Гейтс“ да бъде построено ортопедично отделение, и се оказа, че на черно билетите за него вървят по петстотин долара единият. Това бяха сред малкото избори, когато средствата за кампаниите направо се лееха като из ведро. Седмици наред Флечър и Нат бяха по-големи звезди и от Франк Синатра.

В нощта преди съдебното заседание и двамата не мигнаха, а шефът на полицията Дон Кълвър дори не си направи труда да ляга. Беше наредил пред съда да дежурят сто униформени полицаи, макар че, както отбеляза мрачно, дребните престъпници в Хартфорд само това и чакаха.

Флечър се появи пръв на стълбището пред съда и обясни пределно ясно на причакалите го репортери, че ще отговаря на въпроси и ще дава изявления едва след произнасянето на присъдата. Подир няколко минути дойде и Нат, придружаван от Том и Су Лин, и ако не беше

полицейският кордон, те сигурно така и нямаше да се доберат до сградата на съда.

След като влязоха, Нат тръгна по мраморния коридор право към зала седма – мнозина се обръщаха към него с мили думи, но както го бе помолил адвокатът, той само кимаше любезно. Влезе в залата и под погледите на най-малко петстотин души, впили очи в него, тръгна по пътеката в средата, за да седне отляво на Флечър.

– Добро утро, господин адвокат – поздрави той.

– Добро утро, Нат – отвърна Флечър, след като вдигна очи от купчината книжа пред себе си, – дано не умреш от скука, цяла седмица ще избираме съдебни заседатели.

– Вече решил ли си как изглежда идеалният съдебен заседател? – усмихна се другият мъж.

– Не е толкова лесно, още не знам кого да предпочета, хора, които подкрепят теб или мен.

– Нима в Хартфорд ще се намерят цели дванайсет души, които да подкрепят теб! – възкликна Нат.

Адвокатът се усмихна.

– Радвам се, че не си загубил чувството си за хумор, но след като съдебните заседатели положат клетва, искам да изглеждаш сериозен и угрижен. Като човек, спрямо когото е извършена голяма несправедливост.

Флечър се оказа прав: след доводите, контрадоводите и множество възражения, изказани и от двете страни, съдебният състав от дванайсет души и две резерви бе уточнен чак в петък. В него влизаха седем мъже и пет жени. Две от жените и един от мъжете бяха чернокожи, петима бяха с професии, имаше и две работещи майки, трима работници, една секретарка и един безработен.

– А какви са политическите им убеждения? – подметна Нат.

– Предполагам, че четирима са републиканци, четирима – демократи и четирима още се колебаят.

– Каква е следващата задача за решаване, господин адвокат?

– Как да те измъкна сух от водата и същевременно да спечеля гласовете на четиримата колебаещи се – отвърна Флечър, преди да се разделят на долното стъпало пред съда.

Нат забеляза, че вечер, след като се прибере, бързо забравя процеса и мислите му отново и отново го връщат към Люк, Колкото и да се опитваше да обсъжда със Су Лин нещо друго, в съзнанието му неизменно изникваше неговият образ.

– Ако бях споделила с Люк тайната си – все се вайкаше майката, – той вероятно и досега щеше да бъде жив.

46.

Следващия понеделник съдебните заседатели положиха клетва и съдията Краватс покани щатския обвинител да направи встъпително слово.

Ричард Ебдън стана бавно от мястото си. Беше снажен, изискан беловлас мъж, славеше се с това, че всички съдебни заседатели му имат страх. В първия ден на всяко съдебно заседание задължително се явяваше в един и същ тъмносин костюм. Бялата му риза и синята вратовръзка вдъхваха доверие.

Прокурорът се гордееше с професионалния си път, което съдържа известна ирония, понеже той бе благ човек, който си обича семейството, не пропуска църковна служба и дори пее в местния хор. Ебдън се изправи, изтика стола назад, застана напред залата и се извърна с лице към съдебните заседатели.

– Госпожи и господа съдебни заседатели – подхвана той,

– прокурор съм от дълги години и рядко съм се натъквал на по-ясен случай на предумишлено убийство.

Флечър се наведе към Нат и прошепна:

– Не се притеснявай, винаги започва пледоарията си така, сега следва „Но въпреки това“...

– Но въпреки това искам да ви напомня какво се е разиграло в нощта срещу тринайсети февруари. Господин Картрайт – продължи прокурорът и се извърна бавно с лице към обвиняемия – е участвал в телевизионно предаване заедно с Ралф Елиот, обичан и много уважаван в обществото човек, и още по-важно, човек, който е имал всички шансове да спечели първичните избори на републиканците и вероятно да стане губернатор на любимия ни щат. Бил е в разцвета на житейския си път, жънал е успех след успех и в скоро време е щял да се радва на признанието на избирателите, благодарни за дългогодишната му безкористна служба в полза на обществото, а каква награда е получил? Накрая е бил убит от прекия си съперник. Как се е разиграла тази никому ненужна трагедия? Към господин Картрайт е отправен въпрос дали жена му е незаконна имигрантка – нещо, което неизменно съпътства истинската политика, – въпрос, на който, бих могъл да добавя, Картрайт не желае да отговори –

защо? Защото знае, че това е самата истина, която не е разкривал в продължение на цели двайсетина години. И какво прави господин Картрайт, след като отказва да отговори на въпроса? Опитва се да прехвърли вината от болната глава на здравата и се нахвърля на Ралф Елиот. Веднага след края на предаването започва да му крещи ругатни, нарича го негодник, обвинява го, че е нагласил нещата и най-ужасното, зарича се: „Въпреки всичко ще ви убия.“ – Ебдън се взря в съдебните заседатели и повтори бавно петте думи: – „Въпреки всичко ще ви убия.“ Когато признаете господин Картрайт за виновен, не е нужно да се осланяте на казаното от мен, защото това не са слухове, догадки или плод на въображението: целият разговор между двамата съперници е бил заснет на кинолента за идните поколения. Съзнавам, господин съдия, че молбата ми е необичайна, но при така създадите се обстоятелства ми се ще да покажа и на вас, и на съдебните заседатели този запис.

Прокурорът погледна към сътрудниците си и един от тях натисна копчето. Следващите дванайсет минути Нат не откъсна очи от екрана, опънат точно срещу съдебните заседатели, и със свито сърце видя как си е изпуснал нервите. След като записът беше изключен, Ебдън продължи встъпителното си слово.

– Но щатската прокуратура пак е длъжна да покаже какво точно се е разиграло, след като този въбесен отмъстителен човек е изхвърчал от студиото. – Той сниши глас. – Картрайт се прибира вкъщи и вижда, че синът му – единственото му дете – е извършил самоубийство. Всички разбираме как такава трагедия е подействала на бащата. Оказва се, уважаеми съдебни заседатели, че трагичната кончина на момчето е отприщила низ от събития, завършили с хладнокръвното убийство на Ралф Елиот. Картрайт обещава на жена си, че от болницата ще се прибере направо у дома, въпреки това обаче няма намерение да го прави, понеже вече е решил пътем да се отбие у господин и госпожа Елиот. Каква ли е причината за това посещение в два часа след полунощ? Целта е пределно ясна: Ралф Елиот да бъде отстранен от надпреварата за губернаторския пост. За беда на своето семейство и на щата господин Картрайт успява да я изпълни. В два след полунощ отива неканен в дома на семейство Елиот. Отваря му господин Елиот, който по това време работи върху своя реч в кабинета си. Господин Картрайт нахълтва вътре и удря господин Елиот толкова силно по носа, че той залита. Вижда, че противникът му хуква да го гони по коридора, и се окопитва достатъчно бързо, за да изтича в кабинета и да вземе пистолета, който държи в едно от чекмеджетата на писалището. Обръща се точно когато Картрайт му

скача и избива оръжието от ръката му – сега вече господин Елиот няма с какво да се отбранява. След това неканеният гост грабва пистолета, застава над жертвата си и без да се колебае и за миг, я застрелва право в сърцето. После стреля още веднъж, вече към тавана, за да създаде впечатлението, че е имало боричкане. Сетне мята пистолета, изтичва през отворената входна врата, скача в автомобила и отправшва към дома си. Без изобщо да подозира, оставя след себе си свидетел на цялата случка – съпругата на жертвата, госпожа Ребека Елиот. След като чува първия изстрел, тя изтичва от спалнята на горния етаж, а броени мигове подир втория изстрел вижда ужасена как Картрайт побягва презглава от къщата. Подобно на телевизионната камера, която е записала всичко, разиграло се преди това същата вечер, госпожа Елиот ще ви разкаже точно и подробно какво точно се е случило оная нощ. – Прокурорът отклони за миг вниманието си от съдебните заседатели и погледна Флечър право в лицето. – След малко защитникът на подсъдимия ще стане от мястото си и с прочутото си обаяние и ораторско майсторство ще се опита да ви просълзи със своя разказ за случилото се. Ала той няма как да отрече трупа на един невинен мъж, убит най-хладнокръвно от политическия си противник. Няма как да отрече и заканата, отправена не другаде, а в телевизионното студио: „Въпреки всичко ще ви убия.“ Няма как да отрече, че е имало свидетелка, видяла с очите си убийството – госпожа Ребека Елиот, вдовица на убития. – Прокурорът премести поглед към Нат. – Ще ви разбере, ако изпитате известно състрадание към този човек, ала съм сигурен, че след като чуете показанията на всички свидетели, у вас няма да остане и сянка на съмнение, че именно господин Картрайт е извършил гнусното деяние, и вие няма да имате друг избор, освен да изпълните дълга си към щата и да издадете присъда „Виновен“.

Докато Ричард Ебдън се връщаше на мястото си, в залата се възцари зловеща тишина. Мнозина, дори двама-трима от съдебните заседатели закимаха. Съдията Крават си записа нещо в бележника пред себе си и погледна към защитника на обвиняемия.

– Ще отговорите ли, господин адвокат? – попита съдията, без да се опитва да крие иронията в гласа си.

Флечър се изправи и го погледна право в очите.

– Не, благодаря, господин съдия, не възнамерявам да правя встъпително слово – оповести той.

После седна до Нат и двамата загледаха право пред себе си, а в съдебната зала се вдигна страшна врява. Съдията удари няколко пъти с чукчето с надеждата да възстанови реда. Флечър се извърна към

прокурора и видя, че той и сътрудниците му са доближили глави и обсъждат оживено нещо. Осъзнал какъв хитър тактически ход е приложил защитникът на подсъдимия, съдията се помъчи да прикрие усмивката си – прокурорът и помощниците му наистина бяха объркани. Краватс се извърна към тях.

– В такъв случай, господин Ебдън, вероятно ще призовете първия си свидетел – рече той доста делово.

Прокурорът се изправи, но вече не така наперено – бе схванал какво е намислил Флечър.

– При тези необичайни обстоятелства, господин съдия, бих помолил за отлагане на заседанието.

– Възразвам, господин съдия – провикна се Флечър и скочи от мястото си. – Прокуратурата разполагаше с няколко месеца, за да подготви обвинението, а сега какво излиза – не може да призове и един свидетел!

– Така ли е, господин Ебдън? – попита съдията. – Възпрепятстван ли сте да призовете първия си свидетел?

– Да, господин съдия. Първият ни свидетел е господин началникът на полицията Дон Кълвър и не искаме да го откъсваме от важната му работа, ако това наистина не се налага.

Флечър отново стана от мястото си.

– Да, господин съдия, наистина се налага. Кълвър оглавява полицейското управление, делото е по обвинение в убийство и настоявам то да бъде прекратено, след като от полицията не са в състояние да представят пред съда никакви доказателства.

– Добър ход, господин Давънпорт, но няма да се хвана на тази въдица – отсече Краватс. – Ще уважава искането ви за отлагане на заседанието. Насрочвам следващото заседание веднага след обедната почивка и ако началникът на полицията е възпрепятстван да се яви и тогава, ще обявя свидетелските му показания за невалидни.

Ебдън кимна, макар да не успя да прикрие, че е смутен и притеснен.

– Всички да станат прави – оповести съдебният пристав, след което съдията Краватс си погледна часовника и излезе от залата.

– Според мен спечелихме първия рунд – сподели Том, когато и прокурорът заедно със сътрудниците си се изниза бързо-бързо от помещението.

– Възможно е, но ако искаме да спечелим последната битка, ни трябва нещо повече от пирова победа.

* * *

На Нат не му беше никак приятно, че трябва да убива някак времето, и се върна в съдебната зала доста преди края на обедната почивка. Погледна към мястото на прокурора Ричард Ебдън и видя, че и той вече е тук – явно нямаше намерение да допуска повторно същата грешка. Но дали се бе досетил защо Флечър е рискувал с такъв дързък ход? По време на почивката адвокатът бе обяснил на Нат, че според него могат да се надяват да спечелят делото само ако опровергаят показанията на Ребека Елиот, затова Флечър не можел да допусне тя да се поотпусне и за миг. След предупреждението на съдията Ебдън щеше да се види принуден да я държи в коридора вероятно дни наред, докато накрая я призават да даде показания.

Флечър седна до клиента си броени мигове преди в залата да влезе и съдията.

– Шефът на полицията снова ядосано из коридора и бълва змии и гущери, а госпожа Елиот седи сам-сама и кърши ръце. Смятам да я накарам да чака доста дни – добави той точно когато съдебният пристав оповести:

– Всички да станат. Влиза съдията Краватс.

– Добър ден – поздрави той и след като се извърна към прокурора, допълни: – Свидетелят ви, господин Ебдън, тук ли е?

– Да, господин съдия. Обвинението призовава Дон Кълвър, началник на полицейското управление.

Нат загледа как Кълвър отива да даде показания и полага клетва. Беше много притеснен, а Нат така и не се сещаше защо. После забеляза, че показалецът и средният пръст на Дясната му ръка потрепват, и си даде сметка, че за пръв път вижда полицейския шеф без пура, превърнала се в нещо като негова запазена марка.

– Господин Кълвър, обяснете на съдебните заседатели какъв пост заемате понастоящем.

– Оглавявам полицейското управление в град Хартфорд.

– Откога работите на тази длъжност?

– От близо четиринайсет години.

– А откога сте в полицията?

– От трийсет и шест години.

– Значи мога спокойно да заявя, че имате голям опит в разследването на предумишлени убийства.

– Предполагам, да – потвърди полицейският началник.

- А срещали ли сте се някога с обвиняемия?
- Да, многократно.
- Краде някои от въпросите ми – прошепна Флечър на Нат, – но още не съм разбрал защо.
- Съставили ли сте си някакво мнение за него?
- Да, той е свестен човек, който спазва законите, и докато не извърши убийството...
- Възражявам, господин съдия – прекъсна го Флечър, който бе скочил от мястото си, – нека съдебните заседатели, а не шефът на полицията решат кой е убил господин Елиот. Все още не живеем в полицейска държава.
- Възражението е прието – обяви Краватс.
- Единственото, което мога да кажа – продължи Кълвър, – е, че ако това не се беше случило, щях да гласувам за него.
- В залата се чу смях.
- А след като го поразпитам, със сигурност няма да гласува за мен – изшушука Флечър.
- Подозирали ли сте някога, че такъв доблестен гражданин е способен на убийство?
- И през ум не ми е минавало такова нещо, господин Ебдън – отговори шефът на полицията. – Въпреки че убийците рядко са закоравели престъпници.
- Бихте ли пояснили, господин Кълвър?
- Че защо да не поясня! – възкликна другият мъж. – Убийствата обикновено се извършват вътре в дома, най-често от член на семейството, от човек, който никога дотогава не е вършил престъпления и вероятно няма да извърши други. След като се озоват в затвора, такива хора обикновено са по-кротки и се подчиняват повече на правилата от дребния обирджия.
- Според вас господин Картрайт спада ли към тази категория?
- Възражявам – намеси се отново Флечър, но без да става, – откъде началникът на полицейското управление да знае отговора на този въпрос?
- Знам го, защото от трийсет и шест години си имам работа с убийци – отговори Дон Кълвър.
- Да не се вписва в протокола – разпреди се съдията. – Опитът е хубаво нещо, но когато взимат решение по конкретния случай, съдебните заседатели са длъжни да се осланят единствено на фактите.
- Тогава нека задам въпрос, който е свързан с конкретния случай –

рече прокурорът. – Какво отношение имате към него, господин Кълвър?

– В ранните часове на дванайсети май на домашния ми телефон се обади госпожа Елиот.

– На домашния ви телефон ли? Познава ли ви лично?

– Не, но всички, кандидатирали се за държавен пост, могат да се свързват направо с мен. Към тях често се отправят заплахи, истински и въображаеми, а не е тайна, че откакто господин Елиот се е кандидатира за губернатор, мнозина са се заканвали да го убият.

– Записали ли сте какво точно ви е казала госпожа Елиот, когато ви се е обадила по телефона?

– Да, записах си – потвърди Кълвър. – Беше изпаднала в истерия, крещеше. Помня, че дори се видях принуден да поотдалеча слушалката от ухото си, всъщност госпожа Елиот събуди и жена ми. – Тук-там в залата отново се чу смях и полицаят изчака той да утихне. – Записах точните й думи върху тефтера, който държа до телефона.

Той отвори бележника. Флечър веднага се изправи.

– Такова нещо разрешено ли е? – попита той.

– Както господин Давънпорт със сигурност знае – намеси се Ебдън, – бележникът, господин съдия, е включен в списъка с документи, които прокуратурата смята да използва при гледането на делото и които всички се споразумяхме, че са приемливи като доказателство. Господин Давънпорт разполагаше с няколко седмици, за да прецени доколко уместни и важни са те.

Съдията кимна към Кълвър.

– Продължавайте – подкани той, а Флечър отново си седна на мястото.

– „Мъжът ми бе застрелян в кабинета си, много ви моля, елате незабавно“ – прочете от бележника полицейският шеф.

– А вие какво отговорихте?

– Казах й да не пипа нищо и че ще отида веднага.

– Колко часът беше?

– Два и дваисет и шест – отговори Кълвър, след като си погледна записките.

– А кога отидохте у семейство Елиот?

– Чак в три и деветнайсет. Първо трябваше да се обадя в участъка и да кажа да пратят в къщата на Елиот най-добрия следовател, когото открият. После се облякох, така че, когато отидох, видях, че двама от патрулиращите полицаи вече са там – е, на тях не им се е налагало да се обличат.

За пореден път в залата избухна смях.

– Опишете, ако обичате, на съдебните заседатели какво видяхте, когато пристигнахте.

– Входната врата зееше отворена, госпожа Елиот седеше с подвити колене на пода в коридора. Съобщих ѝ, че съм пристигнал, после отидох при детектив Петровски в кабинета на господин Елиот. Господин Петровски – добави полицейският шеф – е един от най-уважаваните следователи в управлението, има голям опит в разследването на предумишлени убийства и понеже видях, че той вече се е заел със случая, го оставих да си върши работата и се върнах при госпожа Елиот.

– Тогава ли я разпитахте?

– Да, тогава – потвърди Кълвър.

– А детектив Петровски не я ли беше разпитал?

– Да, беше го направил, но често пъти е само от полза да вземем повторни показания, така че после да ги сравним с първите и да видим дали има съществени разминавания.

– И имаше ли? – побърза да попита Ебдън.

– Не, нямаше.

– Възраждам – натърти Флечър.

– Възражението не се приема, господин Давънпорт. Както вече се каза, от няколко седмици имате достъп до тези документи. ,

– Благодаря ви, господин съдия – рече прокурорът. – Бих искал, господин Кълвър, да разкажете на съда какво направихте след това.

– Предложих да отидем във всекидневната, та госпожа Елиот да се чувства по-удобно. Помолих я да ми опише най-подробно какво точно се е случило вечерта. Не я пришпорвах, защото свидетелите често пъти не обичат да отговарят за втори, че и за трети път на едни и същи въпроси. Госпожа Елиот изпи чаша чай и след това ми обясни, че е спяла, когато е чула първия изстрел. Запалила лампата, облякла пеньоара и тъкмо излизала на стълбищната площадка, когато проехтял и вторият изстрел. Тя видяла как господин Картрайт излиза на бегот от кабинета и хуква към отворената врата. Обърнал се, но в тъмното не я забелязал, макар че госпожа Елиот го разпознала веднага. След това изтичала долу и отишла в кабинета, където намерила мъжа си – лежал в локва кръв. Незабавно ми се обадила у дома.

– Продължихте ли да я разпитвате?

– Не, оставих при нея една полицайка и отидох да проверя първоначалните ѝ показания. Разговарях още веднъж с детектив Петровски, после заедно с още двама полицаи отидох у господин Картрайт и го

задържах по обвинение в убийството на Ралф Елиот.

– Той беше ли си легнал?

– Не, още беше облечен в дрехите, с които същата вечер бе участвал в телевизионното предаване.

– Нямам повече въпроси, господин съдия.

– Можете да разпитате свидетеля, господин Давънпорт.

Усмехнат, Флечър се приближи към свидетеля.

– Добър ден, господин Кълвър. Няма да ви задържа дълго, знам колко сте зает, въпреки това имам три-четири въпроса, на които бих искал да отговорите. – Шефът на полицейското управление не отвърна с усмивка на адвоката.

– Като начало бих искал да установя колко време е минало от телефонния разговор, който сте провели в дома си с госпожа Елиот, и часа, когато сте задържали господин Картрайт.

Кълвър се позамисли, пръстите му пак потрепераха.

– Към два, най-много два и половина часа – отговори той накрая.

– А когато отидохте у господин Картрайт, как беше облечен той?

– Вече обясних пред съда, че... че беше облечен точно както и по време на телевизионното предаване същата вечер.

– Значи не ви е отворил по пижама и халат и вие не сте останали с впечатлението, че току-що е станал от сън.

– Не – потвърди озадачен шефът на полицейското управление.

– А не ви ли се струва, че човек, който току-що е извършил убийство, ще побърза, ако е два часа след полунощ, да се съблече и да си легне, така че, ако полицията дойде внезапно в дома му, да остави поне впечатлението, че става от сън?

Кълвър сбърчи чело.

– Той утешаваше жена си.

– Така значи, убиецът е утешавал жена си – повтори Флечър, – тогава нека ви попитам, господин Кълвър, когато задържахте под стража господин Картрайт, той направи ли някакви изявления?

– Не, каза само, че искал първо да разговаря с адвоката си – отговори началникът на полицията.

– Значи не е казал нищо, което да впишете в безценния си бележник?

– Да, каза – отвърна Кълвър, след което запрелиства тефтерчето и се взря внимателно в написаното. – Да – повтори той с усмивка, – Картрайт каза: „Но когато си тръгнах, той още беше жив.“

– „Но когато си тръгнах, той още беше жив“ – повтори адвокатът. –

Едва ли ще го заяви човек, опитващ се да потули факта, че избощо е ходил у Елиот. Той не се съблича, не си ляга, признава на всеослушание, че по-рано същата вечер е ходил у Елиот. – Полицейският шеф не отговори нищо. – След като дойде с вас в управлението, взехте ли му отпечатъци от пръстите?

– Разбира се.

– Направихте ли други експертизи? – попита Флечър.

– Какво имате предвид? – не разбра Кълвър.

– Не ме разигравайте – рече доста остро адвокатът. – Направихте ли други експертизи?

– Да – потвърди Кълвър. – Проверихме под ноктите на задържания, за да установим дали има следи, че е стрелял с pistolета.

– И личеше ли по нещо, че господин Картрайт е стрелял? – попита Флечър вече по-миролюбиво.

Кълвър се поколеба.

– По дланите и под ноктите не открихме следи от барут.

– Значи по дланите и под ноктите му не е имало следи от барут – повтори Флечър, вече извърнат към съдебните заседатели.

– Да, но той е разполагал с цели два часа, през които е могъл да си измие ръцете и да почисти ноктите си.

– Точно така, господин Кълвър, разполагал е с два часа, но през тях е могъл и да се съблече, да си легне, да угаси осветлението в къщата и да ви каже нещо далеч по-оневиняващо от „но когато си тръгнах, той още беше жив“.

Флечър не сваляше очи от съдебните заседатели. И този път полицейският шеф не каза нищо.

– Последният въпрос, господин Кълвър, не ми дава мира още откакто съм се заел със случая, особено като се сетя, че работите в полицията от трийсет и шест години, четиринайсет от които като началник на управлението. – Той отново се извърна към Кълвър. – Хрумвало ли ви е някога, че престъплението може да е извършено от друг?

– Няма улики в къщата да е влизал друг освен господин Картрайт.

– Но вътре е имало още един човек.

– Няма никакви доказателства, които да навеждат на мисълта, че госпожа Елиот има нещо общо с престъплението.

– Никакви доказателства ли? – повтори Флечър. – Дано, господин Кълвър, намерите в натоварената си програма малко време и се отбиете да чуете кръстосания разпит, на който ще подложа госпожа Елиот – тогава вече съдебните заседатели ще решат дали наистина няма никакви

доказателства, сочещи, че тя има нещо общо с престъплението.

Всички в залата заговориха един през друг, настана голяма олелия. Прокурорът скочи като ужилен.

– Възраждам, господин съдия – тросна се той сърдито. – Не госпожа Елиот е изправена пред съда.

Никой обаче не го чу: съдията удряше с чукчето, за да възстанови реда, а Флечър се върна бавно на мястото си.

Когато Краватс успя да въдвори някакво подобие на ред, единственото, което Флечър каза, бе:

– Нямам повече въпроси, господин съдия.

– Разполагаш ли с доказателства? – попита го през шепот Нат, когато той си седна на мястото.

– Не бих казал – призна си Флечър, – но съм сигурен в едно: ако наистина е убила съпруга си, госпожа Елиот едва ли ще спи спокойно от днес до деня, когато се изправи да дава свидетелски показания. Колкото до Ебдън, следващите няколко дни той ще има да умува какво ние сме открили, а той е пропуснал.

Флечър се усмихна на полицейския шеф, отправил се към мястото си в залата, но в отговор получи не усмивка, а студен изцъклен поглед.

Съдията Краватс се извърна първо към прокурора, сетне и към адвокатата на подсъдимия.

– Смятам, господа, че за днес приключихме – оповести той. – Насрочвам следващото заседание за утре в десет сутринта, когато господин Ебдън може да призове следващия си свидетел.

– Всички да станат прави.

47.

Когато на другата заран влезе в залата, съдията бе сменил само вратовръзката си – човек да си помисли, че изобщо не е напуснал сградата. Нат се запита кога ли вратовръзките също ще започнат да се появяват за втори и дори за трети път.

– Добро утро – поздрави Краватс, след което седна на мястото си и озари с лъчезарна усмивка насъбралото се множество, все едно е добродушен проповедник, който се кани да се обърне към своето паство. – Господин Ебдън, можете да призовете следващия свидетел.

– Благодаря, господин съдия. Призовавам детектив Петровски.

Флечър се взря в старши следователя Петровски, който вървеше

към свидетелското място. Той вдигна ръка и започна да повтаря клетвата. Едва ли отговаряше и на долната граница за ръст, задължителна в полицията. От възтесния костюм личеше, че по-скоро е набит като борец, отколкото да страда от наднормено тегло. Беше с волева квадратна брадичка, тесни като резки очи и устни, леко извити надолу, явно не се усмихваше често. Един от сътрудниците на Флечър беше подочул как са намекнали на Петровски, че именно той ще наследи Кълвър след неговото пенсиониране. Славеше се като сухар, който обаче мрази бюрокрацията и предпочита да оглежда местопрестъплението, вместо да седи в управлението и да попълва формуляри.

– Добро утро, капитане – поздрави прокурорът, след като свидетелят седна. Петровски кимна, но не се усмихна. – Бихте ли се представили за протокола.

– Франк Петровски, началник-отдел „Следствен“ в полицейското управление на град Хартфорд.

– Откога сте следовател?

– От четиринайсет години.

– А кога бяхте назначен за началник на отдел „Следствен“?

– Преди три години.

– Представихте се, а сега да преминем към нощта на убийството. От архива на управлението се вижда, че сте първият полицай, отишъл на местопрестъплението.

– Точно така – потвърди Петровски. – Онази нощ бях с най-висок чин сред дежурните полицаи, застъпих в осем вечерта.

– А къде бяхте в два и половина след полунощ, когато ви се е обадил началникът на управлението?

– В една патрулна кола, отивахме на оглед на разбит склад, намира се на Маршъм Стрийт, когато дежурният ми звънна да предаде, че шефът е наредил да отида незабавно у Ралф Елиот в Уест Хартфорд, за да разследвам убийство, вероятно предумишлено. Бях само на няколко минути път оттам и тръгнах веднага, като междуременно пратих на Маршъм Стрийт друга патрулна кола.

– И сте подкарали право към къщата на Елиот.

– Да, пътем обаче се свързах по радиостанцията с управлението, за да наредя да пратят криминалисти и най-добрия фотограф, който успеят да открият в този късен час.

– И какво заварихте, когато пристигнахте у Елиот?

– Изненадах се, защото входната врата беше отворена и госпожа Елиот се беше свила на пода в антрето. Обясни, че е намерила в

кабинета трупа на съпруга си, и посочи дъното на коридора. Допълни, че началникът на управлението я е предупредил да не пипа нищо, затова вратата зеела отворена. Отидох право в кабинета и след като установих, че господин Елиот наистина е мъртъв, се върнах в антрето и взех показания от жена му, копие от които е приложено към представените в съда документи.

– Какво направихте след това?

– В показанията си госпожа Елиот каза, че е спяла, когато е чула двата изстрела, проехтели на първия етаж, затова се върнах заедно с още трима полицаи в кабинета, за да намеря гилзите.

– И намерихте ли ги?

– Да. Първата я открихме лесно: беше минала през сърцето на господин Елиот и се бе забила в ламперията зад писалището. Отне ни повече време да издирим втората, но накрая я видяхме, беше влязла горе в тавана, точно над бюрото на господин Елиот.

– Възможно ли е двата изстрела да са произведени от един и същ човек?

– Възможно е – потвърди следователят, – ако убиецът е искал да остави впечатлението, че е имало боричкане, или ако жертвата е насочила оръжието към него.

– Това често ли се среща при предумишлени убийства?

– Понякога престъпниците се стараят да оставят подвеждащи улики.

– А можете ли да докажете, че и двете гилзи са от едно и също оръжие?

– Още на другия ден това бе потвърдено при балистичната експертиза.

– По дръжката на пистолета бяха ли намерени отпечатьци?

– Да – потвърди Петровски, – отпечатък от дланта върху самата дръжка и отпечатък от показалец върху спусъка.

– По-късно установихте ли чии са отпечатьците?

– Да. – Мъжът замълча. – И двата съвпадат с отпечатьците на господин Картрайт.

От местата за публиката зад Флечър екнаха оживени разговори. Той се опита да не мига, докато следеше как съдебните заседатели посрещат тази новина. След миг си записа нещо в бележника пред себе си. Съдията стовари няколко пъти чукчето и призова към тишина, после Ебдън продължи разпита на свидетеля.

– От входната рана, откъдето куршумът е проникнал в тялото на

убития, и от следите от изгорено по гърдите му успяхте ли да установите на какво разстояние е стоял убиецът на жертвата?

– Да – отговори старши следователят. – Според криминалистите нападателят е стоял на метър и двайсет – метър и петдесет от жертвата, а от ъгъла, под който куршумът е влязъл в тялото, успяха да установят, че в мига на стрелбата и Двамата мъже са били прави.

– Възразявам, господин съдия – прекъсна го Флечър и стана от мястото си. – Все още не сме доказали, че именно мъж е произвел изстрела.

– Възражението се приема.

– След като събрахте всички доказателства – продължи Ебдън така, сякаш изобщо не са го прекъсвали, – вие ли взехте решението да задържите под стража господин Картрайт?

– Не, началникът на полицейското управление вече бе дошъл и макар че бях поел разследването, го помолих и той да снесе показанията на госпожа Елиот, за да сме сигурни, че разказът ѝ по никакъв начин не се е променил.

– А той беше ли се променил?

– Не, в същественото беше последователен.

Флечър си подчерта думата „съществено“ – бяха я употребили и Петровски, и шефът на полицията. Дали се бяха подготвили добре, или ставаше въпрос за най-обикновено съвпадение?

– Тогава ли решихте да задържите под стража обвиняемия?

– Да, препоръчах той да бъде задържан, но окончателното решение взе началникът на управлението.

– Не поемахте ли огромен риск – все пак сте задържали кандидат за губернатор, и то по време на предизборната кампания?

– Да, рискът беше голям и го обсъдих с началника на управлението. Убедили сме се от опит, че първите двайсет и четири часа са най-важни в едно разследване, разполагахме с труп, с две гилзи и свидетел на престъплението. Сметнах, че ще престъпя дълга си, ако не задържа нападаеля само защото той има влиятелни приятели.

– Възразявам, господин съдия, свидетелят се изказва предубедено – намеси се отново Флечър.

– Възражението се приема – съгласи се Краватс, – думите на свидетеля да не се вписват в протокола. – Той се извърна към Петровски и добави: – Бъдете така любезен, господин следовател, придържайте се към фактите, вашето мнение не ме интересува.

Мъжът кимна.

Флечър се извърна към Нат.

– Имам чувството, че от прокуратурата са ми написали какво да каже. – Той млькна, погледна надолу към бележника и сподели, че според него Петровски е научил наизуст изрази като „престъпвам дълга си“, „същественото“ и „нападателят“. – Но ще го видя аз какво ще прави, когато го подложат на кръстосан разпит, тогава няма да може да ми рецитира назубреното наизуст.

– Благодаря, капитане – рече Ебдън. – Господин съдия, нямам повече въпроси към детектив Петровски.

– Възнамерявате ли да разпитате свидетеля? – попита съдията, явно готов за поредната тактическа маневра.

– Да, ще го разпитам, господин съдия. – Флечър продължи да седи, само отгърна страницата на бележника. – Детектив Петровски, заявихте пред съда, че по пистолета е имало отпечатъци от пръстите на моя клиент.

– Не само от пръстите, но и както пише в доклада на криминалистите, и отпечатък от дланта му, останал върху дръжката на оръжието.

– А не споменахте ли пред съда как от опит сте се убедили, че за да заблудят полицията, престъпниците често се опитват да оставят улики, които взаимно се изключват?

Петровски само кимна, без да казва нищо.

– Да или не, капитане?

– Да – рече следователят.

– Бихте ли описали господин Картрайт като глупак?

Петровски се поколеба: недоумяваше накъде го тласка Флечър.

– Не, бих казал, че е изключително умен и интелигентен.

– Според вас един изключително умен и интелигентен човек ще остави ли по оръжието, с което е извършил убийство, отпечатъци и от пръстите, и от дланта си?

– Не, но господин Картрайт все пак не е професионален престъпник и не мисли като такъв. Аматорите често изпадат в паника и допускат елементарни грешки.

– Например хвърлят на земята пистолета, покрит с отпечатъците им, бягат от къщата и оставят входната врата отворена.

– Да, при така стеклите се обстоятелства това не ме изненадва.

– Вие, капитане, сте разпитвали в продължение на няколко часа господин Картрайт, той направи ли ви впечатление на човек, който ще изпадне в паника и ще хукне да бяга?

– Възразявам, господин съдия – намеси се Ебдън, който бе станал от мястото си, – нима можем да очакваме от следовател Петровски да

отговори на такъв въпрос?

– Господин съдия, следовател Петровски на драго сърце изказа мнението си за навиците на престъпниците професионалисти и аматьори, не виждам какво му пречи да отговори и на моя въпрос.

– Възражението се приема, господин адвокат. Продължавайте нататък.

Флечър кимна, изправи се, отиде при мястото на свидетелите и спря точно пред следователя.

– Открихте ли и други отпечатащи от пръсти по пистолета?

– Да – потвърди Петровски, който дори не трепна от присъствието на Фрейзър, – по пистолета имаше и леко заличени отпечатащи на господин Елиот, но това си е напълно разбираемо, ако си спомним, че той сам е извадил оръжието от писалището, за да се защити.

– Но по пистолета е имало негови отпечатащи, нали така?

– Да.

– Проверихте ли дали под ноктите му има следи от барут?

– Не – отвърна мъжът.

– Защо? – попита Флечър.

– Защото човек трябва да има много дълги ръце, за да се самоубие от разстояние метър и двацет.

В съдебната зала се чу смях. Флечър изчака той да утихне и рече:

– Но господин Елиот е могъл да изстреля първия куршум, забил се в тавана.

– Този куршум може и да е вторият – не му остана дължен Петровски.

Флечър се обърна и се отправи към съдебните заседатели.

– Когато разпитвахте госпожа Елиот, как беше облечена тя?

– Беше по пеньоар – както обясни самата госпожа Елиот, тя е спяла, когато е бил произведен първият изстрел.

– А, да, сетих се – рече Флечър и се върна на мястото си. Вдигна лист хартия и зачете от него: – „Когато е чула втория изстрел, госпожа Елиот е излязла от спалнята и е изтичала на стълбищната площадка.“ – Петровски кимна. – Отговорете, ако обичате, на въпроса ми, господин следовател: да или не.

– Не помня въпроса – смути се Петровски.

– Именно след като е чула втория изстрел, госпожа Елиот е излязла от спалнята и е изтичала на горната площадка.

– Да, така ни каза.

– Застанала е там и е видяла как господин Картрайт излиза

тичешком през входната врата. Правилно ли съм разбрал? – попита Флечър, след което се обърна кръгом и погледна следователя право в очите.

– Да – потвърди той, като се опита да запази самообладание.

– Господин следовател, споменахте пред съда, че сред професионалистите, които сте повикали да ви помагат на местопрестъплението, е имало и полицейски фотограф.

– Да, в случаи като този това е нещо обичайно и всички снимки, направени в онази нощ, са представени като доказателство.

– Така е – потвърди адвокатът, след което се върна на мястото си и изпразни върху писалището цял плик фотографии. Избра една и се върна с нея при свидетеля. – Това една от снимките ли е? – попита го.

Петровски се взря съсредоточено в нея, после погледна и печата върху опакоето.

– Да.

– Бихте ли я описали на съдебните заседатели?

– На нея се вижда входната врата на семейство Елиот, снимана откъм алеята отпред.

– Защо тази фотография е представена като доказателство?

– Защото доказва, че когато е побягнал, убиецът е оставил входната врата отворена. На нея се вижда и дългият коридор към кабинета на господин Елиот.

– А, да, трябваше да се досетя и сам – отбеляза Флечър. Помълча помълча и добави: – А този силует, свит на пода в коридора, това госпожа Елиот ли е?

Следователят погледна още веднъж снимката.

– Да, изглеждаше спокойна, затова решихме да не я безпокоим.

– Колко състрадателно от ваша страна! – възкликна адвокатът. – Нека накрая ви попитам, господин следователю, заявявали ли сте пред окръжния прокурор, че сте повикали линейка чак след като сте приключили с разследването?

– Да, случва се санитарите да изпреварят полицията и да отидат преди нея на местопрестъплението, а те са прословути с това, че заличават уликите.

– Виж ти! – рече Флечър. – Този път обаче това не се е случило, защото след като госпожа Елиот се е обадила на шефа на управлението, вие сте се явили пръв на местопрестъплението.

– Да.

– Много похвално – отбеляза другият мъж. – Имате ли представа за

колко време сте отишли у госпожа Елиот в Уест Хартфорд?

– За пет-шест минути.

– Явно сте карали със скорост, по-голяма от разрешената, щом сте отишли толкова бързо – подметна ухилен Флечър.

– Включих сирената, но беше и два след полунощ, улиците бяха почти безлюдни.

– Признателен съм ви за поясненията – каза адвокатът. – Нямам повече въпроси, господин съдия.

– За какво го разиграваш това театро? – попита през шепот Нат, след като Флечър се върна на мястото си.

– О, радвам се, че не си схванал – отвърна другият мъж. – Сега остава да се надяваме, че не е разбрал и прокурорът.

48.

– Призовавам свидетелката Ребека Елиот.

Когато тя влезе в съдебната зала, всички освен Нат се извърнаха към нея. Той обаче продължи да гледа право напред. Ребека Елиот тръгна бавно по пътеката в средата – стъпваше така, все едно е актриса, която излиза на сцена. Залата беше препълнена – хората се бяха стекли още когато я бяха отворили в осем сутринта. Първите три реда, предназначени за публиката, бяха отцепени и още не бяха завзети единствено заради присъствието на униформените полицаи.

Флечър се бе огледал, когато началникът на полицейското управление Дон Кълвър и детектив Петровски бяха седнали на първия ред, точно зад прокурора. В десет без една минута бяха останали само тринайсет незаети места.

Нат погледна Флечър, който бе струпал пред себе си цяла купчинка бележници. Видя, че първата страница на най-горния е празна, и се замоли в другите три да е написано нещо. Един от полицаите излезе напред, за да отведе госпожа Елиот до мястото за свидетелите. Нат я погледна за пръв път. Беше в траур, бе облечена в шит по поръчка черен костюм по последна мода, закопчан до последното копче, полата скриваше коленете ѝ. Единствените накити, които Ребека носеше, бяха венчалната халка, годежният пръстен и наниз перли. Флечър се взря в дясната ѝ китка и си записа нещо в тефтера. Жената застана на свидетелското място, извърна се към съдията и му се усмихна сдържано. Той ѝ кимна любезно. Сетне госпожа Елиот се закле, като от време на време

спираше да си поеме дъх. Накрая седна, извърна се към съдебните заседатели и ги озари със същата свенлива усмивка. Флечър забеляза, че доста от тях отвръщат на усмивката ѝ. Ребека се пипна отстрани по косата и адвокатът се досети къде предния ден е прекарала по-голямата част от следобеда. Прокурорът бе приложил всички познати хватки и ако съдебните заседатели трябваше да издадат присъда още преди първия въпрос, Флечър не се и съмняваше, че те на драго сърце ще пратят и него, и клиента му на електрическия стол.

Съдията кимна и прокурорът господин Ебдън стана от мястото си. Той също се беше включил в играта. Беше облечен в тъмнокафяв костюм и бяла риза и носеше строга синя вратовръзка – дрехи, с каквито преспокойно би могъл да подложи на разпит и Дева Мария.

– Госпожо Елиот – подхвана Ебдън тихо и тръгна към нея, – всички в съдебната зала знаем през какво изпитание сте преминали и сега ви се налага да изживеете наново. Разрешете да ви уверя, че ще ви задавам въпросите възможно най-безболезнено, и се надявам, че няма да ви се наложи да останете по-дълго от необходимото на свидетелската скамейка.

– Още повече че през последните пет месеца сме репетирали отново и отново всички въпроси, които биха могли да ви зададат – изшушука Флечър.

Нат се помъчи да съдържи усмивката.

– Нека в началото ви попитам, госпожо Елиот, откога сте омъжена за покойния си съпруг?

– Утре щяхме да празнуваме петнайсетгодишнината от сватбата.

– Как смятахте да го направите?

– Щяхме да отидем в хотел „Салисбъри Ин“, където прекарахме първата нощ от медения си месец, понеже знаех, че Ралф е прекалено зает с предизборната кампания и не може да отдели повече от няколко часа.

– Съвсем в стила на господин Елиот, който бе много отдаден на служенето си за благо на обществото и се отнасяше към него изключително добросъвестно – отбеляза прокурорът, след което прекоси залата и застана пред съдебните заседатели. – Извинявайте, госпожо Елиот, но ще се върна към нощта на трагичната преждевременна кончина на съпруга ви.

– Ребека понаведе глава. – Вие не сте присъствали на дебатите, в които господин Елиот е участвал по-рано същата вечер. Имаше ли някаква причина?

– Да – потвърди Ребека и се извърна към съдебните заседатели. – Ако му предстоеше участие в телевизионно предаване, Ралф предпочиташе да оставам вкъщи, за да си водя най-подробни бележки, които покъсно да обсъдим. Смяташе, че ако съм сред публиката, може би ще бъда повлияна от хората наоколо, особено ако те разберат, че съм съпруга на кандидата.

– Наистина разумно и логично – отбеляза Ебдън. Флечър отново си записа нещо в тефтера отпред.

– Има ли нещо в телевизионното предаване онази вечер, което да ви е направило по-особено впечатление?

– Да – потвърди жената. Тя замълча и сведе глава. – Призля ми, когато господин Картрайт заплаши мъжа ми с думите: „Въпреки всичко ще ви убия.“

Госпожа Елиот вдигна глава и погледна съдебните заседатели, а Флечър пак записа нещо.

– След края на телевизионните дебати съпругът ви прибра ли се в Уест Хартфорд?

– Да, бях му приготвила лека вечеря, хапнахме в кухнята, понеже той понякога забравя... – Тя отново замълча. – Извинявайте, забравяше... да се нахрани, толкова напрегната беше програмата му.

– Помните ли нещо по-особено от вечерята?

– Да, прочетох му какво съм си отбелязала, понеже имах отношение към някои от въпросите, повдигнати по време на дебатите. – Флечър обърна страницата и отново си записа нещо. – Всъщност точно докато вечеряхме, разбрах как господин Картрайт е обвинил мъжа ми, че е поръчал на онзи човек да зададе последния въпрос.

– Какво мислите за подобно обвинение?

– Бях възмутена – как изобщо му е хрумнало на някого, че Ралф може да се забърка в такава недостойна игра! Но бях убедена, че хората не са повярвали на скалъпените обвинения на господин Картрайт и че по време на изборите на другия ден позорният му изблик само ще увеличи шансовете на моя съпруг.

– След вечеря и двамата ли си легнахте?

– Не, след телевизионно предаване Ралф заспиваше трудно. – Тя отново се извърна с лице към съдебните заседатели. – Сподели, че още доста часове няма да може да се успокои, пък и искаше да довърши речта, която смяташе да държи след победата си на другия ден, затова аз си легнах, а Ралф отиде да поработи в кабинета.

Флечър добави още нещо към бележките си в тефтера.

– Кога си легнахте?

– Точно преди полунощ.

– След като заспахте, какво стана?

– Събудих се от изстрел, но не бях сигурна дали не ми се е присънило. Включих лампата и погледнах часовника върху нощното шкафче – да видя колко е часът. Минаваше два след полунощ, помня, изненадах се, че Ралф още не си е легнал. После ми се стори, че чувам гласове, затова отидох при вратата и я открях. Точно тогава чух как някой крещи на мъжа ми. Ужасена, си дадох сметка, че е Нат Картрайт. Викаше колкото му глас държи, отново се заканваше да убие съпруга ми. Излязох на пръсти от стаята и тъкмо заставах на горната площадка, когато чух втория изстрел. След миг господин Картрайт изтича от кабинета, хукна по коридора, отвори входната врата и се скри в нощта.

– Вие завтекохте ли се да го гоните?

– Не, бях вцепенена от ужас.

Докато Ребека разказваше, Флечър си записа още нещо.

– Изтичах долу и се втурнах право към кабинета на Ралф – опасявах се от най-лошото. Първото, което видях, бе, че мъжът ми се е свил в тъгъла в другия край на стаята и от устата му тече кръв, затова веднага вдигнах телефона върху писалището и се обадох на домашния номер на началника на полицейското управление Кълвър.

Флечър обърна още една страница и продължи да си записва трескаво.

– Опасявам се, че го вдигнах от сън, той обаче обеща да дойде възможно най-бързо и ме предупреди да не пипам нищо.

– После какво направихте?

– Изведнъж ме втресе и ми прилоша, имах чувството, че ще припадна. Излязох със сетни сили в коридора и се свлякох на пода. Следващото, което помня, бе, че някъде в далечината чух вой на полицейска сирена, след няколко секунди някой изтича през входната врата. Полицаят приклепна до мен и се представи като детектив Петровски. Един от подчинените му ми направи кафе и после той ме помоли да му разкажа какво е станало. Описах му всичко, каквото помнех, но се опасявам, че не съм говорела много свързано. Помня, че сочех към кабинета на Ралф.

– А помните ли какво стана после?

– Да, след няколко минути отново чух сирена и в къщата влезе началникът на полицейското управление господин Кълвър. Той стоя доста дълго заедно с детектив Петровски в кабинета на мъжа ми, после се върна при мен и ме помоли да му разкажа още веднъж всичко отначало.

Малко след това си тръгна, първо обаче разговаря със следователя. Чак на другата сутрин научих, че господин Картрайт е бил задържан под стража и е бил обвинен в убийството на съпруга ми – рече вече през сълзи Ребека.

– Мале, какъв театър! – възкликна Флечър, когато прокурорът извади от горния си джоб носна кърпа и я подаде на госпожа Елиот. – Колко ли са репетирали? – допълни той, после насочи вниманието си към съдебните заседатели и забеляза, че една жена на втория ред също хлипа.

– Приемете извинението ми, че ви подложих на такова изпитание, госпожо Елиот. – Ебдън замълча. – Да поискам ли почивка, за да се посъвземете?

Флечър щеше да отпрати възражение, но вече знаеше как ще отговори свидетелката – двамата с прокурора очевидно се придържаха към добре премислен сценарий.

– Не, ще се оправя – отвърна Ребека, – пък и предпочитам да свършим по-бързо.

– Да, разбира се, госпожо Елиот. – Ебдън погледна към съдията. – Нямам повече въпроси.

– Благодаря ви, господин Ебдън – рече Краватс. – Можете да разпитате свидетелката, господин Давънпорт.

– Благодаря, господин съдия.

Флечър извади от джоба си хронометър и го сложи на масата пред себе си. После се изправи бавно. Усещаше, че всички в съдебната зала са впили очи в тила му, възмутени, че смята да разпитва тази беззащитна светица. Той излезе напред, но мълча още известно време.

– Ще се опитам, госпожо Елиот, да не ви задържам повече от необходимото, все пак сте преминали през тежко изпитание – подхвана той благо-благо. – Въпреки това съм длъжен да ви задам един-два въпроса, защото клиентът ми е застрашен да бъде осъден на смърт само въз основа на вашите свидетелски показания.

– Да, разбира се – каза Ребека, докато бършеше последните сълзи – стараше се да говори овладяно.

– Заявихте пред съда, госпожо Елиот, че сте имали със съпруга си много пълноценни отношения.

– Да, бяхме силно привързани един към друг.

– Така ли? – Флечър замълча отново. – И онази вечер не сте отишли на телевизионните дебати само защото господин Елиот ви е помолил да останете у дома и да си водите бележки за представянето му, които да обсъдите по-късно същата вечер.

– Да, точно така – потвърди свидетелката.

– Наистина много мило – отбеляза Флечър, – но съм озадачен, че предишния месец не сте придружили съпруга си на нито едно мероприятие, включено в предизборната му кампания. – Той отново замълча. – И през деня, и вечерно време.

– Как да не съм го придружавала! Придружавала съм го, сигурна съм в това – възрази Ребека. – Но при всички положения не забравяйте, че основната ми задача е да се грижа за дома и да облекчавам възможно най-много живота на Ралф, той все пак пътуваше постоянно заради предизборната кампания.

– Пазите ли онези бележки? Тя се поколеба.

– Не, след като ги прегледахме заедно с Ралф, му ги дадох.

– Споменахте пред съда, че сте имали отношение по някои от повдигнатите въпроси.

– Да.

– По кои по-точно, госпожо Елиот?

Ребека се подвоуми отново.

– Не помня. – Известно време жената мълча. – Все пак са минали доста месеци.

– Но това, госпожо Елиот, е единствената изява в цялата предизборна кампания, към която сте проявили интерес, човек би си помислил, че все пак помните поне един-два от въпросите, от които сте се интересували толкова живо. В края на краищата мъжът ви се е кандидатирил за губернатор и вие сте щели да станете, така да се каже, първа дама на щата.

– Да, не, а, да... струва ми се, че за здравеопазването.

– Я помислете отново, госпожо Елиот – призова Флечър, после се върна на мястото си и взе един от бележниците. – И аз проследих доста внимателно дебатите и бях донякъде изненадан, че изобщо не е станало дума за здравеопазване. Вероятно ще ми дадете друг отговор на последния ми въпрос – водил съм си най-подробни бележки за всичко, обсъждано по време на дебатите онази вечер.

– Възраждам, господин съдия. Защитникът на подсъдимия не присъства тук, за да дава свидетелски показания.

– Възражението се приема. Не се отклонявайте, господин адвокат.

– Има обаче едно нещо, към което определено сте проявили отношение, нали така, госпожо Елиот? – продължи Флечър. – Злостните нападки, които господин Картрайт е отправил към съпруга ви, когато е заявил по телевизията: „Въпреки всичко ще ви убия.“

– Да, беше ужасно да го каже, когато го гледаше целият свят.

– Да, госпожо Елиот, но точно там е работата, че целият свят не е гледал, инак все щях да го видя и аз. Картрайт го е заявил вече след края на предаването.

– Значи съпругът ми го е казал, докато сме вечеряли.

– Съмнявам се, госпожо Елиот. Подозирам, че дори не сте гледали предаването, точно както не сте присъствали и на никоя от предизборните срещи.

– Няма такова нещо, присъствала съм.

– В такъв случай може би ще посочите на съдебните заседатели мястото на някоя от срещите в дългата предизборна кампания на съпруга ви, на която сте били и вие.

– Нима очаквате да помня всички срещи! Та кампанията на Ралф започна преди повече от година!

– Ще ви бъда признателен, ако посочите само една – натърти адвокатът и се извърна към съдебните заседатели.

Ребека пак се разплака, този път обаче явно не бе улучила най-подходящия момент и не произведе нужното впечатление, пък и нямаше кой да ѝ подаде носна кърпичка.

– А сега да се спрем на думите „Въпреки всичко ще ви убия“, изречени вече след края на телевизионното предаване вечерта преди първичните избори – каза Флечър, все така обърнат към съдебните заседатели. – Господин Картрайт не е казал „Ще ви убия“, което наистина щеше да бъде позорно за него, той всъщност е казал „Въпреки всичко ще ви убия“ и всички присъстващи са го изтълкували като нещо, свързано с изборите, насрочени за другия ден.

– Той уби мъжа ми! – извика госпожа Елиот – за пръв път повишаваше тон.

– Преди да стигнем до това кой е убил мъжа ви, госпожо Елиот, трябва да чуем отговорите на още няколко въпроса. Но първо разрешете да се върна на събитията от онази вечер. След като сте гледали телевизионно предаване, което не помните, и по време на вечеря сте обсъдили със съпруга си най-подробно въпроси, които не сте в състояние да посочите, вие сте си легнали, а мъжът ви се е върнал в кабинета си, за да довърши речта, която е смятал да държи след победата си на другия ден.

– Да, случи се точно това – натърти Ребека и погледна предизвикателно адвоката.

– Но според проучванията на общественото мнение противникът на съпруга ви е имал значителна преднина, защо господин Елиот ще си

губи времето да пише реч, каквато вероятно е нямало да произнесе?

– Въпреки всичко беше убеден, че ще спечели първичните избори, особено след изблика на господин Картрайт и...

– И? – повтори Флечър, свидетелката обаче не продължи. – В такъв случай вие двамата с мъжа ви очевидно сте знаели нещо, за което ние, останалите, не сме имали и представа – подчерта Флечър. – Но по-нататък ще се върна и на това. Значи казвате, че сте си легнали някъде към полунощ.

– Да – потвърди още по-предизвикателно Ребека.

– И когато сте се събудили от изстрела, сте видели на часовника върху нощното шкафче колко е часът.

– Да, беше два и нещо след полунощ.

– Значи не си лягате с ръчния часовник?

– Не, заключвам всичките си накити в малкия сейф, който Ралф сложи в спалнята. Напоследък в квартала непрекъснато има обири.

– Колко далновидно от негова страна! И все още смятате, че ви е събудил първият изстрел, така ли?

– Да, сигурна съм.

– Колко време мина, госпожо Елиот, между първия и втория изстрел? – Ребека не отговори веднага. – Помислете добре, не бързайте, госпожо Елиот, не искам да допуснете грешка, която, както често става със свидетелските ви показания, после ще се наложи да поправяте.

– Възраждам, господин съдия, свидетелката не е...

– Да, да, господин Ебдън, възражението се приема. Последните думи да не се вписват в протокола – нареди съдията и след като се извърна към Флечър, повтори: – Не се отклонявайте, господин Давънпорт.

– Ще се постарая, господин съдия – обеща Флечър, но така и не свали поглед от съдебните заседатели – искаше да се увери, че това не се е изличило в паметта им. – Успяхте ли да обмислите отговора си, госпожо Елиот? – Той поизчака и повтори: – Колко време мина между първия и втория изстрел?

– Три, може би четири минути – отвърна жената. Флечър се усмихна на прокурора, върна се на мястото си и взе хронометъра, който прибра в джоба си.

– След като сте чули първия изстрел, госпожо Елиот, защо не се обадохте незабавно в полицията, защо сте изчакали Цели три-четири минути, докато чуете и втория?

– Защото като начало не бях напълно сигурна, че съм го чула. Не забравяйте, че спях.

– Но сте отворили вратата на спалнята, чули сте ужасена, че господин Картрайт крещи на съпруга ви и заплашва да го убие, значи сте разбрали, че Ралф е изложен на голяма опасност: защо не сте заключили вратата и не сте се обадили незабавно оттам в полицията? – Ребека погледна към Ричард Ебдън. – Не, госпожо Елиот, този път господин Ебдън не може да ви помогне, не е очаквал такъв въпрос, за което, да ви призная, не е виновен само той, защото вие сте му казали само половината истина.

– Възраavam – скочи прокурорът.

– Възражението се приема – оповести Краватс. – Господин Давънпорт, придържайте се към разпита на свидетелката и не изказвайте мнения. Намирате се в съд, а не в Сената.

– Приемете извиненията ми, господин съдия, но в този случай аз все пак знам отговора. Госпожа Елиот не е позвънила в полицията, защото се е опасявала, че не друг, а мъжът ѝ е произвел първия изстрел.

– Възраavam – провикна се Ебдън и пак скочи на крака, а мнозина от присъстващите заговориха в един глас.

Трябваше да мине известно време, докато съдията възстанови с чукчето реда.

– Не, не, от начина, по който Нат крещеше на Ралф, бях сигурна, че именно той е стрелял първия път – наблегна Ребека.

– Тогава ще ви попитам отново: защо не позвънихте незабавно в полицията? – повтори Флечър и пак се извърна с лице към нея. – Защо сте изчакали три-четири минути, докато сте чули втория изстрел?

– Всичко се разигра много бързо, няхах време.

– Коя е любимата ви белетристична творба, госпожо Елиот? – попита спокойно адвокатът.

– Възраavam, господин съдия. Какво общо има това?

– Отхвърлям възражението. Имам чувството, господин Ебдън, че ще разберем всеки момент.

– Наистина е така, господин съдия – натърти Флечър, без да сваля очи от свидетелката. – Разрешете да ви уверя, госпожо Елиот, че това не е подвеждащ въпрос, просто искам да кажете на съда коя е любимата ви белетристична творба.

– Не съм сигурна, че имам любима творба – отговори жената, – но любимият ми писател е Хемингуей.

– На мен също – рече Флечър и извади хронометъра от джоба си. Извърна се към съдията и попита: – Ще разрешите ли да напусна за малко съдебната зала?

– Защо, господин Давънпорт?

– За да докажа, че клиентът ми не е произвел първия изстрел.

Съдията кимна.

– Но не се бавете, чухте ли, господин Давънпорт.

Флечър пусна хронометъра, прибора го пак в джоба си, прекоси препълнената съдебна зала и излезе.

– Длъжен съм да възразя, господин съдия – скочи отново прокурорът. – Господин Давънпорт превръща съдебното заседание в цирк.

– Ако се окаже, че наистина е така, господин Ебдън, ще накажа най-строго господин Давънпорт веднага щом той се върне.

– Но, господин съдия, мигар е справедливо да се отнасят така със свидетелката?

– Не виждам нищо несправедливо, господин Ебдън. Както господин Давънпорт напомни на съда, има опасност неговият клиент да бъде осъден на смърт единствено въз основа на показанията на главната ви свидетелка.

Прокурорът седна на мястото си и започна да се съветва със сътрудниците си, а хората зад него зашушукаха. Съдията взе да пука с пръсти – току поглеждаше към часовника върху стената точно над входа за зрителите.

Ричард Ебдън се изправи отново, а Краватс призова към тишина и ред.

– Господин съдия, внасям искане госпожа Елиот да не бъде разпитвана повече, тъй като защитникът на обвиняемия напусна без обяснения съдебната зала.

– В случай че до четири минути господин Давънпорт не се върне – рече съдията, – ще уважа искането ви, господин Ебдън.

Той се усмихна на прокурора, убеден, че и двамата са разбрали колко съществено за развоя на процеса е обещанието.

– Господин съдия, длъжен съм да... – понечи да продължи Ебдън, но бе прекъснат от Флечър, който отвори рязко вратата на съдебната зала, прекоси я и отново отиде при свидетелската скамейка.

Подаде на госпожа Елиот „За кого бие камбаната“ и се извърна към Краватс.

– Господин съдия, нека съдът засече точно колко съм отсъствал – каза адвокатът и подаде на Краватс хронометъра.

Той го спря, погледна го и оповести:

– Три минути и четирийсет и девет секунди. Флечър отново насочи вниманието си към свидетелката на обвинението.

– Госпожо Елиот, имах достатъчно време да изляза от съдебната зала, да прекося улицата, да отида в градската библиотека отсреща, да намеря лавицата с книгите на Хемингуей, да взема с читателската си карта романа и да се върна тук, дори ми останаха единайсет секунди. А на вас това време не ви е стигнало да прекосите спалнята, да наберете номера на полицията и да поискате помощ, макар и да сте били убедена, че мъжът ви е в смъртна опасност. Не сте го направили, защото сте знаели, че мъжът ви е произвел първия изстрел, и сте се страхували да не е направил нещо ужасно.

– Дори и да съм си помислила всичко това – подвикна Ребека, позавулила самообладание, – важен е само вторият изстрел, убил Ралф. Вероятно сте забравили, че първият куршум се е забил в тавана, или може би намекувате, че съпругът ми се е самоубил?

– Не, не намекувам такова нещо – натърти Флечър, – ето защо ви приканвам да разкажете на съда какво точно направихте, след като чухте втория изстрел.

– Излязох на горната площадка и видях, че господин Картрайт бяга от къщата.

– А той видя ли ви?

– Не, само се обърна в посоката, където стоях.

– Смятам, че не е било точно така, госпожо Елиот. Според мен сте го видели много добре, когато той спокойно ви е подминал в коридора.

– Няма как да ме е подминал в коридора, аз стоях на стълбищната площадка на горния етаж.

– Съгласен съм, наистина не е могъл да ви види, ако сте стояли на горния етаж – натърти Флечър, след което се върна при масата, избра една снимка и отиде при свидетелската скамейка. Подаде фотографията на госпожа Елиот. – Както личи и от снимката, от стълбищната площадка на горния етаж не се вижда кой точно е излязъл от кабинета на мъжа ви, минал е по коридора и си е тръгнал от къщата през входната врата. – Той замълча, та съдебните заседатели да осмислят казаното от него, сетне добави: – Не, госпожо Елиот, истината е, че когато господин Картрайт е излязъл от кабинета на мъжа ви, вие сте стояли не на стълбищната площадка на горния етаж, а в антрето и ако искате, бих могъл да отправя към съдията искане да отложи гледането на делото, така че съдебните заседатели да дойдат в дома ви и да проверят истинността на вашите показания.

– Е, възможно е да съм слязла до средата на стълбите.

– Не сте били дори на стълбите, госпожо Елиот, стояли сте в

антрето и сте били облечена не, както твърдите, в пеньоар, а в синя рокля, с каквато сте отишли на коктейла по-рано същата вечер, затова и не сте били на телевизионните дебати!

– Бях по пеньоар, има снимка, която го доказва.

– Наистина има такава снимка – потвърди Флечър, след което отново се върна при масата и извади от плика друга фотография – и аз, господин съдия, бих искал да я представя като веществено доказателство номер сто двацет и две.

Краватс, сътрудниците на прокурора и съдебните заседатели започнаха да търсят в папките си снимката, а Флечър подаде копие от нея на госпожа Елиот.

– Ето, видяхте ли! – възкликна тя. – Седа в антрето по пеньоар, точно както ви обясних.

– Така е, госпожо Елиот, и тази снимка е направена от фотографа на полицейското управление – поръчахме да я увеличат, за да видим ясно подробностите. Господин съдия, бих искал да представя увеличената снимка като веществено доказателство.

– Възражявам, господин съдия – намеси се Ебдън, който отново бе скочил от мястото си. – Не сме имали възможност да се запознаем със снимката.

– Как така да не сте имали, господин Ебдън? Тя е заведена като веществено доказателство и вие разполагате от няколко седмици с нея – напомни му Краватс. – Възражението се отхвърля.

– Запознайте се, ако обичате, внимателно с фотографията – прикани Флечър, след като се отдалечи от госпожа Елиот и подаде на прокурора увеличено копие на снимката. Съдебният пристав предостави по едно и на съдебните заседатели. Адвокатът отново се извърна към Ребека. – Разкажете на съда какво виждате.

– На снимката се виждам аз, седа в антрето по пеньоар.

– Наистина е така, но какво носите на лявата си китка и около врата? – попита Флечър, след което се извърна към съдебните заседатели – всички те се бяха взрели съсредоточено в снимката.

Ребека пребледня като платно.

– Ако не ме лъжат очите, носите ръчния си часовник и перлен гердан – каза адвокатът в отговор на своя въпрос. – Помните ли? – Известно време той мълча. – Същите, които преди да си легнете, винаги заключвате в сейфа, понеже напоследък в квартала имало много обири. – Флечър погледна началника на полицейското управление Кълвър и детектив Петровски, седнали на първия ред. – Както ни напомни и

детектив Петровски, именно дребните грешки издават аматьора. – Адвокатът се извърна, погледна Ребека право в лицето и добави: – Може и да сте забравили, госпожо Елиот, да си махнете часовника и гердана, но нека ви уверя, че едно не сте забравили да свалите – роклята. – Той се хвана за парапета пред местата на съдебните заседатели и изрече бавно и безизразно: – Съблекли сте роклята вече след като сте убили съпруга си.

Доста от присъстващите в съдебната зала наскочаха от местата си и трябваше съдията да въдвори ред с чукчето, та прокурорът да каже високо:

– Възраavam. Как носенето на часовник доказва, че госпожа Елиот е убила съпруга си?

– Съгласен съм с вас, господин Ебдън – отседи Краватс и заяви вече на Флечър: – Твърдението ви, господин адвокат, е изсмукано от пръстите.

– В такъв случай, господин съдия, ще карам поред и ще обясня на прокурора какво точно е станало. – Краватс кимна. – Когато е отишъл у Елиот, господин Картрайт е чул, че той се кара с жена си. Почукал е, отворил му е Елиот, госпожа Елиот не се е виждала никъде. Готов съм да приема, че е изтичала на горния етаж, така че да подслушва какво си говорят двамата, без Картрайт да я вижда, но след първия изстрел отново е слязла долу в коридора и е чула кавгата между съпруга си и моя клиент. След три-четири минути господин Картрайт е излязъл най-спокойно от кабинета, подминал е госпожа Елиот в коридора и е отворил входната врата. Преди да излезе, се е обърнал към госпожа Елиот, затова и по-късно, когато е бил разпитан от полицията, е заявил, че тя е била облечена в синя рокля с дълбоко деколте и е носела перлена огърлица. Стига да се вгледат по-внимателно в снимката на свидетелката, съдебните заседатели ще забележат, че ако не ме лъжат очите, на нея тя е със същата огърлица, която носи и днес. – Ребека пипна перлите, а адвокатът продължи: – Но нека се осланяме не на показанията на моя клиент, а на вашите думи, госпожо Елиот. – Той разлисти папката с описанието на веществените доказателства и със стенограмите на разпитите и прочете: – „Изтичах в кабинета, видях, че мъжът ми се е свлякъл в ъгъла, и се обадох в полицията.“

– Точно така, обадох се на домашния телефон на началника на полицейското управление Кълвър, той вече го потвърди – прекъсна го Ребека.

– Но защо първо сте се обадили в полицията?

– Защото мъжът ми беше убит.

– Ала в показанията, които вие, госпожо Елиот, сте дали пред детектив Петровски броени мигове след смъртта на съпруга си, заявявате как сте видели, че Ралф се е свлякъл в ъгъла и от устата му тече кръв, и незабавно сте позвънили на началника на полицейското управление.

– Да, точно това и направих – кресна Ребека.

Флечър помълча, помълча и се обърна с лице към съдебните заседатели.

– Ако видя, че жена ми се е свлякла в ъгъла и от устата и тече кръв, първото, което ще направя, е да проверя дали тя е още жива и ако е жива, няма да се обаждам в полицията, а ще повикам линейка. А вие, госпожо Елиот, изобщо не сте повикали линейка. Защо? Защото вече сте знаели, че мъжът ви е мъртъв.

В залата отново стана шумно, репортерите, които не бяха чак толкова старомодни, че да владеят стенография, се мъчеха как ли не да запишат всяка дума.

– Госпожо Елиот – продължи Флечър, след като съдията спря да удря с чукчето, – разрешете да повтора онова, което сте изrekli само преди няколко месеца, на разпита при прокурора. – Адвокатът вдигна един от тефтерите върху масата пред мястото си и зачете: – „Изведнъж ме втресе и ми призля, имах чувството, че ще припадна. Излязох със сетни сили в коридора и се свлякох на пода.“ – Флечър метна бележника върху масата, впери поглед в свидетелката и каза: – Дори не сте си дали труда да проверите дали съпругът ви е жив, но и не се е налагало, нали, защото сте знаели, че е мъртъв – в края на краищата именно вие сте го убили.

– Защо тогава не са намерили по пеньоара следи от барут? – изкрещя Ребека, за да надвика чукчето, с което съдията се мъчеше да усмири присъстващите.

– Защото когато сте застреляли съпруга си, госпожо Елиот, вие сте била облечена не в пеньоар, а в синята рокля, с която същата вечер сте ходили на прием. Чак след като сте убили Ралф, сте изтичали горе, съблели сте роклята и сте сложили нощница и пеньоар. Но за беда детектив Петровски е надул сирената, превишил е максимално разрешената скорост и само след шест минути е бил при вас, заради което ви се е наложило отново да изтичате на долния етаж, само дето сте забравили да си свалите ръчния часовник и перлената огърлица. И което е още по-лошо, не сте имали време да затворите входната врата. Ако, както твърдите, господин Картрайт наистина е убил съпруга ви и е избягал през

вратата, първото, което сте щели да направите, е да се уверите, че тя е затворена, да не би Картрайт да се върне и да нарани и вас. Но каквото е съзнателен и изпълнителен, детектив Петровски е дошъл прекалено бързо – самият той спомена, че се е изненадал, задето входната врата зее отворена. Аматьорите често пъти изпадат в паника и допускат елементарни грешки – повтори Флечър почти през шепот. – Защото истината е, че след като господин Картрайт ви е подминал в коридора, вие сте изтичали в кабинета, вдигнали сте пистолета и сте си дали сметка, че сега ви е паднал случай да се отървете от съпруга си, когото сте презирали от години. Изстрелът, който господин Картрайт е чул, докато се е отдалечавал от къщата, наистина е бил от куршума, убил мъжа ви, но спусъкът е бил натиснат не от господин Картрайт, а от вас. Единственото, което господин Картрайт е направил, е да ви даде съвършено алиби и изход от всичките ви проблеми. – Той замълча, обърна се с гръб към съдебните заседатели и добави: – Ако, преди да слезете долу, се бяхте сетили да си махнете ръчния часовник и перлите, ако бяхте затворили вратата и после бяхте повикали линейка, а не полиция, щяхте да извършите съвършеното убийство и моят клиент надали щеше да се размине със смъртната присъда.

– Не съм го убила аз.

– Кой тогава го е убил? Защото не го е направил господин Картрайт – той си е тръгнал малко преди втория изстрел. Сигурен съм, помните какво е заявил, когато началникът на полицейското управление е отишъл при него: „Когато си тръгнах, той още беше жив“, и между другото, господин Картрайт не е сметнал за нужно да съблича костюма, в който е бил облечен по-рано същата вечер.

Адвокатът отново се извърна към съдебните заседатели, всички те обаче се бяха вторачили в госпожа Елиот. Тя зарови лице в дланите си и прошепна:

– Не аз, а Ралф трябва да бъде изправен пред съд. Той си е виновен, че умря.

Колкото и да призоваваше съдия Краватс към тишина, мина доста време, докато успее да въведе ред. Флечър изчака в залата да се възцари пълна тишина и чак тогава изрече:

– Но това, госпожо Елиот, е невъзможно! – възкликна той. – Следовател Петровски сам изтъкна, че е доста трудно да си теглиш куршума от метър и половина разстояние.

– Ралф ме накара.

Ебдън скочи на крака, а присъстващите заповтаряха думите на

Ребека.

– Възраждам, господин съдия, свидетелката е...

– Възражението се отхвърля – отсече твърдо Краватс. – Седнете си на мястото, господин Ебдън, и не ставайте повече. – Той отново насочи вниманието си към свидетелката. – В какъв смисъл ви е накарал, госпожо Елиот?

Ребека се извърна към съдията, който я погледна угрижено.

– Ралф си бе наумил да спечели изборите на всяка цена и след като Нат му съобщи, че Люк се е самоубил, той разбра, че вече няма никакви шансове да стане губернатор. Заснова из кабинета и заповтаря: „Въпреки всичко ще ви убия“, после щракна с пръсти и рече: „Намерих решение, искаш, не искаш, ще го направя.“

– Какво е имал предвид? – попита съдията.

– И аз в началото не разбрах, господин съдия, после Ралф ми се разкрещя: „Нямам време за разправии, оня калтак ще се измъкне и тогава вече няма да можем да му го лепнем. Ще ти кажа какво ще направя. Първо ще ме простреляш в рамото, после ще се обадиш на шефа на полицията у тях и ще му обясниш, че си била в спалнята, когато си чула първия изстрел. След втория си изтичала долу и си видяла, че Картрайт бяга през вратата.“

– Но защо сте се съгласили с такова възмутително искане? – учуди се съдията.

– Не съм се съгласявала – възрази Ребека. – Отвърнах, че ако смята да има изстрели, сам да си ги произведе, понеже нямам намерение да се забърквам.

– А мъжът ви какво отвърна? – попита Краватс.

– Че не можел да се простреля сам, полицията щяла да разбере, но ако съм го направила аз, никой нямало да се усъмни.

– Това пак не обяснява защо в крайна сметка сте приели да го извършите.

– Не съм приела – повтори едва чуто Ребека. – Казах, че не искам да имам нищо общо и че Нат никога не ми е сторил нищо лошо. Тогава Ралф грабна пистолета и се закани: „Щом ти не искаш, нямам друг избор. Налага се да застрелям теб.“ Ужасих се, а Ралф добави: „Ще кажа на всички, че когато жена ми се е опитала да ми се притече на помощ, Нат Картрайт я е застрелял, тогава вече ще мога да се вживея в ролята на покрушения вдовец и всички ще ми съчувстват.“ Засмя се и допълни: „Хич не си въобразявай, че няма да го направя.“ После извади от джоба си носна кърпа и подвижна: „Сложи я на ръката си, за да не останат

отпечатъци от пръстите ти.“ – Известно време Ребека мълча, сетне пророни: – Помня, взех пистолета и го насочих към рамото на Ралф, но тъкмо преди да натисна спусъка, зажумях. Когато отворих очи, Ралф се беше свлякъл в ъгъла. Не беше нужно да проверявам, знаех, че е мъртъв. Изпаднах в паника, изпуснах пистолета и точно както ми беше казал и Ралф, изтичах горе и се обадох на началника на полицейското управление у тях. После се съблякох. Тъкмо си слагах пенъоара, когато чух сирената. Надзърнах през пердетата и видях, че полицейският автомобил завива по алеята. Слязох тичешком долу точно когато колата спря пред нас, но не успях да затворя входната врата. Свлякох се на пода в коридора точно преди в къщата да нахълта детектив Петровски.

Ребека сведе глава и се разрида – този път наистина. Хората в залата, които дотогава си бяха шепнали, вече започнаха да обсъждат на висок глас свидетелските й показания.

Флечър се извърна към прокурора, който се съвещаваше със сътрудниците си, доближили глави. Адвокатът реши да ги остави да си обсъждат на воля и се върна на мястото си до Нат. Накрая Ебдън се изправи.

– Господин съдия!

– Слушам ви, господин Ебдън – отвърна Краватс.

– Прокуратурата оттегля всички обвинения срещу подсъдимия. – Той замълча, сетне се извърна към Нат и Флечър и продължи: – Ще позволите една лична забележка: след като ви наблюдавах как работите в екип, изгарям от нетърпение да видя какво ще стане, когато застанете един срещу друг.

Раздадоха се спонтанни аплодисменти, настана такава гълчавя, че те така и не чува как съдията обявява задържания за свободен, разпуска съдебните заседатели и закрива заседанието.

Нат се наведе и почти изкрещя:

– Благодаря ти! – После добави: – Какви безсмислени думи! Цял живот ще ти бъда задължен, не знам как да ти се отплатя. Но въпреки това – благодаря.

Флечър се усмихна.

– Има два вида клиенти – рече той. – Едните се надяваш да не видиш никога повече, срещат се обаче и такива, с които знаеш, че ще бъдеш приятел до гроб...

Най-неочаквано Су Лин застана до мъжа си и го прегърна.

– Слава на Бога – промълви тя.

– По-скоро на губернатора – поправи я Флечър, а Нат и жена му се

засмяха за пръв път от доста месеци.

Още преди Нат да е отговорил, при тях с гръм и трясък дойде Луси, която поздрави баща си с думите:

– Добре се справи, татко, много се гордея с теб.

– Ей туй е похвала! – възкликна Флечър. – Това, Нат, е дъщеря ми Луси, която за късмет не е достатъчно голяма, за да гласува за теб, но ако беше... – Флечър се огледа. – А къде е жената, причинила всички тези главоболия?

– Мама е къщи – отвърна Луси. – Нали й каза, че господин Картрайт ще дава показания най-малко след седмица.

– Така си е – потвърди бащата.

– Предайте на съпругата си, че съм й много признателна – намеси се Су Лин. – Винаги ще помним, че именно Ани ви е убедила да защитавате мъжа ми. Защо тия дни не се съберем, за да го отпразнуваме и...

– А, не, нека първо минат изборите – прекъсна я твърдо Флечър, – все още се надявам поне един човек в семейството да гласува за мен. – Той замълча, сетне се извърна към Нат и каза: – Знаеш ли коя всъщност е причината да хвърля толкова усилия по този случай?

– Сигурно си бил готов на всичко, само и само да не прекараш следващите няколко седмици в компанията на Барбара Хънтър – отговори Нат.

– Нещо от тоя род – усмихна се той.

Понечи да отиде и да се ръкува с прокурора и със сътрудниците му, но застина като попарен: чак сега забеляза, че Ребека Елиот още седи на свидетелската скамейка и чака залата да се опразни. Беше свела глава, изглеждаше смазана и самотна.

– Знам, едва ли ще ми повярвате, но ми е мъчно за нея – рече Флечър.

– Защо да не ти вярваме! – възкликна Нат. – Едно е сигурно: ако е смятал, че с това ще спечели изборите, Ралф е щял да убие жена си и окото му е нямало да мигне.

Книга шеста Откровение

49.

В деня след съдебното заседание Флечър седеше в кабинета си в Сената и преглеждаше сутрешните вестници.

– Какво неблагоприятно племе! – възкликна той и подаде на дъщеря си броя на „Хартфорд Курант“.

– Трябваше да го оставиш да се изпържи – подметна Луси, след като хвърли едно око на резултатите от последното проучване на общественото мнение.

– Както винаги, се изрази много мило и изискано – рече баща ѝ. – Понякога наистина се питам дали изобщо е трябвало да се охарчвам и да те пращам в „Хочкис“, да не говорим пък, че „Васар“ ще ми струва цяло състояние.

– Може и да не се запиша във „Васар“ – пророни по-тихо момичето.

– За това ли искаше да приказваме? – попита Флечър, доловил промяната в гласа на дъщеря си.

– Да, татко. От „Васар“ наистина ми предложиха да се запиша при тях, но може и да не съм в състояние да го направя.

Флечър никога не знаеше кога Луси се шегува, сега обаче сигурно говореше сериозно: сама бе помолила да се видят в кабинета му и той да не споменава на Ани.

– Какво има? – попита тихо бащата и се взря през писалището в Луси.

Тя обаче избягваше погледа му. Сведе глава и простена:

– Бременна съм.

Флечър не отговори – трябваше му малко време, за да осмисли думите на дъщеря си.

– Кой е бащата, Джордж ли? – каза накрая.

– Да – потвърди момичето.

– Ще се омъжиш ли за него?

Луси помисли-помисли и отговори:

– Не. Обожавам го, но не го обичам.

– Е, не си имала нищо против да се любите.

– Не е честно да говориш така – укори го момичето. – Беше събота вечерта след президентските избори и май и двамата попрекалихме с пиенето. Да ти призная, ми беше дотегнало всички да ме описват като девственицата, председателка на ученическия съвет в класа. Искях да я загубя тая гадна девственост и не се сетих за по-подходящ човек, с когото да го направя, от Джордж, още повече след като и той ми призна, че не го е правил никога. И аз не знам кой кого прелъсти накрая.

– А Джордж какво мисли? Все пак детето е точно толкова негово, колкото и твое, а той винаги ми е правил впечатление на сериозен младеж, особено в чувствата си към теб.

– Още не знае.

– Не си ли му казала? – учуди се Флечър.

– Не.

– А на майка си каза ли?

– Не – повтори момичето. – Споделила съм само с теб. – Този път вече погледна баща си право в очите и добави: – Нека си го кажем направо, татко, когато сте се оженили, мама сигурно още е била девствена.

– Аз също – рече Флечър, – но ще се наложи да ѝ кажеш, докато не е станало очевидно за всички.

– Няма да се наложи, ако направя аборт.

Той отново мълча доста дълго, сетне каза:

– Наистина ли го искаш?

– Да, татко, но много те моля, не казвай на мама, тя няма да ме разбере.

– Не съм сигурен, че и аз те разбирам – натърти той.

– Значи отстояваш правото на избор на всички жени освен на собствената си дъщеря, така ли! – възкликна Луси.

* * *

– Това няма да остане дълго така – отбеляза Нат, взрян в заглавието върху първата страница на „Хартфорд Курант“.

– Кое? – попита Су Лин, докато му наливаше още едно кафе.

– Седемте пункта, с които вода в проучванията на общественото мнение. След няколко седмици електоратът няма да помни дори кой от двамата е бил изправен на съд.

– Мен ако питаш, тя ще помни – пророни Су Лин, загледана през рамото на мъжа си в снимка, на която Ребека Елиот слизаше по стълбите пред съдилището – прическата ѝ вече не бе така безупречна. – Защо

изобщо се е омъжила за него? – рече тя едва ли не на себе си.

– Признателен съм, че не аз се ожених за Ребека – отбеляза Нат. – Защо да не си призная, ако Елиот не бе преписал есето ми и не ми беше попречил да следвам в Йейлския университет, ние с теб нямаше да се срещнем никога – допълни той и хвана жена си за ръката.

– Жалко, че не мога да имам повече деца – въздъхна Су Лин. – Ужасно ми е мъчно за Люк.

– Знам, знам – увери я Нат, – но никога няма да съжалявам, че изтичах нагоре именно по онзи хълм и именно в онзи ден и час.

– Аз пък съм благодарна, че обърках пътя – рече Су Лин, – не знам дали е възможно да те обичам повече. Но на драго сърце съм готова да жертвам живота си, ако можех да спася Люк.

– Това вероятно важи за повечето родители – погледна той жена си, – включително и за майка ти, която е пожертвала всичко заради теб и не заслужава такова жестоко отношение.

– Ти за майка ми не се притеснявай – каза Су Лин, отърсила се от мрачното настроение. – Вчера се отбих да я видя и какво заварих: цяла тумба похотливи дядковци, донесли за чистене мръсните си дрехи с надеждата, че на горния етаж мама има салон за масажи.

Нат прихна.

– А само като си помисля, че толкова години го държахме в тайна! И през ум не ми е минавало, че ще дойде ден, когато ще се смея на това.

– Мама твърди, че ако си станел губернатор, щяла да отвори верига от ателиета за химическо чистене из целия щат. Рекламата щяла да гласи: „Перем кирливи ризи всякакви пред очите на всички.“

– Знаех си аз, че има някаква неотложна причина, заради която трябва на всяка цена да стана губернатор – подметна Нат, докато ставаше от масата.

– Кого ще ощастливиш днес с компанията си? – попита жена му.

– Достопочтените граждани на Ню Канаан – отвърна той.

– Кога ще се прибереш?

– Вероятно малко след полунощ.

– Събуди ме.

* * *

– Здравей, Луси – поздрави Джими, след като влезе в кабинета на баща ѝ. – Нашият герой тук ли е?

– Да – потвърди момичето и стана от стола.

Джими я изпроводи с поглед, докато излизаше от стаята. Дали

наистина плачеше, или само му се беше сторило? Флечър изчака дъщеря му да затвори вратата.

– Добро утро, Джими – поздрави го, след което изтика настрани вестника, откъдето го гледаше Ребека.

– Как мислиш, дали ще я задържат? – поинтересува се приятелят му.

Флечър отново сведе поглед към снимката на Ребека във вестника.

– Според мен нямат друг избор, но ако бях съдебен заседател, щях да я оправдая, защото разказът ѝ ми се стори напълно правдоподобен.

– Така си е, ала ти за разлика от другите съдебни заседатели знаеш на какво бе способен Елиот.

– Чувам го как подвиква: „Щом ти не искаш, нямам друг избор, налага се да застрелям теб, хич не си въобразявай, че няма да го направя.“

– Дали щеше да останеш в адвокатска кантора „Александър, Дюпон и Бел,“ ако Елиот не беше постъпил в нея?

– Какво да се прави, поредната приумица на съдбата – отвърна Флечър така, сякаш мислите му бяха другаде. – Е, какво си ми приготвил?

– Ще прекараме деня в Медисън.

– Нима Медисън заслужава цял ден? Нали е разположен в една от цитаделите на републиканците? – учуди се Флечър.

– Точно затова искам да го отметнем още сега, когато до края на предизборната кампания има доста седмици – обясни Джими, – макар че по ирония на съдбата резултатите от гласуването там никога не са влияели съществено.

– Резултатите са си резултати – наблегна Флечър.

– В този случай не е точно така – възрази другият мъж, – днес целият щат гласува по електронен път, а единственото изключение е тъкмо Медисън. Това е един от последните избирателни райони в страната, където и досега предпочитат да отбелязват за кого са гласували с молив.

– От това гласовете не стават по-малко действителни – напомни Флечър.

– Така е, досега обаче тези гласове не са влияели съществено върху резултата, защото тамошната избирателна комисия започва да ги брои на сутринта, когато резултатите от изборите като цяло вече се знаят. Доста смешно звучи, но това е една от традициите, които благочестивите еснафи в Медисън не желаят да жертват върху олтара на съвременните технологии.

– И въпреки това ти държиш да стоя там чак до вечерта?

– Да, защото ако разликата между двамата кандидати падне под пет хиляди гласа, Медисън най-неочаквано ще се превърне в най-важния град в щата.

– Нима според теб е възможно разликата да е толкова малка? Според проучванията на общественото мнение Буш продължава да води с рекордна преднина.

– Не бързай със заключенията: Клинтън от ден на ден намалява тази преднина и не се знае кой накрая ще влезе в Белия дом и кой ще стане губернатор.

Флечър не каза нищо.

– Тая сутрин ми се виждаш угрижен – отбеляза Джими. – Тревожи ли те нещо, искаш ли да го обсъдим?

* * *

– Както е тръгнало, Нат ще победи с огромна преднина – рече Джулия иззад сутрешния вестник.

– Един министър-председател на Великобритания е казал навремето, че „в политиката една седмица е много време“, а докато бъде пусната първата бюлетина, ни остават доста седмици – напомни Том на жена си.

– Ако Нат стане губернатор, ще ти се наложи да се върнеш във „Феърчайлд“. След всичко, което преживяхте заедно, сигурно ще умреш от скука в банката.

– Да ти призная, изгубих интерес към банкерството още в деня, когато „Ръсел“ беше погълната от „Феърчайлд“.

– Я не говори така! Предстои ти да оглавиш най-голямата банка в щата.

– Не, няма да я оглавя, ако Нат спечели изборите – възрази мъжът й.

Джулия остави вестника.

– Нещо не разбирам.

– Нат ме помоли, ако стане губернатор, да оглавя кабинета му.

– А кой ще стане председател на управителния съвет на банката?

– Как кой! Ти, разбира се – възкликна Том. – Всички знаят, че няма по-добра от теб.

– Но „Феърчайлд“ никога няма да назначи жена начело на управителния си съвет, прекалено консервативна е.

– Живеем, Джулия, в последното десетилетие на дваисети век и благодарение на теб близо половината ни клиенти са жени. Колкото до

управителния съвет, да не говорим пък за служителите, повечето от тях вече те възприемат в мое отсъствие като председател на съвета.

– Но ако Нат загуби, той е в правото си да се върне като председател, а ти – като негов заместник, тогава вече въпросът придобива по-скоро академична стойност.

– Лично аз не съм толкова сигурен – натърти мъжът й, – не забравяй, най-старият сенатор от Кънектикът – Джими Овърман, вече обяви, че догодина няма да се кандидатира отново – кой друг ще го замени освен Нат! Сигурен съм, че който и от двамата да стане губернатор, другият ще отиде във Вашингтон – да представлява щата като сенатор. – Той замълча. – Подозирам, че е само въпрос на време Нат и Флечър да се изправят един срещу друг в президентската надпревара.

– Как мислиш, аз ще се справя ли? – попита тихо Джулия.

– А, не – каза мъжът й, – не можеш да се кандидатираш за президент, ако не си родена в Съединените щати.

– Ох, глупчо такъв! Говоря ти не за президентството, а за „Феърчайлд“.

– Знам го още от деня, в който те срещнах – рече Том. – Опасявах се само дали няма да сметнеш, че не съм достоен да ти стана съпруг.

– Ох, вие, мъжете, сте толкова недосетливи! – възкликна Джулия. – Реших да се омъжа за теб още в деня, когато ходихме на вечеря у Су Лин и Нат.

Том я зяпна с отворена уста.

– Колко различен щеше да бъде животът ми, ако и другата Джулия беше решила същото! – допълни тя.

– Да не говорим пък за моя – добави мъжът й.

50.

Флечър погледна надолу към множеството, което го приветстваше, и махна ентузиазирано. Онзи ден бе държал в Медисън цели седем речи: по кръстовища, пазари, пред библиотеката, но дори той бе изненадан колко възторжено го посрещат хората, събрали се на заключителната среща в кметството.

„ЕЛАТЕ ДА ЧУЕТЕ ПОБЕДИТЕЛЯ“, пишеше с големи червеносини букви върху огромния транспарант, опънат от единия, та чак до другия край на сцената. Флечър се усмихна, когато председателят на местната партийна организация му обясни, че независимият кмет на

Медисън Пол Холбърн е оставил транспаранта да виси и след гостуването на Нат, който по-рано същата седмица бе говорил пред жителите на града. Холбърн бил кмет вече четиринайсет години, но надали щели да го изберат отново, защото пръскал безразсъдно парите на данькоплатците.

Когато след словото си седна, Флечър усети как сърцето му бие като обезумяло – ръкопляскаха всички, а не, както обикновено, шепата партийни функционери, които, чули-недочули последната дума от речта, вече скачаха на крака, за да аплодират оратора. Този път всички в залата бяха станали прави заедно с въпросните функционери. Флечър съжали, че Ани не е с него да види този радушен прием.

Председателят на партията вдигна ръката на Флечър и изкрещя в микрофона:

– Госпожи и господа, представям ви следващия губернатор на щат Кънектикът.

Той за пръв път повярва в това. Според проучванията на общественото мнение в национален мащаб Клинтън почти се бе изравнил с Буш, а независимият кандидат Перо отнемаше още от гласовете на републиканците. Това се отразяваше благотворно и на Флечър. Той се надяваше единият месец да му стигне, за да стопи четирите пункта преднина на своя съперник.

Хората се разотидоха чак след половин час и Флечър се здрависа с всеки, протегнал му ръка. Доволен, председателят на местната организация го изпрати до паркинга.

– Нямате ли шофьор? – поучуди се той.

– Луси отиде да гледа „Братовчед ми Вини“, Ани трябваше да присъства на благотворителна среща, Джими ръководи събрание по набиране на средства, пък и ей го де е – някакви си осемдесет километра, реших, че ще се справя и сам – обясни Флечър и скочи зад волана.

Тръгна си въодушевен и за пръв път от сутринта се поотпусна. Ала само след неколкостотин метра отново се върна в мислите си към Луси – останеше ли сам, много се притесняваше за нея. Беше се видял в чудо. Не знаеше дали да казва на Ани, че дъщеря им е бременна.

* * *

Същия ден Нат имаше вечеря с четирима местни индустриалци. Беше им по джоба да направят щедри дарения за предизборната кампания, затова той не бързаше да приключват. Те му бяха обяснили недвусмислено какво очакват от един губернатор републиканец и макар да не

подкрепяха всички либерални идеи на Нат, заявиха, че ако зависело от тях, за нищо на света нямало да допуснат в резиденцията на губернатора да се настани демократ.

Вече бе минало полунощ, когато Ед Чамбърс от „Чамбърс Фуд“ подметна, че може би е крайно време да пратят кандидата да си отспи. Нат не помнеше откога не е спал като хората.

Това бе обичайният знак Том да стане, да се съгласи с човека, изрекъл предложението, и да отиде да донесе палтото на Нат, който щеше да се държи така, сякаш го извеждат насила, и щеше да се ръкува с домакините и да заяви, че не се и надява да спечели без подкрепата им изборите. Колкото и ласкателно да звучаха такива думи, в този случай те имаха и достойнството да са верни.

И четиримата изпратиха кандидата и докато Том потегляше по дългата алея пред дома на Ед Чамбърс, Нат настрои радиоприемника на новините. Четвъртата бе за речта, която Флечър бе държал пред гражданите на Медисън, и местният репортер се впусна да изрежда някои от въпросите, които той е засегнал, например доброволните отряди, идея, която Нат отстояваше вече месеци наред. Той промърмори, че съперникът му плагиатства най-безочливо от него, докато Том не му напомни, че и те са откраднали някои от нововъведенията, които Флечър е внесъл в образователната реформа.

Синоптикът тъкмо предупреждаваше, че на места пътищата са заледени, когато Нат изключи радиото. След миг вече бе заспал непробудно – нещо, за което Том му завиждаше най-чистосърдечно, защото, щом се събудеше, приятелят му бе свеж като кукуряк и работеше на пълни обороти. И на Том му се искаше да си отспи поне веднъж. Нямаха никакви мероприятия до десет часа на другата сутрин, когато трябваше да отидат на първата от общо седемте църковни служби, последната от които щеше да бъде вечернята в катедрала „Сейнт Джоузеф“.

Знаеше, че Флечър Давънпорт навърта горе-долу същите километри, само че в друга част на щата. До края на предизборната кампания нямаше да е останала религиозна сбирка, на която те да не са коленичили, да не са си изували обувките и да не са си покривали главите, колкото да докажат, че и двамата са богобоязливи граждани. Макар и да не бе задължително да почитат своя си Бог, поне щяха да са показали готовност да стоят, да седят и да падат на колене в Негово присъствие.

Том реши да не включва новините в един след полунощ – не виждаше смисъл да буди Нат, колкото да слушат повторението на емисията отпреди половин час.

Така и двамата не чуха горещата новина.

* * *

Линейката пристигна само след няколко минути и първото, което направиха фелдшерите, бе да позвънят в пожарната. Съобщиха, че водачът е затиснат зад волана и те не могат да го извадят, освен ако не разрежат с кислороден вратата. Трябвало да се действа бързо, ако искали да извадят жив ранения.

Чак след като полицаите провериха на компютъра в управлението регистрационния номер, се разбра кой всъщност е хванат като в капан зад волана. Отсъдиха, че е малко вероятно сенаторът да е карал пиан, и решиха, че явно е задрямал. По пътя нямаше следи от спирачки и други автомобили.

Фелдшерите се свързаха с болницата и когато узна кой е пострадалият, дежурният лекар реши да повика по пейджъра Бен Ренуик. Тъй като беше главен консултант, Ренуик не очакваше да го вдигат от сън, ако в болницата има друг хирург, който да извърши операцията.

– Колко души има в колата? – беше първият му въпрос.

– Вътре е само сенаторът – гласеше незабавният отговор.

– Защо, по дяволите, е карал сам посред нощ? – промърмори риторично Ренуик. – Раните тежки ли са?

– Доста счупени кости, включително най-малко три ребра и левият глезен – обясни дежурният лекар. – Но най-притеснителна е загубата на кръв. На момчетата от пожарната им е трябвал цял час, докато го извадят от ламарините.

– Добре, погрижи се екипът да е готов, докато пристигна. Ще звънна на госпожа Давънпорт. – Той се поколеба. – Сега се сещам, че всъщност трябва да звънна и на двете госпожи Давънпорт – добави Ренуик.

* * *

Ани стоеше на хапещия вятър при входа на спешното отделение в болницата, когато линейката се зададе с пълна скорост. Позна, че карат съпруга ѝ, по полицаите, които придружаваха колата на „Бърза помощ“. Флечър още беше в безсъзнание, но разрешиха, докато го тикаха с количката към операционната, жена му да го хване за безжизнената ръка. Когато видя в какво състояние е мъжът ѝ, Ани отпърво не повярва, че ще успеят да го спасят.

Съжаляваше, че е отишла на благотворителната вечеря, вместо да

придружи Флечър в Медисън. Когато беше с него, на връщане винаги шофираше тя. Защо изобщо му бе обърнала внимание, когато той взропта, че щял да се поразтовари, докато кара автомобила, тъкмо щял да има време да обмисли някои неща, пък и разстоянието било съвсем малко. Оставали му десетина километра, когато излязъл от платното. Рут Давънпорт дойде в болницата броени минути след снаха си и хукна да разпитва какво става. След като разговаря с дежурния заместник-директор, бе в състояние да съобщи на Ани само едно:

– Флечър не може да попадне в по-добри ръце. Бен Ренуик е най-способният лекар в щата.

Виж, премълча, че го вдигат от леглото само когато почти няма шанс някой пациент да прескочи трапа.

След това се появи и Марта Гейтс и Рут повтори всичко, каквото беше научила. Потвърди, че Флечър имал три счупени ребра, счупен глезен и разкъсан далак, но най-тревожна според лекарите била загубата на кръв.

– „Сейнт Патрик“ е голяма болница, все разполагат с кръвни банки, ще се справят.

– Да, като цяло е така – потвърди Рут, – но Флечър е АБ отрицателна, най-рядката от всички кръвни групи. Винаги сме държали малък резерв, миналия месец обаче, когато автобусът излезе от шосе номер деветдесет и пет в Ню Лондон и се оказа, че и шофьорът, и синът му са АБ отрицателна, Флечър пръв настоя целият запас да бъде откаран незабавно в Ню Лондон. Нямахме време да набавят нов.

Блесна телевизионен прожектор, осветил входа на болницата.

– Лешоядите вече са тук – рече Рут, след като надзърна през прозореца. Тя погледна снаха си. – Дали да не поговориш с тях, Ани, може би това ни е единственият шанс да открием навреме човек, който да дари кръв от тази група.

* * *

Когато в неделя сутрин стана от сън, Су Лин реши да не буди мъжа си – и тя не знаеше кога точно си е легнал. Седна на масата в кухнята, направи си кафе и започна да преглежда сутрешните вестници. Както личеше, жителите на Медисън бяха посрещнали добре речта на Флечър: според последните проучвания на общественото мнение разликата между двамата кандидати се бе стопила с още един пункт и сега Нат водеше едва с три на сто.

Су Лин отпи от кафето и остави вестника. Винаги преди кръгъл час

включваше телевизора, за да чуе какво ще бъде времето. Първият човек, изникнал върху екрана още преди звука, бе Ани Давънпорт. Защо ли стоеше пред болница „Сейнт Патрик“? Дали Флечър не обявяваше някаква нова инициатива, свързана със здравеопазването? След шейсет секунди Су Лин знаеше причината. Изскочи от кухнята и хукна нагоре по стълбите, за да събуди Нат и да му каже новината. Какво съвпадение! Или не беше само съвпадение? Като учен Су Лин не вярваше много-много в съвпаденията. Сега обаче не ѝ беше до това.

Сънен, Нат заслуша жена си, която повтори дума по дума казаното от Ани Давънпорт. В миг се разсъни, скочи от леглото и облече набързо дрехите от вчера – не си направи труда дори да се обръсне и да си вземе душ. Слезе на бегом долу и нахлузи обувките вече в автомобила. Су Лин го чакаше зад волана, беше включила двигателя. Потегли веднага щом Нат затръшна вратата.

Радиоприемникът още бе настроен на денонощната новинарска станция и докато се опитваше да си върже връзките на обувките, Нат чу последната емисия. Репортерът, който предаваше от мястото на събитието, бе пределно ясен: състоянието на сенатор Давънпорт е много тежко и ако до няколко часа някой не дари кръв от кръвна група АБ отрицателна, той може би няма да оживее.

Без да спазва ограниченията в скоростта, Су Лин стигна в болница „Сейнт Патрик“ само за дванайсет минути – все пак беше и неделя сутрин и по улиците нямаше много автомобили. Су Лин остана да търси къде да паркира, а Нат влетя в болницата.

Зърна в дъното на коридора Ани и веднага я повика. Тя се обърна, видя го и трепна. „Защо ли тича?“, бе първото, което си помисли.

– Чух какво е станало и идвам – изкрещя ѝ Нат още докато тичаше, ала трите жени продължиха да го гледат недоумяващо, досущ зайци, попаднали в светлината на фарове. – Аз съм същата кръвна група, както Флечър – поясни запъхтяно той, след като спря до Ани.

– АБ отрицателна ли? – ахна тя невярващо.

– Ами да – потвърди Нат.

– Слава Богу! – възкликна Марта.

Рут побърза да влезе в интензивното отделение и след малко се върна заедно с Бен Ренуик.

– Приятно ми е, господин Картрайт – протегна той ръка. – Казвам се доктор Ренуик и съм...

– Старши консултант на болницата, знам ви по име – ръкува се с него другият мъж.

Хирургът кимна едва забележимо.

– Лаборантката чака да ви вземе кръв...

– Тогава да вървим – подкани Нат и съблече сакото.

– Но първо трябва да ви направим изследвания, за да проверим дали кръвта ви наистина съответства и дали не сте серопозитивен и не страдате от хепатит Б.

– Разбира се – съгласи се веднага той.

– За да спасим сенатор Давънпорт, ни трябва най-малко литър и половина кръв, господин Картрайт, ето защо трябва да подпишете в присъствието на адвокат клетвена декларация.

– Защо с адвокат? – учуди се другият мъж.

– Защото има вероятност да получите тежки усложнения, при всички положения ще се чувствате доста отпаднал, може дори да се наложи да ви оставим в болницата, за да ви даваме допълнително течности.

– А има ли вероятност през това време Флечър да си продължи предизборната кампания?

Трите жени се усмихнаха за пръв път от сутринта, а Ренуик побърза да поведе Нат към кабинета си. Обърна се, за да каже нещо на Ани, но видя, че Су Лин вече я утешава.

– Ето че съм изправен пред нов проблем – призна си Ренуик, след като седна зад писалището и се зае да подрежда някакви книжа.

– Ще подпиша каквото трябва – повтори Нат.

– Не можете да подпишете онова, което ми се върти в главата – отвърна лекарят.

– И какво ви се върти?

– Вече не зная за кого от двамата да гласувам.

51.

– Господин Картрайт даде литър и половина кръв, но пак прелива от енергия – сподели дежурната медицинска сестра, когато занесе медицинския му картон на доктор Ренуик.

– Дори и да е така – отвърна лекарят, докато разлистваше картонна, – този литър и половина спаси живота на сенатор Давънпорт.

– Вярно си е – съгласи се жената, – но предупредих сенатора, че избори, не избори, няма да го изпишем още най-малко половин месец.

– Съмнявам се – рече Ренуик. – Мен ако питате, още в края на тази седмица Флечър ще се самоизпише.

– Вероятно сте прав, но как да го спра? – въздъхна медицинската сестра.

– Не можете – въздъхна лекарят и обърна папката върху бюрото си така, че жената да не вижда имената Натаниъл и Питър Картрайт, написани на машина в горния край. – Погрижете се да се срещна и с двамата възможно най-бързо.

След като сестрата затвори вратата, Бен Ренуик пак обърна папката и отново зачете листовете в нея. Вече цели три дни не мислеше за друго.

Когато вечерта си тръгна, заключи папката в личния си сейф. В края на краищата още няколко дни нямаше да променят нищо – онова, което лекарят смяташе да обсъди с двамата, бе пазено в дълбока тайна цели четирийсет и три години.

* * *

В четвъртък вечерта изписаха Нат от болница „Сейнт Патрик“, а колкото до Флечър, никой от персонала не си и представяше, че той ще прекара тук и края на седмицата, макар че майка му се опитваше да го убеди някак да не се товари излишно. Той й напомни, че до изборите остава някакъв си половин месец.

През най-дългата седмица в живота си Бен Ренуик продължи да се бори със съвестта си, точно както вероятно и доктор Гринуд преди четирийсет и три години, Ренуик обаче бе стигнал до друго заключение: смяташе, че може да направи само едно – да каже истината.

Двамата съперници се разбраха да се срещнат в шест сутринта във вторник в кабинета на доктор Ренуик. Това бе единственият свободен час, който и двамата имаха преди деня на изборите.

* * *

Пръв пристигна Нат, който в седем трябваше да отиде на предизборен митинг в Уотърбъри и освен това се надяваше, ако остане време, да вмести и две-три срещи с хора, които се прибират с влака в предградията.

Флечър нахълта в кабинета на доктор Ренуик в шест без две минути, подрастен, че Нат го е изпреварил.

– Само да ми свалят гипса, и ще видиш ти! Ще те изритам по задника – закани се той.

– Бива ли да говориш така пред доктор Ренуик, все пак човекът направи доста за теб – подсмихна се другият мъж.

– Да, да, направил е! – възкликна Флечър. – Напомпа ме с твоята кръв, сега съм половината от онова, което бях.

– На друг ги разправяй тия! – възкликна Нат. – Сега си онова, което си бил, умножено по две, но пак си половината от онова, което съм аз.

– Деца, деца! – намеси се лекарят, внезапно осъзнал значението на думите, които е изрекъл. – Има нещо по-важно, което ми се иска да обсъдим.

И двамата замълчаха, след като чуха тона, с който Ренуик ги скастри.

Той стана иззад писалището и отключи сейфа. Извади някаква папка и я сложи на бюрото.

– Трябваша ми доста дни, докато измисля как да ви съобщя тези поверителни сведения – почука той с десен показалец по папката. – Сведения, за които така и нямаше да науча, ако не беше злополуката, при която сенаторът насмалко не загина – заради нея се наложи да прегледам медицинските картони и на двамата. – Нат и Флечър се спогледаха, но не прекъснаха лекаря. – Дълго умувах как е по-редно да ви съобщя – дали докато сте заедно, или поотделно, – поне за това виждате до какво решение съм стигнал. – Двамата кандидати пак не казаха нищо. – Имам само една молба: сведенията, които ще ви разкрия, да си останат в тайна, освен ако и двамата, повтарям и двамата не пожелаете да ги огласите.

– Съгласен съм – рече Флечър и се извърна към Нат.

– Аз също – потвърди и той, – все пак съм тук заедно с адвокатата си.

– Дори и тези сведения да са в състояние да повлияят върху изхода от изборите? – допълни лекарят, без да обръща внимание на шегичката на Нат. Двамата се поколебаха, но и този път кимнаха. – Нека бъдем наясно: онова, което ще ви съобщя, е не просто възможно или вероятно, то е неоспоримо. – Лекарят отвори папката и погледна към акта за раждане и смъртния акт в нея. – Сенатор Давънпорт, господин Картрайт – подхвана Ренуик така, сякаш разговаряше с двама души, които никога дотогава не е виждал. – Длъжен съм да ви съобщя как с ДНК-анализ бе научно доказано, че вие сте не само братя – той отново погледна акта за раждане, – а двуййчни близнаци.

Лекарят замълча, та те да осмислят казаното от него.

Нат си спомни за времето, когато му се е налагало да проверява в речника значението на думите. Флечър пръв наруши мълчанието.

– Което ще рече, че не си приличаме като две капки вода.

– Точно така – потвърди доктор Ренуик, – смята се, че близнаците

изглеждат еднакво, но това е мит, подхранван главно от романтично настроените белетристи.

– Това обаче не обяснява защо... – поде Нат.

– Ако пожелаете да узнаете отговорите на въпроси, които биха могли да възникнат – прекъсна го лекарят, – включително кои са кръвните ви родители и защо сте били разделени, съм готов да ви предоставя тази папка – проучвайте я на воля.

Доктор Ренуик отново почука по отворената папка пред себе си. Никой от двамата мъже не отговори. Трябваше да мине доста време, докато Флечър каже:

– Не искам да гледам какво има в папката.

Беше ред на лекаря да се изненада.

– Знам всичко за Нат Картрайт – поясни сенаторът, – включително подробностите около трагичната смърт на брат му.

Нат кимна.

– Майка ми и досега държи на нощното си шкафче снимка, на която сме заедно с брат ми Питър, и често говори за него и какъв е щял да стане, когато порасне. – Той замълча и погледна Флечър. – Би се гордяла с мъжа, спасил живота на брат си. Все пак искам да попитам нещо – допълни той и се извърна към доктор Ренуик. – Госпожа Давънпорт знае ли, че Флечър не ѝ е син?

– Поне на мен ми се струва, че не – отвърна Ренуик.

– Откъде сте толкова сигурен? – намеси се и Флечър.

– Сигурен съм, защото наред с другото открих в папката и писмо от лекаря, който ви е израждал – доктор Гринуд. Наредил е то да се отвори само в случай че възникне спор за раждането ви, който би могъл да навреди на доброто име на болницата. А в писмото се казва, че освен него има само един човек, който знае истината.

– Кой? – попитаха в един глас Нат и Флечър. Доктор Ренуик отгърна страницата.

– Някоя си госпожица Хедър Никъл, но и тя като доктор Гринуд вече е покойница и няма как да потвърди.

– Беше ми бавачка – уточни Флечър – и доколкото си спомням, бе готова на всичко заради майка ми. – Той се извърна към Нат. – Въпреки това предпочитам майка ми и баща ми да не научават истината.

– Нямам нищо против – каза Нат. – Защо да подлагаме родителите си на излишни изпитания? Не ми се мисли какъв смут ще настане, колко ще страдат всички, ако госпожа Давънпорт научи отнякъде, че Флечър не ѝ е син, а майка ми разбере, че Питър изобщо не е умирал и тя е била

лишена от възможността да отгледа и двете си деца.

– Съгласен съм – натърти Флечър. – Майка ми и баща ми приближават осемдесетте, защо да чоплим стари рани? – Той помълча и загледан в Нат, добави: – Макар че, да ви призная, се чудя колко ли различен е щял да бъде животът ни, ако ти си се озовал в моето креватче, а аз – в твоето.

– Наистина не се знае – отговори другият мъж. – Но едно е сигурно.

– Какво? – попита Флечър.

– Въпреки всичко аз ще бъда следващият губернатор на Кънектикът.

– Откъде си толкова сигурен? – възкликна вторият мъж.

– Още от самото начало, та до ден днешен те вода по време. Така де, дошъл съм на бял свят с цели шест минути преди теб.

– Малко изоставане, което съм наваксал още през първия час.

– Деца, деца! – повтори доктор Ренуик. И двамата мъже се засмяха, а лекарят затвори папката пред себе си. – Значи се споразумяхме: всички доказателства, че имате кръвна връзка, трябва да бъдат унищожени и никой от нас няма да отваря никога дума за тях.

– Да, споразумяхме се – отсече без колебание Флечър.

– Да, споразумяхме се и никога няма да отваряме дума за тях – повтори Нат.

Двамата загледаха как доктор Ренуик отваря папката и вади най-напред акта за раждане. След това го сложи в машината за рязане на хартия. Всички загледаха мълком как доказателствата изчезват едно по едно. Актът за раждане бе последван от трите страници на писмото от единайсети май 1949 година, подписано от доктор Гринуд, както и от различни издадени от болницата удостоверения и справки, всички с дата 1949 година. Накрая остана само празната папка.

Отгоре на машина бяха написани имената Натаниъл и Питър Картрайт. Лекарят я разкъса на четири парчета и пхна и това последно доказателство между настървените зъби на машината.

Флечър стана нерешително и се извърна, за да стисне ръката на брат си.

– Ще се видим в резиденцията на губернатора.

– О, не се и съмнявам – възкликна Нат и го прегърна. – Първото, което ще се разпоредя, е да направят рампа за инвалидни колички, та да ми идваш по-често на гости.

– Е, трябва да тръгвам – рече Флечър и се извърна да се ръкува и с доктор Ренуик. – Имам избори за печелене.

Закуцука към вратата, искаше да изпревари брат си, но Нат изтича и му я отвори.

– Възпитаван съм да отварям вратите на жени, на възрастни хора и на инвалиди – вметна той.

– Сега можеш да прибавиш към списъка и бъдещи губернатори – подметна Флечър и продължи нататък.

– Чете ли доклада ми за помощите, които предлагам да се отпускат на инвалидите? – попита Нат, след като го настигна.

– Не – отвърна брат му. – Нямам време за неприложими хрумвания, които никога няма да се превърнат в закон.

– Знаеш ли, съжалявам само за едно – рече Нат, след като останаха сами в коридора и доктор Ренуик вече не ги чуваше.

– Я да видим дали ще се досетя – отвърна Флечър – очакваше по-редната шегичка.

– Жалко, че не сме израсли заедно, щеше да бъде страхотно.

52.

Доктор Ренуик се оказа прав в предвиждането си. В края на седмицата сенатор Давънпорт вече се беше самоизписал от болницата и след две седмици никой не можеше да повярва, че преди някакъв си месец е бил на косъм от смъртта.

Няколко дни преди изборите Клинтън поведе още повече в проучванията на общественото мнение, а Перо продължи да краде от поддръжниците на Буш. И Нат, и Флечър пак обикаляха надлъж и шир щата в темпо, на каквото би завидял и бегач, участвал в Олимпийски игри. И двамата не се плашеха от открити дебати и не се наложи да ги убеждават дълго – приеха веднага, когато един от местните телевизионни канали ги покани да участват заедно в три поредни предавания.

Всички бяха единодушни, че по време на първата схватка Флечър се е представил по-добре, впечатление, потвърдено и от социологическите проучвания, според които той за пръв път излезе с едни гърди напред. Нат веднага намали пътуванията и започна да прекарва по доста часове в импровизирано телевизионно студио, където тренираше на сухо с хора от предизборния си щаб. И бе възнаграден за усилията: дори местните демократи признаха, че е спечелил втория рунд, а според проучванията отново бе дръпнал напред.

Сега всичко зависеше от последните телевизионни дебати и

дватама се постараха да не допускат грешки до такава степен, че предаването мина много скучно. И двамата не се разочароваха, когато научиха, че по друг канал са давали мач от първенството по американски футбол, гледан от два пъти повече зрители. Според проучванията, излезли на другия ден, и двамата кандидати събираха по четирийсет и шест процента от гласоподавателите, а осем на сто още се колебаеха.

– Къде са дремели последната половин година? – учуди се Флечър, вторачен в цифрата осем на сто.

– Е, не всички са запалени по политиката като теб – подметна на закуска Ани.

Луси също кимна.

Флечър нае хеликоптер, а Нат – малкия самолет на банката, та през последната седмица да обиколят още веднъж щата: колебаещите се бяха намалели на шест на сто, преотстъпвайки по един процент на всеки от съперниците. В края на седмицата и двамата се чудеха дали е останал търговски център, завод, железопътна гара, кметство, болница и дори улица, които да не са посетили, и двамата се съгласиха, че в крайна сметка всичко ще се реши от организацията на предизборните щабове. Щеше да победи онзи, чийто щаб работеше по-добре, като смазана машина. Съзнаваха го най-вече Том и Джими, но и двамата не се сещаха да са пропуснали нещо и единственото, което им оставаше, бе да умуват дали нещо няма да се обърка в последния момент.

За Нат изборният ден се превърна в размазано петно от летища и главни улици: преди осем часа вечерта, когато избирателните секции щяха да затворят, той се постара да посети всяко селище с писта. Още щом самолетът кацнеше, Нат се мяташе на втората кола в кортежа и отпращаше със сто километра в час, докато навлезеше в очертанията на града, където подкарваше с двайсетина километра и махаше на всекиго, проявил и най-слаб интерес. Накрая излизаше на главната улица, където пъплеше с автомобила като костенурка, после на връщане всичко се повтаряше, но в обратен ред: Нат подкарваше шеметно към летището, за да поеме със самолета към следващия град.

Последната сутрин преди изборите Флечър прекара в Хартфорд, където се постара да мобилизира заклетите си привърженици, после се отправи към районите с най-много демократи. По-късно същата вечер коментаторите дори се впуснаха да обсъждат кой е оползотворил най-пълноценно последните няколко часа. И двамата се приземиха на летище „Брейнард“ в Хартфорд броени минути след края на изборния ден.

При такива обстоятелства кандидатите обикновено правят всичко

възможно, за да не се срещат, този път обаче, когато слязоха от самолета и хеликоптера, двата предизборни щаба тръгнаха право един към друг.

– Сенаторе! – подвикна Нат. – Утре рано сутринта трябва да се видим на всяка цена, защото има доста поправки, които искам да внесеш, преди да подпиша проектозакона ти за просветата.

– Утре по това време проектозаконът вече ще бъде закон отсече Флечър. – Първото, което ще направя като губернатор, е да подпиша именно него.

Двамата забелязаха, че най-близките им сътрудници са поизостанали и те могат да си поприказват спокойно – шегичките ставаха безпредметни, ако наоколо нямаше публика, пред която да ги разиграват.

– Как е Луси? – поинтересува се Нат. – Дано сте решили онзи проблем.

– А ти откъде разбра? – учуди се Флечър.

– Още преди половин месец един от моите е надушил отнякъде. Дадох му да разбере, че ако отново повдигне темата, ще изхвърчи на мига от екипа ми.

– Признателен съм ти – рече другият мъж. – Още не съм казал на Ани. – Той замълча. – Луси погостува няколко дни на Логан Фицджералд в Ню Йорк, после се прибра, за да ме придружава по време на предизборната обиколка.

– Жалко, че за разлика от всички останали чичовци съм бил лишен от възможността да я гледам как расте. Много исках да имам дъщеря.

– Луси е готова да ме замени за теб – уточни Флечър. – Дори се видях принуден да ѝ давам повечко джобни пари, само и само да не ми натяква непрекъснато колко готин си бил.

– Не съм ти казвал, но след като обезвреди онзи тип с пистолета, който бе взел за заложници децата от класа на госпожица Хъдсън в началното училище на Хартфорд, Люк закачи над леглото си твоя снимка и до края не я махна. Предай много поздравии на милата ми племенница.

– На всяка цена. Но отсега да знаеш – ако спечелиш изборите, тя възнамерява да се запише да следва чак догодина и да дойде при теб като стажантка. Виж, уточни, че ако родният ѝ баща станел губернатор, хич да не разчитал на нея.

– Изгарям от нетърпение да дойде в екипа ми – каза Нат точно когато ги настигна един от сътрудниците му, който подметна, че нямало да бъде зле да побързат.

Флечър се усмихна.

– Какво предлагаш да правим довечера?

– Ако до полунощ се окаже, че единият има голяма преднина, другият ще му звънне и ще му честити.

– Съгласен съм – рече Флечър. – Знаеш ми номера вкъщи.

– Ще чакам да ми звъннеш, сенаторе – каза Нат.

Пред летището двамата си стиснаха ръце и поеха с автомобилите в различни посоки.

Докато пътуваха към домовете си, ги придружаваха полицаи, получили недвусмислена заповед: ако вашият човек победи на изборите, вие вече охранявате губернатора. Ако загуби, имате два дни почивка.

Оказа се, че почивка няма да има за никого.

53.

Веднага щом се качи в автомобила, Нат пусна радиото. От първите прогнозни резултати след приключването на изборния ден се виждаше, че през януари в Белия дом ще влезе Бил Клинтън и още преди полунощ президентът Буш ще се види принуден да признае поражението си. Цял живот служба в полза на обществото, една година предизборна кампания, един ден гласуване, и политическата ти кариера се превръща в бележка под линия в историята.

– Това е то демокрацията – щеше да отбележи малко по-късно с тъга президентът Буш.

Според други проучвания в национален мащаб демократите не само щяха да влязат в Белия дом, но и щяха да имат мнозинство и в Сената, и в Конгреса. Дан Радър, водещ в Си Би Ес, обяви, че предварителните резултати за много от секциите се колебаят в рамките на един-два процента.

– Така например кандидатите за губернатор на щат Кънектикът са събрали почти равен брой гласове и е трудно да се предвиди кой всъщност е победител. Сега обаче нека чуем нашия кореспондент, който се намира в Литъл Рок, пред дома на губернатора Клинтън.

Нат изключи радиото – малкият кортеж от три автомобила бе спрял пред къщата му. Пресрещнаха го две телевизионни камери, радиорепортер и неколцина репортери – колко различно беше тук в сравнение с Арканзас, където над сто телевизионни камери и безброй радио- и телевизионни журналисти очакваха да чуят първите думи на бъдещия президент! Том стоеше пред входната врата.

– Вече знам – рече Нат, докато подминаваше репортерите и влиза-ше в къщата. – Събрали сме почти еднакъв брой гласове. Кога все пак ще научим някакви резултати, които се основават не на социологически проучвания, а на истински гласове?

– До час ще имаме първите протоколи – отвърна Том – и ако те са от Бристъл, там обикновено гласуват за демократите.

– Но дали това ще бъде достатъчно? – попита Нат, докато двамата вървяха към кухнята, където завариха Су Лин залепена за телевизора.

Откъм печката миришеше на загоряло.

* * *

Флечър застана пред телевизора и загледа как Клинтън маха на на-събралите се от балкона на къщата си в Арканзас. Същевременно се опита да чуе какво му докладва Джими. Когато на конгреса на Демокра-тическата партия в Ню Йорк се бе запознал с губернатора на Арканзас, Флечър не му беше обърнал никакво внимание. Само като си помисли човек, че преди някаква си година, непосредствено след победата на Щатите във войната в Персийския залив, Буш се е радвал на рейтинг, каквото историята не помнеше!

– Клинтън може и да не е обявен още за победител – отбеляза Фле-чър, – но Буш със сигурност е загубил.

Взря се в Бил и Хилари, които се прегръщаха, и в дванайсетгодиш-ната им дъщеря, която стоеше объркана до тях. Сети се за Луси и за абортa, който е правила наскоро, и си даде сметка, че ако се е кандида-тирал за президент, новината е щяла да се мъдри по първите страници на всички вестници. Как ли Челси щеше да се справи с такова напрежение?

В стаята като хала нахълта Луси.

– Ние с мама сме ти сготвили всичките ти любими ястия, защото през следващите години не те чака нищо друго освен светски прояви. – Той се усмихна, развеселен от младежката ѝ жизненост и разпаленост. – Свинско със зеле, спагети по болонски, а ако до полунощ се разбере, че си победил, и крем брюле.

– Но нека да не е всичко наведнъж – примолви се баща ѝ, после се обърна към Джими, който почти не се беше откачал от телефона, и го попита: – Кога очакваш първите резултати?

– Всеки момент – отвърна другият мъж. – Бристълчани се гордеят, че ги обявяват винаги първи – ако там имаме три-четири процента пред-нина, значи можем да се надяваме на победа.

- А ако преднината е под три процента?
- Зле ни се пише – отвърна Джими.

* * *

Нат си погледна часовника. В Хартфорд бе девет и нещо вечерта, но от образа върху телевизионния екран се виждаше, че избирателите в Калифорния още се стичат към урните. Върху екрана блесна надпис „ПОСЛЕДНИ НОВИНИ“. Ен Би Си бе първият канал, обявил, че новият президент на Съединените щати се казва Клинтън. Вече бяха лепнали на Джордж Буш доста жестокия епитет „човекът, който се задържа само един мандат“.

Телефоните в дъното не млъкваха, надпреварваха се да звънят и Том се опитваше да вдигне всички едновременно. Подаваше слушалката на Нат, ако решеше, че той трябва да разговаря лично с позвънлия, ако ли не, повтаряше:

– В момента е зает, но ви благодаря, че се обадихте. Ще му предам.

– Дано там, където съм „зает“, има телевизор, инак така и няма да разбере дали да приемам поздравления, или да се призная за победен – подметна Нат, докато се мъчеше храбро да разреже прегорялата пържола.

– Най-после истинска новина! – възкликна Том. – Само не знам ко-го ще зарадва: избирателната активност в Кънектикът е петдесет и едно на сто, с един-два процента по-висока, отколкото като цяло за страната.

Нат кимна и отново насочи вниманието си към телевизионния екран. От всички кътчета на щата продължаваха да съобщават, че гласовете, подадени за двамата кандидати, са почти изравнени. Щом чу името „Бристъл“, Нат избута встрани пържолата.

– А сега да чуем нашия кореспондент, той ще ни съобщи от мястото на събитието последните новини – обяви водещият.

– Дан, очакваме резултатите всеки момент – това би трябвало да е първият наистина достоверен знак доколко силите на двамата кандидати са изравнени. Ако демократите спечелят с... ето, съобщават ми в слушалките резултатите... демократите са победили в Бристъл! – Луси скочи от стола, Флечър обаче не се и помръдна и зачака в долния край на екрана да изпишат точните цифри. – За Флечър Давънпорт са подадени осем хиляди шестстотин и четири гласа, а за Нат Картрайт – осем хиляди триста седемдесет и девет – обяви репортерът.

– Три процента. И сега какво?

– Вероятно ще съобщят резултатите в Уотърбъри – отвърна Том, –

там би трябвало да сме се справили добре, защото...

– В Уотърбъри републиканците печелят с малко над пет хиляди гласа, вече води Нат Картрайт.

Цяла вечер двамата кандидати ту скачаха, ту пак сядаха и отново скачаха на крака: през следващите два часа водачеството се смени цели шестнайсет пъти и накрая дори коментаторите вече не знаеха какви хиперболи да употребят. Някъде между потока от цифри водещият в местния телевизионен канал намери време да съобщи, че президентът Буш се е обадил в Арканзас на губернатора Клинтън, за да го поздрави с победата и да признае, че е изгубил президентските избори. Политическите коментатори се питаха дали това не вещае нова ера в духа на Кенеди?...

– Но да се върнем към надпреварата за губернаторския пост в щат Кънектикът, ето последните данни: демократите водят с 1 170 141 гласа срещу 1 168 872 гласа за републиканците, иначе казано, сенатор Давънпорт има преднина от хиляда двеста шейсет и девет гласа. Тъй като това възлиза на по-малко от един процент, ще има повторно автоматично преброяване на бюлетините. Сякаш това не е достатъчно – продължи коментаторът, – сме изправени пред още едно усложнение, тъй като избирателен окръг Медисън държи на отколешната си традиция да започне преброяването едва утре в десет сутринта.

На екрана се появи кметът на Медисън Пол Холбърн. Политикът на преклонна възраст покани всички да посетят живописното морско градче, където щеше да се реши кой ще бъде следващият губернатор на щата.

– Какво ще кажеш? – попита Нат Том, който продължаваше да вписва цифрите в сметачната машинка. – В момента Флечър води с хиляда двеста шейсет и девет гласа, а на последните избори републиканците са победили в Медисън с хиляда триста и дванайсет гласа. Значи ние имаме повече шансове, нали?

– Де да беше толкова просто – отвърна Том. – Има още едно усложнение, което не бива да подминаваме.

– Какво?

– Сегашният губернатор на щата е роден и е израсъл в Медисън, мнозина сигурно ще се повлияят от това.

– Трябваше да посети още веднъж града – затюхка се Нат.

– Ходи в Медисън цели два пъти, а Флечър успя да отскочи само веднъж.

– Трябва да му звънна и да му съобщя, че не се признавам за

победен – рече Нат.

Том кимна и приятелят му се приближи до телефона. Не беше нужно да проверява домашния номер на сенатора, по време на съдебния процес му беше звънял всяка вечер. Резиденцията на губернатора – оповести някой.

– Май още не е – отсече твърдо Нат.

– Здравейте, господин Картрайт – изчурулика Луси, – сигурно търсите губернатора.

– Не, търся баща ви.

– Защо, да не се признавате за победен?

– Не, ще му преотстъпя на него да го направи утре лично, пак тогава, ако се държите добре, ще ви взема на работа при мен.

Флечър грабна слушалката.

– Извинявай, Нат – рече той, – сигурно се обаждаш, за да ми кажеш, че всички залози се отлагат за утре по обяд, когато ще се срещнем.

– Да, и понеже го спомена, смятам да се вживея в ролята на Гари Купър.

– Значи ще се видим на Главната улица, шерифе.

– Пак бъди благодарен, че нямаш за противник Ралф Елиот.

– Защо? – възкликна Флечър.

– Защото той вече да е отишъл в Медисън и да тъпче с бюлетини урните.

– Пак нямаше да промени нищо – подсмихна се другият мъж.

– Защо?

– Защото ако противник ми беше Елиот, досега да съм удържал съкрушителна победа.

Книга седма Числа

54.

Нат стигна за близо час в Медисън и когато навлезе в предградията, си помисли едва ли не, че именно тук, в това градче, ще се състои финалният мач от шампионата по бейзбол.

Магистралата бе задръстена с автомобили, окичени с емблеми в червено, бяло и синьо и с магаренца /Неофициалната емблема на Демократическата партия в САЩ/ и слончета /Неофициалната емблема на Републиканската партия в САЩ/, които гледаха с изцъклени очи през задните прозорци на безбройните коли. Когато Нат зави по отбивката за Медисън с население дванайсет хиляди триста седемдесет и двама души, половината автомобили също свърнаха от магистралата досущ метални стружки, привлечени от магнит.

– Ако махнем младежите, които още нямат право на глас, вероятно ще останат към пет хиляди гласоподаватели – отбеляза Нат.

– А, не е толкова сигурно – възрази Том. – Подозирам, че са повечко. Не забравяй, че Медисън е град, където хората в пенсия идват да навестят родителите си, едва ли е пълно с младежки клубове и дискотеки.

– От това само печелим – рече Нат.

– Вече се отказах да правя прогнози – въздъхна другият мъж.

Не беше нужно да търсят знаци, които да ги упътят към кметството – всички явно се бяха отпразвили натам, убедени, че човекът пред тях знае къде отива. Докато малкият кортеж на Нат стигне в центъра на града, започнаха да ги изпреварват и майки с бебешки колички. На главната улица запъплиха като костенурки, толкова много бяха пешеходците, прииждащи от всички пресечки. Когато автомобилът на Нат бе изпреварен и от мъж в инвалидна количка, той реши, че е крайно време да слезе и да продължи пеш. Но това го забави още повече: който го познаеше, се втурваше да му стисне ръка, мнозина искаха и да го щракнат за спомен заедно с жените си.

– Радвам се, че вече си започнал кампанията по своето преизбиране – заяде се Том.

– Нека първо ме изберат за първия мандат, пък после ще му

мислим – отговори Нат точно когато излязоха при кметството.

Той тръгна нагоре по стълбите, без да спира да се ръкува с всички, доброжелателно настроени към него, сякаш изборите не бяха приключили, а тепърва предстояха. Волю-неволю Нат се запита дали хората ще се отнасят по същия начин, когато той тръгне да слиза по стълбите и резултатите вече бъдат известни. Видя, че кметът стои на горното стъпало и го търси с поглед.

– Пол Холбърн – прошепна Том. – Бил е кмет цели три мандата и макар да е на седемдесет и седем години, току-що спечели без почти никаква конкуренция четвърти.

– Радвам се да ви видя, Нат – поздрави кметът, сякаш са неразлъчни приятели, макар че се бяха срещали един-единствен път по време на предизборната кампания.

– И аз се радвам, драги ми господине – отвърна Нат и стисна протегнатата ръка на стареца. – Поздравявам ви с преизбирането, доколкото разбрах, сте удържали безусловна победа.

– Благодаря ви – рече Холбърн. – Флечър пристигна току-що и ви чака в кабинета ми, дали да не отидем при него? – Докато влизаха в сградата, мъжът продължи: – Исках да ви запозная набързо с начина, по който ние тук, в Медисън, броим бюлетините.

– Нямам нищо против – каза Нат, макар и да знаеше, че и да не се съгласи, това няма да промени нищо.

Цяла тумба официални лица и журналисти изпратиха по коридора малката групичка до кабинета на кмета, където Нат и Су Лин завариха Флечър, Ани и още трийсетина души, решили, че са в правото си да присъстват на избраната сбирка.

– Ще пийнете ли едно кафенце, Нат? – попита Холбърн.

– Не, благодаря, драги ми господине – отказа той.

– А милата ви женичка?

Су Лин поклати любезно глава – дори не трепна от свойското обръщение на дядката.

– Тогава да започвам – рече той и се извърна към множеството, едвам вместило се в тесния му кабинет.

– Госпожи и господа! – Известно време старецът мълча. – И вие, господин бъдещ губернатор – допълни и се опита да погледне и двамата кандидати едновременно. – Броенето ще започне днес сутринта в десет, какъвто вече повече от столетие е обичаят в Медисън, и не виждам причина да отлагаме само защото този път интересът е малко по-голям от обикновено.

Флечър се развесели от твърде съдържания начин, по който Холбърн е описал положението, но не се и усъмни, че той е решен да се наслади докрай на своя четвърт час слава.

– В града ни има десет хиляди деветстотин четирийсет и двама регистрирани гласоподаватели, разпределени в единайсет избирателни секции. Както винаги досега, избирателните урни бяха прибрани броени минути след приключването на изборния ден и бяха откарани на съхранение при началника на полицейския участък, който през нощта ги е държал при себе си под ключ.

Мнозина се засмяха вежливо на шегичката на кмета, той също се усмихна и се разсея. Явно изгуби нишката на мисълта си, защото секретарят на избирателната комисия се наведе и му изшушука на ухото:

– Урните.

– А, да, разбира се, урните. Та днес в девет часа сутринта урните бяха донесени в кметството, където помолих секретаря на избирателната комисия да се увери, че печатите са си на мястото. Той потвърди, че са непокътнати. – Кметът се огледа: официалните лица закимаха одобрително. – В десет часа ще счупя печатите, бюлетините ще бъдат извадени от урните и ще бъдат изсипани върху масите в централната зала на кметството. При първото преброяване ще установим само колко избиратели са упражнили правото си на глас. След като разберем това, бюлетините ще бъдат подредени на три купчинки: в първата ще бъдат гласовете, подадени за републиканците, във втората – гласовете за демократите, и в третата ще сложим бюлетините, които бихме могли да опишем като спорни. Макар че, разрешете да уточня, такива има рядко в Медисън – за мнозина от нас това може би е последната възможност да дадем гласовете си. – Последните му думи бяха посрещнати с нервен смях, макар и Нат да бе сигурен, че кметът е бил съвсем искрен. – Последното ми задължение като председател на избирателната комисия е да оповестя резултатите, от които ще се разбере кой е избраникът за следващ губернатор на славния ни щат. До пладне се надявам да съм го направил. – „Съмнявам се, ако продължаваме с това темпо“, помисли си Флечър. – А сега ще ви заведа в залата, но преди това има ли някакви въпроси?

Том и Джими заговориха в един глас и Том кимна любезно на своя колега, защото подозираше, че ще попитат едно и също.

– С колко преброители разполагате? – рече Джими. Секретарят на избирателната комисия пак изшушука нещо на кмета.

– С двайсет и всички те работят в кметството – поясни старецът, – освен това имат още едно достойнство: членуват в местния клуб по

бридж.

И Нат, и Флечър не разбраха смисъла на последната забележка, но нямаха намерение да искат още пояснения.

– А колко наблюдатели ще допуснете? – попита Том.

– Ще разреши по десет представители на всеки от щабовете – уточни Холбърн – и те ще могат да застанат на една крачка зад преброители-те, но не бива и да се опитват да разговарят с тях. Ако искат да попитат нещо, трябва да се обърнат към секретаря на изборителната комисия и ако той не е в състояние да реши въпроса, могат да дойдат при мен.

– А ако се появят спорни бюлетини, кой ще решава дали са действителни? – поинтересува се Том.

– Ще се убедите, че такива бюлетини се подават рядко в Медисън – повтори кметът, забравил, че вече го е уточнил, – защото за мнозина от нас това вероятно е последната възможност да гласуваме.

Този път никой не се засмя. Кметът така и не бе отговорил на въпроса на Том, който реши да не го задава повторно.

– Е, ако няма други въпроси – натърти Холбърн, – ще ви заведа в историческата ни зала, която е построена през 1867 година и с която се гордеем неимоверно.

Залата побираше най-много хиляда души, тъй като жителите на Медисън рядко се преставаха да излизат от домовете си, след като се мръкне. Този път обаче, още преди в помещението да са влезли кметът, неговите сътрудници, Флечър, Нат и хората от предизборните им щабове, то приличаше по-скоро на железопътна гара в Япония в най-натоварените часове, отколкото на градска зала в потънало в дрямка курортно градче край морето в Кънектикът. Нат само се надяваше, че сред множеството не е и шефът на пожарната служба: едва ли имаше наредба за безопасността, която да не е нарушена.

– В началото ще обясня на всички как смятам да проведем преброяването – оповести кметът и се отправи към сцената, а двамата кандидати се запитаха дали той изобщо ще стигне дотам. Накрая дребничкият беловлас старец се покатери по стълбичката и застана пред микрофона, който бе смъкнат доста ниско. – Госпожи и господа – подхвана дядката, – казвам се Пол Холбърн и само който не живее тук при нас, не знае, че съм кмет на Медисън. – Флечър подозираше, че повечето хора в залата влизат за пръв и за последен път в нея. – Днес обаче – продължи старецът – съм застанал пред вас като председател на изборителната комисия в изборителен район Медисън. Вече обясних на двамата кандидати как смятам да подхожда към преброяването, сега ще повторя отново...

Флечър започна да се озърта и бързо забеляза, че малцина в залата слушат кмета и повечето присъстващи се бутат, за да застанат по-близо до отцепената част от помещението, където вероятно щеше да започне броят.

След като си каза наставленията, кметът направи храбро усилие да се върне в средата на помещението и надали щеше да се добере дотам, ако не бе задължен да даде ход на преброяването.

Когато най-сетне Холбърн се върна в точката, откъдето беше поел, секретарят на изборителната комисия му връчи ножица, с която той преряза печатите на двайсет и двете урни така, сякаш открива новопостроен обект. След като се справи със задачата, членовете на изборителната комисия изпразниха изборителните урни и се заеха да трупат бюлетините върху дългата маса в средата. После кметът провери една по една урните: първо ги преобърна, сетне ги и тръсна досущ факир, който иска да покаже, че вътре не е останало нищо. Покани двамата кандидати също да се уверят, че урните са празни.

Том и Джими не сваляха очи от масата в средата, където хората от комисията се заеха да разпределят бюлетините между преброителите точно както крупие раздава чипове край рулетка. В началото те ги нарешиха на купчинки от по десет, които обединяваха на тесте от по сто бюлетини и го прихващаха с ластиче. Това простичко упражнение им отне към час, през който кметът разказа всичко, каквото имаше да разказва за Медисън на желаещите да го слушат. После купчинките бяха преброени от секретаря на изборителната комисия, който потвърди, че те са общо петдесет и девет, а в последната има по-малко от сто бюлетини.

Винаги досега на този етап от преброяването кметът се бе качвал отново на сцената, този път обаче секретарят отсъди, че ще бъде по-лесно, ако свали микрофона при стареца. Пол Холбърн не се възпротиви на това нововъведение, което щеше да бъде доста далновидно, стига кабелът да стигаше до отцепения район – така кметът трябваше да извърви далеч по-малко разстояние, за да издаде своя ултиматум. Той духна в микрофона, при което произведе звук, какъвто издава навлизаш в тунел влак – старецът явно се надяваше да въведе някакво подобие на ред.

– Госпожи и господа – поде той и се взря в листчето, подадено му от секретаря на изборителната комисия, – в изборите са участвали пет хиляди деветстотин трийсет и четирима от достопочтените граждани на Медисън, което, както ме уведомиха, съставлява петдесет и едно на сто от изборителите – активност, която надвишава с едно на сто средната за щата.

– Този допълнителен процент сигурно ще се окаже в наша полза – изшушука Том в ухото на Нат.

– Допълнителните проценти най-често са по-изгодни за демократите – напомни му Нат.

– Не и когато средната възраст на избирателите е шейсет и три години – възрази приятелят му.

– Следващата ни задача – оповести кметът – е да разделим гласовете, подадени за двете партии – след това вече ще се захванем и да ги броим.

Никой не се изненада, че това упражнение е отнело още повече време: все се намираше някой, който да повика кмета и членовете на избирателната комисия, за да решат един или друг спорен въпрос. Накрая започна и същинското преброяване. Тестетата от по десет бюлетини малко по малко набъбваха на купчинки от по сто, строили се на прави редички точно като войници на плац.

На Нат му се искаше да пообиколи залата и да види как върви преброяването, но около него имаше толкова много народ, че накрая той се видя принуден да се задоволи с онова, което му казваха наблюдателите от неговия щаб. Том все пак реши да си проправи път през навалищата и стигна до извода, че Нат като че ли е изпреварил съперника си, но не бе сигурен, че преднината му е достатъчна, та да стопи сто и осемнайсетте гласа, с които Флечър водеше според резултатите от преброяването предната вечер.

Мина още цял час, докато преброиха бюлетините, струпани едни срещу други на две купчинки. Кметът покани и двамата кандидати да дойдат с него в средата на залата, отцепена от останалата част на помещението. Там им обясни, че комисията е обявила шестнайсет бюлетини за спорни и затова му се искало и те да кажат дали според тях са действителни.

Никой не можеше да обвини Холбърн, че не дава гласност на преброяването: и шестнайсетте бюлетини бяха сложени насред масата, така че да ги виждат всички. Върху осем нямаше никакви знаци и двамата кандидати се съгласиха, че трябва да бъдат обявени за недействителни. „Картрайт трябваше да бъде пратен на електрическия стол“ и „Никой адвокат не бива да заема държавна служба“, също бяха отхвърлени набързо. От останалите шест бюлетини срещу имената имаше знаци, които не бяха кръстчета, но тъй като гласовете бяха разделени поравно, кметът предложи да ги смятат за действителни. И Джими, и Том провериха шестте бюлетини и не сметнаха за необходимо да оспорят логиката

на Холбърн.

Тъй като и след това малко отклонение никой от двамата кандидати не получи преднина, кметът даде зелена светлина и пълното преброяване на бюлетините започна. Купчинките от по сто бюлетини отново бяха наредени по масите и Нат и Флечър се опитаха да видят от разстояние дали са изгубили, или са спечелили достатъчно гласове, за да си сменят през следващите четири години визитните картички.

Когато броенето най-после приключи, секретарят на избирателната комисия подаде на кмета листче, върху което бяха написани две цифри. Не се наложи той да призовава към тишина: всички тръпнеха да чуят резултата. Старецът вече и не мислеше да се връща на сцената и само обяви, че републиканците са победили с три хиляди и деветнайсет гласа срещу две хиляди деветстотин и пет за демократите. После стисна ръката и на двамата кандидати, очевидно решил, че си е изпълнил задачата, а всички останали се опитаха да пресметнат какво означават тези цифри.

След броени мигове поддръжниците на Флечър скачаха радостно: бяха изчислили, че макар и в Медисън да са загубили със сто и четиринайсет гласа, в щата са спечелили с четири гласа. Кметът вече се бе отправил към кабинета си с мисълта, че си е заслужил обяда, когато Том го настигна. Обясни му колко важни са резултатите от гласуването в града и допълни, че от името на кандидата, чийто предизборен щаб оглавява, настоява бюлетините да се преброят повторно.

Холбърн се върна бавно в залата, където бе посрещнат с бурни възглasi: „Повторно преброяване, повторно преброяване!“ и без да се допитва до избирателната комисия, оповести, че още от самото начало е смятал бюлетините да бъдат преброени още веднъж.

Мнозина от преброителите, които също бяха започнали да си събират багажа и да се разотиват, побързаха да се върнат по местата си. Флечър изслуша внимателно онова, което Джими му пошушна на ухото. Помисли-помисли и отсече твърдо:

– Не.

Джими му бе обяснил, че кметът няма право да разпoredи второ преброяване, тъй като именно той, Флечър, е загубил в Медисън и само губещият кандидат може да поиска такова нещо. На другата сутрин в уводната статия на „Вашингтон Поуст“ се казваше, че Холбърн е превишил правомощията си и в друго: Нат е победил противника си с повече от един процент, при което повторното преброяване също става излишно. Авторът на статията обаче признаваше, че ако кметът е отхвърлил

искането, вероятно е щяло да се стигне до размирици, да не говорим пък за безкрайните съдебни дела, които е нямало да отговарят на духа на предизборната кампания и на двамата.

Купчинките с бюлетини бяха преброени втори, после и трети път, сетне бяха проверени. Така бе установено, че в три от тях има по сто и една бюлетини, а в четвърта – само деветдесет и осем. Секретарят на избирателната комисия не потвърди резултата, докато не се увери, че цифрите, получени със сметачната машинка и при ръчното преброяване, съвпадат. След това той отново тикна в ръката на кмета листче с две нови цифри, които той да огласи.

Холбърн прочете новия резултат: три хиляди двайсет и един гласа за Картрайт и две хиляди деветстотин и пет за Давънпорт, така че сега демократите водеха едва с два гласа.

Том веднага поиска още едно преброяване, макар да знаеше, че няма право. Подозираше, че след като преднината на Флечър се е стопила, кметът трудно ще му откаже. Стискаше палци, докато секретарят на избирателната комисия съветваше стареца как да постъпи. Каквото и да му каза, кметът кимна и пак се отправи към микрофона.

– Ще дам съгласието си бюлетините да бъдат преброени още веднъж – оповести той, – но ако и третия път демократите продължат да водят, пък било то и с малко, ще обявя Флечър Давънпорт за новия губернатор на Кънектикът.

Привържениците на Флечър посрещнаха думите му с радостни възгласи, а Нат само кимна в знак на съгласие – така започна поредното преброяване.

След четирийсет минути преброителите потвърдиха, че сметките им са били точни, и битката най-сетне изглеждаше към края си, когато някой забеляза, че един от наблюдателите на Нат е вдигнал високо ръка. Кметът отиде при него, следван на крачка от секретаря на избирателната комисия, и попита какво има. Наблюдателят посочи една от купчинките с по сто бюлетини откъм страната на Давънпорт и заяви, че в нея има бюлетина, която всъщност е подадена за Картрайт.

– Има само един начин да разберем дали е така – заяви Холбърн и се зае да обръща бюлетините, а множеството скандираше:

– Една, две, три...

Нат се притесни и прошепна на Су Лин:

– Дано не греши.

– Двайсет и седем, двайсет и осем...

Флечър мълчеше, Джими също се включи в броенето.

– Трийсет и девет, четирийсет, четирийсет и една...

Не щеш ли, всички се умълчаха – наблюдателят се оказа прав, върху четирийсет и втората бюлетина кръстчето бе сложено срещу името на Картрайт. И кметът, и секретарят, и Том, и Джими я провериха и се съгласиха, че е станала грешка и че броят на гласовете, подадени за двамата кандидати, се е изравнил. Том се изненада от първите думи на Нат.

– Как ли е гласувал доктор Ренуик?

– Според мен изобщо не е гласувал – пошушна другият мъж.

Кметът изглеждаше капнал от умора и се съгласи с предложението на секретаря на избирателната комисия да обявят един час почивка, след което в два следобед комисията и преброителите да започнат по-редното броене. Холбърн покани Флечър и Нат на обяд, но и двамата кандидати отказаха любезно – нямаха намерение да напускат залата и да се отдалечават на повече от две-три крачки от масата, в средата на която бяха струпани бюлетините.

– А какво ще стане, ако резултатът остане равен? – чу Нат как пита кметът, докато двамата със секретаря вървяха към изхода.

Не долови отговора, затова зададе същия въпрос на Том. Шефът на предизборния му щаб вече бе забучил глава в „Указания за провеждане на изборите в щат Кънектикът“.

* * *

Су Лин все пак се измъкна от залата и тръгна бавно по коридора – вървеше само на няколко крачки след групичката, наобиколила кмета. Забеляза дъбова врата, на която със златни букви пишеше „БИБЛИОТЕКА“, и спря. Зарадвана, установи, че помещението не е заключено, и влезе бързо вътре. Седна зад една от големите етажерки с книги, облегна се и за пръв път от сутринта се опита да се поотпусне.

– И вие ли! – възкликна някой.

Обърна се и видя Ани – седеше в противоположния ъгъл. Усмихна ѝ се.

– Имахме само един избор – да висим още цял час в онази зала или...

– Или да обядваме с кмета и да слушаме още послания на апостол Павел за добродетелите на Медисън.

И двете прихнаха.

– Жалко, че нещата не се решиха още снощи – рече Су Лин. – Сега един от двамата цял живот ще умува дали не е трябвало да проведе митинг в още някой търговски център...

– Съмнявам се да са останали търговски центрове, които да не са посетили – отбеляза Ани.

– А също училища, болници, заводи или гари.

– Трябваше да се споразумеят единият да управлява щата половин година, а другият – втората половина, та избирателите да решат кого ще предпочетат след четири години.

– Едва ли щеше да се реши нещо.

– Защо? – попита Ани.

– Имам чувството, че това щеше да бъде поредната от многото битки между тях, които се решават на последната права.

– Избирателите сигурно се двоумят толкова много, защото Нат и Флечър си приличат като две капки вода: върви, че избирай! – възкликна Ани и се взря съсредоточено в другата жена.

– А уж нямат нищо общо помежду си – рече Су Лин, без да отклонява поглед.

– Да, винаги, когато участват заедно в телевизионно предаване, мама се изумява колко много си приличат – съвпадението в кръвните им групи само засили това усещане.

– Като математичка не вярвам в толкова много съвпадения – бе категорична Су Лин.

– Странно, че го казваш – престаши се да промълви Ани. – Ако повдигна въпроса пред Флечър, той мълчи като гроб.

– И при мен положението е същото – сподели другата жена.

– Подозирам, че ако обединим познанията си...

– Накрая само ще съжаляваме.

– В смисъл? – попита Ани.

– Щом двамата са решили да не го обсъждат дори с нас, значи си имат основателна причина.

– И ние е по-добре да си мълчим, така ли?

Су Лин кимна.

– Особено след всичко, което се струпа на мама.

– И което със сигурност ще изживее свекърва ми – допълни Ани.

Су Лин се усмихна и се изправи. Погледна етърва си право в очите.

– Дано само двамата не се кандидатираат за президент, тогава вече истината неминуемо ще излезе наяве.

Ани кимна.

– Ще се върна първа – рече Су Лин, – така никой няма да разбере, че този разговор се е състоял.

* * *

– Успя ли да хапнеш нещо? – попита Нат.

Су Лин така и не можа да отговори – мъжът насочи вниманието си към кмета, който отново се бе появил и стискаше в дясната си ръка лист хартия. Сега изглеждаше много по-спокоен, отколкото когато се бе отправил към кабинета си. Излезе в средата на залата и се разпореди веднага да започне поредното преброяване на бюлетините. Доволният израз върху лицето му се дължеше не на добрия обяд и на още по-доброто вино – старецът бе пропуснал обяда, за да се свърже по телефона с Министерството на правосъдието във Вашингтон и да се посъветва с министър какво да правят, в случай че гласовете са изравнени.

И този път преброителите бяха както винаги усърдни и прилежни и след четирийсет минути обявиха, че резултатът е същият: еднакъв брой гласове, подадени за двамата кандидати.

Кметът прочете още веднъж факса на министъра и за всеобща изненада оповести, че бюлетините трябва да се преброят още веднъж – това само потвърди, че са се озовали в задънена улица.

След като секретарят на избирателната комисия го съобщи на Пол Холбърн, той помоли двамата кандидати да дойдат с него и си запроправя път към сцената. Доловил погледа на Нат, Флечър само вдигна рамене. Насъбралите се изгаряха от нетърпение да научат какво решение е било взето и бързо отстъпиха, за да сторят път на тримата – все едно Мойсей бе допрял тоягата си до водите на Медисън.

Кметът се качи на сцената, следван по петите от двамата кандидати. Спря в средата, Флечър застана отляво, а Нат отдясно: според политическите си убеждения. Холбърн изчака малко, докато върнат микрофона горе на сцената, и се обърна към насъбралите се, които въпреки дългото чакане бяха все така много.

– Госпожи и господа, по време на обедната почивка се възползвах от възможността да се свържа по телефона с Министерството на правосъдието в столицата Вашингтон и да се посъветвам как да постъпим, в случаи че кандидатите са получили еднакъв брой гласове. – След тези думи в залата се възцари тишина, нещо, което не се беше случвало, от както я бяха отворили в девет часа сутринта. – Получих подписан от министъра факс – продължи кметът, – с който се потвърждава какво следва да направим по закон.

Някой се изкашля, звук, който в гробната тишина прозвуча така, сякаш е изригнал Везувий. Известно време Холбърн помълча и пак се взря

във факса, пратен от министъра на правосъдието.

– Ако при преброяване на бюлетините в изборите за губернатор три поредни пъти се установи, че някой от кандидатите е получил повече гласове, той следва да се обяви за победител, колкото и малка да е тази преднина. Но ако три поредни пъти се окаже, че кандидатите са получили еднакъв брой гласове, изходът от изборите... – Кметът отново замълча, но сега не се изкашля никой. – Та изходът от изборите трябва да се реши чрез жребий.

Всички заговориха в хор – обсъждаха какво точно означава тази разпоредба – и трябваше да мине доста време, та кметът да продължи.

Той отново изчака да се възцари пълна тишина, после извади от джобчето на жилетката си сребърна монета от един долар. Закрепи я върху палеца си и погледна двамата кандидати, сякаш чакаше одобрението им. И двамата кимнаха.

Единият каза:

– Ези.

Всъщност открай време си избираше само „ези“.

Кметът кимна едва доловимо и метна монетата високо във въздуха. Всички загледаха как тя се изкачва и пада още по-бързо, докато накрая заподскача по сцената и тупна в нозете на Холбърн. И тримата се вторачиха в трийсет и петия президент, който ги погледна отдолу.

Кметът вдигна монетата и се извърна към двамата кандидати. Усмихна се на мъжа, застанал отдясно, и рече:

– Разрешете, господин губернатор, да съм първият, който ви поздравява.

КРАЙ

© 2002 Джефри Арчър
© Емилия Масларова, превод от английски

Jeffrey Archer
Sons of Fortune, 2002

Източник: <http://bezmonitor.com>, OCR: Ани

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1887>]